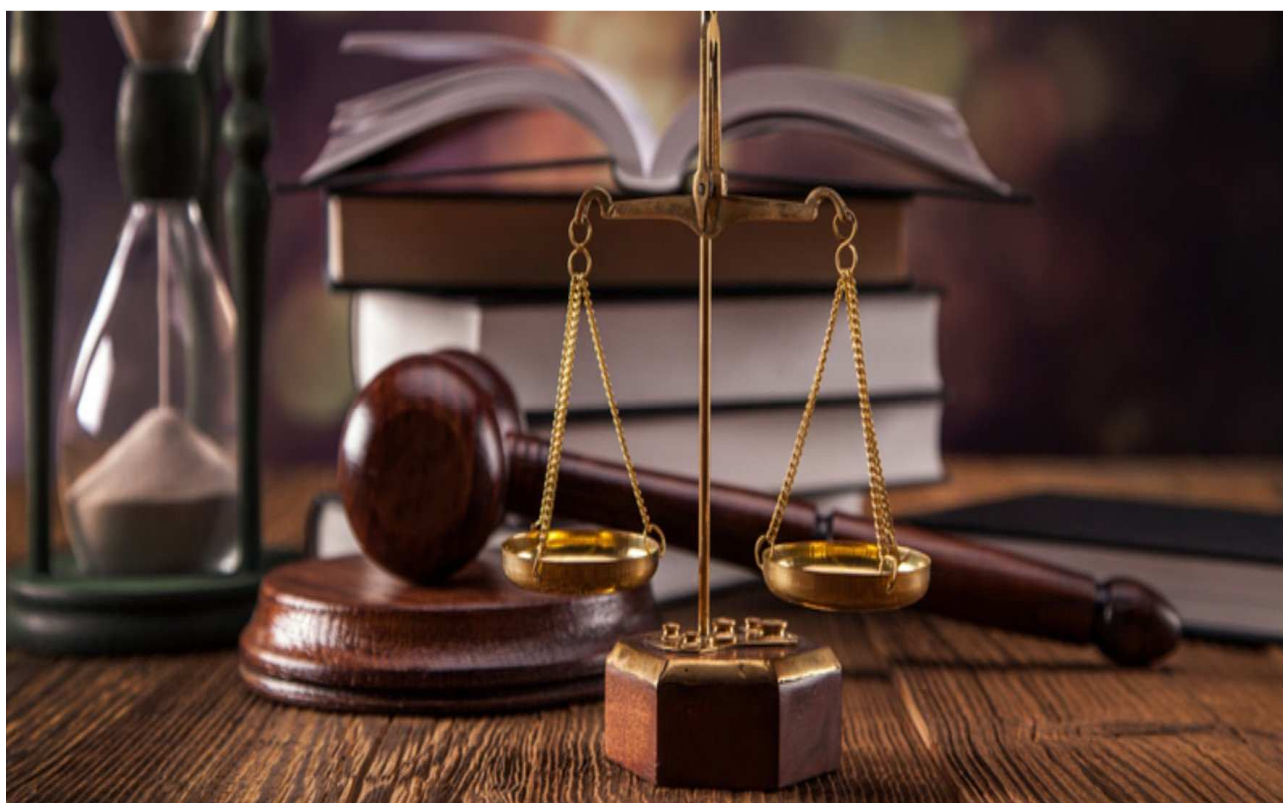

**РУССКО - ВЬЕТНАМСКИЙ СЛОВАРЬ
ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ
(TỪ ĐIỂN THUẬT NGỮ PHÁP LÝ NGA VIỆT)**

***

Учебное пособие

**Тула
Издательство
ТулГУ
2021**

УДК 340 (075.8)
ББК 67.002.14я73

Рецензенты (phản biện):

– **Т.С. Волчецкая**, доктор юридических наук, профессор, заслуженный работник высшей школы РФ, заведующий кафедрой уголовного процесса, криминалистики и правовой информатики (Балтийский федеральный университет имени Иммануила Канта) - T.S. Volchetskaya, Tiến sĩ khoa học Luật, Giáo sư, nhà hoạt động ưu tú trong lĩnh vực giáo dục đại học Liên bang Nga, Trưởng bộ môn Tố tụng Hình sự, Khoa học Điều tra Hình sự và Tin học Pháp lý (Đại học Liên bang Baltic mang tên Immanuel Kant);

– **С.Ф. Милюков**, доктор юридических наук, профессор, профессор кафедры уголовного права Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена - S.F. Milyukov, Tiến sĩ khoa học Luật, Giáo sư, Giáo sư Khoa Luật Hình sự Trường Đại học Sư phạm Nhà nước Liên bang Nga mang tên V.I. A.I. Herzen.

Авторский коллектив:

Динь Ван Лиём, Динь Нгок Тханг, Као Тхи Оань, А.В. Куликов, Лыу Хоай Бао, Нгуен Ван Дай, Нгуен Хуен Чанг, Д.В. Панарина, А.А. Светличный, Т.В. Толстухина, Тью Ван Хунг.

Tập thể soạn giả (tác giả):

Đinh Văn Liêm, Đinh Ngọc Thắng, Cao Thị Oanh, A.V. Kulikov, Lưu Hoài Bảo, Nguyễn Văn Đại, Nguyễn Huyền Trang, D.V. Panarina, A.A. Svetlichny, T.V. Tolstukhina, Chu Văn Hùng.

Т.В. Толстухина

P95 Русско - вьетнамский словарь юридических терминов: Учебное пособие / Т.В. Толстухина, А.В. Куликов, А.А. Светличный, Као Тхи Оань, Динь Нгок Тханг, Лыу Хоай Бао, Тью Ван Хунг и другие авторы. - Тула, 2021. - 643 с. (Từ điển thuật ngữ pháp lý Nga - Việt: Tài liệu giáo khoa / T.V. Tolstukhina, A.V. Kulikov, A.A. Svetlichny, Cao Thị Oanh, Đinh Ngọc Thắng, Lưu Hoài Bảo, Chu Văn Hùng và các tác giả khác. – Tula, 2021. – 643 trang.)

ISBN 978-5-6045071-7-9

Содержание словаря и используемые юридические термины могут представлять интерес для научных работников, профессорско-преподавательского состава, аспирантов, студентов юридических высших учебных заведений и работников правоохранительных органов Российской Федерации и Социалистической Республики Вьетнам.

Nội dung của từ điển và các thuật ngữ pháp lý được sử dụng có thể được các nhà nghiên cứu, giảng viên, nghiên cứu sinh, sinh viên luật và cán bộ thực thi pháp luật của Liên bang Nga và nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam quan tâm.

УДК 340 (075.8)
ББК 67.002.14я73

ISBN 978-5-6045071-7-9

© Авторский коллектив, 2021
© Издательство ТулГУ, 2021

**КОЛЛЕКТИВ
РОССИЙСКИХ И ВЬЕТНАМСКИХ СОСТАВИТЕЛЕЙ (АВТОРОВ)**

1. **Динь Ван Лиём**, кандидат юридических наук (Виньский государственный университет, Вьетнам);
2. **Динь Нгок Тханг**, кандидат юридических наук (Виньский государственный университет, Вьетнам);
3. **Као Тхи Оань**, кандидат юридических наук, доцент (Ханойский юридический университет, Вьетнам);
4. **А.В. Куликов**, доктор юридических наук, профессор, заслуженный юрист РФ, заведующий кафедрой уголовного права и криминологии Балтийского федерального университета им. И. Канта;
5. **Лыу Хоай Бао**, кандидат юридических наук, преподаватель факультета уголовного права (Ханойский юридический университет, Вьетнам);
6. **Нгуен Ван Дай**, кандидат юридических наук (Виньский государственный университет, Вьетнам);
7. **Нгуен Хуен Чанг**, президент юридической фирмы «Виен Ань», аспирант юридического факультета (Академия Социальных наук Вьетнам);
8. **Д.В. Панарина**, кандидат юридических наук, кафедра судебной экспертизы и таможенного дела, Института права и управления (Тульский государственный университет);
9. **А.А. Светличный**, кандидат юридических наук, доцент, Института права и управления (Тульский государственный университет);
10. **Т.В. Толстухина**, доктор юридических наук, профессор, профессор кафедры судебной экспертизы и таможенного дела Института права и управления (Тульский государственный университет);
11. **Тью Ван Хунг**, кандидат юридических наук, кафедра судебной экспертизы и таможенного дела, Института права и управления (Тульский государственный университет).

TẬP THỂ SOẠN GIẢ (TÁC GIẢ) LIÊN BANG NGA VÀ VIỆT NAM

1. **Đinh Văn Liêm**, Tiến sĩ luật, Trường Đại học Vinh, Việt Nam;
2. **Đinh Ngọc Thắng**, Tiến sĩ luật, Trường Đại học Vinh, Việt Nam;
3. **Caο Thị Oanh**, Tiến sĩ luật, Phó Giáo sư, Khoa Pháp luật Hình sự, trường Đại học Luật Hà Nội, Việt Nam;
4. **A.V. Kulikov**, Tiến sĩ khoa học Luật, Giáo sư, Luật sư ưu tú Liên bang Nga, Trưởng bộ môn Luật Hình sự và Tội phạm học, Đại học Liên bang Baltic mang tên I. Kant;
5. **Lưu Hoài Bảo**, Tiến sĩ luật, Khoa Pháp luật Hình sự, trường Đại học Luật Hà Nội, Việt Nam;
6. **Nguyễn Văn Đại**, Tiến sĩ luật, Trường Đại học Vinh, Việt Nam;
7. **Nguyễn Huyền Trang**, chủ tịch Công ty Luật Viên An, nghiên cứu sinh Khoa Luật, (Học viện khoa học xã hội Việt Nam);
8. **D.V. Panarina**, Tiến sĩ Luật, Bộ môn giám định và nghiệp vụ hải quan, Viện Luật và Quản lý (Đại học tổng hợp quốc gia Tula);
9. **A.A. Svetlichny**, Tiến sĩ Luật, Phó Giáo sư, Trưởng Bộ môn giám định và nghiệp vụ hải quan, Viện Luật và Quản lý (Đại học tổng hợp quốc gia Tula);
10. **T.V. Tolstukhina**, Tiến sĩ khoa học Luật, Giáo sư, Giáo sư Bộ môn giám định và nghiệp vụ hải quan Viện Luật và Quản lý (Đại học tổng hợp quốc gia Tula);
11. **Chu Văn Hùng**, Tiến sĩ Luật, Bộ môn giám định và nghiệp vụ hải quan, Viện Luật và Quản lý (Đại học tổng hợp quốc gia Tula).

СОДЕРЖАНИЕ
(MỤC LỤC)

ВВЕДЕНИЕ (LỜI NÓI ĐẦU).....	5
ГЛАВА 1. ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА (LÝ LUẬN NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT).....	9
ГЛАВА 2. КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО (LUẬT HIẾN PHÁP).....	59
ГЛАВА 3. ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО (LUẬT DÂN SỰ).....	115
ГЛАВА 4. ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС (TỔ TỤNG DÂN SỰ).....	157
ГЛАВА 5. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО (LUẬT HÀNH CHÍNH).....	179
ГЛАВА 6. АДМИНИСТРАТИВНЫЙ ПРОЦЕСС (TỔ TỤNG HÀNH CHÍNH).....	223
ГЛАВА 7. МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО (LUẬT QUỐC TẾ).....	327
ГЛАВА 8. ТРУДОВОЕ ПРАВО (LUẬT LAO ĐỘNG).....	360
ГЛАВА 9. УГОЛОВНОЕ ПРАВО И УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС (LUẬT HÌNH SỰ VÀ TỔ TỤNG HÌNH SỰ).....	396
ГЛАВА 10. ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ (HOẠT ĐỘNG TRÌNH SÁT).....	431
ГЛАВА 11. КРИМИНОЛОГИЯ (TỘI PHẠM HỌC).....	456
ГЛАВА 12. КРИМИНАЛИСТИКА (KHOA HỌC ĐIỀU TRA HÌNH SỰ)....	481
ГЛАВА 13. СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА (GIÁM ĐỊNH TƯ PHÁP).....	548
ГЛАВА 14. ЮРИДИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ (TÂM LÝ HỌC PHÁP LÝ).....	620
БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК (DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO).....	639

ВВЕДЕНИЕ

Русско - вьетнамский словарь юридических терминов содержит более 2500 терминов и определений.

В словарь вошли термины из основных отраслей российского и вьетнамского права и основных разделов юридических наук: Теория государства и права, Конституционное право, Гражданское право, Гражданский процесс, Административное право, Административный процесс, Уголовное право и процесс, Международное право, Трудовое право, Оперативно-розыскная деятельность, Криминология, Криминалистика, Судебная экспертиза, Судебная психология.

Необходимо отметить, что в данном словаре при переводе на вьетнамский язык существует несколько терминов и определений, у которых нет эквивалентного значения. Можно перечислять следующие термины и определения:

– дознание и дознаватель (điều tra sơ bộ và điều tra viên sơ bộ) - это два термина не имеют эквивалентного значения на вьетнамском языке или можно понимать их как следствие и следователь, так как в УПК Вьетнама только закрепляются положения о следствии, следователе и органе следствия.

– термин «кассационная инстанция» - в соответствии с УПК Вьетнама к стадиям уголовного судопроизводства относятся: подготовка материалов уголовного дела к судебному заседанию; судебное разбирательство в суде первой инстанции; производство в суде апелляционной инстанции; исполнение приговора и других судебных решений; надзорное производство; возобновление производства по уголовному делу ввиду новых или вновь открывшихся обстоятельств. Современная кассация (кассационная инстанция) зародилась во Франции и здесь получила своё наиболее законченное развитие. Тем не менее, в уголовно-процессуальном законодательстве не закрепляют данный термин или определение.

– преюдициальность - хотя данный термин не имеет эквивалентного значения на вьетнамском языке, но можно понимать как обязательность для всех судов, рассматривающих дело, принять без проверки доказательств факты, ранее установленные вступившим в законную силу судебным решением по другому делу, в котором участвуют те же лица.

Словарь построен по алфавитно-гнездовому принципу. Термины расположены по группам, а внутри групп в порядке русского алфавита. Каждая дефиниция включает три элемента: русский термин - вьетнамский термин - русское определение.

В некоторых определениях авторами используются широко употребляемые аббревиатуры без их расшифровки.

При составлении словаря авторы использовали нормативные правовые акты и работы российских и вьетнамских ученых, в том числе К.М. Аликанова, Буй Хиен, В.В. Иванова, И.А. Мальханова, Нгуен Нког Хунг, Нгуен Чонг Бау, Хоанг Фе и др.

Работа предназначена для вьетнамских студентов, изучающих российское право и законодательство, и российских студентов, изучающих законодательство Социалистической Республики Вьетнам (СРВ). Словарь также будет полезен широкому кругу студентов и преподавателей, осуществляющих сравнительно-правовые исследования.

Редакционный коллектив выражает надежду, что данный юридический словарь (từ điển pháp lý Nga Việt) окажется полезен своим читателям и станет базисом для составления русско - вьетнамского словаря большего объема.

С уважением, от составителей (авторов)!

LỜI NÓI ĐẦU

Từ điển pháp lý Nga-Việt chứa hơn 2500 thuật ngữ và giải thích thuật ngữ.

Từ điển bao gồm nhiều lĩnh vực của khoa học pháp lý, trong đó bao gồm: Lý luận Nhà nước và Pháp luật, Luật Hiến pháp, Luật Dân sự, Tố tụng Dân sự, Luật hành chính, Tố tụng hành chính, Luật Hình sự và Tố tụng Hình sự, Luật Quốc tế, Luật Lao động, Hoạt động trình sát, Tội phạm học, Khoa học điều tra hình sự, Giám định tư pháp, Tâm lý học tư pháp.

Cần lưu ý rằng trong từ điển này, khi dịch sang tiếng Việt, có một số thuật ngữ và định nghĩa không có nghĩa tương đương. Có thể liệt kê thuật ngữ và định nghĩa sau:

– дознание и дознаватель - đây là hai thuật ngữ không có nghĩa tương đương trong tiếng Việt hoặc có thể hiểu chúng là điều tra và điều tra viên (следствие и следователь), vì trong Bộ luật Tố tụng Hình sự của Việt Nam chỉ có các quy định về điều tra, điều tra viên và cơ quan điều tra chung, chứ không phân chia thành дознаватель и следователь như trong Bộ luật Tố tụng Hình sự của Liên bang Nga;

– кассационная инстанция - đây là thuật ngữ định nghĩa cho một giai đoạn trong tố tụng hình sự của Liên bang Nga, có thể hiểu như là tòa cấp phúc thẩm lần hai các bản án và quyết định của tòa án cấp sơ thẩm và phúc thẩm lần một đã có hiệu lực pháp luật. Tuy nhiên trong luật pháp Tố tụng Hình sự của Việt Nam không có quy định cấp xét xử này của tòa án, mà chỉ có các giai đoạn và cấp xét xử sau: chuẩn bị đưa vụ án ra xét xử; tòa cấp sơ thẩm; tòa cấp phúc thẩm; thực hiện bản án và các quyết định khác của tòa án; tòa cấp giám đốc thẩm; tòa cấp tái thẩm;

– преюдициальность - có thể hiểu như là nghĩa vụ bắt buộc cho tất cả các tòa án tiếp nhận xem xét vụ án mà không cần xác minh các bằng chứng và sự kiện đã được thiết lập trước đó bởi một quyết định của tòa án đã có hiệu lực pháp luật trong một vụ án khác hoặc cùng liên quan đến một người.

Ngoài ra còn nhiều thuật ngữ và định nghĩa không có nghĩa tương đương trong tiếng Việt đòi hỏi người đọc phải nghiên cứu thêm các tài liệu luật học của Liên bang Nga và Việt Nam để có thể hiểu được nghĩa của các thuật ngữ và định nghĩa một cách sát nghĩa và chính xác nhất.

Từ điển được xây dựng theo phương pháp lồng ghép. Các thuật ngữ được đưa ra theo thứ tự bảng chữ cái tiếng Nga. Các thuật ngữ bao gồm ba thành phần, trong

đó bao gồm: khái niệm - phân dịch thuật tiếng Việt - giải thích khái niệm bằng tiếng Nga.

Trong một số thuật ngữ, vì đặc tính truyền thống của các từ viết tắt nên đã được bỏ qua.

Tập thể biên soạn cuốn từ điển này đã sử dụng rộng rãi các tài liệu pháp lý, cũng như các công trình khoa học của các nhà khoa học sau: K.M. Alikanov, Bùi Hiền, V.V. Ivanov, I.A. Malkhanova, Nguyễn Ngọc Hùng, Nguyễn Trọng Báu, Hoàng Phê và các tác giả khác.

Cuốn từ điển dành cho sinh viên Việt Nam nghiên cứu pháp luật của Liên bang Nga và cho sinh viên Nga nghiên cứu pháp luật của Việt Nam. Từ điển cũng sẽ hữu ích cho nhiều sinh viên và giảng viên tham gia nghiên cứu pháp luật so sánh.

Nhóm tập thể biên soạn bày tỏ hy vọng rằng cuốn từ điển này sẽ hữu ích cho đọc giả và sẽ trở thành cơ sở để biên soạn một cuốn từ điển pháp lý Nga - Việt lớn hơn.

Trân trọng, từ tập thể biên soạn!

CHAPTER 1. THEORY OF THE STATE AND LAW (LÍ LUẬN NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT)

Абсолютная монархия - (quân chủ chuyên chế) разновидность монархической формы правления, для которой характерна неограниченная государственная власть, принадлежащая одному лицу - монарху - *một loại hình chính thể quân chủ chuyên chế, có đặc điểm là quyền lực nhà nước không giới hạn, thuộc về một người - quân chủ (vua).*

Абсолютное соотношение - (quan hệ tuyệt đối) такое урегулированное нормой права общественное отношение, в котором управомоченной стороне противостоит неопределенно большое количество пассивно обязанных субъектов - *mối quan hệ xã hội như vậy được quy định bởi các quy phạm pháp luật, trong đó bên có quyền bị phản đối bởi một số lượng lớn không xác định các chủ thể có nghĩa vụ thụ động*

Абсолютные права - (quyền tuyệt đối) такие субъективные права, которые обеспечиваются пассивной обязанностью (воздержанием от нарушаемых действий) со стороны неопределенного круга лиц

(например, право собственности) - *những quyền chủ thể đó được bảo đảm bằng một nghĩa vụ thụ động (kiềm chế những hành động bị vi phạm) đối với một nhóm người không xác định (ví dụ, quyền tài sản).*

Автономия - (tự trị) форма самоуправления части территории государства, характеризующаяся правом самостоятельного решения внутренних вопросов - *hình thức tự trị của một phần lãnh thổ của nhà nước, đặc trưng bởi quyền giải quyết các vấn đề nội bộ một cách độc lập.*

Авторитаризм - (chủ nghĩa tự trị) один из видов политического режима, в котором политическая власть осуществляется конкретным лицом (класс, партия, элитная группа и т.д.) при минимальном участии народа и для которого характерны бюрократически-командные методы управления обществом - *một trong những kiểu chế độ chính trị trong đó quyền lực chính trị được thực hiện bởi một cá nhân cụ thể (giai cấp, đảng phái, nhóm ưu tú, v.v.) với sự tham gia tối thiểu của người dân và được đặc trưng bởi phương pháp quản lý xã hội quan liêu-chỉ huy.*

Административно-территориальное деление - (phân chia lãnh thổ hành chính) это система территориальной

организации государства, на основе которой образуются и функционируют органы государственной власти и управления - *nó là một hệ thống tổ chức lãnh thổ của nhà nước, trên cơ sở đó các cơ quan quyền lực và hành chính nhà nước được hình thành và hoạt động.*

Администрация - (hành chính) система исполнительно-распорядительных государственных органов, обеспечивающая реализацию законов в масштабах всей страны или определенного региона - *hệ thống các cơ quan hành pháp và quản lý nhà nước, bảo đảm việc thực thi pháp luật trong cả nước hoặc một khu vực cụ thể.*

Акт нормативно-правовой - (văn bản pháp quy) акт, принимаемый субъектами правотворчества, содержащий нормы права, имеющий особую официальную письменную форму и направленный на урегулирование определенных общественных отношений - *văn bản được các chủ thể xây dựng luật thông qua, chứa đựng các quy phạm pháp luật, có hình thức văn bản chính thức đặc biệt và nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội nhất định.*

Акт применения права (правоприменительный акт) - (văn

bản áp dụng pháp luật) правовой акт, который содержит индивидуальное властное предписание, вынесенное компетентным органом в результате решения конкретного юридического дела - *văn bản pháp lý chứa đựng một mệnh lệnh quyền lực cá nhân do cơ quan có thẩm quyền ban hành do quyết định của một vụ việc pháp lý cụ thể.*

Акт толкования права (интерпретационный акт) - (văn bản giải thích luật) правовой акт, который содержит разъяснение смысла юридических норм и выносится специальными, компетентными органами - *văn bản pháp lý có giải thích ý nghĩa của các quy phạm pháp luật và được thông qua bởi các cơ quan có thẩm quyền đặc biệt.*

Аналогия закона - (tương tự luật) решение конкретного юридического дела на основе правовой нормы, рассчитанной не на данный, а на сходный случаи - *quyết định của một vụ việc pháp lý cụ thể trên cơ sở một quy phạm pháp luật, được dự trừ không phải cho vụ việc này, nhưng cho các trường hợp tương tự.*

Аналогия права - (tương tự pháp luật) решение конкретного юридического дела на основе общих принципов и смысла права - *giải quyết một vụ việc pháp lý cụ thể dựa*

trên nguyên tắc chung và ý nghĩa của pháp luật.

Аутентическое толкование - (giải thích ý nghĩa) разъяснение смысла юридической нормы, которое дается тем же органом, который принял данную норму - *làm rõ ý nghĩa của một quy phạm pháp luật, được đưa ra bởi cùng một cơ quan đã thông qua quy phạm này.*

Бездействие преступное - (không hành động) разновидность преступного деяния, представляющая собой общественно опасное и противоправное, пассивное поведение, выражающееся в несовершении общественно ценного действия, которое лицо могло, и должно было совершить в силу возложенных на него юридических обязанностей - *một loại hành vi phạm tội, là một hành vi nguy hiểm cho xã hội và bất hợp pháp, thụ động, thể hiện ở việc không thực hiện hành động có ý nghĩa về mặt xã hội mà một người có thể và lẽ ra phải thực hiện do các nghĩa vụ pháp lý đặt ra đối với anh ta.*

Буквальное толкование - (giải thích chữ cái) разъяснение смысла правовой нормы, при котором этот смысл совпадает с ее текстуальным выражением - *làm rõ ý nghĩa của một quy phạm pháp luật,*

trong đó ý nghĩa này trùng với cách diễn đạt bằng văn bản của nó.

Важнейшие полномочия - (thẩm quyền quan trọng nhất) установленные Конституцией и законами специальные права для конкретных государственных органов и должностных лиц, позволяющие оптимальным путем достигать наиболее значимые социальные цели - *các quyền đặc biệt do Hiến pháp và luật quy định cho các cơ quan và quan chức nhà nước cụ thể, cho phép đạt được các mục tiêu xã hội quan trọng nhất một cách tối ưu.*

Вето - (phủ quyết) отказ главы государства подписать законопроект, принятый парламентом - *quyền từ chối của nguyên thủ quốc gia về ký dự luật do quốc hội thông qua.*

Вина - (lỗi) психическое состояние, характеризующееся отношением правонарушителя к совершенному им деянию (см. умысел и неосторожность); отрицательное отношение субъекта к охраняемым законом общественным отношениям - *trạng thái tinh thần, đặc trưng bởi thái độ của người phạm tội đối với hành vi do người đó thực hiện; thái độ tiêu cực của chủ thể đối với các quan hệ xã hội được pháp luật bảo vệ.*

Властные решения - (quyết định mang tính quyền lực) правовые акты, принимаемые государственными органами или должностными лицами в пределах их компетенции для достижения определенных целей и влекущие юридические последствия - *các quyết định pháp lý do các cơ quan nhà nước hoặc các quan chức trong thẩm quyền của họ thông qua để đạt được những mục đích nhất định và kéo theo những hậu quả pháp lý.*

Власть социальная - (quyền lực xã hội) присущее всякой общности людей отношение господства и подчинения между субъектами, опирающееся на принуждение - *quyền lực vốn có trong bất kỳ cộng đồng người nào, trong mối quan hệ thống trị và phụ thuộc giữa các chủ thể, dựa trên sự ép buộc.*

Власть социальная (власть вообще) - (quyền lực xã hội nói chung) это способность и возможность оказывать определенное воздействие на деятельность, поведение людей с помощью каких-либо средств; воли, авторитета, подчинения, регламентирующих актов - *đó là năng lực và khả năng tác động nhất định đến hoạt động, hành vi của con người với sự trợ giúp của bất kỳ phương tiện nào; ý chí, quyền hạn, sự phục tùng, các hành vi quản lý.*

Вменяемость - (có năng lực chịu trách nhiệm) нормальное психическое состояние лица, при котором оно способно оценить свое место в обществе и отдавать отчет своим действиям - *trạng thái tinh thần bình thường của một người, trong đó anh ta có thể đánh giá vị trí của mình trong xã hội và đưa ra tài khoản về hành động của mình.*

Воля народа - (ý chí nhân dân) концентрированное выражение интересов большинства граждан в обществе, направленное на достижение определенных социально значимых целей и лежащее в основе какого-либо управленческого решения (например, конкретного закона, принятого на референдуме) - *thể hiện tập trung lợi ích của đa số công dân trong xã hội, nhằm đạt được những mục tiêu có ý nghĩa xã hội nhất định và làm cơ sở cho bất kỳ quyết định quản lý nào (ví dụ, một luật cụ thể được thông qua trong một cuộc trưng cầu dân ý).*

Вотум - (biểu quyết) решение, принятое большинством голосов избирательного корпуса или представительного учреждения по определенному вопросу (например, вотум недоверия правительству) - *một quyết định của đa số khu vực bầu cử hoặc cơ quan đại diện về một vấn đề cụ thể (ví dụ, một cuộc bỏ phiếu bất tín nhiệm đối với chính phủ).*

Временное правительство - (chính phủ lâm thời) центральный орган исполнительной власти, созданный в переходный период конкретного общества в условиях его экономической или политической нестабильности в конкретном государстве - *cơ quan hành pháp trung ương, được thành lập trong thời kỳ chuyển đổi của một xã hội cụ thể trong bối cảnh bất ổn kinh tế hoặc chính trị của nó ở một quốc gia cụ thể.*

Временное правление - (chính thể tạm thời) система высших органов государства, осуществляющая в определенный промежуток времени политическую власть в обществе - *hệ thống các cơ quan cao nhất của nhà nước, thực hiện quyền lực chính trị trong xã hội vào một thời kỳ nhất định.*

Всенародное голосование (референдум) - (trưng cầu dân ý toàn dân) принятие непосредственно гражданами решения по наиболее важным вопросам государственной и общественной жизни, обладающее высшей юридической силой - *trực tiếp ra quyết định của công dân về những vấn đề quan trọng nhất của nhà nước và đời sống xã hội, có hiệu lực pháp lý tối cao.*

Всенародное обсуждение - (thảo luận toàn dân) форма демократии, заключающаяся в

непосредственном участии граждан в процессе управления государством, выработке и принятии оптимальных государственных решений путем выражения мнений и оценок по наиболее общественно значимой проблеме (например, при обсуждении законопроектов с целью выявить самый широкий спектр предложений и рекомендаций, поступающих от различных групп, слоев, отдельных граждан общества) - *một hình thức dân chủ, bao gồm sự tham gia trực tiếp của công dân vào quá trình quản lý nhà nước, vào việc xây dựng và thông qua các quyết định tối ưu của chính phủ bằng cách bày tỏ ý kiến và đánh giá về vấn đề có ý nghĩa xã hội nhất (ví dụ: khi thảo luận về các dự luật để xác định phạm vi rộng nhất của các đề xuất và khuyến nghị đến từ nhiều nhóm, tầng lớp, cá nhân công dân trong xã hội).*

Всеобщее избирательное право - (quyền phổ thông đầu phiếu) признак демократии и избирательной системы, означающий предоставление активного (избирать) и пассивного (быть избранным) права всем дееспособным гражданам страны независимо от их происхождения, социального и имущественного положения, расовой и национальной принадлежности, пола, образования, языка, отношения к религии, времени проживания в

данный местности, рода и характера занятий - *một dấu hiệu của dân chủ và hệ thống bầu cử, có nghĩa là việc cung cấp các quyền chủ động (bầu cử) và thụ động (được bầu cử) cho tất cả các công dân có năng lực của đất nước, bất kể nguồn gốc của họ, tình trạng xã hội và tài sản, chủng tộc và quốc tịch, giới tính, giáo dục, ngôn ngữ, thái độ đối với tôn giáo, thời gian cư trú trong một khu vực nhất định, loại hình và tính chất nghề nghiệp.*

Гарантии законности - (đảm bảo pháp chế) средства и условия, обеспечивающие соблюдение законов и подзаконных актов, беспрепятственное осуществление прав граждан - *phương tiện và điều kiện bảo đảm việc tuân theo pháp luật và các quy định, không bị cản trở việc thực hiện các quyền của công dân.*

Гипотеза правовой нормы - (giả thuyết của quy phạm pháp luật) элемент нормы права, указывающий на условия ее действия (время, место, субъективный состав и т.д.), которые определяются путем закрепления юридических фактов - *thành phần của một quy phạm pháp luật chỉ ra các điều kiện của hành động của nó (thời gian, địa điểm, thành phần chủ thể, v.v.), được xác định bằng cách ấn định các sự kiện pháp lý.*

Глава государства - (nguyên thủ quốc gia) высшее должностное

лицо в государстве, являющееся носителем его исполнительной власти и одновременно верховным, официальным представителем всего данного общества в сфере внешних сношений - *quan chức cao nhất của nhà nước, người nắm quyền hành pháp và đồng thời là đại diện chính thức tối cao của toàn bộ xã hội nhất định trong lĩnh vực quan hệ đối ngoại.*

Государство - (nhà nước) это организация политической власти, содействующая преимущественному осуществлению конкретных интересов (классовых, общественных, религиозных, национальных и т.п.) в пределах определенной территории - *là một tổ chức quyền lực chính trị nhằm thúc đẩy việc thực hiện ưu tiên cho các lợi ích cụ thể (giai cấp, xã hội, tôn giáo, quốc gia, v.v.) trong một phạm vi lãnh thổ nhất định.*

Государственная власть - (quyền lực nhà nước) публично-политическое отношение господства и подчинения между субъектами, опирающееся на государственное принуждение; разновидность социальной власти, воплощенная в государственно-правовых институтах, обеспечивающая стабильность и порядок в обществе путем использования различных методов; опирающиеся на

государственное принуждение
публично-политическое отношение
господства и подчинения между
субъектами - *quan hệ chính trị của sự
thống trị và phục tùng giữa các chủ thể,
dựa trên sự ép buộc của nhà nước; một
loại quyền lực xã hội, thể hiện trong các
thiết chế nhà nước và pháp luật, đảm
bảo sự ổn định và trật tự trong xã hội
thông qua việc sử dụng nhiều phương
thức khác nhau; dựa trên sự ép buộc
của nhà nước, mối quan hệ chính trị -*

**Государственное
принуждение - (cưỡng chế nhà nước)**
осуществляемое организовано,
персонифицировано и в пределах
юридических предписаний
физическое, психологическое либо
идеологическое воздействие
государственной власти на членов
общества - *được thực hiện một cách có
tổ chức, nhân cách hóa và trong giới
hạn của các quy định pháp luật, tác
động vật chất, tâm lý hoặc tư tưởng của
quyền lực nhà nước đối với các thành
viên trong xã hội.*

**Государственно-правовой
режим - (chế độ pháp luật nhà nước)**
система методов, приемов и средств,
с помощью которых осуществляется
государственная власть - *hệ thống các
phương pháp, kỹ thuật và phương tiện
thực hiện quyền lực nhà nước.*

**Государственный аппарат -
(bộ máy nhà nước)** система

*chính trị thống trị và phục tùng giữa các
chủ thể.*

**Государственная дисциплина
- (kỷ luật nhà nước)** определенные
требования к поведению людей,
связанные с выполнением правил,
предъявляемых к государственным
служащим - *những yêu cầu nhất định
đối với hành vi của con người gắn với
việc thực hiện các quy tắc đối với công
chức.*

государственных органов,
призванных осуществлять задачи и
функции государства - *hệ thống các cơ
quan nhà nước được thiết kế để thực
hiện các nhiệm vụ và chức năng của
nhà nước.*

**Государственный контроль -
(kiểm tra nhà nước)** форма
осуществления государственной
власти, обеспечивающая соблюдение
нормативных актов - *hình thức thực
hiện quyền lực nhà nước bằng việc bảo
đảm chấp hành đúng các quy định của
pháp luật.*

**Государственный орган - (cơ
quan nhà nước)** это относительно
самостоятельное структурно
обособленное звено
государственного аппарата,
создаваемое государством в целях
осуществления строго определенного
вида государственной деятельности,
наделенное соответствующей

компетенцией и опирающееся в процессе реализации своих полномочий на организационную, материальную и принудительную силу государства - *nó là một mắt xích trong đối độc lập về mặt cấu trúc của bộ máy nhà nước, do nhà nước tạo ra nhằm thực hiện một loại hình hoạt động mang tính nhà nước được quy định chặt chẽ, được trao cho những thẩm quyền phù hợp và dựa vào quá trình thực hiện quyền lực của mình về tổ chức, vật chất và quyền lực cưỡng chế của nhà nước.*

Государство правовое - (nhà nước pháp quyền) действующая на основе принципов верховенства закона и разделения властей форма народовластия, которая гарантирует всемерную реализацию личности, ее социальную и правовую защиту государством - *một hình thức dân chủ hoạt động trên cơ sở các nguyên tắc pháp quyền và phân công quyền lực nhà nước, đảm bảo sự thực hiện quyền đầy đủ của cá nhân, sự bảo vệ xã hội và pháp lý của họ bởi nhà nước.*

Государство социальное - (nhà nước xã hội) государство, в конституционной форме гарантирующее своим гражданам достойные условия - обеспечение прожиточного минимума, обеспечение за достойную плату нормальных условий существования, принудительное государственное

страхование отдельных социальных групп, проведение социально ориентированной налоговой политики - *nhà nước theo hiến pháp bảo đảm cho công dân của mình các điều kiện xứng đáng - đảm bảo mức lương tối thiểu, đảm bảo điều kiện sống bình thường với mức phí tương đối, bảo hiểm nhà nước bắt buộc của một số nhóm xã hội, theo đuổi chính sách thuế theo định hướng xã hội.*

Гражданское общество - (xã hội dân sự) совокупность нравственных, религиозных, национальных, социально-экономических, семейных отношений и институтов, с помощью которых удовлетворяются интересы индивидов и их групп; это система негосударственных общественных отношений и институтов, гарантирующая человеку удовлетворение его неотъемлемых и социальных прав и выражающаяся в стремлении передать их из поколения в поколение - *tập hợp các quan hệ và thể chế về đạo đức, tôn giáo, quốc gia, kinh tế - xã hội, gia đình, với sự giúp đỡ thỏa mãn lợi ích của cá nhân và nhóm của họ; nó là một hệ thống các quan hệ xã hội phi nhà nước và các thiết chế đảm bảo một người thỏa mãn các quyền xã hội và bất khả xâm phạm của mình và được thể hiện trong mong muốn*

truyền chúng từ thể hệ này sang thể hệ khác.

Гуманизм права - (chủ nghĩa nhân văn của pháp luật) один из важнейших принципов права, выражающийся в признании человека как высшей ценности, закреплении и обеспечении его прав, свобод, законных интересов, достоинства личности, условий свободного всестороннего развития и стимулирования подлинно человеческих отношений между людьми - *một trong những nguyên tắc quan trọng nhất của pháp luật, thể hiện ở việc công nhận con người là giá trị cao nhất, củng cố và cung cấp các quyền, tự do, lợi ích hợp pháp, phẩm giá cá nhân, các điều kiện để phát triển toàn diện và kích thích các mối quan hệ thực sự giữa con người với nhau.*

Давность срока - (thời hiệu) установленный в нормативном акте срок, истечение которого влечет определенные юридические последствия - *khoảng thời gian được thiết lập trong một văn bản pháp quy, việc kết thúc thời gian đó sẽ dẫn đến những hậu quả pháp lý nhất định.*

Дееспособность - (năng lực hành vi) установленная (признанная) в законе возможность лица своими собственными действиями осуществлять права и обязанности; способность лица самостоятельно,

своими осознанными действиями приобретать субъективные права и нести юридические обязанности - *khả năng của một người thực hiện các quyền và nghĩa vụ đã được xác lập (thừa nhận) trong pháp luật bằng hành động của chính họ; khả năng một người có được các quyền chủ thể một cách độc lập và chịu các nghĩa vụ pháp lý bằng hành động có ý thức của họ.*

Действие права - (hiệu lực của pháp luật) содержательно-динамическая сторона права, характеризующая его фактически реализуемую способность осуществлять регулятивное (специально-юридическое), информационно-психологическое (мотивационное), воспитательное (идеологическое, педагогическое) и социальное воздействие на участников общественных отношений - *mặt nội dung - năng động của luật, đặc trưng cho khả năng thực sự có thể thực hiện được của nó để thực hiện các tác động pháp lý (pháp lý đặc biệt), thông tin - tâm lý (động lực), giáo dục (tu tưởng, sự phạm) và xã hội đối với những người tham gia quan hệ xã hội.*

Декларация - (tuyên ngôn) провозглашение основных принципов; правовой документ, имеющий силу рекомендации - *công*

bỏ các nguyên tắc cơ bản; công cụ pháp lý có hiệu lực khuyến nghị.

Деликтоспособность - (năng lực trách nhiệm) khả năng của cá nhân tự chịu trách nhiệm pháp lý đối với hành vi phạm pháp luật đã thực hiện.

Демократизм права - (chủ nghĩa dân chủ của pháp luật) một trong những nguyên tắc quan trọng nhất của pháp luật, thể hiện ở việc xây dựng pháp luật và cung cấp thực tế các tư tưởng dân chủ, tự do, bình đẳng, tình anh em, công bằng, trách nhiệm trong các quan hệ xã hội, chịu sự điều chỉnh của pháp luật.

Демократический режим - (chế độ dân chủ) hệ thống các phương pháp và thủ tục mà thông qua đó nhân dân tham gia thực hiện quyền lực nhà nước thông qua trực tiếp (ví dụ, khi công dân trực tiếp ra quyết định về những vấn đề quan trọng nhất của đời sống công) và dân chủ đại diện (khi nhân dân quyền lực thông qua các cơ quan đại diện mà họ lựa chọn), quyết định của đa số, có tính đến lợi ích của thiểu số.

представительной демократии (когда народ реализует свою власть через выбираемые им представительные органы), принимая решения большинством с учетом интересов меньшинства - *hệ thống các phương pháp và kỹ thuật mà thông qua đó nhân dân tham gia thực hiện quyền lực nhà nước thông qua trực tiếp (ví dụ, khi công dân trực tiếp ra quyết định về những vấn đề quan trọng nhất của đời sống công) và dân chủ đại diện (khi nhân dân quyền lực thông qua các cơ quan đại diện mà họ lựa chọn), quyết định của đa số, có tính đến lợi ích của thiểu số.*

Действие

нормативно-правового акта - (hiệu lực của văn bản pháp quy) это признание за ним юридической силы:

- a) во времени;
- б) в пространстве;
- в) по кругу лиц.

- *sự thừa nhận về hiệu lực pháp lý của các văn bản pháp quy theo:*

- a) thời gian;
- b) không gian;
- c) một nhóm người.

Диктатура - (độc tài)

безраздельная политическая, экономическая и идеологическая власть, не ограниченная законом и осуществляемая единолично (или строго определенной группой лиц во главе с лидером) - *quyền lực chính trị,*

kinh tế và ý thức hệ không bị phân chia, không bị giới hạn bởi luật pháp và được thực hiện với tư cách cá nhân (hoặc bởi một nhóm người được xác định chặt chẽ do một người lãnh đạo).

Динамизм права - (tính năng động của pháp luật) khả năng của pháp luật thay đổi một cách thỏa đáng đối với các quan hệ xã hội đã thay đổi, để ứng phó với sự xuất hiện của các quan hệ xã hội mới hoặc chấm dứt các quan hệ xã hội lỗi thời trong các lĩnh vực khác nhau của cuộc sống.

Доктрина права - (học thuyết pháp luật) мнения ведущих ученых - юристов, которым в определенных правовых системах придается общеобязательное нормативное значение - *ý kiến của các học giả hàng đầu - luật sư, những người trong các hệ thống pháp luật nhất định được đưa ra ý nghĩa pháp lý ràng buộc chung.*

Диспозитивная норма - (quy phạm tùy nghi, lựa chọn) разновидность правовых норм, представляющая право участникам правоотношения самим определить конкретное содержание своих прав и

обязанностей, вступающая в силу, если субъекты не установили своим согласием иных условий - *một loại quy phạm pháp luật thể hiện quyền cho các chủ thể tham gia quan hệ pháp luật tự xác định nội dung cụ thể của quyền và nghĩa vụ của mình, có hiệu lực nếu các chủ thể chưa đồng ý xác lập các điều kiện khác.*

Диспозитивный метод правового регулирования - (phương pháp điều chỉnh pháp luật tùy nghi, lựa chọn) способ правового воздействия, связанный с равноправием сторон, координацией, основанный на дозволениях - *một phương pháp điều chỉnh pháp luật gắn liền với sự bình đẳng của các bên, phối hợp, dựa trên sự cho phép.*

Диспозиция правовой нормы - (quy định của quy phạm pháp luật) это основной элемент нормы права, определяющий поведение субъектов с помощью установлении прав и обязанностей, возникающих при наличии указанных в гипотезе юридических фактов - *nó là yếu tố chính của quy phạm pháp luật, quy định hành vi của các chủ thể bằng cách xác lập các quyền và nghĩa vụ phát sinh với sự có mặt của các tình tiết pháp lý được quy định trong giả thuyết.*

Дисциплина - (kỷ luật) это определенные требования к поведению субъектов, отвечающие

сложившимся в обществе социальным нормам - *là những yêu cầu nhất định đối với hành vi của các chủ thể cần phải đáp ứng các chuẩn mực phổ biến trong xã hội.*

Дисциплина голосования - (kỷ luật bỏ phiếu) политическое обязательство, взятое на себя депутатом следовать директивам и голосовать так, как решила его партия (парламентская группа) - *cam kết chính trị của một nghị sĩ để tuân theo các chỉ thị và bỏ phiếu khi đảng của anh ta (nhóm nghị viện) quyết định.*

Догма права (специально-юридическая теория) - (pháp luật giáo điều) наиболее стабильная, неизменная часть общей теории права, изучающая его с позиции специально-юридических свойств и проявлений - *phần ổn định nhất, không thay đổi của lý thuyết chung về pháp luật, nghiên cứu nó từ quan điểm của các tính chất pháp lý đặc biệt và các biểu hiện.*

Договор нормативный - (hợp đồng tiêu chuẩn, quy phạm) соглашение между правотворческими субъектами, в результате которого возникает новая норма права - *thỏa thuận giữa các chủ thể làm luật dẫn đến một quy định pháp luật mới.*

Договорная дисциплина - (kỷ luật hợp đồng) соблюдение субъектами обязательств,

предусмотренных в хозяйственных и иных договорах - *các chủ thể chấp hành các nghĩa vụ quy định trong các hợp đồng kinh tế và hợp đồng khác.*

Доказательство - (bằng chứng, chứng cứ) полученные в соответствии с законом сведения (юридически значимая информация, фактические данные), необходимые для установления объективной истины по юридическому делу - *thông tin thu được theo quy định của pháp luật (thông tin quan trọng về mặt pháp lý, dữ liệu thực tế) cần thiết để xác lập sự thật khách quan trong một vụ án.*

Доказывание - (chứng minh) юридически оформленная деятельность субъектов, направленная на установление с помощью доказательств объективной истины по делу - *hợp pháp hóa hoạt động của các chủ thể nhằm xác lập sự thật khách quan trong vụ án với sự trợ giúp của chứng cứ.*

Доктринальное толкование норм права - (giải thích quy phạm pháp luật theo học thuyết) разъяснение смысла правовых норм учеными-юристами в монографиях, научных комментариях, статьях и т.п. - *việc làm rõ ý nghĩa của các quy phạm pháp luật bởi các học giả về pháp lý trong các sách chuyên khảo, bình luận khoa học, các bài báo, v.v.*

Дуалистическая монархия - (chuyên chính nhị nguyên) разновидность ограниченной монархии, при которой монарх, действуя в рамках конституции, и формально, и фактически сохраняет широкие властные полномочия, что ставит его в центр всей политической системы данного общества - *một loại chế độ quân chủ hạn chế, trong đó quân chủ, hành động trong khuôn khổ của hiến pháp, cả về mặt hình thức và trên thực tế, vẫn giữ các quyền lực rộng rãi, đặt ông ta vào trung tâm của toàn bộ hệ thống chính trị của một xã hội nhất định.*

Договор нормативного содержания - (hợp đồng có nội dung quy phạm) соглашение между различными субъектами права, содержащее установленные правила поведения и распространяющееся на неопределенный круг лиц, подписанное в установленном порядке - *thỏa thuận giữa các chủ thể khác nhau của pháp luật có chứa các quy phạm pháp luật và phổ biến cho một nhóm người không xác định đã ký hợp đồng trong một thủ tục xác định.*

Единоначалие - (chế độ nhất nguyên) форма организации управления, при которой во главе соответствующего государственного органа, учреждения или предприятия стоит одно лицо, правомочное

принимать юридически обязательные решения - *một hình thức tổ chức quản lý trong đó người đứng đầu cơ quan nhà nước, tổ chức hoặc doanh nghiệp có liên quan là một người có thẩm quyền đưa ra các quyết định ràng buộc về mặt pháp lý.*

Естественное право - (luật pháp (quyền) tự nhiên) совокупность неотъемлемых прав и свобод, обусловленных природой человека и не зависящих тем самым от воли конкретного законодателя - *một tập hợp các quyền và tự do bất khả xâm phạm do bản chất con người và do đó không phụ thuộc vào ý chí của một nhà lập pháp cụ thể.*

Жалоба - (khiếu nại) обращение граждан в органы государства и местного самоуправления с требованием о восстановлении нарушенного права - *khiếu nại của công dân lên các cơ quan nhà nước và địa phương với yêu cầu khôi phục quyền bị vi phạm.*

Закон - (luật) нормативный акт, принятый в особом порядке органом законодательной власти или референдумом, выражающий волю народа, обладающий высшей юридической силой и регулирующий наиболее важные общественные отношения - *vấn bản quy phạm được cơ quan lập pháp thông qua theo một trình tự đặc biệt hoặc trưng cầu dân ý,*

thể hiện ý chí của nhân dân, có hiệu lực pháp lý cao nhất và điều chỉnh các quan hệ xã hội quan trọng nhất.

Законность - (pháp chế) yêu cầu tuân thủ nghiêm ngặt và không thay đổi và thực hiện các luật hiện hành.

Законный интерес - (quyền lợi hợp pháp) это отраженная в объективном праве либо вытекающая из его общего смысла и в определенной степени гарантированная государством юридическая дозволенность, выражающаяся в стремлении субъекта пользоваться определенным социальным благом, а также в возможности обращаться за его защитой к компетентным органам государства или общественным организациям - в целях удовлетворения своих потребностей, не противоречащих общегосударственным - *là sự phản ánh được thể hiện trong quyền khách quan hoặc xuất phát từ ý nghĩa chung của nó và ở một mức độ nhất định được nhà nước bảo đảm, thể hiện ở việc chủ thể mong muốn được sử dụng vì lợi ích xã hội nhất định, cũng như khả năng được bảo vệ từ các cơ quan nhà nước có thẩm quyền hoặc các tổ chức công - để đáp ứng các nhu cầu của họ mà không*

mâu thuẫn với quyền lợi chung của nhà nước.

Законодательная власть - (quyền lực lập pháp) избранные народом представительные органы, призванные выработать стратегию развития общества путем принятия законов - *cơ quan đại diện do nhân dân bầu ra, đề ra chiến lược phát triển xã hội thông qua việc thông qua các văn bản luật.*

Законодательная инициатива - (sáng kiến lập pháp) закрепленное в Конституции РФ право определенных субъектов (Президента РФ, Совета Федерации, членов Совета Федерации, депутатов государственной Думы, Правительства РФ, законодательных (представительных) органов субъектов РФ, Конституционного Суда РФ, Верховного Суда РФ) внести предложение об издании закона и соответствующий законопроект в законодательный орган, которое порождает у последнего обязанность рассмотреть предложение и законопроект - *là quyền được ghi trong Hiến pháp Liên bang Nga của các chủ thể cá thể định (Tổng thống Liên bang Nga, Hội đồng Liên bang, thành viên của Hội đồng Liên bang, đại biểu Duma Quốc gia, Chính phủ Liên bang Nga, các cơ quan lập pháp (đại diện) của các thực thể cấu*

thành của Liên bang Nga, Tòa án Hiến pháp của Liên bang Nga, Tòa án tối cao của Liên bang Nga) đệ trình đề xuất ban hành luật và dự luật tương ứng cho cơ quan lập pháp, điều này làm phát sinh nghĩa vụ của cơ quan này trong việc xem xét đề xuất và dự luật.

Законодательная оговорка - (оговорка - điều bổ sung) социально обусловленное, имеющее специальную нормативно-лексическую форму условие (заявление, положение), которое частично изменяет содержание или объем действия нормы закона, создает новый правовой режим, выступает формой согласования интересов и порождает определенные юридические последствия - *một điều kiện xã hội (tuyên bố, điều khoản) có hình thức quy phạm và từ vựng đặc biệt, làm thay đổi một phần nội dung hoặc phạm vi của quy phạm pháp luật, tạo ra một chế độ pháp lý mới, hoạt động như một hình thức hòa giải lợi ích và sản sinh ra những hậu quả pháp lý nhất định.*

Законодательство (в широком смысле) - (hệ thống văn bản luật) система действующих в конкретно-исторический период развития государства законов и основанных на них подзаконных актов - *hệ thống các văn bản luật và dưới luật dựa trên cơ sở đó trong một*

giai đoạn lịch sử phát triển cụ thể của nhà nước.

Законопроект - (dự thảo luật) текст, предлагаемого к принятию закона, подготовленный в соответствии с законодательной процедурой, установленной для внесения на рассмотрение законодательного органа или на референдум - *văn bản luật đề xuất được chuẩn bị theo thủ tục lập pháp được thiết lập để đệ trình cơ quan lập pháp hoặc trưng cầu dân ý.*

Законотворческий процесс - (quy trình lập pháp) установленных и юридически нормах вид правотворческого процесса, регламентирующий порядок деятельности законодательного органа государства по выработке, принятию и изданию законов - *các quy phạm được thiết lập và hợp pháp, loại quy trình xây dựng luật quy định thủ tục hoạt động của cơ quan lập pháp của nhà nước để xây dựng, thông qua và công bố luật.*

Запрет - (lệnh cấm) способ правового регулирования, требующий воздержаться от совершения определенных вредных правонарушаемых действий - *phương pháp điều chỉnh pháp luật yêu cầu không được thực hiện những hành vi nguy hiểm vi phạm pháp luật.*

Злоупотребление правом - (lạm dụng pháp luật, quyền) использование субъективного права в противоречии с его социальным назначением, влекущее за собой нарушение охраняемых законом личных, общественных либо государственных интересов - *sử dụng pháp luật, quyền chủ quan trái với mục đích xã hội của nó, dẫn đến vi phạm lợi ích cá nhân, xã hội hoặc nhà nước được pháp luật bảo vệ.*

Императивная норма - (quy phạm mệnh lệnh) разновидность правовых норм, действующих независимо от усмотрения субъектов правоотношения, не допускающая отступлений от установленного правила проведения - *một dạng quy phạm pháp luật có hiệu lực không phụ thuộc vào quyết định của các chủ thể của quan hệ pháp luật, không cho phép sai lệch so với quy tắc xử sự đã được thiết lập.*

Императивный метод правового регулирования - (phương pháp điều chỉnh pháp luật mệnh lệnh) способ правового воздействия, связанный с властными предписаниями, субординацией, основанный на запретах, обязанностях, наказании - *phương pháp tác động pháp lý gắn với mệnh lệnh, sự phục tùng, dựa trên các điều cấm, nghĩa vụ, hình phạt.*

Импичмент - (luận tội) процедура привлечения к ответственности высших должностных лиц - *thủ tục để truy cứu trách nhiệm các quan chức cấp cao.*

Индивидуальное-правовое регулирование - (điều chỉnh pháp luật mang tính cá nhân) поднормативное персонифицированное правовое воздействие на участников общественных отношений в конкретных жизненных обстоятельствах с целью пробудить их совершить предусмотренные нормами права социально ценные действия - *tác động pháp lý cá nhân đến những người tham gia quan hệ xã hội trong những hoàn cảnh cụ thể của cuộc sống nhằm đánh thức họ thực hiện những hành động có giá trị cho xã hội theo quy định của pháp luật.*

Инкорпорация - (hệ thống hóa các văn bản pháp luật mà không thay đổi nội dung của nó) форма систематизации, совершаемая путем объединения нормативных актов без изменения их содержания в сборник, где каждый из актов сохраняет свое самостоятельное юридическое значение - *một hình thức hệ thống hóa, được thực hiện bằng cách kết hợp các văn bản quy phạm mà không thay đổi nội dung của chúng thành một tập hợp,*

trong đó mỗi văn bản vẫn giữ được ý nghĩa pháp lý độc lập của nó.

Институт права - (chế định pháp luật) упорядоченная совокупность юридических норм, регулирующих определенный вид (группу) общественных отношений в рамках отрасли права - *một tập hợp các quy phạm pháp luật có trật tự điều chỉnh một loại (nhóm) quan hệ xã hội nhất định trong khuôn khổ của ngành luật.*

Интерпретационный акт - (văn bản giải thích pháp luật) см. Акт толкования права - *xem văn bản giải thích pháp luật.*

Иск - (đơn kiện) юридическое средство защиты нарушенного или оспариваемого права либо охраняемого законом интереса - *biện pháp bảo vệ pháp lý đối với quyền bị vi phạm hoặc tranh chấp hoặc quyền lợi được bảo vệ hợp pháp.*

Использование права - (sử dụng pháp luật) форма реализации права, связанная с осуществлением субъективных прав, посредством чего лицо удовлетворяет свой собственный интерес и тем самым достигает определенного блага - *hình thức thực hiện quyền gắn liền với việc thực hiện quyền chủ thể, nhờ đó con người thỏa mãn lợi ích của mình và từ đó đạt được một lợi ích nhất định.*

Исполнительная власть - (quyền lực hành pháp) назначаемые либо выбираемые исполнительно-распорядительные органы власти, призванные реализовать принятые законы и осуществлять оперативно-хозяйственную деятельность - *các cơ quan hành pháp và hành chính được bổ nhiệm hoặc lựa chọn được thiết kế để thực hiện các luật đã được thông qua và thực hiện các hoạt động kinh tế.*

Исполнение права - (thực hiện pháp luật, quyền) форма реализации права, связанная с выполнением активных обязанностей, строго определенных в законе действий в интересах управомоченной стороны - *một hình thức thực hiện quyền gắn liền với việc thi hành công vụ được quy định nghiêm ngặt trong luật hành động vì lợi ích của bên có quyền.*

Использование - (sử dụng) форма реализации права, при которой субъект использует возможности, которые ему предоставила юридическая норма (по своему усмотрению реализует свои права) - *hình thức thực hiện quyền, trong đó chủ thể sử dụng các cơ hội mà quy phạm pháp luật đã cung cấp cho mình (tự ý thực hiện quyền của mình).*

Историко-политическое толкование норм права - (giải thích lịch sử chính trị quy phạm pháp luật) способ разъяснения смысла правовых

норм, осуществляемые с помощью анализа конкретно-исторических и политических условий их принятия - *cách thức để làm rõ ý nghĩa của các quy phạm pháp luật, được thực hiện bằng cách phân tích các điều kiện lịch sử và chính trị cụ thể để áp dụng.*

Источник права в идеологическом смысле - (nguồn của pháp luật trong ý nghĩa ý thức hệ) причины возникновения правовых норм, связанные с различными правовыми идеями, представлениями, мнениями, учениями, доктринами, правосознанием - *lý do xuất hiện các quy phạm pháp luật gắn với các tư tưởng pháp luật khác nhau, ý kiến, giáo lý, học thuyết, ý thức pháp luật.*

Источник права в материальном смысле - (nguồn của pháp luật trong ý nghĩa nội dung) причины возникновения правовых норм, связанные с материальными условиями жизни общества, формами собственности, интересами и потребностями людей - *lý do xuất hiện các quy phạm pháp luật gắn với điều kiện vật chất của xã hội, các hình thức sở hữu, quyền lợi và nhu cầu của con người.*

Источник права в юридическом смысле - (nguồn của pháp luật trong ý nghĩa pháp lý) см.

Форма права - *xem dạng hay hình thức của pháp luật.*

Казус - (tình huống, vụ việc phức tạp) случайное действие, которое (в отличие от умышленного или неосторожного) имеет внешние признаки правонарушения, но лишено элемента вины и, следовательно, не влечет юридической ответственности - *hành động tình cờ, (không giống như cố ý hoặc vô ý) có các dấu hiệu bên ngoài như của hành vi vi phạm pháp luật, nhưng không có yếu tố lỗi và do đó không phải chịu trách nhiệm pháp lý.*

Каноническое право - (giáo luật) система нормативных предписаний, принимаемых решениями церковных соборов и постановлений римских пап, регулирующих отношения внутрицерковной организации, а также некоторые семейные и имущественные отношения - *một hệ thống các quy định chuẩn mực được thông qua bởi các quyết định của hội đồng nhà thờ và các sắc lệnh của các giáo hoàng, điều chỉnh các mối quan hệ trong tổ chức nhà thờ, cũng như một số quan hệ gia đình và tài sản.*

Каузальное толкование - (giải thích nguyên nhân) разъяснение смысла правовой нормы, обязательное только для данного случая - *làm rõ ý nghĩa của quy phạm*

pháp luật, chỉ bắt buộc đối với trường hợp này.

Chất lượng của luật - совокупность социально-экономических, политических и юридических свойств, обуславливающих пригодность закона удовлетворять определенные потребности общества, государства или отдельной личности соответственно природе права - *tập hợp các thuộc tính kinh tế - xã hội, chính trị và pháp lý xác định tính phù hợp của pháp luật nhằm thỏa mãn những nhu cầu nhất định của xã hội, nhà nước hoặc cá nhân, theo bản chất của luật.*

Квалификация правовая - (trình độ, phân loại pháp lý) юридическая оценка деяния, основанная на соответствующих нормативных предписаниях - *đánh giá pháp lý của hành vi dựa trên các quy định liên quan.*

Кворум - (số đại biểu hợp lệ) установленное законом или уставом количество присутствующих на определенном мероприятии, считающееся обязательным условием для признания его решений действительными и юридически значимыми - *số lượng người có mặt tại một sự kiện nhất định do luật hoặc các điều luật quy định, được coi là điều kiện*

tiên quyết để công nhận các quyết định của nó là hợp lệ và có ý nghĩa pháp lý.

Кодекс - (bộ luật) систематизированный единичный, юридически и логически цельный, внутренне согласованный законодательный акт прямого действия, регулирующий определенную область общественных отношений - *một đạo luật có hiệu lực trực tiếp thống nhất, thống nhất về mặt pháp lý và logic, được hệ thống hóa trong nội bộ nhằm điều chỉnh một lĩnh vực quan hệ xã hội nhất định.*

Кодификация - (hệ thống hóa các văn bản luật có thay đổi nội dung của chúng) форма систематизации, совершенная путем объединения нормативных актов в единый, логически цельный законодательный акт с изменением их содержания; деятельность компетентного государственного органа, направленная на систематизацию и коренную переработку действующего законодательства путем подготовки и принятия нового кодифицированного акта - *một hình thức hệ thống hóa, được thực hiện bằng cách kết hợp các hành vi quy phạm thành một hành vi lập pháp thống nhất về mặt logic với sự thay đổi nội dung của chúng; các hoạt động của cơ quan nhà nước có thẩm quyền nhằm hệ thống hóa và sửa đổi triệt để pháp luật hiện hành bằng cách chuẩn bị và*

thông qua một đạo luật mới được hệ thống hóa.

Коллизии юридические - (xung đột pháp lý) противоречия между правовыми нормами, регулируемыми одни и те же общественные отношения - *mâu thuẫn giữa các quy phạm pháp luật điều chỉnh cùng một quan hệ xã hội.*

Компетенция - (thẩm quyền) совокупность законодательно закрепленных полномочий (прав и обязанностей), предоставленных конкретному органу или должностному лицу в целях надлежащего выполнения им определенного круга государственных или общественно значимых задач и осуществления соответствующих функций - *một tập hợp các quyền hạn được bảo đảm hợp pháp (quyền và nghĩa vụ) được cấp cho một cơ quan hoặc quan chức cụ thể để thực hiện đúng một loạt các nhiệm vụ nhà nước hoặc xã hội nhất định và thực hiện các chức năng tương ứng.*

Кодифицированный акт - (văn bản hệ thống) система связанных между собой нормативных предписаний, регулирующих определенную сферу относительно однородных достаточно устойчивых общественных отношений на основе единых принципов - *một hệ thống các quy phạm liên kết với nhau điều chỉnh*

một lĩnh vực nhất định của các quan hệ xã hội tương đối đồng nhất, khá ổn định trên cơ sở những nguyên tắc chung.

Конкретизация норм права - (cụ thể hóa các quy phạm pháp luật) мыслительная операция, осуществляемая в процессе нормотворчества, состоящая в «привязке» правовой нормы к конкретным условиям нормативной регламентации общественных отношений, в результате чего создается новая норма права (меньше конкретизируемой, но объему, по тире - по содержанию) - *hoạt động tư duy được thực hiện trong quá trình xây dựng pháp quyền, bao gồm việc "buộc" quy phạm pháp luật vào các điều kiện cụ thể của quy phạm quy phạm pháp luật về quan hệ công, kết quả là quy phạm pháp luật mới được tạo ra (ít cụ thể hơn, nhưng trong khối lượng, trong dấu gạch ngang - trong nội dung).*

Консолидация - (củng cố) деятельность компетентного государственного органа по сведению нескольких разрозненных нормативно-правовых актов в один крупный акт; форма систематизации, совершенная путем объединения нормативных актов без изменения их содержания в единый документ, где каждый из актов теряет свое самостоятельное юридическое значение - *hoạt động của cơ quan nhà*

nước có thẩm quyền về việc hợp nhất một số văn bản pháp lý điều chỉnh khác nhau thành một văn bản lớn lớn; một hình thức hệ thống hóa, được thực hiện bằng cách kết hợp các văn bản quy phạm mà không thay đổi nội dung của chúng thành một văn bản duy nhất, trong đó mỗi văn bản mất đi ý nghĩa pháp lý độc lập của nó.

Конституция - (hiến pháp)

основной закон государства и общества в целом, обладающий наивысшей (абсолютной) юридической силой, закрепляющий фундаментальные начала общественного и государственного устройства, форму правления, принципы взаимоотношения личности и государства - *đạo luật cơ bản của nhà nước và xã hội nói chung, có hiệu lực pháp lý cao nhất (tuyệt đối), bảo đảm các nguyên tắc cơ bản của cấu trúc xã hội và nhà nước, hình thức chính quyền, các nguyên tắc về mối quan hệ giữa cá nhân và nhà nước.*

Конфедерация - (liên minh)

временный союз государств, образуемый для достижения политических, военных, экономических и прочих целей - *liên minh tạm thời của các quốc gia được thành lập để đạt được các mục tiêu chính trị, quân sự, kinh tế và các mục tiêu khác.*

Легальность власти - (tính hợp pháp của quyền lực)

юридическое обоснование власти, соответствие действий государственных органов существующему в стране законодательству - *biện minh pháp lý của các cơ quan có thẩm quyền, sự tuân thủ hành động của các cơ quan nhà nước đối với luật pháp hiện hành trong nước.*

Легитимность власти - (tính chính thống của quyền lực)

качество взаимоотношений государства и общества, которое выражается в принятии государственной власти населением, в признании ее права управлять и в согласии подчиняться - *chất lượng của các mối quan hệ giữa nhà nước và xã hội, thể hiện ở việc nhân dân chấp nhận quyền lực nhà nước, thừa nhận quyền quản lý và đồng ý tuân theo.*

Лоббизм - (vận động hành lang)

форма воздействия «групп давления» на принятие решений в процессе правотворчества и правоприменения в интересах определенных социальных структур - *dạng tác động của "nhóm áp lực" đối với các quyết định quản lý trong quá trình xây dựng pháp luật và thực thi pháp luật vì lợi ích của các cấu trúc xã hội nhất định.*

Логическое толкование норм права - (giải thích logic quy phạm pháp luật) способ разъяснения смысла правовых норм, осуществляемых с использованием законов и правил логики - *cách giải thích ý nghĩa của các quy phạm pháp luật được thực hiện bằng cách sử dụng các luật và các quy tắc logic.*

Локальный правовой акт - (văn bản pháp luật địa phương) правовой акт, который принимается администрацией предприятия, учреждения и организации и который направлен на урегулирование внутрикollectивных отношений в пределах данной структуры. Не имеет признаков нормативности - *một văn bản quy phạm như vậy, được thông qua bởi ban quản lý của một doanh nghiệp, cơ quan và tổ chức nhằm điều chỉnh các mối quan hệ nội bộ tập thể trong cấu trúc này. Các văn bản này không có tính quy phạm.*

Льгота правовая - (đặc quyền pháp lý) правомерно данная субъекту возможность более полно удовлетворять свои интересы, выражающаяся как в предоставлении особых дополнительных прав (преимуществ), так и в освобождении от обязанностей - *trao cho chủ thể cơ hội thỏa mãn đầy đủ hơn các lợi ích của mình một cách hợp lý, được thể hiện cả trong việc cung cấp các quyền bổ sung*

đặc biệt (lợi thế) và trong việc miễn các nghĩa vụ.

Материальное право - (luật nội dung) совокупность правовых норм, институтов, подотраслей и отраслей, с помощью которых государство прямо воздействует на общественные отношения, предоставляя субъектам (посредством права и обязанностей) возможность удовлетворять их материальные (а не процессуальные) интересы - *tập hợp các quy phạm pháp luật, thể chế, phân ngành và ngành, với sự trợ giúp của nhà nước tác động trực tiếp đến quan hệ công chúng, cung cấp cho các chủ thể (thông qua quyền và nghĩa vụ) cơ hội để thỏa mãn lợi ích vật chất (chứ không phải thủ tục).*

Метод диспозитивный - (phương pháp tùy chọn) метод правового регулирования, позволяющий участникам правоотношения самостоятельно определять свои субъективные права и юридические обязанности - *phương pháp điều chỉnh pháp luật cho phép những người tham gia quan hệ pháp luật xác định một cách độc lập các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý của mình.*

Метод императивный - (phương pháp mệnh lệnh) метод правового регулирования, исключая отступление от

установленного нормой правила поведения. Метод властных предписаний, при котором поведение субъекта подвергается строгой правовой регламентации - *phương pháp điều chỉnh pháp luật, loại trừ sự sai lệch so với quy tắc xử sự đã được thiết lập. Phương pháp quy định mệnh lệnh, trong đó hành vi của chủ thể chịu sự điều chỉnh chặt chẽ của pháp luật.*

Меры защиты - (các biện pháp bảo vệ) разновидность правового принуждения, обеспечивающая исполнение юридической обязанности и гарантирующая реализацию права - *một hình thức khác cưỡng chế nhà nước nhằm đảm bảo việc thực hiện nghĩa vụ pháp lý và đảm bảo việc thực hiện quyền.*

Метод правового регулирования - (phương pháp điều chỉnh pháp luật) совокупность юридических средств, при помощи которых осуществляется правовое регулирование качественно однородных общественных отношений; совокупность различных способов воздействия отрасли права на регулируемые его общественные отношения - *tập hợp các phương tiện pháp lý để thực hiện các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội thuần nhất về chất; một loạt các cách ảnh hưởng khác nhau của ngành luật đến các quan hệ xã hội được điều chỉnh.*

Механизм государства - (cơ chế nhà nước) это система государственных органов и учреждений, посредством которых осуществляется управление государством и обществом и защита его основных интересов - *nó là một hệ thống các cơ quan và thể chế nhà nước, thông qua đó thực hiện việc quản lý nhà nước về xã hội và bảo vệ các lợi ích chính của xã hội.*

Механизм правового регулирования - (cơ chế điều chỉnh pháp luật) система юридических средств, организованных наиболее последовательным образом в целях преодоления препятствий, стоящих на пути удовлетворения интересов субъектов права - *hệ thống các phương tiện pháp lý được tổ chức một cách thống nhất nhằm khắc phục những trở ngại cản trở việc thoả mãn lợi ích của các chủ thể của pháp luật.*

Монархия - (quân chủ) форма государственного правления, при которой власть передается по наследству, осуществляется бессрочно и не зависит от избирателей - *hình thức quản lý nhà nước, trong đó quyền lực được kế thừa, được thực hiện vô thời hạn và không phụ thuộc vào cử tri.*

Мораль - (đạo đức) система норм и принципов, регулирующих поведение людей с позиций добра,

справедливости и честности - *một hệ thống các chuẩn mực và nguyên tắc điều chỉnh hành vi của con người theo quan điểm của cái thiện, công bằng và trung thực.*

Мотив поведения - (động cơ của hành vi) внутреннее побуждение лица совершать какое-либо деяние, причина поступка - *sự thôi thúc bên trong của một người thực hiện một hành động, lý do của hành động.*

Награды государственные РФ - (tặng thưởng của nhà nước Liên bang Nga) высшая форма поощрения граждан за выдающиеся заслуги в экономике, науке, культуре, защите Отечества, государственном строительстве, воспитании, просвещении, охране здоровья, жизни и прав личности, благотворительной деятельности и иные заслуги перед обществом и государством - *hình thức cao nhất để khuyến khích công dân vì các hoạt động xuất sắc về kinh tế, khoa học, văn hóa, bảo vệ Tổ quốc, xây dựng nhà nước, giáo dục gia đình, giáo dục phổ thông, bảo vệ sức khỏe, cuộc sống và quyền cá nhân, hoạt động từ thiện và các dịch vụ khác cho xã hội và nhà nước.*

Неосторожность - (tính bất cẩn do quá tự tin) форма вины, при которой лицо, совершившее противоправное общественно опасное деяние, предвидело

возможность наступления опасных (вредных) для общественных отношений последствий своего деяния, но легкомысленно рассчитывало на их предотвращение (самонадеянность), либо не предвидело таких последствий, хотя по обстоятельствам дела должно было и могло их предотвратить (небрежность) - *một hình thức của lỗi mà một người thực hiện hành vi trái pháp luật gây nguy hiểm cho xã hội thấy trước khả năng xảy ra hậu quả nguy hiểm (có hại) cho các quan hệ xã hội mà hành vi của mình thực hiện nhưng lại trông chờ vào việc ngăn ngừa (quá tự tin) hoặc không lường trước được hậu quả đó, mặc dù theo hoàn cảnh của trường hợp đó lẽ ra có thể ngăn chặn chúng (cẩu thả).*

Неофициальное (доктринальное) толкование - (giải thích không chính thức) разъяснение смысла правовых норм органами или отдельными лицами по своей инициативе, не влекущее юридических последствий - *làm rõ ý nghĩa của các quy phạm pháp luật do các cơ quan, cá nhân tự chủ động, không dẫn đến hậu quả pháp lý.*

Норма права - (quy phạm pháp luật) общеобязательное, формально определенное правило поведения, установленное и обеспечиваемое государством и

направленное на урегулирование конкретного вида общественных отношений - *quy tắc xử sự chung mang tính ràng buộc, được xác định và thiết lập chính thức bởi nhà nước nhằm điều chỉnh một loại quan hệ xã hội cụ thể.*

Нормативный правовой акт - (văn bản quy phạm pháp luật) принимаемый уполномоченным на то государственным органом официальный акт правотворчества, устанавливающий, изменяющий или отменяющий норму права - *một văn bản pháp luật chính thức được thông qua bởi một cơ quan nhà nước có thẩm quyền, thiết lập, sửa đổi hoặc hủy bỏ một quy phạm pháp luật.*

Норма социальная - (quy phạm xã hội) правило поведения, регулирующее поведение людей и деятельность организаций в определенной сфере - *quy tắc ứng xử điều chỉnh hành vi của con người và hoạt động của các tổ chức trong một lĩnh vực cụ thể.*

Нормативное толкование норм права - (giải thích quy phạm của các quy phạm pháp luật) официальное разъяснение смысла правовых норм определенными государственными и судебными органами, имеющее обязательное значение для всех органов власти и управления, распространяющееся на неопределенный круг лиц и случаев)

- *giải thích chính thức về ý nghĩa của các quy phạm pháp luật của một số cơ quan nhà nước và cơ quan tư pháp, vốn là bắt buộc đối với tất cả các cơ quan quyền lực và quản lý, phổ biến đến cá nhân và vụ việc không xác định).*

Нормативность - (tính quy phạm) признак права, выражающий собой в концентрированном виде всеобщность, обязательность, непрерывность и территориальную общность действия правовых предписаний - *đặc trưng của pháp luật, thể hiện ở dạng tập trung tính phổ biến, nghĩa vụ, tính liên tục và hiệu lực chung theo lãnh thổ của các quy định pháp luật.*

Обратная сила закона - (hiệu lực hồi tố của luật) распространение действия закона на случаи, имевшие место до вступления его в силу - *mở rộng luật đối với các trường hợp đã xảy ra trước khi có hiệu lực.*

Общественный порядок - (trật tự xã hội) состояние урегулированности общественных отношений, которое достигается с помощью не только правовых норм и их соблюдения (законности), но и других социальных норм и их соблюдения (дисциплины) - *trạng thái điều chỉnh các quan hệ xã hội, được thực hiện với sự trợ giúp của không chỉ các quy phạm pháp luật và việc tuân thủ chúng (tính pháp chế), mà còn cả các*

chuẩn mực xã hội khác và việc tuân thủ chúng (kỷ luật).

Общество - (xã hội), (в широком смысле) - совокупность исторически сложившихся форм совместной деятельности людей; (в узком смысле) - исторически конкретный тип социальной системы, определенная форма общественных отношений - *tập hợp các hình thức hoạt động chung của con người trong lịch sử; (theo nghĩa hẹp) - một kiểu hệ thống xã hội cụ thể về mặt lịch sử, một dạng quan hệ xã hội cụ thể.*

Объект правоотношений - (khách thể của các quan hệ pháp luật) то, на что обращены права и обязанности субъектов правоотношений, по поводу чего они вступают в юридические связи (материальные и нематериальные блага, продукты духовного творчества, ценные бумаги, документы, результаты определенных действий) - *quyền và nghĩa vụ của các chủ thể của quan hệ pháp luật đề cập đến vấn đề gì, đối tượng mà họ tham gia vào quan hệ pháp luật (lợi ích vật chất và vô hình, sản phẩm sáng tạo tinh thần, chứng khoán, tài liệu, kết quả của một số hành động).*

Объективная сторона правонарушения - (mặt khách quan của vi phạm pháp luật) совокупность внешних признаков,

характеризующих данное деяние (действие либо бездействие) лица, что нарушает правовые предписания, причиняет вред обществу, государству, личности - *tập hợp các dấu hiệu bên ngoài đặc trưng cho một hành động nhất định (hành động hoặc không hành động) của một người, vi phạm các quy định pháp luật, gây nguy hại cho xã hội, nhà nước, cá nhân.*

Объективнопротивоправное деяние - (hành động sai trái khách quan) действие либо бездействие, сходное по своим объективным признакам с правонарушением, но совершенное невиновно, т.е. субъективно направленное на достижение правомерных целей - *hành động hoặc không hành động, tương tự về các đặc điểm khách quan của nó đối với một hành vi phạm tội, nhưng được thực hiện một cách vô tội, tức là chủ quan nhằm đạt được các mục tiêu chính đáng.*

Обыденное толкование - (giải thích thông thường) неофициальное разъяснение смысла правовых норм на основе повседневной практики и житейского опыта - *giải thích không chính thức về ý nghĩa của các quy phạm pháp luật dựa trên thực tiễn và kinh nghiệm thường nhật.*

Ограничительное толкование норм права - (giải thích hạn chế các quy phạm pháp luật) разъяснение

правовой нормы, действительный смысл которой уже текстуального выражения - *làm rõ một quy phạm pháp luật, ý nghĩa thực tế của quy phạm pháp luật đã được thể hiện bằng văn bản.*

Орган государства - (cơ quan nhà nước) это составная часть механизма государства, обладающая определенными специфическими признаками, создаваемая в установленном законом порядке, имеющая в соответствии с законом собственную структуру, наделенная определенной компетенцией, и органически взаимодействующая с другими частями государственного механизма, образующими единое целое - *là một bộ phận hợp thành của cơ chế nhà nước, có những đặc điểm cụ thể nhất định, được tạo ra theo cách thức do pháp luật quy định, có cấu trúc riêng phù hợp với pháp luật, có thẩm quyền nhất định và tác động hữu cơ với các bộ phận khác của cơ chế nhà nước, tạo thành một tổng thể duy nhất.*

Основы законодательства - (cơ sở của hệ thống văn bản pháp luật) кодифицированный акт, предназначенный для типового регулирования на основе норм-принципов, норм-дефиниций - *hành động được hệ thống hóa nhằm mục đích quy định mẫu dựa trên chuẩn mực-nghuyên tắc, chuẩn mực-định nghĩa.*

Общие принципы права - (các nguyên tắc chung của pháp luật) исходные начала правовой системы, основополагающие подходы к правовому регулированию - *các nguyên tắc ban đầu của hệ thống pháp luật, các cách tiếp cận cơ bản đối với quy định pháp luật.*

Отклоняющееся (девиантное) поведение - (hành vi lệch lạc) деяние индивидов или групп лиц, не соответствующее сложившимся в обществе социальным нормам, моральным и иным правилам поведения - *một hành động của các cá nhân hoặc nhóm người không tương ứng với kỳ vọng xã hội, đạo đức và các quy tắc hành vi khác.*

Относительное правоотношение - (quan hệ pháp luật tương đối) разновидность правоотношения, в котором индивидуализированы (поименно известны, персонифицированы) все его участники - *một loại khác của quan hệ pháp luật trong đó tất cả những người tham gia đều được cá nhân hóa (được gọi bằng tên, được nhân cách hóa).*

Отрасль права - (chuyên ngành pháp luật) упорядоченная совокупность юридических норм, регулирующих определенный род (сферу) общественных отношений, объединенных общностью предмета

и метода - một tập hợp các quy phạm pháp luật có trật tự điều chỉnh một loại (lĩnh vực) quan hệ xã hội nhất định, được thống nhất bởi một chủ thể và phương thức chung.

Парламентская дисциплина - (kỷ luật quốc hội) подчинение депутатов обязанностям, содержащимся в регламенте палаты, к которым они принадлежат - sự phục tùng của các đại biểu quốc hội (nghị sĩ quốc hội, viện dân biểu) đối với các nhiệm vụ có trong các quy định của các viện (nhánh quốc hội thượng viện hay hạ viện) mà họ thuộc về.

Парламентская республика - (cộng hòa quốc hội) разновидность республиканской формы правления, характеризующаяся тем, что парламент формально является полновластным органом, который формирует политически ответственное перед ним правительство и избирает (непосредственно или же в составе особой коллегии выборщиков) президента, являющегося главой государства, но не исполнительной власти - một loại khác cấu hình thức chính thể nhà nước cộng hòa, có đặc điểm là quốc hội chính thức là một cơ quan có chủ quyền, thành lập một chính phủ chịu trách nhiệm chính trị đối với nó và bầu ra (trực tiếp hoặc như một phần của cử tri đoàn đặc biệt) một tổng

thống là nguyên thủ quốc gia, nhưng không phải cơ quan hành pháp.

Подзаконный нормативный акт - (văn bản dưới luật) изданный на основе и во исполнение законов акт, содержащий юридические нормы - văn bản dưới luật, được ban hành và thực hiện dựa trên cơ sở các luật.

Политика - (chính trị, chính sách) это искусство управления обществом, которое характеризует отношения по поводу власти между классами, партиями, нациями; между государством, с одной стороны, и народом - с другой - đó là nghệ thuật quản lý xã hội, đặc trưng cho mối quan hệ về quyền lực giữa các giai cấp, các đảng phái, các quốc gia; giữa một mặt là nhà nước và mặt khác là người dân.

Политическая система общества - (hệ thống chính trị của xã hội) упорядоченная на основе права и иных социальных норм совокупность институтов (государственных органов, политических партий, движений, общественных и т.п.), в рамках которой проходит политическая жизнь общества и осуществляется политическая власть - một tập hợp các thể chế (cơ quan nhà nước, đảng phái chính trị, phong trào, quần chúng, v.v.), dựa trên cơ sở luật pháp và các chuẩn mực xã hội khác, trong đó đời sống chính trị của xã hội diễn ra và thực hiện quyền lực chính trị.

Политический режим - (chế độ chính trị) система методов, приемов и средств, с помощью которой осуществляется политическая власть и управление населением - *hệ thống các phương pháp, kỹ thuật và phương tiện mà quyền lực chính trị được thực hiện quản lý dân cư.*

Полномочия - (quyền hạn) комплекс прав и обязанностей, предоставленные субъекты в соответствии с занимаемой должностью и необходимый для разрешения какого-либо вопроса - *một tập hợp các quyền và nghĩa vụ được cấp cho các đối tượng phù hợp với nắm giữ vị trí và cần thiết để giải quyết vấn đề nào đó liên quan đến công việc của chủ thể.*

Полупрезидентская республика - (cộng hòa bán tổng thống) разновидность республиканской формы правления, при которой элементы президентской республики сочетаются с элементами парламентской республики - *một loại hình thức khác của chính thể cộng hòa trong đó các yếu tố của cộng hòa tổng thống được kết hợp với các yếu tố của cộng hòa nghị viện.*

Право - (luật pháp) система общеобязательных, формально определенных юридических норм, выражающих общественную,

классовую волю (конкретные интересы общества, классов и т.п.) устанавливаемых и обеспечиваемых государством и направленных на урегулирование общественных отношений - *hệ thống các quy phạm pháp luật mang tính ràng buộc chung, được xác định chính thức, thể hiện ý chí xã hội, giai cấp (lợi ích cụ thể của xã hội, các giai cấp, v.v.) do nhà nước thiết lập và cung cấp nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội.*

Право в субъективном смысле - (quyền trong ý nghĩa chủ quan) это нечто, принадлежащее индивиду, то, чем он может свободно распоряжаться под защитой государства без чьего-либо вмешательства (право на отдых, на труд и т.п.) т.е. право расценивается как свобода человека поступать тем или иным образом - *nó là thứ thuộc về cá nhân (chủ thể), thứ mà chủ thể có thể tự do định đoạt dưới sự bảo vệ của nhà nước mà không có sự can thiệp của bất kỳ ai (quyền được nghỉ ngơi, làm việc, v.v.), tức là quyền được coi là tự do của một người để hành động theo cách này hay cách khác.*

Правовая аксиома - (tiên đề pháp luật) положение правовой теории, которое берется в исследованиях в качестве исходного, не требующего доказательства - *quy định của lý luận pháp lý, được lấy trong*

ngiên cứu như một điểm khởi đầu mà không cần chứng minh.

Правовая жизнь общества - (đời sống pháp luật xã hội) это форма социальной жизни, выражающаяся преимущественно в правовых актах и правоотношениях, характеризующая специфику и уровень правового развития данного общества, отношение субъектов к праву и степень удовлетворения их интересов - *nó là một hình thái của đời sống xã hội, được thể hiện chủ yếu trong các hành vi pháp lý và các quan hệ pháp luật, đặc trưng cho đặc điểm cụ thể và trình độ phát triển hợp pháp của một xã hội nhất định, thái độ của các chủ thể đối với pháp luật và mức độ thoả mãn lợi ích của họ.*

Правовая идеология - (ý thức hệ pháp luật) система взглядов, учений, теорий, идей, представлений, убеждений, концепций, в которых отражается отношение людей к действующему и желаемому праву - *một hệ thống quan điểm, học thuyết, lý thuyết, ý tưởng, nhận thức, niềm tin, khái niệm, phản ánh thái độ của con người đối với pháp luật hiện hành và mong muốn của họ đối với pháp luật.*

Правовая информация - (thông tin pháp luật) существующие в обществе сведения о юридических нормах и принципах, юридической практике и юридической системе в

целом - *thông tin tồn tại trong xã hội về các chuẩn mực và nguyên tắc pháp lý, thực hành pháp luật và hệ thống pháp luật nói chung.*

Правовая культура личности - (văn hóa pháp luật của cá nhân) знание и понимание права, а также деятельность в соответствии с ним - *kiến thức và hiểu biết về luật, cũng như các hoạt động phù hợp với nó.*

Правовая культура общества - (văn hóa pháp luật của xã hội) уровень правосознания и правовой активности общества, степень прогрессивности юридических норм и юридической деятельности - *trình độ nhận thức pháp luật và hoạt động pháp luật của xã hội, mức độ tiến bộ của các quy phạm pháp luật và hoạt động pháp luật.*

Правовая политика - (chính sách pháp luật) это научно обоснованная, последовательная и системная деятельность государственных и муниципальных органов по созданию эффективного механизма правового регулирования, по цивилизованному использованию юридических средств в достижении таких целей, как наиболее полное обеспечение прав и свобод человека и гражданина, укрепление дисциплины, законности и правопорядка, формирование правовой государственности и высокого

уровня правовой культуры и жизни общества и личности - đây là hoạt động có cơ sở khoa học, nhất quán và có hệ thống của các cơ quan nhà nước và địa phương nhằm tạo ra một cơ chế điều chỉnh pháp luật hiệu quả, sử dụng các phương tiện pháp lý một cách văn minh nhằm đạt được các mục tiêu như cung cấp đầy đủ nhất các quy tắc và quyền con người và công dân, tăng cường kỷ luật, pháp chế và trật tự pháp luật, hình thành nhà nước pháp quyền và trình độ văn hóa pháp lý cao trong đời sống của xã hội và cá nhân.

Правовая психология - (tâm lý pháp luật) совокупность переживаний, чувств, построений, эмоций, в которых отражается отношение людей к действующему и желаемому праву - tập hợp các kinh nghiệm, cảm giác, kết cấu, cảm xúc, phản ánh thái độ và mong muốn của con người đối với pháp luật hiện hành.

Правовая семья - (pháp luật gia đình) совокупность правовых систем, выделенная на основе общности источников, структуры права и исторического пути его формирования - tập hợp các hệ thống pháp luật, được xác định trên cơ sở các nguồn chung, cấu trúc của pháp luật và lịch sử quá trình hình thành của nó.

Правовая система общества - (hệ thống pháp luật xã hội) совокупность всех правовых явлений,

образующих правовую действительность общества - tập hợp tất cả các hiện tượng pháp lý tạo thành hiện thực pháp lý của xã hội.

Правовая фикция - (ảo, giả tưởng pháp luật) несуществующее положение, признанное законодательством, существующим и ставшее в силу этого общеобязательным - điều khoản không tồn tại được pháp luật công nhận là hiện có và do đó có tính ràng buộc chung.

Правовая (юридическая) цель - (mục đích pháp luật) будущий результат, то, к чему стремятся субъекты правотворческой и правореализационной деятельности - kết quả trong tương lai, là những gì các chủ thể của hoạt động xây dựng pháp luật và thực thi pháp luật hướng tới.

Правовое воздействие - (tác động pháp luật) взятый в единстве и многообразии весь процесс влияния права на социальную жизнь, создание и поведение людей - sự thống nhất và đa dạng, toàn bộ quá trình tác động của pháp luật đến đời sống xã hội, đến hoạt động và hành vi của con người.

Правовое воспитание - (giáo dục pháp luật) целенаправленная деятельность государственных органов и общественности по формированию у граждан и должностных лиц правосознания и

правовой культуры - *hoạt động có mục đích của các cơ quan nhà nước và xã hội nhằm hình thành cho công dân và cán bộ ý thức pháp luật và văn hóa pháp luật.*

Правовое государство - (nhà nước pháp quyền) организация политической власти, создающая условия для наиболее полного обеспечения прав и свобод человека и гражданина, а также для наиболее последовательного связывания (с помощью права) государственной власти с целью избежать злоупотреблений - *tổ chức quyền lực chính trị, tạo điều kiện để cung cấp đầy đủ nhất các quyền và tự do của con người và công dân, cũng như để liên kết nhất quán nhất (với sự trợ giúp của pháp luật) quyền lực nhà nước nhằm tránh lạm dụng quyền lực.*

Правовое дозволение - (khả năng cho phép của pháp luật) предоставляемая субъекту нормами права возможность самостоятельно действовать по осуществлению собственных интересов - *là khả năng được các quy phạm pháp luật trao cho chủ thể để hành động độc lập nhằm thực hiện lợi ích của họ.*

Правовое наказание - (hình phạt) форма и мера юридического осуждения (порицания) виновного, противоправного поведения, в результате которого субъект в чем-то

обязательно ограничивается, чего-то лишается - *hình thức và biện pháp lên án hợp pháp (chỉ trích) đối với hành vi có lỗi, trái pháp luật, do đó chủ thể vi phạm nhất thiết bị hạn chế trong điều gì đó, bị tước đoạt thứ gì đó.*

Правовое ограничение - (hạn chế pháp luật) правовое сдерживание противозаконного действия, создающее условия для удовлетворения интересов контрsubjekta и общественных интересов в охране и защите - *là biện pháp răn đe pháp luật đối với những hành vi vi phạm pháp luật, tạo điều kiện để thoả mãn quyền lợi của chủ thể kiểm tra và xã hội trong việc giữ gìn và bảo vệ.*

Правовое поощрение - (khen thưởng, ưu đãi pháp lý) форма и мера юридического одобрения добровольного, заслуженного поведения, в результате чего субъект вознаграждается - *hình thức và biện pháp tán dương hợp pháp đối với hành vi tự nguyện, xứng đáng, do đó đối tượng xứng đáng được khen thưởng.*

Правовое предписание - (mệnh lệnh pháp lý) властное веление, выражающее государственную волю, выступающее регулятором общественных отношений путем формирования общеобязательной, или индивидуальной нормы поведения

для соответствующих субъектов права - *mệnh lệnh quyền lực, thể hiện ý chí của nhà nước, đóng vai trò điều chỉnh các quan hệ xã hội bằng cách hình thành các chuẩn mực hành vi mang tính ràng buộc chung hoặc riêng cho các đối tượng có liên quan của pháp luật.*

Правовое регулирование - (điều chỉnh pháp luật) это форма упорядочения общественных отношений путем приведения их в соответствие с нормами права, юридическое воздействие со стороны государства путем использования сугубо правовых средств - *hợp lý hóa các quan hệ xã hội bằng cách đưa chúng vào khuôn khổ phù hợp với các chuẩn mực của pháp luật, đồng thời là sự tác động hợp pháp từ phía nhà nước thông qua việc sử dụng các phương tiện pháp lý thuận tụy.*

Правовой вакуум - (khoảng trống pháp lý) специфическое правовое явление, характеризуемое как временное наличие новых общественных отношений, не урегулированных ранее, но нуждающихся в правовой регламентации - *một hiện tượng pháp lý cụ thể, có đặc điểm là sự hiện diện tạm thời của các quan hệ xã hội mới mà trước đây chưa được điều chỉnh, nhưng cần có sự điều chỉnh của pháp luật.*

Правовой обычай - (tập quán pháp) исторически сложившееся правило поведения, содержащееся в сознании людей, вошедшее в привычку (в результате многократного применения) и приводящее к правовым последствиям - *một quy tắc hành vi được thiết lập trong lịch sử đã tồn tại trong tâm trí con người, trở thành một thói quen (do áp dụng nhiều lần) và dẫn đến những hậu quả pháp lý.*

Правовой режим - (chế độ, thể chế pháp luật) особый порядок правового регулирования, выражающийся в определенном сочетании юридических средств и создающий желаемое социальное состояние и конкретную степень благоприятности либо неблагоприятности для удовлетворения интересов субъектов права - *thủ tục đặc biệt để điều chỉnh pháp luật, được thể hiện bằng sự kết hợp nhất định của các phương tiện pháp lý và tạo ra trạng thái xã hội mong muốn và mức độ thuận lợi hoặc bất lợi cụ thể cho việc thỏa mãn lợi ích của pháp nhân.*

Правовой символ - (biểu tượng pháp luật) установленный в правовых предписаниях внешний условный замещающий знак (материальный предмет), несущий определенную информацию о другом

явлении или предмете и понятный окружающим (флаг, герб, гимн - символы государства) - *một dấu hiệu thay thế quy ước bên ngoài (vật thể) được thiết lập trong các quy định pháp luật, mang thông tin nhất định về hiện tượng hoặc sự vật khác và người khác có thể hiểu được (cờ, quốc huy, quốc ca - biểu tượng của nhà nước).*

Правовой статус субъекта - (tu cách, địa vị pháp lý của chủ thể) юридически закрепленное положение лица в обществе, выражающееся в определенной системе его прав и обязанностей - *vị trí được bảo đảm về mặt pháp lý của một người trong xã hội, được thể hiện trong một hệ thống nhất định về quyền và nghĩa vụ của người đó.*

Правовой стимул - (khuyến khích pháp lý) правовое побуждение к законопослушному поведению, создающее для удовлетворения собственных интересов субъекта режим благоприятствования - *động cơ pháp lý đối với hành vi tuân thủ pháp luật, tạo ra sự đối xử thuận lợi để thỏa mãn lợi ích của chủ thể.*

Правовые иммунитеты - (miễn trừ pháp lý) это особые льготы и привилегии, преимущественно связанные с освобождением конкретно установленных в нормах международного права, конституции и законах лиц от определенных обязанностей и ответственности,

призванные обеспечивать выполнение ими соответствующих функций - *đây là những lợi ích và đặc quyền đặc biệt, chủ yếu liên quan đến việc giải phóng những người được thiết lập cụ thể trong các quy tắc của luật pháp quốc tế, hiến pháp và luật pháp khỏi những nhiệm vụ và trách nhiệm nhất định, được thiết kế để đảm bảo thực hiện các chức năng tương ứng của họ.*

Правовые привилегии - (đặc quyền pháp lý) это специальные (во многом исключительные, монопольные) льготы для конкретных субъектов и прежде всего для властных органов и должностных лиц, необходимые им в целях наиболее полного и качественного осуществления своих определенных обязанностей - *đây là những đặc quyền đặc biệt (về nhiều mặt, độc quyền) dành cho những đối tượng cụ thể và trước hết là những đặc quyền mà họ cần để thực hiện một cách đầy đủ và chất lượng nhất có thể.*

Правовые средства - (phương tiện pháp lý) все те юридические инструменты (явления), с помощью которых удовлетворяются интересы субъектов права, обеспечивается достижение поставленных целей - *tất cả các công cụ pháp lý (hiện tượng) đó với sự trợ giúp trong việc thỏa mãn lợi*

ích của các chủ thể pháp luật thì bảo đảm đạt được các mục tiêu đề ra.

Правомерное поведение - (hành vi hợp pháp) деяние субъектов, соответствующее нормам права и социально полезным целям - *hành động của các chủ thể phù hợp với các chuẩn mực của pháp luật và có ích cho xã hội.*

Правомочие - (thẩm quyền) предусмотренная в нормах права и обеспеченная государством возможность участника правоотношения осуществлять определенные деяния или требовать соответствующего поведения от других участников этого правоотношения - *khả năng của người tham gia vào quan hệ pháp luật được quy định trong các quy phạm pháp luật và được nhà nước quy định để thực hiện một số hành vi hoặc yêu cầu của những người tham gia khác có hành vi phù hợp trong quan hệ pháp luật này.*

Правонарушение - (vi phạm pháp luật) виновное, противоправное, общественно вредное, общественно-опасное деяние (действие либо бездействие) деликтоспособного лица, причиняющее вред интересам общества, государства, личности - *hành vi có lỗi, trái pháp luật, có hại và nguy hiểm cho xã hội (hành động hoặc không hành động) của một người có*

năng lực hành vi, gây tổn hại đến lợi ích của xã hội, nhà nước, cá nhân.

Правоотношение - (quan hệ pháp luật) урегулированное нормами права общественное отношение, участники которого обладают соответствующими субъективными правами и юридическими обязанностями - *quan hệ xã hội được điều chỉnh bởi các quy phạm pháp luật, những người tham gia có quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý tương ứng.*

Правопорядок - (trật tự pháp luật) система общественных отношений, в которых поведение субъектов является правомерным; это состояние урегулированное социальных связей - *hệ thống các quan hệ xã hội mà hành vi của các chủ thể là hợp pháp; trạng thái này được điều chỉnh bởi các ràng buộc xã hội.*

Правопреемство - (kế thừa pháp lý) изменение в субъектном составе правоотношений, при котором субъективные права и субъективные обязанности переходят от одного лица к другому - *thay đổi thành phần chủ thể của quan hệ pháp luật, trong đó quyền và nghĩa vụ của chủ thể được chuyển từ người này sang người khác.*

Правосознание - (nhận thức pháp luật) совокупность чувств, эмоций, представлений, идей, взглядов, в которых отражается

отношение людей к действующему или желаемому праву - *một tập hợp các tình cảm, cảm xúc, nhận thức, ý tưởng, quan điểm, phản ánh thái độ và mong muốn của con người đối với pháp luật hiện hành.*

Правоспособность - (năng lực pháp luật) установленная (признанная) в законе возможность лица иметь субъективные права и юридические обязанности - *khả năng một người có các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý được xác lập (thừa nhận) trong luật.*

Правосубъектность - (năng lực chủ thể pháp luật) признаваемая и обеспечиваемая государством способность лица иметь субъективные права и юридические обязанности, а также лично своими действиями осуществлять их правоотношения - *được nhà nước thừa nhận và bảo đảm khả năng của một người có các quyền chủ thể và nghĩa vụ pháp lý cũng như tự mình thực hiện các quan hệ pháp luật bằng hành vi của họ.*

Правотворчество - (sáng tạo pháp luật) деятельность компетентных органов (прежде всего государственных) по принятию, изменению и отмене юридических норм - *hoạt động của các cơ quan có thẩm quyền (chủ yếu là nhà nước) về việc thông qua, sửa đổi và bãi bỏ các quy phạm pháp luật.*

Преамбула - (phần mở đầu, lời nói đầu của các văn bản quy phạm pháp luật) вводящая или вступительная часть нормативного акта, содержащая указания на обстоятельства, послужившие поводом к его принятию, излагающая цели и задачи, стоящие перед данным документом - *phần mở đầu hoặc phần bắt đầu của một văn bản quy phạm pháp luật, chứa đựng các chỉ dẫn về các trường hợp dẫn đến việc thông qua nó, đưa ra các mục tiêu và nhiệm vụ của văn bản này.*

Правовые средства - (phương tiện pháp lý) совокупность приемов, методов и актов, посредством которых государство осуществляет особую форму юридического воздействия - правовое регулирование. К ним относятся нормы права, правоприменительные акты, договоры, юридические факты, субъективные права, юридические обязанности, запреты, льготы, поощрения, наказания - *tập hợp các kỹ thuật, phương pháp và hành vi mà nhà nước thực hiện một hình thức tác động pháp lý đặc biệt - quy phạm pháp luật. Chúng bao gồm quy định của pháp luật, hành vi thực thi pháp luật, hợp đồng, sự kiện pháp lý, quyền chủ thể, nghĩa vụ pháp lý, điều cấm, lợi ích, khen thưởng, hình phạt.*

Правовой институт - (chế định pháp luật) обособленный комплекс юридических норм, регулирующий незначительный круг однородных общественных отношений. Может быть отраслевым (содержит нормы одной отрасли права) и межотраслевым (содержит нормы различных отраслей права) - *tập hợp các quy phạm pháp luật riêng biệt điều chỉnh một nhóm các quan hệ xã hội thuần nhất. Nó có thể theo ngành cụ thể (chứa các quy phạm của một ngành luật) và liên ngành (chứa các quy phạm của các ngành luật khác nhau).*

Правовой статус - (địa vị, tình trạng pháp lý) официально-признанная совокупность неотчуждаемых прав и обязанностей гражданина, а также государственных органов и должностных лиц, непосредственно закрепленных за теми или иными субъектами права - *tập hợp các quyền và nghĩa vụ bất khả xâm phạm được công nhận chính thức của một công dân, cũng như các cơ quan và quan chức nhà nước được giao trực tiếp cho một số chủ thể của pháp luật.*

Предмет правового регулирования - (đối tượng điều chỉnh của pháp luật) те общественные отношения, социальные связи, которые упорядочивает право - *là những quan*

hệ xã hội, những ràng buộc xã hội được pháp luật điều chỉnh.

Предмет теории государства и права - (đối tượng nghiên cứu của lý luận nhà nước và pháp luật) общие закономерности возникновения, изменения и развития государственно-правовой деятельности - *các quy luật chung về sự xuất hiện, thay đổi và phát triển của các hoạt động nhà nước và pháp luật.*

Представительство - (đại diện) правовое средство, с помощью которого одно лицо (представитель) на основании имеющегося у него полномочия выступает от имени другого (представляемого), непосредственно создавая (изменяя, прекращая) для него права и обязанности - *phương tiện pháp lý mà một người (đại diện), trên cơ sở quyền hạn của mình, hành động thay mặt cho người khác (được đại diện), trực tiếp tạo ra (thay đổi, chấm dứt) quyền và nghĩa vụ cho người đó.*

Президентская республика - (cộng hòa tổng thống) разновидность республиканской формы государственного правления, в которой верховная власть принадлежит президенту как главе государства, избираемому всенародным голосованием (либо парламентом или же особым институтом) и выступающему в

системе разделения властей субъектом координации всех ветвей государственной власти - *một loại hình chính khác của chính thể cộng hòa, trong đó quyền lực tối cao thuộc về tổng thống với tư cách là nguyên thủ quốc gia, được bầu theo hình thức phổ thông đầu phiếu (hoặc bởi quốc hội hoặc một thể chế đặc biệt) và hoạt động trong hệ thống phân chia quyền lực với tư cách là chủ thể điều phối của tất cả các nhánh quyền lực nhà nước.*

Презумпция - (giả định, suy đoán) *факт, существование или отсутствие которого предполагается установленным (на установленным), поскольку доказаны другие находящиеся с ним в связи факты - thực tế, sự tồn tại hoặc không tồn tại trong đó được giả định là được thiết lập (thành lập), vì các sự kiện khác liên quan đến nó đã được chứng minh.*

Презумпция невиновности - (suy đoán vô tội) *закрепленное в праве предположение, согласно которому каждый обвиняемый в совершении преступления считается невиновным, пока его виновность не будет доказана в предусмотренном законом порядке и установлена вступившим в законную силу приговором суда - giả định được ghi trong luật, theo đó một người bị buộc tội phạm tội được coi là vô tội cho đến khi được chứng minh là có tội theo cách*

thức được luật pháp quy định và được xác lập bởi một bản án của tòa án đã có hiệu lực pháp luật.

Преступление - (tội phạm) *виновно совершенное общественно опасное деяние, запрещенное уголовным законодательством под угрозой наказания - là hành vi nguy hiểm cho xã hội, được thực hiện bởi người có năng lực hành vi, có lỗi, bị luật hình sự nghiêm cấm và bị đe dọa trừng phạt.*

Преюдициальность - (tính định kiến) *обязательность для всех судов, рассматривающих дело, принять без проверки и доказательств факты, ранее установленные вступившим в законную силу судебным решением или приговором суда по какому-либо другому делу - nghĩa vụ đối với tất cả các tòa án đang xem xét một vụ án là phải thụ lý, không cần xác minh và chứng cứ, các sự kiện được xác lập trước đó bằng quyết định của tòa án đã có hiệu lực pháp luật hoặc bản án của tòa án trong bất kỳ trường hợp nào khác.*

Применение права - (tiếp nhận pháp luật) *властная деятельность компетентных органов по разрешению конкретного юридического дела, в результате чего выносятся соответствующий индивидуальный акт - hoạt động có thẩm quyền của các cơ quan chức năng*

để giải quyết một trường hợp pháp lý cụ thể, do đó một văn bản (quyết định) cá nhân liên quan được ban hành.

Принципы права - (nguyên tắc pháp luật) основные, исходные начала, положения, идеи, выражающие сущность права как специфического социального регулятора - *những nguyên tắc, quy định, ý tưởng cơ bản, ban đầu thể hiện bản chất của pháp luật với tư cách là công cụ điều chỉnh các quan hệ xã hội.*

Причинная связь - (mối quan hệ nhân quả) необходимая связь между явлениями, при которой одно явление (причина) предшествует другому (следствию) и порождает его (вредоносный результат должен быть следствием, а само поведение - причиной именно этого результата) - *mối liên hệ cần thiết giữa các hiện tượng, trong đó hiện tượng này (nguyên nhân) đi trước hiện tượng khác (hậu quả) và tạo ra nó (kết quả có hại phải là hậu quả, và bản thân hành vi phải là nguyên nhân của chính kết quả này).*

Подзаконный нормативный правовой акт - (văn bản quy phạm pháp luật dưới luật) нормативный правовой акт компетентного органа (организации), изданный в соответствии с законом и ему не противоречащий. Они издаются исполнительной властью в пределах компетенции во исполнение

действующих законов - *hành vi pháp lý điều chỉnh của cơ quan (tổ chức) có thẩm quyền, được ban hành phù hợp với quy định của pháp luật và không trái với quy định của pháp luật. Chúng được phát hành bởi cơ quan hành pháp trong phạm vi thẩm quyền tuân theo luật hiện hành.*

Применение права - (tiếp nhận pháp luật) это особая форма реализации права, в котором субъектом реализации выступает государство. Властная деятельность компетентных органов и лиц по подготовке и принятию индивидуального решения по юридическому делу на основе юридических фактов и конкретных правовых норм - *nó là một hình thức thực hiện đặc biệt của pháp luật, trong đó nhà nước đóng vai trò là chủ thể thực hiện. Hoạt động mạnh mẽ của cơ quan và người có thẩm quyền trong việc chuẩn bị và thông qua quyết định cá nhân về một vụ việc pháp lý dựa trên sự kiện pháp lý và các quy phạm pháp luật cụ thể.*

Протекторат - (bảo hộ) специфическая форма государственного устройства, выражающаяся в формальной опеке слабого государства более сильным, что, как правило, ведет к потере суверенитета первого и может сопровождаться его оккупацией - *một*

dạng cấu trúc nhà nước chuyên biệt, được thể hiện bằng sự giám hộ chính thức của một nhà nước yếu hơn bởi một nhà nước mạnh hơn, theo quy luật, dẫn đến việc mất chủ quyền của nhà nước trước đây và có thể kèm theo sự chiếm đóng của nó.

Пробел в праве - (khoảng trống, thiếu hụt trong pháp luật) - полное или частичное отсутствие в действующем законодательстве необходимых юридических норм - *không có hoàn toàn hoặc một phần trong pháp luật hiện hành của các quy phạm pháp luật cần thiết.*

Проступок - (vi phạm) это виновное противоправное деяние, не являющееся общественно опасным, влекущее применение взысканий - *đó là hành vi trái pháp luật có lỗi, không nguy hiểm cho xã hội, phải áp dụng hình phạt.*

Публичное право - (luật công) упорядоченная совокупность юридических норм, регулирующих процесс организации и деятельности органов государства, процесс осуществления общественных интересов - *tập hợp các quy phạm pháp luật có trật tự điều chỉnh quá trình tổ chức và hoạt động của các cơ quan nhà nước, quá trình thực hiện lợi ích chung của xã hội.*

Распространительное (расширительное) толкование -

(giải thích phổ biến) разъяснение юридических норм, действительный смысл которых шире их текстуального выражения - *làm rõ các quy phạm pháp luật, ý nghĩa thực tế của quy phạm đó rộng hơn cách diễn đạt bằng văn bản của chúng.*

Реализация права - (thi hành pháp luật) претворение правовых предписаний в поведении участников правоотношений, это фактическое осуществление субъектами права нормативных предписаний в форме соблюдения запретов, исполнения обязанностей, использования прав - *việc thực hiện các quy định pháp luật trong hành vi của các chủ thể tham gia quan hệ pháp luật, đây là hoạt động thực tế của các chủ thể pháp luật chế định các quy định dưới hình thức tuân thủ những điều cấm, thực hiện nghĩa vụ, sử dụng quyền.*

Реквизиция - (trưng thu) принудительное изъятие имущества у собственника в государственных или общественных интересах с выплатой его стоимости - *bắt buộc phải thu giữ tài sản của chủ sở hữu với giá trị của nó vì lợi ích của nhà nước hoặc xã hội.*

Рекомендательный метод правового регулирования - (phương pháp điều chỉnh pháp luật khuyến nghị) способ правового воздействия, связанный с советом по осуществлению конкретного

желательного для общества и государства поведения - *phương pháp tác động pháp lý gắn với lời khuyên về việc thực hiện một hành vi cụ thể mà xã hội và nhà nước mong muốn.*

Республика - (cộng hòa) форма государственного правления, характеризующаяся выборностью власти, ее срочностью и зависимостью от избирателей - *một hình thức nhà nước được đặc trưng bởi quyền lực thông qua bầu cử, tính cấp bách và sự phụ thuộc của nó vào cử tri.*

Референдум - (trung cầu dân ý) см. Всемирное голосование - *xem phổ thông đầu phiếu.*

Рецепция права - (sự tiếp nhận của luật pháp) возрождение и использование в организации и осуществлении правового регулирования отечественного и мирового опыта юриспруденции, правовых ценностей и принципов, достижений политико-правовой науки прошлого в научных исследованиях, в законодательстве и юридической практике - *phục hồi và sử dụng trong việc tổ chức và thực hiện các quy định pháp luật bằng kinh nghiệm pháp lý trong nước và thế giới, các giá trị và nguyên tắc pháp lý, các thành tựu của khoa học chính trị và pháp lý trước đây trong nghiên cứu khoa học, lập pháp và thực hành pháp luật.*

Санкция правовой нормы - (chế tài của các quy phạm pháp luật) элемент нормы права, предусматривающий неблагоприятные (негативные) либо благоприятные (позитивные) последствия для субъекта, реализующего диспозицию - *một thành phần của quy phạm pháp luật quy định hậu quả bất lợi (tiêu cực) hoặc thuận lợi (tích cực) cho chủ thể thực hiện phần quy định của quy phạm pháp luật.*

Свод законов - (bộ, tuyển tập luật) собранные в одном издании и расположенные в определенном порядке действующие нормативные акты, сборники законодательства - *được tập hợp trong một ấn phẩm và sắp xếp theo một trật tự nhất định, các quy phạm hiện hành, các tập hợp pháp luật.*

Система права - (hệ thống pháp luật) внутренняя структура права, состоящая из взаимосогласованных норм, институтов, подотраслей и отраслей права - *cấu trúc nội bộ của luật, bao gồm các chuẩn mực, thể chế, phân ngành và các ngành luật được thống nhất với nhau.*

Систематизация законодательства - (hệ thống hóa các văn bản pháp luật) деятельность по упорядочению и совершенствованию нормативных

актов в целях удобства пользования ими - *các hoạt động hợp lý hóa và cải thiện các văn bản quy phạm pháp luật để thuận tiện cho việc sử dụng chúng.*

Системный способ толкования - (phương pháp giải thích hệ thống) разъяснение смысла правовой нормы с помощью анализа ее системных связей с другими нормами, выявления места и роли конкретного правила поведения в иерархии правовых предписаний - *làm rõ ý nghĩa của một quy phạm pháp luật bằng cách phân tích mối liên hệ hệ thống của nó với các quy phạm khác, xác định vị trí và vai trò của một quy tắc hành vi trong hệ thống phân cấp các quy phạm pháp luật.*

Система законодательства - (hệ thống các văn bản pháp luật) внешняя форма права, выражающая строение его источников, определяющая их иерархию - *hình thức bên ngoài của pháp luật, thể hiện cấu trúc các nguồn của nó, xác định thứ bậc của chúng.*

Санкция альтернативная - (chế tài tùy nghi) вид относительно-определенных санкций. Предоставляет на выбор несколько вариантов взыскания за нарушение, применение которых оставляют на усмотрение правоприменительного органа (например, лишение свободы или исправительные работы без

лишения свободы) - *loại chế tài tương đối cụ thể. Cung cấp một số lựa chọn về hình phạt cho một hành vi vi phạm, việc áp dụng tùy thuộc vào quyết định của cơ quan thực thi pháp luật (ví dụ: hình phạt tù có thời hạn hoặc lao động cải tạo mà không có hình phạt tù).*

Санкция кумулятивная - (chế tài tích lũy) допускает или обязывает применение к правонарушителю, помимо основного, дополнительного наказания, взыскания (например, исправительные работы с возложением обязанности загладить причиненный ущерб и т.д.) - *cho phép hoặc bắt buộc áp dụng đối với người vi phạm, ngoài hình phạt chính, bổ sung, bồi thường (ví dụ, lao động cải tạo với việc áp đặt nghĩa vụ bồi thường thiệt hại đã gây ra, v.v.).*

Санкция штрафная - (chế tài phạt) связана с возложением на нарушителя юридической обязанности, которой не было до совершения правонарушения - *liên quan đến việc áp đặt trách nhiệm pháp lý đối với người vi phạm không tồn tại trước khi thực hiện hành vi vi phạm.*

Суверенитет - (chủ quyền) неотъемлемое качество государства, означающее верховенство и независимость государственной власти от какой-либо иной власти как внутри страны, так и за ее пределами - *một thuộc tính bất khả xâm phạm của*

nhà nước, có nghĩa là tính tối cao và độc lập của quyền lực nhà nước với bất kỳ quyền lực nào khác, cả trong nước và nước ngoài.

Соблюдение права - (chấp hành pháp luật) форма реализации норм права, связанная с наличием запретов, которые субъект не должен нарушать - *hình thức thực hiện các quy phạm pháp luật gắn với sự hiện diện của những điều cấm mà chủ thể không được vi phạm.*

Событие - (sự kiện) такой юридический факт (жизненное обстоятельство), который не зависит от создания и воли людей - *một sự kiện pháp lý (hoàn cảnh sống), cái mà không phụ thuộc vào sự sáng tạo và ý chí của con người.*

Социальные нормы - (quy phạm xã hội) правила поведения, используемые для регулирования общественных отношений - *các quy tắc ứng xử được sử dụng để điều chỉnh các quan hệ xã hội.*

Способы толкования - (phương thức giải thích) совокупность приемов и средств, направленных на уяснение смысла правовых норм - *tập hợp các kỹ thuật và phương tiện nhằm tìm làm rõ ý nghĩa của các quy phạm pháp luật.*

Статья нормативного правового акта - (điều khoản của văn bản quy phạm pháp luật) форма

выражения (изложения) нормы права, содержащая (в различной степени) ее элементы - *hình thức biểu đạt (trình bày) của một quy phạm pháp luật, chứa đựng (ở các mức độ khác nhau) các yếu tố (thành phần) của nó.*

Структура нормы права - (cấu trúc của quy phạm pháp luật) упорядоченное единство необходимых элементов, обеспечивающих ее функциональную самостоятельность - *sự thống nhất có trật tự của các yếu tố cần thiết đảm bảo tính độc lập về chức năng của quy phạm pháp luật.*

Субсидиарное применение норм права - (áp dụng các quy phạm pháp luật) разрешение юридического дела и ситуации, когда правоприменительный орган использует норму смежной отрасли права в силу неурегулированности этой ситуации нормами обычной применяемой им отрасли - *giải quyết một vụ việc pháp lý và một tình huống khi cơ quan hành pháp sử dụng quy tắc của ngành luật có liên quan do tình huống này không giải quyết được bằng các quy phạm của ngành luật thông thường mà nó áp dụng.*

Субъективное право - (quyền chủ thể) мера юридически возможного поведения, позволяющая субъекту удовлетворять его собственные интересы - *biện pháp về*

hành vi hợp pháp cho phép một chủ thể thỏa mãn lợi ích của mình.

Chủ thể pháp luật - (chủ thể pháp luật) участники правовых отношений, обладающие соответствующими субъектными правами и юридическими обязанностями - *chủ thể tham gia quan hệ pháp luật có quyền và nghĩa vụ pháp lý phù hợp.*

Судебный

(административный) прецедент - (tiền lệ pháp) есть правоприменительный акт судебного органа, представляющий собой решение суда по конкретному делу, которому в дальнейшем придается общеобязательное значение при разрешении других аналогичных дел - *văn bản pháp lý, là quyết định của tòa án trong một vụ án cụ thể, trong tương lai có ý nghĩa ràng buộc chung khi giải quyết các vụ án tương tự khác.*

Сфера правового регулирования - (phạm vi điều chỉnh của pháp luật) система общественных отношений, упорядоченных правом либо подлежащих правовой регламентации - *hệ thống quan hệ xã hội do luật định hoặc chịu sự điều chỉnh của pháp luật.*

Субъект правонарушения - (chủ thể vi phạm pháp luật) лицо, совершившее правонарушение, характеризующийся наличием вины,

а также мотивом и целью совершаемого правонарушения - *một người đã thực hiện một hành vi phạm pháp luật được đặc trưng bởi sự hiện diện của lỗi, cũng như động cơ và mục đích của hành vi phạm pháp luật.*

Субъективная сторона - (mặt chủ thể) раскрывает психическое отношение субъекта правонарушения к совершенному деянию и его последствиям, направленность воли правонарушителя - *bộc lộ trạng thái tinh thần của chủ thể thực hiện hành vi phạm tội và hậu quả của nó, chiều hướng ý chí của người vi phạm.*

Состав правонарушения - (cấu thành của vi phạm pháp luật) это совокупность необходимых и достаточных элементов для квалификации деяния в качестве правонарушения - *nó là một tập hợp các yếu tố cần và đủ để coi một hành vi là vi phạm pháp luật.*

Сущность государства - (bản chất nhà nước) это форма правления, политический режим, обусловленный типом государства - *nó là quyền lực chính trị có chủ quyền của nhà nước.*

Технические нормы - (quy phạm kỹ thuật) правила наиболее рационального обращения людей с орудиями труда и предметами природы - *các quy tắc đối xử hợp lý nhất của con người bằng các công cụ và đối tượng của tự nhiên.*

Типология государства и права - (hình thái nhà nước và pháp luật) их специфическая классификация, проводимая в основном с позиции двух подходов: формационного и цивилизационного - *phân loại cụ thể về hình thái nhà nước, được thực hiện chủ yếu từ vị trí của hai cách tiếp cận: hình thức và văn minh.*

Толкование права - (giải thích pháp luật) деятельность, направленная на установление смысла юридических норм - *các hoạt động nhằm giải thích ý nghĩa của các quy phạm pháp luật.*

Умысел - (cố ý) форма вины, при которой лицо сознает общественно опасный характер своего деяния, предвидит вредные последствия и желает (прямой умысел) либо не желает, но сознательно их допускает или относится к ним безразлично (косвенный умысел) - *một hình thức của lỗi mà một người nhận thức được tính chất nguy hiểm cho xã hội của hành vi của mình, thấy trước hậu quả có hại và mong muốn (cố ý trực tiếp) hoặc không mong muốn, nhưng cố tình thừa nhận hoặc thờ ơ với nó (cố ý gián tiếp).*

Унитарное государство - (nhà nước đơn nhất) простое, единое государство, части которого являются административно-территориальными единицами и не

обладают признаками государственного суверенитета (здесь существует единая система высших органов и единая система законодательства) - *nhà nước đơn giản, thống nhất, các bộ phận là đơn vị hành chính - lãnh thổ và không có dấu hiệu chủ quyền của nhà nước (có hệ thống cơ quan cấp trên thống nhất và hệ thống pháp luật thống nhất).*

Учет - (thống kê) форма систематизации законодательства, выражающаяся в сборе государственными органами и юридическими лицами нормативных актов, необходимых для их деятельности - *một hình thức hệ thống hóa pháp luật, thể hiện ở việc các cơ quan nhà nước và pháp nhân tập hợp những quy định cần thiết cho hoạt động của mình.*

Фактический состав - (cấu thành thực tế) совокупность юридических фактов, необходимых для наступления определенных юридических последствий - *một tập hợp các sự kiện pháp lý cần thiết để xảy ra các hậu quả pháp lý nhất định.*

Федеративное государство - (nhà nước liên bang) сложное, союзное государство, части которого являются государственными образованиями и обладают той или иной мерой государственного суверенитета и другими признаками

государственности (в нем наряду с высшими федеральными органами и федеральным законодательством существуют высшие органы и законодательство субъектов Федерации) - *một quốc gia phức hợp, liên hiệp, các bộ phận trong đó là các thực thể tiểu bang và sở hữu một hoặc một số biện pháp khác về chủ quyền của tiểu bang và các dấu hiệu khác của tư cách tiểu bang (trong đó, bên cạnh các cơ quan liên bang và luật liên bang, các chủ thể của Liên bang có các cơ quan tối cao và luật pháp của mình).*

Физическое лицо - (thể nhân) индивид, выступающий в правоотношениях носителем субъективных прав и юридических прав и обязанностей - *cá nhân tham gia quan hệ pháp luật với tư cách là người có quyền chủ thể, quyền và nghĩa vụ pháp lý.*

Форма государства - (hình thức, hình thái, hay kiểu nhà nước) способ организации политической власти, охватывающий форму государственного правления, форму государственного устройства и государственно-правовой режим - *cách thức tổ chức quyền lực chính trị, bao gồm hình thức nhà nước, tổ chức bộ máy nhà nước và chế độ chính trị của nhà nước.*

Форма правления - (hình thức chính thể) элемент формы

государства, характеризующий организацию верховной власти, порядок образования ее органов и их взаимоотношения с гражданами - *yếu tố của hình thức nhà nước, đặc trưng của tổ chức quyền lực tối cao, trật tự hình thành các cơ quan nhà nước và mối quan hệ của chúng với công dân.*

Форма государственного устройства - (hình thức cấu trúc) элемент формы государства, характеризующий внутреннюю структуру государства, способ его политического и территориального деления, обуславливающий определенные взаимоотношения органов всего государства с органами его составных частей - *một yếu tố của hình thức nhà nước, đặc trưng cho cấu trúc bên trong của nhà nước, phương thức phân chia lãnh thổ và chính trị của nó, xác định mối quan hệ nhất định giữa các cơ quan của toàn bộ nhà nước với các cơ quan của các bộ phận cấu thành nó.*

Форма права - (hình thức của pháp luật) способ выражения волеи государственной, объективирования юридических правил поведения - *một cách thể hiện bên ngoài ý chí nhà nước, khách quan hóa các quy phạm pháp luật về hành vi.*

Функции государства - (chức năng của nhà nước) основные направления деятельности

государства по решению стоящих перед ним задач, стоящих перед ним на различных этапах развития, выражающие сущность и назначение государства в обществе - *những phương hướng hoạt động chủ yếu của nhà nước trong việc giải quyết những nhiệm vụ mà nó phải đối mặt ở các giai đoạn phát triển khác nhau, thể hiện bản chất và mục đích của nhà nước trong xã hội.*

Функции права - (chức năng của pháp luật) основные направления правового воздействия, выражающие роль права в упорядочении общественных отношений - *các hướng tác động chính của pháp luật, thể hiện vai trò của pháp luật trong việc sắp xếp các quan hệ xã hội.*

Философия права - (triết học luật) концепции, теории, иные логические построения, раскрывающие сущность, природу права как социального феномена - *khái niệm, lý thuyết, cấu trúc logic khác biệt bản chất của pháp luật với tư cách là một hiện tượng xã hội.*

Функции государства - (chức năng của nhà nước) это основные направления его воздействия на общественные отношения, на поведение людей - *đây là những hướng tác động chính của nó đến các quan hệ xã hội, đến hành vi của con người.*

Функции права общесоциальные - (chức năng xã hội chung của pháp luật) через них право проявляется как один из институтов общественной сферы, эти функции наряду с правом могут исполнять и другие социальные институты (культурная, историческая воспитательная функции, функция социального контроля и т.д.) - *thông qua đó, pháp luật thể hiện như một trong những thiết chế của đời sống xã hội, những chức năng này cùng với pháp luật có thể được thực hiện bởi các thiết chế xã hội khác (chức năng giáo dục lịch sử, văn hóa, chức năng kiểm soát xã hội, v.v.).*

Ценность права - (giá trị của pháp luật) реальная положительная значимость права как специфического социального регулятора для осуществления интересов общества, государства, различных групп и индивидов - *ý nghĩa tích cực thực sự của pháp luật với tư cách là cơ quan điều tiết xã hội cụ thể đối với việc thực hiện các lợi ích của xã hội, nhà nước, các nhóm và cá nhân khác nhau.*

Цель - (mục đích) это мысленная модель результата, который субъект стремится достичь - *nó là một mô hình tinh thần về kết quả mà đối tượng tìm cách đạt được.*

Частное право - (luật tư) упорядоченная совокупность юридических норм, охраняющих и регулирующих отношения частных лиц - *tập hợp các quy phạm pháp luật có trật tự nhằm bảo vệ và điều chỉnh mối quan hệ của các cá nhân.*

Эффективность права - (tính hiệu quả của pháp luật) соотношение между результатами действия правовых норм и теми социальными целями, для достижения которых они были приняты - *mối quan hệ giữa kết quả của việc vận hành các quy phạm pháp luật và các mục tiêu xã hội đó để đạt được các quy phạm đó đã được thông qua.*

Юридическая обязанность - (nghĩa vụ pháp lý) мера юридически необходимого поведения, установленная для удовлетворения интересов управомоченного лица - *biện pháp ứng xử cần thiết về mặt pháp lý được thiết lập để đáp ứng lợi ích của người có quyền.*

Юридическая ответственность - (trách nhiệm pháp lý) это предусмотренная правовыми нормами мера государственного принуждения, выраженная в обязанности лица претерпеть неблагоприятные (негативные) последствия за совершенное правонарушение в виде лишения личного, имущественного или иного

характера - *đây là một biện pháp cưỡng chế nhà nước do các quy phạm pháp luật quy định, thể hiện ở nghĩa vụ của một người phải chịu đựng những hậu quả bất lợi (tiêu cực) đối với hành vi phạm pháp luật dưới hình thức hạn chế (trước bỏ) có tính chất cá nhân, tài sản hoặc các hành vi có tính chất khác.*

Юридическая практика - (thực tiễn pháp lý) деятельность компетентных субъектов по принятию (толкованию, применению и т.д.) юридических предписаний, взятая в единстве с накопленным социально-правовым опытом - *hoạt động của các chủ thể có thẩm quyền trong việc thông qua (giải thích, áp dụng, v.v.) các quy định pháp luật, thống nhất với kinh nghiệm xã hội và pháp lý đã tích lũy.*

Юридическая техника - (kỹ thuật pháp lý) система средств, правил и приемов подготовки и упорядоченная правовых актов, применяемая в целях повышения их эффективности - *hệ thống các phương tiện, quy tắc và phương pháp chuẩn bị và thông qua các văn bản pháp lý có trật tự được sử dụng để nâng cao hiệu quả của chúng.*

Юридические последствия - (hậu quả pháp lý) реальный результат действия правового акта, выражающийся в приобретении субъектами прав и несении

обязанностей - *kết quả thực tế của việc thực hiện hành vi pháp lý, thể hiện ở việc các chủ thể đạt được quyền và thực hiện nghĩa vụ.*

Юридический прецедент - (tiền lệ pháp) судебное или административное решение по конкретному юридическому делу, которому придается сила нормы права, к которым руководствуются при разрешении схожих дел - *một quyết định tư pháp hoặc hành chính về một vụ việc pháp lý cụ thể, có hiệu lực theo các quy phạm pháp luật, được hướng dẫn khi giải quyết các vụ việc tương tự.*

Юридическое лицо - (pháp nhân) организация, которая имеет в собственности, хозяйственном ведении или оперативном управлении обособленное имущество и отвечает этим имуществом по своим обязательствам, может от своего имени приобретать и осуществлять имущественные и личные неимущественные права, нести обязанности, быть истцом и ответчиком в суде - *tổ chức có quyền sở hữu, quản lý kinh tế hoặc quản lý vận hành tài sản riêng biệt và chịu trách nhiệm về tài sản này với các nghĩa vụ của mình, có thể nhân danh mình mua và thực hiện các quyền liên quan đến tài sản và các quyền phi tài sản của cá*

nhân, mang nghĩa vụ, có thể trở thành nguyên đơn và bị đơn tại tòa án.

Юридические факты - (sự kiện pháp lý) конкретные жизненные обстоятельства, с которыми норма права связывает возникновение, изменение или прекращение правоотношений - *các hoàn cảnh cụ thể của cuộc sống mà các quy phạm pháp luật gắn liền với sự xuất hiện, thay đổi hoặc chấm dứt các quan hệ pháp luật.*

Юридическая наука (правоведение, юриспруденция) - (khoa học pháp lý) область человеческой деятельности, изучающей государство и право как относительно самостоятельные, но органично взаимосвязанные между собой важные сферы жизни общества - *lĩnh vực hoạt động của con người, nghiên cứu vấn đề nhà nước và pháp luật với tư cách là các lĩnh vực quan trọng của xã hội tương đối độc lập, nhưng liên kết hữu cơ với nhau.*

Юридические акты - (hành vi pháp lý) действия, совершенные с намерением породить юридические последствия - *hành vi được thực hiện với mục đích làm phát sinh hậu quả pháp lý.*

Юридические поступки - (vi phạm pháp luật) действия, приводящие к юридическим последствиям независимо от

намерений субъекта - *hành động dẫn đến hậu quả pháp lý không phụ thuộc vào ý định của chủ thể.*

Юридическая практика - **(thực tiễn pháp lý)** совокупность юридической деятельности и социально-правового опыта, свидетельствующая об общем уровне правовой культуры, накопленном определенным государством - *tập hợp các hoạt động và kinh nghiệm pháp luật-xã hội, chỉ ra trình độ văn hóa pháp lý chung, được tích lũy bởi một nhà nước cụ thể.*

Юридические презумпции - **(suy đoán pháp lý)** правовые презумпции, закрепленные в правовых нормах - *các giả định pháp lý được củng cố trong các quy định pháp luật.*

Юридическое толкование - **(giải thích pháp lý)** процесс раскрытия содержания правовой (юридической) нормы - *quá trình làm rõ các nội dung của một quy phạm pháp luật.*

Юридический процесс - **(tổ tụng, quy trình pháp lý)** это урегулированный процессуальными нормами порядок деятельности компетентных государственных органов, состоящий в подготовке, принятии и документальном закреплении юридических решений общего и индивидуального характера

- *đây là thủ tục đối với hoạt động của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền được quy định bởi các quy phạm tố tụng, bao gồm việc chuẩn bị, thông qua và văn bản hóa các quyết định pháp lý có tính chất chung và riêng.*

Юридический факт-действие - **(sự kiện pháp lý-hành vi)** осознанное действие дееспособного лица, влекущее за собой возникновение, изменение или прекращение правоотношения - *hành động có chủ ý của một người có năng lực pháp lý dẫn đến sự xuất hiện, thay đổi hoặc chấm dứt quan hệ pháp luật.*

Юридический факт-событие - **(sự kiện pháp lý-sự kiện)** конкретное жизненное обстоятельство не зависящее от воли и сознания субъекта, имеющее последствием возникновение изменение или прекращения правоотношения - *hoàn cảnh sống cụ thể không phụ thuộc vào ý chí, ý thức của chủ thể làm phát sinh, thay đổi hoặc chấm dứt quan hệ pháp luật.*

CHAPTER 2. CONSTITUTIONAL RIGHTS (LAW OF THE FUNDAMENTALS)

Абсентеизм - (từ chối tham gia bầu cử) сознательный отказ или добровольное уклонение избирателей от участия в выборах, форма проявления политико-правовой пассивности. Наиболее ярко проявляется в тех государствах, где участие граждан в выборах и референдумах не является обязательным - từ chối hoặc không tham gia của cử tri tham gia bầu cử, một hình thức biểu hiện tính thụ động về chính trị và pháp luật. Nó được thể hiện rõ ràng nhất ở những quốc gia mà sự tham gia của người dân vào các cuộc bầu cử và trưng cầu dân ý là không bắt buộc.

Автономия - (tự trị) широкое внутреннее самоуправление региона государства, а также особые права в сфере местного самоуправления, культуры, предоставляемые национальным меньшинствам (этническим группам). Видами автономий являются: территориальная, национально-территориальная, национально-культурная - quyền tự quyết nội bộ rộng rãi của khu vực trong nhà nước, cũng như các quyền đặc biệt trong lĩnh vực tự quyết của địa phương, văn hóa,

được cấp cho các dân tộc thiểu số (dân tộc). Các loại hình tự trị là: lãnh thổ, quốc gia-lãnh thổ, quốc gia-văn hóa.

Агитация предвыборная - (vận động trước bầu cử) стадия избирательного процесса, представляющая собой деятельность, осуществляемую в период избирательной кампании и имеющую целью побудить или побуждающую избирателей голосовать за список кандидатов или против него, за кандидата (кандидатов) или против него (них) - một giai đoạn của quá trình bầu cử, là một hoạt động được thực hiện trong thời gian của chiến dịch bầu cử và nhằm khuyến khích hoặc kêu gọi cử tri bỏ phiếu hoặc chống lại danh sách các ứng cử viên, cho (các) ứng cử viên hoặc chống lại (các) người đó.

Территориальная автономия - (lãnh thổ tự trị) означает определенную степень самостоятельности всех или большинства территориальных частей государства независимо от состава населения (область, провинция и др.) - có nghĩa là một mức độ độc lập nhất định của tất cả hoặc hầu hết các bộ phận lãnh thổ của nhà nước, không phụ thuộc vào thành phần dân cư (vùng, tỉnh, v.v.).

Национально-территориальное автономное образование - (tổ chức dân tộc lãnh

thỏ tự trị) создается с учетом этнических, социокультурных, бытовых и других особенностей компактно проживающих групп населения (автономный округ, автономная область) - *được tạo ra có tính đến các đặc điểm dân tộc, văn hóa xã hội hàng ngày và các đặc điểm khác của các nhóm dân cư sống tập trung (khu vực tự trị, vùng tự trị).*

Национально-культурная автономия - (tự chủ văn hóa dân tộc) означает предоставление национальным меньшинствам, не составляющим значительных компактных групп в населении страны, прав и возможностей использования своих социокультурных и бытовых традиций, языка, религии и др. - *có nghĩa là cấp cho các dân tộc thiểu số, không tạo thành các nhóm nhỏ đáng kể trong dân số của đất nước, các quyền và cơ hội sử dụng văn hóa xã hội và truyền thống hàng ngày, ngôn ngữ, tôn giáo, v.v.*

Авторитарный режим - (chế độ tự trị) вид антидемократического режима, в котором государственная власть осуществляется конкретным лицом при минимальном участии народа. Главной характеристикой данного режима является авторитаризм как метод властвования и управления (например, Испания

периода правления Франко, Чили во времена власти Пиночета). Авторитарный режим неоднороден по своему характеру. Выделяют деспотический, тиранический, клерикальный, военный и иные разновидности данного режима - *một kiểu chế độ phản dân chủ trong đó quyền lực nhà nước được thực hiện bởi một cá nhân cụ thể với sự tham gia tối thiểu của người dân. Đặc điểm chính của chế độ này là chủ nghĩa chuyên chế như một phương thức quyền lực và hành chính (ví dụ, Tây Ban Nha thời Franco, Chile dưới thời trị vì của Pinochet). Chế độ độc tài không đồng nhất về bản chất. Có những chế độ chuyên chế, giáo sĩ, quân đội và các kiểu khác của chế độ này.*

Агитация предвыборная - (vận động bầu cử) деятельность, осуществляемая в период избирательной кампании и имеющая целью побудить избирателей к голосованию за или против кандидата либо списков кандидатов - *các hoạt động được thực hiện trong chiến dịch bầu cử để thu hút cử tri bỏ phiếu cho hoặc chống lại một ứng cử viên hoặc danh sách các ứng cử viên.*

Административная юстиция - (tư pháp hành chính) система разрешения споров, возникающих между гражданином и органом государственного управления при

реализации полномочий этого органа - *một hệ thống giải quyết các tranh chấp phát sinh giữa công dân và cơ quan chính phủ trong việc thực hiện các quyền của cơ quan này.*

Административно-территориальная единица - (đơn vị lãnh thổ hành chính) структурная часть (элемент) территориального устройства; такие структурные части не обладают политической самостоятельностью и находятся в определенном соподчинении между собой - *bộ phận cấu trúc (yếu tố) của cơ cấu lãnh thổ; các đơn vị cơ cấu như vậy không có sự độc lập về chính trị và chịu sự phục tùng nhất định của nhau.*

Административно-территориальное устройство - (chế độ lãnh thổ hành chính) внутреннее разделение государственной территории на определенные части (районы, города и др.), в соответствии с которыми строится и функционирует система местных органов государственной власти или органов местного самоуправления. Оно обычно отражает естественно сложившиеся исторические, национальные, социально-экономические и культурные особенности государства и его частей - *chia nội bộ lãnh thổ nhà nước thành những bộ phận nhất định (khu vực, thành phố, v.v.), phù hợp với hệ thống*

cơ quan chính quyền địa phương hoặc cơ quan chính quyền địa phương được xây dựng và thực hiện chức năng. Nó thường phản ánh các đặc điểm lịch sử, quốc gia, kinh tế - xã hội và văn hóa được hình thành một cách tự nhiên của nhà nước và các bộ phận của nó.

Акт референдума - (văn bản trưng cầu dân ý) документ, принятый в результате всенародного голосования по важнейшим вопросам государственной и местной жизни, в котором принимают участие все граждане, обладающие активным избирательным правом - *một tài liệu (văn bản) được thông qua bằng kết quả của một cuộc bỏ phiếu trên toàn quốc về những vấn đề quan trọng nhất của đời sống quốc gia và địa phương, trong đó tất cả công dân có quyền bầu cử tích cực đều tham gia.*

Активное избирательное право - (quyền bầu cử trực tiếp) конституционная возможность граждан избирать, т.е. право участвовать в выборах в органы государственной власти и местного самоуправления страны - *khả năng hợp hiến của công dân để bầu cử, tức là quyền tham gia bầu cử vào các cơ quan chính quyền nhà nước và địa phương.*

Антиконституционность - (tính phản hiến pháp) состояние противоречия нормативного правового акта или договора

конституции конкретного государства - *tình trạng mâu thuẫn của một văn bản quy phạm pháp luật hoặc hiệp ước liên quan đến hiến pháp của một quốc gia cụ thể.*

Апатрид (лицо без гражданства) - (người không quốc tịch) лицо, не имеющее документального подтверждения принадлежности к гражданству какого-либо государства - *một người không có bằng chứng tài liệu về quyền công dân của bất kỳ quốc gia nào.*

Апатризм - (tình trạng không quốc tịch) состояние безгражданства; представляет собой отрицательное явление, поскольку отсутствие гражданства ставит лиц без гражданства в невыгодное положение тем, что они не могут притязать на защиту своих прав каким-либо государством. Политика мирового сообщества направлена на сокращение числа лиц без гражданства, а потому в настоящее время многие государства признали необходимость защищать апатридов, находящихся на их территории. Апатризм возникает у беженцев, которых вынуждают покинуть родину. Причинами апатризма могут быть также борьба за власть внутри страны, вмешательство иностранных государств, вооруженные конфликты, антигуманные акты собственного

правительства и демографическая ситуация в стране - *tình trạng vô quốc tịch; là một hiện tượng tiêu cực, vì tình trạng vô quốc tịch đặt những người không quốc tịch vào tình thế bất lợi ở chỗ họ không thể yêu cầu bất kỳ nhà nước nào bảo vệ quyền của họ. Chính sách của cộng đồng thế giới là nhằm giảm số lượng người không quốc tịch, và do đó, hiện nay, nhiều quốc gia đã nhận ra sự cần thiết phải bảo vệ những người không quốc tịch trên lãnh thổ của họ. Sự thờ ơ xảy ra ở những người tị nạn buộc phải rời bỏ quê hương của họ. Lý do của sự thờ ơ cũng có thể là do tranh giành quyền lực trong nước, sự can thiệp của ngoại bang, xung đột vũ trang, hành động vô nhân đạo của chính phủ và tình hình nhân khẩu trong nước.*

Аристократия - (dạng nhà nước quý tộc) форма государственного правления, при которой власть принадлежит представителям родовой, рабовладельческой, феодальной знати - *một hình thức nhà nước trong đó quyền lực thuộc về đại diện thị tộc, sở hữu nô lệ, quý tộc phong kiến.*

Асимметричная федерация - (liên minh bất đối xứng) вид федерации, субъекты которой обладают различным конституционным статусом, тогда как в симметричной федерации субъекты равностатусны - *một loại*

liên bang, các chủ thể có địa vị hiến định khác nhau, trong khi trong một liên bang đối xứng, các chủ thể có địa vị bình đẳng.

Баллотировка - (vận động hành lang) участие гражданина в выборах в качестве кандидата в депутаты или на другую выборную должность - *sự tham gia của một công dân trong các cuộc bầu cử với tư cách là một ứng cử viên cho chức vụ hoặc cho một vị trí bầu cử khác.*

Бикамеральный (двухпалатный) парламент - (quốc hội lưỡng viện) высший представительный орган страны, состоящий из двух палат, одна из которых обязательно избирается всем населением страны, а верхняя палата формируется иными способами (назначением, избранием другими органами власти) - *cơ quan đại diện cao nhất của đất nước, gồm hai viện, một trong số đó nhất thiết phải do toàn thể nhân dân cả nước bầu ra, và thượng viện được thành lập theo những cách khác (bổ nhiệm, bầu cử bởi các cơ quan chức năng khác).*

Бипатрид - (người có hai quốc tịch) лицо, обладающее двойным гражданством - *công dân có hai quốc tịch.*

Верховенство федерального закона - (tính thượng tôn của pháp luật liên bang) один из основных

principles of a federal system of state organization and constitutional structure, according to which laws, adopted at the general federal level, have the highest legal force compared to the legislation of the subjects of the federation - *một trong những nguyên tắc cơ bản của cấu trúc nhà nước liên bang và hệ thống hiến pháp, theo đó luật được thông qua ở cấp liên bang có hiệu lực pháp lý cao hơn so với luật của các chủ thể của liên bang.*

Вето - (phủ quyết) акт, приостанавливающий или не допускающий вступления в силу решений представительных органов. Существует два вида вето: абсолютное и отлагательное. Цель президентского вето заключается в том, чтобы дать президенту возможность воспрепятствовать вступлению в силу закона, в котором имеются неприемлемые, с его точки зрения, положения - *hành vi đình chỉ hoặc ngăn cản các quyết định của các cơ quan đại diện có hiệu lực thi hành. Có hai loại phủ quyết: tuyệt đối và hoãn thi hành. Mục đích của quyền phủ quyết của tổng thống là tạo cơ hội cho tổng thống ngăn chặn một đạo luật có hiệu lực có những điều khoản không thể chấp nhận được theo quan điểm của ông.*

Военное положение - (tình trạng chiến tranh) особый правовой

режим, вводимый на территории государства или в отдельных его местностях в случае агрессии или непосредственной угрозы агрессии со стороны другого государства или коалиции государств - *một chế độ pháp lý đặc biệt được áp dụng trên lãnh thổ của một quốc gia hoặc ở một số địa phương của nó trong trường hợp có sự xâm lược hoặc đe dọa xâm lược ngay lập tức từ một quốc gia khác hoặc liên minh các quốc gia.*

Воинская обязанность - (nghĩa vụ quân sự) конституционная мера юридически необходимого поведения граждан, связанная с прохождением ими военной службы - *biện pháp hiến pháp về hành vi cần thiết về mặt pháp lý của công dân liên quan đến nghĩa vụ quân sự của họ.*

Восстановление в гражданстве - (phục hồi quốc tịch) основание приобретения гражданства определенного государства лицом, которое его имело, но по каким-либо причинам утратило - *cơ sở để có được quyền công dân của một quốc gia cụ thể bởi một người đã có nó, nhưng vì một lý do nào đó bị mất.*

Вотум - (sự biểu quyết, bỏ phiếu) решение, принятое большинством голосов избирательного корпуса или представительного учреждения по определенному вопросу (например,

вотум недоверия правительству) - *một quyết định được đưa ra bởi đa số khu vực bầu cử hoặc cơ quan đại diện về một vấn đề cụ thể (ví dụ, một cuộc bỏ phiếu bất tín nhiệm đối với chính phủ).*

Вотум доверия - (bỏ phiếu tín nhiệm) в парламентской практике государств с парламентской формой правления выраженное, как правило, нижней палатой одобрение политической линии, определенной акции или законопроекта правительства либо отдельного министра (инициатива постановки вопроса о вотуме доверия может исходить от самого правительства, от парламентских фракций или групп депутатов) - *trong thực tiễn nghị viện của các quốc gia có hình thức chính phủ nghị viện, việc phê chuẩn một đường lối chính trị, một hành động nhất định hoặc một dự luật của chính phủ hoặc một bộ trưởng cá nhân, được thể hiện như một quy tắc, bởi hạ viện (sáng kiến nâng vấn đề bỏ phiếu tín nhiệm có thể đến từ chính chính phủ, từ các phe phái hoặc nhóm đại biểu quốc hội).*

Вотум недоверия - (bỏ phiếu bất tín nhiệm) в парламентской практике государств с парламентской формой правления выражение, как правило, нижней палатой неодобрения политической линии, определенной акции или законопроекта правительства либо

отдельного министра (выражение вотума недоверия па практике приводит либо к уходу в отставку данного правительства и формированию нового, либо к роспуску парламента - нижней палаты - и проведению досрочных парламентских выборов) - *trong thực tiễn nghị viện của các quốc gia có hình thức chính phủ nghị viện, việc thể hiện, như một quy luật, bằng việc hạ viện không tán thành một đường lối chính trị, một hành động nhất định hoặc một dự luật của chính phủ hoặc một bộ trưởng riêng biệt (biểu hiện của một cuộc bỏ phiếu sự bất tín nhiệm trong thực tế dẫn đến việc chính phủ này từ chức và thành lập một chính phủ mới, hoặc giải tán quốc hội - hạ viện - và tổ chức các cuộc bầu cử quốc hội sớm).*

Всенародное обсуждение - (thảo luận toàn dân) форма прямой демократии, заключающаяся в непосредственном участии граждан в процессе управления государством, выработке и принятии оптимальных государственных решений путем выражения мнений и оценок по наиболее общественно значимой проблеме (например, при обсуждении законопроектов в целях выявления самого широкого спектра предложений и рекомендаций, поступающих от различных групп, слоев, отдельных граждан, общества)

- *một hình thức dân chủ trực tiếp, bao gồm sự tham gia trực tiếp của công dân vào quá trình quản lý nhà nước, vào việc xây dựng và thông qua các quyết định tối ưu của chính phủ bằng cách bày tỏ ý kiến và đánh giá về vấn đề có ý nghĩa xã hội nhất (ví dụ: khi thảo luận về các dự luật để xác định phạm vi rộng nhất của các đề xuất và khuyến nghị đến từ nhiều nhóm, tầng lớp, cá nhân công dân, xã hội).*

Вступление закона в силу - (có hiệu lực của luật) заключительная стадия законодательного процесса, когда принятый парламентом, подписанный и обнародованный главой государства закон по истечении определенного срока претворяется в жизнь - *giai đoạn cuối cùng của quá trình lập pháp, khi một đạo luật do quốc hội thông qua, do nguyên thủ quốc gia ký và ban hành, sau một thời gian nhất định, được thực hiện.*

Выборы - (bầu cử) форма прямого волеизъявления граждан, осуществляемого в соответствии с конституцией и законами, в целях формирования органа государственной власти, органа местного самоуправления или наделения полномочиями должностного лица. Юридическая природа выборов состоит в том, что народ, выбирая своих

представителей, уполномочивает их на осуществление принадлежащей ему государственной власти - là hình thức thể hiện trực tiếp ý chí của công dân, được thực hiện theo hiến pháp và pháp luật, nhằm hình thành cơ quan chính quyền, cơ quan chính quyền địa phương hoặc trao quyền cho quan chức. Bản chất pháp lý của bầu cử nằm ở chỗ nhân dân bầu ra đại diện của mình, ủy quyền cho họ thực hiện quyền lực nhà nước của mình.

Выдвижение кандидатов - (đề cử ứng viên) стадия избирательного процесса, на которой определяется круг лиц, из числа которых избиратели должны будут выбрать наиболее достойного, по их мнению, кандидата (кандидатов) для занятия выборной должности. Непосредственное выдвижение кандидатов может быть осуществлено путем самовыдвижения, а также выдвижения избирательным объединением. Выдвижение кандидатов в составе списка кандидатов может быть осуществлено избирательным объединением - một giai đoạn của quá trình bầu cử, trong đó vòng tròn người được xác định, từ đó các cử tri sẽ phải chọn người xứng đáng nhất, theo ý kiến của họ, ứng cử viên (ứng cử viên) để nắm giữ chức vụ bầu cử. Việc đề cử trực

tiếp các ứng cử viên có thể được thực hiện bằng cách tự ứng cử, cũng như do một hiệp hội bầu cử đề cử. Việc đề cử các ứng cử viên trong danh sách ứng cử viên có thể được thực hiện bởi một hiệp hội bầu cử.

Высшая юридическая сила конституции - (hiệu lực tối cao của hiến pháp) особое юридическое свойство, отличающее ее от других актов. Оно заключается в том, что нормы конституции всегда имеют перевес над положениями иных законов, а тем более актов исполнительной власти; законы и подзаконные акты должны приниматься предусмотренными в конституции органами и по установленной ею процедуре; в случае противоречия закона конституции он либо отменяется, либо приводится в соответствие с ней - một thuộc tính pháp lý đặc biệt để phân biệt nó với các văn bản khác. Nó bao gồm thực tế là các quy phạm của hiến pháp luôn chiếm ưu thế so với các quy định của các luật khác, và thậm chí hơn thế nữa đối với các văn bản hành pháp; luật và quy định phải được thông qua bởi các cơ quan được quy định trong hiến pháp và phù hợp với thủ tục do nó thiết lập; nếu luật mâu thuẫn với hiến pháp, nó sẽ bị hủy bỏ hoặc được đưa ra phù hợp với nó.

Выход из гражданства - (từ bỏ quốc tịch) один из способов прекращения гражданства государства - *một trong những cách chấm dứt quyền công dân của nhà nước.*

Гарантии депутатской деятельности - (đảm đảm hoạt động của đại biểu quốc hội) установленная в конституции и законодательстве система средств, обеспечивающая эффективное и беспрепятственное осуществление депутатской деятельности - *hệ thống các phương tiện được thiết lập trong hiến pháp và pháp luật, đảm bảo việc thực hiện các hoạt động của quốc hội một cách hiệu quả và không bị cản trở.*

Гарантии избирательных прав граждан - (đảm bảo quyền bầu cử của công dân) законодательно установленные условия, правила и процедуры, обеспечивающие реализацию гражданами своих избирательных прав и права на участие в референдуме - *các điều kiện, quy tắc và thủ tục được thiết lập về mặt pháp lý để đảm bảo rằng công dân thực hiện quyền bầu cử và quyền tham gia trưng cầu dân ý.*

Гарантии прав и свобод - (đảm bảo quyền và tự do) система условий, обеспечивающих удовлетворение благ и интересов человека и гражданина. Основная функция гарантий состоит в том,

чтобы заставить государство исполнять свои обязанности в сфере реализации прав граждан - *hệ thống các điều kiện bảo đảm thỏa mãn các lợi ích và quyền lợi của con người và công dân. Chức năng chính của bảo đảm là buộc nhà nước phải thực hiện các nghĩa vụ của mình trong lĩnh vực thực hiện các quyền của công dân.*

Гибкие конституции - (hiến pháp linh hoạt) это конституции, которые могут быть изменены в том же порядке, что и обычный закон - *đây là những hiến pháp có thể được thay đổi theo cách tương tự như luật thông thường.*

Глава государства - (nguyên thủ quốc gia) это конституционный орган и одновременно, как правило, высшее должностное лицо, осуществляющее верховное представительство государства в международных отношениях и внутриполитической жизни страны. Глава государства является символом государственности, единства нации, координатором взаимодействия различных ветвей власти. В рамках стран с одной и той же формой правления реальная политическая роль и объем его властных полномочий могут различаться. В качестве главы государства могут выступать: наследственный монарх, выборный президент, узурпатор,

коллегиальный орган в виде президиумов высшего представительного органа и государственных советов, постоянных комитетов - nó là cơ quan bảo hiến, đồng thời là cơ quan lãnh đạo, cơ quan cao nhất, thực hiện quyền đại diện tối cao của nhà nước trong quan hệ quốc tế và đời sống chính trị nội bộ của đất nước. Nguyên thủ quốc gia là biểu tượng của nhà nước, sự thống nhất của quốc gia, là người điều phối sự tương tác của các nhánh chính phủ khác nhau. Trong các quốc gia có cùng một hình thức chính phủ, vai trò chính trị thực sự và mức độ quyền lực của người đó có thể khác nhau. Nguyên thủ quốc gia có thể là: quân chủ cha truyền con nối, tổng thống dân cử, kẻ soán ngôi, đoàn thể dưới hình thức đoàn chủ tịch cơ quan đại diện cao nhất và hội đồng nhà nước, ủy ban thường vụ.

Голосование - (bỏ phiếu) стадия избирательного процесса, на которой непосредственно происходит волеизъявление избирателей. Голосование проводится в день выборов в период времени, который устанавливается законом, однако продолжительность голосования не может быть менее 10 часов. Каждый избиратель голосует лично, голосование за других не допускается. Заполненные бюллетени опускаются избирателями в

опечатанные ящики для голосования - một giai đoạn của quá trình bầu cử, ở đó diễn ra sự thể hiện ý chí của cử tri. Việc bỏ phiếu diễn ra vào ngày bầu cử trong khoảng thời gian do luật định, nhưng thời gian bỏ phiếu không được ít hơn 10 giờ. Mỗi cử tri bỏ phiếu cá nhân; không được phép bỏ phiếu cho người khác. Các lá phiếu đã hoàn thành được cử tri bỏ vào các thùng phiếu niêm phong.

Государственная тайна - (bí mật quốc gia) защищаемые государством сведения в области его военной, внешнеполитической, экономической, разведывательной, контрразведывательной и оперативно-розыскной деятельности, распространение которых может нанести ущерб безопасности государства - thông tin được nhà nước bảo vệ trong lĩnh vực quân sự, chính sách đối ngoại, kinh tế, tình báo, phản gián và các hoạt động tìm kiếm hoạt động, việc phổ biến có thể gây tổn hại đến an ninh của nhà nước.

Государственный символ - (biểu tượng quốc gia) установленный конституцией или специальным законом особый исторически сложившийся, отличительный знак конкретного государства, олицетворяющий его национальный суверенитет, самобытность, а иногда также несущий определенный

идеологический (государственный, государственный, государственный) смысл (флаг, герб, гимн).
 Законодательством охраняются от посягательств и неуважительного отношения государственные символы страны, поскольку в них в образном и лаконичном виде заключена информация об исторических корнях и ценностях, на которые ориентируется государство - *một dấu hiệu đặc biệt được thiết lập về mặt lịch sử, đặc biệt của một quốc gia cụ thể được thành lập bởi hiến pháp hoặc luật đặc biệt, nhân cách hóa chủ quyền quốc gia, tính nguyên bản và đôi khi cũng mang một ý nghĩa tư tưởng nhất định (quốc kỳ, quốc huy, quốc ca). Luật pháp bảo vệ các biểu tượng nhà nước của đất nước khỏi sự xâm phạm và thái độ thiếu tôn trọng, vì chúng chứa thông tin dưới dạng tượng hình và sai lệch về nguồn gốc và giá trị lịch sử mà nhà nước hướng dẫn.*

Государственный язык - (ngôn ngữ quốc gia) язык, выполняющий интеграционную функцию в рамках определенного государства в официальной, политической, культурной сферах, являющийся одним из символов данного государства - *ngôn ngữ thực hiện chức năng tích hợp trong một trạng thái nhất định trong các lĩnh vực chính*

thức, chính trị, văn hóa, là một trong những biểu tượng của trạng thái này.

Гражданин - (công dân) лицо, находящееся в устойчивой правовой связи с определенным государством. На граждан распространяется власть государства, все обязанности, установленные конституцией и законами для граждан данного государства; в то же время граждане обладают в отношении государства определенными правами и могут требовать от него защиты своих прав и свобод, в том числе и за пределами государства. Только обладание гражданством делает человека полноправным субъектом политической жизни, поскольку граждане имеют право участвовать в управлении делами государства, избирать и быть кандидатами на выборные должности, участвовать в референдуме, занимать должности на государственной службе - *một người đang ở trong một mối quan hệ pháp lý ổn định với một quốc gia cụ thể. Công dân chấp hành quyền lực của nhà nước, mọi bổn phận do hiến pháp và pháp luật quy định đối với công dân của một quốc gia nhất định; đồng thời, công dân có những đạo đức - luân lý nhất định trong mối quan hệ với nhà nước và có thể yêu cầu nhà nước bảo vệ các quyền và tự do của mình, kể cả bên ngoài nhà nước. Chỉ có quyền công dân mới khiến con*

người trở thành chủ thể chính thức của đời sống chính trị, vì công dân có quyền tham gia quản lý nhà nước, bầu cử và ứng cử vào các chức vụ dân cử, tham gia trưng cầu dân ý và giữ các chức vụ trong công vụ.

Гражданство - (quốc tịch) устойчивая правовая связь человека с государством, выражающаяся в совокупности их взаимных прав, обязанностей и ответственности, основанная на признании и уважении достоинства, основных прав и свобод человека - *một mối quan hệ pháp lý ổn định giữa một người và nhà nước, thể hiện ở tổng thể các quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm của họ, dựa trên sự công nhận và tôn trọng nhân phẩm, các quyền và tự do cơ bản của con người.*

Губернатор - (tỉnh trưởng) высшее административное выборное или назначаемое лицо в территориальных единицах ряда государств - *người được bầu hoặc bổ nhiệm hành chính cao nhất trong các đơn vị lãnh thổ của một quốc gia.*

Демонстрация - (biểu tình, tuần hành) организованное публичное выражение общественных настроений группой граждан с использованием во время передвижения плакатов, транспарантов и иных средств наглядной агитации - *tổ chức thể hiện thái độ công khai của một nhóm công*

dân bằng áp phích, biểu ngữ và các phương tiện vận động trực quan khác trong quá trình vận động.

Депортация - (trục xuất) принудительная высылка иностранца из какого-либо государства в случае утраты или прекращения законных оснований для его дальнейшего пребывания (проживания) на территории данной страны - *buộc trục xuất một người nước ngoài khỏi bất kỳ quốc gia nào trong trường hợp mất hoặc chấm dứt các cơ sở pháp lý để tiếp tục ở lại (cư trú) trên lãnh thổ của quốc gia này.*

Депутат - (đại biểu quốc hội, nghị viện) лицо, избранное избирателями соответствующего избирательного округа в представительный орган государственной власти или в представительный орган местного самоуправления на основе всеобщего равного и прямого избирательного права при тайном голосовании - *người được cử tri của khu vực bầu cử tương ứng bầu vào cơ quan đại diện quyền lực nhà nước hoặc cơ quan đại diện của chính quyền địa phương trên cơ sở phổ thông, bình đẳng và trực tiếp bỏ phiếu kín.*

Депутатский запрос - (chất vấn của đại biểu) одна из форм контроля представительного органа за деятельностью подотчетных ему

органов, реализующаяся в обращении депутата представительного органа к органу государственного управления или должностному лицу с требованием о предоставлении информации и разъяснений по вопросам, относящимся к компетенции данного представительного учреждения - *một trong những hình thức kiểm soát của cơ quan đại diện đối với hoạt động của các cơ quan chịu trách nhiệm của mình, được thực hiện khi một đại biểu của cơ quan đại diện lên cơ quan hành chính nhà nước hoặc một quan chức yêu cầu cung cấp thông tin và làm rõ về các vấn đề liên quan đến thẩm quyền của cơ quan đại diện này.*

Депутатский иммунитет (депутатская неприкосновенность) - (quyền bất khả xâm phạm (miễn trừ) của đại biểu quốc hội) важнейшая гарантия статуса депутата, связанная с невозможностью его ареста, привлечения к уголовной ответственности и наиболее строгим мерам административной ответственности, налагаемым судом, без согласия представительного органа, в который избран данный депутат - *tư cách của một đại biểu, liên quan đến việc không thể bị bắt, phải chịu trách nhiệm hình sự và các biện pháp nghiêm khắc nhất về trách nhiệm*

hành chính do tòa án áp đặt, mà không có sự đồng ý của cơ quan đại diện mà cấp phó được bầu.

Депутатский мандат - (giấy ủy nhiệm của đại biểu) документ, удостоверяющий законность полномочий депутата какого-либо представительного органа, объем полномочий, прав и обязанностей депутата - *văn bản xác nhận tính hợp pháp của quyền hạn đối với đại biểu của cơ quan đại diện chủ sở hữu, phạm vi quyền hạn, quyền và nhiệm vụ của đại biểu.*

Депутатский (парламентский) индемнитет - (quyền miễn truy cứu của đại biểu) непривлечение к ответственности депутата за высказывания и действия, связанные с выполнением депутатских функций - *không truy cứu trách nhiệm đại biểu về các phát biểu và hành động liên quan đến việc thực hiện các chức năng của đại biểu.*

Децентрализация - (phi tập trung hóa) процесс передачи из центра на места части функций и полномочий центральных органов; расширение прав субъектов федерации, региональных образований и местного самоуправления - *quá trình chuyển giao từ trung tâm về địa phương một phần chức năng, quyền hạn của trung ương; mở rộng quyền của các chủ thể*

của liên bang, thành lập khu vực và địa phương tự quản.

Должностное лицо - (quan chức) лицо, постоянно, временно или по специальному полномочию осуществляющее функции представителя власти либо выполняющее организационно-распорядительные, административно-хозяйственные функции в государственном органе или органе местного самоуправления - *một người thường xuyên, tạm thời hoặc theo thẩm quyền đặc biệt thực hiện các chức năng đại diện của chính phủ hoặc thực hiện các chức năng tổ chức và quản lý, hành chính và kinh tế trong cơ quan nhà nước hoặc cơ quan tự quản địa phương.*

Достоинство человека - (h phẩm giá con người) самооценка личности, осознание ею своих качеств, способностей, мировоззрения, выполненного долга и общественного значения - *lòng tự trọng của cá nhân, ý thức về phẩm chất, năng lực, thế giới quan, hoàn thành nghĩa vụ và ý nghĩa xã hội.*

Жалоба - (khiếu nại) один из видов обращений граждан, просьба гражданина о восстановлении или защите его нарушенных прав, свобод или законных интересов либо прав, свобод или законных интересов других лиц - *một trong các loại hình*

thức thể hiện quyền của công dân, yêu cầu của công dân về khôi phục, bảo vệ các quyền, tự do, lợi ích hợp pháp bị vi phạm hoặc quyền, tự do, lợi ích hợp pháp của người khác.

Жесткие конституции - (hiến pháp cứng) конституции, для внесения изменений и дополнений в которые предусмотрен особый усложненный порядок - *hiến pháp, để đưa ra các sửa đổi và bổ sung mà một thủ tục phức tạp đặc biệt được cung cấp.*

Заградительный пункт - (mức sàn của bỏ phiếu, số phiếu tối thiểu) минимальное количество голосов, которые необходимо набрать партии на выборах, для того чтобы принять участие в распределении депутатских мандатов - *số phiếu bầu tối thiểu mà một đảng cần đạt được trong cuộc bầu cử để tham gia vào việc phân phối các nhiệm vụ của đại biểu.*

Законодательный корпус - (cơ quan lập pháp) совокупность всех депутатов парламента определенного государства - *tổng số tất cả các thành viên quốc hội của một quốc gia cụ thể.*

Заявление - (đơn, thư từ của công dân) один из видов обращений гражданина, просьба гражданина о содействии в реализации его конституционных прав и свобод или конституционных прав и свобод других лиц, либо сообщение о

нарушении законов и иных нормативных правовых актов, недостатках в работе государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц, либо критика деятельности указанных органов и должностных лиц - *một trong các loại hình thức thể hiện quyền của công dân, yêu cầu của công dân về việc được hỗ trợ trong việc thực hiện các quyền và tự do hiến định của mình hoặc các quyền và tự do hiến định của người khác, hoặc báo cáo về việc vi phạm pháp luật và các hành vi pháp lý quy phạm khác, những thiếu sót trong công tác nhà nước các cơ quan, chính quyền địa phương và các quan chức, hoặc chỉ trích hoạt động của các cơ quan và quan chức này.*

Избиратель - (cử tri) гражданин государства, обладающий активным избирательным правом - *một công dân của nhà nước có quyền bầu cử tích cực.*

Избирательная кампания - (chiến dịch bầu cử, tranh cử) деятельность органов и граждан по подготовке и проведению выборов, осуществляемая в период со дня официального опубликования решения уполномоченного на то должностного лица, государственного органа, органа местного самоуправления о назначении выборов до дня

представления избирательной комиссией, организующей выборы, отчета о расходовании средств соответствующего бюджета, выделенных на подготовку и проведение выборов - *hoạt động của các cơ quan và công dân về chuẩn bị và tiến hành bầu cử, được thực hiện kể từ ngày công bố chính thức quyết định của cán bộ, cơ quan nhà nước, chính quyền địa phương về việc chỉ định bầu cử cho đến ngày ủy ban tổ chức bầu cử trình báo cáo về việc chi kinh phí từ ngân sách tương ứng được phân bổ để chuẩn bị và tiến hành bầu cử.*

Избирательная квота - (hạn ngạch bầu cử) наименьшее число голосов, необходимое для избрания одного кандидата при проведении выборов по пропорциональной избирательной системе. В различных странах избирательная квота определяется по-разному (метод естественной квоты, метод искусственной квоты, методы делителей, наибольшего остатка и др.) - *số phiếu nhỏ nhất cần thiết để bầu một ứng cử viên trong các cuộc bầu cử theo hệ thống bầu cử theo tỷ lệ. Ở các quốc gia khác nhau, hạn ngạch bầu cử được xác định theo những cách khác nhau (phương pháp hạn ngạch tự nhiên, phương pháp hạn ngạch nhân tạo, phương pháp chia số, số dư tối đa, v.v.).*

Избирательная комиссия - (**ủy ban bầu cử**) орган, организующий и обеспечивающий подготовку и проведение выборов - *cơ quan tổ chức, chuẩn bị và tiến hành bầu cử*.

Избирательная система в узком смысле - (**hệ thống bầu cử theo nghĩa hẹp**) порядок определения результатов выборов. В зависимости от способа распределения депутатских мандатов между кандидатами по результатам голосования избирательные системы принято подразделять на три вида: мажоритарные, пропорциональные и смешанные - *thủ tục xác định kết quả bầu cử. Tùy thuộc vào phương thức phân bổ nhiệm vụ đại biểu giữa các ứng cử viên dựa trên kết quả bỏ phiếu, các hệ thống bầu cử thường được chia thành ba loại: đa số, tỷ lệ và hỗn hợp*.

Избирательная система в широком смысле - (**hệ thống bầu cử theo nghĩa rộng**) совокупность общественных отношений, связанных с порядком избрания представительных органов власти - *một tập hợp các quan hệ xã hội gắn liền với thủ tục bầu cử các cơ quan đại diện của quyền lực*.

Избирательное объединение - (**liên minh bầu cử**) политическое общественное объединение (например, политическая партия, движение), имеющее в соответствии

с законом право участвовать в выборах. Оно может состоять из нескольких политических организаций - *một hiệp hội công cộng chính trị (ví dụ, một đảng chính trị, một phong trào), theo quy định của pháp luật, có quyền tham gia bầu cử. Nó có thể bao gồm một số tổ chức chính trị*.

Избирательное право объективное - (**quyền bầu cử khách quan**) система правовых норм, регулирующих общественные отношения, связанные с выборами органов государства и местного самоуправления. Эти нормы бывают как материальные, закрепляющие принципы выборов, так и процессуальные, закрепляющие процедуру выборов. Источниками объективного избирательного права могут быть конституции, законы и положения о выборах различных органов власти, в случае пробелов в законодательном регулировании - отдельные акты Центральной избирательной комиссии - *hệ thống các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội liên quan đến bầu cử các cơ quan nhà nước và chính quyền địa phương. Các quy phạm này vừa có ý nghĩa vật chất, vừa bảo đảm các nguyên tắc bầu cử, vừa mang tính thủ tục, đảm bảo quy trình bầu cử. Các nguồn của quyền bầu cử khách quan có thể là hiến pháp, luật và quy định về bầu cử của*

các cơ quan chức năng khác nhau, trong trường hợp có lỗ hổng trong quy định lập pháp - các hành vi cá nhân của Ủy ban Bầu cử Trung ương.

Избирательное право субъективное - (quyền bầu cử chủ quan) гарантированная государством возможность для гражданина избирать и быть избранным в различные государственные и местные органы. Оно бывает активное (избирать) и пассивное (быть избранным), а также включает право участвовать в выдвижении кандидатов, списков кандидатов, в предвыборной агитации, в наблюдении за проведением выборов, работой избирательных комиссий, включая установление итогов голосования и определение результатов выборов - *một cơ hội do nhà nước đảm bảo để công dân bầu cử và được bầu vào các cơ quan tiểu bang và địa phương khác nhau. Nó có thể là chủ động (bầu cử) và thụ động (được bầu chọn), và cũng bao gồm quyền tham gia vào việc đề cử các ứng cử viên, danh sách các ứng cử viên, trong chiến dịch trước bầu cử, theo dõi các cuộc bầu cử, công việc của ủy ban bầu cử. , bao gồm cả việc xác định kết quả bỏ phiếu và xác định kết quả bầu cử.*

Избирательный бюллетень - (phiếu bầu cử) официальный документ, содержащий фамилии

кандидатов и некоторые другие сведения о них (дату рождения, место работы и т.п.), в котором избиратель при голосовании делает отметку о выборе того или иного кандидата - *một văn bản chính thức có tên của các ứng cử viên và một số thông tin khác về họ (ngày sinh, nơi làm việc, v.v.), trong đó cử tri ghi chú trong khi bỏ phiếu về việc lựa chọn một ứng cử viên cụ thể.*

Избирательный залог - (bảo lãnh bầu cử, phí tranh cử) денежный взнос лица, выдвинутого или выдвигающего себя кандидатом в депутаты или на выборную должность, являющийся условием его регистрации в качестве кандидата на выборную должность - *đóng góp bằng tiền của một người được đề cử hoặc tự đề cử mình làm ứng cử viên cho chức vụ hoặc cho một vị trí được bầu chọn, đó là điều kiện để anh ta đăng ký làm ứng cử viên cho một vị trí bầu cử.*

Избирательный корпус - (cơ quan bầu cử) совокупность избирателей страны или территориальной единицы, внесенных в списки избирателей - *tổng số cử tri của một quốc gia hoặc đơn vị lãnh thổ có trong danh sách cử tri.*

Избирательный округ - (khu vực bầu cử) территория, которая образована в соответствии с законом и от которой непосредственно

избирателями выбираются депутаты и выборные должностные лица. Он бывает многомандатным (в котором избираются несколько депутатов и за каждого из них избиратели голосуют персонально), а также одномандатным (от которого избирается один депутат) - *một lãnh thổ được hình thành theo quy định của pháp luật và từ đó các đại biểu và các quan chức dân cử được bầu trực tiếp bởi cử tri. Nó có thể là đa nhiệm (trong đó một số đại biểu được bầu và cử tri bỏ phiếu cho từng người trong số họ), cũng như đơn ủy nhiệm (từ đó một cấp phó được bầu).*

Избирательный процесс - (quá trình, quy trình bầu cử) урегулированная правовыми и иными социальными нормами деятельность индивидов, органов и групп по подготовке и проведению выборов в государственные органы и органы местного самоуправления - *hoạt động của các cá nhân, cơ quan và nhóm để chuẩn bị và tiến hành các cuộc bầu cử vào các cơ quan nhà nước và các cơ quan tự quản địa phương được quy định bởi luật pháp và các chuẩn mực xã hội khác.*

Избирательный участок - (điểm bầu cử) территориальная единица, объединяющая избирателей общим местом для голосования - *đơn*

vị lãnh thổ của cử tri có chung một địa điểm bỏ phiếu.

Избирательный фонд - (quỹ bầu cử) целевой фонд денежных средств, используемый кандидатом на покрытие расходов, связанных с проведением своей избирательной кампании - *quỹ ủy thác của các quỹ được một ứng cử viên sử dụng để trang trải chi phí cho chiến dịch tranh cử của mình.*

Избирательный ценз - (tu cách cử tri) установленное законом требование, которому должно удовлетворять физическое лицо, чтобы обладать активным или пассивным избирательным правом - *yêu cầu luật định mà một cá nhân phải đáp ứng để đủ điều kiện cho quyền bầu cử chủ động hoặc thụ động.*

Избрание - (bầu cử, tuyển cử) получение депутатского мандата или должности путем выборов населением, коллегией выборщиков, специально созданным для этой цели органом или представительным органом - *có được một nhiệm vụ đại biểu hoặc chức vụ thông qua các cuộc bầu cử của dân chúng, một cử tri đoàn, một cơ quan được thành lập đặc biệt cho mục đích này hoặc một cơ quan đại diện.*

Императивный мандат - (ủy nhiệm bắt buộc) форма взаимоотношений между депутатом

представительного органа и избирателями, при которой депутат считается юридически ответственным перед ними. Такая форма включает в себя обязательность для депутатов наказов избирателей, периодическую отчетность перед ними, а также ответственность в форме отзыва депутата, не оправдавшего доверия избирателей - *một hình thức quan hệ giữa một đại biểu của cơ quan đại diện và cử tri, trong đó cấp phó được coi là chịu trách nhiệm pháp lý trước họ. Hình thức này bao gồm nghĩa vụ đối với cấp phó theo lệnh của cử tri, báo cáo định kỳ với họ, cũng như trách nhiệm dưới hình thức triệu hồi một cấp phó đã không biện minh cho sự tín nhiệm của cử tri.*

Имущественный ценз - (điều kiện tài sản) избирательное ограничение, предполагающее наличие у человека, причастного к выборам, имущества на определенную сумму либо необходимость уплаты налогов определенного размера - *hạn chế có chọn lọc, trong đó giả định rằng một người tham gia vào các cuộc bầu cử có tài sản với một số tiền nhất định hoặc cần phải nộp thuế một số tiền nhất định.*

Инаугурация - (lễ tuyên thệ nhậm chức) торжественное вступление президента либо главы

исполнительной власти субъекта федерации в должность. Момент вступления в должность президента связан с принесением присяги народу. Акт принесения присяги имеет важное юридическое значение: с одной стороны, это обязывающая президента клятва перед пародом верно служить ему, с другой - правовой указатель, с которого начинается отсчет времени президентства конкретного лица - *lễ nhậm chức long trọng của chủ tịch hoặc người đứng đầu cơ quan điều hành của chủ thể của liên đoàn. Thời điểm tổng thống nhậm chức gắn liền với việc tuyên thệ trước nhân dân. Hành động tuyên thệ có một ý nghĩa pháp lý quan trọng: một mặt, đó là lời tuyên thệ buộc tổng thống phải trung thành phục vụ ông ta trước nhân dân, mặt khác, là một dấu hiệu pháp lý để đếm ngược nhiệm kỳ tổng thống của một người cụ thể. bắt đầu.*

Иностраннный гражданин (иностранец) - (công dân ngoại quốc)

лицо, не являющееся гражданином данного государства и имеющее доказательства своей принадлежности к гражданству другого государства. Во многих демократических государствах иностранцы по своему правовому положению в основном приравниваются к собственным

гражданам (национальный режим) за отдельными изъятиями - *một người không phải là công dân của một bang nhất định và có bằng chứng về việc họ thuộc quyền công dân của một bang khác. Ở nhiều nền dân chủ, người nước ngoài, về địa vị pháp lý của họ, về cơ bản được coi là công dân của họ (đối xử quốc gia), với một số ngoại lệ.*

Информационные технологии - (công nghệ thông tin) процессы, методы поиска, сбора, хранения, обработки, предоставления, распространения информации и способы осуществления таких процессов и методов - *quy trình, phương pháp tìm kiếm, thu thập, lưu trữ, xử lý, cung cấp, phổ biến thông tin và cách thức thực hiện các quy trình, phương pháp đó.*

Информация - (thông tin) сведения (сообщения, данные) независимо от формы их представления - *thông tin (tin nhắn, dữ liệu) bất kể hình thức trình bày của chúng.*

Источники конституционного права - (nguồn của luật hiến pháp) внешняя форма выражения общих правил поведения, регулирующая отношения конституционного характера. К ним относятся: конституции, законы, другие нормативные правовые акты (регламенты, акты главы государства

и исполнительной власти), судебноп-правовые акты (особенно прецеденты в англосаксонском праве), правовые обычаи, публично-правовые договоры (международные и внутригосударственные), религиозные источники (главным образом в монархиях стран Востока по вопросу престолонаследия) - *hình thức biểu hiện bên ngoài của các quy tắc xử sự chung điều chỉnh các quan hệ có tính chất hiến định. Chúng bao gồm: hiến pháp, luật, các quy phạm pháp luật khác (quy định, hành vi của người đứng đầu nhà nước và cơ quan hành pháp), hành vi pháp lý tư pháp (đặc biệt là tiền lệ trong luật Anglo-Saxon), tập quán pháp lý, điều ước luật công (quốc tế và trong nước), các nguồn tôn giáo (chủ yếu ở các chế độ quân chủ của các nước phương Đông về vấn đề kế vị ngai vàng).*

Кандидат - (ứng viên) лицо, выдвинутое в установленном законодательством порядке в качестве претендента на замещаемую посредством прямых выборов должность или на членство в органе (палате органа) государственной власти или органе местного самоуправления, зарегистрированное соответствующей избирательной комиссией в качестве кандидата - *một người được đề cử theo thủ tục do luật định làm ứng cử viên cho vị trí được*

thay thế bằng bầu cử trực tiếp hoặc trở thành thành viên trong cơ quan (phòng của cơ quan) quyền lực nhà nước hoặc cơ quan tự quản địa phương, được đăng ký bởi những người có liên quan ủy ban bầu cử với tư cách là một ứng cử viên.

Квалифицированное

большинство - (đa số đủ điều kiện) способ принятия решения, при котором необходимо получить число голосов, значительно превышающее 50%-ную отметку: 2/3, 3/4 и т.д. - *một cách ra quyết định, trong đó cần phải đạt được số phiếu bầu vượt quá 50% đáng kể: 2/3, 3/4 và v.v.*

Кворум - (số đại biểu hợp lệ)

установленное законом или уставом количество присутствующих на определенном мероприятии, считающееся обязательным условием для признания его решений действительными и юридически значимыми - *số lượng người tham dự một sự kiện nhất định do luật hoặc các điều luật quy định, được coi là điều kiện tiên quyết để công nhận các quyết định của nó là hợp lệ và có ý nghĩa pháp lý.*

Коалиционное

правительство - (chính phủ liên minh) высший орган исполнительной власти, который создается в парламентарных государствах, когда депутатские места в парламенте раздроблены между различными партиями и ни одна из них не может

претендовать на создание однопартийного правительства - *cơ quan quyền lực hành pháp cao nhất, được tạo ra ở các quốc gia nghị viện, khi các ghế trong quốc hội bị phân tán giữa các đảng phái khác nhau và không ai trong số họ có thể tuyên bố thành lập chính phủ đơn đảng.*

Коалиция - (liên minh)

политический союз, объединение, создаваемое на добровольных началах для достижения общих целей, решения совместных задач - *liên minh chính trị, một hiệp hội được thành lập trên cơ sở tự nguyện để đạt được các mục tiêu chung, giải quyết các vấn đề chung.*

Комендантский час - (giờ giới nghiêm) запрет находиться на улицах и в иных общественных местах без специально выданных пропусков и документов, удостоверяющих личность, в установленное время суток в период военного или чрезвычайного положения - *cấm ra đường và ở những nơi công cộng khác mà không có thẻ và giấy tờ tùy thân được cấp đặc biệt, vào một thời điểm cụ thể trong ngày trong thời gian thiết quân luật hoặc tình trạng khẩn cấp.*

Компетенция - (thẩm quyền)

определяемый конституцией или законом объем полномочий государственного органа или должностного лица, за рамки

которого они не могут выходить в своей деятельности - *phạm vi quyền hạn của một cơ quan nhà nước hoặc quan chức nhà nước được xác định bởi hiến pháp hoặc luật pháp, ngoài phạm vi quyền hạn mà họ không thể thực hiện trong các hoạt động của mình.*

Конституционная законность - (tính hợp hiến) общественно-политический режим в стране, характеризующийся соблюдением конституции и иных конституционно-правовых актов всеми субъектами конституционно-правовых отношений - *chế độ chính trị - xã hội ở đất nước, đặc trưng là việc mọi chủ thể của quan hệ hiến pháp và pháp luật đều tuân theo hiến pháp và các hành vi hợp pháp khác.*

Конституционная ответственность - (trách nhiệm hiến pháp) одна из форм юридической ответственности, наступающая за нарушение конституционных норм. Она может выступать в различных формах (например, импичмент в отношении президента, вотум недоверия правительству, отзыв депутата) - *một trong những hình thức trách nhiệm pháp lý phát sinh do vi phạm các quy phạm hiến pháp. Nó có thể diễn ra dưới nhiều hình thức khác nhau (ví dụ, luận tội tổng thống, bỏ phiếu bất tín nhiệm trong chính phủ, bãi nhiệm đại biểu).*

Конституционная поправка - (sửa đổi hiến pháp) изменение и (или) дополнение действующей конституции, осуществляемые в особом порядке, установленном как конституцией, так и специальными законами - *sửa đổi và (hoặc) bổ sung hiến pháp hiện hành, được thực hiện theo một thủ tục đặc biệt được thiết lập bởi cả hiến pháp và luật đặc khu.*

Конституционная юстиция - (tư pháp hiến pháp) система конституционного судопроизводства, осуществляемого специальными судебными органами - *hệ thống tư pháp chuyên về lĩnh vực hiến pháp.*

Конституционное право - (luật hiến pháp) ведущая отрасль национального права, представляющая собой упорядоченную совокупность юридических норм, закрепляющих и регулирующих общественные отношения в сфере обеспечения прав и свобод человека и учреждающих в этих целях определенную систему государственной власти - *chuyên ngành hàng đầu của luật pháp quốc gia, là một bộ quy phạm pháp luật có trật tự nhằm củng cố và điều chỉnh các quan hệ công trong lĩnh vực bảo đảm các quyền và tự do của con người và thiết lập một hệ thống quyền lực nhà nước nhất định cho mục đích này.*

Конституционно-правовая политика - (chính sách hiến pháp và pháp lý) научно обоснованная, последовательная и системная деятельность государственных и негосударственных структур по созданию эффективного механизма конституционно-правового регулирования, оптимизации конституционно-правового развития конкретной страны; деятельность, связанная с выработкой и осуществлением юридических идей стратегического плана, принятием, совершенствованием и реализацией конституции и конституционного законодательства - *hoạt động có cơ sở khoa học, nhất quán và có hệ thống của các cấu trúc nhà nước và ngoài nhà nước nhằm tạo ra một cơ chế hiệu quả để điều chỉnh hiến pháp và pháp luật, tối ưu hóa sự phát triển hiến pháp và pháp luật của một quốc gia cụ thể; các hoạt động liên quan đến việc phát triển và thực hiện các ý tưởng pháp lý của kế hoạch chiến lược, thông qua, hoàn thiện và thực hiện hiến pháp và pháp luật về hiến pháp.*

Конституционно-правовой статус человека и гражданина - (tu cách, địa vị hiến pháp của một người và một công dân) совокупность гарантируемых конституцией прав и свобод, обязанностей, гарантий и ограничений прав человека и

гражданина - *một tập hợp các quyền và tự do được bảo đảm theo hiến pháp, nghĩa vụ, bảo đảm và hạn chế đối với các quyền con người và công dân.*

Конституционно-правовые нормы - (quy phạm pháp luật hiến pháp) общеобязательные правила поведения, установленные государством и направленные на урегулирование соответствующих общественных отношений, осуществляющихся в сфере конституционного регулирования - *các quy tắc xử sự ràng buộc chung do nhà nước thiết lập và nhằm mục đích điều chỉnh các mối quan hệ công chúng có liên quan trong lĩnh vực quy định của hiến pháp.*

Конституционно-правовые отношения - (quan hệ pháp luật hiến pháp) общественные отношения, урегулированные конституционно-правовыми нормами, содержанием которых выступают взаимные конституционные права и обязанности субъектов данных отношений - *quan hệ xã hội được điều chỉnh bởi các quy phạm hiến pháp và pháp luật, nội dung của các quan hệ đó là quyền và nghĩa vụ hiến định lẫn nhau của các chủ thể của các quan hệ này.*

Конституционность - (tính hợp hiến) соответствие конституции как высшему (основному) закону государства норм и положений всех

других правовых актов государства, а также действий органов публичной власти и граждан. Правом осуществлять проверку конституционности наделены специальные судебные органы - *tuần thủ hiến pháp với tư cách là đạo luật cao nhất (cơ bản) của nhà nước với các chuẩn mực và quy định của mọi hành vi pháp lý khác của nhà nước, cũng như hành động của các cơ quan công quyền và công dân. Các cơ quan tư pháp đặc biệt được trao quyền để thực hiện việc xác minh tính hợp hiến.*

Конституционные ограничения - (hạn chế hiến pháp) установленные в конституции государства границы, в пределах которых субъекты должны действовать, использовать свои права и свободы. Подобные границы возводятся в основном с помощью обязанностей и запретов, приостановлений и ответственности - *ranh giới được xác lập trong hiến pháp của nhà nước, trong đó các chủ thể phải hành động, sử dụng các quyền và tự do của mình. Các ranh giới như vậy được "dựng lên" chủ yếu với sự trợ giúp của các nghĩa vụ và các lệnh cấm, đình chỉ và trách nhiệm pháp lý.*

Конституционные принципы - (các nguyên tắc của hiến pháp) руководящие идеи, лежащие в основе всего содержания

конституции определенной страны - *những ý tưởng chỉ đạo làm nền tảng cho toàn bộ nội dung của hiến pháp của một quốc gia cụ thể.*

Конституционный контроль - (kiểm tra hiến pháp) особый вид правоохранительной деятельности в государстве, заключающийся в проверке соответствия законов и иных нормативных актов конституции данной страны. Этот контроль предполагает, что соответствующие органы (должностные лица), обнаружив нарушающий конституцию акт, правомочны своей властью отменить его - *một loại hoạt động thực thi pháp luật đặc biệt trong tiểu bang, bao gồm kiểm tra việc tuân thủ luật pháp và các quy định khác với hiến pháp của một quốc gia nhất định. Sự kiểm soát này giả định rằng các cơ quan hữu quan (quan chức), sau khi phát hiện ra một hành vi vi phạm hiến pháp, có quyền hủy bỏ nó.*

Конституционный надзор - (giám sát hiến pháp) особый вид правоохранительной деятельности в государстве, заключающийся в проверке соответствия законов и иных нормативных актов конституции страны. Орган, осуществляющий конституционный надзор, может признать

противоречащими конституции либо весь закон, либо его часть, эти нормы теряют юридическую силу и перестают применяться судами и другими государственными органами - *một loại hoạt động bảo vệ pháp luật đặc biệt của nhà nước, bao gồm kiểm tra việc tuân thủ luật pháp và các quy định khác với hiến pháp của đất nước. Cơ quan thực hiện quyền giám sát hiến pháp có thể công nhận toàn bộ luật hoặc một phần của luật là trái với hiến pháp, các quy phạm này mất hiệu lực pháp lý và không còn được áp dụng bởi các tòa án và các cơ quan nhà nước khác.*

Конституционный статус личности - (tình trạng, địa vị hiến pháp của cá nhân) статус лица как гражданина государства, члена общества. Он определяется конституцией страны как базовый и является единым и одинаковым для всех - *tư cách của một người với tư cách là công dân của nhà nước, thành viên của xã hội. Nó được hiến pháp của đất nước xác định là cơ bản, thống nhất và giống nhau đối với tất cả mọi người.*

Конституционный строй - (chế độ hiến pháp) совокупность экономических, социальных, политических, правовых, идеологических отношений, регулируемых главным образом нормами конституции, возникающих

по поводу организации центральных (федеральных) органов государственной власти и управления, государственного устройства и правовых связей между человеком, гражданским обществом и государством - *tập hợp các quan hệ kinh tế, xã hội, chính trị, luật pháp, hệ tư tưởng, được điều chỉnh chủ yếu bởi các quy phạm luật của hiến pháp, nảy sinh từ việc tổ chức các cơ quan quyền lực và hành chính nhà nước trung ương (liên bang), cấu trúc nhà nước và các quan hệ pháp luật giữa con người, xã hội và nhà nước.*

Конституция - (hiến pháp) нормативно-правовой акт национального права, имеющий высшую юридическую силу и регулирующий основы отношений между человеком и обществом с одной стороны, и государством - с другой, а также основы организации самого государства - *văn bản quy phạm pháp luật trong hệ thống pháp luật quốc gia, có hiệu lực pháp lý tối cao và điều chỉnh các cơ sở của các mối quan hệ giữa một bên là con người với xã hội, mặt khác là nhà nước, cũng như các cơ sở của tổ chức nhà nước.*

Культурные права и свободы - (các quyền và tự do về văn hóa) юридические возможности человека пользоваться духовными, культурными благами и

достижениями, принимать участие в их создании в соответствии со своими склонностями и способностями (право на пользование достижениями культуры, право на образование, свобода научного и художественного творчества и т.п.) - *khả năng hợp pháp của một người để sử dụng các lợi ích và thành tựu tinh thần, văn hóa, tham gia sáng tạo phù hợp với khuynh hướng và khả năng của họ (quyền sử dụng các thành tựu của văn hóa, quyền được học hành, quyền tự do sáng tạo khoa học và nghệ thuật, v.v.).*

Личная неприкосновенность - (quyền bất khả xâm phạm của cá nhân) требование недопустимости какого бы то ни было вмешательства извне в область индивидуальной жизнедеятельности человека, включающее в себя физическую (телесную) и психическую неприкосновенность - *yêu cầu không thể chấp nhận bất kỳ sự can thiệp nào từ bên ngoài vào lĩnh vực hoạt động của cá nhân con người, bao gồm sự toàn vẹn về thể chất (thể xác) và tinh thần.*

Личные права и свободы - (các quyền và tự do cá nhân) юридические возможности человека, ограждающие от незаконного и нежелательного вмешательства в его личную жизнь и внутренний мир, призванные обеспечить существование, своеобразие и

автономию личности (право на жизнь, личную неприкосновенность, уважение, защиту чести и достоинства, неприкосновенность жилища, свободу передвижения и выбор места жительства, свободу совести и т.д.) - *khả năng hợp pháp của một người, bảo vệ khỏi sự can thiệp bất hợp pháp và không mong muốn vào đời sống cá nhân và thế giới nội tâm của họ, được thiết kế để đảm bảo sự tồn tại, tính nguyên bản và quyền tự chủ của cá nhân (quyền sống, tính toàn vẹn cá nhân, tôn trọng, bảo vệ danh dự và nhân phẩm, quyền bất khả xâm phạm về nhà ở, tự do đi lại và lựa chọn nơi ở, tự do lương tâm, v.v.).*

Лишение гражданства - (trước quốc tịch) прекращение устойчивой правовой связи государства с конкретным физическим лицом по решению государственных органов, как правило, вопреки желанию данного лица. В России, в соответствии с новой Конституцией РФ от 12 декабря 1993 г., гражданин Российской Федерации не может быть лишён гражданства - *chấm dứt quan hệ pháp luật ổn định giữa nhà nước và một cá nhân cụ thể theo quyết định của cơ quan nhà nước, theo quy định, trái với mong muốn của người này. Tại Nga, theo Hiến pháp mới của Liên bang Nga ngày 12 tháng 12 năm*

1993, công dân Liên bang Nga không thể bị tước quyền công dân.

Лишение избирательных прав - (tước quyền bầu cử) мера конституционно-правовой ответственности, устанавливаемая законодательством и применяемая по решению избирательных комиссий или судебных органов. В России не имеют права избирать, быть избранными, участвовать в референдуме граждане, признанные судом недееспособными или содержащиеся в местах лишения свободы по приговору суда и т.п. *biện pháp về trách nhiệm hợp hiến và pháp lý do luật định và được áp dụng theo quyết định của ủy ban bầu cử hoặc cơ quan tư pháp. Ở Nga, những công dân bị tòa án tuyên bố là không đủ năng lực hoặc bị giam giữ ở nơi giam giữ theo bản án của tòa án, v.v., không có quyền bầu cử, được bầu cử hoặc tham gia trưng cầu dân ý.*

Лоббизм - (vận động hành lang) форма влияния «групп давления» на управленческие решения в процессе правотворчества и правоприменения в целях удовлетворения интересов определенных социальных структур - *hình thức ảnh hưởng của "nhóm áp lực" đối với các quyết định của nhà quản lý trong quá trình xây dựng pháp luật và*

thực thi pháp luật nhằm thỏa mãn lợi ích của các cấu trúc xã hội nhất định.

Мажоритарная избирательная система - (hệ thống bầu cử đa số) разновидность избирательной системы, при которой избранными считаются кандидаты (списки кандидатов), получившие установленное законом большинство голосов избирателей - *một loại hệ thống bầu cử trong đó các ứng cử viên (danh sách ứng cử viên) nhận được đa số phiếu bầu của cử tri do luật định được coi là đã trúng cử.*

Миграция - (di dân, di trú, di cư, di chuyển) совокупность различных по своей природе территориальных перемещений населения, сопровождающихся изменением места жительства - *tập hợp các sự di chuyển dân cư theo lãnh thổ có tính chất khác nhau, kèm theo sự thay đổi nơi cư trú.*

Митинг - (mít tinh) массовое присутствие граждан в определенном месте для публичного выражения общественного мнения по поводу актуальных проблем преимущественно общественно-политического характера - *sự hiện diện đông đảo của công dân tại một địa điểm nhất định để bày tỏ công khai ý kiến của công chúng về những vấn đề thời sự có tính chất chính trị - xã hội chủ yếu.*

Моральный ценз - (điều kiện về đạo đức) условие, ограничивающее как активное, так и пассивное избирательное право, заключающееся в требовании наличия у индивидов определенных моральных качеств - *một điều kiện hạn chế cả quyền bầu cử chủ động và thụ động, bao gồm yêu cầu rằng các cá nhân phải có những phẩm chất đạo đức nhất định.*

Наблюдатель - (quan sát viên) лицо, уполномоченное осуществлять наблюдение за проведением голосования, подсчетом голосов и иной деятельностью комиссии в период проведения голосования, установления его итогов, определения результатов выборов, референдума - *người được ủy quyền quan sát việc tiến hành biểu quyết, kiểm phiếu và các hoạt động khác của ủy ban trong thời gian bỏ phiếu, xác định kết quả, xác định kết quả bầu cử, trưng cầu ý dân.*

Наблюдатель иностранный или международный- (quan sát viên quốc tế) представитель иностранной или международной организации, наделенный правом осуществлять в порядке, установленном законом, наблюдение за подготовкой и проведением выборов и референдумов - *đại diện của một tổ chức nước ngoài hoặc quốc tế có quyền*

giám sát việc chuẩn bị và tiến hành bầu cử và trưng cầu ý dân theo cách thức do pháp luật quy định.

Назначение выборов - (dự định bầu cử) стадия избирательного процесса, заключающаяся в установлении уполномоченными в законе органами даты выборов - *giai đoạn của quá trình bầu cử, bao gồm việc thiết lập ngày bầu cử bởi các cơ quan có thẩm quyền của pháp luật.*

Наказы избирателей - (ủy nhiệm của cử tri) поручения избирателей своим депутатам в представительном органе, оформленные в установленном порядке - *ủy nhiệm của cử tri đối với đại biểu của họ trong cơ quan đại diện, được soạn thảo theo quy trình đã lập.*

Народ - (nhân dân) это собирательное понятие, конструкция человеческого разума, которое включает в себя население данного государства, образующее единую социально-экономическую и политическую общность - *nó là một khái niệm tập thể, xây dựng tâm trí con người, bao gồm dân số của một quốc gia nhất định, tạo thành một cộng đồng kinh tế xã hội và chính trị duy nhất.*

Народовластие - (quyền lực nhân dân) принцип организации и деятельности государственного аппарата, в соответствии с которым единственным источником власти в

стране признаются ее граждане. Народ управляет всеми государственными и общественными делами непосредственно и через систему органов - *nguyên tắc tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước, theo đó công dân được thừa nhận là nguồn gốc quyền lực duy nhất của quốc gia. Nhân dân điều hành mọi công việc nhà nước và công cộng một cách trực tiếp và thông qua một hệ thống các cơ quan.*

Население страны - (dân cư của đất nước) лица (граждане, постоянно живущие в государстве, иностранцы и лица без гражданства), проживающие на территории данного государства - *những người (công dân thường trú tại bang, người nước ngoài và người không quốc tịch) cư trú trên lãnh thổ của bang này.*

Натурализация - (nhập quốc tịch) индивидуальный прием в гражданство конкретной страны иностранца по его заявлению - *việc nhập quốc tịch cá nhân vào một quốc gia cụ thể của một người nước ngoài trong đơn đăng ký của anh ta.*

Национализация - (quốc hữu hóa) мера социально-экономической политики государства, в силу которой имущество, находящееся в частной собственности, передается в собственность государства - *thước đo chính sách kinh tế - xã hội của nhà*

nước, theo đó tài sản thuộc sở hữu tư nhân được chuyển sang sở hữu của nhà nước.

Национально-государственная автономия - (khu tự trị dân tộc) разновидность территориальной автономии, один из способов решения национального вопроса в многонациональном государстве, означающий предоставление отдельной части (частям) унитарного государства, населенной преимущественно представителями какого-либо национального меньшинства, широкой степени самостоятельности и определенных атрибутов государственности, таких как наличие собственной системы органов государственной власти, собственных конституционных актов, собственной, установленной центром, законодательной компетенции, собственного официального языка, собственного гражданства, а также собственных государственных символов (герба, флага, гимна и т.д.) - *một loại hình thức tự trị về lãnh thổ, một trong những cách giải quyết vấn đề dân tộc trong một quốc gia đa dân tộc, nghĩa là cung cấp một bộ phận (các bộ phận) riêng biệt của một quốc gia thống nhất, nơi sinh sống chủ yếu của các đại diện của một dân tộc thiểu số, mức độ độc lập*

rộng rãi và một số thuộc tính nhất định của nhà nước, chẳng hạn như sự hiện diện của hệ thống các cơ quan chính phủ, các văn bản hiến pháp của chính họ, thẩm quyền lập pháp, ngôn ngữ chính thức của họ, quyền công dân của họ, cũng như các biểu tượng nhà nước của họ (quốc huy, quốc kỳ, quốc ca, v.v.).

Национально-территориальная автономия - (lãnh thổ tự trị) разновидность территориальной автономии, один из способов решения национального вопроса в многонациональном государстве, означающая предоставление отдельной части (частям) унитарного государства, населенной преимущественно представителями какого-либо национального меньшинства, определенной самостоятельности в решении вопросов внутренней жизни - *một loại quyền tự chủ về lãnh thổ, một trong những cách giải quyết vấn đề dân tộc trong một nhà nước đa dân tộc, nghĩa là việc cung cấp một bộ phận (các bộ phận) riêng biệt của một nhà nước thống nhất, nơi sinh sống chủ yếu của các đại diện của bất kỳ dân tộc thiểu số nào, một sự độc lập nhất định trong việc giải quyết nội bộ các vấn đề cuộc sống.*

Нация - (dân tộc) исторически сложившаяся устойчивая общность людей, складывающаяся в процессе

формирования общности их территории, экономических связей, языка, самосознания и социальной структуры, этнических особенностей культуры и характера - *một cộng đồng người ổn định được hình thành trong lịch sử, được hình thành trong quá trình hình thành cộng đồng trên lãnh thổ của họ, quan hệ kinh tế, ngôn ngữ, ý thức tự giác và cấu trúc xã hội, các đặc điểm dân tộc về văn hóa và tính cách.*

Неписаная конституция - (hiến pháp bất thành văn) научное обозначение конституции, включающей в себя множество неписаных конституционных обычаев, а также отдельные писанные законы, судебные прецеденты и др., не объединенные в единый консолидированный акт (например, неписаная конституция Великобритании) - *sự chỉ định khoa học của hiến pháp, bao gồm nhiều phong tục hiến pháp bất thành văn, cũng như các luật thành văn riêng lẻ, tiền lệ tư pháp, v.v., không được kết hợp thành một đạo luật hợp nhất (ví dụ, hiến pháp bất thành văn của Vương quốc Anh).*

Неприкосновенность жилища - (quyền bất khả xâm phạm về cư trú) одно из основных конституционных личных прав, содержащее запрет проникать в жилое помещение против воли

проживающих в нем лиц - *một trong những quyền nhân thân cơ bản của công dân được quy định trong hiến pháp, bao gồm việc cấm xâm nhập vào gia cư trái ý muốn chủ nhà.*

Неприкосновенность личности - (quyền bất khả xâm phạm về nhân thân, cá nhân) одно из основных конституционных личных прав, содержащее запрет произвольного задержания, ареста, заключения под стражу и содержания под стражей. В праве Российской Федерации содержание принципа неприкосновенности личности заключается в следующем: ограничение личной свободы возможно только по определённым основаниям; заключение под стражу возможно лишь в соответствии с процессуальным законодательством; до судебного решения лицо может быть подвергнуто задержанию до 48 часов - *một trong những quyền nhân thân cơ bản của công dân được quy định trong hiến pháp, bao gồm việc nghiêm cấm việc giam giữ, bắt giữ, giam giữ và giam giữ tùy tiện. Trong luật Liên bang Nga, nội dung của nguyên tắc bất khả xâm phạm về nhân thân như sau: chỉ có thể hạn chế quyền tự do cá nhân khi có những căn cứ nhất định; chỉ có thể giam giữ theo quy định của pháp luật tố tụng; một người có thể*

bị giam giữ đến 48 giờ trước khi có phán quyết của tòa án.

Неприкосновенность частной жизни - (quyền bất khả xâm phạm về cuộc sống riêng tư) важнейшее конституционное личное право, означающее охрану законом личной и семейной тайны - *quyền cá nhân theo hiến định quan trọng nhất, nghĩa là được pháp luật bảo vệ bí mật cá nhân và gia đình.*

Нетитульное население - (dân cư phi danh nghĩa) лица, относящиеся к этническим группам, не имеющим национально-территориальных образований в составе государства - *những người thuộc các nhóm dân tộc không có thực thể lãnh thổ quốc gia trong quốc gia.*

Обращение гражданина - (phản ánh của nhân dân) направленные в государственный орган, орган местного самоуправления или должностному лицу письменные предложение, заявление или жалоба, а также устное обращение гражданина в государственный орган, орган местного самоуправления - *một văn bản đề xuất, tuyên bố hoặc khiếu nại được gửi đến cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc một quan chức, cũng như lời kêu gọi bằng miệng của một công dân đối với cơ*

quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương.

Общедоступная информация - (thông tin công khai) общеизвестные сведения и иная информация, доступ к которой не ограничен - *thông tin đã biết nói chung và thông tin khác, quyền truy cập không giới hạn.*

Общественная палата - (viện xã hội) специальный орган, создаваемый при парламенте страны, состоящий из представителей общественных объединений для обеспечения взаимодействия граждан государства с органами власти в целях учета потребностей и интересов жителей страны, защиты их прав и свобод при формировании и реализации государственной политики, а также в целях осуществления общественного контроля за деятельностью органов власти - *một cơ quan đặc biệt được thành lập tại quốc hội đất nước, bao gồm đại diện của các hiệp hội công để đảm bảo sự tương tác của công dân nhà nước với chính quyền nhằm tính đến nhu cầu và lợi ích của người dân trong nước, bảo vệ các quyền và tự do của họ trong quá trình hình thành và thực hiện chính sách của nhà nước, cũng như thực hiện quyền kiểm soát của công chúng đối với các hoạt động của chính phủ.*

Объективное избирательное право - (quyền bầu cử khách quan) система правовых норм, регулирующих общественные отношения, связанные с выборами органов государства и местного самоуправления. Эти нормы бывают как материальные, закрепляющие принципы выборов, так и процессуальные, закрепляющие процедуру выборов. Источниками объективного избирательного права могут быть конституции, законы и положения о выборах различных органов власти - *hệ thống các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ công chúng liên quan đến bầu cử các cơ quan nhà nước và chính quyền địa phương. Các quy phạm này vừa có ý nghĩa vật chất, vừa bảo đảm các nguyên tắc bầu cử, vừa mang tính thủ tục, đảm bảo quy trình bầu cử. Các nguồn của quyền bầu cử khách quan có thể là hiến pháp, luật và quy định về bầu cử của các cơ quan chức năng khác nhau.*

Оптация - (tùy chọn quốc tịch) выбор гражданства; имеет место в случае, когда какая-либо территория переходит в соответствии с международным договором от одного государства к другому. Жителям такой территории обычно предоставляется право выбрать гражданство того или другого государства. Различаются позитивная

оптация, т.е. сохранение прежнего гражданства, и негативная оптация - отказ от бывшего гражданства и получение нового - *quyền lựa chọn quốc tịch; diễn ra khi một vùng lãnh thổ được chuyển nhượng theo điều ước quốc tế từ quốc gia này sang quốc gia khác. Cư dân của một vùng lãnh thổ như vậy thường được trao quyền lựa chọn quốc tịch của một quốc gia này hoặc quốc gia khác. Có những lựa chọn tích cực, tức là bảo lưu quyền công dân trước đây, và một lựa chọn tiêu cực - từ bỏ quốc tịch cũ và lấy quốc tịch mới.*

Основная (конституционная) обязанность - (nghĩa vụ hiến pháp) установленная государством в интересах всех членов общества и закреплённая в конституции необходимость, предписывающая каждому гражданину определённый вид и меру поведения и ответственность в случае его неисполнения - *một sự cần thiết do nhà nước thiết lập vì lợi ích của mọi thành viên trong xã hội và được ghi trong hiến pháp, quy định cho mỗi công dân một loại hình và thước đo hành vi và trách nhiệm nhất định trong trường hợp không hoàn thành.*

Основное (конституционное) субъективное право - (quyền chủ quan (hiến pháp)) установленная государством и закреплённая в его конституции возможность,

позволяющая каждому гражданину избирать вид и меру своего поведения, пользоваться предоставленными ему благами как в личных, так и в общественных интересах - *một cơ hội do nhà nước thiết lập và ghi trong hiến pháp của mình, cho phép mỗi công dân lựa chọn loại hình và thước đo hành vi của mình, sử dụng các lợi ích được cung cấp cho mình, cả vì lợi ích cá nhân và lợi ích công cộng.*

Основы конституционного строя - (сơ sở của chế độ hiến pháp) основополагающие начала, составляющие идейную и нормативную базу всей системы конституционного права. Они представляют собой концентрированно выраженные и обобщённые общепризнанные нормы поведения субъектов конституционного права по поводу наиболее важных вопросов: определения формы правления, государственного устройства, политического режима, конституционно-правовой регламентации отношений в основных подсистемах общества, обеспечивая их взаимодействие - *những nguyên tắc cơ bản tạo nên cơ sở tư tưởng và tính quy phạm của toàn bộ hệ thống luật hiến pháp. Chúng thể hiện một cách tập trung và khái quát các*

chuẩn mực hành vi được chấp nhận chung của các chủ thể của luật hiến pháp về những vấn đề quan trọng nhất: xác định hình thức chính quyền, cơ cấu nhà nước, chế độ chính trị, quy định pháp luật hiến pháp về các quan hệ trong các hệ thống nhỏ hơn chính của xã hội, đảm bảo sự tương tác của chúng.

Отрешение от должности президента (импичмент) - (buộc tội) форма конституционно-правовой ответственности президента или другого высшего должностного лица, которая состоит в освобождении его от должности специально уполномоченными органами, чаще всего парламентом, по основаниям, предусмотренным конституцией - *một hình thức trách nhiệm pháp luật-hiến pháp của tổng thống hoặc quan chức cấp cao khác, bao gồm việc cách chức tổng thống (quan chức) bởi các cơ quan có thẩm quyền đặc biệt, thường là của quốc hội, trên cơ sở hiến pháp quy định.*

Официальное опубликование (обнародование) - (công bố chính thức) доведение до всеобщего сведения принятых парламентом и подписанных главой государства законов и иных нормативных актов путем публикации их в официальном издании, что является необходимой предпосылкой для вступления акта в

силу - đưa ra công chúng các đạo luật và các quy phạm pháp luật khác đã được quốc hội thông qua và được nguyên thủ quốc gia ký bằng cách công bố chúng trong ấn phẩm chính thức, đây là điều kiện tiên quyết cần thiết để đạo luật có hiệu lực.

Парламент - (quốc hội) представительный коллегиальный выборный орган власти, выполняющий в системе разделения властей представительную и законотворческую функцию - *một cơ quan quyền lực đại diện do tập thể bầu ra thực hiện chức năng đại diện và lập pháp trong hệ phân chia quyền lực quốc gia.*

Парламентская комиссия - (ủy ban nghị viện, quốc hội) постоянный или временный орган, создаваемый парламентом (палатой) из числа своих депутатов для выполнения определенной функции или поручения парламента (например, постоянная мандатная комиссия и временная комиссия по проверке какого-либо события) - *một cơ quan thường trực hoặc tạm thời do quốc hội (viện) lập ra từ các đại biểu của mình để thực hiện một chức năng hoặc nhiệm vụ nhất định của quốc hội (ví dụ: ủy ban thông tin thường trực và ủy ban tạm thời để kiểm tra một sự kiện).*

Парламентская (парламентарная) республика - (cộng hòa nghị viện) разновидность республиканской формы правления, характеризующаяся тем, что состав правительства формируется партиями, имеющими большинство в парламенте, а также несет перед ним ответственность за принятие решения и действия. Глава государства также может избираться парламентом - *một loại hình chính thể cộng hòa, có đặc điểm là thành phần chính phủ được thành lập bởi các đảng chiếm đa số trong quốc hội, đồng thời chịu trách nhiệm đưa ra các quyết định và hành động. Nguyên thủ quốc gia cũng có thể được bầu bởi quốc hội.*

Парламентские слушания (открытые и закрытые) - (phiên điều trần quốc hội) одна из форм деятельности парламента, представляющая собой заслушивание мнений членов парламента, государственных и общественных деятелей, а также экспертов по конкретному законопроекту или иному вопросу, входящему в компетенцию парламента - *một trong những hình thức hoạt động của nghị viện, đó là lắng nghe quan điểm của các thành viên quốc hội, các chính khách và nhân vật của công chúng, cũng như các chuyên gia về một dự luật cụ thể hoặc*

các vấn đề khác thuộc thẩm quyền của quốc hội.

Парламентский комитет - (ban, ủy ban quốc hội) структурное подразделение парламента или его палаты, создаваемое из числа депутатов для предварительного рассмотрения законопроектов и их подготовки к обсуждению парламентом (палатой), а также содействия выполнению других функций представительного органа (например, осуществлению парламентского контроля) - *đơn vị cơ cấu của quốc hội hoặc viện của nó, được tạo ra từ giữa các đại biểu để xem xét sơ bộ các dự luật và chuẩn bị cho quốc hội thảo luận (viện), cũng như tạo điều kiện cho việc thực hiện các chức năng khác của cơ quan đại diện (ví dụ, thực hiện sự kiểm soát của quốc hội).*

Парламентский контроль - (giám sát của quốc hội) полномочия парламента, позволяющие ему осуществлять контроль за деятельностью органов исполнительной власти, прежде всего правительства - *quyền hạn của quốc hội, cho phép quốc hội thực hiện quyền kiểm soát đối với hoạt động của các cơ quan hành pháp, chủ yếu là chính phủ.*

Парламентское расследование - (điều tra của quốc hội) деятельность парламента по расследованию фактов и

обстоятельств, имеющих негативные последствия для общества и государства - *hoạt động của quốc hội để điều tra các sự kiện và hoàn cảnh có hậu quả tiêu cực cho xã hội và nhà nước.*

Партийная система - (hệ thống đảng phái) система взаимоотношений политических партий между собой, с государством, с другими элементами политической системы и гражданами. Специфика партийных систем во многом определяется количеством партий, которые существуют и реально влияют на функционирование институтов государственной власти - *hệ thống quan hệ của các đảng phái chính trị với nhau, với nhà nước, với các thành tố khác của hệ thống chính trị và công dân. Tính đặc thù của các hệ thống đảng phân lớn được quyết định bởi số lượng đảng tồn tại và thực sự ảnh hưởng đến hoạt động của các thiết chế quyền lực nhà nước.*

Партийные списки - (danh sách đảng phái) списки кандидатов в выборный орган, выдвигаемых от определенной партии - *danh sách các ứng cử viên cho một cơ quan được bầu cử do một đảng cụ thể đề cử.*

Пассивное избирательное право - (quyền bầu cử gián tiếp) юридическая возможность для гражданина быть избранным в

органы государственной власти и органы местного самоуправления - *cơ hội hợp pháp để một công dân được bầu vào các cơ quan chính quyền tiểu bang và địa phương.*

Пересмотр конституции - (xem xét lại hiến pháp) это такое изменение наиболее важных конституционных положений, которое требует принятия новой Конституции. Пересмотр Конституции возникает в случае изменения гл. 1, 2 и 9. Исходя из смысла ст. 135 Конституции РФ, Федеральное Собрание РФ не может изменить положения гл. 1 "Основы конституционного строя", гл. 2 "Права и свободы человека и гражданина", а также гл. 9 "Конституционные поправки и пересмотр Конституции". Такая особенность процедуры подчеркивает, что пересмотр касается кардинальных конституционных изменений - *sự thay đổi trong các điều khoản hiến pháp quan trọng nhất đòi hỏi phải thông qua một bản Hiến pháp mới. Sửa đổi Hiến pháp phát sinh trong trường hợp có sự thay đổi trong chương 1, 2 và 9. Dựa vào ý nghĩa của điều 135 của Hiến pháp Liên bang Nga, Quốc hội Liên bang Nga không được thay đổi quy định của chương 1 "Các nguyên tắc cơ bản của hệ thống hiến pháp", chương 2 "Các quyền và tự do của con người,*

công dân", cũng như chương 9 "Sửa đổi Hiến pháp và xem xét lại Hiến pháp". Đặc điểm này của thủ tục nhấn mạnh rằng việc sửa đổi liên quan đến những thay đổi cơ bản của hiến pháp.

Пикетирование - (biểu tình, bày tỏ quan điểm bằng băng rôn, khẩu hiệu) форма публичного выражения мнений, осуществляемого без передвижения и использования звукоусиливающих технических средств путем размещения у пикетируемого объекта одного или более граждан, использующих плакаты, транспаранты и иные средства наглядной агитации - *Một hình thức bày tỏ ý kiến công khai, không di chuyển và sử dụng các phương tiện kỹ thuật khuếch đại âm thanh bằng cách đặt một hoặc nhiều công dân vào đối tượng được nhốt, sử dụng áp phích, biểu ngữ và các phương tiện kích động thị giác khác.*

Пленарные заседания - (hội nghị toàn thể) форма деятельности органов представительной власти, когда парламент, его палата или иной представительный орган собирается в полном составе - *hình thức hoạt động của các cơ quan có quyền lực đại diện, khi quốc hội, viện của quốc hội hoặc cơ quan đại diện khác họp đầy đủ.*

Подданство - (quốc tịch) принадлежность лица к государству, главой которого является монарх - *sự*

liên kết của một người với một nhà nước do một quốc vương (vua) đứng đầu.

Политическая партия - (đảng chính trị) один из видов общественных объединений, имеющих основной целью оказание доминирующего влияния на государство, это наиболее активная и организованная часть социальной группы, которая борется за власть или за участие в осуществлении власти посредством влияния на формирование общей воли граждан, участие в выборах и деятельности органов государственной власти и местного самоуправления. Партия объединяет граждан по политическим интересам для участия в реализации государственной власти - *một trong những loại hiệp hội công với mục tiêu chính là gây ảnh hưởng chi phối đối với nhà nước, đây là bộ phận tích cực và có tổ chức nhất của một nhóm xã hội đấu tranh giành quyền lực hoặc tham gia thực thi quyền lực bằng cách tác động đến sự hình thành của ý chí chung của công dân, tham gia bầu cử và hoạt động của các cơ quan công quyền và chính quyền địa phương. Tổ chức đảng đoàn kết công dân theo lợi ích chính trị tham gia thực hiện quyền lực nhà nước.*

Политические права и свободы - (các quyền và tự do chính trị) одна из групп основных конституционных прав и свобод

граждан (наряду с личными, социальными, экономическими, культурными правами), позволяющих им участвовать в общественной и политической жизни страны - *một trong những nhóm quyền và tự do hiến định cơ bản của công dân (cùng với các quyền cá nhân, xã hội, kinh tế, văn hóa), cho phép họ tham gia vào đời sống công cộng và chính trị của đất nước.*

Политическое убежище - (tị nạn chính trị) гарантирование государством, которое предоставляет убежище, безопасности лица, просящего убежища, на своей территории, невысылка и невыдача его стране, где оно может быть подвергнуто преследованию, предоставление этому лицу основных прав и свобод своего государства. Государство само определяет, кому и на какой срок оно предоставляет убежище - *đảm bảo bởi quốc gia cung cấp cho người tị nạn sự an toàn của người xin tị nạn trên lãnh thổ của mình, không tái hoàn lương và không đầu hàng quốc gia nơi người đó có thể bị ngược đãi, cấp cho người này các quyền và tự do cơ bản của quốc gia đó. Nhà nước tự quyết định cho ai và trong thời gian họ cấp quyền tị nạn.*

Полномочия органа государственной власти - (quyền hạn của cơ quan nhà nước) права и обязанности органа государственной

власти в отношении принятия правовых актов и осуществления иных государственно-властных действий в определенной сфере общественных отношений - *quyền và nghĩa vụ của cơ quan công quyền liên quan đến việc thông qua các hành vi pháp lý và việc thực hiện các hành động quyền lực và nhà nước khác trong một lĩnh vực nhất định của quan hệ công quyền.*

Полупрезидентская республика - (cộng hòa bán tổng thống) разновидность республиканской формы правления, при которой элементы президентской республики сочетаются с элементами парламентской республики - *một loại hình thức chính thể cộng hòa trong đó các yếu tố của một nền cộng hòa tổng thống được kết hợp với các yếu tố của một nền cộng hòa nghị viện.*

Правительство - (chính phủ) высший коллегиальный орган общей компетенции, осуществляющий руководство исполнительно-распорядительной деятельностью в стране - *cơ quan tập thể tối cao có thẩm quyền chung quản lý các hoạt động hành pháp và hành chính trong nước.*

Правовой статус личности - (địa vị pháp lý của cá nhân) юридически закрепленное положение человека в обществе, его права, свободы и обязанности,

установленные законодательством и гарантированные государством - vị trí được tôn trọng hợp pháp của một người trong xã hội, các quyền, tự do và nghĩa vụ của người đó được pháp luật xác lập và được nhà nước bảo đảm.

Предложение - (đề nghị) один из видов обращений граждан, рекомендация гражданина по совершенствованию законов и иных нормативных правовых актов, деятельности государственных органов и органов местного самоуправления, развитию общественных отношений, улучшению социально-экономической и иных сфер деятельности государства и общества - một trong những hình thức kêu gọi của công dân, khuyến nghị của công dân để cải thiện pháp luật và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác, hoạt động của các cơ quan nhà nước và các cơ quan tự quản địa phương, phát triển quan hệ công chúng, cải thiện kinh tế xã hội và các lĩnh vực hoạt động khác của nhà nước và xã hội.

Предмет ведения государственного органа - (đối tượng tiến hành, phạm vi tiến hành, hoạt động quyền lực của cơ quan nhà nước) сфера общественных отношений, регулирование которой отнесено соответствующими нормативными актами к компетенции

данного органа - lĩnh vực quan hệ công chúng, quy định được các cơ quan quản lý có liên quan chuyển đến thẩm quyền của cơ quan này.

Президент - (tổng thống, chủ tịch) выборное должностное лицо (глава государства), законно властвующее в течение определенного срока в силу прямого или косвенного народного доверия - một quan chức được bầu cử (nguyên thủ quốc gia) trị vì hợp pháp trong một khoảng thời gian nhất định do sự tín nhiệm trực tiếp hoặc gián tiếp của quần chúng.

Президентская республика - (cộng hòa tổng thống) разновидность республиканской формы государственного правления, при которой верховная власть принадлежит президенту как главе государства, избираемому всенародным голосованием и выступающему в системе разделения властей субъектом координации всех ветвей государственной власти - một loại hình chính thể cộng hòa, trong đó quyền lực tối cao thuộc về tổng thống với tư cách là nguyên thủ quốc gia, được bầu bằng phổ thông đầu phiếu và hoạt động trong hệ thống tam quyền phân lập với tư cách là chủ thể điều phối của tất cả các nhánh quyền lực nhà nước.

Принципы избирательного права - (các nguyên tắc của quyền bầu cử) основные начала демократизма, имеющие определяющее значение для института выборов, выражающие сущность народовластия в государстве - *những nguyên tắc cơ bản của dân chủ, có tầm quan trọng quyết định đối với thể chế bầu cử, thể hiện bản chất của dân chủ trong nhà nước.*

Принципы конституционного права - (các nguyên tắc của luật hiến pháp) основные начала конституционализма, являющиеся базисом для формирования системы конституционного права. Специфика принципов конституционного права состоит в том, что они являются основой для всех других отраслевых правовых принципов, которые базируются на них - *những nguyên tắc cơ bản luật hiến pháp, là cơ sở hình thành hệ thống luật hiến pháp. Đặc thù của các nguyên tắc của luật hiến pháp là chúng là cơ sở cho tất cả các nguyên tắc pháp luật của các ngành luật khác dựa trên chúng.*

Пропорциональная избирательная система - (hệ thống bầu cử theo tỷ lệ) разновидность избирательной системы, при которой партии или другие избирательные объединения, участвующие в выборах, получают в парламенте

число мандатов, пропорциональное числу поданных за них голосов - *một loại hệ thống bầu cử trong đó các đảng hoặc các hiệp hội bầu cử khác tham gia vào một cuộc bầu cử nhận được một số ghế trong quốc hội tỷ lệ với số phiếu bầu cho họ.*

Прямое действие конституции - (hiệu lực tức thì của hiến pháp) юридическое свойство конституции, заключающееся в том, что независимо от наличия законодательных актов, конкретизирующих конституционные нормы, органы, представляющие все три ветви власти, обязаны их осуществлять. Это не исключает того, что некоторые нормы для своей беспрепятственной эффективной реализации нуждаются в развитии текущим законодательством, в разработке правил и процедур, упорядочивающих их осуществление. Непосредственное действие конституционных норм требует всестороннего развития законодательства - *tính chất pháp lý của hiến pháp, trong đó bao gồm thực tế là, bất kể sự hiện diện của văn bản pháp luật cụ thể hóa các quy phạm hiến pháp, các cơ quan đại diện cho cả ba nhánh của quyền lực đều có nghĩa vụ phải thực hiện chúng. Điều này không loại trừ thực tế là một số quy tắc để thực hiện có hiệu quả tron tru cần phải được xây*

dụng bằng pháp luật hiện hành, trong việc phát triển các quy tắc và thủ tục để hợp lý hóa việc thực hiện chúng. Hiệu lực trực tiếp của các quy phạm hiến pháp đòi hỏi sự phát triển toàn diện của pháp luật.

Прямое президентское правление - (chế độ tổng thống trực tiếp) перевод в случае необходимости (как правило, в условиях чрезвычайных ситуаций) в непосредственное управление президента какой-либо части территории государства - *chuyển giao, nếu cần thiết (theo quy định, trong các tình huống khẩn cấp) cho sự kiểm soát trực tiếp của tổng thống của bất kỳ phần nào của lãnh thổ của nhà nước.*

Публичное мероприятие - (sự kiện công cộng) открытая, мирная, доступная каждому, проводимая в форме собрания, митинга, демонстрации, шествия или пикетирования либо в различных сочетаниях этих форм акция, осуществляемая по инициативе граждан, политических партий, других общественных и религиозных объединений. Целью публичного мероприятия является свободное выражение и формирование мнений, а также выдвижение требований по различным вопросам политической, экономической, социальной и культурной жизни страны и вопросам

внешней политики - cởi mở, hòa bình, dễ tiếp cận đối với mọi người, được tổ chức dưới hình thức hội họp, gặp gỡ, biểu tình, rước kiệu hoặc dã ngoại, hoặc kết hợp nhiều hình thức này, một hành động được thực hiện theo sáng kiến của công dân, đảng phái chính trị, các hiệp hội công cộng và tôn giáo. Mục đích của sự kiện công khai là tự do bày tỏ và hình thành ý kiến, cũng như đáp ứng nhu cầu về nhiều vấn đề khác nhau của đời sống chính trị, kinh tế, xã hội và văn hóa của đất nước và các vấn đề chính sách đối ngoại.

Равноправие - (bình đẳng) равенство в предоставляемых государством индивиду правах и возможностях, т.е. основанная на справедливости, свободе и ответственности, юридически закрепленная одинаковость правового статуса личности в системе общественных отношений. Государство, охраняя, защищая и восстанавливая равенство прав и свобод личности, тем самым выполняет конституционную обязанность равного обеспечения прав и свобод человека на всей своей территории - *bình đẳng về quyền và cơ hội do nhà nước cung cấp cho cá nhân, tức là trên cơ sở công lý, tự do và trách nhiệm, về mặt pháp lý đã tôn trọng sự giống nhau về địa vị pháp lý của một cá nhân trong hệ thống các quan hệ xã hội.*

Nhà nước bảo vệ, bảo vệ và khôi phục sự bình đẳng về quyền và tự do của cá nhân, do đó thực hiện nghĩa vụ của hiến pháp để đảm bảo cung cấp bình đẳng các quyền và tự do của con người trên toàn lãnh thổ của mình.

Разграничение предметов ведения и полномочий - (phân chia quyền lực) принцип федерализма, который заключается в распределении функций между органами государственной власти федерации и органами государственной власти субъектов федерации - *nguyên tắc của chủ nghĩa liên bang, bao gồm sự phân bổ chức năng giữa các cơ quan nhà nước của liên bang và các cơ quan nhà nước của các chủ thể của liên bang.*

Регламент - (quy định, điều lệ) нормативный правовой акт, регулирующий внутреннюю организацию и порядок деятельности какого-либо государственного органа или его подразделения; принимается самим органом в соответствии с законом, закрепляющим статус данного органа власти - *một hành vi pháp lý quy phạm điều chỉnh tổ chức nội bộ và thủ tục cho các hoạt động của bất kỳ cơ quan nhà nước nào hoặc cơ quan trực thuộc của nó; được chính cơ quan này thông qua theo luật bảo đảm tư cách của cơ quan này.*

Религиозное объединение - (tổ chức tôn giáo) добровольное объединение граждан, образованное в целях совместного исповедания и распространения веры. Оно обладает следующими признаками: совершение богослужений, других религиозных обрядов и церемоний; обучение религии и религиозное воспитание своих последователей - *hiệp hội tự nguyện của các công dân được thành lập với mục đích cùng tuyên xưng và phổ biến đức tin. Nó có những đặc điểm sau: thực hiện các nghi lễ thần thánh, các nghi thức và nghi lễ tôn giáo khác; giảng dạy tôn giáo và giáo dục tôn giáo của những người theo đạo.*

Республика - (cộng hòa) форма государственного правления, при которой все органы государственной власти либо избираются на определённый срок, либо формируются общенациональными представительными учреждениями (например, парламентом), а граждане обладают равными политическими правами - *một hình thức chính thể nhà nước trong đó tất cả các cơ quan quyền lực nhà nước hoặc được bầu ra với nhiệm kỳ cố định hoặc được thành lập bởi các cơ quan đại diện trên toàn quốc (ví dụ: quốc hội) và công dân có quyền bình đẳng chính trị.*

Референдум - (trung cầu dân ý) форма прямого волеизъявления

граждан по наиболее важным вопросам государственного и местного значения, осуществляемая посредством голосования избирателей и принятия решения. Так, в России на общенациональном референдуме 12 декабря 1993 г. была принята Конституция Российской Федерации - *là hình thức thể hiện trực tiếp ý chí của công dân đối với những vấn đề quan trọng nhất của nhà nước và địa phương, được thực hiện thông qua việc cử tri bỏ phiếu và ra quyết định. Vì vậy, tại Nga, tại cuộc trưng cầu dân ý toàn quốc ngày 12 tháng 12 năm 1993, Hiến pháp Liên bang Nga đã được thông qua.*

Роспуск парламента - (giải tán quốc hội) один из видов конституционно-правовой ответственности, заключающийся в досрочном прекращении полномочий всего представительного органа либо одной из его палат - *một trong những loại trách nhiệm hiến pháp và pháp lý, bao gồm việc chấm dứt sớm quyền hạn của toàn bộ cơ quan đại diện hoặc một trong các cơ quan của nó.*

Ротация - (luân chuyển, хоау chuyển, phục hồi hoạt động một phần của quốc hội) частичное обновление (переизбрание) состава парламента или палаты парламента по истечении определенного периода времени его деятельности - *đổi mới một phần (bầu*

cử lại) thành phần của quốc hội hoặc viện của quốc hội nhưng hết thời hạn hoạt động của nó.

Светское государство - (nhà nước thế tục) конституционно-правовая характеристика государства, которая включает в себя взаимное невмешательство как государства и его органов в дела церкви, так и церкви в дела государства, что находит выражение в четком разделении сфер компетенции и функций органов государства и религиозных объединений - *các đặc điểm hiến pháp và pháp lý của nhà nước, bao gồm sự không can thiệp lẫn nhau của cả nhà nước và các cơ quan của nó vào các công việc của nhà thờ, và nhà thờ trong các công việc của nhà nước, được thể hiện ở sự phân chia rõ ràng các lĩnh vực của thẩm quyền và chức năng của các cơ quan nhà nước và hiệp hội tôn giáo.*

Свобода вероисповедания - (tự do tín ngưỡng) право исповедовать индивидуально или совместно с другими любую религию или не исповедовать никакой, свободно выбирать и менять, иметь и распространять религиозные и иные убеждения и действовать в соответствии с ними - *quyền tuyên bố, với tư cách cá nhân hoặc cùng với người khác, bất kỳ tôn giáo nào hoặc không tuyên bố bất kỳ tôn giáo nào, tự*

do lựa chọn và thay đổi, có và phổ biến tôn giáo và các tín ngưỡng khác và hành động phù hợp với chúng.

Свобода информации - (tự do thông tin) комплекс конституционных прав, включающий в себя свободу слова (свободу выражения мнений), свободу печати и иных средств массовой информации, право на получение информации, имеющей общественное значение, свободу распространения информации любым законным способом - *một tập hợp các quyền hiến định, bao gồm tự do ngôn luận (tự do ngôn luận), tự do báo chí và các phương tiện truyền thông khác, quyền nhận thông tin quan trọng của công chúng, tự do phổ biến thông tin theo bất kỳ cách nào hợp pháp.*

Свобода мысли - (tự do ý chí) одно из основных личных прав человека, означающее свободу индивидуума от любого идеологического контроля, право каждого самостоятельно выбирать для себя систему духовных ценностей - *một trong những quyền cá nhân cơ bản của con người, có nghĩa là sự tự do của cá nhân khỏi bất kỳ sự kiểm soát tư tưởng nào, quyền của mọi người được độc lập lựa chọn cho mình một hệ thống giá trị tinh thần.*

Свобода передвижения - (tự do di chuyển) одно из основных

личных прав человека, представляющее собой возможность беспрепятственно передвигаться, выбирать место пребывания и жительства в любой части территории государства, а также покидать территорию государства и возвращаться при соблюдении ряда требований закона - *một trong những quyền cá nhân cơ bản của con người, đó là khả năng tự do đi lại, lựa chọn nơi ở và cư trú tại bất kỳ phần nào của lãnh thổ của bang, cũng như rời khỏi lãnh thổ của bang và trở về, tùy thuộc vào một số yêu cầu của luật pháp.*

Свобода печати - (tự do báo chí) одно из старейших конституционных политических прав человека и гражданина, являющееся составной частью более общего права свободы информации - *một trong những quyền chính trị được hiến định lâu đời nhất của con người và công dân, là một bộ phận cấu thành của quyền tự do thông tin tổng quát hơn.*

Свобода собраний - (tự do hội họp) одно из основных политических прав граждан, представляющее собой возможность собираться в закрытых помещениях, доступ в которые может быть ограничен устроителями собрания - *một trong những quyền chính trị cơ bản của công dân, đó là khả năng tụ tập trong phòng kín, quyền tiếp*

cận có thể bị hạn chế bởi những người tổ chức hội nghị.

Свобода труда - (tự do lao động) конституционный принцип, включающий в себя право свободно распоряжаться своими способностями к труду, свободно выбирать род деятельности и профессию, а также запрет принудительного труда - *một nguyên tắc hiến định bao gồm quyền tự do định đoạt khả năng làm việc, tự do lựa chọn nghề nghiệp và chuyên môn của mình, cũng như cấm lao động cưỡng bức.*

Свободная экономическая зона - (vùng tự do về kinh tế) любая территория в рамках данного государства, в пределах которой устанавливаются какие-либо льготные условия для хозяйственной и предпринимательской деятельности таможенного, валютного, налогового, визового характера (свободные банковские зоны, офшоры, зоны экономического благоприятствования, зоны свободной торговли, технологические парки и т.д.) - *bất kỳ lãnh thổ nào trong khuôn khổ của một quốc gia nhất định, trong đó mọi điều kiện ưu đãi cho các hoạt động kinh tế và kinh doanh có tính chất hải quan, tiền tệ, thuế, thị thực được thiết lập (khu ngân hàng tự do, chi nhánh, khu kinh tế*

ưu đãi, khu thương mại tự do, khu công nghệ, vv.).

Свободный мандат - (tự do ủy nhiệm) принцип парламентаризма, который означает, что депутат юридически не связан поручениями избирателей и действует в парламенте, сообразуясь со своими представлениями о должном и собственной совестью. На этом основании отрицается право избирателей отозвать депутата, не оправдавшего их доверия. В соответствии с современной доктриной конституционного права депутат в парламенте - прежде всего полноправный член коллегии, обладающий представительной властью на всем пространстве страны - *nguyên tắc của chủ nghĩa nghị viện, có nghĩa là đại biểu không bị ràng buộc về mặt pháp lý bởi các chỉ dẫn của cử tri và hành động trong nghị viện phù hợp với ý tưởng của mình về những gì đến nghĩa vụ và lương tâm của chính mình. Trên cơ sở đó, quyền của cử tri được bãi nhiệm một đại biểu chưa được họ tín nhiệm. Theo học thuyết hiện đại về luật hiến pháp, một đại biểu trong quốc hội trước hết phải là thành viên chính thức của nghị viện, có quyền đại diện trong cả nước.*

Сессия - (kỳ họp) организационная форма работы представительного органа. Сессия

парламента состоит в проведении пленарных заседаний, заседаний ее комитетов и комиссий, парламентских слушаний, работы депутатов во фракциях, в депутатских группах, комитетах и комиссиях - *hình thức tổ chức của cơ quan đại diện chủ sở hữu. Một phiên họp của quốc hội bao gồm tổ chức các phiên họp toàn thể, các cuộc họp của các ủy ban và ủy ban của nó, các phiên điều trần của quốc hội, công việc của các đại biểu trong các phe phái, trong các nhóm nhỏ, các ủy ban và ủy ban.*

Сецессии - (ly khai) выход из состава государства какой-либо его части. В современных федеративных государствах право на сецессию обычно отсутствует - *ly khai khỏi cấu thành của một nhà nước (theo phần nào đó). Ở các quốc gia liên bang hiện đại, quyền ly khai thường không có.*

Смешанная избирательная система - (hệ thống bầu cử hỗn hợp) разновидность избирательной системы, совмещающая в себе признаки как мажоритарной, так и пропорциональной избирательных систем - *một loại hệ thống bầu cử kết hợp các tính năng của cả hai hệ thống bầu cử đa số và tỷ lệ.*

Собрание (сход) - (hội nghị, hội họp, họp) совместное присутствие граждан в специально отведенном или приспособленном для этого

месте для коллективного обсуждения каких-либо общественно значимых вопросов - *sự hiện diện chung của các công dân ở một nơi được chỉ định hoặc thích nghi đặc biệt để thảo luận tập thể về bất kỳ vấn đề xã hội quan trọng nào.*

Совещательный голос - (tu vấn, dự thính, không có quyền biểu quyết) право участвовать в работе выборных органов или международных организаций лишь с консультативными функциями, т.е. без права на участие в голосовании по любым вопросам - *quyền chỉ tham gia vào công việc của các cơ quan dân cử hoặc các tổ chức quốc tế có chức năng tư vấn, tức là không có quyền biểu quyết về bất kỳ vấn đề nào.*

Согласительная комиссия - (ủy ban hoà giải) орган, создаваемый совместно палатами парламента для преодоления возникающих разногласий между ними по поводу какого-либо законопроекта - *cơ quan được thành lập bởi các viện của quốc hội để kết nối những khác biệt đang nổi lên giữa chúng thông qua một dự luật.*

Социальное государство - (nhà nước xã hội) характеристика конституционно-правового статуса государства, политика которого направлена на создание условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека, государство служит обществу и

стремится исключить или свести к минимуму неоправданные социальные различия - *tính chất của quy chế pháp lý – hiến pháp của nhà nước, chính sách nhằm tạo ra các điều kiện đảm bảo cuộc sống và sự phát triển tự do của con người, nhà nước phục vụ xã hội và tìm cách loại trừ hoặc giảm thiểu những khác biệt xã hội phi lý.*

Социальные права человека - (các quyền xã hội của con người) совокупность конституционных прав человека (или только граждан конкретного государства), дающих ему возможность претендовать на получение от государства при определенных условиях материальных или иных благ - *một tập hợp các quyền con người được hiến định (hoặc chỉ công dân của một quốc gia cụ thể), cho phép anh ta có cơ hội yêu cầu nhận được các lợi ích vật chất hoặc các lợi ích khác từ nhà nước trong những điều kiện nhất định.*

Союзное государство - (nhà nước liên minh) сложное федеративное государство, возникшее в результате заключения союза независимых государств - *một quốc gia liên bang phức tạp là kết quả của sự kết hợp của một liên minh các quốc gia độc lập.*

Список избирателей - (danh sách cử tri) избирательные документы, определяющие круг

граждан, проживающих на территории конкретного избирательного участка - *các tài liệu bầu cử xác định nhóm công dân sống trong lãnh thổ của một điểm bỏ phiếu cụ thể.*

Стабильность конституции - (tính ổn định của hiến pháp) юридическое свойство конституции, которое проявляется в незыблемости ее предписаний, сохранении устойчивости и неподверженности воздействию политических сил, меняющихся у власти - *tín chất pháp lý của hiến pháp, thể hiện ở tính bất khả xâm phạm của các quy định của nó, sự duy trì sự ổn định và không bị ảnh hưởng bởi các lực lượng chính trị thay đổi quyền lực.*

Стадии законодательного процесса - (các giai đoạn lập pháp) относительно самостоятельные этапы рассмотрения, принятия и обнародования представительными органами государственной власти закона - *các giai đoạn xem xét, thông qua và ban hành pháp luật tương đối độc lập của các cơ quan đại diện quyền lực nhà nước.*

Статус депутата - (tư cách đại biểu) правовое положение депутата, выражающееся в совокупности установленных законодательством прав и обязанностей и ответственности - *địa vị pháp lý của*

một cấp phó, được thể hiện trong tổng thể các quyền và nghĩa vụ và trách nhiệm được quy định bởi pháp luật.

Столица - (thủ đô)
официальный административный и политический центр государства - *trung tâm hành chính chính trị chính thức của bang.*

Структура конституции - (cấu trúc của hiến pháp) принятый порядок ее организационного строения, внутренней согласованности составных частей, последовательности их расположения, объединение конституционных статей в главы, разделы, другие части - *trình tự được chấp nhận của cơ cấu tổ chức của nó, sự thống nhất bên trong của các bộ phận cấu thành, trình tự sắp xếp của chúng, sự thống nhất các điều khoản hiến pháp thành các chương, mục và các phần khác.*

Субъект права законодательной инициативы - (chủ thể của quyền sáng kiến lập pháp) орган или лицо, которому принадлежит право внесения законопроектов в парламент государства, порождающее обязанность парламента рассмотреть данный законопроект - *cơ quan hoặc người có quyền đệ trình các dự luật lên nghị viện của nhà nước, làm phát sinh*

nhệm vụ của quốc hội trong việc xem xét các dự luật được đưa ra.

Субъект федерации - (chủ thể liên bang) ограниченно правоспособное образование, имеющее черты государственности, входящее в единое федеративное государство. Субъекты федерации отвечают следующим параметрам: не обладают суверенитетом; не имеют права на отделение или сепессию; граждане любого субъекта федерации имеют равные основные права и обязанности на территории всей федерации; закон субъекта федерации не может противоречить федеральному закону; перед лицом федеральной власти субъекты федерации равны – *có năng lực pháp lý hạn chế, có các đặc điểm của nhà nước, là thành phần của một quốc gia liên bang thống nhất. Các chủ thể của liên bang đáp ứng các tiêu chí sau: không có chủ quyền; không có quyền ly khai hoặc tách rời; công dân của bất kỳ chủ thể nào cấu thành nên liên bang có quyền và nghĩa vụ cơ bản ngang nhau trên lãnh thổ của toàn liên bang; luật của chủ thể cấu thành nên liên bang không được mâu thuẫn với luật liên bang; trước quyền lực liên bang, các chủ thể cấu thành nên liên bang đều bình đẳng.*

Суверенитет - (chủ quyền)
самостоятельность и свобода нации в

установлении своего политического статуса и определении экономического, социального и политического развития, а также территориальное верховенство государства и его независимость в международных отношениях - *quyền độc lập và tự do của dân tộc trong việc xác lập địa vị chính trị và quyết định sự phát triển kinh tế, xã hội, chính trị cũng như quyền tối cao về lãnh thổ của nhà nước và quyền độc lập của quốc gia đó trong quan hệ quốc tế.*

Судебная система - (hệ thống tư pháp) совокупность судов, построенная в соответствии с их компетенцией и поставленными перед ними задачами и целями., а также с учетом федеративного и административно-территориального устройства страны - *tập hợp các tòa án được ghi trong hiến pháp, được xây dựng có tính đến cấu trúc liên bang và hành chính-lãnh thổ của đất nước.*

Судебный прецедент - (tiền lệ pháp) вынесенное судом решение по конкретному делу, обоснование которого становится правилом, обязательным для всех судов той же или низшей инстанции при разбирательстве аналогичных дел. В настоящее время признается источником права и лежит в основе всей правовой системы (например, Великобритания, США, Канада). -

một trong những nguồn của luật quốc gia, một quy tắc ứng xử mẫu mực do cơ quan tư pháp cao nhất xây dựng, được công bố chính thức và có tính bắt buộc khi xem xét các trường hợp tương tự đối với cả các bên tranh chấp (một vụ việc cụ thể) và đối với các tòa án cấp dưới.

Тайна переписки и других сообщений - (bí mật thư tín) одно из конституционных прав человека, включающее неприкосновенность всех видов почтово-телеграфных отправок (писем, телеграмм, посылок, переводов), телефонных переговоров и др., означающее запрет вскрывать, знакомиться и оглашать содержание личной корреспонденции. Ограничение данного права допускается только на основании судебного решения - *một trong những quyền con người đã được hiến định, bao gồm quyền bất khả xâm phạm đối với các loại bưu phẩm, điện tín (thư từ, điện tín, bưu kiện, chuyển khoản), điện đàm, v.v., nghĩa là cấm mở, làm quen và tiết lộ nội dung thư tín cá nhân. Giới hạn quyền này chỉ được phép dựa trên quyết định của tòa án.*

Территория - (lãnh thổ) часть земли, па которую распространяется юрисдикция государства или административной единицы в его составе - *một phần đất thuộc quyền quản lý của một nhà nước hoặc một đơn vị hành chính trong đó.*

Титульная нация - (danh xưng, tên gọi, tiêu ngữ quốc gia) нация, по наименованию которой названо соответствующее государство или национально-государственное образование - *dân tộc, quốc gia hoặc thực thể quốc gia-quốc gia tương ứng được đặt theo tên của dân tộc đó.*

Толкование конституции - (giải thích hiến pháp) общеобязательное разъяснение управомоченным органом содержащихся в конституционном тексте понятий, формулировок, норм. В Российской Федерации толкование Конституции РФ официально осуществляет Конституционный Суд РФ - *sơ quan có thẩm quyền giải thích bắt buộc các khái niệm, công thức, quy phạm có trong văn bản hiến pháp. Tại Liên bang Nga, việc giải thích Hiến pháp Liên bang Nga chính thức do Tòa án Hiến pháp Liên bang Nga thực hiện.*

Указ президента РФ - (sắc lệnh của tổng thống) правовой акт, издаваемый Президентом РФ в пределах его компетенции. Обязателен для исполнения на всей территории государства. Указы обладают высшей юридической силой после Конституции РФ и федеральных законов, являются подзаконными правовыми актами – *văn bản luật do Tổng thống Liên bang*

Nga ban hành trong thẩm quyền của mình. Bắt buộc thi hành trên toàn lãnh thổ quốc gia. Các sắc lệnh có hiệu lực pháp lý cao nhất sau Hiến pháp Liên bang Nga và luật liên bang, là văn bản dưới luật.

Унитарное (целостное, простое, единое) государство - (nhà nước đơn nhất (toàn diện, đơn giản, thống nhất)) форма государственного устройства, при которой государство не имеет в своём составе каких-либо государственных образований, обладающих элементами суверенности, а составляющие его административно-территориальные единицы (области, края, районы, губернии и тому подобное) подчиняются единым центральным органам власти. К признакам данного государства относятся: единая конституция; общее (единое) гражданство; единая система центральных органов государственной власти; единая судебная и правовая система - *một dạng cấu trúc nhà nước trong đó nhà nước không bao gồm bất kỳ thành phần nhà nước nào có yếu tố chủ quyền và các đơn vị hành chính - lãnh thổ cấu thành (vùng, khu vực, quận, tỉnh và v.v.) trực thuộc chính quyền trung ương duy nhất. Các dấu hiệu của nhà nước này bao gồm: một bản hiến pháp duy nhất; công dân (quốc tịch) chung; hệ thống*

thống nhất của các cơ quan chính quyền trung ương; hệ thống tư pháp và pháp luật thống nhất.

Уполномоченный по правам человека (омбудсмен) - (chức vụ, người được ủy nhiệm, ủy quyền về vấn đề nhân quyền) гражданское или в некоторых государствах - должностное лицо, на которое возлагаются функции контроля соблюдения справедливости и интересов определённых граждан в деятельности органов исполнительной власти и должностных лиц. В РФ Уполномоченный по правам человека назначается Государственной думой РФ – *quan chức dân sự hoặc, ở một số quốc gia, một quan chức được giao các chức năng giám sát việc chấp hành công lý và lợi ích của một số công dân nhất định trong hoạt động của các cơ quan hành pháp và quan chức. Ở Liên bang Nga, Cao ủy Nhân quyền được bổ nhiệm bởi Duma Quốc gia của Liên bang Nga.*

Устав субъекта федерации - (điều lệ chủ thể liên bang) основной закон субъекта федерации, определяющий его статус, устанавливающий систему органов государственной власти, разграничивающий полномочия между ними, определяющий экономические и финансовые основы

данного субъекта федерации, закрепляющий положения, составляющие основу регионального законодательства, а также иные положения, отнесенные конституцией и федеральным законодательством к ведению субъекта федерации - *luật cơ bản của một thực thể cấu thành của liên bang, xác định địa vị của nó, thiết lập hệ thống cơ quan nhà nước, phân định quyền hạn giữa chúng, xác định nền tảng kinh tế và tài chính của thực thể cấu thành này của liên bang, đảm bảo các điều khoản hình thành cơ sở của khu vực luật pháp, cũng như các điều khoản khác được hiến pháp và luật liên bang quy cho thẩm quyền của các liên đoàn chủ thể.*

Участие в управлении делами государства - (tham gia vào điều hành quản lí công việc nhà nước) комплексное конституционное право граждан, которое включает в себя: возможность избирать и быть избранным; участие в референдуме и в других формах прямой демократии; осуществление местного самоуправления; право граждан на равный доступ к государственной службе; участие в отправлении правосудия. Данное право означает возможность для гражданина участвовать непосредственно или через своих представителей в

формировании и деятельности любой из ветвей власти: законодательной, исполнительной, судебной - *quyền hiến định của công dân, bao gồm: khả năng tham gia bầu cử và được bầu cử; tham gia các cuộc trưng cầu dân ý và các hình thức dân chủ trực tiếp khác; thực hiện chính quyền tự quản ở địa phương; quyền bình đẳng của công dân được tiếp cận dịch vụ công; tham gia thực hiện quyền tư pháp. Quyền này có nghĩa là cơ hội cho công dân tham gia trực tiếp hoặc thông qua đại diện của mình vào việc hình thành và hoạt động của bất kỳ nhánh nào của quyền lực nhà nước: lập pháp, hành pháp, tư pháp.*

Участие граждан в отправлении правосудия - (sự tham gia của công dân vào việc thực hiện quyền tư pháp) конституционное право граждан на участие в управлении государственными делами в форме отправления правосудия в качестве присяжных или народных заседателей - *một trong những hình thức công dân tham gia vào quản lý các công việc nhà nước, bao gồm cơ hội để công dân trở thành thẩm phán, cũng như hoạt động với tư cách là bồi thẩm đoàn, giám định viên trọng tài và là thành viên của tập thể thẩm phán có trình độ.*

Фактическая конституция - (hiến pháp trên thực tế) реально сложившиеся, существующие

конституционно-правовые отношения в сфере установления основ общественно-политического строя, а также включающие действительное положение личности в той или иной стране - *các quan hệ hiến pháp và pháp luật hiện có trên thực tế trong lĩnh vực thiết lập nền tảng của hệ thống chính trị - xã hội, cũng như bao gồm cả vị trí thực tế của cá nhân trong một quốc gia cụ thể.*

Федеральное вмешательство - (sự can thiệp của liên bang) предусмотренные правовыми нормами действия со стороны федерации в отношении ее субъектов с целью восстановления или обеспечения единого правового и экономического пространства, безопасности и территориальной целостности государства. Применение федерального вмешательства может быть как связано с совершением правонарушения со стороны субъекта федерации, так и осуществляться по просьбе органов государственной власти субъектов, например при стихийных бедствиях или внутренних беспорядках - *các hành động được quy định bởi các quy phạm pháp luật về phía liên bang liên quan đến các chủ thể của nó nhằm khôi phục hoặc đảm bảo một không gian pháp lý và kinh tế, an ninh và toàn vẹn lãnh thổ của nhà nước.*

Việc sử dụng sự can thiệp của liên bang vừa có thể liên quan đến việc chủ thể của liên bang thực hiện hành vi phạm tội, vừa được thực hiện theo yêu cầu của cơ quan nhà nước của đối tượng, ví dụ, trong trường hợp thiên tai hoặc bất ổn nội bộ.

Федеративный договор - (hiệp ước liên bang) *соглашение двух или нескольких государств или территориально-государственных образований, оформляющее создание федерации; соглашение федерации и ее субъектов о разграничении предметов ведения, полномочий органов государственной власти - một thỏa thuận giữa hai hoặc nhiều quốc gia hoặc các thực thể lãnh thổ-quốc gia, chính thức hóa việc thành lập một liên bang; thỏa thuận giữa liên đoàn và các chủ thể của nó về việc phân định các đối tượng thẩm quyền, quyền hạn của chính phủ.*

Федерация - (liên bang) *форма государственного устройства, представляющая собой сложное (союзное) государство, состоящее из государственных образований (субъектов или членов федерации), обладающих определенной политической самостоятельностью - hình thức cấu trúc nhà nước, là một nhà nước (liên hiệp) phức tạp, bao gồm các thành lập nhà nước (chủ thể hoặc thành*

viên của liên bang) với một độc lập chính trị nhất định.

Филиация - (nhận quốc tịch theo quan hệ huyết thống) *один из способов приобретения гражданства - по рождению. Гражданство приобретается на основе принципов права крови или права почвы - một trong những cách để có quốc tịch là bằng cách khai sinh. Quyền công dân có được dựa trên các nguyên tắc của luật huyết thống hoặc luật đất đai.*

Фракция - (phái nhóm, đảng đoàn) *группа депутатов в парламенте, состоящая из членов одной партии или избирательного объединения, прошедших в парламент. Она имеет в парламенте ряд прав представительного, процедурного и организационно-технического характера - một nhóm các đại biểu trong quốc hội, bao gồm các thành viên của một đảng hoặc hiệp hội bầu cử, những người đã chuyển qua quốc hội. Nó có một số quyền của người đại diện, mang tính chất thủ tục và tổ chức - kỹ thuật trong quốc hội.*

Функции конституции - (chức năng của hiến pháp) *отражают роль основного закона государства в политике, жизни общества, государства и граждан. Суть учредительной функции состоит в том, что именно конституция может создавать предпосылки для новых*

общественных отношений, учреждать новые институты власти. Идеологическая функция конституции заключается в том, что она закрепляет определенную систему общественных ценностей, внедряя ее в сознание людей. Правовая функция конституции состоит в том, что она дает импульс для развития законодательства и принятия новых нормативных актов - *phản ánh vai trò là luật cơ bản của nhà nước đối với chính trị, đời sống của xã hội, của nhà nước và công dân. Bản chất của chức năng hợp thành là ở chỗ, chính hiến pháp có thể tạo tiền đề cho các quan hệ xã hội mới, xác lập các thiết chế quyền lực mới. Chức năng tư tưởng của hiến pháp là nó cố định một hệ thống giá trị xã hội nhất định, đưa nó vào nhận thức con người. Chức năng pháp luật của hiến pháp là nó tạo động lực cho việc xây dựng pháp luật và thông qua các văn bản quy phạm pháp luật mới.*

Ценз гражданства - (quyền bầu cử chỉ của công dân của một quốc gia) избирательное ограничение, в соответствии с которым к выборам допускаются только лица, состоящие в гражданстве данного государства. В отдельных странах закон предоставляет иностранцам ограниченные избирательные права. Например, иностранцам, постоянно

проживающим в России, предоставлено право избирать и быть избранными в органы местного самоуправления, если такая возможность предусмотрена международным договором - *hạn chế bầu cử, theo đó chỉ những người là công dân của một quốc gia nhất định mới được phép tham gia bầu cử. Ở một số quốc gia, luật cho phép người nước ngoài có quyền bầu cử hạn chế. Ví dụ, người nước ngoài thường trú ở Nga được quyền bầu cử và được bầu vào các cơ quan tự quản địa phương, nếu điều ước quốc tế có quy định về khả năng đó.*

Ценз оседлости - (quyền bầu cử theo định cư) избирательное ограничение, в соответствии с которым лицо может получить избирательные права только при условии проживания в данной стране или в данной местности определенное время - *hạn chế bầu cử, theo đó một người chỉ có thể có được quyền bầu cử nếu người đó sống ở một quốc gia nhất định hoặc trong một khu vực nhất định trong một khoảng thời gian nhất định.*

Цензура - (kiểm duyệt) требование от редакции средства массовой информации со стороны должностных лиц, государственных органов, организаций, учреждений или общественных объединений предварительно согласовывать

сообщения и материалы или наложение запрета на распространение сообщений и материалов, их отдельных частей - *yêu cầu của tòa soạn các phương tiện thông tin đại chúng đối với các quan chức, cơ quan nhà nước, tổ chức, cơ quan hoặc hiệp hội công đồng ý sơ bộ về thông điệp và tài liệu hoặc ra lệnh cấm phổ biến thông điệp và tài liệu, các bộ phận riêng lẻ của họ.*

Чрезвычайное положение - (tình trạng khẩn cấp) вводимый в соответствии с законодательством на всей территории страны или в ее отдельных местностях особый правовой режим деятельности органов власти, должностных лиц, общественных объединений, допускающий отдельные ограничения прав и свобод граждан, организаций и общественных объединений, а также возложение на них дополнительных обязанностей - *một chế độ pháp lý đặc biệt đối với hoạt động của các cơ quan chính phủ, các quan chức, các hiệp hội công cộng được áp dụng theo luật pháp trong cả nước hoặc ở từng địa phương, cho phép hạn chế cá nhân đối với các quyền và tự do của công dân, tổ chức và hiệp hội công cộng, cũng như áp đặt nhiệm vụ bổ sung đối với chúng.*

Чрезвычайные законы - (các luật khẩn cấp) законы, позволяющие

приостанавливать действие отдельных конституционных норм (принимаются только на срок, определенный парламентом). Установлен тщательно регламентированный порядок их принятия - *luật cho phép đình chỉ các quy phạm hiến pháp nhất định (chỉ được thông qua trong một thời gian do quốc hội xác định). Một thủ tục được quy định cẩn thận cho việc nhận con nuôi của họ đã được thiết lập.*

Шествие - (diễu hành, tuần hành) массовое прохождение граждан по заранее определенному маршруту в целях привлечения внимания к каким-либо проблемам - *hàng loạt công dân đi lại dọc theo một tuyến đường xác định trước để thu hút sự chú ý đến bất kỳ vấn đề nào.*

Экологические права человека - (các tập quán môi trường của con người) особая разновидность конституционных прав человека, появление которой вызвано обострением экологического кризиса как в мировом, так и национальном масштабе (право на благоприятную окружающую среду, право на возмещение ущерба, причиненного экологическим правонарушением здоровью и имуществу человека, и право на получение достоверной информации о состоянии окружающей природной среды) - *một*

loại bản chất hiến định đặc biệt của con người, sự xuất hiện của nó là do sự trầm trọng của cuộc khủng hoảng môi trường cả trên phạm vi toàn cầu và quốc gia (quyền có môi trường thuận lợi, quyền được bồi thường thiệt hại do hành vi xâm phạm môi trường đối với sức khỏe con người và tài sản, và quyền nhận được thông tin đáng tin cậy về tình trạng của tự nhiên xung quanh).

Экономические права и свободы человека - (các quyền và tự do về kinh tế của con người) совокупность конституционных прав человека, устанавливающих юридические возможности человека в экономической сфере, характер и содержание которых определяет в значительной степени экономический, социальный и политический порядок в конкретном обществе (например, право частной собственности, право наследования, свобода предпринимательской деятельности, свобода труда, право на забастовку, право на участие в управлении предприятием) - *một tập hợp các quyền con người hiến định thiết lập các khả năng hợp pháp của một người trong lĩnh vực kinh tế, bản chất và nội dung của nó quyết định phần lớn trật tự kinh tế, xã hội và chính trị trong một xã hội cụ thể (ví dụ, quyền sở hữu tư nhân, quyền thừa kế, quyền tự do kinh doanh, quyền tự do lao động,*

quyền đình công, quyền tham gia quản lý doanh nghiệp).

Электорат - (nhóm cử tri ứng hộ) совокупность избирателей, голосующих на выборах - *số lượng cử tri bỏ phiếu trong một cuộc bầu cử.*

Юридические свойства конституции - (bản chất pháp lý của hiến pháp) качества, определяющие особую правовую природу и делающие ее основным законом - *những phẩm chất xác định bản chất pháp lý đặc biệt và làm cho nó trở thành luật cơ bản.*

Языковой ценз - (điều kiện ngôn ngữ) избирательное ограничение, в соответствии с которым для участия в выборах необходимо знать официальный (государственный) язык (либо один из официальных языков, либо все официальные языки) данного государства - *hạn chế bầu cử, theo đó, để tham gia bầu cử, cần phải biết ngôn ngữ chính thức (một trong những ngôn ngữ chính thức hoặc tất cả các ngôn ngữ chính thức) của một tiểu bang nhất định.*

CHAPTER 3. CIVIL LAW (LUẬT DÂN SỰ)

Автор - (tác giả) гражданин, творческим трудом которого создано произведение - *công dân với công việc sáng tạo đã tạo ra một tác phẩm.*

Агентский договор - (hợp đồng đại lý) договор, по которому одна сторона (агент) обязуется за вознаграждение совершать по поручению другой стороны (принципала) юридические и иные действия от своего имени, но за счет принципала, либо от имени и за счет принципала - *một thỏa thuận mà theo đó một bên (người đại diện) cam kết, với một khoản phí, sẽ thực hiện thay mặt cho bên kia (người đại diện), các hành động pháp lý và các hành động khác nhân danh mình, nhưng với chi phí của bên giao đại diện, hoặc nhân danh và tại chi phí gốc.*

Аккредитив - (thư tín dụng) документ, используемый в безналичных расчетах, при которых банк, действующий по поручению плательщика об открытии аккредитива и в соответствии с его указаниями (банк-эмитент), обязуется произвести платежи получателю средств или оплатить, акцептовать или учесть переводной вексель либо дать полномочие другому банку

(исполняющему банку) произвести платежи получателю средств или оплатить, акцептовать или учесть переводной вексель - *một chứng từ được sử dụng trong thanh toán không dùng tiền mặt, trong đó ngân hàng thay mặt người trả tiền để mở thư tín dụng và theo hướng dẫn của ngân hàng (ngân hàng phát hành) cam kết thực hiện thanh toán cho người nhận tiền hoặc thanh toán, chấp nhận hoặc hạch toán cho một hối phiếu, hoặc ủy quyền cho một ngân hàng khác (ngân hàng thực hiện) thanh toán cho người nhận tiền hoặc thanh toán, chấp nhận hoặc đăng một hối phiếu.*

Акцепт - (chấp nhận, chấp thuận) ответ лица, которому адресована оферта, о ее принятии - *phản hồi của người mà đề nghị được giải quyết về việc chấp nhận nó.*

Акционерное общество - (công ty cổ phần) хозяйственное общество, уставный капитал которого разделен на определенное число акций, участники которого (акционеры) не отвечают по его обязательствам и несут риск убытков, связанных с деятельностью общества, в пределах стоимости принадлежащих им акций - *một công ty kinh doanh, vốn được ủy quyền được chia thành một số cổ phần nhất định, những người tham gia (cổ đông) không chịu trách nhiệm về nghĩa vụ của mình và chịu rủi ro tổn thất liên*

quan đến hoạt động của công ty, trong phạm vi giá trị của cổ phiếu họ sở hữu.

Арбитражный управляющий (временный управляющий, внешний управляющий, конкурсный управляющий) - (trọng tài điều hành, ủy viên phá sản) лицо назначаемое арбитражным судом для проведения процедур в деле о банкротстве и осуществления иных полномочий, установленных Законом о банкротстве - *người được Tòa án trọng tài chỉ định để tiến hành các thủ tục trong vụ việc phá sản và thực hiện các quyền hạn khác theo quy định của Luật Phá sản.*

Артель - (hợp tác xã sản xuất) см. Производственный кооператив - *xem hợp tác xã sản xuất.*

Аудиовизуальное произведение - (tác phẩm nghe nhìn) произведение, состоящее из зафиксированной серии связанных между собой изображений (с сопровождением или без сопровождения звуком) и предназначенное для зрительного и слухового (в случае сопровождения звуком) восприятия с помощью соответствующих технических устройств - *một tác phẩm bao gồm một loạt các hình ảnh được kết nối với nhau cố định (có hoặc không kèm theo âm thanh) và nhằm mục đích nhận thức thị giác và thính giác (nếu có âm thanh) với*

sự trợ giúp của các thiết bị kỹ thuật thích hợp.

База данных - (cơ sở dữ liệu) представленная в объективной форме совокупность самостоятельных материалов (статей, расчетов, нормативных актов, судебных решений и иных подобных материалов), систематизированных таким образом, чтобы эти материалы могли быть найдены и обработаны с помощью ЭВМ - *một tập hợp các tài liệu độc lập được trình bày dưới dạng khách quan (các bài báo, tính toán, quy định, quyết định của tòa án và các tài liệu tương tự khác), được hệ thống hóa theo cách mà các tài liệu này có thể được tìm thấy và xử lý bằng máy tính.*

Банковская гарантия - (bảo lãnh ngân hàng) способ обеспечения исполнения обязательства, в силу которого банк, иное кредитное учреждение или страховая организация (гарант) дают по просьбе другого лица (принципала) письменное обязательство уплатить кредиторю принципала (бенефициару) в соответствии с условиями даваемого гарантом обязательства денежную сумму по представлении бенефициаром письменного требования о ее уплате - *phương thức bảo đảm thực hiện nghĩa vụ mà ngân hàng, tổ chức tín dụng khác hoặc tổ chức bảo hiểm (người bảo lãnh), theo*

yêu cầu của người khác (người thụ hưởng), nghĩa vụ thanh toán bằng văn bản cho chủ nợ của người chính (người thụ hưởng) phù hợp với các điều khoản nghĩa vụ mà người bảo lãnh đưa ra, một số tiền khi người thụ hưởng xuất trình bằng văn bản yêu cầu thanh toán.

Банковская тайна - (bí mật ngân hàng) *гарантированная банком тайна банковского счета и банковского вклада, операций по счету и сведений о клиенте - được ngân hàng bảo đảm bí mật về tài khoản ngân hàng và tiền gửi ngân hàng, giao dịch tài khoản và thông tin khách hàng.*

Банкротство - (phá sản) *см. Несостоятельность (банкротство) - xem mất khả năng thanh toán (phá sản).*

Бездокументарные ценные бумаги - (chứng khoán ghi sổ) *обязательственные и иные права, которые закреплены в решении о выпуске или ином акте лица, выпустившего ценные бумаги в соответствии с требованиями закона, и осуществление и передача которых возможны только с соблюдением правил учета этих прав в соответствии со ст. 149 ГК - nghĩa vụ và các quyền khác được ghi trong quyết định phát hành hoặc hành vi khác của người đã phát hành chứng khoán phù hợp với các yêu cầu của pháp luật, và việc thực hiện và chuyển nhượng các quyền đó chỉ có thể tuân theo các quy*

tắc về kế toán các quyền này phù hợp với điều 149 Bộ luật dân sự.

Безотзывный аккредитив - (thư tín dụng không hủy ngang) *аккредитив, который не может быть отменен без согласия получателя средств - thư tín dụng không thể bị hủy bỏ nếu không có sự đồng ý của người nhận tiền.*

Бесхозяйная вещь - (vật vô chủ) *вещь, которая не имеет собственника или собственник которой неизвестен, либо, если иное не предусмотрено законом, вещь, от права собственности на которую собственник отказался - vật không có chủ sở hữu hoặc không rõ chủ sở hữu, hoặc, trừ khi pháp luật có quy định khác, vật mà chủ sở hữu đã từ chối quyền sở hữu.*

Брачный договор - (hợp đồng hôn nhân) *соглашение лиц, вступающих в брак, или соглашение супругов, определяющее имущественные права и обязанности супругов в браке и (или) в случае его расторжения - thỏa thuận giữa những người bước vào hôn nhân hoặc thỏa thuận giữa vợ, chồng xác định quyền và nghĩa vụ tài sản của vợ, chồng trong thời kỳ hôn nhân và (hoặc) trong trường hợp tan rã.*

Варрант - (một loại chứng khoán) *залоговое свидетельство, являющееся частью двойного*

складского свидетельства и ценной бумагой - *chứng chỉ cam kết là một phần của chứng chỉ kho kếp và bảo mật.*

Вклад до востребования - (tiền gửi thanh toán, không kỳ hạn) вклад, внесенный по договору банковского вклада, заключенному на условиях выдачи вклада по первому требованию - *một khoản tiền gửi được thực hiện theo một thỏa thuận tiền gửi ngân hàng được ký kết trên cơ sở một khoản tiền gửi theo yêu cầu.*

Воспроизведение произведения - (phục dựng tác phẩm) изготовление одного и более экземпляра произведения или его части в любой материальной форме - *tạo một hoặc nhiều bản sao của một tác phẩm hoặc một phần của nó dưới bất kỳ hình thức vật chất nào.*

Воспроизведение фонограммы - (phục dựng bản thu âm) изготовление одного и более экземпляра фонограммы или ее части в любой материальной форме - *tạo một hoặc nhiều bản sao của một bản ghi âm hoặc một phần của nó dưới bất kỳ hình thức vật chất nào.*

Время открытия наследства - (thời điểm mở thừa kế) день смерти гражданина, а при объявлении его умершим - день вступления в законную силу решения суда об объявлении гражданина умершим либо указанный в решении суда день

его предполагаемой гибели - *ngày công dân chết và ngày bị tuyên bố là đã chết - ngày có hiệu lực của quyết định tuyên bố công dân là đã chết hoặc ngày được cho là đã chết được ghi trong quyết định của tòa án.*

Встречное исполнение обязательств - (thực hiện nghĩa vụ ngược lại) исполнение обязательства одной из сторон, которое в соответствии с договором обусловлено исполнением своих обязательств другой стороной - *việc thực hiện nghĩa vụ của một trong các bên, theo quy định của hợp đồng, có điều kiện để bên kia thực hiện nghĩa vụ của mình.*

Гарантированный аккредитив - (tín dụng được bảo đảm) см. Непокрытый аккредитив - *xem tín dụng đảm bảo.*

Государственный контракт на выполнение подрядных работ для государственных нужд - (hợp đồng Nhà nước để thực hiện các công trình cho nhu cầu quốc gia) контракт, по которому подрядчик обязуется выполнить строительные, проектные и другие связанные со строительством и ремонтом объектов производственного и непроизводственного характера работы и передать их государственному заказчику, а государственный заказчик обязуется

принять выполненные работы и оплатить их или обеспечить их оплату - *hợp đồng theo đó nhà thầu cam kết thực hiện xây dựng, thiết kế và các công việc khác liên quan đến xây dựng, sửa chữa các cơ sở sản xuất và phi sản xuất và chuyển giao cho khách hàng nhà nước, khách hàng nhà nước cam kết nhận công việc đã thực hiện và thanh toán cho họ. hoặc đảm bảo thanh toán của họ.*

Государственный контракт на поставку товаров для государственных нужд - (hợp đồng nhà nước cung cấp hàng hóa cho nhu cầu quốc gia) контракт, по которому поставщик (исполнитель) обязуется передать товары государственному заказчику или по его указанию иному лицу, а государственный заказчик обязуется обеспечить оплату поставленных товаров - *một hợp đồng theo đó nhà cung cấp (người thực hiện) cam kết chuyển giao hàng hóa cho khách hàng nhà nước hoặc theo chỉ đạo của họ cho người khác, và khách hàng nhà nước cam kết đảm bảo thanh toán cho hàng hóa đã giao.*

Движимые вещи (движимое имущество, движимость) - (động sản) вещи, не относящиеся к недвижимости, включая деньги и ценные бумаги - *những thứ không liên quan đến bất động sản, bao gồm cả tiền và chứng khoán.*

Двойное складское свидетельство (một loại chứng khoán) - ценная бумага, выдаваемая товарным складом в подтверждение принятия товаров на хранение и состоящая из двух частей - складского свидетельства и залогового свидетельства (варранта), которые могут быть отделены одно от другого - *chứng khoán, do nhà kho cấp trong xác nhận chấp nhận hàng hóa để lưu kho và bao gồm hai phần - chứng chỉ kho và chứng chỉ cầm cố (trát), có thể tách rời nhau.*

Депонированный аккредитив - (tín dụng ký gửi) см. Покрытый аккредитив - *xem tín dụng đảm bảo.*

Дееспособность гражданина - (năng lực hành vi của công dân) способность гражданина своими действиями приобретать и осуществлять гражданские права, создавать для себя гражданские обязанности и исполнять их - *khả năng của một công dân để có được và thực hiện các quyền dân sự bằng hành vi của mình, tạo ra các nghĩa vụ dân sự cho mình và thực hiện chúng.*

Доверенность - (ủy quyền) письменное уполномочие, выдаваемое одним лицом другому лицу или другим лицам для представительства перед третьими лицами - *văn bản ủy quyền của một người cho một người khác hoặc cho*

những người khác để đại diện trước các bên thứ ba.

Договор - (hợp đồng)
соглашение двух или нескольких лиц об установлении, изменении или прекращении гражданских прав и обязанностей - *hợp đồng của hai người trở lên xác lập, thay đổi, chấm dứt quyền, nghĩa vụ dân sự.*

Договор авторского заказа - (hợp đồng tác giả) договор, по которому одна сторона (автор) обязуется по заказу другой стороны (заказчика) создать обусловленное договором произведение науки, литературы или искусства на материальном носителе или в иной форме - *hợp đồng theo đó một bên (tác giả) cam kết, theo đơn đặt hàng của bên kia (khách hàng), để tạo ra một tác phẩm khoa học, văn học hoặc nghệ thuật được quy định bởi thỏa thuận trên một phương tiện hữu hình hoặc dưới một hình thức khác.*

Договор аренды (имущественного найма) - (hợp đồng thuê, mượn tài sản) договор, по которому арендодатель (наймодатель) обязуется предоставить арендатору (нанимателю) имущество за плату во временное владение и пользование или во временное пользование - *hợp đồng theo đó người cho thuê (chủ nhà) cam kết cung cấp tài sản cho người thuê*

(người thuê) với một khoản phí để chiếm hữu và sử dụng tạm thời hoặc để sử dụng tạm thời.

Договор аренды здания или сооружения - (hợp đồng cho thuê nhà, mặt bằng) договор, по которому арендодатель обязуется передать во временное владение и пользование или во временное пользование арендатору здание или сооружение - *hợp đồng mà bên cho thuê cam kết chuyển giao một tòa nhà hoặc công trình kiến trúc để chiếm hữu và sử dụng tạm thời hoặc để sử dụng tạm thời cho bên thuê.*

Договор аренды предприятия - (hợp đồng cho thuê doanh nghiệp) договор, по которому арендодатель обязуется предоставить арендатору за плату во временное владение и пользование предприятие в целом как имущественный комплекс, используемый для осуществления предпринимательской деятельности - *hợp đồng theo đó bên cho thuê cam kết cung cấp cho bên thuê một khoản phí để sở hữu và sử dụng tạm thời toàn bộ doanh nghiệp như một khu phức hợp tài sản được sử dụng cho hoạt động kinh doanh.*

Договор аренды (фрахтования на время) транспортного средства без экипажа - (hợp đồng thuê (thuê trong một thời gian) phương tiện giao thông

không phi hành đoàn) договор, по которому арендодатель предоставляет арендатору транспортное средство за плату во временное владение и пользование без оказания услуг по управлению им и его технической эксплуатации - *hợp đồng theo đó bên cho thuê cung cấp cho bên thuê một chiếc xe với một khoản phí để sở hữu và sử dụng tạm thời mà không cung cấp dịch vụ lái xe và vận hành kỹ thuật của nó.*

Договор аренды транспортного средства с экипажем - (hợp đồng thuê xe với phi hành đoàn) договор, по которому арендодатель предоставляет арендатору транспортное средство за плату во временное владение и пользование и оказывает своими силами услуги по управлению им и по его технической эксплуатации - *hợp đồng theo đó bên cho thuê cung cấp cho bên thuê một chiếc xe để sở hữu và sử dụng tạm thời với một khoản phí và cung cấp các dịch vụ riêng để lái xe và vận hành kỹ thuật.*

Договор в пользу третьего лица - (hợp đồng của bên thứ ba) договор, в котором стороны установили, что должник обязан произвести исполнение не кредитору, а указанному или не указанному в договоре третьему лицу, имеющему право требовать от должника

исполнения обязательства в свою пользу - *hợp đồng trong đó các bên đã xác lập rằng bên vay không có nghĩa vụ thực hiện nghĩa vụ không phải với bên cho vay, mà với bên thứ ba được quy định hoặc không được quy định trong hợp đồng, người có quyền yêu cầu bên vay thực hiện nghĩa vụ trong hợp đồng của mình.*

Договор банковского вклада (депозита) - (hợp đồng tiền gửi ngân hàng) договор, по которому одна сторона (банк), принявшая поступившую от другой стороны (вкладчика) или поступившую для нее денежную сумму (вклад), обязуется возвратить сумму вклада и выплатить проценты на нее на условиях и в порядке, предусмотренных договором - *hợp đồng mà theo đó một bên (ngân hàng), đã chấp nhận số tiền (tiền gửi) đã nhận từ bên kia (người gửi tiền) hoặc đã nhận nó, cam kết trả lại số tiền ký quỹ và trả lãi theo các điều kiện. và theo cách thức được quy định bởi thỏa thuận.*

Договор банковского счета - (hợp đồng tài khoản ngân hàng) договор, по которому банк обязуется принимать и зачислять поступающие на счет, открытый клиенту (владельцу счета), денежные средства, выполнять распоряжения клиента о перечислении и выдаче соответствующих сумм со счета и

проведении других операций по счету - *hợp đồng mà theo đó ngân hàng cam kết chấp nhận và ghi có các khoản tiền nhận được vào tài khoản mở cho khách hàng (chủ tài khoản), để thực hiện các lệnh của khách hàng về việc chuyển và cấp số tiền tương ứng từ tài khoản và thực hiện các nghiệp vụ khác trên tài khoản.*

Договор безвозмездного пользования (договор ссуды) - (hợp đồng sử dụng miễn phí) договор, по которому одна сторона (ссудодатель) обязуется передать или передает вещь в безвозмездное временное пользование другой стороне (ссудополучатель), а последняя обязуется вернуть ту же вещь в том состоянии, в каком она ее получила, с учетом нормального износа или в состоянии, обусловленном договором - *hợp đồng, nhưng mà một bên (bên cho vay) cam kết chuyển giao hoặc chuyển giao một thứ để sử dụng tạm thời miễn phí cho bên kia (bên vay), và bên sau cam kết trả lại cùng một thứ trong điều kiện đã nhận nó, lấy có tính đến hao mòn bình thường hoặc trong tình trạng do hiệp định gây ra.*

Договор бытового подряда - (hợp đồng nhận thầu khoán) договор, по которому подрядчик, осуществляющий соответствующую предпринимательскую деятельность, обязуется выполнить по заданию

гражданина (заказчика) определенную работу, предназначенную удовлетворять бытовые или другие личные потребности заказчика, а заказчик обязуется принять и оплатить работу - *hợp đồng mà theo đó một nhà thầu thực hiện hoạt động kinh doanh có liên quan cam kết thực hiện, theo hướng dẫn của một công dân (khách hàng), một số công việc được thiết kế để đáp ứng nhu cầu gia đình hoặc cá nhân khác của khách hàng, và khách hàng cam kết chấp nhận và thanh toán cho công việc.*

Договор возмездного оказания услуг - (hợp đồng dịch vụ) договор, по которому исполнитель обязуется по заданию заказчика оказать услуги (совершить определенные действия или осуществить определенную деятельность), а заказчик обязуется оплатить эти услуги - *hợp đồng mà theo đó nhà thầu cam kết cung cấp dịch vụ theo hướng dẫn của khách hàng (để thực hiện một số hành động hoặc thực hiện một số hoạt động nhất định) và khách hàng cam kết thanh toán cho các dịch vụ này.*

Договор государственного займа - (hợp đồng vay vốn nhà nước) договор, по которому заемщиком выступает Российская Федерация или субъект РФ, а займодавцем - гражданин или юридическое лицо -

hợp đồng mà theo đó bên vay là Liên bang Nga hoặc một thực thể cấu thành của Liên bang Nga và bên cho vay là công dân hoặc pháp nhân.

Договор дарения - (hợp đồng tặng) договор, по которому одна сторона (даритель) безвозмездно передает или обязуется передать другой стороне (одаряемому) вещь в собственность либо имущественное право (требование) к себе или к третьему лицу, либо освобождает или обязуется освободить ее от имущественной обязанности перед собой или перед третьим лицом - *hợp đồng mà theo đó một bên (bên tặng cho) chuyển giao hoặc cam kết chuyển giao cho bên kia (bên được tặng cho) một vật thành quyền sở hữu hoặc quyền tài sản (yêu cầu bồi thường) cho chính mình hoặc cho bên thứ ba, hoặc giải phóng hoặc cam kết giải phóng người đó khỏi nghĩa vụ tài sản cho cô ấy hoặc cho một bên thứ ba.*

Договор доверительного управления имуществом - (hợp đồng tín nhiệm quản lý tài sản) договор, по которому одна сторона (учредитель управления) передает другой стороне (доверительному управляющему) на определенный срок имущество в доверительное управление, а другая сторона обязуется осуществлять управление этим имуществом в интересах

учредителя управления или указанного им лица (выгодоприобретателя) - *hợp đồng mà theo đó một bên (người thành lập ban quản lý) chuyển giao cho bên kia (người được ủy thác) tài sản được ủy thác trong một thời gian nhất định và bên kia cam kết quản lý tài sản này vì lợi ích của người sáng lập quản lý hoặc người được chỉ định bởi anh ta (người thụ hưởng).*

Договор займа - (hợp đồng vay vốn) договор, по которому одна сторона (займодавец) передаст в собственность другой стороне (заемщику) деньги или другие вещи, определенные родовыми признаками, а заемщик обязуется возвратить займодавцу такую же сумму денег (сумму займа) или равное количество других полученных вещей того же рода и качества - *hợp đồng mà theo đó một bên (người cho vay) chuyển giao quyền sở hữu của bên kia (người vay) tiền hoặc những thứ khác được xác định theo các đặc điểm chung và người đi vay cam kết trả lại cho người cho vay số tiền tương tự (số tiền vay) hoặc một số lượng tương đương những thứ nhận được khác có cùng loại và chất lượng.*

Договор имущественного найма - (hợp đồng thuê tài sản) см. договор аренды (имущественного найма) - *xem hợp đồng thuê (thuê tài sản).*

Договор имущественного страхования - (hợp đồng bảo hiểm tài sản) договор, по которому одна сторона (страховщик) обязуется за обусловленную договором плату (страховую премию) при наступлении предусмотренного в договоре события (страхового случая) возместить другой стороне (страхователю) или иному лицу, в пользу которого заключен договор (выгодоприобретателю), причиненные вследствие этого события убытки в застрахованном имуществе либо убытки в связи с иными имущественными интересами страхователя (выплатить страховое возмещение) в пределах определенной договором суммы (страховой суммы) - *hợp đồng mà theo đó một bên (người bảo hiểm) cam kết bồi thường cho bên kia (bên mua bảo hiểm) hoặc một người khác có lợi cho người đã ký kết thỏa thuận (người thụ hưởng) khoản thanh toán (phí bảo hiểm) quy định trong hợp đồng (phí bảo hiểm) khi xảy ra sự kiện quy định trong hợp đồng (sự kiện được bảo hiểm), do hậu quả của sự kiện này gây ra tổn thất về tài sản được bảo hiểm hoặc tổn thất liên quan đến quyền lợi tài sản khác của bên mua bảo hiểm (để trả tiền bồi thường bảo hiểm) trong phạm vi số tiền quy định trong hợp đồng (số tiền bảo hiểm).*

Договор комиссии - (hợp đồng hoa hồng) договор, по которому одна сторона (комиссионер) обязуется по поручению другой стороны (комитента) за вознаграждение совершить одну или несколько сделок от своего имени, но за счет комитента - *hợp đồng mà theo đó một bên (đại lý hoa hồng) cam kết, thay mặt cho bên kia (bên giao đại lý), với một khoản phí, để hoàn thành một hoặc một số giao dịch nhân danh mình, nhưng với chi phí của bên giao dịch.*

Договор коммерческой концессии (договор франчайзинга) - (hợp đồng nhượng quyền thương mại) договор, по которому одна сторона (правообладатель) обязуется предоставить другой стороне (пользователю) за вознаграждение на срок или без указания срока право использовать в предпринимательской деятельности пользователя комплекс принадлежащих правообладателю исключительных прав, включающий право на товарный знак, знак обслуживания, на охраняемую коммерческую информацию, а также права на другие предусмотренные договором объекты исключительных прав, в частности, на коммерческое обозначение, секрет производства (ноу-хау) - *hợp đồng mà theo đó một bên (chủ sở hữu quyền) cam kết cung cấp cho bên kia (người dùng), với một*

khoản phí, trong một khoảng thời gian hoặc không xác định thời hạn, quyền sử dụng trong công việc kinh doanh của người dùng, bao gồm quyền đối với nhãn hiệu, nhãn hiệu dịch vụ, đối với thông tin thương mại được bảo vệ, cũng như việc định đoạt các đối tượng khác của quyền độc quyền do hợp đồng cung cấp, đặc biệt, đối với chỉ định thương mại, bí mật sản xuất (bí quyết).

Договор контрактации - (hợp đồng chuyển giao nông sản, sản phẩm nông nghiệp) договор, по которому производитель сельскохозяйственной продукции обязуется передать выращенную (произведенную) им сельскохозяйственную продукцию заготовителю - лицу, осуществляющему закупки такой продукции для переработки или продажи - *hợp đồng theo đó người sản xuất nông sản cam kết chuyển giao các sản phẩm nông nghiệp mà họ đã trồng (sản xuất) cho người thu mua - một người mua các sản phẩm đó để chế biến hoặc bán.*

Договор купли-продажи - (hợp đồng mua bán) договор, по которому одна сторона (продавец) обязуется передать вещь (товар) в собственность другой стороне (покупателю), а покупатель обязуется принять этот товар и уплатить за него определенную денежную сумму (цену) - *hợp đồng mà theo đó một bên*

(người bán) cam kết chuyển giao thứ (hàng hóa) sang quyền sở hữu của bên kia (người mua), và người mua cam kết chấp nhận sản phẩm này và trả một số tiền (giá) nhất định cho nó.

Договор личного страхования - (hợp đồng bảo hiểm cá nhân) договор, по которому одна сторона (страховщик) обязуется за определенную договором плату (страховую премию), уплачиваемую другой стороной (страхователем), выплатить единовременно или выплачивать периодически обусловленную договором сумму (страховую сумму) в случае причинения вреда жизни или здоровью самого страхователя или другого названного в договоре гражданина (застрахованного лица), достижения им определенного возраста или наступления в его жизни иного предусмотренного договором события (страхового случая) - *hợp đồng mà theo đó một bên (công ty bảo hiểm) cam kết, đối với một khoản phí (phí bảo hiểm) do bên kia (bên mua bảo hiểm) trả, trả một lần hoặc trả số tiền (số tiền bảo hiểm) định kỳ theo quy định của hợp đồng trong trường hợp gây tổn hại đến tính mạng hoặc sức khỏe của chính chủ hợp đồng bảo hiểm hoặc người khác có tên trong hợp đồng của công dân (người được bảo hiểm), đạt đến một độ tuổi nhất*

định hoặc bắt đầu trong cuộc đời của họ một sự kiện khác do hợp đồng quy định (sự kiện được bảo hiểm).

Договор мены - (hợp đồng trao đổi) договор, по которому каждая из сторон обязуется передать в собственность другой стороне один товар в обмен на другой - *hợp đồng mà theo đó mỗi bên cam kết chuyển giao một sản phẩm cho bên kia để đổi lấy một sản phẩm khác.*

Договор на выполнение научно-исследовательских работ, опытно-конструкторских и технологических работ - (hợp đồng thực hiện các công trình nghiên cứu khoa học, chế tạo và công nghệ) договор, по которому исполнитель обязуется провести обусловленные техническим заданием заказчика научные исследования, а по договору на выполнение опытно-конструкторских и технологических работ - разработать образец нового изделия, конструкторскую документацию на него или новую технологию, а заказчик обязуется принять работу и оплатить ее - *hợp đồng mà theo đó nhà thầu cam kết thực hiện nghiên cứu khoa học do khách hàng chỉ định kỹ thuật và theo hợp đồng thực hiện thiết kế thử nghiệm và công việc công nghệ - để phát triển một mẫu sản phẩm mới, tài liệu thiết kế cho sản phẩm đó hoặc một công nghệ mới, và*

khách hàng cam kết nhận công việc và thanh toán.

Договор найма жилого помещения - (hợp đồng thuê nhà) договор, по которому одна сторона - собственник жилого помещения или управомоченное им лицо (наймодатель) - обязуется предоставить другой стороне (нанимателю) жилое помещение за плату во владение и пользование для проживания в нем - *hợp đồng mà theo đó một bên - chủ sở hữu nhà ở hoặc người được anh ta (người cho thuê) - cam kết cung cấp cho bên kia (người thuê) nhà ở với một khoản phí để sở hữu và sử dụng để sinh sống trong đó.*

Договор о совместной деятельности - (thỏa thuận hoạt động chung) см. договор простого товарищества - *xem hợp đồng đối tác đơn giản.*

Договор перевозки груза - (hợp đồng vận chuyển hàng hóa) договор, по которому перевозчик обязуется доставить вверенный ему отправителем груз в пункт назначения и выдать его управомоченному на получение груза лицу (получателю), а отправитель обязуется уплатить за перевозку груза установленную плату - *hợp đồng mà theo đó người vận chuyển cam kết giao hàng hóa mà người gửi ủy thác cho mình đến điểm đích và cấp cho*

người có quyền nhận hàng hóa (người nhận hàng), và người gửi cam kết trả một khoản phí đã định cho việc vận chuyển hàng hóa.

Договор перевозки пассажира - (hợp đồng vận chuyển hành khách) договор, по которому перевозчик обязуется перевезти пассажира в пункт назначения, а в случае сдачи пассажиром багажа - также доставить багаж в пункт назначения и выдать его управомоченному на получение багажа лицу; пассажир обязуется уплатить установленную плату за проезд, а при сдаче багажа - и за провоз багажа - *hợp đồng mà theo đó người vận chuyển cam kết vận chuyển hành khách đến điểm đến, và trong trường hợp hành lý của hành khách, đồng thời giao hành lý đến điểm đến và cấp cho người có quyền nhận hành lý; hành khách cam kết thanh toán giá vé đã định, và khi làm thủ tục hành lý - cũng cho việc vận chuyển hành lý.*

Договор подряда - (hợp đồng nhận thầu) договор, по которому одна сторона (подрядчик) обязуется выполнить по заданию другой стороны (заказчика) определенную работу и сдать ее результат заказчику, а заказчик обязуется принять результат работы и оплатить его - *hợp đồng mà theo đó một bên (nhà thầu) cam kết thực hiện một công việc nhất định theo hướng dẫn của bên kia*

(khách hàng) và bàn giao kết quả của mình cho khách hàng, đồng thời khách hàng cam kết chấp nhận kết quả của công việc và trả tiền cho công việc đó.

Договор пожизненного содержания с иждивением - (hợp đồng nuôi dưỡng trọn đời) договор, по которому получатель ренты - гражданин передаст принадлежащие ему жилой дом, квартиру, земельный участок или иную недвижимость в собственность плательщика ренты, который обязуется осуществлять пожизненное содержание с иждивением гражданина и (или) указанного им третьего лица (лиц) - *hợp đồng mà theo đó người nhận nuôi dưỡng - công dân sẽ chuyển nhà ở, căn hộ, thửa đất hoặc bất động sản khác thuộc sở hữu của mình sang quyền sở hữu của người trả niên kim, người cam kết duy trì suốt đời với những người phụ thuộc của công dân và (hoặc) (những) người thứ ba do anh ta chỉ định.*

Договор поручения - (hợp đồng ủy thác) договор, по которому одна сторона (поверенный) обязуется совершить от имени и за счет другой стороны (доверителя) определенные юридические действия - *hợp đồng mà theo đó một bên (luật sư) cam kết thực hiện các hành động pháp lý nhất định thay mặt và với chi phí của bên kia (chính).*

Договор поставки - (hợp đồng cung cấp) договор, по которому поставщик-продавец, осуществляющий предпринимательскую деятельность, обязуется передать в обусловленный срок или сроки производимые или закупаемые им товары покупателю для использования в предпринимательской деятельности или в иных целях, не связанных с личным, семейным, домашним и иным подобным использованием - *hợp đồng mà theo đó nhà cung cấp - người bán tham gia vào hoạt động kinh doanh cam kết chuyển giao, trong một khoảng thời gian hoặc thời gian cụ thể, hàng hóa do anh ta sản xuất hoặc mua cho người mua để sử dụng cho hoạt động kinh doanh hoặc cho các mục đích khác không liên quan đến cá nhân, gia đình, trong nước và sử dụng tương tự khác.*

Договор присоединения - (hợp đồng sát nhập) договор, условия которого определены одной из сторон в формулярах или иных стандартных формах и могли быть приняты другой стороной не иначе как путем присоединения к предложенному договору в целом - *hợp đồng mà theo đó, các điều khoản được xác định bởi một trong các bên dưới các hình thức hoặc các hình thức tiêu chuẩn khác và chỉ có thể được bên*

kia chấp nhận bằng cách tham gia vào toàn bộ thỏa thuận được đề xuất.

Договор продажи недвижимости - (hợp đồng bán bất động sản) договор, по которому продавец обязуется передать в собственность покупателя земельный участок, здание, сооружение, квартиру или другое недвижимое имущество (ст. 130 ГК) - *hợp đồng mà bên bán cam kết chuyển cho bên mua quyền sở hữu thửa đất, tòa nhà, công trình, căn hộ hoặc bất động sản.*

Договор продажи предприятия - (hợp đồng bán doanh nghiệp) договор, по которому продавец обязуется передать в собственность покупателя предприятие в целом как имущественный комплекс (ст. 132 ГК), за исключением прав и обязанностей, которые продавец не вправе передавать другим лицам - *hợp đồng mà theo đó bên bán cam kết chuyển giao cho bên mua quyền sở hữu toàn bộ khu phức hợp tài sản, trừ các quyền và nghĩa vụ mà bên bán không được chuyển giao cho người khác.*

Договор проката - (hợp đồng cho thuê) договор, по которому арендодатель, осуществляющий сдачу имущества в аренду в качестве постоянной предпринимательской деятельности, обязуется предоставить арендатору движимое имущество за

плату во временное владение и пользование - *hợp đồng mà bên cho thuê cho thuê tài sản như một hoạt động kinh doanh lâu dài cam kết cung cấp cho bên thuê bất động sản với một khoản phí để sở hữu và sử dụng tạm thời.*

Договор товарищества (договор о совместной деятельности) - (hợp đồng cùng hợp tác, hoạt động chung) договор, по которому двое или несколько лиц (товарищей) обязуются соединить свои вклады и совместно действовать без образования юридического лица для извлечения прибыли или достижения иной цели, не противоречащей закону - *hợp đồng mà theo đó hai hoặc nhiều người (đối tác) cam kết kết hợp đóng góp của họ và cùng hành động mà không thành lập pháp nhân để thu lợi nhuận hoặc đạt được mục tiêu khác không trái với pháp luật.*

Договор ренты - (hợp đồng lợi tức) договор, по которому одна сторона (получатель ренты) передает другой стороне (плательщику ренты) в собственность имущество, а плательщик ренты обязуется в обмен на полученное имущество периодически выплачивать получателю ренту в виде определенной денежной суммы либо предоставления средств на его

содержание в иной форме - *hợp đồng mà theo đó một bên (người nhận tiền thuê) chuyển tài sản cho bên kia (người trả tiền thuê) và người trả tiền thuê cam kết, để đổi lấy tài sản đã nhận, định kỳ trả tiền thuê cho người nhận. dưới hình thức một số tiền nhất định hoặc cung cấp quỹ để duy trì nó dưới một hình thức khác.*

Договор розничной купли-продажи - (hợp đồng mua bán lẻ) договор, по которому продавец, осуществляющий предпринимательскую деятельность по продаже товаров в розницу, обязуется передать покупателю товар, предназначенный для личного, семейного, домашнего или иного использования, не связанного с предпринимательской деятельностью - *hợp đồng mà theo đó người bán tham gia vào hoạt động kinh doanh trong việc bán hàng hóa bán lẻ cam kết chuyển cho người mua hàng hóa dành cho mục đích cá nhân, gia đình, gia đình hoặc mục đích sử dụng khác không liên quan đến hoạt động kinh doanh.*

Договор складского хранения - (hợp đồng nhập kho) договор, по которому товарный склад (хранитель) обязуется за вознаграждение хранить товары, переданные ему товаровладельцем (поклажедателем), и вернуть эти товары в сохранности - *hợp đồng mà theo đó*

nhà kho (người trông coi) cam kết cất giữ hàng hóa do chủ hàng (người ký gửi) chuyển cho nó với một khoản phí, và trả lại hàng hóa này một cách an toàn.

Договор ссуды - (hợp đồng sử dụng miễn phí) см. договор безвозмездного пользования (договор ссуды) - *xem hợp đồng sử dụng miễn phí.*

Договор строительного подряда - (hợp đồng thầu khoán xây dựng) договор, но которому подрядчик обязуется в установленный договором срок построить по заданию заказчика определенный объект либо выполнить иные строительные работы, а заказчик обязуется создать подрядчику необходимые условия для выполнения работ, принять их результат и уплатить обусловленную цену - *hợp đồng mà theo đó nhà thầu cam kết xây dựng một công trình nhất định theo chỉ dẫn của khách hàng hoặc thực hiện công việc xây dựng khác trong khoảng thời gian do hợp đồng xác lập và khách hàng cam kết tạo điều kiện cần thiết để bên nhận thầu thực hiện công việc, chấp nhận kết quả của họ và trả giá đã thỏa thuận.*

Договор товарного кредита - (hợp đồng tín dụng hàng hóa) договор, предусматривающий обязанность одной стороны

предоставить другой стороне вещи, определенные родовыми признаками, к которому применяются правила о кредитном договоре, если иное не предусмотрено таким договором и не вытекает из существа обязательства - *hợp đồng mà theo đó, quy định nghĩa vụ của một bên phải cung cấp cho bên kia những thứ được xác định theo các đặc điểm chung, áp dụng các quy tắc trong hợp đồng cho vay, trừ khi thỏa thuận đó có quy định khác và không tuân theo bản chất của nghĩa vụ.*

Договор транспортной экспедиции - (hợp đồng thám hiểm) договор, по которому одна сторона (экспедитор) обязуется за вознаграждение и за счет другой стороны (клиента-грузоотправителя или грузополучателя) выполнить или организовать выполнение определенных договором экспедиции услуг, связанных с перевозкой груза - *hợp đồng mà theo đó một bên (người giao nhận) cam kết, với một khoản phí và với chi phí của bên kia (người gửi hàng - khách hàng hoặc người nhận hàng), để thực hiện hoặc tổ chức thực hiện các dịch vụ quy định trong hợp đồng giao nhận liên quan đến việc vận chuyển hàng hóa.*

Договор финансовой аренды (договор лизинга) - (hợp đồng (cho thuê) tài chính) договор, по которому арендодатель обязуется приобрести в

собственность   указанное
арендатором   имущество   у
определенного   им   продавца   и
предоставить   арендатору   это
имущество за плату во временное
владение и пользование - *hợp đồng
theo đó bên cho thuê cam kết nhận
quyền sở hữu tài sản do bên thuê chỉ
định từ người bán do mình chỉ định và
cung cấp cho bên thuê tài sản này với
một khoản phí để sở hữu và sử dụng tạm
thời.*

**Договор финансирования под
уступку денежного требования
(факторинг) - (hợp đồng tài trợ theo
yêu cầu tiền tệ)** договор, по которому
одна сторона (финансовый агент)
передает или обязуется передать
другой стороне (клиенту) денежные
средства в счет денежного
требования клиенту (кредитора) к
третьему лицу (должнику),
вытекающего из предоставления
клиентом товаров, выполнения им
работ или оказания услуг третьему
лицу, а клиент уступает или
обязуется уступить финансовому
агенту это денежное требование - *hợp
đồng mà theo đó một bên (cơ sở tài
chính) chuyển hoặc cam kết chuyển tiền
cho bên kia (khách hàng) chống lại một
yêu cầu bằng tiền từ khách hàng (bên
cho vay) cho bên thứ ba (bên vay) phát
sinh từ việc cung cấp hàng hóa của
khách hàng, việc thực hiện công việc*

*hoặc việc cung cấp dịch vụ cho bên thứ
ba và khách hàng thừa nhận hoặc cam
kết nhượng lại yêu cầu bằng tiền này
cho cơ sở tài chính.*

**Договор фрахтования
(чартер) - (hợp đồng cho thuê
phương tiện giao thông (điều lệ))**
договор, по которому одна сторона
(фрахтовщик)   обязуется
предоставить   другой   стороне
(фрахтователю) за плату всю или
часть вместимости одного или
нескольких транспортных средств на
один или несколько рейсов для
перевозки грузов, пассажиров и
багажа - *hợp đồng mà theo đó một bên
(người thuê vận chuyển) cam kết cung
cấp cho bên kia (người thuê vận
chuyển) một khoản phí toàn bộ hoặc
một phần công suất của một hoặc nhiều
phương tiện cho một hoặc một số
chuyến bay để vận chuyển hàng hóa,
hành khách và hành lý.*

**Договор фрахтования на
время транспортного средства с
экипажем - (hợp đồng cho thuê
phương tiện giao thông với phi hành
đoàn)** см. договор аренды
транспортного средства с экипажем -
*xem hợp đồng cho thuê phương tiện
giao thông với vận chuyển hành khách.*

**Договор хранения - (hợp đồng
lưu trữ)** договор, по которому одна
сторона (хранитель)   обязуется
хранить вещь, переданную ей другой

сторонай (поклажедателем), и
возвратить эту вещь в сохранности -
*hợp đồng mà theo đó một bên (người
lưu giữ) cam kết giữ một thứ do bên kia
(người gửi tiền) chuyển giao cho nó và
trả lại vật này nguyên vẹn.*

Договор энергоснабжения - (hợp đồng cung cấp điện) договор, по
которому энергоснабжающая
организация обязуется подавать
абоненту (потребителю) через
присоединенную сеть энергию, а
абонент обязуется оплачивать
принятую энергию, а также
соблюдать предусмотренный
договором режим ее потребления,
обеспечивать безопасность
эксплуатации находящихся в его
ведении энергетических сетей и
исправность используемых им
приборов и оборудования, связанных
с потреблением энергии - *hợp đồng
mà theo đó tổ chức cung cấp năng
lượng cam kết cung cấp năng lượng cho
người đăng ký (người tiêu dùng) thông
qua mạng được kết nối và người đăng
ký cam kết trả cho năng lượng nhận
được, cũng như tuân thủ chế độ tiêu thụ
năng lượng được cung cấp bởi thỏa
thuận, để đảm bảo an toàn hoạt động
của mạng lưới năng lượng dưới sự kiểm
soát của nó và khả năng phục vụ của
các thiết bị và thiết bị được sử dụng bởi
nó, liên quan đến năng lượng.*

**Документарные ценные
бумаги - (chứng khoán có chứng từ)**
документы, соответствующие
установленным законом требованиям
и удостоверяющие
обязательственные и иные права,
осуществление или передача которых
возможны только при предъявлении
таких документов - *các tài liệu đáp
ứng các yêu cầu do luật thiết lập và xác
nhận các nghĩa vụ và các quyền khác,
việc thực hiện hoặc chuyển giao chúng
chỉ có thể thực hiện được khi xuất trình
các tài liệu đó.*

**Долевая собственность - (sở
hữu theo tỷ lệ)** общая собственность с
определением доли каждого из
собственников в праве собственности
- *tài sản chung xác định phần sở hữu
của từng chủ sở hữu.*

**Дочернее хозяйственное
общество - (công ty con)** общество,
принимаемые которым решения
имеет возможность определять
другое (основное) хозяйственное
общество или товарищество в силу
преобладающего участия в его
уставном капитале либо в
соответствии с заключенным между
ними договором, либо иным образом
- *một công ty mà các quyết định của họ
có khả năng xác định một công ty kinh
doanh (chính) khác hoặc công ty hợp
danh dựa trên sự tham gia phổ biến vào
số vốn được ủy quyền của mình theo*

thỏa thuận đã ký kết giữa họ hoặc theo cách khác.

Залог - (cầm cố, bảo lãnh) способ обеспечения исполнения обязательства, в силу которого кредитор по обеспеченному залогом обязательству (залогодержатель) имеет право в случае неисполнения или ненадлежащего исполнения должником этого обязательства получить удовлетворения из стоимости заложенного имущества (предмета залога) преимущественно перед другими кредиторами лица, которому принадлежит заложенное имущество (залогодателя) - *phương thức bảo đảm thực hiện nghĩa vụ mà theo đó chủ nợ theo nghĩa vụ được bảo đảm bằng cầm cố (bên nhận cầm cố) có quyền, trong trường hợp con nợ không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ này, được nhận. sự hài lòng về giá trị của tài sản cầm cố (đối tượng cầm cố), chủ yếu đối với các chủ nợ khác của người sở hữu tài sản cầm cố (bên cầm cố).*

Завещание - (di chúc) распоряжение гражданина своим имуществом на случай своей смерти - *định đoạt tài sản của công dân trong trường hợp người đó chết.*

Законный режим имущества супругов - (chế độ tài sản hợp pháp của vợ chồng) режим совместной

собственности супругов - *chế độ tài sản chung của vợ chồng.*

Запись исполнения - (ghi âm, thu âm) фиксация звуков и (или) изображения или их отображение с помощью технических средств в какой-либо материальной форме, позволяющей осуществлять их неоднократное восприятие, воспроизведение или сообщение - *thu giữ âm thanh và (hoặc) hình ảnh hoặc sự hiển thị của chúng với sự trợ giúp của các phương tiện kỹ thuật ở bất kỳ dạng vật chất nào cho phép chúng được nhận thức, tái tạo hoặc báo cáo nhiều lần.*

Зачетная неустойка - (hình phạt tín dụng) неустойка, при которой убытки, причиненные неисполнением или ненадлежащим исполнением обязательства, возмещаются в части, не покрытой неустойкой - *hình phạt, trong đó những tổn thất do không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ được hoàn trả cho phần không thuộc phạm vi của việc tước đoạt.*

Изготовитель фонограммы - (ghi âm, thu âm) лицо, взявшее на себя инициативу и ответственность за первую запись звуков исполнения или других звуков либо отображений этих звуков - *người chủ động và chịu trách nhiệm về bản ghi âm đầu tiên của âm thanh biểu diễn hoặc các âm thanh*

khác, hoặc bản trình bày của những âm thanh này.

Изобретение - (sáng chế)
охраняемый патентом объект промышленной собственности, обладающий новизной, изобретательским уровнем и промышленной применимостью - *sở hữu công nghiệp được bảo hộ bằng sáng chế, sở hữu tính mới, bước phát minh và khả năng áp dụng công nghiệp..*

Интеллектуальная собственность - (sở hữu trí tuệ)
результаты интеллектуальной деятельности и приравненные к ним средства индивидуализации юридических лиц, товаров, работ, услуг и предприятий, которым предоставляется правовая охрана - *kết quả của hoạt động trí tuệ và các phương tiện tương đương để cá thể hóa pháp nhân, hàng hóa, công trình, dịch vụ và doanh nghiệp được bảo hộ hợp pháp.*

Ипотека - (thế chấp đất) залог земельных участков, предприятий, сооружений, квартир и другого недвижимого имущества - *thế chấp đất nền, xí nghiệp, công trình kiến trúc, căn hộ và bất động sản khác.*

Исключительное право на произведение - (độc quyền đến tác phẩm) исключительное право автора произведения или иного правообладателя использовать произведение в соответствии со ст.

1299 ГК в любой форме и любым не противоречащим закону способом - *độc quyền của tác giả của tác phẩm hoặc người giữ bản quyền khác để sử dụng tác phẩm phù hợp với quy định của Bộ luật dân sự dưới mọi hình thức và cách thức không trái với pháp luật.*

Исковая давность - (thời hiệu)
срок для защиты права по иску лица, право которого нарушено - *thời hạn bảo vệ quyền của người có quyền bị vi phạm.*

Исполнитель (автор исполнения) - (người thực hiện)
гражданин, творческим трудом которого создано исполнение, - артист-исполнитель (актер, певец, музыкант, танцор или другое лицо, которое играет роль, читает, декламирует, поет, играет на музыкальном инструменте или иным образом участвует в исполнении произведения литературы, искусства или народного творчества, в том числе эстрадного, циркового или кукольного номера), а также режиссер-постановщик спектакля (лицо, осуществившее постановку театрального, циркового, кукольного, эстрадного или иного театральнозрелищного представления) и дирижер - *công dân mà bằng lao động sáng tạo đã tạo ra một cuộc biểu diễn, là một nghệ sĩ biểu diễn (diễn viên, ca sĩ, nhạc sĩ, vũ công*

hoặc người khác đóng vai, đọc, ngâm thơ, hát, chơi nhạc cụ hoặc tham gia biểu diễn tác phẩm của sáng tạo văn học, nghệ thuật hoặc dân gian, bao gồm biểu diễn nhạc pop, xiếc hoặc múa rối), cũng như đạo diễn sân khấu của vở kịch (người dàn dựng sân khấu kịch, xiếc, múa rối, nhạc pop hoặc các buổi biểu diễn sân khấu khác) và người chỉ huy.

Казенное предприятие - (doanh nghiệp nhà nước) унитарное казенное предприятие, созданное на базе государственного или муниципального имущества в случаях и в порядке, которые предусмотрены законом о государственных и муниципальных унитарных предприятиях - *doanh nghiệp nhà nước đơn nhất được thành lập trên cơ sở tài sản của nhà nước hoặc của địa phương trong các trường hợp và theo cách thức được pháp luật về doanh nghiệp nhà nước và địa phương quy định.*

Казна - (kho bạc) средства государственного или муниципального бюджета и иное государственное либо муниципальное имущество, не закрепленное за государственными или муниципальными предприятиями и учреждениями - *quỹ của nhà nước hoặc ngân sách thành phố trực thuộc trung ương và tài sản khác của nhà nước hoặc thành phố trực thuộc trung*

ương không được giao cho các doanh nghiệp và cơ quan nhà nước hoặc thành phố trực thuộc trung ương.

Клад - (kho báu) зарытые в земле или сокрытые иным способом деньги или ценные предметы, собственник которых не может быть установлен либо в силу закона утратил на них право - *tiền hoặc vật có giá trị được chôn dưới đất hoặc được cất giấu bằng cách khác mà không thể xác lập được chủ sở hữu hoặc theo quy định của pháp luật, đã mất quyền đối với chúng.*

Коммандитное товарищество - (quan hệ đối tác hạn chế, Đối tác hữu hạn) см. товарищество на вере - *xem quan hệ đối tác hạn chế.*

Коммерческая организация - (tổ chức thương mại) организация (юридическое лицо), преследующая извлечение прибыли в качестве основной цели своей деятельности - *tổ chức (pháp nhân) theo đuổi việc tạo ra lợi nhuận như là mục tiêu chính của các hoạt động của mình.*

Коммерческая тайна - (bí mật thương mại) режим конфиденциальности информации, позволяющий ее обладателю при существующих или возможных обстоятельствах увеличить доходы, избежать неоправданных расходов, сохранить положение на рынке товаров, работ, услуг или получить

иную коммерческую выгоду - *chế độ bảo mật thông tin, cho phép chủ sở hữu của nó, trong những trường hợp hiện có hoặc có thể, tăng thu nhập, tránh các chi phí bất hợp lý, duy trì vị thế trên thị trường hàng hóa, công trình, dịch vụ hoặc thu được các lợi ích thương mại khác.*

Коммерческий кредит - (tín dụng thương mại) предоставление кредита, в том числе в виде аванса, предварительной оплаты, отсрочки и рассрочки оплаты товаров, работ или услуг, предусматриваемое договорами, исполнение которых связано с передачей в собственность другой стороне денежных сумм или других вещей, определяемых родовыми признаками - *việc cung cấp một khoản vay, bao gồm dưới hình thức trả trước, trả trước, trả chậm và trả dần cho hàng hóa, công trình hoặc dịch vụ, được cung cấp theo hợp đồng, việc thực hiện liên quan đến việc chuyển các khoản tiền hoặc những thứ khác xác định. theo đặc điểm chung đối với quyền sở hữu của bên kia.*

Коммерческий представитель - (đại diện thương mại) лицо, постоянно и самостоятельно представляющее от имени предпринимателей при заключении договоров в сфере предпринимательской деятельности - *người đại diện thường xuyên và độc lập*

thay mặt doanh nhân khi ký kết các hợp đồng trong lĩnh vực hoạt động kinh doanh.

Конкуренция - (cạnh tranh) соперничество хозяйствующих субъектов, при котором самостоятельными действиями каждого из них исключается или ограничивается возможность в одностороннем порядке воздействовать на общие условия обращения товаров на соответствующем товарном рынке - *sự cạnh tranh giữa các chủ thể kinh tế, trong đó các hành động độc lập của mỗi chủ thể loại trừ hoặc hạn chế khả năng tác động đơn phương đến các điều kiện chung cho lưu thông hàng hóa trên thị trường hàng hóa liên quan.*

Контрафактный экземпляр - (bản sao giả) экземпляр произведения или фонограммы, изготовление или распространение которого влечет за собой нарушение авторских или смежных прав - *bản sao của một tác phẩm hoặc bản ghi âm, việc sản xuất hoặc phân phối chúng dẫn đến vi phạm quyền tác giả hoặc quyền liên quan.*

Конфискация - (trưng thu, tịch thu) безвозмездное изъятие имущества у собственника в случаях, предусмотренных законом, по решению суда в виде санкции за совершение преступления или иного правонарушения - *chiếm giữ tài sản*

của chủ sở hữu trong trường hợp pháp luật có quy định, quyết định của Tòa án dưới hình thức xử phạt do phạm tội quá tang hoặc hành vi phạm tội khác.

Kредитный договор - (hợp đồng tín dụng) договор, по которому банк или иная кредитная организация (кредитор) обязуется предоставить денежные средства (кредит) заемщику в размере и на условиях, предусмотренных договором, а заемщик обязуется возвратить полученную денежную сумму и уплатить проценты на нее - *một thỏa thuận mà theo đó một ngân hàng hoặc tổ chức tín dụng khác (bên cho vay) cam kết cung cấp vốn (tín dụng) cho bên vay với số lượng và các điều khoản do thỏa thuận quy định, và bên vay cam kết trả lại số tiền đã nhận và trả lãi suất.*

Ликвидация юридического лица - (thanh lý một tổ chức pháp nhân) прекращение юридического лица без перехода его прав и обязанностей в порядке правопреемства к другим лицам - *chấm dứt pháp nhân mà không chuyển giao quyền và nghĩa vụ của mình theo cách kế thừa cho người khác.*

Место жительства - (nơi cư trú) место, где гражданин постоянно или преимущественно проживает - *nơi cư trú thường xuyên hoặc chủ yếu của công dân.*

Место открытия наследства - (địa điểm mở thừa kế) последнее место жительства наследодателя (ст. 20 ГК) - *nơi cư trú cuối cùng của người lập di chúc.*

Мнимая сделка - (thỏa thuận tượng trưng) сделка, совершенная лишь для вида, без намерения создать соответствующие ей правовые последствия - *giao dịch chỉ được thực hiện để xuất hiện, không có ý định tạo ra các hậu quả pháp lý tương ứng.*

Момент заключения договора - (thời điểm kí kết hợp đồng) момент получения лицом, направившим оферту, ее акцепта - *thời điểm người gửi phiếu mua hàng nhận được sự chấp nhận của nó.*

Монополистическая деятельность - (hoạt động độc quyền) злоупотребление хозяйствующим субъектом, группой лиц своим доминирующим положением, соглашения или согласованные действия, запрещенные антимонопольным законодательством, а также иные действия (бездействие), признанные в соответствии с федеральными законами монополистической деятельностью - *lạm dụng vị trí thống trị của một thực thể kinh doanh, một nhóm người, các thỏa thuận hoặc các hành động phối hợp bị cấm theo luật chống độc quyền, cũng như các hành*

động khác (không hành động) được công nhận theo luật liên bang là các hoạt động độc quyền.

Моральный вред - (thiệt hại, tổn thất tinh thần) физические или нравственные страдания гражданина - *tổn thất về thể chất hoặc tinh thần của một công dân.*

Наименование места происхождения товара - (tên gọi xuất xứ hàng hóa) обозначение, представляющее собой либо содержащее современное или историческое, официальное или неофициальное, полное или сокращенное наименование страны, городского или сельского поселения, местности или другого географического объекта, а также обозначение, производное от такого наименования и ставшее известным в результате его использования в отношении товара, особые свойства которого исключительно или главным образом определяются характерными для данного географического объекта природными условиями и (или) людскими факторами - *một tên gọi hiện đại hoặc lịch sử, chính thức hoặc không chính thức, tên đầy đủ hoặc viết tắt của một quốc gia, khu định cư thành thị hoặc nông thôn, địa phương hoặc đối tượng địa lý khác, cũng như một tên gọi bắt nguồn từ tên đó và được biết đến*

như vậy việc sử dụng nó liên quan đến một sản phẩm, các tính chất đặc biệt của chúng được xác định độc quyền hoặc chủ yếu bởi các điều kiện tự nhiên và (hoặc) các yếu tố con người đặc trưng của một đối tượng địa lý nhất định.

Наследование по закону - (thừa kế theo luật) наследование, которое имеет место, когда и поскольку оно не изменено завещанием, а также в иных случаях установленных ГК - *thừa kế, diễn ra khi và trong chừng mực không bị thay đổi theo di chúc, cũng như trong các trường hợp khác do Bộ luật dân sự xác lập.*

Недвижимые вещи (недвижимое имущество, недвижимость) - (bất động sản) земельные участки, участки недр, обособленные водные объекты и все, что прочно связано с землей, т.е. объекты, перемещение которых без несоразмерного ущерба их назначению невозможно, в том числе здания, сооружения, объекты незавершенного строительства, а также подлежащие государственной регистрации воздушные и морские суда, суда внутреннего плавания, космические объекты и иное имущество, отнесенное законам к недвижимым вещам - *các mảnh đất, các mảnh đất dưới lòng đất, các vùng*

nước bị cô lập và mọi thứ được kết nối chắc chắn với đất, tức là Các vật thể, việc di chuyển không thể thực hiện được nếu không có thiệt hại không cân xứng với mục đích của chúng, bao gồm các tòa nhà, công trình kiến trúc, các đối tượng xây dựng dở dang, cũng như máy bay và tàu biển phải đăng ký nhà nước, tàu thủy nội địa, vật thể vũ trụ và các tài sản khác được phân loại là bất động pháp luật.

Некоммерческая организация - (tổ chức phi thương mại, phi lợi nhuận) организация (юридическое лицо), не имеющая извлечение прибыли в качестве основной цели своей деятельности и не распределяющая полученную прибыль между участниками - *một tổ chức (pháp nhân) không lấy lợi nhuận làm mục tiêu chính trong các hoạt động của mình và không phân phối lợi nhuận nhận được cho những người tham gia.*

Негласное товарищество - (hợp tác ngầm) договор простого товарищества, которым предусмотрено, что его существование не раскрывается для третьих лиц - *thỏa thuận đối tác đơn giản, trong đó cung cấp rằng sự tồn tại của nó không được tiết lộ cho các bên thứ ba.*

Неосновательное обогащение - (làm giàu bất chính) имущество, приобретенное или сбереженное

лицом (приобретателем) без установленных законом, иными правовыми актами или сделкой основанной за счет другого лица (потерпевшего) - *tài sản do một người (người mua) có được hoặc để dành mà không được xác lập bởi pháp luật, các hành vi hợp pháp khác hoặc một giao dịch dựa trên chi phí của người khác (nạn nhân).*

Непокрытый аккредитив - (tín dụng chưa được thanh toán) аккредитив, в случае открытия которого исполняющему банку предоставляется право списывать всю сумму аккредитива с ведущегося у него счета банка-эмитента - *thư tín dụng, trong trường hợp ngân hàng được chỉ định được cấp quyền xóa toàn bộ số tiền của thư tín dụng từ tài khoản của ngân hàng phát hành đang giữ nó.*

Непреодолимая сила - (bất khả kháng) чрезвычайные и непредотвратимые при данных условиях обстоятельства - *các trường hợp bất thường và không thể tránh khỏi trong các điều kiện nhất định.*

Недобросовестная конкуренция - (cạnh tranh không công bằng) любые действия хозяйствующих субъектов (группы лиц), которые направлены на получение преимуществ при осуществлении предпринимательской деятельности, противоречат

законодательству РФ, обычаям, требованиям добропорядочности, разумности и справедливости и причинили или могут причинить убытки другим хозяйствующим субъектам - конкурентам либо нанесли или могут нанести вред их деловой репутации - *bất kỳ hành động nào của các thực thể kinh doanh (nhóm người) nhằm đạt được lợi thế trong việc thực hiện các hoạt động kinh doanh, trái với luật pháp của Liên bang Nga, phong tục tập quán, các yêu cầu về tính liêm chính, hợp lý và công bằng và đã gây ra hoặc có thể gây ra tổn thất cho doanh nghiệp khác thực thể - đối thủ cạnh tranh, hoặc đã gây ra hoặc có thể làm tổn hại đến danh tiếng kinh doanh của họ.*

Несостоятельность (банкротство) - (phá sản) признанная судом или объявленная должником неспособность должника в полном объеме удовлетворить требования кредиторов по денежным обязательствам и (или) исполнить обязанность по уплате обязательных платежей - *con nợ không có khả năng được tòa án công nhận hoặc được con nợ tuyên bố đầy đủ để đáp ứng các yêu cầu của chủ nợ về nghĩa vụ tiền tệ và (hoặc) để thực hiện nghĩa vụ thanh toán các khoản bắt buộc.*

Ничтожная сделка - (giao dịch trống không) сделка,

недействительная по основаниям, установленным законом, независимо от признания ее таковой судом - *giao dịch vô hiệu trên cơ sở pháp luật xác lập, bất kể nó có được tòa án công nhận hay không.*

Неустойка (штраф, пеня) - (tiền phạt) определенная законом или договором денежная сумма, которую должник обязан уплатить кредитору в случае неисполнения или ненадлежащего исполнения обязательства, в частности в случае просрочки исполнения - *số tiền mà pháp luật hoặc hợp đồng xác định mà con nợ có nghĩa vụ trả cho chủ nợ trong trường hợp không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ, cụ thể là trong trường hợp chậm thực hiện.*

Новация - (cơ sở để chấm dứt nghĩa vụ thỏa thuận về thay thế nghĩa vụ ban đầu) основание прекращения обязательства соглашением сторон о замене первоначального обязательства, существовавшего между ними, другим обязательством между теми же лицами, предусматривающим иной предмет или способ исполнения - *cơ sở cho việc chấm dứt nghĩa vụ theo thỏa thuận của các bên để thay thế nghĩa vụ ban đầu đã tồn tại giữa họ bằng nghĩa vụ khác giữa những người giống nhau, quy định một chủ thể hoặc phương thức thực hiện khác.*

Обязательство - (nghĩa vụ) вид гражданского правоотношения, в силу которого одно лицо (должник) обязано совершить в пользу другого лица (кредитора) определенное действие, как-то: передать имущество, выполнить работу, уплатить деньги и т.п., либо воздержаться от определенного действия, а кредитор имеет право требовать от должника исполнения его обязанности - *một loại quan hệ pháp luật dân sự, trong đó một người (con nợ) có nghĩa vụ thực hiện một hành động nhất định có lợi cho người khác (chủ nợ), chẳng hạn như: chuyển giao tài sản, thực hiện công việc, thanh toán tiền, v.v., hoặc không thực hiện một hành động nào đó và chủ nợ có quyền yêu cầu con nợ thực hiện nghĩa vụ của mình.*

Обнародование произведения - (công bố tác phẩm) осуществление автором или дача им согласия на осуществление действия, которое впервые делает произведение доступным для всеобщего сведения путем его опубликования, публичного показа, публичного исполнения, передачи в эфир или по кабелю либо любым другим способом - *việc tác giả thực hiện hoặc cho phép tác giả đồng ý thực hiện một hành động lần đầu tiên đưa tác phẩm đến với công chúng thông qua việc xuất*

bản, trưng bày trước công chúng, biểu diễn trước công chúng, phát sóng hoặc truyền qua cáp, hoặc bằng bất kỳ cách nào khác.

Общая собственность супругов - (sở hữu chung của vợ chồng) имущество, нажитое супругами во время брака и являющееся их совместной собственностью, если договором между ними не установлен иной режим этого имущества - *tài sản do vợ, chồng có được trong thời kỳ hôn nhân là tài sản chung của họ, trừ trường hợp tài sản này có một chế độ khác do thỏa thuận giữa họ.*

Общее имущество собственников квартир в многоквартирном доме - (tài sản chung của chủ sở hữu căn hộ trong một tòa nhà chung cư) принадлежащие собственникам квартир на праве общей долевой собственности общие помещения дома, несущие конструкции дома, механическое, электрическое, санитарно-техническое и иное оборудование за пределами или внутри квартиры, обслуживающее более одной квартиры - *mặt bằng chung của nhà ở, các công trình phụ trợ của nhà, cơ, điện, vệ sinh - kỹ thuật và các thiết bị khác bên ngoài hoặc bên trong căn hộ phục vụ cho nhiều căn hộ*

thuộc sở hữu chung của các chủ sở hữu căn hộ.

Общество с ограниченной ответственностью - (công ty trách nhiệm hữu hạn) *общество, уставный капитал которого разделен на доли; участники такого общества не отвечают по его обязательствам и несут риск убытков, связанных с деятельностью общества, в пределах стоимости принадлежащих им долей - một công ty, vốn được ủy quyền được chia thành cổ phần; những người tham gia của một công ty như vậy không phải chịu trách nhiệm về các nghĩa vụ của mình và chịu rủi ro tổn thất liên quan đến các hoạt động của công ty, trong phạm vi giá trị cổ phần của họ.*

Обычай - (tập quán, tập tục) *сложившееся и широко применяемое в какой-либо области предпринимательской или иной деятельности, не предусмотренное законодательством правило поведения, независимо от того, зафиксировано ли оно в каком-либо документе - phổ biến và được áp dụng rộng rãi trong bất kỳ lĩnh vực kinh doanh hoặc hoạt động nào khác, không được luật pháp quy định, quy tắc ứng xử, bất kể nó được ghi trong bất kỳ tài liệu nào.*

Объект авторских прав - (khách thể của quyền tác giả) *созданное творческим трудом*

гражданина, обнародованное или необнародованное произведение науки, литературы и искусства, независимо от его достоинств и назначения и выраженное в какой-либо объективной форме - tác phẩm khoa học, văn học, nghệ thuật do lao động sáng tạo của công dân tạo ra, được công bố hoặc không công bố công khai, không phụ thuộc vào công dụng, mục đích và được thể hiện dưới mọi hình thức khách quan.

Объекты гражданских прав - (khách thể của luật dân sự hay quyền dân sự) *вещи, включая наличные деньги и документарные ценные бумаги, иное имущество, в том числе безналичные денежные средства, бездокументарные ценные бумаги, имущественные права; результаты работ и оказания услуг, охраняемые результаты интеллектуальной деятельности и приравненные к ним средства индивидуализации (интеллектуальная собственность); нематериальные блага - những thứ, bao gồm chứng khoán tiền mặt và chứng từ, tài sản khác, bao gồm các quỹ không dùng tiền mặt, chứng khoán chưa được chứng nhận, quyền tài sản; kết quả của công việc và việc cung cấp dịch vụ, kết quả được bảo hộ của hoạt động trí tuệ và các phương tiện cá nhân hóa tương đương với chúng (tài sản trí tuệ); những hàng hóa phi vật thể.*

Опекун или попечитель - (người giám hộ hoặc người được ủy thác) гражданин, назначенный органом опеки и попечительства по месту жительства лица, нуждающегося в опеке или попечительстве - công dân được cơ quan giám hộ, cơ quan giám hộ chỉ định tại nơi cư trú của người cần giám hộ, giám hộ.

Опубликование (выпуск в свет) - (công bố) выпуск в обращение экземпляров произведения, представляющих собой копию произведения в любой материальной форме, в количестве, достаточном для удовлетворения разумных потребностей публики исходя из характера произведения - phát hành lưu hành các bản sao của một tác phẩm, tạo thành một bản sao của một tác phẩm dưới bất kỳ hình thức vật chất nào, với số lượng đủ để đáp ứng nhu cầu hợp lý của công chúng dựa trên bản chất của tác phẩm.

Оспоримая сделка - (thỏa thuận tranh cãi) сделка, недействительная в силу признания ее таковой судом по основаниям, установленным законом - giao dịch vô hiệu do tòa án công nhận giao dịch đó trên cơ sở luật định.

Отзывный аккредитив - (tín dụng có thể hủy ngang) аккредитив, который может быть изменен или

отменен банком-эмитентом без предварительного уведомления получателя средств - thư tín dụng, có thể được thay đổi hoặc hủy bỏ bởi ngân hàng phát hành mà không cần thông báo trước cho người nhận tiền.

Отступное - (cơ sở để chấm dứt nghĩa vụ bằng cách trả tiền) основание прекращения обязательства по соглашению сторон путем уплаты денег, передачи имущества и т.п. взамен исполнения - cơ sở cho việc chấm dứt nghĩa vụ theo thỏa thuận của các bên thông qua việc thanh toán tiền, chuyển giao tài sản, v.v. thay vì thực hiện.

Оферта - (bên đề nghị, giới thiệu) адресованное одному или нескольким конкретным лицам предложение, которое достаточно определено и выражает намерение лица, сделавшего предложение, считать себя заключившим договор с адресатом, которым будет принято предложение - một lời đề nghị gửi đến một hoặc một số người cụ thể, khá cụ thể và thể hiện ý định của người đưa ra lời đề nghị, coi mình đã ký một thỏa thuận với người nhận đề nghị, người sẽ chấp nhận lời đề nghị.

Патронаж - (bảo trợ) помощь, устанавливаемая совершеннолетнему дееспособному гражданину, который по состоянию здоровья не способен самостоятельно осуществлять и

защищать свои права и исполнять свои обязанности путем назначения ему помощника органом опеки и попечительства - *sự trợ giúp được thiết lập cho một công dân có khả năng trưởng thành mà do tình trạng sức khỏe của anh ta, không thể thực hiện và bảo vệ các quyền và nghĩa vụ của mình một cách độc lập bằng cách chỉ định anh ta một trợ lý bởi cơ quan giám hộ và giám hộ.*

Пеня - (tiền phạt) см. неустойка. - xem hình phạt.

Передаточный акт - (chứng thư chuyển giao) акт, содержащий положения о правопреемстве по всем обязательствам реорганизованного юридического лица в отношении всех его кредиторов и должников, включая обязательства, оспариваемые сторонами, а также порядок определения правопреемства в связи с изменением вида, состава, стоимости имущества, возникновением, изменением, прекращением прав и обязанностей реорганизуемого юридического лица, которые могут произойти до даты, на которую составлен данный акт - *một đạo luật có quy định về việc kế thừa tất cả các nghĩa vụ của pháp nhân được tổ chức lại liên quan đến tất cả các chủ nợ và con nợ của nó, bao gồm các nghĩa vụ mà các bên tranh chấp, cũng như thủ tục xác định quyền kế vị liên quan đến*

sự thay đổi về loại hình, thành phần, giá trị tài sản, sự xuất hiện, thay đổi, chấm dứt quyền và nghĩa vụ của pháp nhân được tổ chức lại, có thể xảy ra trước ngày hành vi này được soạn thảo.

Перестрахование - (tái bảo hiểm) страхование страховщиком (полностью или частично) принятого на себя по договору страхования риска выплаты страхового возмещения или страховой суммы у другого страховщика (страховщиков) по заключенному с последним договору перестрахования - *bảo hiểm bởi doanh nghiệp bảo hiểm (toàn bộ hoặc một phần) rủi ro do phải trả tiền bồi thường bảo hiểm hoặc số tiền bảo hiểm từ doanh nghiệp bảo hiểm (doanh nghiệp bảo hiểm) khác theo hợp đồng bảo hiểm theo hợp đồng tái bảo hiểm đã giao kết với người cuối cùng.*

Платежное поручение - (ủy thác chi trả) форма безналичных расчетов, при которых банк обязуется по поручению плательщика за счет средств, находящихся на его счете, перевести определенную денежную сумму на счет указанного плательщиком лица в этом или в ином банке в срок, предусмотренный законом или устанавливаемый в соответствии с ним, если более короткий срок не предусмотрен договором банковского счета либо не

определяется применяемыми в банковской практике обычаями - *một hình thức thanh toán không dùng tiền mặt, trong đó ngân hàng cam kết, theo hướng dẫn của người trả tiền, với chi phí có sẵn trong tài khoản của mình, chuyển một số tiền nhất định vào tài khoản của người được người trả tiền chỉ định trong điều khoản này. hoặc tại một ngân hàng khác trong thời hạn pháp luật quy định hoặc được thành lập phù hợp với ngân hàng đó, nếu thời hạn ngắn hơn không được thỏa thuận tài khoản ngân hàng quy định hoặc không được xác định bởi tập quán áp dụng trong hoạt động ngân hàng.*

Пожизненная рента - (lợi tức trọn đời, vĩnh viễn) рента, установленная на период жизни гражданина, передающего имущество под выплату ренты, либо на период жизни другого указанного им гражданина - *lợi tức được thiết lập cho thời gian sống của một công dân chuyển tài sản chống lại việc trả niên kim, hoặc cho khoảng thời gian sống của một công dân khác do anh ta chỉ định.*

Покрытый аккредитив - (tín dụng được bảo hiểm) аккредитив, при открытии которого банк-эмитент обязан перечислить сумму аккредитива (покрытие) за счет плательщика либо предоставленного ему кредита в распоряжение исполняющего банка на весь срок

действия обязательства банка-эмитента - *thư tín dụng, khi mở, ngân hàng phát hành có nghĩa vụ chuyển số tiền của thư tín dụng (bảo hiểm) với chi phí của người thanh toán hoặc khoản vay được cung cấp cho anh ta theo sự định đoạt của ngân hàng được chỉ định trong toàn bộ thời gian của nghĩa vụ của ngân hàng phát hành.*

Постоянная рента - (lợi tức thường xuyên) выплачиваемая по договору рента, получателем которой может быть только гражданин, а также некоммерческая организация, если это не противоречит закону и соответствует целям их деятельности - *lợi tức được trả theo hợp đồng, người nhận tiền chỉ có thể là công dân, cũng như tổ chức phi lợi nhuận, nếu điều này không trái với luật pháp và phù hợp với mục tiêu hoạt động của họ.*

Поручительство - (ủy nhiệm) способ обеспечения исполнения обязательства, в силу которого поручитель по договору обязывается перед кредитором другого лица отвечать за исполнение последним его обязательства полностью или в части - *phương thức bảo đảm thực hiện nghĩa vụ, theo đó người bảo lãnh theo hợp đồng có nghĩa vụ với chủ nợ của người khác phải chịu trách nhiệm về việc thực hiện toàn bộ hoặc một phần nghĩa vụ của người bảo lãnh theo hợp đồng.*

Передача вещи - (chuyển giao đồ vật) вручение вещи приобретателю, а равно сдача перевозчику для отправки приобретателю или сдача в организацию связи для пересылки приобретателю вещей, отчужденных без обязательства доставки - *bàn giao đồ vật cho người mua, cũng như giao cho người vận chuyển để gửi cho người mua hoặc giao cho tổ chức truyền thông để chuyển cho người mua những thứ mà không có nghĩa vụ giao hàng.*

Полезная модель - (mô hình tiện ích, có lợi) являющееся новым и промышленно применимым техническое решение, относящееся к устройству - *là một giải pháp kỹ thuật mới và có thể áp dụng công nghiệp liên quan đến thiết bị.*

Полное товарищество - (quan hệ đối tác chung đầy đủ) товарищество, участники которого (полные товарищи) в соответствии с заключенным между ними договором занимаются предпринимательской деятельностью от имени товарищества и солидарно несут субсидиарную ответственность по его обязательствам принадлежащим им имуществом - *công ty hợp danh, những người tham gia trong đó (thành viên hợp danh), theo thỏa thuận đã ký kết giữa họ, tham gia vào hoạt động kinh doanh nhân danh công ty hợp danh*

và cùng chịu trách nhiệm phụ về các nghĩa vụ của mình đối với tài sản thuộc sở hữu của họ.

Правоспособность гражданина - (năng lực pháp lý của một công dân) способность гражданина иметь гражданские права и нести обязанности - *khả năng của một công dân có các quyền dân sự và chịu trách nhiệm pháp lý.*

Предпринимательская деятельность - (hoạt động thương mại) самостоятельная, осуществляемая на свой риск деятельность, направленная на систематическое получение прибыли от пользования имуществом, продажи товаров, выполнения работ или оказания услуг лицами, зарегистрированными в этом качестве в установленном законом порядке - *hoạt động độc lập được thực hiện với rủi ro của riêng mình nhằm mục đích nhận được lợi nhuận một cách có hệ thống từ việc sử dụng tài sản, bán hàng hóa, thực hiện công việc hoặc cung cấp dịch vụ bởi những người đã đăng ký với tư cách này theo cách thức được pháp luật quy định.*

Предприятие как объект прав - (doanh nghiệp như khách thể của quyền) признаваемый недвижимостью имущественный комплекс, используемый для осуществления предпринимательской

деятельности, в состав которого входят все виды недвижимого и движимого имущества, предназначенные для его деятельности - *một tổ hợp bất động sản được thừa nhận là bất động sản được sử dụng để thực hiện hoạt động kinh doanh, bao gồm tất cả các loại bất động sản và động sản dành cho các hoạt động của nó.*

Представительство - (đại diện)

правоотношение, в рамках которого сделка, совершенная одним лицом (представителем) от имени другого лица (представляемого) в силу полномочия, основанного на доверенности, указании закона либо акте уполномоченного на то государственного органа или органа местного самоуправления, непосредственно создает, изменяет и прекращает гражданские права и обязанности представляемого - *mối quan hệ pháp lý trong đó giao dịch được thực hiện bởi một người (đại diện) thay mặt cho một người khác (được đại diện) bằng cơ quan có thẩm quyền dựa trên giấy ủy quyền, chỉ định của luật hoặc hành động của cơ quan nhà nước có thẩm quyền hoặc địa phương cơ quan chính phủ, trực tiếp tạo ra, thay đổi và chấm dứt các quyền và trách nhiệm dân sự của.*

**Представительство
юридического лица - (đại diện của**

pháp nhân) обособленное подразделение юридического лица, расположенное вне места его нахождения, которое представляет интересы юридического лица и осуществляет их защиту - *một bộ phận riêng biệt của một pháp nhân nằm bên ngoài địa điểm của nó, đại diện cho lợi ích của một pháp nhân và bảo vệ họ.*

Преимущественное право покупки доли в общей собственности - (quyền ưu tiên mua phần trong tài sản chung) право участников общей долевой собственности на покупку продаваемой постороннему лицу одним из собственников своей доли в праве общей собственности по цене, за которую она продается, и на прочих равных условиях, кроме случая продажи с публичных торгов - *quyền của những người tham gia sở hữu chung mua phần sở hữu chung do một trong các chủ sở hữu bán cho bên thứ ba với giá đã bán và theo các điều kiện bình đẳng khác, trừ trường hợp bán đấu giá công khai.*

Предварительный договор - (hợp đồng sơ bộ ban đầu) договор, по которому стороны обязуются заключить в будущем договор о передаче имущества, выполнении работ или оказании услуг (основной договор) на условиях, предусмотренных предварительным

договором - *hợp đồng mà theo đó các bên cam kết ký kết trong tương lai thỏa thuận về việc chuyển giao tài sản, thực hiện công việc hoặc cung cấp dịch vụ (thỏa thuận chính) về các điều kiện quy định của thỏa thuận sơ bộ.*

Приглашение делать оферты - (mời để làm người cung cấp, quảng cáo) реклама и иные предложения, адресованные неопределенному кругу лиц, если иное прямо не указано в предложении - *quảng cáo và các đề nghị khác dành cho một nhóm người vô hạn định, trừ khi được nêu rõ ràng trong đề nghị.*

Притворная сделка - (giao dịch giả vờ) сделка, которая совершена с целью прикрыть другую сделку, в том числе сделку на иных условиях - *một giao dịch được thực hiện để che đậy một giao dịch khác, bao gồm một giao dịch theo các điều khoản khác.*

Приобретательная давность - (thời hiệu chiếm dụng) приобретение права собственности на имущество гражданином или юридическим лицом, не являющимся его собственником, но добросовестно, открыто и непрерывно владеющим как своим собственным недвижимым имуществом в течение 15 лет либо иным имуществом в течение пяти лет - *được công dân hoặc pháp nhân không phải là chủ sở hữu tài sản đó sở hữu*

một cách thiện chí, công khai và liên tục sở hữu như bất động sản của mình trong 15 năm hoặc tài sản khác trong 5 năm.

Программа для ЭВМ - (chương trình máy tính) представленная в объективной форме совокупность данных и команд, предназначенных для функционирования ЭВМ и других компьютерных устройств в целях получения определенного результата, включая подготовительные материалы, полученные в ходе разработки программы для ЭВМ, и порождаемые ею аудиовизуальные отображения - *một tập hợp dữ liệu và lệnh được trình bày dưới dạng khách quan dành cho hoạt động của máy tính và các thiết bị máy tính khác nhằm thu được một kết quả nhất định, bao gồm các tài liệu chuẩn bị thu được trong quá trình phát triển chương trình máy tính và các màn hình nghe nhìn do nó tạo ra.*

Промышленный образец - (kiểu dáng công nghiệp) решение внешнего вида изделия промышленного или кустарно-ремесленного производства - *giải pháp về sự xuất hiện của một sản phẩm công nghiệp hoặc thủ công.*

Производственный кооператив (артель) - (hợp tác xã sản xuất) добровольное объединение граждан на основе членства для совместной производственной или

иной хозяйственной деятельности (производство, переработка, сбыт промышленной, сельскохозяйственной и иной продукции, выполнение работ, торговля, бытовое обслуживание, оказание других услуг), основанной на их личном трудовом и ином участии и объединении его членами (участниками) имущественных паевых взносов. Законом и учредительными документами производственного кооператива может быть предусмотрено участие в его деятельности юридических лиц. Производственный кооператив является коммерческой организацией. Члены производственного кооператива несут по обязательствам кооператива субсидиарную ответственность в размерах и в порядке, предусмотренных законом о производственных кооперативах и уставом кооператива - *sự liên kết tự nguyện của công dân trên cơ sở thành viên để cùng sản xuất hoặc hoạt động kinh tế khác (sản xuất, chế biến, bán các sản phẩm công nghiệp, nông nghiệp và các sản phẩm khác, thực hiện công việc, thương mại, dịch vụ tiêu dùng, cung cấp các dịch vụ khác) dựa trên lao động cá nhân của họ và sự tham gia khác và thành viên hợp nhất của nó (người tham gia) góp phần tài sản. Luật và các văn*

bản cấu thành của hợp tác xã sản xuất có thể quy định sự tham gia của các pháp nhân vào các hoạt động của nó. Hợp tác xã sản xuất là một tổ chức thương mại. Thành viên hợp tác xã sản xuất chịu trách nhiệm phụ về các nghĩa vụ của hợp tác xã với số lượng và phương thức theo quy định của pháp luật về hợp tác xã sản xuất và Điều lệ hợp tác xã.

Публичная оферта - (đề nghị, cung cấp, cung ứng công khai) содержащее все существенные условия договора предложение, из которого усматривается воля лица, делающего предложение, заключить договор на указанных в предложении условиях с любым, кто отзовется - *một đề nghị bao gồm tất cả các điều kiện thiết yếu của hợp đồng, từ đó ý chí của người đưa ra đề nghị được coi là ký kết một thỏa thuận về các điều kiện quy định trong đề nghị với bất kỳ ai đáp ứng.*

Публичный договор - (hợp đồng công) договор, заключенный коммерческой организацией и устанавливающий ее обязанности по продаже товаров, выполнению работ или оказанию услуг, которые такая организация по характеру своей деятельности должна осуществлять в отношении каждого, кто к ней обратится (розничная торговля, перевозка транспортом общего

пользования, услуги связи, энергоснабжение, медицинское, гостиничное обслуживание и т.п.). - *một thỏa thuận được ký kết bởi một tổ chức thương mại và xác lập các nghĩa vụ của mình để bán hàng hóa, thực hiện công việc hoặc cung cấp dịch vụ mà tổ chức đó, về bản chất của các hoạt động, phải thực hiện liên quan đến tất cả những người tham gia vào tổ chức đó (thương mại bán lẻ, vận tải công cộng dịch vụ vận tải, thông tin liên lạc, cung cấp năng lượng, dịch vụ y tế, khách sạn, v.v.).*

Реальный ущерб - (tổn thất thực tế) вид убытков, включающий расходы, которые лицо, чье право нарушено, произвело или должно будет произвести для восстановления нарушенного права, утрата или повреждение его имущества - *tổn thất, bao gồm các chi phí mà người có quyền bị vi phạm đã hoặc sẽ phải thực hiện để khôi phục quyền bị vi phạm, tổn thất hoặc thiệt hại đối với tài sản của mình.*

Ребенок - (trẻ em) лицо, не достигшее возраста 18 лет (совершеннолетия) - *người dưới 18 tuổi (đã số).*

Реорганизация юридического лица - (tổ chức lại pháp nhân) слияние, присоединение, разделение, выделение или преобразование юридического лица, осуществленное по решению его учредителей

(участников) либо органа юридического лица, уполномоченного на то учредительным документом, либо уполномоченных государственных органов или суда - *sáp nhập, gia nhập, chia, tách hoặc chuyển đổi một pháp nhân, được thực hiện theo quyết định của những người sáng lập (những người tham gia) hoặc một cơ quan của một pháp nhân được ủy quyền bởi một văn bản cấu thành, hoặc các cơ quan nhà nước có thẩm quyền hoặc tòa án.*

Реквизиция - (trung thu) изъятие имущества у собственника в интересах общества в случаях стихийных бедствий, аварий, эпидемий, эпизоотий и при иных обстоятельствах, носящих чрезвычайный характер, в порядке и на условиях, установленных законом, с выплатой собственнику стоимости имущества - *thu giữ tài sản của chủ sở hữu vì lợi ích của xã hội trong trường hợp thiên tai, tai nạn, dịch bệnh, động vật và các trường hợp khẩn cấp khác theo cách thức và điều kiện do pháp luật quy định phải trả cho chủ sở hữu giá trị tài sản.*

Самовольная постройка - (tự ý, tự tiện xây dựng) жилой дом, другое строение, сооружение или иное недвижимое имущество, созданное на земельном участке, не отведенном для этих целей в порядке,

установленном законом и иными правовыми актами, либо созданное без получения на это необходимых разрешений или с существенными нарушениями градостроительных и строительных норм и правил - *nhà ở, công trình kiến trúc, công trình kiến trúc khác hoặc bất động sản khác được tạo ra trên một thửa đất không được giao cho các mục đích này theo quy định của pháp luật và các hành vi hợp pháp khác, hoặc được tạo ra mà không có giấy phép cần thiết cho việc này hoặc vi phạm nghiêm trọng quy hoạch thị trấn và xây dựng các chuẩn mực và quy tắc.*

Сберегательная книжка на предъявителя - (sổ tiết kiệm) ценная бумага, удостоверяющая заключение договора банковского вклада с гражданином и внесение денежных средств на его счет по вкладу - *một loại chứng khoán xác nhận việc ký kết thỏa thuận tiền gửi ngân hàng với một công dân và việc thanh toán tiền vào tài khoản của anh ta trên một khoản tiền gửi.*

Сберегательный (депозитный) сертификат - (giấy chứng nhận tiết kiệm (tiền gửi)) ценная бумага, удостоверяющая сумму вклада, внесенного в банк, и права вкладчика (держателя сертификата) на получение по истечении установленного срока

суммы вклада и обусловленных в сертификате процентов в банке, выдавшем сертификат, или в любом филиале этого банка - *một loại chứng khoán xác nhận số tiền ký quỹ được thực hiện cho ngân hàng và quyền của người gửi tiền (chủ sở hữu chứng chỉ) nhận được, sau khi kết thúc thời hạn đã lập, số tiền ký quỹ và lãi suất được ghi trong chứng chỉ tại ngân hàng đã phát hành chứng chỉ hoặc tại bất kỳ chi nhánh nào của ngân hàng này.*

Сделки - (giao dịch) действия граждан и юридических лиц, направленные на установление, изменение или прекращение гражданских прав и обязанностей - *hành động của công dân, pháp nhân nhằm xác lập, thay đổi, chấm dứt quyền, nghĩa vụ dân sự.*

Сервитут - (một trong số quyền của chủ sở hữu đất) право собственника недвижимого имущества (земельного участка, другой недвижимости) требовать от собственника соседнего земельного участка, а в необходимых случаях и от собственника другого земельного участка (соседнего участка) предоставление права ограниченного пользования соседним участком - *quyền của chủ sở hữu bất động sản (thửa đất, bất động sản khác) yêu cầu chủ sở hữu thửa đất lân cận, và nếu cần, từ chủ sở hữu thửa đất khác (thửa đất*

lân cận), việc cấp quyền hạn chế sử dụng một lô lân cận.

Служебное произведение - (tác phẩm, công trình phục vụ) произведение, созданное в пределах установленных для работника (автора) трудовых обязанностей - *một tác phẩm được tạo ra trong giới hạn nhiệm vụ lao động được thiết lập cho người lao động (tác giả).*

Смешанный договор - (hợp đồng hỗn hợp) договор, в котором содержатся элементы различных договоров, предусмотренных законом или иными правовыми актами - *một thỏa thuận bao gồm các yếu tố của các thỏa thuận khác nhau được pháp luật quy định hoặc các hành vi pháp lý khác.*

Соавторство - (đồng tác giả) создание произведения совместным творческим трудом двух или более граждан - *tạo ra một tác phẩm bằng công việc sáng tạo chung của hai hoặc nhiều công dân.*

Собственность крестьянского (фермерского) хозяйства - (tài sản, sở hữu của một nông dân (trang trại)) имущество крестьянского (фермерского) хозяйства, принадлежащее его членам на праве совместной собственности, если законом или договором между ними не установлено иное - *tài sản của kinh tế nông dân (trang trại) thuộc sở hữu chung của các thành viên, trừ trường*

hợp pháp luật có quy định khác hoặc giữa họ có thỏa thuận.

Совместная собственность - (đồng sở hữu) общая собственность без определения доли каждого из собственников в праве собственности - *tài sản chung không xác định phần sở hữu của từng chủ sở hữu.*

Содержание права собственности - (nội dung của quyền sở hữu) совокупность принадлежащих собственнику прав владения, пользования и распоряжения своим имуществом - *toàn bộ các quyền của chủ sở hữu đối với sở hữu, sử dụng và định đoạt tài sản của mình.*

Солидарная обязанность (ответственность) должников - (nghĩa vụ chung) обязанность (ответственность) нескольких должников, при которой кредитор вправе требовать исполнения как от всех должников совместно, так и от любого из них в отдельности, притом как полностью, так и в части долга - *nghĩa vụ (trách nhiệm) của bên vay, trong đó bên cho vay có quyền yêu cầu tất cả các bên vay cùng thực hiện và với bất kỳ người nào trong số họ một cách riêng biệt, hơn nữa, cả toàn bộ và một phần khoản nợ.*

Солидарные требования - (yêu cầu chung) требования нескольких кредиторов, при которых

любой из солидарных кредиторов вправе предъявить к должнику требование в полном объеме - *yêu cầu bồi thường của bên cho vay, trong đó bất kỳ bên cho vay nào trong số các bên cho vay đều có quyền trình bày toàn bộ yêu cầu đối với bên vay.*

Сострахование - (đồng bảo hiểm) страхование объекта по одному договору совместно несколькими страховщиками - *bảo hiểm một đối tượng theo một hợp đồng do nhiều doanh nghiệp bảo hiểm cùng tham gia.*

Срок годности товара - (thời hạn sử dụng) определенный законом или в установленном порядке период времени, по истечении которого товар считается непригодным для использования по назначению - *một khoảng thời gian được xác định theo luật hoặc theo thủ tục đã thiết lập, sau đó hàng hóa được coi là không thích hợp để sử dụng cho mục đích đã định của chúng.*

Срочный вклад - (tiền gửi ngắn hạn) вклад, внесенный по договору банковского вклада, заключенному на условиях возврата вклада по истечении определенного договором срока - *tiền gửi được thực hiện nhưng đối với một thỏa thuận tiền gửi ngân hàng được ký kết trên cơ sở hoàn trả khoản tiền gửi sau khi hết thời hạn quy định trong thỏa thuận.*

Суброгация - (thay thế) переход к страховщику прав требования кредитора (страхователя) к должнику, ответственному за наступление страхового случая - *chuyển cho công ty bảo hiểm quyền yêu cầu của bên cho vay (chủ hợp đồng bảo hiểm) đối với bên vay chịu trách nhiệm về việc xảy ra sự kiện được bảo hiểm.*

Субсидиарная ответственность - (trách nhiệm bổ sung) вид ответственности, когда до предъявления требований к лицу, которое в соответствии с законом, иными правовыми актами или условиями обязательства несет ответственность дополнительно к ответственности другого лица, являющегося основным должником, кредитор должен предъявить требование к основному должнику - *loại trách nhiệm pháp lý, khi, trước khi yêu cầu một người, theo quy định của pháp luật, các hành vi hợp pháp khác hoặc các điều khoản của nghĩa vụ, phải chịu trách nhiệm ngoài trách nhiệm của một người khác là con nợ chính, chủ nợ phải nộp một yêu cầu chống lại con nợ chính.*

Субъект смежных прав - (chủ thể của các quyền liên quan) исполнитель, производитель фонограммы, организация эфирного или кабельного вещания, изготовитель базы данных,

публикатор произведения - người biểu diễn, nhà sản xuất bản ghi âm, tổ chức phát sóng hoặc truyền hình cáp, nhà sản xuất cơ sở dữ liệu, nhà xuất bản tác phẩm.

Товар - (hàng hóa) продукт деятельности (включая работы, услуги), предназначенный для продажи или обмена - sản phẩm của hoạt động (bao gồm các tác phẩm, dịch vụ) nhằm mục đích bán hoặc trao đổi.

Товарищество на вере (коммандитное товарищество) - (thỏa thuận hoạt động chung có giới hạn) товарищество, в котором наряду с участниками, осуществляющими от имени товарищества предпринимательскую деятельность и отвечающими по обязательствам товарищества своим имуществом (полными товарищами), имеется один или несколько участников-вкладчиков (коммандитистов), которые несут риск убытков, связанных с деятельностью товарищества, в пределах сумм внесенных ими вкладов и не принимают участия в осуществлении товариществом предпринимательской деятельности. Число коммандитистов не должно превышать 20 - công ty hợp danh trong đó, cùng với những người tham gia thực hiện các hoạt động kinh doanh thay mặt cho công ty hợp danh và chịu trách

nhệm về các nghĩa vụ của công ty bằng tài sản của họ (thành viên hợp danh), có một hoặc nhiều thành viên góp vốn (thành viên góp vốn) chịu rủi ro thiệt hại liên quan đến các hoạt động của công ty hợp danh, trong phạm vi số tiền họ đã đóng góp và không tham gia vào việc thực hiện các hoạt động kinh doanh của công ty hợp danh. Số lượng đối tác hạn chế không được vượt quá 20.

Товарный знак и знак обслуживания - (nhãn hiệu và dịch vụ) обозначение, служащее для индивидуализации товаров (услуг) юридических лиц или индивидуальных предпринимателей - sự chỉ định nhằm mục đích cá nhân hóa hàng hóa (dịch vụ) của các pháp nhân hoặc doanh nhân cá nhân.

Удержание - (khấu trừ) способ обеспечения исполнения обязательств, в силу которого кредитор, у которого находится вещь, подлежащая передаче должнику либо лицу, указанному должником, вправе в случае неисполнения должником в срок обязательства по оплате этой вещи или возмещению кредитору связанных с нею издержек и других убытков удерживать ее до тех пор, пока соответствующее обязательство не будет исполнено - một phương thức bảo đảm việc hoàn thành nghĩa vụ, theo đó người có quyền, người giữ vật được chuyển giao cho bên vay hoặc cho

người được bên vay chỉ định, có quyền, trong trường hợp bên vay không thực hiện nghĩa vụ thanh toán cho thứ này hoặc hoàn trả cho người có nghĩa vụ các chi phí liên quan và các tổn thất khác, cho đến khi nghĩa vụ tương ứng được hoàn thành.

Унитарное предприятие - (doanh nghiệp đơn nhất) thương mại là tổ chức thương mại không được chủ sở hữu trao quyền sở hữu đối với tài sản đó. Tài sản này thuộc về doanh nghiệp trên cơ sở quyền quản lý kinh tế hoặc quyền quản lý hoạt động.

Упущенная выгода - (mất lợi nhuận) là khoản lợi nhuận không nhận được mà một người có quyền bị vi phạm sẽ nhận được trong các điều kiện bình thường của lao động dân sự nếu quyền của người đó không bị vi phạm.

Уступка права (требования) по сделке - (nhượng quyền (yêu cầu)

theo giao dịch) см. цессия - хет chuyển giao, nhượng quyền.

Филиал - (chi nhánh) обособленное подразделение юридического лица, расположенное вне места его нахождения и осуществляющее все его функции или их часть, в том числе функции представительства - một bộ phận riêng biệt của một pháp nhân nằm ngoài địa điểm của nó và thực hiện tất cả các chức năng của nó hoặc một phần của chúng, bao gồm cả các chức năng của văn phòng đại diện.

Фонограмма - (bản ghi âm) любая исключительно звуковая запись исполнений или иных звуков либо ее отображений - bất kỳ bản ghi âm thuần túy nào của các buổi biểu diễn hoặc các âm thanh khác hoặc các bản trình bày của nó.

Франчайзинг - (nhượng quyền thương mại) см. договор коммерческой концессии (договор франчайзинга) - hợp đồng chuyển nhượng.

Целевой заем - (vay tín nhiệm) договор займа, заключенный с условием использования заемщиком полученных средств на определенные цели и с обязанностью заемщика обеспечить возможность осуществления займа контролем за целевым использованием суммы займа - hợp đồng cho vay được

ký kết với điều kiện người đi vay sử dụng số tiền nhận được cho những mục đích nhất định và với nghĩa vụ của người đi vay để đảm bảo rằng người cho vay có thể thực hiện quyền kiểm soát đối với mục đích sử dụng số tiền vay.

Цессия (уступка требования по сделке) - (nhượng quyền (yêu cầu) theo giao dịch) передача права (требования), принадлежащего кредитору на основании обязательства, другому лицу по сделке - *chuyển giao quyền (yêu cầu) thuộc về chủ nợ trên cơ sở nghĩa vụ cho người khác theo giao dịch.*

Чек - (hóa đơn) ценная бумага, содержащая ничем не обусловленное распоряжение чекодателя банку произвести платеж указанной в нем суммы чекодержателю - *một chứng khoán chứa một mệnh lệnh vô điều kiện của người ký phát đến ngân hàng để thanh toán số tiền được chỉ định trong đó cho người cầm séc.*

Штраф - (tiền phạt) см. неустойка - *xem hình phạt.*

Эмансипация - (thông báo trưởng thành, đầy đủ năng lực hành vi) объявление несовершеннолетнего, достигшего 16 лет, полностью дееспособным, если он работает по трудовому договору, в том числе по контракту, или с согласия родителей, усыновителей или попечителя

занимается предпринимательской деятельностью - *tuyên bố trẻ vị thành niên đã đủ 16 tuổi có đủ khả năng nếu làm việc theo hợp đồng lao động, bao gồm cả hợp đồng hoặc, với sự đồng ý của cha mẹ, cha mẹ nuôi hoặc người giám hộ, đang tham gia vào hoạt động kinh doanh.*

Юридическое лицо - (pháp nhân) организация, которая имеет обособленное имущество и отвечает по своим обязательствам этим имуществом, может от своего имени приобретать и осуществлять гражданские права, нести гражданские обязанности, быть истцом и ответчиком в суде - *tổ chức có tài sản riêng và chịu trách nhiệm về nghĩa vụ của mình đối với tài sản này có thể nhân danh mình tiếp thu và thực hiện các quyền dân sự, chịu các nghĩa vụ dân sự, là nguyên đơn và bị đơn trước tòa.*

ГЛАВА 4. ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС (TỔ TỤNG DÂN SỰ)

Арбитражный процесс - (tổ tụng trọng tài) это система последовательно осуществляемых процессуальных действий, совершаемых арбитражным судом и другими участниками судопроизводства в связи с рассмотрением и разрешением конкретного дела - *là hệ thống các hoạt động tố tụng được tiến hành nhất quán do Tòa án trọng tài và những người tham gia tố tụng khác thực hiện liên quan đến việc xem xét và giải quyết một vụ việc cụ thể.*

Апелляция - (phúc thẩm) просьба одной из спорящих сторон, по-даваемая в апелляционный суд, о пересмотре дела в силу неправильности решения суда первой инстанции, вынесенного в пользу противоположной стороны - *yêu cầu của một trong các bên tranh chấp gửi lên Tòa án cấp phúc thẩm để xem xét lại vụ án do quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm không chính xác, có lợi cho bên đối diện.*

Вещественные доказательства - (vật chứng) это предметы, которые по своему внешнему виду, свойствам, месту нахождения или по иным признакам

могут служить средством установления обстоятельств, имеющих значение для рассмотрения и разрешения дела - *là những đối tượng mà xét về hình dáng, tính chất, vị trí hoặc các đặc điểm khác, có thể dùng làm phương tiện xác lập các tình tiết quan trọng cho việc xem xét và giải quyết vụ án.*

Взыскание беспорное - (bồi thường, hoàn không tranh cãi) принудительное взыскание денежных сумм без обращения в суд, арбитражный суд, иной орган, разрешающий имущественные споры. Беспорное взыскание производится: с организаций путем списания с соответствующих счетов в учреждениях банка денежных сумм по распоряжениям взыскателей или по исполнительным надписям нотариальных органов; с граждан - по исполнительным надписям. Допускается лишь в случаях, прямо предусмотренных законом - *buộc bồi thường mà không phải đến Tòa án, Trọng tài, cơ quan khác giải quyết tranh chấp tài sản. Việc thu tiền không thể chối cãi được thực hiện: từ các tổ chức bằng cách xóa tiền từ các tài khoản tương ứng trong các tổ chức ngân hàng theo lệnh của người yêu cầu bồi thường hoặc theo lệnh của công chứng viên điều hành; từ công dân - theo mệnh lệnh hành pháp. Chỉ được phép trong những*

trường hợp được pháp luật quy định rõ ràng.

Взыскатель - (nguyên đơn , bên đòi bồi thường) одна из сторон исполнительного производства (управомоченное лицо). Другая (обязанная) сторона именуется должником - *một trong các bên tham gia tố tụng cưỡng chế (người có quyền). Bên kia (có nghĩa vụ) được gọi là bên bồi thường.*

Вновь открывшиеся обстоятельства - (các tình tiết mới làm thay đổi bản chất vụ án) это факты, от которых зависят возникновение, изменение или прекращение прав и обязанностей лиц, участвующих в деле - *là những tình tiết làm nảy sinh, thay đổi hoặc chấm dứt quyền và nghĩa vụ của những người liên quan trong vụ án.*

Возражения против иска - (phản đối đơn kiện) аргументированные доказательствами доводы, опровергающие предъявленный иск. По своему характеру возражения могут быть процессуальными и материально-правовыми. Первые всегда направлены на то, чтобы доказать неправомерность возникновения самого процесса по делу ввиду отсутствия у истца права на иск или нарушения им порядка его подачи; вторые свидетельствуют о

незаконности или необоснованности требования истца - *lập luận chứng minh bác bỏ tuyên bố. Về bản chất, sự phản đối có thể mang tính thủ tục và nội dung. Các nguyên tắc trước đây luôn nhằm mục đích chứng minh tính bất hợp pháp của việc xảy ra chính quá trình trong vụ án do nguyên đơn không có quyền yêu cầu bồi thường hoặc do vi phạm thủ tục nộp đơn; cái sau chỉ ra tính bất hợp pháp hoặc vô căn cứ của yêu cầu của nguyên đơn.*

Встречный иск - (đơn kiện ngược lại từ bị đơn, đơn kiện phản tố) самостоятельное исковое требование ответчика к истцу, заявленное в суде или арбитражном суде в возникшем уже процессе для совместного рассмотрения с первоначальным иском; средство защиты ответчика против предъявленного к нему иска. В.и. принимается к производству, если он направлен к зачету первоначального иска, если удовлетворение встречного иска исключает (полностью или частично) удовлетворение первоначального иска, а также если между встречным иском и первоначальным иском имеется взаимная связь и их совместное рассмотрение ускорит судебное разбирательство - *yêu cầu độc lập của bị đơn chống lại nguyên đơn, được tuyên bố tại tòa án hoặc tòa án trọng tài trong quá trình đã phát sinh*

để cùng xem xét với yêu cầu ban đầu; biện pháp khắc phục hậu quả cho bị đơn đối với yêu cầu chống lại anh ta. Trong va. được chấp nhận cho các thủ tục tố tụng nếu nó nhằm mục đích bù trừ yêu cầu ban đầu, nếu sự thỏa mãn của yêu cầu phản tố loại trừ (toàn bộ hoặc một phần) sự thỏa mãn của yêu cầu ban đầu, và cũng nếu có mối liên hệ lẫn nhau giữa yêu cầu phản tố và yêu cầu ban đầu và việc xem xét chung của họ sẽ đẩy nhanh quá trình tố tụng.

Гарантии процессуальные - (bảo đảm về thủ tục tố tụng) hệ thống các biện pháp pháp lý do pháp luật thiết lập để thực hiện công lý đúng đắn, bảo vệ các quyền và tự do của con người trong tố tụng hình sự và dân sự, thực hiện các nhiệm vụ của tố tụng trong các

vụ án hình sự và dân sự. Các bảo đảm tố tụng quan trọng nhất là: quyền được bào chữa, quyền được trợ giúp pháp lý miễn phí, tính công khai và cởi mở của quá trình tố tụng của tòa án, tính tập thể của tòa án, quyền kháng cáo đối với quyết định (bản án) của tòa án.

Гласность судопроизводства - (nguyên tắc công khai trong xét xử) демократический принцип судебного процесса, заключающийся в открытом судебном разбирательстве всех дел, публичном провозглашении судебных приговоров (решений) - nguyên tắc dân chủ của quá trình xét xử, bao gồm xét xử công khai tất cả các vụ án, công bố các bản án (quyết định) của tòa án.

Государственная пошлина - (phí, lệ phí nhà nước) это установленный государством обязательный и действующий на всей территории РФ денежный платёж, взимаемый с физических и юридических лиц, в чьих интересах уполномоченные органы или должностные лица совершают юридически значимые действия и выдают документы - đây là một khoản thanh toán bằng tiền do nhà nước thiết lập và có giá trị trên toàn lãnh thổ Liên bang Nga, được thu từ các cá nhân và pháp nhân, mà các cơ quan hoặc quan chức có thẩm quyền thực hiện các hành

động quan trọng về mặt pháp lý và ban hành các văn bản có lợi ích.

Гражданский процесс - (tố tụng dân sự) это урегулированная гражданским процессуальным правом совокупность процессуальных действий и гражданско-процессуальных правоотношений, складывающихся между судом и другими субъектами при рассмотрении и разрешении гражданского дела судом общей юрисдикции - *là tập hợp các hành vi tố tụng và các quan hệ pháp luật tố tụng dân sự phát sinh giữa Tòa án và các chủ thể khác khi xem xét, giải quyết vụ án dân sự của Tòa án có thẩm quyền chung do pháp luật tố tụng dân sự điều chỉnh.*

Гражданское дело - (vụ án dân sự) любое дело, рассматриваемое в суде в порядке, предусмотренном гражданско-процессуальным законодательством. К гражданским делам относятся дела: по спору о гражданском праве; по жалобе на действия органов управления или должностных лиц, совершенные с нарушением полномочий, ущемляющие права граждан; об установлении фактов, имеющих юридическое значение, и другие дела особого производства - *mọi trường hợp được xét xử tại Tòa án theo quy định của pháp luật tố tụng dân sự. Vụ án dân sự bao gồm các vụ án: tranh*

chấp về pháp luật dân sự; khiếu nại những việc làm của cơ quan chủ quản, cán bộ vi phạm quyền hạn, xâm phạm quyền của công dân; về việc thiết lập các sự kiện có ý nghĩa pháp lý và các trường hợp tố tụng đặc biệt khác.

Гражданское процессуальное право - (luật tố tụng dân sự) это система правовых норм, регулирующих гражданско-процессуальные действия и правоотношения, складывающиеся между судом и другими участниками процесса при осуществлении правосудия по гражданским делам - *là hệ thống các quy phạm pháp luật điều chỉnh các hoạt động tố tụng dân sự và các quan hệ pháp luật phát triển giữa Tòa án và những người tham gia khác trong quá trình thực hiện công tác tư pháp trong các vụ án dân sự.*

Гражданское процессуальное правоотношение - (quan hệ pháp luật tố tụng dân sự) отношение, складывающееся между судом и другими участниками процесса при совершении процессуальных действий и урегулированные нормами гражданского процессуального права - *mối quan hệ hình thành giữa Tòa án và những người tham gia tố tụng khác trong quá trình thực hiện các hoạt động tố tụng và được quy định trong các quy phạm của pháp luật tố tụng dân sự.*

Доверенность - (ủy quyền) специальный документ, дающий право либо на совершение всех процессуальных действий, на ведение любых гражданских дел, либо на ведение конкретного дела, на совершение конкретного процессуального действия - *một văn bản đặc biệt cho phép thực hiện tất cả các hoạt động tố tụng, tiến hành bất kỳ vụ án dân sự nào hoặc tiến hành một vụ án cụ thể, thực hiện một hành động tố tụng cụ thể.*

Доказательства (судебные) - (chứng cứ) любые фактические данные об обстоятельствах, имеющих значение для правильного разбирательства уголовного, гражданского, арбитражного, конституционного дела, а также дела об административном правонарушении. В УПК РФ, ГПК РФ, АПК РФ, КоАП РФ, ТК РФ содержатся самостоятельные определения понятия доказательств, отражающие специфику данного вида процесса. Содержатся в показаниях, доказательствах вещественных, заключениях экспертов, протоколах и др. Различают прямые и косвенные доказательства, первоначальные и производные, личные и вещественные. Закон предъявляет к доказательствам требования относимости и допустимости - *bất kỳ*

dữ liệu thực tế nào về các tình huống quan trọng đối với việc xét xử chính xác một vụ án hình sự, dân sự, trọng tài, hiến pháp, cũng như một vụ vi phạm hành chính. Bộ luật tố tụng hình sự của Liên bang Nga, Bộ luật tố tụng dân sự của Liên bang Nga, Bộ luật tố tụng trọng tài của Liên bang Nga, Bộ luật về tội phạm hành chính của Liên bang Nga và Bộ luật lao động của Liên bang Nga có các định nghĩa độc lập về khái niệm về bằng chứng, phản ánh các chi tiết cụ thể của loại quá trình này. Có trong lời khai, bằng chứng vật chất, ý kiến chuyên gia, giao thức, vv. Phân biệt giữa bằng chứng trực tiếp và gián tiếp, ban đầu và phái sinh, cá nhân và vật chất. Luật áp đặt các yêu cầu về bằng chứng về sự phù hợp và khả năng chấp nhận.

Доказательства
вещественные - (vật chứng)
предметы, которые могут служить средством установления обстоятельств, имеющих значение для дела. В гражданском процессе являются предметы, которые служили орудиями преступления или сохранили на себе его следы, или были объектами преступных действий, а также деньги и иные ценности, нажитые преступным путем, и все другие предметы, которые помогают обнаружить преступление, установить

фактические обстоятельства дела, выявить виновных либо опровергнуть обвинение или смягчить ответственность - *các đối tượng có thể dùng như một phương tiện để thiết lập các tình tiết liên quan đến vụ án. Trong tố tụng dân sự là các đồ vật được dùng làm công cụ phạm tội hoặc dấu vết còn lại của tội phạm, hoặc là đồ vật của hành vi phạm tội, cũng như tiền và các vật có giá trị khác có được bằng các biện pháp phạm tội, và tất cả các đồ vật khác giúp phát hiện tội phạm, thiết lập tình tiết thực tế của vụ án, cho thấy thủ phạm chối tội hoặc giảm nhẹ trách nhiệm.*

Доказательства косвенные - (chứng cứ gián tiếp) доказательства, из которых (при условии их достоверности) можно сделать предположительный вывод о существовании доказываемого факта - *bằng chứng mà từ đó (tùy thuộc vào độ tin cậy của chúng) có thể đưa ra kết luận phỏng đoán về sự tồn tại của một thực tế đã được chứng minh.*

Доказательства личные - (chứng cứ riêng) доказательства, источником которых являются люди (стороны, третьи лица, представители, свидетели, эксперты, составители документов) - *bằng chứng có nguồn gốc từ con người (các bên, bên thứ ba, đại diện, nhân chứng, chuyên gia, người soạn thảo).*

Доказательства

первоначальные - (chứng cứ ban đầu) доказательства, полученные из первоисточника. Ими могут быть фактические данные, полученные с помощью показаний свидетеля-очевидца, подлинного документа, путем осмотра вещи, носящих на себе определенные следы, и т.д. - *bằng chứng thu được từ nguồn ban đầu. Chúng có thể là dữ liệu thực tế thu được bằng lời khai của nhân chứng, tài liệu xác thực, bằng cách xem xét những thứ có dấu vết nhất định, v.v.*

Доказательства письменные - (chứng cứ thành văn) акты, документы, письма делового или личного характера, содержащие сведения об обстоятельствах, имеющих значение для дела. Доказательства письменные, как правило, представляются в подлиннике. При затруднительности представления в суд письменных доказательств он может потребовать надлежащим образом засвидетельствованные выписки или произвести осмотр и исследование письменных доказательств в месте их хранения. Особый вид письменных доказательств образуют документы, полученные с помощью электронно-вычислительной техники - *các văn bản, tài liệu, thư từ mang tính chất kinh doanh hoặc cá nhân, có thông tin về các*

tình tiết liên quan đến vụ án. Bằng chứng bằng văn bản thường được trình bày trong bản gốc. Nếu khó nộp chứng cứ bằng văn bản cho tòa án, anh ta có thể yêu cầu các bản trích lục được chứng nhận thích hợp hoặc kiểm tra và nghiên cứu chứng cứ bằng văn bản tại nơi lưu trữ chúng. Một loại bằng chứng dạng văn bản đặc biệt được hình thành bởi các tài liệu thu được bằng máy tính điện tử.

Доказательства производные - (chứng cứ phát sinh) доказательства «из вторых рук», напр., сведения, полученные из показаний свидетеля, который сам факта не наблюдал, а знает о нем со слов др. лиц; сведения, полученные из копии документа или с помощью фотоснимка, слепка с вещественного доказательства и др. - *bằng chứng thứ hai, ví dụ, thông tin thu được từ lời khai của một nhân chứng mà bản thân họ không quan sát sự việc, nhưng biết về điều đó từ lời nói của người khác; thông tin thu được từ bản sao của tài liệu hoặc sử dụng ảnh chụp, đúc lại từ vật chứng, v.v.*

Доказательства прямые - (chứng cứ trực tiếp) доказательства, из которых (при условии их достоверности) можно сделать однозначный вывод о существовании (или несуществовании) доказываемого факта - *bằng chứng mà từ đó (tùy thuộc vào độ tin cậy của*

chúng), có thể đưa ra kết luận rõ ràng về sự tồn tại (hoặc không tồn tại) của thực tế đang được chứng minh.

Доказывание судебное - (chứng minh) это разновидность познания, протекающая в специфической процессуальной форме и охватывающая мыслительную, процессуальную деятельность субъектов, обосновывающих те или иные положения и выводящих на основе этого новые знания в суде - *là một hình thức khác của hoạt động nhận thức, tiến hành theo một hình thức tổ tụng cụ thể và bao quát hoạt động tinh thần, tổ tụng của các chủ thể, chứng minh một số điều khoản nhất định và rút ra kiến thức mới trên cơ sở này trước tòa.*

Доказательствами по делу - (chứng cứ theo vụ án) в арбитражном процессе являются полученные в предусмотренном законом порядке сведения о фактах, на основании которых арбитражный суд устанавливает наличие или отсутствие обстоятельств, обосновывающих требования и возражения лиц, участвующих в деле, а также иные обстоятельства, имеющие значение для правильного рассмотрения дела - *trong quá trình tổ tụng trọng tài, thông tin về các sự kiện thu được theo cách thức được pháp luật*

quy định, trên cơ sở đó tòa án trọng tài xác định sự hiện diện hoặc vắng mặt của các tình huống chứng minh cho các yêu cầu và phản đối của những người tham gia vụ án, cũng như các tình huống khác điều đó rất quan trọng để xem xét chính xác các trường hợp.

Доказательственные факты - (chứng cứ, dẫn chứng) это такие обстоятельства, которые, будучи установленными в обычном порядке, затем используются судом в качестве доказательств существования юридических фактов предмета доказывания - đây là những tình huống, được thiết lập theo cách thông thường, sau đó được tòa án sử dụng làm bằng chứng về sự tồn tại của các sự kiện pháp lý của đối tượng chứng minh.

Должником - (người mang nợ, bên vay, bên thực hiện nghĩa vụ) являются гражданин или организация, обязанные по исполнительному документу совершить определенные действия (передать денежные средства и иное имущество, исполнить иные обязанности или запреты, предусмотренные исполнительным документом) или воздержаться от их совершения - là công dân hoặc tổ chức bị văn bản thi hành án buộc phải thực hiện một số hành động nhất định (chuyển tiền và tài sản khác, thực hiện các nghĩa vụ hoặc điều cấm khác được

quy định bởi văn bản thi hành án) hoặc không thực hiện chúng.

Дополнительное судебное решение - (quyết định bổ sung của tòa án) способ исправления неполноты вынесенного судом (судьей) решения. Дополнительное судебное решение может быть вынесено только на основании фактических обстоятельств, которые были установлены при разбирательстве дела - một cách để sửa chữa sự không đầy đủ của quyết định của tòa án (thẩm phán). Một quyết định bổ sung của tòa án chỉ có thể được đưa ra trên cơ sở các tình tiết thực tế đã được thiết lập trong quá trình tố tụng.

Допустимость доказательства - (tính hợp pháp, cho phép của chứng cứ) в процессуальном праве требование, согласно которому определить допустимость доказательств - значит выяснить, получено ли оно с помощью предусмотренных законом средств. Доказательства, полученные с нарушением закона, не имеют юридической силы - trong luật tố tụng, theo đó yêu cầu xác định khả năng tiếp nhận của chứng cứ có nghĩa là tìm hiểu xem chứng cứ đó có được lấy bằng các phương tiện do luật quy định hay không. Chứng cứ vi phạm pháp luật thu được không có hiệu lực pháp luật.

Достаточность

доказательства - (**tính đầy đủ**), (или их совокупности) - одно из требований, предъявляемых законом к доказательствам; означает, что они позволяют сделать достоверный вывод о существовании факта, в подтверждение которого они собраны - *một trong những yêu cầu của pháp luật đối với các bằng chứng; có nghĩa là thông qua các bằng chứng cho phép đưa ra kết luận đáng tin cậy về sự tồn tại của thực tế hỗ trợ cho việc các bằng chứng được thu thập.*

Достоверность доказательств - (**tính xác thực của chứng cứ**) одно из требований, предъявляемых законом к доказательствам, означает соответствие их действительности. Убедиться в достоверности доказательств - значит выяснить, правду ли говорит свидетель, соответствуют ли действительности сведения, содержащиеся в документе, соответствует ли копия документа его подлиннику и т. д. - *một trong những yêu cầu mà pháp luật đặt ra đối với bằng chứng có nghĩa là chúng phải tuân theo thực tế. Để xác minh độ tin cậy của bằng chứng có nghĩa là tìm hiểu xem nhân chứng có nói đúng sự thật hay không, thông tin trong tài liệu có đúng sự thật không, bản sao của tài liệu có tương ứng với bản gốc của nó hay không, v.v.*

Законная сила судебного

решения - (**hiệu lực pháp lý quyết định của tòa án**) это качество судебного акта, в силу которого решение приобретает обязательность, неопровержимость, исключительность, исполнимость, преюдициальность по истечении срока на апелляционное, кассационное обжалование (опротестование) - *đây là tính chất của một văn bản tư pháp, theo đó quyết định trở nên ràng buộc, không thể bác bỏ, loại trừ, có thể thi hành, không có phương hại khi hết thời hạn kháng nghị phúc thẩm, kháng nghị giám đốc thẩm.*

Законный представитель - (**đại diện hợp pháp**) гражданин, который в силу закона выступает во всех учреждениях, в т. ч. судебных, в защиту личных и имущественных прав и законных интересов недееспособных, ограниченно дееспособных, либо дееспособных, но в силу физического состояния (по старости, болезни и т. п.) не могущих лично осуществлять свои права и выполнять свои обязанности. Для выполнения этих действий представляет суду документы, удостоверяющие его полномочия. В гражданском процессе - родители, усыновители, опекуны и попечители - *công dân, theo luật, hành động trong tất cả các cơ quan, kể cả cơ quan tư*

pháp, để bảo vệ quyền cá nhân, tài sản và lợi ích hợp pháp của những người mất khả năng, một phần năng lực hoặc có khả năng, nhưng do tình trạng thể chất (tuổi già, bệnh tật, vv)) người không thể tự mình thực hiện các quyền và nghĩa vụ của mình. Để thực hiện các hành động này, cần nộp các tài liệu xác nhận quyền hạn của mình cho tòa án. Trong tố tụng dân sự - cha mẹ, cha mẹ nuôi, người giám hộ và người được ủy thác.

Заочное рассмотрение дела - (xét xử vắng mặt) в гражданском и арбитражном процессе - рассмотрение судом дела в отсутствие истца или ответчика, либо и того и другого. Допускается, если от одной или обеих сторон поступило заявление о разбирательстве дела в их отсутствие, а также при неявке в заседание суда ответчика, надлежащим образом извещенного о времени и месте разбирательства дела. Заочное рассмотрение дела в случаях, не предусмотренных законом, является существенным его нарушением, влекущим обязательную отмену приговора, решения - *trong các thủ tục tố tụng dân sự và trọng tài - tòa án xem xét một vụ án trong trường hợp không có nguyên đơn hoặc bị đơn, hoặc cả hai. Được phép nếu một hoặc cả hai bên nhận được đơn yêu cầu tố tụng vắng mặt,*

cũng như vắng mặt bị đơn, được thông báo hợp lệ về thời gian và địa điểm tiến hành tại phiên tòa. Xem xét vắng mặt vụ án trong những trường hợp pháp luật không quy định là vi phạm nghiêm trọng dẫn đến buộc phải hủy bản án, quyết định.

Заочное решение - (quyết định xét xử vắng mặt) это разновидность решения суда, которое выносится в результате упрощенного судебного разбирательства с согласия истца и в отсутствие ответчика, надлежаще извещенного о времени и месте судебного разбирательства, но не явившегося в суд - *đây là một loại quyết định của tòa án được đưa ra là kết quả của quá trình tố tụng tóm tắt với sự đồng ý của nguyên đơn và khi bị đơn vắng mặt, người đã được thông báo hợp lệ về thời gian và địa điểm của phiên tòa, nhưng không có mặt tại tòa.*

Иностранцами гражданами - (công dân ngoại quốc) признаются лица, обладающие гражданством иностранного государства и не имеющие гражданства РФ, лицами без гражданства - лица, не принадлежащие к гражданству РФ и не имеющие доказательств принадлежности к гражданству другого государства - *được công nhận là những người có quốc tịch nước ngoài và không có quốc tịch Liên bang Nga, người không quốc tịch - những người*

không thuộc quyền công dân của Liên bang Nga và không có bằng chứng về quyền công dân của một quốc gia khác.

Иск виндикационный - (đơn kiện đòi lại tài sản của chủ sở hữu) иск собственника об истребовании вещи из чужого незаконного владения; иными словами, иск невладельца собственника к владеющему несобственнику. Название И.в. происходит от лат. vim dicere (объявляю о применении силы) и обусловлено правом собственника по розыску и возвращению своей вещи - где нахожу свою вещь, там и забираю ее - *yêu cầu của chủ sở hữu về việc cải tạo một thứ từ sở hữu bất hợp pháp của người khác; nói cách khác, khiếu nại của chủ sở hữu không sở hữu chống lại chủ sở hữu không sở hữu. Tên gọi của loại đơn kiện này bắt nguồn từ tiếng Latinh “vim dicere” (tôi tuyên bố sử dụng vũ lực) và do quyền của chủ sở hữu được tìm kiếm và trả lại tài sản của mình - tôi tìm thấy đồ của mình ở đâu, tôi lấy nó.*

Иск негаторный - (đơn kiện của chủ sở hữu tài sản về yêu cầu bảo vệ quyền lợi của bản thân) иск собственника, направленный на защиту его права от таких нарушений, которые не соединены с лишением собственника владения вещью. Иск негаторный направлен на устранение помех, препятствующих

собственнику пользоваться своим имуществом. Название негаторного иска происходит от лат. actionegatoria (отрицающий иск) - *yêu cầu của chủ sở hữu nhằm bảo vệ quyền của mình khỏi những vi phạm như vậy không liên quan đến việc tước quyền sở hữu của chủ sở hữu đối với vật đó. Một tuyên bố phủ định nhằm loại bỏ những trở ngại ngăn cản chủ sở hữu sử dụng tài sản của mình. Tên gọi của loại đơn kiện này bắt nguồn từ tiếng Latinh “actionegatoria” (từ chối xác nhận quyền sở hữu).*

Иск о признании - (đơn kiện yêu cầu thừa nhận) иск, направленный на установление наличия или отсутствия правоотношений между сторонами (подтвердить договор или признать его недействительным) - *yêu cầu nhằm thiết lập sự hiện diện hoặc vắng mặt của các quan hệ pháp lý giữa các bên (để xác nhận hợp đồng hoặc hủy bỏ hợp đồng).*

Иск о присуждении - (đơn kiện yêu cầu bị đơn thực hiện các yêu cầu xác định hoặc ngừng những hành động sai trái) иск, направленный на принуждение ответчика совершить определенные действия или воздержаться от неправомерных действий (возвратить имущество, возместить убытки, уплатить неустойку, алименты, не

препятствовать   пользоваться
имуществом) - *một yêu cầu nhằm buộc
bị đơn thực hiện một số hành động hoặc
không thực hiện các hành vi trái pháp
luật (trả lại tài sản, bồi thường thiệt hại,
nộp phạt, cấp dưỡng, không can thiệp
vào việc sử dụng tài sản).*

Иск преобразовательный -
(**đơn kiện yêu cầu thay đổi hoặc chấm
dứt quan hệ pháp luật**) иск,
направленный на то, чтобы изменить
(выделить свою долю из общего
имущества) или прекратить
правоотношение (разделить общую
собственность) - *nhằm mục đích thay
đổi (tách phần tài sản riêng ra khỏi tài
sản chung) hoặc chấm dứt quan hệ pháp
luật (chia tài sản chung).*

Иск регрессный - (**đơn kiện
yêu cầu hoàn trả tiền**) требование о
возврате денежной суммы (или иной
имущественной ценности), которая
была уплачена третьему лицу по вине
должника. Например, лицо,
ответственное за причиненный вред,
обязано по иску регрессному
страховой организации возместить
суммы страховых выплат
потерпевшему - *yêu cầu trả lại số tiền
(hoặc giá trị tài sản khác) đã trả cho
bên thứ ba do lỗi của con nợ. Ví dụ,
người chịu trách nhiệm về thiệt hại gây
ra có nghĩa vụ bồi hoàn số tiền bảo
hiểm cho nạn nhân theo yêu cầu của tổ
chức bảo hiểm truy đòi.*

Исключительная

подведомственность - (**thẩm quyền
xét xử vụ án đặc biệt**) заключается в
наделении   полномочием   по
совершению нотариальных действий
только нотариуса, а альтернативная -
в праве совершать определённые
юридические действия как
нотариусом, так и другими органами
и лицами - *chỉ bao gồm việc trao quyền
cho một công chứng viên để thực hiện
các hành động công chứng và thay thế -
trong quyền thực hiện các hành động
pháp lý nhất định của cả công chứng
viên và các cơ quan và cá nhân khác.*

Исполнительное

производство - (**thủ tục thực thi, thi
hành án**) система правовых норм,
регулирующих   юридическую
деятельность по принудительному
осуществлению исполнительных
документов. В современном
исполнительном производстве
принудительно реализуются не
только судебные акты, но и акты
других органов гражданской
юрисдикции: третейских судов,
включая   международные
коммерческие арбитражи, нотариусов
и т. д. - *hệ thống các quy phạm pháp
luật điều chỉnh các hoạt động pháp lý
để thực thi các văn bản hành pháp.
Trong tố tụng thực thi hiện đại, không
chỉ hành vi tư pháp được thực thi mà
còn có hành vi của các cơ quan tài phán*

dân sự khác: tòa án trọng tài, bao gồm cả trọng tài thương mại quốc tế, công chứng viên, v.v.

Исполнительные документы - (các tài liệu làm cơ sở để tiến hành thủ tục thi hành án) документы, являющиеся основанием для возбуждения исполнительного производства и совершения судебным приставом действий по принудительной реализации судебных решений, а также актов других органов - *các tài liệu làm cơ sở cho việc khởi xướng các thủ tục cưỡng chế và việc Thừa phát lại thực hiện các hành động để thi hành các quyết định của Tòa án, cũng như các hành vi của các cơ quan khác.*

Исполнительный лист - (lệnh thực hiện, thi hành án) один из видов исполнительных документов, выдается судом общей юрисдикции на основании решений, приговоров, определений и постановлений судов (судей); мировых соглашений, утвержденных судом; решений третейских судов по спорам между гражданами, юридическими лицами; российских и международных коммерческих арбитражей, в частности международного коммерческого арбитражного суда и Морской арбитражной комиссии при Торгово-промышленной палате РФ; арбитражей (третейских судов),

специально образуемых для рассмотрения дел; решений иностранных судов - *một trong những loại văn bản cưỡng chế do Tòa án có thẩm quyền chung ban hành trên cơ sở quyết định, bản án, quyết định, lệnh của Tòa án (thẩm phán); các thỏa thuận hòa giải được tòa án chấp thuận; quyết định của Tòa án trọng tài về tranh chấp giữa công dân, pháp nhân; Các trọng tài thương mại của Nga và quốc tế, đặc biệt là Tòa án Trọng tài Thương mại Quốc tế và Ủy ban Trọng tài Hàng hải tại Phòng Thương mại và Công nghiệp Liên bang Nga; hội đồng trọng tài (hội đồng trọng tài thứ 3) được thành lập đặc biệt để xem xét các vụ việc; quyết định của tòa án nước ngoài.*

Истец - (nguyên đơn) это лицо, субъективные материальные права или охраняемые законом интересы которого нарушены или оспариваются и в силу этого нуждаются в защите - *đây là người có quyền nội dung chủ quan hoặc lợi ích được bảo vệ hợp pháp bị vi phạm hoặc tranh chấp và do đó cần được bảo vệ.*

Источники гражданского процессуального права - (nguồn của pháp luật tố tụng dân sự) как внешняя форма выражения права - это нормативные акты различного уровня, содержащие нормы указанной отрасли права - *với tư cách là hình thức biểu hiện bên ngoài của*

pháp luật, đây là những hành vi mang tính quy phạm ở nhiều cấp độ khác nhau chứa đựng các quy phạm của ngành luật cụ thể.

Международную подсудность - (thẩm quyền, quyền tài phán quốc tế) толкуют как компетентность судов данного государства по разрешению гражданских дел с иностранным элементом - *được hiểu là thẩm quyền giải quyết các vụ việc dân sự có yếu tố nước ngoài của Tòa án của một quốc gia nhất định.*

Мировое соглашение представляет собой - **(thỏa thuận giảng hòa, hòa giải)** гражданско-правовой договор, заключаемый сторонами спора на взаимосогласованных ими условиях и подлежащий обязательному утверждению судом - *thỏa thuận dân sự do các bên tranh chấp giao kết theo các điều khoản đã thỏa thuận và bắt buộc phải có sự chấp thuận của Tòa án.*

Мировые судьи - (thẩm phán hòa giải) в Российской Федерации - это судьи общей юрисдикции субъектов Российской Федерации, входящие в единую судебную систему России - *ở Liên bang Nga - đây là các thẩm phán có thẩm quyền chung của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, nằm trong hệ thống tư pháp thống nhất của Nga.*

Национальный режим - (chế độ quốc gia) означает, что иностранным гражданам, предприятиям, организациям и лицам без гражданства предоставляется такой режим, как и для физических и юридических лиц РФ, на них распространяются одинаковые процессуальные права - *có nghĩa là công dân nước ngoài, doanh nghiệp, tổ chức và người không quốc tịch được cung cấp chế độ tương tự như đối với cá nhân và pháp nhân của Liên bang Nga, họ phải tuân theo các quyền tố tụng như nhau.*

Немедленное исполнение - (thi hành ngay lập tức) это исполнение судебных решений, не вступивших в законную силу, при наличии для этого оснований - *đây là việc thi hành các quyết định của tòa án chưa có hiệu lực pháp luật, nếu có căn cứ cho việc này.*

Ненадлежащие стороны - (Các bên không phù hợp) это такие лица, которые первоначально предполагались участниками спорного материального правоотношения, но, как выяснилось впоследствии, таковыми в действительности не являлись - *đây là những người ban đầu được cho là người tham gia vào quan hệ pháp lý vật chất đang tranh chấp, nhưng hóa ra sau này, họ không thực sự như vậy.*

Необходимое соучастие - (bắt buộc tham gia, yêu cầu tham gia) не зависит от усмотрения суда, истца или ответчика, а целиком определяется предписаниями закона и характером спорного материального правоотношения, как правило, их многосубъектным составом - *không phụ thuộc vào quyết định của tòa án, nguyên đơn hay bị đơn mà hoàn toàn được xác định bởi các quy định của pháp luật và bản chất của quan hệ pháp luật vật chất đang tranh chấp, theo quy luật, bởi cấu thành đã chủ thể của chúng.*

Нотариальное производство - (thủ tục công chứng) представляет собой определённую совокупность юридических действий нотариуса и лиц, обратившихся за совершением нотариального действия, направленных на совершение определённого нотариального действия - *đại diện cho một tập hợp các hành vi pháp lý nhất định của công chứng viên và những người nộp đơn yêu cầu công chứng nhằm thực hiện một hành vi công chứng nhất định.*

Обстоятельства - (sự kiện, tình tiết vụ án) признаются судом, рассматривающим дело, общеизвестными, если они известны широкому кругу лиц, в том числе судебному составу - *được công nhận bởi tòa án đang xem xét vụ việc, thường*

được biết đến nếu họ được nhiều người biết đến, bao gồm cả thành phần tư pháp.

Общие представители - (các đại diện chung) это такие процессуальные действия, которые вправе совершать любой представитель, выступающий от имени доверителя, независимо от того, оговорены ли они в доверенности - *đây là những hành động thủ tục mà bất kỳ người đại diện nào thay mặt cho hiệu trưởng đều có quyền thực hiện, bất kể chúng có được quy định trong giấy ủy quyền hay không.*

Объяснения сторон и третьих лиц - (giải thích cho các bên và bên thứ ba) сообщение названных лиц о фактах, имеющих значение для разрешения дела - *thông báo của những người được nêu tên về các sự kiện quan trọng cho việc giải quyết vụ án.*

Определение суда первой инстанции - (phán quyết của tòa án cấp sơ thẩm) это вид постановления суда первой инстанции или судьи, которым дело не разрешается по существу - *đây là loại phán quyết của tòa án cấp sơ thẩm hoặc thẩm phán không giải quyết vụ án theo lý.*

Особым производством - (thủ tục đặc biệt) называется не связанное с разрешением спора о праве

судебное установление юридических фактов или состояний и контроль за правомерностью органов нотариата и ЗАГСa - *được gọi là cơ sở tư pháp đối với các sự kiện hoặc điều kiện pháp lý và kiểm soát tính hợp pháp của các cơ quan công chứng và cơ quan đăng ký kết hôn, không liên quan đến việc giải quyết tranh chấp về luật.*

Оставление заявления без рассмотрения - (y đơn không xem xét) это форма окончания гражданского дела, вызываемого фактором несоблюдения заявителем установленных законом условий возбуждения и нормального развития процесса - *một vụ án dân sự do người nộp đơn không tuân thủ các điều kiện do pháp luật quy định để khởi xướng và phát triển bình thường của quá trình.*

Ответчик - (bị đơn) это лицо, которое привлекается к ответу в связи с заявлением истца о том, что нарушены или оспариваются его субъективные права или охраняемые законом интересы. Ответчик рассматривается в качестве пассивной стороны в гражданском процессе - *đây là một người bị đưa ra công lý liên quan đến tuyên bố của nguyên đơn rằng các quyền hoặc lợi ích chủ thể của mình được pháp luật bảo vệ bị vi phạm hoặc bị tranh chấp. Bị đơn được coi là bên bị động trong quá trình dân sự.*

Относимыми

доказательствами - (chứng cứ liên quan) признаются судом только те, которые имеют значение для правильного рассмотрения и разрешения дела - *chỉ được tòa án công nhận những điều quan trọng để xem xét và giải quyết đúng đắn vụ án.*

Оценка доказательств - (đánh giá chứng cứ) это сложная процессуальная и одновременно мыслительная деятельность суда, а также участвующих в деле лиц, имеющая место на всех стадиях гражданского процесса - *đây là một thủ tục tổ tụng phức tạp, đồng thời là hoạt động tư duy của tòa án, cũng như của những người liên quan trong vụ án, diễn ra ở tất cả các giai đoạn của quá trình tố tụng dân sự.*

Перерыв - (tạm nghỉ tại tòa) это отсрочка продолжения судебного разбирательства на относительно короткое время, вызываемая главным образом необходимостью отдыха судей или возникновения обстоятельств, которые препятствуют продолжению процесса, но могут быть устранены сравнительно быстро и просто - *đó là việc hoãn tiếp tục phiên tòa trong một thời gian tương đối ngắn, nguyên nhân chủ yếu là do các thẩm phán cần nghỉ ngơi hoặc xảy ra các tình tiết ngăn cản việc tiếp tục phiên*

tòa, nhưng có thể được loại bỏ tương đối nhanh chóng và dễ dàng.

Письменные доказательства - (bằng chứng thành văn) это сведения об обстоятельствах, имеющих значение для рассмотрения и разрешения дела (акты, договоры, справки и иные документы и материалы), выполненные в форме цифровой, графической записи, в том числе полученные посредством факсимильной, электронной или другой связи либо иным позволяющим установить достоверность документа способом - *thông tin về các tình huống quan trọng đối với việc xem xét và giải quyết vụ việc (hành vi, hợp đồng, giấy chứng nhận và các tài liệu và tư liệu khác), được lập dưới dạng hồ sơ đồ họa, kỹ thuật số, bao gồm cả những thông tin thu được bằng fax, điện tử hoặc thông tin liên lạc khác hoặc theo một cách khác cho phép thiết lập tính xác thực của tài liệu.*

Предмет иска - (đối tượng của đơn kiện) это определённое требование истца к ответчику, например о признании права авторства, о восстановлении на работе, о возмещении ущерба и т. д. - *đây là một yêu cầu nhất định của nguyên đơn đối với bị đơn, ví dụ, để công nhận quyền tác giả, phục hồi công việc, bồi thường thiệt hại, v.v.*

Предмет доказывания - (đối tượng chứng minh) это совокупность имеющих значение для дела обстоятельств, которые необходимо установить для разрешения существующего дела в суде - *đây là một tập hợp các tình huống liên quan đến vụ án phải được thiết lập để giải quyết một vụ án hiện có tại tòa án.*

Преобразовательный иск - (đơn kiện yêu cầu chấm dứt hoặc thay đổi quan hệ pháp luật) это иски о прекращении, изменении, а в ряде случаев и о возникновении нового материального правоотношения - *đây là những đơn kiện về việc chấm dứt, thay đổi và trong một số trường hợp, vì sự xuất hiện của một quan hệ pháp luật nội dung mới.*

Процессуальное соучастие - (tham gia tố tụng) одновременное участие в гражданском процессе на стороне истца или ответчика или на обеих сторонах одновременно нескольких лиц - *đồng thời tham gia tố tụng dân sự với bên nguyên đơn, bên bị đơn hoặc đồng thời của nhiều người cùng một lúc.*

Подведомственность - (thẩm quyền xét xử theo vụ án, vụ án nào do tòa dân sự thụ lý) относимость нуждающихся в государственно-властном разрешении споров о праве и других юридических дел к ведению того либо иного государственного и

иного органа, это свойство юридических дел, в силу которого они подлежат разрешению определёнными юрисдикционными органами - *sự liên quan của các tranh chấp về luật và các vụ việc pháp lý khác cần giải quyết bằng quyền lực nhà nước với thẩm quyền của một cơ quan này hoặc một cơ quan nhà nước khác, đây là tài sản của các vụ án pháp lý, do đó chúng phải được giải quyết bởi các cơ quan tài phán nhất định.*

Подготовительная часть судебного разбирательства - (chuẩn bị xét xử) представляет собой систему процессуальных действий, направленных на то, чтобы выявить возможность рассмотрения дела по существу - *là một hệ thống các hành động thủ tục nhằm xác định khả năng xem xét vụ việc trên cơ sở.*

Подсудность - (thẩm quyền xét xử theo tòa án, tòa án nào sẽ là tòa án cấp sơ thẩm đầu tiên) относимость подведомственного судам дела к ведению определённого суда - *sự liên quan của một vụ việc thuộc thẩm quyền của tòa án với thẩm quyền của một tòa án cụ thể.*

Постановление суда первой инстанции - (phán quyết của tòa án cấp sơ thẩm) это индивидуально-конкретный процессуальный акт, принятый судом общей юрисдикции на основе действующего

законодательства в результате осуществления правосудия по гражданским делам в письменной форме, носящий государственно-властный и обязательный характер - *nó là một hành vi tổ tụng cụ thể cho từng cá nhân được thông qua bởi một tòa án có thẩm quyền chung trên cơ sở pháp luật hiện hành là kết quả của việc quản lý công lý trong các vụ án dân sự bằng văn bản, có tính chất nghiêm trọng và ràng buộc của nhà nước.*

Преращение производства по делу - (chấm dứt thủ tục tổ tụng xét xử theo vụ án) есть форма окончания дела, обусловливаемого такими предусмотренными законом обстоятельствами, которые полностью исключают возможность судопроизводства - *có hình thức chấm dứt vụ án, do những tình tiết đó do pháp luật quy định nên hoàn toàn loại trừ khả năng khởi kiện.*

Преюдициальные обстоятельства - (các tình tiết bắt buộc, có hiệu lực từ trước) это такие обстоятельства, которые установлены вступившими в законную силу решениями или приговорами суда по ранее рассмотренным делам и не подлежащие повторному доказыванию - *đây là những tình tiết đã được thiết lập bởi các quyết định của tòa án đã có hiệu lực pháp luật đối với*

các vụ việc đã được xem xét trước đó và không phải là bằng chứng lặp lại.

Признание факта или согласие с фактом - (thừa nhận sự thật, tình tiết) на котором другая сторона основывает свои требования или возражения, связано с распределением обязанности доказывания, в соответствии с которым сторона доказывает определённые факты - *mà bên kia căn cứ vào các tuyên bố hoặc phản đối của mình, có liên quan đến việc phân bổ nghĩa vụ chứng minh, theo đó bên này chứng minh một số sự kiện nhất định.*

Принципы гражданского процессуального права - (các nguyên tắc của luật tố tụng dân sự) это правовые основы, выражающие сущность и единство соответствующей отрасли права - *đây là những cơ sở pháp lý thể hiện bản chất và sự thống nhất của ngành luật có liên quan.*

Приостановление производства по делу - (ngừng thủ tục tố tụng, xét xử vụ án) это временная и полная остановка всех процессуальных действий по делу, вызываемая наступлением указанных в законе обстоятельств, препятствующих дальнейшему судопроизводству - *đây là sự đình chỉ tạm thời và hoàn toàn của tất cả các hành động tố tụng trong vụ án, gây ra*

bởi sự khởi đầu của các tình huống được quy định trong luật làm cản trở các thủ tục tiếp theo.

Производство в апелляционной инстанции - (thủ tục tố tụng, xét xử cấp phúc thẩm) правоприменительный цикл, предназначенный для проверки не вступивших в законную силу судебных актов суда первой инстанции и заключающийся в новом рассмотрении дела по существу - *chu kỳ thực thi pháp luật, được thiết kế để kiểm tra các hành vi xét xử của tòa án cấp sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật và bao gồm việc xem xét vụ án mới dựa trên giá trị.*

Процессуальное представительство (đại diện tố tụng) представляет собой выполнение процессуальных действий одним лицом от имени и в интересах другого лица - *là việc thực hiện các hành động tố tụng bởi một người thay mặt và vì lợi ích của người khác.*

Процессуальный срок - (thời hạn tố tụng) предусмотренный законом или назначаемый судом определённый промежуток или момент времени, с которым процессуальный закон связывает возможность (необходимость) совершения конкретных процессуальных действий либо наступление иных правовых

последствий - *một khoảng thời gian hoặc thời điểm nhất định do pháp luật quy định hoặc do tòa án chỉ định, trong đó luật tố tụng kết nối khả năng (sự cần thiết) của việc thực hiện các hành vi tố tụng cụ thể hoặc việc xảy ra các hậu quả pháp lý khác.*

Родовая подсудность - (thẩm quyền gốc) разграничивает дела между арбитражными судами различного уровня - *phân định vụ việc giữa các Tòa án trọng tài các cấp.*

Свидетель - (người làm chứng) это лицо, которому могут быть известны какие-либо обстоятельства, относящиеся к делу, а показания свидетелей - это сведения, сообщённые лицами, которым могут быть известны какие-либо обстоятельства, имеющие значение для рассмотрения и разрешения дела - *đây là người có thể biết về mọi tình tiết liên quan đến vụ án và lời khai của nhân chứng là thông tin được cung cấp bởi những người có thể biết về mọi tình tiết quan trọng đối với việc xem xét và giải quyết vụ án.*

Специальные полномочия - (quyền hạn đặc biệt) это такие полномочия, которые представитель вправе совершать только при указании на них в доверенности - *đây là những quyền hạn mà người đại diện chỉ có quyền thực hiện khi được chỉ rõ trong giấy ủy quyền.*

Спор о подсудности - (tranh cãi về thẩm quyền)

объективированное в процессуальных действиях заинтересованных лиц и суда (судов) расхождение во мнениях относительно подсудности конкретного дела - *được khách quan hóa trong các hành động tố tụng của những người quan tâm và sự khác biệt của tòa án (các tòa án) về thẩm quyền của một vụ việc cụ thể.*

Стадии гражданского судопроизводства - (các giai đoạn của tố tụng dân sự) это составные части единого гражданского судопроизводства, характеризующиеся общностью ближайшей процессуальной цели - *đây là các bộ phận cấu thành của một thủ tục dân sự thống nhất, có đặc điểm chung là mục tiêu tố tụng gần nhất.*

Стадия подготовки дела к судебному разбирательству - (giai đoạn chuẩn bị đưa vụ án ra xét xử) это система процессуальных действий, совершаемых судом, участвующими в деле лицами и иными субъектами для обеспечения выполнения задач гражданского судопроизводства - *đó là hệ thống các hoạt động tố tụng do Tòa án, những người tham gia vụ án và các chủ thể khác thực hiện nhằm đảm bảo thực hiện các nhiệm vụ tố tụng dân sự.*

Судебное доказывание - (chứng minh tại tòa) это разновидность познания, протекающая в специфической процессуальной форме и охватывающая мыслительную, процессуальную деятельность субъектов, обосновывающих те или иные положения и выводящих на основе этого новые знания в суде - *một hình thức khác của hoạt động nhận thức, tiến hành theo một hình thức tổ tụng cụ thể và bao quát hoạt động tinh thần, tổ tụng của các chủ thể, chứng minh một số điều khoản nhất định và thu thập kiến thức mới trên cơ sở này tại tòa án.*

Судебное поручение - (ủy nhiệm, ủy thác, ủy quyền của tòa án) это соби́рание доказательств в другом городе, районе с помощью другого суда, который осуществляет определенное процессуальное действие по поручению суда, рассматривающего дело - *là việc thu thập chứng cứ ở một thành phố, quận khác với sự giúp đỡ của một tòa án khác, tòa án này sẽ thay mặt tòa án xem xét vụ án thực hiện một thủ tục tổ tụng nào đó.*

Судебное решение - (quyết định của tòa án) это процессуальный документ, разрешающий дело и восстанавливающий нарушенные права, вынесенный судом в

установленной законом процессуальной форме на основе рассмотрения дела по существу - *là văn bản tổ tụng nhằm giải quyết vụ án và khôi phục các quyền bị vi phạm, được tòa án ban hành theo hình thức tổ tụng do pháp luật thiết lập trên cơ sở xem xét vụ án.*

Судебные прения - tranh luận tại tòa) состоят из речей лиц, участвующих в деле, и их представителей - *bao gồm các bài phát biểu của những người liên quan đến vụ án và đại diện của họ.*

Судебные расходы - (chi phí tư pháp) можно определить как денежную сумму, выплачиваемую указанными в законе лицами в связи с производством по гражданскому делу в суде - *có thể được định nghĩa là số tiền mà những người được quy định trong luật phải trả liên quan đến quá trình tổ tụng trong một vụ án dân sự tại tòa án.*

Судебный приказ - (lệnh của tòa án) представляет собой постановление судьи, вынесенное на основании заявления о взыскании денежных сумм или об истребовании движимого имущества от должника по требованиям, указанным в ГПК - *thể hiện quyết định của thẩm phán được ban hành trên cơ sở đơn yêu cầu thu hồi tiền hoặc đòi lại tài sản di chuyển của*

con nợ theo yêu cầu quy định của Bộ luật tố tụng dân sự.

Судебный штраф - (tiền phạt của tòa án) это имущественная санкция, применяемая судом в порядке, установленным законодательством, в качестве меры юридической ответственности субъектов за неисполнение ими своих обязанностей - đây là hình thức xử phạt tài sản do Tòa án áp dụng theo phương thức pháp luật quy định như một biện pháp xử lý trách nhiệm pháp lý của chủ thể do không thực hiện nghĩa vụ.

Территориальная подсудность - (thẩm quyền xét xử theo lãnh thổ) разграничивает компетенцию арбитражных судов одно звена - phân định thẩm quyền của các tòa án trọng tài bằng một liên kết.

Третейский суд - (tòa trọng tài, tòa án thứ ba) представляет собой : (1) способ разрешения гражданско-правовых споров; (2) негосударственный по существу; (3) избранный сторонами для разрешения спора в особой согласованной между ними процессуальной форме; (4) осуществляемый физическими лицами (лицом), избранными в качестве третейских судей; (5) в отношении которого государственные суды осуществляют

в пределах, указанных в законе, функции содействия и контроля - thể hiện: (1) phương thức giải quyết tranh chấp dân sự; (2) phi trạng thái trong chất; (3) do các bên lựa chọn để giải quyết tranh chấp theo một hình thức tố tụng đặc biệt đã được thỏa thuận giữa họ; (4) được thực hiện bởi các cá nhân (người) được bầu làm trọng tài viên; (5) đối với việc các tòa án tiểu bang thực hiện, trong giới hạn quy định trong luật, các chức năng hỗ trợ và kiểm soát.

Третьи лица - (bên thứ 3) это такие лица, участвующие в деле, которые вступают в начатый гражданский процесс, имеют определённую юридическую заинтересованность в исходе дела в силу влияния судебного решения на их права и обязанности - là những người tham gia vụ án tham gia tố tụng dân sự, có lợi ích pháp lý nhất định đối với kết quả vụ án do ảnh hưởng của quyết định của Tòa án đến quyền và nghĩa vụ của họ.

Третьи лица, не заявляющие самостоятельных требований относительно предмета спора - (bên thứ 3 không liên quan đến đối tượng tranh cãi) это такие участвующие в деле лица, которые привлекаются или вступают в процесс на стороне истца или ответчика и имеют юридическую заинтересованность в исходе дела, но при отсутствии материально-

правовых отношений с противоположной стороной - là những người tham gia vào vụ án có liên quan hoặc tham gia vào quá trình tố tụng bên nguyên đơn hoặc bị đơn và có lợi ích hợp pháp đối với kết quả của vụ án, nhưng trong trường hợp không có quan hệ pháp lý thực chất với bên đối diện.

Утверждение как разновидность объяснения сторон и третьих лиц - (phê duyệt, chuẩn y, khẳng định như một dạng giải thích cho các bên và bên thứ ba) это такое объяснение сторон и третьих лиц, которое содержит сведения о фактах, лежащих в основании требований и возражений и подлежащих установлению в суде - đây là lời giải thích của các bên và bên thứ ba, trong đó có thông tin về các sự kiện cơ bản các tuyên bố và phản đối và sẽ được đưa ra trước tòa.

Цена иска - (giá trị đơn kiện) это денежное выражение стоимости спорного имущества - nó là một biểu hiện bằng tiền của giá trị của tài sản đang tranh chấp.

ГЛАВА 5.

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО (LUẬT HÀNH CHÍNH)

Административная ответственность (trách nhiệm hành chính) - самостоятельный вид юридической ответственности физических и юридических лиц, установленной кодексом РФ и принимаемыми в соответствии с ним законами субъектов РФ об административных правонарушениях в целях защиты личности, охраны прав и свобод человека и гражданина, охраны здоровья граждан, санитарно-эпидемиологического благополучия населения, защиты общественной нравственности, охраны окружающей среды, установленного порядка осуществления государственной власти, общественного порядка и общественной безопасности, собственности, защиты законных экономических интересов физических и юридических лиц, общества и государства от административных правонарушений - một loại trách nhiệm pháp lý độc lập của các cá nhân và pháp nhân được thiết lập theo bộ luật của Liên bang Nga và luật của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga về các hành vi vi phạm hành chính được thông qua phù hợp với quy định đó nhằm bảo vệ cá nhân, bảo vệ

các quyền và tự do của con người và công dân, bảo vệ sức khỏe của công dân, vệ sinh và dịch tễ của dân cư, bảo vệ đạo đức công vụ, bảo vệ môi trường, quy trình thiết lập để thực hiện quyền lực nhà nước, trật tự công cộng và an toàn công cộng, tài sản, bảo vệ những người hợp pháp lợi ích kinh tế của cá nhân và pháp nhân, xã hội và nhà nước từ hành vi vi phạm hành chính.

Административная юрисдикция (quyền tài phán hành chính) - 1. а.ю.- урегулированная законом деятельность уполномоченного органа государственной власти, должностного лица по разрешению индивидуальных административных дел (споров), связанных с административно-правовыми отношениями физического либо юридического лица с государственным органом (его должностным лицом) при осуществлении этим органом публичной власти - как правило, исполнительной власти. 2. а.ю. - урегулированная законом деятельность уполномоченного органа, должностного лица по рассмотрению дел об административных правонарушениях и применению мер административной ответственности - административных наказаний (см. административная

ответственность.

административное наказание) - 1. hoạt động của cơ quan quyền lực nhà nước có thẩm quyền, cơ quan được pháp luật quy định để giải quyết các vụ án hành chính riêng lẻ (tranh chấp) liên quan đến các quan hệ hành chính và pháp luật của một cá nhân hoặc pháp nhân với cơ quan nhà nước (cơ quan nhà nước) trong việc thực hiện điều này, một cơ quan công quyền - theo quy định, cơ quan hành pháp. 2. hoạt động của cơ quan có thẩm quyền, một quan chức được pháp luật quy định, về việc xem xét các trường hợp vi phạm hành chính và áp dụng các biện pháp xử lý hành chính - xử phạt hành chính (xem trách nhiệm hành chính. Xử phạt hành chính).

Административная юстиция - (tư pháp hành chính) система специальных органов по контролю за соблюдением законности в сфере государственного управления, а также в более узком смысле - особый процессуальный порядок разрешения административно-правовых споров между гражданином либо организацией, с одной стороны, и органом государственного управления - с другой - là một hệ thống các cơ quan đặc biệt để giám sát việc tuân thủ pháp quyền trong lĩnh vực hành chính nhà nước, cũng như, theo nghĩa hẹp hơn, là một thủ tục tố tụng đặc biệt để giải quyết các tranh chấp

hành chính và pháp lý giữa một công dân hoặc một tổ chức, trên mặt này, mặt khác là cơ quan chính phủ.

Административное наказание - (xử phạt hành chính) мера административной ответственности, установленная законодательством санкция (наказание) за нарушение общеобязательных правил в конкретной сфере жизнедеятельности общества (правила землепользования, охоты, рыбной ловли и т.п.) - *là một biện pháp trách nhiệm hành chính, một chế tài (trừng phạt) do pháp luật thiết lập đối với hành vi vi phạm các quy tắc ràng buộc chung trong một lĩnh vực cụ thể của đời sống xã hội (quy tắc sử dụng đất, săn bắn, đánh cá, v.v.).*

Административное выдворение за пределы российской Федерации - (trục xuất hành chính khỏi Liên bang Nga) вид административного наказания, применяемый к иностранному гражданину или лицу без гражданства, заключается в принудительном и контролируемом перемещении соответствующего лица через государственную границу РФ за ее пределы. в случаях, предусмотренных законом, может применяться контролируемый самостоятельный выезд выдворяемого - *là một loại hình phạt hành chính được áp dụng đối với công*

dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch, bao gồm việc di chuyển cưỡng bức và có kiểm soát của người có liên quan qua biên giới quốc gia của Liên bang Nga bên ngoài quốc gia đó. trong các trường hợp được luật pháp quy định, sự ra đi độc lập có kiểm soát của những người bị trục xuất.

Административное задержание - (tạm giữ hành chính) процессуальная пресекающая мера, связанная с кратковременным ограничением свободы физического лица, может быть применено в исключительных случаях в целях пресечения административного правонарушения, установления личности нарушителя, составления протокола об административном правонарушении при невозможности его составления на месте выявления административного правонарушения, обеспечения своевременного и правильного рассмотрения дела об административном правонарушении и исполнения принятого по делу постановления - *là một biện pháp ngăn chặn theo thủ tục liên quan đến việc hạn chế ngắn hạn quyền tự do của một cá nhân, có thể được áp dụng trong những trường hợp ngoại lệ nhằm ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính, xác định danh tính của người phạm tội, xây dựng quy trình xử lý tội phạm hành chính. nếu không thể lập được tại nơi xác định*

hành vi vi phạm hành chính thì bảo đảm việc xem xét kịp thời, chính xác vụ án vi phạm hành chính và thi hành nghị quyết đối với vụ án đó.

Административное расследование - (điều tra hành chính) представляет собой совокупность процессуальных действий, осуществление которых необходимо для получения дополнительных сведений и материалов, необходимых для правильного разрешения вопроса о возбуждении дела об административном правонарушении - *là một tập hợp các hoạt động tổ tụng, việc thực hiện là cần thiết để thu thập thêm thông tin, tài liệu cần thiết cho việc giải quyết chính xác vấn đề khởi kiện vụ án hành chính.*

Административное законодательство - (pháp luật hành chính) система законодательства, формируемая в рамках отрасли административного права и создающая нормативно-правовую основу организации и деятельности системы исполнительной власти и исполнительных структур в других ветвях власти, по осуществлению функций государственного управления, включая обеспечение безопасности гражданина, общества, государства - *là hệ thống pháp luật được hình thành trong khuôn khổ ngành*

luật hành chính và tạo khuôn khổ điều chỉnh cho tổ chức và hoạt động của hệ thống cơ quan hành pháp và cơ cấu hành pháp ở các ngành khác của chính phủ, để thực hiện hành chính nhà nước. các chức năng, bao gồm đảm bảo an ninh của công dân, xã hội và nhà nước.

Административное правонарушение - (vi phạm hành chính) противоправное, виновное действие (бездействие) физического или юридического лица, за которое кодексом или законами субъектов РФ об административных правонарушениях установлена административная ответственность - *là hành vi trái pháp luật, có tội (không hành động) của một cá nhân hoặc pháp nhân, mà trách nhiệm hành chính được quy định bởi bộ luật hoặc luật của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga về tội phạm hành chính.*

Административное принуждение - (sử dụng chế hành chính) метод принудительного обеспечения должного поведения физических и юридических лиц в сфере исполнительной власти в целях исполнения общеобязательных правил и норм в конкретных областях жизнедеятельности общества (охрана окружающей среды, безопасность дорожного движения, разрешительная система, санитарная, пожарная безопасность и т.п.). - *là*

phương thức bắt buộc quy định hành vi đúng đắn của cá nhân và pháp nhân trong lĩnh vực hành pháp nhằm tuân thủ các quy tắc và chuẩn mực ràng buộc chung trong các lĩnh vực cụ thể của đời sống xã hội (bảo vệ môi trường, an toàn giao thông đường bộ, hệ thống cấp phép, vệ sinh, an toàn cháy nổ, v.v.).

Административно-правовой институт (институт административного права) - (chế định luật hành chính) *научно выделяемая категория этой отрасли права, выраженная совокупностью правовых норм, регулирующих однородную группу отношений - là một phạm trù phân biệt một cách khoa học của ngành luật này, được thể hiện bằng một tập hợp các quy phạm pháp luật điều chỉnh một nhóm quan hệ thuần nhất.*

Административно-правовые методы управления - (phương pháp quản lý hành chính) *способы практической реализации задач и функций исполнительной власти. Эти методы используются субъектами исполнительной власти в качестве средств реализации закрепленной за ними компетенции. методы - своеобразный управленческий инструментарий, используемый конкретными исполнительными органами (должностными лицами) для решения стоящих перед ними*

задач - là cách thức thực hiện trên thực tế các nhiệm vụ và chức năng của cơ quan hành pháp. các phương pháp này được các chủ thể của quyền hành pháp sử dụng như một phương tiện để hiện thực hóa năng lực được giao cho họ. phương pháp - một loại bộ công cụ quản lý được sử dụng bởi các cơ quan hành pháp cụ thể (các quan chức) để giải quyết các công việc mà họ phải đối mặt.

Административный акт - (văn bản hành chính) *индивидуальный акт управления правоприменительного характера, который направлен не на установление административно-правовых норм, а на их исполнение (применение) - là văn bản quản lý cá nhân mang tính chất thực thi pháp luật, không nhằm mục đích thiết lập các quy phạm hành chính và pháp luật mà nhằm thực hiện (áp dụng) chúng.*

Административный арест - (bắt giữ hành chính) *вид административного наказания, заключающийся в содержании нарушителя в условиях изоляции от общества. он устанавливается на срок до 15 суток, а за нарушение требований режима чрезвычайного положения или в зоне проведения контртеррористической операции - до 30 суток. административный арест назначается судьей - là một loại hình phạt hành chính, bao gồm việc giữ*

người phạm tội cách ly với xã hội, nó được thiết lập trong thời gian tối đa 15 ngày và vi phạm các yêu cầu của tình trạng khẩn cấp hoặc trong vùng có hoạt động chống khủng bố - lên đến 30 ngày. bắt giữ hành chính do thẩm phán ra lệnh.

Административный договор - (hợp đồng hành chính) это управленческое соглашение не менее двух субъектов административного права, заключенное на основе норм административного права в публичных целях, опосредующее горизонтальные (координационные) управленческие отношения, правовой режим которого содержит административно-правовые элементы, выходящие за рамки частного права - *là sự thoả thuận quản lý của ít nhất hai chủ thể của luật hành chính, được giao kết trên cơ sở các quy phạm của luật hành chính vì mục đích công, làm trung gian cho các quan hệ quản lý theo chiều ngang (phối hợp), chế độ pháp lý trong đó có các yếu tố hành chính và pháp luật đi ngoài phạm vi luật tư.*

Административные комиссии - (ủy ban hành chính) коллегиальные органы административной юрисдикции, образуемые органами местного самоуправления (в основном районными и городскими) для рассмотрения дел об

административных правонарушениях, предусмотренных законами субъектов РФ - *là cơ quan tài phán hành chính tập thể, được thành lập bởi các cơ quan tự quản địa phương (chủ yếu là các khu vực và thành phố) để xem xét các trường hợp vi phạm hành chính theo quy định của pháp luật Liên bang Nga.*

Административный надзор - (giám sát hành chính) вид деятельности специально уполномоченных органов исполнительной власти, государственных служащих, призванный обеспечить соблюдение, единообразное применение и исполнение физическими и юридическими лицами специальных правовых норм и общеобязательных правил, установленных законами и иными нормативными правовыми актами - *là một loại hoạt động của các cơ quan hành pháp, công chức có thẩm quyền đặc biệt, được thiết kế để đảm bảo các cá nhân và pháp nhân tuân thủ, áp dụng thống nhất và thực hiện các quy phạm pháp luật đặc biệt và các quy tắc ràng buộc chung do pháp luật và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác thiết lập.*

Административный порядок разрешения спора - (thủ tục hành chính) внесудебный способ разрешения конфликта,

возникающего между сторонами административно-правовых отношений. суть его состоит в принятии полномочным органом (должностным лицом) юридически властного решения по предмету спора, заключающегося в оспаривании законности решения или действия (бездействия) государственного органа, предприятия, учреждения, организации, общественного объединения, должностного лица - để giải quyết tranh chấp là phương thức giải quyết mâu thuẫn ngoài toà án giữa các bên trong quan hệ hành chính - pháp luật. Bản chất của nó nằm ở việc cơ quan có thẩm quyền (quan chức) thông qua quyết định có thẩm quyền hợp pháp về đối tượng tranh chấp, bao gồm việc thách thức tính hợp pháp của quyết định hoặc hành động (không hành động) của cơ quan nhà nước, doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức, hiệp hội công khai, quan chức.

Административный процесс - (tổ tụng hành chính) в широком смысле этого термина - совокупность последовательных действий, урегулированных правовой нормой, обеспечивающих определенный порядок деятельности органа (должностного лица) исполнительной власти по применению и реализации административно-правовых норм - tổ

tụng hành chính - theo nghĩa rộng của thuật ngữ này - là một tập hợp các hành động tuân tự, được quy định bởi một quy phạm pháp luật, đảm bảo một thủ tục nhất định cho hoạt động của một cơ quan (quan chức) của quyền hành pháp đối với việc áp dụng và thực hiện các quy phạm hành chính và pháp luật. định mức.

Администрация - (hành chính) совокупность руководящих органов, структур служащих (должностных лиц), осуществляющих организаторскую, управленческую деятельность - một tập hợp các cơ quan quản lý, cơ cấu của các nhân viên (viên chức), thực hiện các hoạt động tổ chức, quản lý.

Администрация президента - формируется в соответствии с пунктом «и» статьи 83 Конституции Российской Федерации и является государственным органом, обеспечивающим деятельность Президента Российской Федерации - (văn phòng hành chính trực thuộc Tổng thống) được hình thành theo khoản "i" của Điều 83 của Hiến pháp Liên bang Nga và là cơ quan nhà nước đảm bảo các hoạt động của Tổng thống Liên bang Nga.

Аккредитация образовательного учреждения (государственная аккредитация образовательного учреждения) -

(công nhận cơ sở giáo dục (công nhận của nhà nước đối với cơ sở giáo dục)

процедура признания государством в лице его органов управления образованием статусом образовательного учреждения соответствующего типа, вида, категории, а также признания прав и способности образовательного учреждения осуществлять свою деятельность на уровне, соответствующем требованиям государственных образовательных стандартов - là một thủ tục để nhà nước, đại diện là cơ quan quản lý giáo dục, công nhận tình trạng của một cơ sở giáo dục thuộc loại, loại hình, hạng mục tương ứng, cũng như công nhận quyền và khả năng của cơ sở giáo dục trong việc thực hiện các hoạt động của mình ở mức độ đáp ứng các yêu cầu của tiêu chuẩn giáo dục của nhà nước.

Акционерное общество - (công ty cổ phần) коммерческая организация, уставный капитал которой разделен на определенное число акций, удостоверяющих обязательственные права участников общества (акционеров) по отношению к обществу. наиболее общие положения об ао содержатся в гк РФ. специальный федеральный закон об ао, принятый в соответствии с нормами ГК РФ и введенный в действие с 1 января 1996 года,

предусматривает развернутую регламентацию правового положения АО - là tổ chức thương mại, vốn được phép chia thành một số cổ phần nhất định, xác nhận nghĩa vụ của các thành viên tham gia công ty (cổ đông) trong mối quan hệ với công ty. các quy định chung nhất về Công ty cổ phần được bao gồm trong Bộ luật Dân sự của Liên bang Nga. Luật liên bang đặc biệt về công ty cổ phần, được thông qua theo các quy định của Bộ luật Dân sự Liên bang Nga và ban hành ngày 1 tháng 1 năm 1996, quy định chi tiết về địa vị pháp lý của các công ty cổ phần.

Арбитражный суд - (tòa án trọng tài thương mại) это суд, занимающий самостоятельное место в судебной системе РФ и осуществляющий правосудие путем разрешения экономических споров и иных дел, отнесенных к его компетенции конституцией РФ, федеральным конституционным законом «об арбитражных судах в российской федерации», арбитражным процессуальным кодексом РФ и другими федеральными законами - là một tòa án chiếm một vị trí độc lập trong hệ thống tư pháp của Liên bang Nga và quản lý công lý bằng cách giải quyết các tranh chấp kinh tế và các vụ việc khác được Hiến pháp Liên bang Nga, Luật hiến pháp liên bang đề cập đến

thẩm quyền của mình "Liên bang Nga", Bộ luật tổ tụng trọng tài của Liên bang Nga và các luật liên bang khác.

Ассоциация - (hiệp hội) в институциональном смысле - вид добровольного общественного объединения (союза) субъектов политической, экономической, профессиональной и т.п. деятельности в целях получения общественно значимых результатов - *- theo nghĩa thể chế - là một loại hình hiệp hội công cộng tự nguyện (liên hiệp) của các đối tượng chính trị, kinh tế, nghề nghiệp, v.v. các hoạt động nhằm thu được những kết quả có ý nghĩa về mặt xã hội.*

Аттестационная комиссия - (ủy ban kiểm tra, chứng thực) образованная на основании и в порядке, установленном соответствующим правовым актом, группа лиц (коллегия), признанная дать оценку уровню профессиональной подготовки работника, соответствия (несоответствия) его требованиям по занимаемой или вакантной должности, возможности присвоения ему определенного ранга, звания, классного чина - *là một nhóm người (trường đại học) được thành lập trên cơ sở và theo cách thức được quy định bởi hành vi pháp lý liên quan, được công nhận để đánh giá mức độ đào tạo*

chuyên môn của một nhân viên, sự tuân thủ (không tuân thủ) với các yêu cầu của anh ta đối với người bị chiếm dụng. hoặc chức vụ còn trống, khả năng sẽ bổ nhiệm cho anh ta một cấp bậc, chức danh nhất định.

Аттестация должностная - (chứng nhận công việc) в административном праве оценка профессиональных и личностных качеств работника с целью определения соответствия его занимаемой должности, возможности использования на должности более высокого уровня, присвоения звания, ранга - *trong luật hành chính, đánh giá phẩm chất nghề nghiệp và cá nhân của một nhân viên nhằm xác định sự phù hợp với vị trí của họ, khả năng sử dụng ở vị trí cấp cao hơn, phân công chức danh, cấp bậc.*

Аттестация образовательного учреждения - (chứng thực cơ sở giáo dục) основная форма государственно-общественного контроля за образовательной деятельностью образовательных учреждений. ее целью и содержанием является установление соответствия содержания, уровня и качества обучения и воспитания обучающихся, подготовки выпускников образовательных учреждений требованиям государственных образовательных стандартов - *là hình*

thức kiểm soát chủ yếu của nhà nước và công chúng đối với hoạt động giáo dục của cơ sở giáo dục. Mục đích và nội dung của nó là thiết lập sự tuân thủ về nội dung, trình độ và chất lượng dạy học, nuôi dưỡng học sinh, đào tạo học sinh tốt nghiệp các cơ sở giáo dục theo yêu cầu của tiêu chuẩn giáo dục nhà nước.

Аудит - (hoạt động kiểm toán) предпринимательская деятельность аудиторов (аудиторских фирм) по осуществлению независимых вневедомственных проверок бухгалтерской (финансовой) отчетности, платежно-расчетной документации, налоговых деклараций и других финансовых обязательств и требований экономических субъектов, а также оказанию иных аудиторских услуг - *hoạt động thương mại của kiểm toán viên (công ty kiểm toán) để thực hiện các cuộc kiểm toán độc lập ngoài bộ phận đối với báo cáo kế toán (tài chính), chứng từ thanh toán và quyết toán, kê khai thuế, các nghĩa vụ tài chính khác và các yêu cầu của đơn vị kinh tế, cũng như việc cung cấp các hoạt động kiểm toán khác dịch vụ.*

Беженец - (người tị nạn) лицо, которое не является гражданином РФ и которое в силу вполне обоснованных опасений стать жертвой преследований по признаку расы, вероисповедования,

гражданства, национальности, принадлежности к определенной социальной группе или политических убеждений находится вне страны своей гражданской принадлежности и не может пользоваться защитой этой страны или не желает пользоваться такой защитой вследствие таких опасений или, не имея определенного гражданства и находясь вне страны своего прежнего, обычного жительства в результате подобных событий, не может или не желает вернуться в нее вследствие таких опасений - *một người không phải là công dân của Liên bang Nga và do lo ngại có cơ sở về việc trở thành nạn nhân của cuộc bức hại vì lý do chủng tộc, tôn giáo, quyền công dân, quốc tịch, thuộc một nhóm xã hội hoặc quan điểm chính trị cụ thể, ở bên ngoài quốc gia mà anh ta nhập quốc tịch và không thể được hưởng sự bảo vệ của đất nước này hoặc không muốn được hưởng lợi từ sự bảo vệ đó do lo sợ như vậy, hoặc, không có quốc tịch xác định và ở ngoài quốc gia nơi cư trú thường lệ của anh ta trước đây do những sự kiện như vậy, không thể hoặc không muốn quay trở lại chỗ ở cũ.*

Бездействие (в системе исполнительной власти) - **(không hành động)** в административном праве невыполнение государственным служащим

(должностным лицом) установленной для него и закрепленной в законах, правилах, приказах, инструкциях и т.п. служебной обязанности - *(trong hệ thống quyền hành pháp) - trong luật hành chính, việc một công chức (quan chức) không tuân thủ những điều đã được thiết lập cho anh ta và được ghi trong luật, quy tắc, mệnh lệnh, hướng dẫn, v.v. nhiệm vụ chính thức.*

Безопасность - (an ninh)

состояние нормального развития общественных и государственных институтов, семьи, личности, состояние защищенности жизненно важных интересов гражданина, государства, общества от угроз военного, социального, техногенного и природного характера - *là trạng thái phát triển bình thường của các tổ chức công và nhà nước, gia đình, cá nhân, trạng thái bảo vệ các lợi ích sống còn của công dân, nhà nước, xã hội khỏi các mối đe dọa quân sự, xã hội, nhân tạo và tự nhiên.*

Ведение - (thẩm quyền, phạm vi quyền hạn, quản lý, quản trị)

институт государственной власти, обозначающий предметную сферу реализации полномочий субъектов государственной власти - *một thiết chế của quyền lực nhà nước, chỉ định chủ thể của việc thực hiện quyền của các chủ thể quyền lực nhà nước.*

Ведомство - (văn phòng)

единого определения понятия «ведомство» в юридической науке пока не сложилось. в настоящее время понятие «ведомство» следует рассматривать как совокупность органа исполнительной власти, осуществляющего государственное регулирование в соответствующей сфере общественной жизни, и входящих в его систему предприятий, учреждений, организаций - *vẫn chưa có định nghĩa duy nhất về khái niệm "bộ phận" trong khoa học pháp lý. hiện nay, khái niệm "bộ phận" nên được coi là tổng thể của cơ quan hành pháp thực hiện các quy định của nhà nước trong lĩnh vực liên quan của đời sống công và các doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức có trong hệ thống của nó.*

Верховный

главнокомандующий - (tổng tư lệnh tối cao) высшее должностное лицо, которое осуществляет руководство вооруженными силами государства через подчиненных ему военачальников и обеспечивает боеготовность вооруженных сил. эту должность в государстве обычно занимает президент (глава государства) - *là quan chức cao nhất thực hiện quyền kiểm soát các lực lượng vũ trang của nhà nước thông qua các cấp chỉ huy dưới quyền và đảm bảo khả năng sẵn sàng chiến đấu của các lực*

lượng vũ trang. chức vụ này trong nước thông thường do tổng thống, chủ tịch (nguyên thủ quốc gia) nắm giữ.

Вменяемость - (có năng lực chịu trách nhiệm) *способность лица по состоянию психического здоровья отдавать себе отчет в своих действиях или руководить ими. она является обязательной предпосылкой административной ответственности, важным признаком субъекта административной ответственности наряду с возрастным критерием - là khả năng một người vì lý do sức khỏe tâm thần nhận thức được hành động của họ hoặc chỉ đạo họ. nó là điều kiện tiên quyết của trách nhiệm hành chính, một đặc điểm quan trọng của chủ thể chịu trách nhiệm hành chính, cùng với tiêu chí độ tuổi.*

Военное положение - (thiết quân luật, tình trạng thời chiến, chiến tranh) *особый правовой режим деятельности органов государственной власти, иных государственных органов, органов местного самоуправления и организаций, предусматривающий ограничение прав и свобод человека и гражданина, вводится на всей территории РФ или в отдельных ее местностях в случае агрессии против РФ - là một chế độ pháp lý đặc biệt dành cho hoạt động của các cơ quan nhà nước, các cơ quan nhà nước khác,*

các cơ quan và tổ chức tự quản địa phương, quy định việc hạn chế các quyền và tự do của con người và công dân, được áp dụng trên toàn lãnh thổ Liên bang Nga hoặc ở một số của các địa phương của mình trong trường hợp xâm lược Liên bang Nga.

Возмездное изъятие орудия совершения или предмета административного правонарушения - (tịch thu có trả phí đối với công cụ thực hiện hoặc đối tượng của vi phạm hành chính) *вид административного наказания, предусмотренный кодексом РФ об административных правонарушениях. данный вид взыскания налагается за совершение административного правонарушения и является мерой ответственности имущественного характера - là một loại hình phạt hành chính được quy định bởi Bộ luật Liên bang Nga về các hành vi vi phạm hành chính, loại hình phạt này được áp dụng đối với hành vi vi phạm hành chính và là một biện pháp trách nhiệm tài sản.*

Возмещение ущерба в административном порядке - (bồi thường thiệt hại trong tố tụng hành chính) *лицо, которое признано виновным в совершении административного правонарушения, обязано возместить имущественный ущерб, причиненный гражданину, предприятию, учреждению или*

организации в результате совершения административного правонарушения - người bị vi phạm hành chính có nghĩa vụ bồi thường thiệt hại về tài sản cho công dân, doanh nghiệp, cơ sở, tổ chức do vi phạm hành chính gây ra.

Вооруженные силы - (lực lượng vũ trang) специфически организованная совокупность людей и военной техники, предназначенная для военных действий в целях, определяемых их создателями - là một tập hợp con người và thiết bị quân sự được tổ chức cụ thể dành cho các hoạt động quân sự vì những mục đích do người tạo ra chúng xác định.

Выборные должности - (các chức vụ được bầu) должности, замещение которых на основании закона или иного нормативного правового акта происходит путем избрания лица определенным количеством избирателей - các chức vụ (vị trí), việc thay thế vị trí đó trên cơ sở luật hoặc văn bản quy phạm pháp luật khác xảy ra bằng sự bầu cử của một người bởi một số lượng cử tri nhất định.

Глава администрации - (người đứng đầu chính quyền) это лицо, которое осуществляет руководство деятельностью административного края, области, города федерального значения, автономной области, автономных округов на основе принципа единоначалия и несет

ответственность за надлежащее исполнение своих полномочий - là người điều hành hoạt động của khu hành chính, khu vực, thành phố trực thuộc liên bang, khu tự trị, khu tự trị trên cơ sở nguyên tắc một người quản lý và chịu trách nhiệm thực hiện đúng quyền hạn của mình.

Главное управление - (tổng cục) крупное структурное подразделение органа исполнительной власти, осуществляющее руководство самостоятельным направлением его деятельности - là một bộ phận cơ cấu lớn của cơ quan quyền lực hành pháp quản lý theo hướng độc lập các hoạt động của cơ quan này.

Государственная граница Российской Федерации - (biên giới quốc gia của Liên bang Nga) это линия и проходящая по ней вертикальная поверхность, определяющая пределы государственной территории (суши, вод, недр и воздушного пространства) РФ, то есть пространственный предел действия государственного суверенитета РФ - nó là một đường thẳng và một mặt thẳng đứng đi dọc theo nó, xác định giới hạn của lãnh thổ quốc gia (đất, nước, dưới lòng đất và không gian) của Liên bang Nga, nghĩa là, giới hạn không gian

ảnh hưởng của chủ quyền nhà nước của Liên bang Nga.

Государственная должность - (chức vụ nhà nước) *должность в федеральных органах государственной власти, органах государственной власти субъектов российской федерации, а также в иных государственных органах, образуемых в соответствии с конституцией РФ, с установленным кругом обязанностей по исполнению и обеспечению полномочий данного государственного органа, денежным содержанием и ответственностью за исполнение этих обязанностей - một vị trí trong các cơ quan chính phủ liên bang, cơ quan chính phủ của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, cũng như trong các cơ quan chính phủ khác được thành lập theo Hiến pháp Liên bang Nga, với một loạt trách nhiệm được thiết lập đối với việc thực hiện và cung cấp quyền hạn của cơ quan chính phủ này, nội dung tài chính và trách nhiệm thực hiện các trách nhiệm này.*

Государственная пошлина - (lệ phí nhà nước) *установленный нормативными правовыми актами обязательный и действующий на территории российской федерации платеж, взимаемый за совершение юридически значимых действий либо выдачу документов уполномоченными на то органами*

или должностными лицами - một khoản thanh toán bắt buộc được thiết lập bởi các hành vi pháp lý quy định và có giá trị trên lãnh thổ Liên bang Nga, được thu để thực hiện các hành động quan trọng về mặt pháp lý hoặc việc cấp các tài liệu của các cơ quan hoặc quan chức có thẩm quyền.

Государственная регистрация - (đăng ký nhà nước) *это учет юридических лиц и сбора публично-достоверных данных об их правовом, имущественном и организационном положении - là đăng ký các pháp nhân và thu thập dữ liệu công khai đáng tin cậy về tình trạng pháp lý, tài sản và tổ chức của họ.*

Государственная служба - (công vụ) *профессиональная деятельность граждан, занимающих должности в аппарате органов государственной власти и реализующих установленную законами и иными нормативными правовыми актами государства компетенцию данных органов - là hoạt động nghề nghiệp của công dân giữ các chức vụ trong bộ máy cơ quan quyền lực nhà nước và thực hiện thẩm quyền của các cơ quan này do pháp luật và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của nhà nước quy định.*

Государственная собственность - (sở hữu nhà nước) *одна из форм собственности в*

российской федерации, признаваемая и защищаемая равным образом на основе ст. 8 Конституции РФ наряду с частной, муниципальной и иными формами собственности - *là một trong những hình thức sở hữu ở Liên bang Nga, được công nhận và bảo vệ bình đẳng trên cơ sở điều 8 của Hiến pháp Liên bang Nga, cùng với sở hữu tư nhân, địa phương và các hình thức sở hữu khác.*

Государственное регулирование - (điều chỉnh nhà nước) способ государственного воздействия на состояние и поведение объекта управления преимущественно методами создания нормативно-правовых механизмов, регулирующих отношения и поведение субъектов административного права и позволяющих субъекту самостоятельно ориентироваться в его сфере деятельности - *là phương thức tác động của nhà nước lên trạng thái và hành vi của đối tượng kiểm soát chủ yếu bằng các phương pháp tạo ra cơ chế điều chỉnh nhằm điều chỉnh các quan hệ và hành vi của các chủ thể của quy phạm pháp luật hành chính và cho phép chủ thể điều hướng độc lập trong lĩnh vực hoạt động của mình.*

Государственный комитет - (ủy ban Nhà nước) федеральный орган исполнительной власти,

осуществляющий на коллегиальной основе межотраслевую координацию по вопросам, отнесенным к его ведению, а также функциональное регулирование в определенной сфере деятельности - *là cơ quan hành pháp liên bang, trên cơ sở tập thể, thực hiện phối hợp giữa các ngành về các vấn đề thuộc thẩm quyền của mình, cũng như quy định chức năng trong một lĩnh vực hoạt động nhất định.*

Государственный контроль - (kiểm soát nhà nước) одна из важнейших функций государственной власти, необходимая составная часть государственного управления. г.к. позволяет получать достоверную и объективную информацию о фактическом положении дел на подконтрольном объекте, о состоянии законности и государственной дисциплине, о ходе выполнения соответствующих решений и рекомендаций; принимать оперативные меры по устранению допущенных нарушений, по устранению причин и условий, способствовавших правонарушениям, по выявлению виновных лиц и привлечению их к установленной законом ответственности - *là một trong những chức năng quan trọng nhất của quyền lực nhà nước, là một bộ phận cấu thành cần thiết của hành chính nhà*

юридического лица, за которое кодексом или законами субъектов РФ об административных правонарушениях установлена административная ответственность *trong luật hành chính - một hành vi vi phạm hành chính, một hành vi vi phạm hành chính - hành động bất hợp pháp, có lỗi (không hành động) của một cá nhân hoặc pháp nhân, mà trách nhiệm hành chính được quy định bởi bộ luật hoặc luật của các chủ thể của Liên bang Nga về vi phạm hành chính.*

Департамент - (cục chức năng) наиболее крупное структурное подразделение федеральных органов исполнительной власти, которое ведает организацией деятельности основных подразделений, направлений комплексных отраслей, сфер государственного управления. *Д. образуется главным образом на основе решений правительства РФ - cục là cấu trúc lớn nhất của các cơ quan hành pháp liên bang, chịu trách nhiệm tổ chức các hoạt động của các tổ chức chính, các lĩnh vực công nghiệp phức tạp và các lĩnh vực hành chính công. Cục được hình thành chủ yếu trên cơ sở các quyết định của chính phủ Liên bang Nga.*

Дипломатический ранг - (các ngạch ngoại giao) особые служебные звания, присваиваемые дипломатическому персоналу

ведомства иностранных дел и дипломатических представительств за границей в соответствии с существующими в данном государстве законами - *ngạch công vụ đặc biệt được giao cho các nhân viên ngoại giao của Sở Ngoại vụ và các cơ quan đại diện ngoại giao ở nước ngoài theo quy định của pháp luật tại quốc gia này.*

Дисциплинарная ответственность - (trách nhiệm kỷ luật) вид юридической ответственности, заключающийся в наложении дисциплинарного взыскания представителями администрации на подчиненных им членов трудового или иного устойчивого коллектива, совершивших дисциплинарные проступки или иные правонарушения - *một loại trách nhiệm pháp lý, bao gồm việc áp dụng hình phạt kỷ luật của đại diện chính quyền đối với các thành viên cấp dưới của lao động hoặc nhóm ổn định khác đã vi phạm kỷ luật hoặc các hành vi vi phạm khác.*

Дисциплинарное взыскание - (xử phạt kỷ luật) одна из мер наказания работника за неисполнение или ненадлежащее исполнение своих трудовых обязанностей, нарушение правил внутреннего распорядка и иные правонарушения, за которые законами и иными нормативными

правовыми актами установлена дисциплинарная ответственность - là một trong những biện pháp trừng phạt người lao động không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ lao động, vi phạm nội quy và các hành vi vi phạm khác mà pháp luật và các hành vi pháp lý khác quy định phải chịu trách nhiệm kỷ luật.

Дисциплинарный проступок - (hành vi sai trái về kỷ luật) противоправное, виновное неисполнение или ненадлежащее исполнение лицом своих служебных или иных трудовых обязанностей, закрепленных в соответствующих правовых актах, влекущее предусмотренную законодательством дисциплинарную ответственность - *trái pháp luật, không có tội hoặc thực hiện không đúng bởi một người có chức vụ hoặc nhiệm vụ lao động khác của họ, được che giấu trong các hành vi pháp lý liên quan, dẫn đến trách nhiệm kỷ luật do pháp luật quy định.*

Должность - (chức vụ, vị trí) первичная организационно-структурная единица государственного, общественного, иного негосударственного органа или организации, определяющая служебное место и социально-трудовую роль лица, ее замещающего, его права и обязанности, а также требования к

профессиональной подготовке - *một đơn vị cơ cấu và tổ chức chính của nhà nước, nhà nước, cơ quan hoặc tổ chức ngoài nhà nước xác định vị trí chính thức và vai trò xã hội và lao động của người thay thế họ, quyền và nghĩa vụ của người đó, cũng như các yêu cầu về đào tạo chuyên môn.*

Должностное лицо - (quan chức) лицо, занимающее должность государственного служащего или административную должность в аппарате негосударственного органа, предприятия, учреждения, организации - *người giữ chức vụ công chức, hành chính trong bộ máy của cơ quan phi chính phủ, doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức.*

Дополнительное административное наказание - (hình phạt hành chính bổ sung) административное наказание, которое не может назначаться самостоятельно, а может только присоединяться к основным мерам наказания - *là hình thức xử phạt hành chính không thể tự áp dụng mà chỉ có thể bổ sung vào các hình phạt chính.*

Досмотр вещей - (kiểm tra, khám xét vật) мера обеспечения производства по делам об административных правонарушениях, осуществляется для выявления и пресечения административных правонарушений с целью

обнаружения орудий их совершения либо предметов. сущность административного досмотра состоит в принудительном обследовании имущества лица, с тем чтобы обнаружить и изъять орудия либо предметы административного правонарушения - là một biện pháp bảo đảm cho quá trình tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, được thực hiện để phát hiện và ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính nhằm phát hiện ra công cụ thực hiện vi phạm hoặc đồ vật. Bản chất của khám xét hành chính bao gồm việc khám xét bắt buộc tài sản của một người để phát hiện và thu giữ công cụ, đồ vật vi phạm hành chính.

Досмотр личный - (kiểm tra nhân thân) мера обеспечения производства по делам об административных правонарушениях, производится в целях выявления и пресечения административных правонарушений. он осуществляется, когда исчерпаны другие меры воздействия для обеспечения своевременного и правильного рассмотрения дел об административных правонарушениях. Его сущность состоит в принудительном обследовании лица с целью обнаружения и изъятия орудий совершения либо предметов административного правонарушения - là một biện pháp bảo đảm quá trình tố

tụng trong các vụ án vi phạm hành chính, được thực hiện để phát hiện và ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính. Nó được thực hiện khi các biện pháp tác động khác đã hết hạn để bảo đảm việc xét xử đúng, kịp thời các vụ án vi phạm hành chính. Bản chất của nó bao gồm việc bắt buộc khám người để phát hiện và thu giữ phương tiện vi phạm hành chính hoặc đồ vật của hành vi vi phạm hành chính.

Доставление - (chuyển giao, giao nộp) принудительное препровождение физического лица в определенное служебное помещение. Доставка - мера обеспечения производства по делам об административных правонарушениях. по общему правилу д. осуществляется в целях составления протокола об административном правонарушении при невозможности его составления на месте выявления административного правонарушения, если составление протокола является обязательным. Доставка должно быть осуществлено в возможно короткий срок - giao nộp, chuyển giao bắt buộc của một cá nhân đến một không gian văn phòng nhất định. vv - một biện pháp để đảm bảo quá trình tố tụng trong các trường hợp vi phạm hành chính. theo nguyên tắc chung, được thực hiện nhằm mục đích lập một biên bản về một hành vi vi phạm hành chính nếu

không thể lập nó tại nơi phát hiện ra một hành vi vi phạm hành chính, nếu việc lập một biên bản là bắt buộc, nên được thực hiện càng sớm càng tốt.

Единоначалие - (quản lý một người) форма организации управленческой деятельности, при которой во главе органа управления стоит одно лицо, правомочное принимать юридически обязательные решения - *là một hình thức tổ chức các hoạt động quản lý, trong đó một người đứng đầu cơ quan chủ quản, người có thẩm quyền đưa ra các quyết định ràng buộc về mặt pháp lý.*

Жалоба - (khiếu nại) вид обращений граждан - *là một loại khiếu nại, phản ánh của công dân.*

Закон - (luật) 1) этимологическое значение этого слова - «правило, предел, положенный свободе воли и действия»; 2) юридическое значение этого слова - нормативный акт, принятый высшим правительственным и законодательным органом государственной власти или непосредственным волеизъявлением народа (референдумом) и регулирующий наиболее важные общественные отношения. 3) как источник права пришел на смену правовому обычаю. 4) составляют основу системы права государства и

занимают в ней ведущее место - 1) *nghĩa từ nguyên của từ này là “một quy tắc, một giới hạn được đặt ra cho tự do ý chí và hành động”;* 2) *ý nghĩa pháp lý của từ này là một văn bản quy phạm được thông qua bởi chính phủ và cơ quan lập pháp cao nhất của quyền lực nhà nước hoặc bằng cách thể hiện trực tiếp ý chí của nhân dân (trung cầu ý dân) và điều chỉnh các quan hệ xã hội quan trọng nhất.* 3) *như một nguồn luật thay thế tập quán pháp.* 4) *tạo thành cơ sở của hệ thống luật nhà nước và chiếm một vị trí quan trọng hàng đầu trong đó.*

Законность - (tính hợp pháp) неуклонное исполнение законов и принятых в соответствии с ними иных нормативных правовых актов государственными органами, должностными лицами, гражданами и общественными организациями. Законность - это конституционный принцип функционирования политической системы российского государства, деятельности всех его ветвей государственной власти - *việc thực hiện không thay đổi luật pháp và các hành vi pháp lý quy phạm pháp luật khác được các cơ quan nhà nước, quan chức, công dân và tổ chức nhà nước áp dụng theo chúng. Tính hợp pháp là nguyên tắc hiến định về hoạt động của hệ thống chính trị của nhà nước Nga, hoạt động của tất cả các nhánh quyền lực nhà nước của nó.*

Законные представители - (người đại diện theo pháp luật) лица, правомочные выступать в защиту прав и законных интересов других граждан, которые в силу своего физического состояния, являясь дееспособными, не могут лично осуществлять свои права и обязанности. Законные представители граждан по делам об административных правонарушениях могут выступать в интересах всего лишь двух участников процесса. К ним законодатель относит лицо, привлекаемое к административной ответственности, а также потерпевшего - là người có quyền bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của công dân khác mà do thể chất, năng lực của mình nên không thể tự mình thực hiện quyền và nghĩa vụ của mình. Người đại diện theo pháp luật của công dân trong các trường hợp vi phạm hành chính chỉ có thể hành động vì lợi ích của hai người tham gia vào quá trình này. Nhà lập pháp gọi họ là một người chịu trách nhiệm hành chính, cũng như một nạn nhân.

Законодательство - (pháp luật) внешняя форма выражения позитивного права, то есть совокупность нормативных правовых актов, в которых закреплены общественные правовые нормы, признанные и установленные

государством - là hình thức biểu hiện bên ngoài của pháp luật tích cực, tức là tập hợp các quy phạm pháp luật mang tính quy phạm pháp luật xã hội được nhà nước thừa nhận và thiết lập.

Заявление - (đơn) обращение гражданина по поводу реализации прав, свобод, закрепленных в Конституции РФ, конституциях (уставах) субъектов федерации, в действующем законодательстве - phản ánh của một công dân về việc thực hiện các quyền và tự do được ghi trong hiến pháp Liên bang Nga, hiến pháp (điều lệ) của các thực thể cấu thành của liên bang, trong luật hiện hành.

Звание ученое - (học hàm) звание, присваиваемое научным и научно-педагогическим работникам, состоящим в штате соответствующей организации, свидетельствующее об уровне их профессиональной квалификации и возможности занять определенную научную или научно-педагогическую должность. в российской федерации установлены следующие виды звания ученого: для научных работников - профессор по специальности и доцент по специальности; для научно-педагогических работников - профессор по кафедре и доцент по кафедре - một chức danh được trao cho những người làm công tác khoa học và

khoa học - sự phạm thuộc biên chế của tổ chức có liên quan, cho biết mức độ chuyên môn và khả năng đảm nhiệm một chức vụ khoa học hoặc khoa học - sự phạm nhất định của họ. Ở Liên bang Nga, các loại chức danh khoa học sau đây được thiết lập: dành cho người làm công tác khoa học - giáo sư theo chuyên ngành và phó giáo sư theo chuyên ngành; đối với người làm công tác khoa học và sự phạm - giáo sư cấp khoa và phó giáo sư cấp khoa.

Изъятие вещей и документов - (thu giữ đồ vật, tài liệu) изъятие вещей, явившихся орудиями совершения или предметами административного правонарушения, и документов, имеющих значение доказательств по делу об административном правонарушении и обнаруженных на месте совершения административного правонарушения либо при осуществлении личного досмотра, досмотра вещей, находящихся при физическом лице, и досмотре транспортного средства. и.в.д. - мера обеспечения производства по делам об административных правонарушениях и представляет собой административно-правовую меру воздействия, состоящую в принудительном лишении правонарушителя возможности пользоваться и распоряжаться

противоправно добытым имуществом или документами, имеющими значение доказательств - thu giữ đồ vật là công cụ vi phạm hoặc đối tượng vi phạm hành chính, tài liệu có giá trị chứng cứ trong vụ án vi phạm hành chính được phát hiện tại nơi thực hiện hành vi vi phạm hành chính hoặc trong khi kiểm tra nhân thân, khám xét, kiểm tra những thứ được giữ bởi một cá nhân, và kiểm tra phương tiện. Thu giữ đồ vật, tài liệu - một biện pháp để đảm bảo tố tụng trong các trường hợp vi phạm hành chính và là một biện pháp hành chính và pháp lý, bao gồm việc cưỡng bức tước bỏ cơ hội sử dụng và xử lý tài sản hoặc tài liệu có giá trị chứng cứ của người vi phạm.

Инструкция - (hướng dẫn) подзаконный нормативный правовой акт, издаваемый исполнительным органом государственной власти в пределах его компетенции и устанавливающий порядок (процедуру) исполнения правовых предписаний, содержащихся в законах, указах, постановлениях правительства, других актах органов государственной власти. и. устанавливается также порядок выполнения служебных обязанностей определенными категориями работников (должностные и.) - là văn bản quy phạm dưới luật do cơ quan hành pháp nhà nước ban hành theo

thẩm quyền của mình và thiết lập quy trình (thủ tục) thực hiện các quy định pháp luật có trong luật, nghị định của Chính phủ và các văn bản khác của cơ quan quyền lực nhà nước. Hướng dẫn quy định quy trình thực hiện nhiệm vụ chính thức của một số loại viên chức (hướng dẫn viên chức).

Информационная безопасность - (an toàn thông tin) *состояние защищенности жизненно важных интересов личности, общества и государства от внутренних и внешних угроз при реализации процессов поиска, получения, передачи, создания, распространения и использования информации - là trạng thái bảo vệ lợi ích sống còn của cá nhân, xã hội và nhà nước khỏi các mối đe dọa từ bên trong và bên ngoài trong quá trình thực hiện các quá trình tìm kiếm, tiếp nhận, chuyển giao, tạo, phân phối và sử dụng thông tin.*

Информационное обеспечение - (hỗ trợ thông tin) *совокупность процессов по подготовке и представлению специально подготовленной информации для решения управленческих, научно-технических и других задач - một tập hợp các quy trình chuẩn bị và trình bày thông tin được chuẩn bị đặc biệt để giải quyết các nhiệm vụ quản lý, khoa học, kỹ thuật và các nhiệm vụ khác.*

Информация - (thông tin) *сведения о лицах, предметах, фактах, событиях, явлениях и процессах независимо от формы их представления - thông tin về người, đối tượng, sự kiện, sự kiện, hiện tượng và quá trình, bất kể hình thức trình bày của chúng.*

Искусство управления - (nghệ thuật quản lý) *способность субъекта управления познать закономерности развития управляемой сферы отношений и обеспечить совместимость своих управляющих воздействий с естественными условиями развития данной социальной сферы - là khả năng của chủ thể quản lý trong việc tìm hiểu các mô hình phát triển của lĩnh vực quan hệ được kiểm soát và đảm bảo sự phù hợp của các ảnh hưởng kiểm soát của họ với các điều kiện tự nhiên đối với sự phát triển của lĩnh vực xã hội này.*

Исполнительная власть - (quyền lực hành pháp) *одна из трех ветвей государственной власти в соответствии с доктриной разделения власти. и.в. в РФ осуществляет правительство РФ. основное назначение и.в. - реализация государственного управления всеми сторонами жизни государства - là một trong ba nhánh quyền lực của nhà nước theo học thuyết phân chia quyền lực. Quyền lực hành pháp trong Liên bang*

Nga được thực hiện bởi chính phủ Nga. mục đích chính của quyền lực hành pháp - thực hiện quản lý nhà nước về mọi mặt đời sống của nhà nước.

Испытание (при замещении государственной должности) - (thử thách) для гражданина, впервые принятого на государственную должность государственной службы, или для государственного служащего при переводе на государственную должность иной группы и иной специализации устанавливается и. на срок от трех до шести месяцев. в срок и. не засчитывается период временной нетрудоспособности и другие периоды, когда государственный служащий отсутствовал на службе по уважительным причинам - thử thách (khi bổ nhiệm vào một cơ quan công quyền) - *đối với một công dân lần đầu tiên được làm việc trong một cơ quan công quyền, hoặc đối với một công chức khi chuyển sang một cơ quan công quyền thuộc nhóm khác và chuyên môn khác, được thiết lập trong khoảng thời gian từ ba đến sáu tháng, không tính thời gian tạm thời mất khả năng lao động và thời gian công chức vắng mặt vì lý do chính đáng.*

Источники

административного права - (nguồn của pháp luật hành chính) юридические акты, которые содержат

нормы административного права (внешние формы выражения административно-правовых норм) - *các văn bản pháp lý chứa đựng các quy phạm pháp luật hành chính (hình thức biểu hiện bên ngoài của quy phạm pháp luật hành chính).*

Кадастр - (địa chính) оценочный лист, используется в частной и государственной практике мониторинга природных и социальных объектов с точки зрения их оценки и доходности - *phiếu đánh giá, được sử dụng trong thực tiễn tư nhân và công cộng để giám sát các đối tượng tự nhiên và xã hội về đánh giá và lợi nhuận của chúng.*

Коллегиальность - (tính tập thể) принцип организации деятельности органов исполнительной власти, сущность которого заключается в коллегиальном (совместном) обсуждении работниками этих органов вопросов, входящих в их компетенцию, и принятии по ним коллегиальных решений. принцип коллегиальности позволяет при обсуждении тех или иных проблем выявлять общественное мнение, эффективнее использовать опыт и знания ученых, специалистов, полнее учитывать интересы и потребности заинтересованных лиц и организаций - *là nguyên tắc tổ chức hoạt động của*

các cơ quan điều hành, bản chất của nó là sự thảo luận tập thể (chung) giữa các nhân viên của các cơ quan này về các vấn đề thuộc thẩm quyền của họ và thông qua các quyết định của tập thể đối với họ. Nguyên tắc tập thể cho phép xác định rõ dư luận xã hội khi thảo luận về một số vấn đề, sử dụng hiệu quả hơn kinh nghiệm và kiến thức của các nhà khoa học và chuyên gia, xem xét đầy đủ hơn lợi ích và nhu cầu của những người và tổ chức quan tâm.

Коллегия - (tập thể) 1) группа лиц, имеющих право совместного решения вопросов, отнесенных к ее компетенции; 2) совещательный орган, создаваемый в федеральных органах исполнительной власти и органах исполнительной власти субъектов РФ - 1) *một nhóm người có quyền cùng giải quyết các vấn đề trong thẩm quyền của mình; 2) một cơ quan tư vấn được thành lập trong các cơ quan hành pháp liên bang và cơ quan điều hành của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Комиссия - (ủy ban) в административном праве - постоянный или временный коллегиальный орган отраслевой или межотраслевой компетенции, создаваемый для выполнения специальных возложенных на него функций оперативного, координационного, контрольного или

консультативного характера - *trong luật hành chính - một cơ quan tập hợp thường trực hoặc tạm thời có thẩm quyền ngành hoặc liên ngành, được thành lập để thực hiện các chức năng đặc biệt được giao cho nó với tính chất hoạt động, điều phối, kiểm soát hoặc tư vấn.*

Комиссии по делам несовершеннолетних - (các ủy ban dành cho trẻ vị thành niên) специальные органы государственного надзора и административной юрисдикции, образуемые при правительствах и администрациях субъектов РФ, при районных и городских, районных в городах органах местного самоуправления - *là các cơ quan đặc biệt của giám sát nhà nước và quyền tài phán hành chính, được thành lập bởi các chính phủ và cơ quan hành chính của các cơ quan cấu thành của Liên bang Nga, ở cấp khu vực và thành phố, quận trong thành phố, các cơ quan tự quản địa phương.*

Компетенция - (năng lực, thẩm quyền) важнейший институт публичного, в том числе административного права, который представляет комплексную нормативно оформленную характеристику полномочий государственного или общественного органа, организации, должностного

лица, иного служащего в определенной сфере государственного или общественного управления - là thể chế quan trọng nhất của nhà nước, bao gồm trong luật hành chính, thể hiện sự mô tả phức tạp được chính thức hóa về mặt quyền lực của một nhà nước hoặc cơ quan công quyền, tổ chức, quan chức, nhân viên khác trong một lĩnh vực nhất định của nhà nước hoặc hành chính công.

Конфискация орудия совершения или предмета административного правонарушения - (tịch thu phương tiện vi phạm hành chính) вид административного наказания к физическим и юридическим лицам, совершившим административные правонарушения. Конфискация орудия совершения или предмета административного правонарушения является принудительным, безвозмездным обращением в федеральную собственность или в собственность субъекта РФ не изъятых из оборота вещей. Конфискация назначается судьей - là hình thức xử phạt hành chính đối với cá nhân, pháp nhân vi phạm hành chính. Việc tịch thu công cụ phạm tội hoặc đối tượng của một hành vi vi phạm hành chính là một kháng cáo bắt buộc, vô cơ đối với tài sản liên bang hoặc tài sản của một thực thể cấu thành của Liên

bang Nga của những thứ không bị rút khỏi lưu thông. Việc tịch thu là do thẩm phán ban hành.

Координация в государственном управлении - (phối hợp trong quản lý hành chính công) означает согласование действий различных органов, их структурных подразделений в целях объединения усилий и возможностей для достижения наилучшего результата. к. обычно осуществляется на определенной нормативно-правовой основе - có nghĩa là phối hợp hành động của các cơ quan khác nhau, các đơn vị cơ cấu của họ nhằm kết hợp các nỗ lực và cơ hội để đạt được kết quả tốt nhất. Phối hợp trong quản lý hành chính công thường được thực hiện trên một cơ sở quy định nhất định.

Лицензия - (giấy phép) официальный документ, который разрешает осуществление указанного в нем вида деятельности в течение установленного срока, а также определяет условия его осуществления - tài liệu chính thức cho phép thực hiện loại hoạt động cụ thể trong một khoảng thời gian cụ thể và cũng xác định các điều kiện để thực hiện loại hoạt động đó.

Лишение специального права, предоставленного физическому лицу - (tước quyền đặc biệt cấp cho một cá nhân)

административное наказание за грубое или систематическое нарушение порядка пользования этим правом в случаях, предусмотренных статьями особенной части настоящего кодекса. суть этого наказания - в ограничении права конкретного лица заниматься определенным видом деятельности (лишение права управления транспортными средствами, права охоты). Лишение специального права назначается судьей - là một hình phạt hành chính đối với hành vi vi phạm toàn bộ hoặc có hệ thống thủ tục thực hiện quyền này trong các trường hợp được quy định bởi các điều khoản của phần riêng của bộ luật về vi phạm hành chính. Bản chất của hình phạt này là hạn chế quyền của một người cụ thể được tham gia vào một loại hoạt động nhất định (tước quyền lái xe, quyền săn bắn). Tước quyền đặc biệt do thẩm phán ban hành.

Массовая информация - (thông tin đại chúng) предназначенные для неограниченного круга лиц печатные, аудио-, аудиовизуальные и иные сообщения и материалы. Правовое регулирование вопросов массовой информации основано на принципах свободы массовой информации, недопустимости цензуры, недопустимости злоупотребления

свободой массовой информации - *bản in, âm thanh, nghe nhìn và các thông điệp và tài liệu khác dành cho một nhóm người không giới hạn. Quy định pháp lý các vấn đề của thông tin đại chúng dựa trên các nguyên tắc về tự do thông tin đại chúng, không thể chấp nhận được việc kiểm duyệt, và không thể chấp nhận lạm dụng quyền tự do thông tin đại chúng.*

Межведомственная комиссия - (ủy ban liên ngành) координационный орган, создаваемый федеральными органами исполнительной власти, органами исполнительной власти субъектов РФ для рассмотрения вопросов, требующих межотраслевой координации - *là cơ quan điều phối được thành lập bởi các cơ quan hành pháp liên bang, các cơ quan hành pháp của các đơn vị cấu thành của Liên bang Nga để xem xét các vấn đề đòi hỏi sự phối hợp liên ngành.*

Меры обеспечения производства по делам об административных правонарушениях - (các biện pháp bảo đảm tố tụng trong các vụ án vi phạm hành chính) совокупность мер административного воздействия, применяемых уполномоченными на то органами (должностными лицами) в целях: пресечения административного правонарушения;

установления личности нарушителя; составления протокола об административном правонарушении при невозможности его составления на месте выявления административного правонарушения; обеспечения своевременного и правильного рассмотрения дела об административном правонарушении и исполнения принятого по делу постановления - *một tập hợp các biện pháp tác động hành chính do các cơ quan có thẩm quyền (quan chức) áp dụng nhằm: ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính; xác lập danh tính của người vi phạm; lập biên bản xử lý vi phạm hành chính nếu không thể lập được tại nơi phát hiện hành vi vi phạm hành chính; đảm bảo việc xem xét vụ án vi phạm hành chính kịp thời, đúng đắn và thi hành bản án về vụ án.*

Местное самоуправление - (chính quyền tự quản địa phương) признаваемая и гарантируемая Конституцией РФ самостоятельная и под свою ответственность деятельность населения по решению непосредственно или через органы м.с. вопросов местного значения, исходящая из интересов населения, его исторических и иных местных традиций. Местное самоуправление составляет одну из основ конституционного строя РФ - *được Hiến pháp Liên bang Nga công nhận và*

bảo đảm, độc lập và chịu trách nhiệm của mình đối với các hoạt động của người dân theo quyết định trực tiếp hoặc thông qua các cơ quan của chính quyền tự quản địa phương. Các vấn đề có tầm quan trọng của địa phương, xuất phát từ lợi ích của người dân, lịch sử và truyền thống địa phương khác. Chính quyền tự quản địa phương tạo thành một trong những nền tảng của hệ thống hiến pháp của Liên bang Nga.

Методы управления - (phương pháp quản lý) способы и средства целенаправленного воздействия на участников управленческих отношений с целью реализации функций управления и решения поставленных задач - *phương pháp và phương tiện tác động có mục đích đến các chủ thể tham gia quan hệ quản lý nhằm thực hiện chức năng quản lý và giải quyết công việc được giao.*

Министр - (bộ trưởng) руководитель центрального органа исполнительной власти - министерства (федерального, республиканского или другого субъекта РФ). Министр руководит деятельностью возглавляемого им министерства на основе единоначалия и несет персональную ответственность за его работу - *là người đứng đầu cơ quan hành pháp trung ương - một bộ (liên bang, cộng hòa hoặc thực thể cấu thành khác của*

Liên bang Nga). Bộ trưởng quản lý các hoạt động của bộ do mình đứng đầu trên cơ sở một người quản lý và chịu trách nhiệm cá nhân về công việc của mình.

Министерство - (bộ) это центральный орган исполнительной власти, проводящий государственную политику и осуществляющий управление в установленной сфере деятельности, а также координирующий работу в этой сфере иных органов исполнительной власти - *là cơ quan hành pháp trung ương thực hiện chính sách nhà nước và thực hiện quản lý trong lĩnh vực hoạt động đã được thành lập, cũng như điều phối công việc trong lĩnh vực này của các cơ quan hành pháp khác.*

Мониторинг - (giám sát) постоянное наблюдение за каким-либо процессом (объектом) с целью выявления его соответствия желаемому результату или первоначальным предположениям. Мониторинг широко используется отдельными органами исполнительной власти для решения стоящих перед ними задач. особенно наглядно это проявляется в сфере государственного регулирования охраны окружающей природной среды - *quan sát liên tục bất kỳ quá trình (đối tượng) nào để xác định sự tuân thủ của nó với kết quả mong muốn*

hoặc các giả định ban đầu. Giám sát được sử dụng rộng rãi bởi các cơ quan điều hành cá nhân để giải quyết các nhiệm vụ mà họ phải đối mặt. Điều này đặc biệt rõ ràng trong lĩnh vực quản lý nhà nước về bảo vệ môi trường.

Налоговая служба - (cơ quan thuế) единая система органов контроля за соблюдением налогового законодательства, за правильностью исчисления, полнотой и своевременностью внесения в соответствующий бюджет налогов и других обязательных платежей - *là một hệ thống thống nhất gồm các cơ quan giám sát việc tuân thủ pháp luật về thuế, nhằm đảm bảo tính đúng đắn, đầy đủ và kịp thời của việc đóng thuế và các khoản thanh toán bắt buộc khác cho ngân sách liên quan.*

Нормативные правовые акты органов исполнительной власти - (văn bản quy phạm pháp luật của cơ quan hành pháp) вид правовых актов органов исполнительной власти; официальный письменный документ установленной формы, принятый органом исполнительной власти в пределах его компетенции и направленный на регулирование определенных общественных отношений на основе содержащихся в акте правовых норм - *loại văn bản pháp lý của cơ quan hành pháp; một văn bản chính thức bằng văn bản được*

lập, được cơ quan hành pháp thông qua theo thẩm quyền của mình và nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội nhất định trên cơ sở các quy phạm pháp luật có trong văn bản.

Обжалование - (kháng cáo, khiếu nại) Конституция РФ закрепляет право граждан на подачу жалобы как в административном, так и в судебном порядке путем подачи жалобы гражданин реализует предоставленное ему право и требует восстановления нарушенных прав - *Hiến pháp Liên bang Nga bảo vệ quyền của công dân được khiếu nại cả về thủ tục hành chính và tư pháp bằng cách nộp đơn khiếu nại, một công dân thực hiện quyền được cấp cho mình và yêu cầu khôi phục các quyền bị vi phạm.*

Общественное объединение - (hiệp hội công, tổ chức xã hội) это добровольное, самоуправляемое, некоммерческое формирование, созданное по инициативе граждан, объединившихся на основе общности интересов для реализации общих целей, указанных в уставе общественного объединения - *là một tổ chức tự nguyện, tự quản, phi lợi nhuận được thành lập theo sáng kiến của các công dân đoàn kết trên cơ sở cộng đồng lợi ích nhằm đạt được những mục tiêu chung được quy định trong điều lệ của hiệp hội công lập.*

Объединение - (hiệp hội) может быть создано коммерческими и некоммерческими организациями, юридическими лицами, а также гражданами - *có thể được tạo ra bởi các tổ chức thương mại và phi thương mại, pháp nhân cũng như công dân.*

Объект управления - (khách thể của quản lý) в социальной системе управления структура (подсистема), которая нуждается и испытывает управленческое воздействие от субъекта (субъектов) управления - *là một cấu trúc (tiểu hệ thống) trong hệ thống quản lý xã hội cần và chịu sự tác động của quản lý từ chủ thể (chủ thể) quản lý.*

Определение по делу об административном правонарушении - (quyết định trong vụ án vi phạm hành chính) правовой акт органа (должностного лица) административной юрисдикции, уполномоченного законом рассматривать и разрешать соответствующие дела об административных правонарушениях - *là văn bản pháp lý của cơ quan (quan chức) quản lý hành chính được pháp luật ủy quyền để xem xét, giải quyết các vụ việc vi phạm hành chính có liên quan.*

Опись имущества - (kê biên tài sản) в широком смысле слова понимается арест имущества при

обращении взыскания на имущество должника, за которым следуют изъятие и принудительная реализация арестованного (описанного) имущества. Опись имущества осуществляется судебным приставом-исполнителем на основании исполнительных документов - *theo nghĩa rộng của từ này, được hiểu là việc thu giữ tài sản khi kê biên tài sản của con nợ, sau đó là việc thu giữ và bán bắt buộc tài sản đã thu giữ (được mô tả). Kê biên tài sản do thừa phát lại thực hiện trên cơ sở các văn bản điều hành.*

Ответственность - (trách nhiệm) важнейший институт социальной организации, основанный на применении мер принуждения к исполнению или мер наказания (воздействия) за нарушение социальных норм, регулирующих поведение и порядок отношений в обществе. различают ответственность юридическую, моральную, нравственную, политическую - *là thiết chế quan trọng nhất của tổ chức xã hội, dựa trên việc áp dụng các biện pháp cưỡng chế thi hành hoặc các biện pháp trừng phạt (tác động) đối với hành vi vi phạm các chuẩn mực xã hội điều chỉnh hành vi và trật tự của các quan hệ trong xã hội. phân biệt về. luật pháp, đạo đức, đạo đức, chính trị.*

Отрасль управления - (ngành quản lý) система различного рода

звеньев и отношений, связанных с управлением определенной группой родственных объектов, объединенных по их практическому назначению (например, управление промышленностью, транспортом, сельским хозяйством, образованием, здравоохранением и т.д.). каждая из сфер управления - экономическая, социально-культурная, административно-политическая - складывается и состоит из отдельных отрасля управления таким образом, отрасль управления является непосредственным объектом управления. каждая отрасль управления состоит, в свою очередь, из ряда предприятий, учреждений, организаций - *là một hệ thống các liên kết và quan hệ khác nhau gắn với việc quản lý một nhóm đối tượng nhất định có liên quan, thống nhất với nhau theo mục đích thực tế của chúng (ví dụ quản lý công nghiệp, giao thông, nông nghiệp, giáo dục, y tế, v.v.) mỗi lĩnh vực quản lý - kinh tế, văn hoá xã hội, hành chính - chính trị - được hình thành và bao gồm các ngành quản lý riêng biệt, do đó ngành quản lý là đối tượng trực tiếp của quản lý. mỗi nhánh quản lý lần lượt bao gồm một số doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức.*

Охрана природы - (bảo vệ thiên nhiên) система мероприятий, направленных на оздоровление и

улучшение качества окружающей природной среды, сохранение природных богатств и естественной среды обитания человека, предотвращение экологически вредного воздействия хозяйственной и иной деятельности - *hệ thống các biện pháp nhằm cải thiện và nâng cao chất lượng môi trường tự nhiên, bảo tồn tài nguyên thiên nhiên và môi trường tự nhiên của con người, ngăn chặn tác động có hại đến môi trường của các hoạt động kinh tế và hoạt động khác.*

Паспортная система - (hệ thống hộ chiếu) в российской федерации это совокупность правовых норм: во-первых, определяющих виды документов, удостоверяющих личность гражданина РФ, порядок выдачи, обмена, хранения, изъятия этих документов, пользования ими; во-вторых, устанавливающих правила регистрационного учета граждан - ở Liên bang Nga, nó là một tập hợp các quy phạm pháp luật: thứ nhất, xác định các loại giấy tờ chứng minh nhân thân của một công dân Liên bang Nga, thủ tục cấp, trao đổi, lưu trữ, thu hồi và sử dụng chúng; thứ hai, thiết lập các quy tắc đăng ký công dân.

Пересмотр постановления по делу об административном правонарушении - (xem xét lại quyết định trong một vụ vi phạm hành

chính) рассмотрение вынесенного по делу об административном правонарушении постановления, осуществляемое при наличии определенных оснований (по жалобе, протесту и т.д.), и принятие решения по результатам проведенного рассмотрения - *xem xét một quyết định được đưa ra trong một vụ vi phạm hành chính, được thực hiện với những căn cứ nhất định (về khiếu nại, kháng nghị, v.v.) và đưa ra quyết định dựa trên kết quả của việc xem xét.*

Подзаконные акты - (các văn bản dưới luật) все виды нормативных правовых актов, изданных на основании акта высшей юридической силы - закона и не противоречащих закону - *tất cả các loại hành vi pháp lý điều chỉnh được ban hành trên cơ sở một lực lượng pháp lý tối cao - là luật và không trái với luật.*

Полномочие - (thẩm quyền) в административном праве - элемент компетенции и тем самым правового статуса органа государственной власти, органа местного самоуправления, должностного лица или иного государственного либо муниципального служащего, предусмотренный законом или иным нормативным правовым актом - trong luật hành chính - *một yếu tố của thẩm quyền và do đó là địa vị pháp lý của cơ quan công quyền, cơ quan tự quản địa*

phương, quan chức hoặc nhân viên nhà nước hoặc thành phố khác, được quy định bởi luật pháp hoặc các văn bản pháp lý quy định khác.

Понятой - (người làm chứng, người chứng kiến) в производстве по делу об административном правонарушении - физическое лицо, присутствующее при осуществлении определенных юридических действий процессуального характера и удостоверяющее факт совершения, содержание и результаты указанных действий - *trong quá trình tố tụng về một hành vi vi phạm hành chính - một cá nhân có mặt trong quá trình thực hiện một số hành động pháp lý có tính chất tố tụng và xác nhận thực tế của hành vi, nội dung và kết quả của những hành động này.*

Поощрения государственных служащих - (khen thưởng nhân viên nhà nước) дополнительные, сверх установленной оплаты труда, меры материального или морального характера, применяемые по отношению к государственным служащим при позитивной оценке их труда в целях их похвалы и побуждения к дальнейшим успехам в служебной деятельности - *các biện pháp về vật chất hoặc đạo đức được áp dụng đối với công chức có đánh giá tích cực về công việc nhằm biểu dương và*

khuyến khích họ thành công hơn nữa trong các hoạt động chính thức của họ.

Постановление - (quyết định, nghị quyết, quyết nghị) подзаконный акт, который оформляет решение, как правило, имеющее нормативный характер или наиболее важное (общее) значение. Постановления принимаются в коллегиальном порядке, за исключением постановления судьи и следователя, палатами федерального собрания РФ, правительством РФ, правительствами и главами администраций субъектов РФ, государственными комитетами РФ, пленумами верховного суда РФ, а также по конкретным делам судами (судьями), следователями и органами административной юрисдикции - *là một văn bản luật chính thức hóa một quyết định, như một quy luật, có tính chất quy phạm hoặc có ý nghĩa quan trọng nhất (chung). Các quyết định được thông qua trên cơ sở tập thể, ngoại trừ quyết định của thẩm phán và điều tra viên, bởi các ủy ban của Quốc hội Liên bang Nga, chính phủ Liên bang Nga, các chính phủ và người đứng đầu cơ quan hành chính của các đơn vị cấu thành Liên bang Nga, các ủy ban nhà nước của Liên bang Nga, các phiên họp toàn thể của Tòa án tối cao Liên bang Nga, cũng như đối với các vụ việc cụ thể của các tòa án (thẩm phán), điều tra*

viên và các cơ quan tài phán hành chính.

Потерпевший - (nạn nhân) в производстве по делу об административном правонарушении - физическое или юридическое лицо, которому административным правонарушением причинен физический, имущественный или моральный вред - *trong quá trình tố tụng về một hành vi vi phạm hành chính - một thể nhân hoặc pháp nhân đã bị tổn hại về thể chất, tài sản hoặc tinh thần bởi một hành vi vi phạm hành chính.*

Правительственная комиссия - (ủy ban Chính phủ) координационный орган правительства РФ, созданный для рассмотрения и подготовки предложений по вопросам, имеющим общегосударственное значение. она является, как правило, вспомогательным органом правительства РФ, не наделенным юридически властными полномочиями - *là cơ quan điều phối của Chính phủ Liên bang Nga, được thành lập để xem xét và chuẩn bị các đề xuất về các vấn đề quan trọng của quốc gia. Theo quy định, nó là một cơ quan phụ trợ của chính phủ Liên bang Nga, không được trao quyền hạn hợp pháp.*

Правовой режим - (chế độ pháp lý) нормативно установленные правила относительно определенного

предмета отношений или ситуации, которые обязательно должны соблюдаться участниками отношений по поводу этого предмета (объекта или определенной ситуации). в отличие от правового статуса, который касается правовой характеристики субъекта отношений, п.р. дает определение юридической природы предмета отношений и содержит требования и принципы поведения субъектов в определенной ситуации - *những quy phạm được thiết lập mang tính quy phạm về một chủ thể của quan hệ hoặc một tình huống nhất định mà những người tham gia quan hệ có liên quan đến chủ thể này (khách thể hoặc tình huống cụ thể) phải tuân theo. ngược lại địa vị pháp lý liên quan đến đặc điểm pháp lý của chủ thể quan hệ, đoạn. đưa ra định nghĩa về bản chất pháp lý của chủ thể quan hệ và chứa đựng những yêu cầu, nguyên tắc xử sự của các chủ thể trong một tình huống nhất định.*

Правовой статус органа исполнительной власти - (địa vị pháp lý của cơ quan hành pháp) характеризуется установленными в правовом порядке назначением органа, его местом и ролью в системе органов государственной власти, совокупностью функций и обязанностей данного органа по реализации возложенных на него

задач, ответственностью за осуществление его полномочий - *được đặc trưng bởi việc chỉ định cơ quan được thiết lập theo trình tự pháp luật, vị trí và vai trò của cơ quan đó trong hệ thống các cơ quan công quyền, tổng thể các chức năng và trách nhiệm của cơ quan này trong việc thực hiện các nhiệm vụ được giao, trách nhiệm thực hiện quyền hạn của mình.*

Правовые акты органов исполнительной власти - (văn bản pháp lý của cơ quan hành pháp) официальные письменные документы, содержащие правовые нормы (правовые предписания), принятые и изданные в определенной правовой форме в соответствии с правовым статусом органов исполнительной власти и вызывающие определенные правовые последствия, в том числе возникновение, прекращение или изменение правоотношений в сфере ведения конкретного органа исполнительной власти. издание п.а. в установленной форме является наиболее распространенной формой реализации полномочий органов исполнительной власти - *là văn bản chính thức chứa đựng các quy phạm pháp luật (quy phạm pháp luật) được thông qua và ban hành dưới một hình thức pháp lý nhất định phù hợp với địa vị pháp lý của cơ quan hành pháp và*

gây ra những hậu quả pháp lý nhất định, bao gồm cả việc làm phát sinh, chấm dứt hoặc thay đổi quan hệ pháp luật trong lĩnh vực thực hiện của một cơ quan hành pháp cụ thể. ấn bản của p.a. trong hình thức xác lập là hình thức phổ biến nhất để thực hiện quyền lực của các cơ quan hành pháp.

Правоохранительные органы - (các cơ quan bảo vệ pháp luật) по сложившейся практике государственного строительства (в конституциях этот термин не применяется) система органов государственной власти, главной задачей которых является осуществление непосредственно при помощи специальных форм и методов функций правоохраны, обеспечения безопасности личности, общества, государства. Кроме того, к правоохранительным организациям относят некоторые негосударственные органы и учреждения, какими являются адвокатура и специально созданные на общественной основе правозащитные движения - *theo thông lệ xây dựng nhà nước đã hình thành (thuật ngữ này không được sử dụng trong hiến pháp), một hệ thống các cơ quan công quyền, nhiệm vụ chính là thực hiện các chức năng bảo vệ pháp luật trực tiếp với sự trợ giúp của các hình thức đặc biệt và phương pháp, để*

đảm bảo sự an toàn của cá nhân, xã hội và nhà nước. Ngoài ra, các tổ chức bảo vệ pháp luật bao gồm một số cơ quan và tổ chức phi nhà nước, chẳng hạn như các tổ chức luật sư và các phong trào bảo vệ quyền con người được tạo ra đặc biệt trên cơ sở xã hội.

Правопреемство - (kế thừa) межотраслевой правовой институт, содержанием которого является переход права от одного лица к другому в силу закона или соглашения - là một thể chế pháp lý liên ngành, nội dung của nó là sự chuyển giao luật từ người này sang người khác theo luật hoặc thỏa thuận.

Правоспособность административная - (năng lực pháp luật hành chính) установленная административно-правовыми нормами и охраняемая государством возможность гражданина или коллективного субъекта административного права (организации) вступать в административно-правовые отношения, приобретать соответствующие права и нести обязанности. административная правоспособность гражданина, являясь видом его общей правоспособности, как и гражданская правоспособность, возникает с момента рождения гражданина и прекращается с его смертью - là khả

năng của công dân hoặc tập thể chủ thể của quy phạm pháp luật hành chính (tổ chức) tham gia vào các quan hệ pháp luật hành chính, có được các quyền và nghĩa vụ tương ứng, do các quy phạm pháp luật hành chính xác lập và được nhà nước bảo vệ. Năng lực pháp luật hành chính của công dân, là một loại năng lực pháp luật chung của người đó, giống như năng lực pháp luật dân sự, phát sinh từ thời điểm công dân được sinh ra và chấm dứt khi người đó chết.

Предложение - (đề xuất) один из видов обращений граждан, право на подачу которого закреплено в ст. 33 конституции РФ - là một trong những hình thức biểu hiện ý kiến của công dân, quyền đề trình được ghi nhận trong điều 33 của Hiến pháp Liên bang Nga.

Предписание - (mệnh lệnh, chỉ thị) 1) одно из средств (методов) правового регулирования общественных отношений, состоящее в возложении прямой юридической обязанности совершения субъектом определенных действий, предусмотренных нормой права; 2) обобщенное или частное название распорядительных актов императивного характера, издаваемых уполномоченными на то государственными органами (должностными лицами) и подлежащих исполнению со стороны

субъектов, их получивших - 1) *một trong những phương tiện (phương pháp) điều chỉnh pháp luật về quan hệ công, bao gồm việc đặt ra nghĩa vụ pháp lý trực tiếp đối với chủ thể phải thực hiện một số hành vi do nhà nước pháp quyền quy định; 2) tên gọi chung chung hoặc tên riêng của các hành vi quy định có tính chất bắt buộc, được ban hành bởi các cơ quan nhà nước có thẩm quyền (quan chức) và phải được thực hiện bởi các đối tượng đã tiếp nhận.*

Предприятие государственное - (doanh nghiệp nhà nước) самостоятельный хозяйствующий субъект, находящийся в собственности государства и созданный для производства продукции, выполнения работ, оказания услуг в целях удовлетворения общественных потребностей и получения прибыли - *một tổ chức kinh tế độc lập do Nhà nước làm chủ sở hữu, được thành lập để sản xuất hàng hóa, thực hiện công việc, cung ứng dịch vụ nhằm đáp ứng nhu cầu xã hội và thu lợi nhuận.*

Представление прокурора - (kháng nghị của công tố viên) это форма реагирования прокурора на нарушение законности. представление вносится прокурором или его заместителем в орган или должностному лицу, которые полномочны устранить допущенные

нарушения, и подлежит безотлагательному рассмотрению - *là một hình thức phản ứng của công tố viên đối với một hành vi vi phạm pháp luật. Kháng nghị của công tố viên do công tố viên hoặc cấp phó đệ trình lên cơ quan hoặc viên chức có thẩm quyền để loại bỏ các vi phạm đã thực hiện và phải được xem xét khẩn cấp.*

Предупредительные меры - (các biện pháp ngăn chặn) в административном праве - разновидность мер принудительного характера. административно-принудительные меры применяются к физическим лицам и организациям в целях предупреждения возможного совершения ими различных правонарушений в сфере государственного управления, а также обеспечения общественного порядка и общественной безопасности. меры административного предупреждения имеют профилактический характер и осуществляются еще до совершения каких-либо правонарушений как в экстремальных обстоятельствах стихийных бедствий, аварий, катастроф и т.п., так и в обычных условиях в превентивных или контрольных целях - *trong luật hành chính - một loại biện pháp cưỡng chế. Các biện pháp cưỡng chế - hành chính được áp dụng đối với cá nhân, tổ chức*

nhằm ngăn chặn khả năng họ phạm các hành vi vi phạm hành chính nhà nước cũng như bảo đảm trật tự công cộng, an toàn công cộng. các biện pháp phòng ngừa hành chính có tính chất phòng ngừa và được thực hiện ngay cả trước khi thực hiện bất kỳ hành vi phạm tội nào, kể cả trong hoàn cảnh khẩn cấp về thiên tai, tai nạn, thảm họa, v.v. và trong điều kiện bình thường nhằm mục đích phòng ngừa hoặc kiểm soát.

Предупреждение - (cảnh cáo)

вид административного наказания, предусмотренный кодексом РФ об административных правонарушениях - là một loại hình phạt hành chính được quy định bởi Bộ luật Liên bang Nga về các hành vi vi phạm hành chính.

Презумпция невиновности в производстве по делам об административных правонарушениях - (giả thuyết vô tội trong quá trình tố tụng đối với các trường hợp vi phạm hành chính) вина в форме умысла или неосторожности является обязательным элементом субъективной стороны состава административного правонарушения. производство по делу об административном правонарушении исключается при отсутствии состава административного правонарушения, в частности при отсутствии вины. По делу об административном правонарушении уполномоченный

орган или соответствующее должностное лицо обязаны выяснить виновность лица в совершении административного правонарушения - có lỗi dưới hình thức cố ý hoặc do sơ suất là yếu tố bắt buộc thuộc mặt chủ quan của cấu thành vi phạm hành chính. các thủ tục tố tụng trong một trường hợp vi phạm hành chính sẽ bị loại trừ nếu không có tình tiết rõ ràng của một hành vi vi phạm hành chính, đặc biệt là trong trường hợp không có lỗi. Trong trường hợp vi phạm hành chính, cơ quan có thẩm quyền hoặc cán bộ có liên quan có nghĩa vụ tìm ra lỗi của một người khi thực hiện hành vi vi phạm hành chính.

Протокол

об

административном

правонарушении - (biên bản xử lý vi phạm hành chính)

официальный административный документ, в котором уполномоченными законодательством лицами фиксируется факт совершения административного правонарушения, факт административного задержания, личного досмотра, досмотра вещей, изъятия вещей и документов, задержания транспортного средства и т.д. - là văn bản hành chính chính thức, trong đó ghi lại tình tiết vi phạm hành chính, việc tạm giữ hành chính, khám người, khám xét đồ vật, tịch thu đồ vật, tài liệu, tạm giữ phương tiện và v.v.

Разрешение - (giấy phép)

официальное санкционирование уполномоченными исполнительными органами (должностными лицами) определенных действий физических и юридических лиц, которое производится в целях обеспечения общественной безопасности, законности, охраны правопорядка, жизни и здоровья граждан. Разрешения выдаются по ходатайствам заинтересованных в их получении физических и юридических лиц - *sự cho phép chính thức của các cơ quan hành pháp có thẩm quyền (quan chức) đối với một số hành động nhất định của cá nhân và pháp nhân, được thực hiện nhằm đảm bảo an toàn công cộng, tính hợp pháp, luật pháp và trật tự, tính mạng và sức khỏe của công dân. Giấy phép được cấp theo yêu cầu của các cá nhân và pháp nhân quan tâm đến việc có được chúng.*

Распоряжение - (lệnh)

подзаконный акт управления, оформляющий решение, которое принимается по оперативным и другим текущим вопросам, как правило, в единоличном порядке и имеет обязательную силу для граждан и организаций, которым р. Адресовано - *là một hành động quản lý cấp dưới, chính thức hóa một quyết định được đưa ra về các vấn đề hoạt động và các vấn đề hiện tại khác, như một quy*

luật, trên cơ sở duy nhất và có giá trị ràng buộc đối với các công dân và tổ chức gửi đến.

Регистр - (sổ đăng ký)

список, перечень, учетный документ, имеющий правовое значение. Назначение регистра - сбор, накопление и систематизация данных о соответствующем объекте учета, постоянное обновление этих данных и их обобщение, представление в установленном порядке необходимой информации заинтересованным лицам - *một danh sách, bảng kê, tài liệu kế toán có ý nghĩa pháp lý. Mục đích của sổ đăng ký là thu thập, tích lũy và hệ thống hóa dữ liệu về đối tượng kế toán tương ứng, cập nhật liên tục các dữ liệu này và tổng quát hóa chúng, cung cấp thông tin cần thiết cho các bên quan tâm theo cách thức quy định.*

Реестр государственных

должностей - (sổ đăng ký vị trí công vụ) систематизированный перечень должностей в аппарате органов государственной власти, устанавливающий их количество, иерархию (структуру), наименование и другие характеристики - *danh sách được hệ thống hóa các vị trí trong bộ máy cơ quan công quyền, xác định số lượng, thứ bậc (cơ cấu), tên gọi và các đặc điểm khác.*

Резолюция - (nghị quyết) 1)

вид решения, принятого путем

общего голосования в результате обсуждения какого-либо вопроса на заседании коллегиального органа, организации, собрания граждан и т.п.; 2) надпись на документе, сделанная компетентным должностным лицом и содержащая принятое им решение по существу изложенного в документе вопроса - 1) *loại quyết định được đưa ra bằng biểu quyết chung do thảo luận về bất kỳ vấn đề nào tại cuộc họp của cơ quan tập thể, tổ chức, cuộc họp của công dân, v.v.;* 2) *một dòng chữ trên tài liệu của một quan chức có thẩm quyền và có quyết định của quan chức về giá trị của vấn đề được nêu trong tài liệu.*

Реквизиты - (thông tin bắt buộc) обязательные данные, установленные законом или иным нормативным правовым актом для соответствующего документа. Отсутствие в документе хотя бы одного из реквизитов лишает его держателя возможности использовать документ для той цели, для которой он предназначен. Наличие реквизитов облегчает поиск и использование правовых актов - *dữ liệu bắt buộc được thiết lập bởi luật pháp hoặc hành động pháp lý quy định khác cho tài liệu liên quan. sự vắng mặt của ít nhất một trong các chi tiết trong tài liệu sẽ tước đi cơ hội sử dụng tài liệu đó cho mục đích mà nó đã định. Sự hiện diện của các điều*

kiện cần thiết tạo điều kiện thuận lợi cho việc tìm kiếm và sử dụng các hành vi hợp pháp.

Религиозное объединение - (hiệp hội tôn giáo) добровольное объединение совершеннолетних верующих граждан одной конфессии, создаваемое в целях совместного удовлетворения религиозных потребностей - *là một hiệp hội tự nguyện bao gồm các tín đồ trưởng thành của các công dân cùng giáo phái, được thành lập để cùng đáp ứng các nhu cầu tôn giáo.*

Решение управленческое - (quyết định quản lý) волеизъявление органа исполнительной власти на основе анализа и оценки управленческой ситуации, направленное на достижение определенной цели, предусматривающее средства на ее осуществление - *là sự thể hiện ý chí của cơ quan quản lý dựa trên việc phân tích và đánh giá tình hình của nhà quản lý nhằm đạt được một mục tiêu cụ thể, cung cấp kinh phí để thực hiện.*

Санкция административная - (chế tài hành chính) мера административного принуждения, применяемая за административное правонарушение и являющаяся административным наказанием определенного вида. а.с. предусмотрены в особенной части

кодекса РФ об административных правонарушениях применительно к конкретным составам административных правонарушений - *- một biện pháp cưỡng chế hành chính được áp dụng đối với một hành vi vi phạm hành chính và là một hình phạt hành chính thuộc một loại hình nhất định. Chế tài hành chính được quy định trong phần riêng của Bộ luật vi phạm hành chính của Liên bang Nga liên quan đến các yếu tố cụ thể của vi phạm hành chính.*

Свидетельство о рождении - (giấy khai sinh) документ, удостоверяющий юридический факт рождения ребенка и являющийся основным документом ребенка до получения им паспорта по достижении определенного возраста (в российской федерации - 14 лет) - *một tài liệu xác nhận sự thật hợp pháp về sự ra đời của một đứa trẻ và là tài liệu chính của một đứa trẻ cho đến khi nó nhận được hộ chiếu khi đến một độ tuổi nhất định (ở Liên bang Nga - 14 tuổi).*

Сроки в производстве по делам об административных правонарушениях - (thời hạn trong thủ tục tố tụng đối với các trường hợp vi phạm hành chính) определенные временные промежутки, в течение которых предусмотрено осуществление тех или иных

юридических действий - *là khoảng thời gian nhất định trong đó dự kiến việc thực hiện các hành vi pháp lý nhất định.*

Таможенная служба - (cơ quan hải quan) служба в таможенных органах и организациях государственного таможенного комитета РФ, которая является особым видом государственной службы граждан РФ, осуществляющих профессиональную деятельность по реализации функций, прав и обязанностей таможенных органов и организаций РФ, входящих в систему правоохранительных органов РФ - *là một tổ chức trong các cơ quan hải quan và các tổ chức của Ủy ban Hải quan Nhà nước Liên bang Nga, là một loại hình dịch vụ công đặc biệt dành cho công dân Liên bang Nga, những người thực hiện các hoạt động nghề nghiệp nhằm thực hiện các chức năng, quyền và nghĩa vụ của cơ quan hải quan và các tổ chức của Liên bang Nga thuộc hệ thống các cơ quan thực thi pháp luật của Liên bang Nga.*

Указ - (sắc lệnh) один из видов правовых актов, издаваемых президентом РФ. Указы являются основным видом этих актов и подразделяются на нормативные и индивидуальные - *là một trong những loại văn bản pháp luật do Tổng thống Liên bang Nga ban hành. Sắc lệnh là*

loại chính của những văn bản này và được chia thành quy phạm và cá nhân.

Устав - (điều lệ) нормативный правовой документ, устанавливающий правовой статус разных категорий субъектов: юридических лиц, некоторых самодеятельных организаций, не пользующихся правами юридического лица, субъектов РФ. Уставы регламентируются организацией определенных сфер деятельности вооруженных сил РФ, а также условия и порядок выполнения служебных обязанностей отдельных категорий работников - *là một văn bản pháp luật điều chỉnh xác lập địa vị pháp lý của các loại chủ thể: pháp nhân, một số tổ chức nghiệp dư không được hưởng các quyền của pháp nhân, chủ thể của Liên bang Nga. Điều lệ quy định việc tổ chức các lĩnh vực hoạt động nhất định của lực lượng vũ trang Liên bang Nga, cũng như các điều kiện và thủ tục thực hiện nhiệm vụ chính thức của một số loại hình công nhân.*

Учреждение государственное - (tổ chức nhà nước) организация, созданная уполномоченным органом исполнительной власти для осуществления функций непроизводственного, некоммерческого характера в административно-политической, социально-культурной сферах

управления. Это понятие может употребляться и в более широком смысле, охватывающем государственные органы - *tổ chức do cơ quan hành pháp có thẩm quyền thành lập để thực hiện các chức năng phi sản xuất, phi thương mại trong lĩnh vực quản lý hành chính - chính trị, văn hóa xã hội. Khái niệm này có thể được sử dụng theo nghĩa rộng hơn, bao hàm các cơ quan chính phủ.*

Факты юридические в административном праве - (sự kiện pháp lý) фактические обстоятельства, с которыми закон связывает возникновение, изменение и прекращение административных правоотношений. в качестве юридических фактов выступают деяния (действия и бездействие) и события - *trong quy phạm pháp luật hành chính là hoàn cảnh thực tế mà quy phạm pháp luật kết nối làm nảy sinh, thay đổi và chấm dứt quan hệ pháp luật hành chính. các hành vi (hành động và không hành động) và các sự kiện đóng vai trò là sự kiện pháp lý.*

Федеральная комиссия - (ủy ban Liên bang) одна из организационно-правовых форм органов исполнительной власти, действующих в РФ. В системе федеральных органов власти находятся: федеральная энергетическая комиссия РФ;

федеральная комиссия по рынку ценных бумаг - là một trong những hình thức tổ chức và pháp lý của các cơ quan hành pháp hoạt động ở Liên bang Nga. Hệ thống các cơ quan chức năng liên bang bao gồm: Ủy ban năng lượng liên bang của Liên bang Nga; Ủy ban Liên bang về Thị trường Chứng khoán.

Функции государственного управления - (chức năng hành chính nhà nước) важнейший институт государственного управления, характеризующий содержание деятельности органов исполнительной власти, других органов, осуществляющих деятельность в области государственного управления в соответствии с законодательством страны - là thể chế quan trọng nhất của nền hành chính nhà nước, đặc trưng cho nội dung hoạt động của các cơ quan hành pháp và các cơ quan khác hoạt động trong lĩnh vực hành chính nhà nước theo quy định của pháp luật của đất nước.

Ходатайство - (kiến nghị) 1) обращение гражданина с просьбой о признании определенного статуса, прав, свобод, изложенное в письменной форме, в случаях, которые прямо установлены законодательством РФ; 2) официальная просьба о совершении процессуальных действий или

принятии решений, обращенная к органу дознания, следователю, прокурору, судье или суду; 3) ходатайство об опротестовании приговоров, решений, определений и постановлений суда, вступивших в законную силу - 1) đơn kháng cáo của một công dân với yêu cầu công nhận một tình trạng, quyền, tự do nhất định, được lập thành văn bản, trong các trường hợp được pháp luật Liên bang Nga trực tiếp thiết lập; 2) yêu cầu chính thức về việc thực hiện các hành động tố tụng hoặc thông qua các quyết định được gửi đến cơ quan điều tra, điều tra viên, công tố viên, thẩm phán hoặc tòa án; 3) đơn kháng cáo bản án, quyết định, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật.

Центральный банк российской федерации - (ngân hàng Trung ương Liên bang Nga) является юридическим лицом, создается государством и находится в его собственности, образует единую централизованную систему с вертикальной структурой управления и подотчетен государственной думе - là một thực thể pháp lý, do nhà nước tạo ra và thuộc quyền sở hữu của nó, tạo thành một hệ thống tập trung duy nhất với cơ cấu quản lý theo chiều dọc và chịu trách nhiệm trước Duma Quốc gia.

Чрезвычайная ситуация - (tình huống khẩn cấp) обстановка на

определенной территории, сложившаяся в результате аварии, опасного природного явления, катастрофы, стихийного или иного бедствия, которые могут повлечь или повлекли за собой человеческие жертвы, ущерб здоровью людей или окружающей природной среде, значительные материальные потери и нарушение условий жизнедеятельности людей - *tình huống xảy ra ở một khu vực nhất định do tai nạn, hiện tượng thiên nhiên nguy hiểm, thảm họa, thiên tai hoặc thảm họa khác có thể dẫn đến thương vong về người, thiệt hại về sức khỏe con người hoặc môi trường, thiệt hại đáng kể về vật chất và gián đoạn điều kiện sống của người.*

Чрезвычайное положение - (tình trạng khẩn cấp) особый правовой режим жизнедеятельности населения и функционирования государственных органов, органов местного самоуправления, предприятий, учреждений, организаций на территории, где возникла реальная, чрезвычайная и неизбежная угроза безопасности граждан или конституционному строю России. оно является временной мерой и вводится с целью нормализации обстановки, восстановления законности и правопорядка, устранения угрозы

безопасности граждан - *là một chế độ pháp lý đặc biệt đối với đời sống của người dân và hoạt động của các cơ quan nhà nước, chính quyền địa phương, doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức trên lãnh thổ nơi có mối đe dọa thực sự, bất thường và không thể tránh khỏi đối với sự an toàn của công dân hoặc trật tự hiến pháp của Nga đã phát sinh. nó là một biện pháp tạm thời và được đưa ra với mục đích bình thường hóa tình hình, khôi phục luật pháp và trật tự, loại bỏ các mối đe dọa đối với an ninh của công dân.*

Штраф (административный) - (phạt tiền (hành chính)) вид административного наказания денежного характера. в соответствии с коап применяется за совершенные административные правонарушения как к физическим, так и к юридическим лицам - *một loại hình phạt hành chính mang tính chất tiền tệ. theo bộ luật về vi phạm hành chính, nó được áp dụng cho các hành vi vi phạm hành chính đối với cả cá nhân và pháp nhân.*

Ювенальная юстиция - (tu pháp vị thành niên) это особая система правосудия, в которой центральное звено - специализированный суд - тесно взаимодействует с социальными службами как до рассмотрения дела судом, так и после вынесения

судебного решения. главное - на всех этапах правосудия обеспечить защиту прав несовершеннолетнего - *là một hệ thống tư pháp đặc biệt, trong đó liên kết trung tâm - một tòa án chuyên biệt - phối hợp chặt chẽ với các tổ chức xã hội trước khi xét xử và sau khi xét xử vụ án. Điều chính là đảm bảo bảo vệ quyền của trẻ vị thành niên ở tất cả các giai đoạn tố tụng.*

ГЛАВА 6. АДМИНИСТРАТИВНЫЙ ПРОЦЕСС (TỐ TỤNG HÀNH CHÍNH)

Абсолютные права граждан в сфере государственного управления - (quyền tuyệt đối của công dân trong lĩnh vực hành chính nhà nước) это такие предусмотренные законодательством права граждан в сфере государственного управления, которыми они пользуются по своему усмотрению, а субъекты власти обязаны создавать условия и не мешать их реализации, а наоборот, защищать эти права (например, право обращаться лично, а также направлять индивидуальные и коллективные обращения в органы государственной власти) - *là quyền của công dân trong lĩnh vực hành chính nhà nước do pháp luật quy định, được sử dụng theo ý mình, chủ thể quyền lực có nghĩa vụ tạo điều kiện và không can thiệp vào quyền của họ. thực hiện, nhưng ngược lại, để bảo vệ các quyền này (ví dụ, quyền nộp đơn cá nhân, cũng như gửi đơn khiếu nại cá nhân và tập thể đến các cơ quan nhà nước).*

Административно-процессуальная дееспособность - (năng lực tố tụng hành chính) это способность лица осуществлять свои

права и выполнять обязанности в административном процессе и поручать ведение дела представителю - *là khả năng một người thực hiện các quyền, nghĩa vụ của mình trong quá trình hành chính và ủy thác vụ việc cho người đại diện.*

Административно-процессуальная правоспособность - (năng lực pháp luật tổ tụng hành chính) это способность лица собственными действиями осуществлять права, выполнять обязанности, предусмотренные административно-процессуальными нормами, и нести ответственность, предусмотренную этими нормами - *là khả năng một người thực hiện các quyền bằng hành vi của mình, thực hiện các nghĩa vụ do các quy phạm tổ tụng hành chính quy định và chịu trách nhiệm do các quy phạm này quy định.*

Административная ответственность - (trách nhiệm hành chính) это вид юридической ответственности, которая выражается в применении уполномоченным органом или должностным лицом административного наказания к лицу, совершившему административное правонарушение - *là một loại trách nhiệm pháp lý, được thể hiện bằng việc cơ quan, cán bộ có thẩm quyền xử phạt hành chính đối với người đã vi phạm hành chính.*

Административная юрисдикция (административно-юрисдикционная деятельность) - (tài phán hành chính) это осуществляемая во внесудебном либо судебном порядке деятельность уполномоченных субъектов по рассмотрению и разрешению административно-правовых споров и применению административно-принудительных мер, включая как деятельность по рассмотрению и разрешению дел об административных правонарушениях (производство по таким делам), так и иные смежные с ней по предмету виды соответствующей деятельности, например, дисциплинарное производство, производство по жалобам и др - *(hoạt động tài phán hành chính) là hoạt động ngoài tư pháp hoặc tư pháp của các chủ thể có thẩm quyền để xem xét, giải quyết các tranh chấp pháp lý hành chính và áp dụng các biện pháp bắt buộc hành chính, bao gồm cả hoạt động xem xét và giải quyết các vụ việc vi phạm hành chính (tổ tụng về các trường hợp như vậy), và các hoạt động liên quan khác liên quan đến nó trong chủ đề, ví dụ, thủ tục kỷ luật, thủ tục khiếu nại, v.v.*

Административное выдворение - (trục xuất hành chính) это вид административного наказания, который заключается в

принудительном и контролируемом перемещении совершивших административные правонарушения иностранных граждан и лиц без гражданства через Государственную границу РФ за пределы Российской Федерации, а в случаях, предусмотренных законодательством Российской Федерации, - в их самостоятельном контролируемом выезде из Российской Федерации - là một loại hình phạt hành chính, bao gồm việc cưỡng bức và kiểm soát việc di chuyển của công dân nước ngoài và những người không quốc tịch đã vi phạm hành chính qua biên giới Nhà nước của Liên bang Nga bên ngoài Liên bang Nga, và trong các trường hợp được quy định bởi luật pháp của Liên bang Nga, - trong sự ra đi độc lập được kiểm soát của họ khỏi Liên bang Nga.

Административное

задержание - (tạm giữ hành chính) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая состоит в кратковременном (по общему правилу - до 3 часов) ограничении свободы физического лица, применяемом уполномоченными на это субъектами в исключительных случаях, если это необходимо для обеспечения правильного и своевременного рассмотрения дела об административном

правонарушении и (или) исполнения постановления по делу об административном правонарушении - là một biện pháp để đảm bảo quá trình tố tụng đối với một hành vi vi phạm hành chính, bao gồm việc hạn chế quyền tự do của một cá nhân trong một thời gian ngắn (theo nguyên tắc chung - tối đa là 3 giờ), được các cơ quan có thẩm quyền áp dụng trong những trường hợp ngoại lệ, nếu nó là cần thiết để đảm bảo việc xem xét đúng đắn và kịp thời vụ án vi phạm hành chính và (hoặc) thi hành quyết định trong vụ án vi phạm hành chính.

Административное

наказание - (xử phạt hành chính) это установленная государством мера ответственности за совершение административного правонарушения, которая подразделяется на следующие виды: предупреждение; административный штраф; возмездное изъятие орудия совершения или предмета административного правонарушения; конфискация орудия совершения или предмета административного правонарушения; лишение специального права, предоставленного физическому лицу; административный арест; административное выдворение за пределы Российской Федерации иностранного гражданина или лица без

гражданства; дисквалификация; административное приостановление деятельности. Сущность административного наказания как меры административной ответственности проявляется в его целях - предупреждение совершения новых правонарушений как самим правонарушителем (частная превенция), так и другими лицами (общая превенция), а его содержание состоит в лишении либо ограничении субъективных прав или благ лица, к которому они применяются - *là một biện pháp trách nhiệm do nhà nước quy định đối với hành vi vi phạm hành chính, được chia thành các loại sau: phòng ngừa; phạt hành chính; thu giữ được bồi thường công cụ phạm tội hoặc đối tượng vi phạm hành chính; tịch thu phương tiện vi phạm hành chính hoặc đối tượng vi phạm hành chính; tước quyền đặc biệt được cấp cho một cá nhân; bắt hành chính; trục xuất hành chính khỏi Liên bang Nga đối với công dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch; bị loại; đình chỉ hành chính các hoạt động. Bản chất của hình phạt hành chính với tư cách là một biện pháp trách nhiệm hành chính được thể hiện theo các mục đích của nó - ngăn chặn việc thực hiện các hành vi phạm tội mới của cả bản thân người vi phạm (phòng ngừa riêng) và người khác (phòng ngừa chung), và nội dung của nó bao gồm*

việc tước đoạt hoặc hạn chế các quyền hoặc lợi ích chủ quan của một người mà họ áp dụng.

Административно-процессуальное право - (luật tố tụng hành chính) это отрасль российского права регулирующая общественные отношения, возникающие в связи с разрешением индивидуально-конкретных дел в сфере государственного управления органами исполнительной власти, а также иными компетентными субъектами - *là một nhánh của luật pháp Nga điều chỉnh các quan hệ công phát sinh liên quan đến việc giải quyết các vụ việc cụ thể trong lĩnh vực hành chính của các cơ quan hành pháp cũng như các cơ quan có thẩm quyền khác.*

Административный процесс - (tố tụng hành chính) это урегулированная административно-процессуальными нормами деятельность уполномоченных субъектов по разрешению индивидуально-конкретных дел в сфере государственного управления - *là hoạt động của các chủ thể có thẩm quyền được quy định bằng các quy phạm tố tụng hành chính để giải quyết các vụ việc cụ thể trong lĩnh vực hành chính nhà nước.*

Административно-процессуальная норма - (quy phạm tố tụng hành chính) это

установленное правомочным государственным органом Российской Федерации и субъекта Российской Федерации общее правило, регулирующее правовые отношения, возникающие при разрешении индивидуально-конкретных дел в сфере реализации властных полномочий исполнительных органов государственной власти - là quy tắc chung do cơ quan nhà nước có thẩm quyền của Liên bang Nga và một tổ chức cấu thành của Liên bang Nga thiết lập nhằm điều chỉnh các quan hệ pháp luật phát sinh khi giải quyết các vụ việc cụ thể trong lĩnh vực thực hiện quyền của các cơ quan hành pháp của quyền lực nhà nước.

Административно-процессуальное правоотношение - (quan hệ pháp luật tố tụng hành chính) это регулируемые правом отношения, складывающиеся по поводу разрешения индивидуально-конкретных дел в сфере государственного управления исполнительными органами государственной власти РФ и субъектов РФ, а в предусмотренных законом случаях иными государственными органами - là những quan hệ do pháp luật điều chỉnh nảy sinh liên quan đến việc giải quyết các vụ việc cụ thể trong lĩnh vực hành

chính nhà nước của các cơ quan hành pháp mang tính quyền lực nhà nước của Liên bang Nga và các chủ thể cấu thành của Liên bang Nga và trong các trường hợp được quy định theo luật của các cơ quan nhà nước khác.

Административное правонарушение - (vi phạm hành chính) это противоправное, виновное действие (бездействие) физического или юридического лица, за которое Кодексом РФ об административных правонарушениях или законами субъектов Российской Федерации об административных правонарушениях установлена административная ответственность - là hành động trái pháp luật, có tội (không hành động) của một cá nhân hoặc pháp nhân, mà Bộ luật Liên bang Nga về tội phạm hành chính hoặc luật của các cơ quan cấu thành của Liên bang Nga về tội phạm hành chính quy định trách nhiệm hành chính.

Административное принуждение - (cưỡng chế hành chính) это метод психического или физического воздействия на сознание и поведение людей, применяемый в сфере государственного управления в целях предупреждения административных правонарушений, их пресечения и привлечения виновных в их совершении лиц к административной ответственности -

là biện pháp tác động tinh thần hoặc vật chất vào ý thức và hành vi của con người, được sử dụng trong lĩnh vực quản lý nhà nước nhằm ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính, trấn áp và đưa những người có trách nhiệm hành chính mình ra chịu trách nhiệm hành chính.

Административное

приостановление деятельности - (đình chỉ hoạt động) это вид административного наказания, который заключается во временном прекращении деятельности лиц, осуществляющих предпринимательскую деятельность без образования юридического лица, юридических лиц, их филиалов, представительств, структурных подразделений, производственных участков, эксплуатации агрегатов, объектов, зданий или сооружений, а также осуществления отдельных видов деятельности (работ), оказания услуг - *là một hình thức xử phạt hành chính, bao gồm việc tạm thời đình chỉ hoạt động của người hoạt động kinh doanh mà không hình thành pháp nhân, pháp nhân, chi nhánh, văn phòng đại diện, bộ phận cơ cấu, địa điểm sản xuất, hoạt động của đơn vị, các đồ vật, tòa nhà hoặc cấu trúc, cũng như việc thực hiện một số loại hoạt động (công việc), việc cung cấp các dịch vụ.*

Административно-нормотворческий процесс - (quy

trình xây dựng quy tắc hành chính) это элемент (разновидность) административного процесса, определяемый как нормотворческая деятельность по созданию (изменению, приостановлению, отмене) подзаконных нормативных актов исполнительными органами публичной власти в целях создания правовой базы для реализации законов (равно как и актов представительных органов местного самоуправления) - *là một yếu tố (loại) của quy trình hành chính, được định nghĩa là hoạt động xây dựng quy tắc nhằm tạo ra (thay đổi, đình chỉ, hủy bỏ) các văn bản pháp luật của các cơ quan hành pháp nhằm tạo cơ sở pháp lý đối với việc thực thi pháp luật (cũng như hoạt động của các cơ quan đại diện của chính quyền địa phương).*

Административно-правовой режим - (chế độ pháp lý - hành chính) это урегулированный нормами административного права особый порядок функционирования его субъектов, направленный на упорядочение общественных отношений в государстве или в соответствующей сфере государственного управления - *là một thủ tục đặc biệt để thực hiện chức năng của các chủ thể, được điều chỉnh bởi các quy phạm pháp luật hành chính, nhằm hợp lý hóa các quan hệ xã hội*

trong nhà nước hoặc trong lĩnh vực hành chính công có liên quan.

Административно-процессуальный статус человека и гражданина - (địa vị tổ tụng hành chính của con người và công dân) это часть их общего правового статуса, установленного Конституцией РФ, федеральными законами, а также другими нормативными правовыми актами Российской Федерации и ее субъектов. Административно-процессуальный статус человека и гражданина определяется его административно-процессуальной правосубъектностью (административно-процессуальной правоспособностью и административно-процессуальной дееспособностью), а его содержанием являются: а) комплекс прав и обязанностей человека и гражданина, закрепленных нормами административно-процессуального права и реализуемых в сфере государственного управления в рамках административно-процессуальных правоотношений при взаимодействии, в первую очередь, с органами исполнительной власти, а также органами законодательной и судебной власти, органами местного самоуправления, государственными и

негосударственными организациями, общественными объединениями и должностными лицами всех этих организаций; б) гарантии реализации этих прав, обязанностей, включая их охрану законом и механизм защиты органами государственной власти - *là một phần của địa vị pháp lý chung của họ được thiết lập bởi Hiến pháp Liên bang Nga, luật liên bang, cũng như các văn bản pháp lý điều chỉnh khác của Liên bang Nga và các chủ thể của Liên bang Nga. Địa vị tổ tụng hành chính của một người và một công dân được xác định bởi tư cách pháp nhân tổ tụng hành chính của người đó (năng lực pháp luật hành chính - tổ tụng và năng lực pháp luật hành chính - tổ tụng), và nội dung của nó là: a) tập hợp các quyền và nghĩa vụ của con người và công dân, được tuân thủ trong các quy phạm của luật tổ tụng hành chính và được thực hiện trong lĩnh vực quản lý hành chính nhà nước trong khuôn khổ các quan hệ pháp luật hành chính và tổ tụng trong mối quan hệ tương tác, trước hết là với các cơ quan hành pháp, cũng như với các cơ quan lập pháp và tư pháp, chính quyền địa phương, các tổ chức nhà nước và ngoài nhà nước, các hiệp hội công cộng và các quan chức của tất cả các tổ chức này; b) bảo đảm thực hiện các quyền và nghĩa vụ này, bao gồm cả sự bảo vệ của họ bằng pháp*

luật và cơ chế bảo vệ của các cơ quan nhà nước.

Административно-правонаделительный (оперативно-распорядительный) процесс - (quy trình pháp luật hành chính-phân công (tác nghiệp-hành chính)) это элемент (разновидность) административного процесса, регламентирующий правоприменительную неюрисдикционную (т. е. позитивную, регулятивную, созидательную) деятельность широкого круга субъектов исполнительных органов публичной власти по реализации прав и обязанностей индивидуальных и коллективных субъектов в сфере управления, осуществляемый в административно-процессуальной форме и состоящий из следующих видов производств: производство по обращениям граждан, общественных объединений, предприятий, учреждений и организаций о реализации принадлежащих им прав в сфере управления; лицензионное производство; регистрационное производство; производство по поощрениям, производство по предложениям и заявлениям граждан и обращениям организаций в сфере государственного управления - *là một yếu tố (loại) của quy trình hành chính điều chỉnh các hoạt động phi thẩm quyền (tức là tích cực, quy định, sáng*

tạo) được áp dụng theo luật của nhiều đối tượng của các cơ quan hành pháp. quyền lực công trong việc thực hiện quyền và nghĩa vụ của các chủ thể cá nhân và tập thể trong lĩnh vực quản lý, được thực hiện dưới hình thức tổ tụng - hành chính và bao gồm các hình thức tổ tụng sau: tổ tụng theo yêu cầu của công dân, hiệp hội công, doanh nghiệp, thể chế và tổ chức về việc thực hiện các quyền của mình trong lĩnh vực quản lý; được cấp phép sản xuất; đăng ký sản xuất; sản xuất trên các khuyến khích, sản xuất trên các đề xuất và đơn của công dân và đơn của các tổ chức trong lĩnh vực hành chính nhà nước.

Административно-юрисдикционный процесс - (quy trình hành chính - tài phán) это элемент (разновидность) административного процесса, определяемый как вид административно-процессуальной деятельности, регламентирующий правоприменительную деятельность юрисдикционного, принудительного характера широкого круга субъектов исполнительных органов публичной власти по разрешению споров, реализации санкций и защите регулятивных правоотношений с применением мер административного и дисциплинарного принуждения, осуществляемая в административно-процессуальной форме. При этом

принято выделять следующие виды административно-юрисдикционных производств: исполнительное производство; дисциплинарное производство; производство по административно-правовым жалобам и спорам и производство по делам об административных правонарушениях - là một yếu tố (loại) của quy trình hành chính, được định nghĩa là một loại hoạt động tổ tụng hành chính nhằm điều chỉnh các hoạt động thực thi có tính chất cưỡng chế của nhiều đối tượng thuộc các cơ quan hành pháp nhà nước giải quyết tranh chấp, thực hiện các chế tài và bảo vệ các quan hệ pháp luật điều chỉnh bằng việc sử dụng các biện pháp cưỡng chế hành chính, kỷ luật được thực hiện dưới hình thức tổ tụng hành chính. Đồng thời, theo thông lệ, người ta thường phân biệt các loại tổ tụng hành chính và tổ tụng tài phán sau đây: tổ tụng cưỡng chế; thủ tục xử lý kỷ luật; tổ tụng khiếu nại, tranh chấp hành chính, pháp luật và tổ tụng các vụ việc vi phạm hành chính.

Административный арест - (bắt giữ hành chính) это вид административного наказания, который применяется к физическим лицам, совершившим административные правонарушения, и заключается в содержании нарушителя в условиях изоляции от общества. Лишением свободы не

является и судимости за собой не влечет, хотя и назначается исключительно в судебном порядке лишь в исключительных случаях за отдельные виды административных правонарушений, как правило, либо граничащих по своей общественной опасности с преступлениями, либо за злостное их совершение, когда по обстоятельствам дела и с учетом личности нарушителя применение других мер в санкции соответствующей статье КоАП РФ будет признано правоприменителем явно недостаточным для достижения сформулированных в законе целей административного наказания - là một hình thức xử phạt hành chính được áp dụng đối với cá nhân thực hiện hành vi vi phạm hành chính, bao gồm việc giữ người phạm tội cách ly với xã hội. Trước quyền tự do không phải và không dẫn đến kết án, mặc dù nó chỉ được chỉ định thông qua các tòa án trong những trường hợp ngoại lệ đối với một số loại tội phạm hành chính, theo quy luật, hoặc liên quan đến mối nguy hiểm xã hội của họ với tội phạm hoặc đối với hành vi độc hại của họ khi, tùy theo các tình huống của vụ việc và có tính đến tính cách của người phạm tội, việc sử dụng các biện pháp khác trong việc xử phạt theo điều tương ứng của Bộ luật xử lý các hành vi vi phạm hành chính của Liên bang Nga sẽ được cơ quan thực thi

pháp luật công nhận là rõ ràng là không đủ để đạt được mục tiêu của xử phạt hành chính được quy định trong luật.

Административный договор - (hợp đồng hành chính) это основанное на нормах административного права соглашение, одним из участников которого является субъект государственного управления и целью которого является урегулирование отношений, складывающихся в сфере государственного управления, отношений управленческого характера. По предмету административного договора выделяются следующие его виды: договоры о компетенции, договоры о сотрудничестве, договоры о поступлении граждан на государственную службу - *là sự thoả thuận dựa trên các quy phạm của luật hành chính, một trong các bên tham gia là chủ thể của quản lý hành chính nhà nước và mục đích là điều chỉnh các quan hệ phát triển trong lĩnh vực hành chính nhà nước, các quan hệ có tính chất hành chính. Về đối tượng của thoả thuận hành chính, các loại sau được phân biệt: thoả thuận về thẩm quyền, thoả thuận về hợp tác, thoả thuận về việc tiếp nhận công dân vào công chức.*

Административный надзор - (giám sát hành chính) как способ

обеспечения законности - это особый вид государственной деятельности специально уполномоченных на это органов исполнительной власти и их должностных лиц, направленный на строгое и точное исполнение органами исполнительной власти, коммерческими и некоммерческими организациями, а также гражданами общеобязательных норм, правил, стандартов и требований, имеющих особо важное значение для общества и государства, с использованием для этого целого комплекса мер административного принуждения в целях предупреждения, выявления и пресечения правонарушений, восстановления установленного и нарушенного порядка, а также привлечения виновных в таких нарушениях различного рода федеральные службы, например, Федеральная служба страхового надзора (Росстрахнадзор), Федеральная служба финансово-бюджетного надзора (Росфиннадзор), Федеральная служба по ветеринарному и фитосанитарному надзору (Россель-хознадзор), Федеральная служба по надзору в сфере связи и массовых коммуникаций (Россвязьнадзор), Федеральная служба по надзору в сфере природопользования (Росприроднадзор), Федеральная

служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека (Роспотребнадзор) и др. - *như một cách để đảm bảo nhà nước pháp quyền là một loại hoạt động nhà nước đặc biệt của các cơ quan hành pháp được ủy quyền đặc biệt và các quan chức của họ, nhằm mục đích thực hiện nghiêm túc và chính xác bởi các cơ quan hành pháp, các tổ chức thương mại và phi thương mại, cũng như các công dân nói chung. các chuẩn mực, quy tắc, tiêu chuẩn và yêu cầu có tầm quan trọng đặc biệt đối với xã hội và nhà nước, sử dụng toàn bộ các biện pháp cưỡng chế hành chính để ngăn chặn, xác định và trấn áp hành vi vi phạm, khôi phục lại pháp luật đã được thiết lập và vi phạm một số, như cũng như thu hút các thủ phạm vi phạm như vậy đối với các loại dịch vụ liên bang, chẳng hạn như Tổng cục liên bang về giám sát bảo hiểm (Rosstrakhnadzor), Tổng cục liên bang về giám sát Tài chính và Ngân sách (Rosfinnadzor), Tổng cục liên bang về giám sát Thú y và kiểm dịch thực vật (Rossel - khoznadzor), Tổng cục liên bang về giám sát truyền thông và đại chúng thông tin liên lạc (Rossvyaznadzor), Tổng cục liên bang về giám sát Quản lý Môi trường (Rosprirodnadzor), Tổng cục liên bang về giám sát đảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và phúc lợi con người (Rosпотребнадзор), v.v.*

Административный штраф - (phạt tiền) это административное наказание денежного характера, выражающееся в получении с нарушителя административно-правовых норм определенной суммы денежных средств в доход государства - *là hình thức phạt hành chính có tính chất tiền tệ, thể hiện ở việc người vi phạm quy phạm pháp luật hành chính nhận một số tiền nhất định cho nhà nước.*

Администрация - (hành chính) это орган исполнительной власти общей компетенции таких субъектов Российской Федерации, как край, область, автономная область и автономный округ. Администрация состоит из отраслевых и функциональных структурных подразделений и возглавляется главой администрации, а в ряде краев и областей - губернатором - *là cơ quan điều hành có thẩm quyền chung của các chủ thể như vậy của Liên bang Nga như Krai, Oblast, Oblast tự trị và Okrug tự trị. Chính quyền bao gồm các bộ phận cơ cấu theo ngành và chức năng và do người đứng đầu chính quyền đứng đầu và ở một số lãnh thổ và khu vực - do thống đốc (tỉnh trưởng).*

Административное производство - (tổ tụng hành chính) это система норм, регламентирующих порядок

рассмотрения и разрешения тех или иных однородных групп управленческих дел - là hệ thống các quy phạm điều chỉnh thủ tục xem xét, giải quyết một số nhóm vụ án hành chính thuần nhất.

Академия - (học viện) это высшее учебное заведение, которое реализует образовательные программы высшего и послевузовского профессионального образования; осуществляет подготовку, переподготовку и (или) повышение квалификации работников высшей квалификации для определенной области научной и научно-педагогической деятельности; выполняет фундаментальные и прикладные научные исследования преимущественно в одной из областей науки или культуры; является ведущим научным и методическим центром в области своей деятельности - là cơ sở giáo dục đại học thực hiện chương trình giáo dục đại học và sau đại học chuyên nghiệp; thực hiện đào tạo, bồi dưỡng và (hoặc) đào tạo nâng cao những người lao động có trình độ cao cho một lĩnh vực hoạt động khoa học và khoa học-sư phạm nhất định; thực hiện nghiên cứu khoa học cơ bản và ứng dụng chủ yếu về một trong các lĩnh vực khoa học hoặc văn hóa; là một trung tâm khoa học và phương

pháp luận hàng đầu trong lĩnh vực hoạt động của mình.

Аккредитация

образовательного учреждения - (công nhận cơ sở giáo dục) это юридическое признание прав и способности образовательного учреждения осуществлять свою деятельность в соответствии с уровнем и не ниже официально признанных норм. С помощью государственной аккредитации, подтвержденной соответствующим свидетельством, образовательное учреждение приобретает определенные права, в том числе и на выдачу своим выпускникам документа об образовании государственного образца, на пользование печатью с изображением Государственного герба Российской Федерации. Государственная аккредитация проводится государственными органами управления образованием на основании заявления образовательного учреждения и заключения по результатам его аттестации - là sự thừa nhận hợp pháp về quyền và khả năng của cơ sở giáo dục trong việc thực hiện các hoạt động của mình phù hợp với trình độ và không thấp hơn các tiêu chuẩn đã được chính thức công nhận. Với sự giúp đỡ của sự công nhận của nhà nước, được xác

nhận bởi một chứng chỉ thích hợp, một cơ sở giáo dục có được một số quyền nhất định, bao gồm việc cấp chứng chỉ giáo dục được nhà nước công nhận cho sinh viên tốt nghiệp của mình và sử dụng con dấu mô tả Quốc huy Liên bang Nga. Kiểm định chất lượng nhà nước do cơ quan giáo dục nhà nước thực hiện trên cơ sở đơn của cơ sở giáo dục và ý kiến dựa trên kết quả chứng nhận của cơ sở giáo dục.

Арест товаров, транспортных средств и иных вещей, явившихся орудиями совершения или предметами административного правонарушения - (việc thu giữ hàng hóa, phương tiện, vật dụng là phương tiện hay là đối tượng của vi phạm hành chính) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая применяется в отношении указанных объектов и которая заключается в составлении их описи с объявлением лицу, в отношении которого применяется данная мера обеспечения производства, или его законному представителю о запрете распоряжаться (а в случаях необходимости и пользоваться) ими либо в передаче таких товаров, транспортных средств и иных вещей на ответственное хранение иным лицам, назначенным должностным лицам, наложившим арест. Товары,

транспортные средства и иные вещи подвергаются аресту, когда их невозможно изъять либо когда их сохранность может быть обеспечена и без изъятия - là phương tiện vi phạm hành chính là biện pháp bảo đảm tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, được áp dụng liên quan đến những đồ vật này và bao gồm cả việc hình thành chúng. kiểm kê kèm theo một thông báo cho người mà biện pháp này được áp dụng để đảm bảo sản xuất, hoặc người đại diện hợp pháp của người đó về việc cầm vớt bỏ (và, nếu cần, sử dụng) chúng hoặc trong việc chuyển hàng hóa, phương tiện và những thứ khác cho giữ an toàn cho những người khác được chỉ định bởi các quan chức áp đặt vụ bắt giữ. Hàng hóa, phương tiện và những thứ khác có thể bị thu giữ khi không thu giữ được hoặc khi đảm bảo an toàn mà không bị thu giữ.

Аттестация образовательного учреждения - (chứng nhận cơ sở giáo dục) это установление соответствия содержания, уровня и качества подготовки выпускников требованиям государственных образовательных стандартов. Условием аттестации образовательного учреждения являются положительные результаты итоговой аттестации не менее чем половины его выпускников в течение трех последних лет. Аттестация про-

водится, как правило, один раз в пять лет органами государственной власти или местного самоуправления (в зависимости от уровня учебного заведения), занимающимися управлением образованием - là việc xác lập nội dung, trình độ và chất lượng đào tạo của học sinh tốt nghiệp với các yêu cầu của tiêu chuẩn giáo dục của nhà nước về sự tuân thủ của nội dung, trình độ và chất lượng đào tạo. Điều kiện để được chứng nhận của cơ sở giáo dục là kết quả tích cực của chứng nhận cuối cùng của ít nhất một nửa số học sinh tốt nghiệp trong ba năm gần đây. Theo quy định, việc chứng nhận được thực hiện 5 năm một lần bởi các cơ quan nhà nước hoặc chính quyền địa phương (tùy thuộc vào cấp độ của cơ sở giáo dục) có liên quan đến quản lý giáo dục.

Банк - (ngân hàng) это кредитная организация, которая имеет исключительное право осуществлять в совокупности следующие банковские операции: привлекать во вклады денежные средства физических и юридических лиц; размещать указанные денежные средства от своего имени и за свой счет на условиях возвратности, платности, срочности; открывать и вести банковские счета физических и юридических лиц - là tổ chức tín dụng được độc quyền thực hiện tổng hợp các

ng nghiệp vụ ngân hàng sau: thu hút tiền gửi của cá nhân và pháp nhân; để thay mặt họ đặt các khoản tiền được chỉ định và bằng chi phí của họ với các điều kiện hoàn trả, thanh toán, mức độ khẩn cấp; mở và duy trì tài khoản ngân hàng của cá nhân và pháp nhân.

Банковская система Российской Федерации - (hệ thống ngân hàng của Liên bang Nga) это система организации и функционирования таких составляющих ее элементов, как Банк России, кредитные организации, а также филиалы и представительства иностранных банков на территории Российской Федерации - là một hệ thống tổ chức và hoạt động của các yếu tố cấu thành như Ngân hàng Nga, các tổ chức tín dụng, cũng như các chi nhánh và văn phòng đại diện của các ngân hàng nước ngoài trên lãnh thổ Liên bang Nga.

Беженец - (người tị nạn) это получившее такой статус лицо, которое не является гражданином Российской Федерации и которое в силу вполне обоснованных опасений стать жертвой преследований по признаку расы, вероисповедания, гражданства, национальности, принадлежности к определенной социальной группе или по политическим убеждениям находится вне страны своей гражданской

принадлежности и не может пользоваться защитой этой страны либо не желает пользоваться такой защитой вследствие указанных опасений; или, не имея определенного гражданства и находясь вне страны своего прежнего местожительства в результате подобных событий, не может либо не желает вернуться в нее вследствие таких опасений - *là người đã nhận được tình trạng này, người không phải là công dân của Liên bang Nga và do lo ngại có cơ sở về việc trở thành nạn nhân của cuộc đàn áp vì lý do chủng tộc, tôn giáo, quyền công dân, quốc tịch, thuộc về một nhóm xã hội hoặc chính trị cụ thể, ở bên ngoài quốc gia mà người bị nạn là công dân của quốc gia đó và không thể được hưởng sự bảo vệ của quốc gia này hoặc không muốn sử dụng sự bảo vệ đó do những lo ngại đã chỉ ra; hoặc, không có quốc tịch nhất định và đang ở ngoài quốc gia nơi cư trú trước đây của người đó do hậu quả của những sự kiện như vậy, mà không thể hoặc không muốn trở lại nước đó.*

Безопасность - (an ninh) это состояние защищенности жизненно важных интересов личности (его прав и свобод), общества (его материальных и духовных ценностей) и государства (его конституционного строя, суверенитета и территориальной целостности) от

внутренних и внешних угроз. При этом под *жизненно важными интересами* понимается совокупность потребностей, удовлетворение которых надежно обеспечивает существование и возможность прогрессивного развития личности, общества и государства - *là trạng thái bảo vệ lợi ích sống còn của cá nhân (quyền và tự do), xã hội (giá trị vật chất và tinh thần) và nhà nước (trật tự hiến pháp, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ) khỏi các mối đe dọa từ bên trong và bên ngoài. Đồng thời, lợi ích sống còn được hiểu là một tập hợp các nhu cầu, sự thỏa mãn mà các nhu cầu đó đảm bảo một cách đáng tin cậy cho sự tồn tại và khả năng phát triển tiến bộ của cá nhân, xã hội và nhà nước.*

Вид на жительство - (giấy phép cư trú) это документ, выданный при наличии законных для этого оснований в течение срока действия разрешения на временное проживание в Российской Федерации иностранному гражданину или лицу без гражданства в подтверждение его права на постоянное проживание в Российской Федерации, а также его права на свободный выезд из Российской Федерации и въезд в нее. Вид на жительство выдается сроком на пять лет с возможностью продления этого срока

неограниченное количество раз. вид на жительство, выданный лицу без гражданства, является одновременно и документом, удостоверяющим его личность - là một tài liệu được cấp nếu có cơ sở pháp lý cho việc này trong thời hạn hiệu lực của giấy phép cư trú tạm thời tại Liên bang Nga cho công dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch để xác nhận quyền thường trú của người đó tại Liên bang Nga, cũng như quyền của mình được tự do xuất cảnh khỏi Liên bang Nga và nhập cảnh vào đó. Giấy phép cư trú được cấp có thời hạn 5 năm với khả năng gia hạn thời hạn này không giới hạn số lần. giấy phép cư trú cấp cho người không quốc tịch đồng thời là giấy tờ chứng minh nhân thân của người đó.

Внешнеэкономическая деятельность - (hoạt động kinh tế đối ngoại) это деятельность юридических и физических лиц, охватывающая торгово-экономические, валютно-финансовые, научно-технические и другие отношения с иностранными государствами, юридическими и физическими лицами - là hoạt động của các pháp nhân và cá nhân, bao gồm các quan hệ thương mại, kinh tế, tài chính tiền tệ, khoa học kỹ thuật và các quan hệ khác với nhà nước, pháp nhân và cá nhân.

Внутренние дела - (nội chính, nội vụ) это область государственного

управления, к которой относятся общественные отношения, складывающиеся в сфере защиты прав и свобод человека и гражданина, охраны правопорядка, обеспечения общественной безопасности, а также в сфере миграции - là một lĩnh vực hành chính nhà nước, bao gồm các quan hệ công chúng phát triển trong lĩnh vực bảo vệ các quyền và tự do của con người và công dân, bảo vệ luật pháp và trật tự, đảm bảo an toàn công cộng, cũng như trong lĩnh vực di cư.

Военная служба - (nghĩa vụ quân sự) это вид федеральной государственной службы, представляющий собой профессиональную служебную деятельность граждан на воинских должностях в Вооруженных Силах РФ, других войсках, воинских (специальных) формированиях и органах, осуществляющих функции по обеспечению обороны и безопасности государства. Таким гражданам присваиваются воинские звания - là một loại hình công vụ liên bang, là hoạt động phục vụ chuyên nghiệp của công dân ở các vị trí quân sự trong Lực lượng vũ trang Liên bang Nga, các quân đội khác, quân đội (quân đội đặc biệt) và các cơ quan thực hiện chức năng bảo đảm quốc phòng và an ninh của nhà nước. Những công dân như vậy được trao các cấp bậc quân sự.

Военное положение - (thiết quân luật, tình trạng chiến tranh) это особый правовой режим, вводимый Президентом РФ в соответствии с Конституцией РФ и в рамках положений соответствующего федерального конституционного закона на всей территории Российской Федерации или в отдельных ее местностях в случае агрессии против Российской Федерации или непосредственной угрозы агрессии. При этом под *агрессией против Российской Федерации* понимается применение вооруженной силы иностранным государством (группой государств) против суверенитета, политической независимости и территориальной целостности Российской Федерации или каким-либо иным образом, несовместимым с Уставом ООН, а под *непосредственной угрозой агрессии против Российской Федерации* понимаются действия иностранного государства (группы государств), совершенные в нарушение Устава ООН, общепризнанных принципов и норм международного права и непосредственно указывающие на подготовку к совершению акта агрессии против Российской Федерации, включая объявление войны Российской Федерации - *là một*

chế độ pháp lý đặc biệt do Tổng thống Liên bang Nga ban hành phù hợp với Hiến pháp Liên bang Nga và trong khuôn khổ các quy định của luật hiến pháp liên bang tương ứng trên toàn bộ lãnh thổ Liên bang Nga hoặc một số các địa phương trong trường hợp có hành động xâm lược Liên bang Nga hoặc có nguy cơ xâm lược ngay lập tức. Đồng thời, hành động gây hấn chống lại Liên bang Nga có nghĩa là việc một nhà nước (một nhóm quốc gia) nước ngoài sử dụng vũ lực chống lại chủ quyền, độc lập chính trị và toàn vẹn lãnh thổ của Liên bang Nga hoặc theo bất kỳ cách nào khác không phù hợp với Hiến chương Liên hợp quốc, và mối đe dọa xâm lược trực tiếp chống lại Liên bang Nga có nghĩa là các hành động của các quốc gia nước ngoài (các nhóm quốc gia) vi phạm Hiến chương Liên hợp quốc, các nguyên tắc và chuẩn mực được thừa nhận chung của luật pháp quốc tế và trực tiếp chỉ ra sự chuẩn bị thực hiện một hành động xâm lược chống lại Liên bang Nga, bao gồm cả việc tuyên chiến với Liên bang Nga.

Возмездное изъятие орудия совершения или предмета административного правонарушения - (thu giữ phương tiện vi phạm hành chính có trả phí) это вид административного наказания, выражающийся в их принудительном изъятии у лица,

совершившего административное правонарушение, и последующей реализации с передачей бывшему собственнику вырученной суммы за вычетом расходов на реализацию изъятого предмета - *đây là một hình thức xử phạt hành chính, thể hiện ở việc họ bắt buộc phải thu giữ người vi phạm hành chính, và sau đó được bán với việc chuyển số tiền thu được cho chủ cũ trừ đi chi phí bán đồ bị tịch thu.*

Временно пребывающий в Российской Федерации иностранный гражданин (лицо без гражданства) - (công dân nước ngoài tạm trú tại Liên bang Nga (người không quốc tịch)) это лицо, пребывающее на территорию Российской Федерации на основании визы или в порядке, не требующим получения визы, и не имеющее вида на жительство или разрешения на временное проживание в Российской Федерации. Временное пребывание иностранного гражданина (лица без гражданства) в Российской Федерации определяется сроком действия выданной ему визы, однако, не должен по общему правилу превышать 90 суток с возможностью продления этого срока в предусмотренных законом случаях (в пределах до одного года максимально) - *là người cư trú trên lãnh thổ Liên bang Nga theo diện thị*

thực hoặc theo cách thức không cần thị thực và không có giấy phép cư trú hoặc giấy phép cư trú tạm thời tại Liên bang Nga. Thời gian lưu trú tạm thời của một công dân nước ngoài (người không quốc tịch) tại Liên bang Nga được xác định bởi thời hạn hiệu lực của thị thực được cấp cho người đó, tuy nhiên, theo nguyên tắc chung, nó không được vượt quá 90 ngày với khả năng kéo dài thời hạn này trong các trường hợp. quy định của pháp luật (tối đa một năm).

Временно проживающий в Российской Федерации иностранный гражданин (лицо без гражданства) - (công dân nước ngoài tạm trú tại Liên bang Nga (người không quốc tịch)) это лицо, получившее в установленном законом порядке разрешение на временное проживание в Российской Федерации. Срок действия разрешения на временное проживание составляет три года - *là người đã nhận được giấy phép tạm trú tại Liên bang Nga theo thủ tục do pháp luật quy định. Thời hạn của giấy phép cư trú tạm thời là ba năm.*

Временный запрет деятельности - (cấm hoạt động tạm thời) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая заключается в принудительном кратковременном

(до пяти суток), установленном на срок до рассмотрения дела об административном правонарушении судом прекращения деятельности филиалов, представительств, структурных подразделений юридического лица, производственных участков, а также эксплуатации агрегатов, объектов, зданий или сооружений, осуществления отдельных видов деятельности (работ), оказания услуг, временный запрет деятельности может применяться только в исключительных и строго обозначенных в законе случаях и только если за совершение административного правонарушения возможно назначение административного наказания в виде административного приостановления деятельности - *là một biện pháp bảo đảm quá trình tố tụng trong một vụ án vi phạm hành chính, bao gồm một thời gian ngắn hạn bắt buộc (đến năm ngày), được thiết lập trong một thời hạn cho đến khi vụ án vi phạm hành chính được xem xét. Tòa án chấm dứt hoạt động của các chi nhánh, văn phòng đại diện, bộ phận cơ cấu của một pháp nhân, địa điểm sản xuất, cũng như hoạt động của các đơn vị, đồ vật, tòa nhà hoặc công trình, việc thực hiện một số loại hoạt động (công trình), cung cấp dịch vụ, cấm hoạt động tạm thời chỉ được áp*

dụng trong những trường hợp đặc biệt, nghiêm minh của pháp luật và chỉ khi vi phạm hành chính mới có thể xử phạt hành chính bằng hình thức đình chỉ hoạt động.

Вспомогательный состав - (thành phần phụ trợ) это государственные служащие, которые не наделены полномочиями по совершению действий, влекущих юридические последствия (к таковым относятся различного рода секретари, работники компьютерных служб, отделов документационного обеспечения, архивов и т. п.). - *là những công chức không được trao quyền để thực hiện các hành động dẫn đến hậu quả pháp lý (bao gồm nhiều thư ký, nhân viên dịch vụ máy tính, bộ phận hỗ trợ tài liệu, lưu trữ, v.v.).*

Вынужденный переселенец - (người di cư trong nước) это получивший такой статус гражданин Российской Федерации (либо постоянно и на законных основаниях проживающий на территории Российской Федерации иностранный гражданин или лицо без гражданства), покинувший место жительства вследствие совершенного в отношении него или членов его семьи насилия или преследования в иных формах либо вследствие реальной опасности подвергнуться преследованию по признаку расовой

или национальной принадлежности, вероисповедания, языка, а также по признаку принадлежности к определенной социальной группе или по политическим убеждениям, что стало поводом для проведения враждебной кампании в отношении конкретного лица или группы лиц. Вынужденным переселенцем не может быть признано лицо:

а) совершившее преступление против мира, человечности или другое тяжкое преступление, признаваемое таковым законодательством Российской Федерации;

б) покинувшее место жительства по экономическим причинам либо вследствие голода, эпидемии или чрезвычайных ситуаций природного или техногенного характера.

Người di cư trong nước là công dân Liên bang Nga đã nhận được tình trạng như vậy (hoặc công dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch thường trú và hợp pháp trên lãnh thổ Liên bang Nga) đã rời khỏi nơi cư trú của mình do bạo lực chống lại anh ta hoặc các thành viên trong gia đình anh ta hoặc các hình thức ngược đãi khác hoặc do nguy cơ thực sự bị bức hại vì lý do chủng tộc hoặc quốc tịch, tôn giáo, ngôn ngữ, cũng như trên cơ sở thuộc về một nhóm xã hội hoặc chính trị cụ thể,

trở thành lý do cho một chiến dịch thù địch chống lại một người hoặc một nhóm người cụ thể. Một người không thể được công nhận là người di cư trong nước:

a) người đã phạm tội chống lại hòa bình, nhân loại hoặc một tội nghiêm trọng khác được pháp luật Liên bang Nga công nhận;

b) rời khỏi nơi cư trú vì lý do kinh tế hoặc do đói kém, dịch bệnh hoặc các trường hợp khẩn cấp do tự nhiên hoặc nhân tạo.

Гарантии административно-правового статуса граждан - (bảo đảm địa vị hành chính và pháp lý của công dân) это предусмотренный законом комплекс экономических, политических, идеологических, организационных и юридических (правовых) мер, обеспечивающих реализацию прав, обязанностей и ответственности гражданина в сфере государственного управления - *là một tập hợp các biện pháp kinh tế, chính trị, tư tưởng, tổ chức và pháp lý do pháp luật quy định nhằm bảo đảm việc thực hiện các quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm của công dân trong lĩnh vực quản lý hành chính nhà nước.*

Гарантии государственных служащих - (sự đảm bảo của công chức nhà nước) это нормативные положения, установленные федеральным законом,

регламентирующим порядок и условия прохождения соответствующего вида государственной службы, целью которых является обеспечение правовой и социальной защищенности государственных служащих соответствующего вида, а также повышение мотивации эффективного исполнения ими своих служебных обязанностей и укрепление стабильности профессионального состава кадров государственной службы - *là những quy định mang tính quy phạm do luật liên bang quy định về thủ tục và điều kiện để thông qua loại hình công vụ tương ứng, mục đích của việc đó là đảm bảo sự bảo vệ xã hội và pháp lý của công chức thuộc loại tương ứng, như cũng như tăng cường động lực để thực thi công vụ hiệu quả và củng cố sự ổn định của đội ngũ cán bộ chuyên môn.*

Государственная дисциплина - (kỷ luật nhà nước) это сознательное повиновение субъекта порядкам и правилам, установленным полномочными органами государства, основанным на законах, а также согласованность в действиях по выполнению государственным служащими распоряжений вышестоящих должностных лиц и своих должностных обязанностей - *là sự phục tùng tận tâm của chủ thể tuân*

theo mệnh lệnh và quy tắc do cơ quan nhà nước thiết lập trên cơ sở pháp luật, cũng như sự nhất quán trong hành động thực hiện mệnh lệnh của cán bộ cấp trên và công vụ của họ.

Государственная граница РФ - (biên giới quốc gia của Liên bang Nga) это линия и проходящая по этой линии вертикальная поверхность, определяющая пределы государственной территории (суши, вод, недр и воздушного пространства) Российской Федерации, т. е. пространственный предел действия государственного суверенитета Российской Федерации - *là một đường thẳng và một mặt phẳng đứng đi dọc theo đường này, xác định giới hạn của lãnh thổ quốc gia (đất, nước, lòng đất và không gian) của Liên bang Nga, nghĩa là giới hạn không gian của chủ quyền nhà nước của Liên bang Nga.*

Государственная служба - (công vụ nhà nước) это профессиональная деятельность граждан Российской Федерации по обеспечению исполнения полномочий государственных органов и лиц, замещающих государственные должности - *là hoạt động nghề nghiệp của công dân Liên bang Nga nhằm đảm bảo thực hiện các quyền của cơ quan nhà nước và những người giữ chức vụ công quyền.*

Государственная гражданская служба - (công vụ dân sự mang tính nhà nước) это вид государственной службы, представляющий собой профессиональную служебную деятельность граждан на должностях государственной гражданской службы по обеспечению исполнения полномочий федеральных государственных органов, государственных органов субъектов Российской Федерации, а также лиц, замещающих государственные должности Российской Федерации и государственные должности субъекта Российской Федерации - *là một loại hình công vụ, là hoạt động phục vụ nghề nghiệp của công dân trên các cương vị của cơ quan công vụ nhà nước nhằm đảm bảo thực hiện các quyền của cơ quan nhà nước liên bang, cơ quan nhà nước của các đơn vị cấu thành Liên bang Nga, cũng như những người nắm giữ các cơ quan công quyền của Liên bang Nga và các cơ quan công quyền của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Государственная гражданская служба субъекта Российской Федерации - (công vụ dân sự mang tính nhà nước của một thực thể cấu thành Liên bang Nga) это вид государственной службы, представляющий собой

профессиональную служебную деятельность граждан на должностях государственной гражданской службы субъекта Российской Федерации по обеспечению исполнения полномочий субъекта Российской Федерации, а также полномочий государственных органов субъекта Российской Федерации и лиц, замещающих государственные должности субъекта Российской Федерации - *là một loại hình công vụ là hoạt động phục vụ nghề nghiệp của công dân ở các vị trí trong nền công vụ nhà nước của một thực thể cấu thành Liên bang Nga nhằm đảm bảo việc thực hiện các quyền của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga, cũng như quyền hạn của các cơ quan nhà nước của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga và những người nắm giữ các cơ quan công quyền của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Государственное управление в узком смысле слова - (hành chính công theo nghĩa hẹp của từ này) это специфический вид государственной деятельности, отличный от иных ее проявлений (а именно - от законодательной и судебной деятельности), а также от управленческой деятельности общественных объединений и ряда других негосударственных формирований (трудовых коллективов,

коммерческих структур и т. п.), и связанный с функционированием системы исполнительной власти в Российской Федерации на всех ее национально-государственных и территориальных уровнях. Таким образом, государственное управление - это, по сути, вид государственной деятельности, в рамках которой осуществляется практическая реализация исполнительной власти. И именно это (узкое) понимание государственного управления как раз и является основным объектом административно-правового регулирования и сферой действия норм административного права - *là một dạng hoạt động cụ thể của nhà nước, khác với các biểu hiện khác của nó (cụ thể là hoạt động lập pháp và tư pháp), cũng như hoạt động quản lý của các hiệp hội công và một số tổ chức phi nhà nước khác. hình thành (tập thể lao động, cơ cấu thương mại, v.v.). và liên quan đến hoạt động của hệ thống quyền hành pháp ở Liên bang Nga ở tất cả các cấp quốc gia và lãnh thổ của nó. Như vậy, thực chất hành chính nhà nước là một loại hoạt động của nhà nước, trong khuôn khổ mà thực tiễn của cơ quan hành pháp được thực hiện. Và chính cách hiểu (hệ) này về hành chính nhà nước mới là đối tượng chính của quy phạm pháp luật hành chính và là phạm*

vi của các quy phạm của quy phạm pháp luật hành chính.

Государственное управление в широком смысле слова - (hành chính nhà nước theo nghĩa rộng của từ này) это управление делами государства, которое осуществляется всеми органами государства и во всех ветвях власти (законодательной, исполнительной и судебной), поскольку общей целью и содержанием деятельности как всего государства, так и любых его органов является какая-либо организация, определенное упорядочение общественных отношений. Сферу столь широко понимаемого государственного управления обеспечивают многие отрасли публичного права, в том числе и административное право - *là quản lý các công việc của nhà nước, được thực hiện bởi tất cả các cơ quan nhà nước và tất cả các ngành của chính phủ (lập pháp, hành pháp và tư pháp), vì mục tiêu và nội dung hoạt động chung của cả toàn bộ nhà nước và bất kỳ cơ quan nào của nó là một tổ chức bất kỳ, một trật tự nhất định của các quan hệ xã hội. Phạm vi quản lý hành chính công được hiểu rộng rãi như vậy được cung cấp bởi nhiều ngành luật công, bao gồm cả luật hành chính.*

Государственные должности Российской Федерации - (chức vụ

nhà nước của Liên bang Nga) это должности, устанавливаемые Конституцией РФ, федеральными законами для непосредственного исполнения полномочий органов федеральной государственной власти на всей территории Российской Федерации. К таковым, в частности, относятся следующие должности: Президент РФ, Председатель Совета Федерации Федерального Собрания, заместитель Председателя Совета Федерации Федерального Собрания, Председатель Государственной Думы Федерального Собрания, заместитель Председателя Государственной Думы Федерального Собрания, Председатель Правительства РФ, заместитель Председателя Правительства РФ, федеральный министр, федеральный судья любого уровня (любого федерального суда), Генеральный Прокурор РФ и др. - *là các chức vụ do Hiến pháp Liên bang Nga, luật liên bang quy định để thực hiện trực tiếp quyền hạn của các cơ quan chính phủ liên bang trên toàn lãnh thổ Liên bang Nga. Cụ thể, bao gồm các chức vụ sau: Tổng thống Liên bang Nga, Chủ tịch Hội đồng Liên bang của Quốc hội Liên bang, Phó Chủ tịch Hội đồng Liên bang của Quốc hội Liên bang, Chủ tịch Duma Quốc gia của Quốc hội Liên bang, Phó Chủ tịch Duma Quốc gia của Quốc hội Liên*

bang, Chủ tịch Chính phủ Liên bang Nga, Phó Chủ tịch Chính phủ Liên bang Nga, Bộ trưởng Liên bang, thẩm phán liên bang của bất kỳ cấp nào (của bất kỳ tòa án liên bang nào), Tổng công tố Liên bang Nga, v.v..

Государственные должности субъектов Российской Федерации - (chức vụ nhà nước của các thực thể cấu thành Liên bang Nga) это должности, установленные конституциями и уставами субъектов Российской Федерации для непосредственного исполнения полномочий их государственных органов - *là các vị trí do hiến pháp và điều lệ của các thực thể cấu thành Liên bang Nga thiết lập để thực hiện trực tiếp các quyền lực của các cơ quan nhà nước của họ.*

Государственный гражданский служащий субъекта Российской Федерации - (công chức của một thực thể cấu thành Liên bang Nga) это гражданин России, осуществляющий профессиональную служебную деятельность на должности государственной гражданской службы субъекта Российской Федерации и получающий денежное содержание (вознаграждение) за счет средств бюджета субъекта Российской Федерации - *là công dân Nga thực hiện các hoạt động chuyên môn trong vị trí*

công vụ nhà nước của một thực thể cấu thành Liên bang Nga và nhận lương (thù lao) theo chi phí từ ngân sách của đơn vị cấu thành Liên bang Nga.

Гражданин России - (công dân Nga) это физическое лицо (человек), имеющее российское гражданство, т. е. выраженную в наличии взаимных прав и обязанностей устойчивую правовую связь с Российской Федерацией, и способное подтвердить это соответствующим образом - *là một cá nhân (người) có quốc tịch Nga, có nghĩa là, có mối quan hệ pháp lý ổn định với Liên bang Nga thể hiện ở sự hiện diện của các quyền và nghĩa vụ chung, và ai có thể xác nhận điều này một cách phù hợp.*

Граждане России, обладающие специальным административно-правовым статусом - (công dân của Nga có địa vị hành chính - pháp lý đặc biệt) это такие граждане России, к каковым, в частности, относятся жители территорий с особым административно-правовым режимом, субъекты административной опеки и субъекты разрешительной системы, административная правоспособность которых в силу закона отличается от основной массы российских граждан - *là những công dân của Nga, đặc biệt, bao gồm cư dân của các vùng lãnh thổ*

có chế độ hành chính - pháp lý đặc biệt, đối tượng giám hộ hành chính và đối tượng của hệ thống cấp phép, có năng lực pháp lý hành chính, bởi tôn trọng luật pháp, khác với số đông công dân Nga.

Гражданская оборона - (phòng thủ dân sự) это комплекс мер, проводимых в целях защиты населения и организаций от опасностей, возникающих при ведении военных действий или вследствие этих действий - *là một tập hợp các biện pháp được thực hiện nhằm bảo vệ dân cư và tổ chức khỏi những nguy cơ phát sinh do hành vi thù địch hoặc do hậu quả của những hành động này.*

Группировка должностей государственной службы - (phân nhóm chức vụ công chức) это своего рода градация должностей государственной службы, посредством которой государство определяет место каждого государственного служащего в системе конкретной государственной организации, т. е. взаимоотношения замещающего конкретную должность лица с выше-, ниже- и равностоящими лицами, его положение в организационной структуре государственного органа и полномочия, которыми государственный служащий наделен в соответствии с замещаемой им

должностью. Таким образом, должность выступает некой организационной формой, определяющей и юридически закрепляющей основное содержание административно-правового статуса государственного служащего. Для того чтобы иметь возможность замещать должности государственной службы той или иной группы, необходимо соответствовать определенным квалификационным требованиям, предъявляемым к уровню профессионального образования, стажу государственной службы или стажу работы по специальности, профессиональным знаниям и навыкам, необходимым для исполнения возложенных должностных обязанностей. По признаку взаимоотношений государственных служащих между собой замещаемые ими должности подразделяются законом на пять групп:

1. высшие должности государственной службы;
2. главные должности государственной службы;
3. ведущие должности государственной службы;
4. старшие должности государственной службы;

5. младшие должности государственной службы.

Phân nhóm chức vụ công chức là cách phân loại các chức vụ công chức, qua đó nhà nước xác định vị trí của từng công chức trong hệ thống tổ chức nhà nước cụ thể, tức là quan hệ của người thay thế chức vụ cụ thể với người cao hơn, người thấp hơn và bình đẳng, vị trí của anh ta trong cơ cấu tổ chức của cơ quan nhà nước và quyền hạn mà công chức được giao phù hợp với vị trí mà anh ta thay thế. Như vậy, chức vụ đóng vai trò là một loại hình thức tổ chức xác định và ấn định một cách hợp pháp nội dung chủ yếu của địa vị hành chính và pháp lý của một công chức. Để có thể đảm nhận các vị trí trong nền công vụ của một nhóm cụ thể, cần phải đáp ứng các yêu cầu về trình độ chuyên môn nhất định, về trình độ học vấn chuyên môn, thời gian công tác hoặc kinh nghiệm làm việc trong chuyên ngành, kiến thức chuyên môn và kỹ năng cần thiết, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Trên cơ sở mối quan hệ của các công chức với nhau, các vị trí mà họ thay thế được luật chia thành năm nhóm:

1. các vị trí cao cấp trong nền công vụ;
2. các vị trí chính trong nền công vụ;
3. các vị trí cao trong nền công vụ;

4. các vị trí trưởng trong nền công vụ;

5. các vị trí cấp dưới trong nền công vụ.

Давность (срок давности) привлечения к административной ответственности - (thời hiệu (thời hạn) buộc phải chịu trách nhiệm hành chính) это предусмотренный **законом (КоАП РФ)** срок, по истечении которого лицо, совершившее административное правонарушение, не может быть привлечено к административной ответственности (не может быть вынесено соответствующее постановление). По общему правилу этот срок составляет два месяца со дня совершения (а при деяниях проступках - со дня обнаружения) административного правонарушения - là khoảng thời gian do pháp luật quy định (Bộ luật về vi phạm hành chính của Liên bang Nga), sau đó người vi phạm hành chính không thể bị truy cứu trách nhiệm hành chính. Theo nguyên tắc chung, thời hạn này là hai tháng kể từ ngày thực hiện hành vi (và trong trường hợp tiếp tục thực hiện hành vi sai trái kể từ ngày bị phát hiện) của một hành vi vi phạm hành chính.

Департамент (главное управление, управление, служба, отдел) - (сục (tổng сục, сус, phòng)) это подразделения отраслевой,

иногда межотраслевой или специальной компетенции, когда входят в структуру Аппарата Правительства РФ, правительств (аппаратов правительств) или администраций субъектов Российской Федерации - là các bộ phận của ngành, đôi khi liên ngành hoặc thậm chí quyền đặc biệt, khi chúng là một phần của cơ cấu của Cơ quan hành chính của Chính phủ Liên bang Nga, các chính phủ (văn phòng chính phủ) hoặc các cơ quan hành chính của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga.

Дисквалификация - (tước quyền) это вид административного наказания, который заключается в лишении физического лица, совершившего административное правонарушение, права занимать руководящие должности в исполнительном органе управления юридического лица, входить в совет директоров (наблюдательный совет), осуществлять предпринимательскую деятельность по управлению юридическим лицом, а также осуществлять управление юридическим лицом в иных случаях, предусмотренных законодательством Российской Федерации - là một hình thức xử phạt hành chính, bao gồm tước quyền giữ các chức vụ lãnh đạo trong cơ quan quản lý điều hành của pháp nhân, thành viên hội đồng quản trị (ban

kiểm soát). , thực hiện các hoạt động kinh doanh để quản lý một pháp nhân, cũng như thực hiện việc quản lý một pháp nhân trong các trường hợp khác theo quy định của pháp luật Liên bang Nga.

Дисциплинарная ответственность - (trách nhiệm kỷ luật) вид юридической ответственности, основанный на нормах права и применяемых уполномоченными субъектами в связи с совершением виновным лицом дисциплинарного правонарушения - là một loại trách nhiệm pháp lý dựa trên các quy tắc của pháp luật và được áp dụng bởi các chủ thể có thẩm quyền liên quan đến việc người có lỗi thực hiện hành vi vi phạm kỷ luật.

Дисциплинарное производство - (tổ tụng kỷ luật) это совокупность административно-процессуальных норм и основанная на них деятельность уполномоченных субъектов по привлечению лиц, совершивших дисциплинарные правонарушения, к дисциплинарной ответственности - là một tập hợp các quy phạm tổ tụng hành chính và dựa trên cơ sở đó là hoạt động của các chủ thể có thẩm quyền để đưa những người vi phạm kỷ luật ra chịu trách nhiệm kỷ luật.

Доказательства по делу об административном правонарушении - (chứng cứ trong một vụ án vi phạm hành chính) это любые фактические данные, на основании которых судья, орган, должностное лицо, в производстве которых находится дело об административном правонарушении, устанавливают наличие или отсутствие события административного правонарушения, виновность лица, привлекаемого к административной ответственности, а также иные обстоятельства, имеющие значение для правильного разрешения дела - là bất kỳ dữ liệu thực tế nào trên cơ sở đó thẩm phán, cơ quan, quan chức, trong quá trình tố tụng nơi xảy ra vụ án vi phạm hành chính, xác định sự hiện diện hay vắng mặt của một sự kiện vi phạm hành chính, lỗi của người liên quan đến trách nhiệm hành chính, cũng như các tình tiết khác có ý nghĩa quan trọng đối với việc giải quyết đúng đắn vụ án.

Должностные лица - (viên chức, quan chức) это государственные служащие, которые осуществляют полномочия государственно-властного характера, т. е. имеют право совершать в пределах своей компетенции властные действия, влекущие юридические последствия (издавать акты управления, совершать

регистрационные, лицензионные действия, подписывать денежные документы, давать предписания, указания, применять меры административного принуждения и пр.). К таковым относятся также и государственные служащие, которые напрямую не совершают такого рода действия, но руководят деятельностью подчиненных им работников и уполномочены предъявлять к ним обязательные к исполнению требования - *là công chức thực hiện các quyền hạn mang tính chất quyền lực nhà nước, nghĩa là họ có quyền thực hiện theo thẩm quyền những hành vi nghiêm trọng dẫn đến hậu quả pháp lý (ban hành hành vi quản lý, thực hiện đăng ký, cấp phép, ký các văn bản tiền tệ, phát hành hướng dẫn, chỉ đạo, áp dụng các biện pháp cưỡng chế hành chính, v.v.). Những công chức này cũng bao gồm những công chức không trực tiếp thực hiện những hành động đó, nhưng quản lý hoạt động của những nhân viên dưới quyền và được phép đặt ra những yêu cầu ràng buộc đối với họ.*

Должность - (chức vụ) это штатная единица, представляющая собой основной (первичный) организационный элемент структуры абсолютно любого органа или организации; это категория, присущая любому служащему, в том числе и государственному

служащему: она предоставляется для выполнения возложенных на конкретного служащего, ее замещающего, определенных задач и функций по реализации государственной службы в целом. Все учрежденные государством в России должности подразделяются на государственные должности Российской Федерации, государственные должности субъектов Российской Федерации и должности государственной службы Российской Федерации. Первые две категории должностей отношения к государственной службе не имеют, лица, их замещающие, государственную службу не несут и государственными служащими не являются и положения законов о государственной службе на них не распространяются, а сама деятельность замещающих такие должности лиц регламентируется соответствующими федеральными законами или законами субъектов Российской Федерации. К таковым государственным должностям, в частности, относятся установленные государством должности Президента РФ, Председателя Правительства РФ, председателей обеих палат Федерального Собрания РФ, депутатов Государственной Думы РФ и членов (Совета Федерации, Уполномоченного по правам

человека в Российской Федерации, федеральных судей различного уровня и другие должности, в том числе и учрежденные на уровне субъектов Российской Федерации - là một đơn vị biên chế, là yếu tố tổ chức chính (cơ bản) của cơ cấu của hoàn toàn bất kỳ cơ quan hoặc tổ chức nào; đây là một hạng mục vốn có ở bất kỳ người lao động nào, kể cả một công chức: nó được cung cấp để thực hiện một số nhiệm vụ và chức năng được giao cho một nhân viên cụ thể, người thay thế họ, để thực hiện toàn bộ nền công vụ. Tất cả các vị trí được thành lập bởi nhà nước ở Nga được chia thành các vị trí nhà nước của Liên bang Nga, các vị trí nhà nước của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga và các vị trí của cơ quan nhà nước của Liên bang Nga. Hai loại chức vụ đầu tiên không liên quan đến công vụ, người thay thế họ không thực hiện công vụ và không phải là công chức, không áp dụng các quy định của pháp luật về công vụ và các hoạt động của những người thay thế các vị trí đó được quy định bởi luật liên bang có liên quan hoặc luật của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga. Các chức vụ nhà nước này, đặc biệt, bao gồm các vị trí do Nhà nước thành lập như Tổng thống Liên bang Nga, Chủ tịch Chính phủ Liên bang Nga, Chủ tịch cả hai viện của Quốc hội Liên bang Liên bang Nga, đại biểu Duma Quốc gia của Liên bang

Nga và các thành viên (Hội đồng Liên bang, Cao ủy Nhân quyền Liên bang Nga, thẩm phán liên bang các cấp và các vị trí khác, bao gồm cả những người được thành lập ở cấp các thực thể cấu thành của Liên bang Nga.

Должность государственной службы - (chức vụ công chức) это учрежденная в установленном порядке первичная структурная (организационная) единица государственного аппарата, отражающая содержание и объем полномочий замещающего ее лица. Из совокупности должностей, как первичных элементов государственного аппарата, состоят построенные по функциональному принципу отделы и управления, из которых состоит тот или иной государственный орган, совокупность которых (государственных органов), в свою очередь, образуют государственный аппарат в целом - là một đơn vị cơ cấu (tổ chức) chính được thành lập hợp lệ của bộ máy nhà nước, phản ánh nội dung và phạm vi quyền hạn của đơn vị thay thế. Tập hợp các chức vụ, với tư cách là yếu tố cơ bản của bộ máy nhà nước, bao gồm các bộ phận và cơ quan hành chính được xây dựng theo nguyên tắc chức năng, trong đó bộ máy nhà nước này bao gồm một hoặc một cơ quan nhà nước khác, tổng thể các cơ quan đó (các cơ quan nhà

nước) tạo thành bộ máy nhà nước. nói chung.

Дополнительные права и обязанности государственного служащего - (các quyền và nghĩa vụ bổ sung của một công chức) это такие его права и обязанности, которыми он обладает в силу положений соответствующих федеральных или региональных законов (например, право на применение мер обеспечения производства по делам об административных правонарушениях и пр.). - *là các quyền và nghĩa vụ của công chức có theo các quy định của luật liên bang hoặc khu vực có liên quan, như vậy (ví dụ: quyền áp dụng các biện pháp đảm bảo tố tụng trong các trường hợp vi phạm hành chính, v.v.).*

Досмотр вещей, находящихся при физическом лице - (kiểm tra đồ vật do cá nhân nắm giữ) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая состоит в принудительном обследовании вещей, товаров, ручной клади, багажа, груза и другого имущества гражданина без нарушения их конструктивной целостности со вскрытием тары, упаковок, замков и которая применяется в случае необходимости в целях обнаружения орудий совершения либо предметов

административного правонарушения - *là biện pháp bảo đảm quá trình tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, bao gồm việc kiểm tra bắt buộc đồ vật, hàng hóa, hành lý xách tay, bao gửi, hàng hóa và tài sản khác của công dân mà không vi phạm tính toàn vẹn về cấu trúc, mở hộp đựng, bao bì, ổ khóa và được sử dụng, nếu cần, để phát hiện công cụ vi phạm hoặc đồ vật của hành vi vi phạm hành chính*

Досмотр транспортного средства - (kiểm tra xe) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая состоит в принудительном обследовании транспортного средства любого вида, проводимом без нарушения его конструктивной целостности в целях обнаружения орудий совершения либо предметов административного правонарушения - *là một biện pháp bảo đảm tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, bao gồm việc kiểm tra bắt buộc đối với bất kỳ loại xe nào, được thực hiện mà không vi phạm tính toàn vẹn về kết cấu của nó nhằm phát hiện phương tiện vi phạm hoặc đồ vật của vi phạm hành chính.*

Доставление - (giao nộp) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая состоит в принудительном препровождении физического лица в служебное

помещение в целях составления протокола об административном правонарушении при невозможности его составления на месте выявления правонарушения (если составление такого протокола является обязательным) - là một biện pháp đảm bảo quá trình tố tụng trong một vụ án vi phạm hành chính, bao gồm việc cưỡng bức áp giải một cá nhân đến trụ sở để lập một biên bản xử lý vi phạm hành chính nếu không thể đưa ra được tại nơi phát hiện vi phạm (nếu việc soạn thảo một biên bản như vậy là bắt buộc).

Единоначальные органы - (các cơ quan quản lý đơn lẻ) это органы исполнительной власти, в которых решение по всем вопросам установленной компетенции осуществляет их руководитель: единоначалие обеспечивает оперативность принятия управленческих решений и повышает персональную ответственность за порученное ему дело (в таких органах, однако, могут создаваться соответствующие коллегии или, например, консультативные советы, но только лишь в качестве совещательных органов их управления) - là cơ quan điều hành trong đó người đứng đầu thực hiện các quyết định về tất cả các vấn đề thuộc thẩm quyền đã được thiết lập: quản lý đơn lẻ đảm bảo tính nhanh chóng của các quyết định

của người quản lý và tăng cường trách nhiệm cá nhân đối với vụ việc được giao cho mình (tuy nhiên, trong các cơ quan đó, tập thể thích hợp hoặc, ví dụ, hội đồng tư vấn, nhưng chỉ với tư cách là cơ quan tư vấn thuộc quản lý của họ).

Жалоба как вид обращения граждан в государственные органы, органы местного самоуправления или к должностному лицу - (khiếu nại là một hình thức biểu đạt ý kiến của công dân đối với các cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc đối với một quan chức) это обращение гражданина или группы граждан, адресованное соответствующему органу исполнительной власти, местного самоуправления, должностному лицу и т.д. в сфере государственного управления либо соответствующему судебному органу, содержащее информацию о действительном или предполагаемом нарушении права гражданина (группы граждан), установленное действующим законодательством. Главная и единственная цель жалобы - восстановление нарушенного права - là đơn khiếu nại của một công dân hoặc một nhóm công dân gửi đến cơ quan hành pháp có liên quan, chính quyền địa phương, quan chức, v.v. trong lĩnh vực hành chính nhà nước hoặc cơ quan

tư pháp có liên quan, chứa thông tin về sự vi phạm thực tế hoặc bị cáo buộc là vi phạm các quyền của công dân (nhóm công dân), được thiết lập theo pháp luật hiện hành. Mục đích chính và duy nhất của khiếu nại là khôi phục quyền bị vi phạm.

Жилищно-коммунальное хозяйство - (nhà ở và dịch vụ cộng đồng) это комплекс объектов инженерной инфраструктуры, зданий и сооружений различного назначения, а также система предприятий и учреждений, обеспечивающих гарантированный уровень предоставления жилищно-коммунальных услуг - *là một tổ hợp các cơ sở hạ tầng kỹ thuật, các tòa nhà và công trình kiến trúc cho các mục đích khác nhau, cũng như một hệ thống các doanh nghiệp và tổ chức cung cấp mức độ đảm bảo cung cấp nhà ở và các dịch vụ cộng đồng.*

Жители территорий с особым административно-правовым режимом - (cư dân của các vùng lãnh thổ có chế độ hành chính và pháp lý đặc biệt) это лица, проживающие в пограничных зонах, в закрытых городах, в заповедных зонах и зонах экологического бедствия, а также на территориях, где введено чрезвычайное положение и в других подобного рода местах, в силу чего они приобретают специальный адми-

нистративно-правовой статус, поскольку там устанавливаются особые правила въезда и пребывания, а также ограничиваются те или иные права и свободы граждан (в частности, свобода передвижения, комендантский час, ограничение свободы печати и других средств массовой информации, возможна мобилизация населения для выполнения определенного вида общественных работ и пр.). - *là những người sống ở các khu vực biên giới, trong các thành phố đóng mà họ có được địa vị hành chính và pháp lý đặc biệt, vì nó thiết lập các quy tắc đặc biệt về nhập cảnh và lưu trú, cũng như hạn chế một số quyền và tự do của công dân (đặc biệt là quyền tự do đi lại, lệnh giới nghiêm, hạn chế quyền tự do báo chí và các phương tiện truyền thông khác, huy động sức dân để thực hiện một số loại công trình công cộng, v.v.).*

Задачи производства по делам об административных правонарушениях - (nhiệm vụ của tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính) это всестороннее, полное, объективное и своевременное выяснение обстоятельств каждого дела, разрешение его в соответствии с законом, обеспечение исполнения вынесенного постановления, а также выявление причин и условий,

способствовавших совершению административных правонарушений - *là làm rõ toàn diện, đầy đủ, khách quan, kịp thời tình tiết của từng vụ án, giải quyết đúng pháp luật, bảo đảm thi hành án, xác định nguyên nhân, điều kiện đã góp phần vào việc thực hiện các hành vi vi phạm hành chính.*

Задержание транспортного средства - (tạm giữ phương tiện) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая применяется в установленных для этого законом случаях и состоит в принудительном задержании транспортного средства и его помещении на соответствующую охраняемую стоянку и последующее хранение там до устранения причины задержания - *là một biện pháp bảo đảm thủ tục tố tụng trong một vụ án vi phạm hành chính, được áp dụng trong các trường hợp được pháp luật quy định về điều này và bao gồm việc cưỡng chế tạm giữ phương tiện và đặt xe vào một bãi đậu xe có bảo vệ thích hợp và cất giữ sau đó cho đến khi nguyên nhân giam giữ được loại bỏ.*

Законность в сфере государственного управления - (tính hợp pháp trong lĩnh vực quản lý hành chính nhà nước) это режим должного функционирования системы государственного управления, состоящий в точном и

неуклонном соблюдении исполнении норм Конституции РФ, норм международного права, законов и иных нормативных правовых актов всеми субъектами управленческих общественных отношений. При этом все издаваемые субъектами государственного управления нормативные правовые акты должны в полной мере соответствовать действующему законодательству - *là một phương thức hoạt động đúng đắn của hệ thống hành chính nhà nước, bao gồm việc tuân thủ chính xác và không thay đổi các quy phạm của Hiến pháp Liên bang Nga, các quy phạm pháp luật quốc tế, luật pháp và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của tất cả các chủ thể của quan hệ hành chính công. Đồng thời, mọi hành vi quy phạm pháp luật do chủ thể quản lý nhà nước ban hành đều phải tuân thủ đầy đủ pháp luật hiện hành.*

Законные представители физического лица - (người đại diện theo pháp luật của cá nhân) это родители, усыновители, опекуны, попечители несовершеннолетних правонарушителей или потерпевших, а также лиц, которые в силу своих физических или психических недостатков не могут сами осуществлять свои права по делам об административных правонарушениях - *là cha mẹ, cha mẹ nuôi, người giám*

hộ, người giám hộ của người chưa thành niên phạm tội hoặc người bị hại cũng như người bị khuyết tật về thể chất hoặc tinh thần không thể thực hiện các quyền của mình trong các trường hợp vi phạm hành chính.

Законные представители юридического лица - (người đại diện theo pháp luật của pháp nhân) это его руководитель либо иное лицо, признанное в соответствии с законом или учредительными документами органом юридического лица, которые на основании предоставленных им законом (КоАП РФ) полномочий осуществляют защиту прав и законных интересов юридического лица, в отношении которого ведется производство по делу об административном правонарушении, или юридического лица, являющегося потерпевшим по делу об административном правонарушении - *là người đứng đầu hoặc người khác được cơ quan của pháp nhân thừa nhận theo quy định của pháp luật hoặc các văn bản cấu thành. Liên bang Nga), bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của pháp nhân đối với vụ án hành chính đang tiến hành tố tụng hoặc pháp nhân là người bị hại trong vụ án vi phạm hành chính.*

Замещение той или иной учрежденной государством должности - (thay thế một hoặc một chức vụ khác do nhà nước thiết lập)

это установленный государством юридический механизм приема на ту или иную государственную должность конкретного лица с последующим исполнением соответствующих должностных обязанностей посредством одного из следующих организационно-правовых способов: выборности, назначения, зачисления на должность или посредством конкурсного отбора. Посредством выборности замещаются только государственные должности Российской Федерации и ее субъектов (например, должность Президента РФ, депутатов Государственной Думы РФ, депутатов законодательных собраний и парламентов субъектов Российской Федерации и пр.). Остальные три способа замещения должностей характерны именно для государственной службы - *là một cơ chế pháp lý do nhà nước thiết lập để nhận một người cụ thể vào một vị trí công cụ thể, tiếp theo là việc thực hiện của viên chức tương ứng. nhiệm vụ thông qua một trong các phương pháp tổ chức và pháp lý sau: bổ nhiệm, nhận vào một vị trí hoặc thông qua lựa chọn cạnh tranh. Chỉ các vị trí chính phủ của Liên bang Nga và các cơ quan cấu thành của nó (ví dụ, văn phòng của Tổng thống Liên bang Nga, đại biểu của Duma Quốc gia Liên bang Nga, đại*

biểu của hội đồng lập pháp và nghị viện của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, vv) được thay thế bằng bầu cử. Ba cách lấp đầy vị trí còn lại là đặc trưng của nền công vụ.

Запрещение эксплуатации транспортного средства - (cấm điều khiển xe) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая применяется в установленных для этого законом случаях и выражается в снятии с транспортного средства государственных регистрационных знаков до устранения причины запрещения эксплуатации. Данная мера обеспечения производства применяется в следующих случаях: нарушение правил или норм эксплуатации тракторов, самоходных, дорожно-строительных и иных машин; управление транспортным средством, не прошедшим государственного технического осмотра; управление транспортным средством с заведомо неисправной тормозной системой (за исключением стояночного тормоза), рулевым управлением или сцепным устройством в составе автопоезда - *là biện pháp bảo đảm tổ tụng trong trường hợp vi phạm hành chính, được áp dụng trong các trường hợp do pháp luật quy định và thể hiện ở việc tước biển số đăng ký nhà nước của xe cho đến khi có*

lý do. đối với việc cấm hoạt động bị loại bỏ. Biện pháp hỗ trợ sản xuất này được áp dụng trong các trường hợp: vi phạm quy tắc, định mức vận hành máy kéo, máy tự hành, làm đường và các loại máy khác; điều khiển xe chưa qua kiểm định kỹ thuật nhà nước; lái xe có hệ thống phanh bị lỗi đã biết (ngoại trừ phanh đỗ), thiết bị lái hoặc khớp nối như một bộ phận của tàu đường bộ.

Зачисление на должность - (ghi danh cho vị trí) это способ замещения должностей государственной службы, характерный для таких ее проявлений как военная служба и правоохранительная служба и имеющий место тогда, когда военнослужащий или сотрудник правоохранительных органов по результатам сдачи соответствующих вступительных экзаменов зачисляется курсантом (или слушателем) соответствующего ведомственного учебного заведения (института, университета или академии) и в дальнейшем в течение срока обучения уже там проходит государственную службу соответствующего вида до момента окончания (отчисления) соответствующего учебного заведения - *là một cách để bổ sung vào các vị trí công vụ, đặc trưng của các biểu hiện như nghĩa vụ quân sự và nghĩa vụ thực thi pháp luật và diễn ra*

khi một quân nhân hoặc nhân viên thực thi pháp luật, dựa trên kết quả vượt qua các kỳ thi tuyển sinh liên quan, được đăng ký làm học viên sĩ quan (hoặc người nghe) của cơ sở giáo dục cấp khoa tương ứng (học viện, trường đại học hoặc học viện) và hơn nữa trong thời gian học tập đã trải qua một công chức thuộc loại tương ứng cho đến thời điểm tốt nghiệp (đuôi học) của cơ sở giáo dục tương ứng.

Защитник - (người bào chữa)

это адвокат либо любое иное физическое лицо, оказывающее юридическую помощь лицу, в отношении которого ведется производство по делу об административном правонарушении - *là một luật sư hoặc bất kỳ thể nhân nào khác trợ giúp pháp lý cho một người đang tiến hành các thủ tục tố tụng trong một vụ án vi phạm hành chính.*

Заявление как вид обращения граждан в государственные органы, органы местного самоуправления или к должностному лицу - (đơn như một loại hình biểu đạt ý kiến của công dân đối với các cơ quan nhà nước, các cơ quan tự quản địa phương hoặc cho một quan chức) это просьба гражданина о содействии в реализации его конституционных прав и свобод и конституционных прав и свобод других лиц, либо

сообщение о нарушении законов и иных нормативных правовых актов, недостатках в работе государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц, либо критика деятельности указанных органов и должностных лиц - *là yêu cầu của công dân để được hỗ trợ trong việc thực hiện các quyền và tự do hiến định của mình cũng như các quyền và tự do hiến định của những người khác, hoặc báo cáo về hành vi vi phạm pháp luật và các hành vi pháp lý khác, những thiếu sót trong công tác của các cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương và cán bộ, hoặc phê bình hoạt động của các cơ quan và cán bộ này.*

Здравоохранение - (chăm sóc sức khỏe) это совокупность мер политического, экономического, правового, социального, культурного, научного, медицинского, санитарно-гигиенического и противоэпидемиологического характера, направленных на сохранение и укрепление физического и психического здоровья каждого человека, поддержание его долголетней активной жизни, предоставление ему медицинской помощи в случае утраты здоровья - *là một tập hợp các biện pháp có tính chất chính trị, kinh tế, pháp luật, xã hội, văn hoá, khoa học, y tế, vệ sinh, phòng và*

chống dịch tễ, nhằm giữ gìn và tăng cường sức khoẻ thể chất và tinh thần của mỗi người, duy trì cuộc sống lâu dài của dân cư, cung cấp hỗ trợ y tế cho dân cư trong trường hợp tổn hại sức khoẻ.

Индивидуальный служебный спор (конфликт интересов) - (Tranh chấp cá nhân về công vụ (xung đột lợi ích)) это неурегулированные между представителем нанимателя и гражданским служащим либо гражданином, поступающим на гражданскую службу или ранее состоявшим на гражданской службе, разногласия по вопросам применения законов, иных нормативных правовых актов о гражданской службе и служебного контракта, о которых заявлено в орган по рассмотрению индивидуальных служебных споров (комиссию государственного органа по служебным спорам) либо в суд - *là tranh cãi chưa được giải quyết giữa đại diện người sử dụng lao động và công chức, công dân khi thi hành công vụ hoặc trước đó đã làm công chức, bất đồng về việc áp dụng pháp luật, các quy định pháp luật khác về công vụ và một hợp đồng dịch vụ, được tuyên bố cho một cơ quan để xem xét các tranh chấp dịch vụ cá nhân (ủy ban của một cơ quan nhà nước về các tranh chấp dịch vụ) hoặc cho một tòa án.*

Иностраный гражданин - (công dân nước ngoài) это физическое лицо (человек), не являющееся гражданином Российской Федерации и имеющее доказательства наличия гражданства (подданства) иностранного государства - **là một cá nhân (người) không phải là công dân của Liên bang Nga và có bằng chứng về quyền công dân (quốc tịch) của một quốc gia nước ngoài.**

Инспекция - (thanh tra) это орган исполнительной власти специальной компетенции, осуществляющий надзорные, контрольные, разрешительные и иные специальные функции в различных отраслях экономики, административно-политической и социально-культурных сферах. Главными задачами инспекций является обеспечение соблюдения действующих в той или иной сфере законов и иных нормативных правовых актов, предупреждение и пресечение соответствующих правонарушений. Многие инспекции наделены правом осуществлять производство по делам об административных правонарушениях и назначать административные наказания. На федеральном уровне инспекции могут входить в качестве структурных подразделений федеральных органов

исполнительной власти. В таких случаях они являются органами как специальной, так и внутриотраслевой компетенции. В субъектах Российской Федерации инспекции нередко являются самостоятельными органами исполнительной власти специальной компетенции или структурными подразделениями соответствующих правительств или администраций. Нередко инспекции имеют статус государственных инспекций - *là cơ quan hành pháp có thẩm quyền đặc biệt, thực hiện các chức năng giám sát, kiểm soát, cấp phép và các chức năng đặc biệt khác trong các lĩnh vực kinh tế, hành chính - chính trị và văn hóa xã hội. Nhiệm vụ chính của thanh tra là đảm bảo tuân thủ luật pháp và các hành vi pháp lý quy định khác có hiệu lực tại một khu vực cụ thể, nhằm ngăn chặn và trấn áp các hành vi vi phạm có liên quan. Nhiều cơ quan Thanh tra được giao quyền tiến hành tố tụng đối với các trường hợp vi phạm hành chính và xử phạt vi phạm hành chính. Ở cấp liên bang, thanh tra có thể được bao gồm như các phân khu cơ cấu của các cơ quan hành pháp liên bang. Trong những trường hợp như vậy, họ là những cơ quan có thẩm quyền đặc biệt và nội bộ ngành. Trong các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, thanh tra thường là các cơ quan hành pháp độc lập có thẩm quyền đặc biệt hoặc các bộ*

phần cơ cấu của chính phủ hoặc cơ quan hành chính tương ứng. Thanh tra thường có tình trạng thanh tra nhà nước.

Институт - (viện, đại học) это высшее учебное заведение, которое реализует образовательные программы высшего профессионального образования, а также, как правило, образовательные программы послевузовского профессионального образования; осуществляет подготовку, переподготовку и (или) повышение квалификации работников для определенной области профессиональной деятельности; ведет фундаментальные и (или) прикладные научные исследования - *là cơ sở giáo dục đại học thực hiện các chương trình giáo dục của giáo dục chuyên nghiệp cao hơn, cũng như theo quy định, các chương trình giáo dục của giáo dục chuyên nghiệp sau đại học; thực hiện đào tạo, bồi dưỡng và (hoặc) đào tạo nâng cao nhân viên cho một lĩnh vực hoạt động chuyên môn cụ thể; tiến hành nghiên cứu khoa học cơ bản và (hoặc) ứng dụng.*

Исполнительная власть - (quyền hành pháp) это самостоятельная ветвь единой государственной власти в Российской Федерации, выраженная системой органов исполнительной власти во

главе в Правительством РФ, осуществляющих государственное управление делами общества, обеспечивающая его поступательное развитие на основе законодательства Российской Федерации и самостоятельной реализации государственно-властных полномочий (распорядительство) в экономической, социально-культурной и административно-политической сферах общественной жизни - *là một nhánh độc lập của quyền lực nhà nước thống nhất ở Liên bang Nga, được thể hiện bằng hệ thống các cơ quan hành pháp do Chính phủ Liên bang Nga đứng đầu, thực hiện quản lý nhà nước về các vấn đề của xã hội, bảo đảm sự phát triển tiến bộ của nó trên cơ sở pháp luật của Liên bang Nga và việc thực hiện độc lập các quyền lực nhà nước và quyền lực (quản lý) trong các lĩnh vực kinh tế, văn hóa xã hội và hành chính - chính trị của đời sống xã hội.*

Исполнительные органы - (cơ quan hành pháp) это совокупность исполнительных органов публичной власти и администраций различного рода организаций вне зависимости от их организационно-правовых форм, форм их собственности и ведомственной принадлежности - *là một tập hợp các cơ quan hành pháp và cơ quan hành chính của nhiều loại tổ chức khác*

nhau, bất kể hình thức tổ chức và pháp lý, hình thức sở hữu của họ và sự liên kết của các bộ phận.

Исполнительные органы власти (исполнительные органы публичной власти) - (cơ quan hành pháp) это совокупность органов исполнительной власти, исполнительных органов иных ветвей государственной власти Российской Федерации и исполнительных органов местного самоуправления (местных администраций) - *là sự kết hợp của cơ quan hành pháp, cơ quan điều hành của các nhánh quyền lực nhà nước khác của Liên bang Nga và cơ quan điều hành của chính quyền địa phương tự trị (chính quyền địa phương).*

Исполнительное производство - (tổ tụng thi hành) является видом административного производства, состоящим в принудительном исполнении различных юрисдикционных актов, с целью восстановления нарушенных прав и свобод граждан - *là một loại thủ tục hành chính bao gồm việc bắt buộc thực hiện các hành vi pháp lý khác nhau nhằm khôi phục các quyền và tự do bị vi phạm của công dân.*

Источники административно-процессуального права - (nguồn của luật tổ tụng hành chính) это внешние формы выражения административно-процессуальных норм. В

практическом варианте имеются ввиду юридические акты различных государственных органов, содержащие такого рода правовые нормы, т. е. нормативные акты как федерального уровня, так и издаваемые на уровне субъектов Российской Федерации - *là hình thức biểu hiện bên ngoài của các quy phạm tổ tụng hành chính. Trong phương án thực tế, chúng tôi có nghĩa là các hành vi pháp lý của các cơ quan nhà nước khác nhau có chứa loại quy phạm pháp luật này, tức là các hành vi quy phạm cả ở cấp liên bang và được ban hành ở cấp các thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Кабинет министров - (nội các bộ trưởng) это название правительства в некоторых республиках, входящих в состав Российской Федерации (например, в Республике Татарстан и Чувашской Республике) - *là tên của chính phủ ở một số nước cộng hòa thuộc Liên bang Nga (ví dụ, ở Cộng hòa Tatarstan và Cộng hòa Chuvash).*

Кодификация административно-процессуальных норм - (việc luật hóa các quy phạm tổ tụng hành chính) в современных условиях приоритетным направлением совершенствования законодательства является его кодификация по отраслям права, т.е.

в данном случае принятие единого нормативно-правового акта, устанавливающего общие принципы и порядок осуществления административного процесса, основных процессуальных правил рассмотрения административных дел в сфере государственного управления, закрепления прав и обязанностей участников административно-процессуальных правоотношений - *trong điều kiện hiện đại, hướng ưu tiên của việc cải tiến pháp luật là việc hệ thống hóa nó theo các ngành luật, tức là trong trường hợp này, việc thông qua một quy phạm pháp luật duy nhất thiết lập các nguyên tắc, thủ tục chung để thực hiện tổ tụng hành chính, các quy tắc tổ tụng cơ bản để xem xét các vụ án hành chính trong lĩnh vực hành chính, bảo đảm quyền và nghĩa vụ của người tham gia quan hệ tổ tụng hành chính.*

Концепция толкования административного процесса - (khái niệm giải thích tổ tụng hành chính) существуют две концепции толкования административного процесса: «управленческая» и «юрисдикционная» - *có hai khái niệm giải thích tổ tụng hành chính: "quản lý" và "thẩm quyền".*

Коллегиальные органы - (cơ quan tập thể) это органы исполнительной власти, в которых

основные вопросы компетенции этих органов решаются по принципу большинства членов коллегии с предварительным обсуждением соответствующего вопроса и учетом высказанных замечаний, а также последующим процессуальным оформлением решения в виде соответствующего правового акта за подписью председателя коллегии (наиболее характерным коллегиальным органом является Правительство РФ, хотя в качестве таковых могут выступать и иные органы, в частности, федеральные службы и федеральные агентства, если это зафиксировано в их статусе (статутных актах) - *là cơ quan hành pháp, trong đó các vấn đề chính thuộc thẩm quyền của các cơ quan này được giải quyết theo nguyên tắc đa số thành viên của tập thể thảo luận sơ bộ về vấn đề có liên quan và có tính đến các ý kiến được đưa ra, cũng như việc thực hiện theo thủ tục tiếp theo của quyết định dưới hình thức một văn bản pháp lý thích hợp được ký bởi chủ tịch cơ quan tập thể điển hình nhất là Chính phủ Liên bang Nga, mặc dù các cơ quan khác, cụ thể là các cơ quan liên bang và các cơ quan liên bang, có thể hoạt động như vậy, nếu điều này được cố định trong trạng thái của họ (hành vi theo luật định).*

Комитет - (ủy ban) это орган исполнительной власти отраслевой или межотраслевой компетенции субъектов Российской Федерации, как правило, не являющихся республиками (например, Комитет по культуре города Москвы). Во многих республиках, входящих в состав Российской Федерации (например, Башкортостан, Карелия, Кабардино-Балкария, Татарстан и др.) органы исполнительной власти с аналогичными функциями именуется государственными комитетами. Комитетами называются, кроме того, также и определенные территориальные органы как федеральных, так и региональных органов исполнительной власти - *là cơ quan điều hành có thẩm quyền theo ngành hoặc liên lĩnh vực của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, theo quy định, không phải là các nước cộng hòa (ví dụ: Ủy ban Văn hóa của thành phố Mátxcova). Ở nhiều nước cộng hòa là một phần của Liên bang Nga (ví dụ, Bashkortostan, Karelia, Kabardino-Balkaria, Tatarstan, v.v.), các cơ quan hành pháp có chức năng tương tự được gọi là ủy ban nhà nước. Ngoài ra, các cơ quan lãnh thổ nhất định của cả cơ quan hành pháp liên bang và khu vực được gọi là ủy ban.*

Конкурсный отбор (конкурс) - (lựa chọn cạnh tranh (cạnh tranh)) это способ замещения строго определенной категории должностей государственной гражданской службы, который заключается в оценке профессионального уровня претендентов на замещение должности государственной гражданской службы, их соответствия установленным квалификационным требованиям по той или иной должности государственной гражданской службы с последующим назначением на должность с формулировкой «по результатам конкурсного отбора» - *là một cách thức để bổ sung một loại vị trí được xác định chặt chẽ trong nền công vụ, bao gồm việc đánh giá trình độ chuyên môn của người nộp đơn để ứng tuyển vào một vị trí trong nền công vụ, sự tuân thủ của họ với các yêu cầu trình độ đã được thiết lập cho một vị trí cụ thể trong công vụ với sự bổ nhiệm sau đó vào một vị trí với từ ngữ "dựa trên kết quả của sự lựa chọn cạnh tranh"*.

Контроль - (kiểm soát) это система наблюдения и проверки функционирования объекта с целью устранения отклонений от заданных параметров. Контроль в сфере государственного управления имеет главной своей целью практическую

организацию осуществления поставленных перед аппаратом государственного управления и его отдельными звеньями задач и выполнения ими своих функций - *là một hệ thống để theo dõi và kiểm tra hoạt động của một đối tượng nhằm loại bỏ các sai lệch so với các thông số xác định. Kiểm soát trong lĩnh vực hành chính công có mục tiêu chính là tổ chức thực tiễn việc thực hiện các nhiệm vụ được giao cho bộ máy hành chính nhà nước và các mắt xích cá nhân của bộ máy hành chính và việc thực hiện các chức năng của chúng.*

Конфискация орудия совершения или предмета административного правонарушения - (tịch thu phương tiện vi phạm hành chính hoặc đối tượng vi phạm hành chính) это вид административного наказания, выражающийся в принудительном безвозмездном обращении в федеральную собственность или в собственность субъекта Российской Федерации не изъятых из оборота вещей, принадлежащих лицу, совершившему административное правонарушение, и выступающих в качестве орудия совершения или предмета этого административного правонарушения - *là một loại hình phạt hành chính, thể hiện ở việc bắt buộc tịch thu đối với tài sản của liên*

bang hoặc tài sản của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga đối với những thứ không được rút khỏi lưu thông, thuộc đối với người đã thực hiện hành vi vi phạm hành chính và hoạt động như một công cụ thực hiện hành vi vi phạm hành chính này.

Кредитная организация - (tổ chức tín dụng) это юридическое лицо, которое для извлечения прибыли как основной цели своей деятельности на основании специального разрешения (лицензии) Центрального банка РФ (Банка России) имеет право осуществлять банковские операции, предусмотренные федеральным законом. Кредитные организации подразделяются на банки и небанковские кредитные организации и образуются на основе любой форме собственности как хозяйственные общества - *là một pháp nhân, nhằm mục tiêu chính trong các hoạt động của tổ chức tín dụng, trên cơ sở giấy phép (giấy phép) đặc biệt của Ngân hàng Trung ương Liên bang Nga (Ngân hàng Liên bang Nga), có quyền thực hiện các hoạt động ngân hàng do luật liên bang quy định. Các tổ chức tín dụng được chia thành các ngân hàng và các tổ chức tín dụng phi ngân hàng và được hình thành trên cơ sở bất kỳ hình thức sở hữu nào với tư cách là các chủ thể kinh doanh.*

Критерий деления административного процесса на отдельные виды административных производств - (tiêu chí để phân chia tổ tụng hành chính thành các loại tổ tụng hành chính riêng biệt) это характер индивидуально-конкретных управленческих дел, отражающий свойства и особенности. Этот критерий обуславливает особенности того или иного вида административного производства, поскольку каждое производство имеет своей целью установление четкого порядка рассмотрения и разрешения конкретной категории управленческих дел - *là tính chất của các công việc hành chính cụ thể, phản ánh những tính chất và đặc điểm. Tiêu chí này xác định đặc điểm của một loại tổ tụng hành chính cụ thể, vì mục đích của mỗi loại tổ tụng hành chính là thiết lập một thủ tục rõ ràng để xem xét và giải quyết một loại vụ án hành chính cụ thể.*

Культурная деятельность - (hoạt động văn hóa) это деятельность по сохранению, созданию, распространению и освоению культурных ценностей. К таковой деятельности согласно действующему российскому законодательству относятся: выявление, изучение, охрана,

реставрация и использование памятников истории и культуры; художественная литература, кинематография, сценическое, пластическое, музыкальное искусство, архитектура и дизайн, фотоискусство, другие виды и жанры искусства; художественные народные промыслы и ремесла, народная культура в таких ее проявлениях, как языки, диалекты и говоры, фольклор, обычаи и обряды, исторические топонимы; самодеятельное (любительское) художественное творчество; музейное дело и коллекционирование; книгоиздание и библиотечное дело, а также иная деятельность, в результате которой сохраняются, создаются, распространяются и осваиваются культурные ценности - *là hoạt động bảo tồn, sáng tạo, phổ biến và phát triển các giá trị văn hóa. Các hoạt động đó phù hợp với luật pháp hiện hành của Nga bao gồm: xác định, nghiên cứu, bảo vệ, trùng tu và sử dụng các di tích lịch sử và văn hóa; viễn tưởng, điện ảnh, sân khấu, nhựa, nghệ thuật âm nhạc, kiến trúc và thiết kế, nhiếp ảnh, các loại hình và thể loại nghệ thuật khác; nghệ thuật dân gian và thủ công, văn hóa dân gian trong các biểu hiện như ngôn ngữ, thổ ngữ và phương ngữ, văn hóa dân gian, phong tục và nghi lễ, các từ điển lịch sử; nghiệp dư (nghiệp*

dư) sáng tạo nghệ thuật; công tác bảo tàng và sưu tầm; xuất bản sách và quản lý thư viện, cũng như các hoạt động khác, nhờ đó các giá trị văn hóa được bảo tồn, sáng tạo, phổ biến và làm chủ.

Культурные ценности - (giá trị văn hóa) это нравственные и эстетические идеалы, нормы и образцы поведения, языки, диалекты и говоры, национальные традиции и обычаи, исторические топонимы, фольклор, художественные промысла и ремесла, произведения культуры и искусства, результаты и методы научных исследований культурной деятельности, имеющие историко-культурную значимость здания, сооружения, предметы и технологии, уникальные в историко-культурном отношении территории и объекты - *là lý tưởng đạo đức và thẩm mỹ, các chuẩn mực và khuôn mẫu ứng xử, ngôn ngữ, thổ ngữ, truyền thống và phong tục dân tộc, đặc điểm lịch sử, văn hóa dân gian, nghệ thuật và thủ công, tác phẩm văn hóa nghệ thuật, kết quả và phương pháp nghiên cứu khoa học về văn hóa. các hoạt động có ý nghĩa lịch sử - văn hóa của các tòa nhà, công trình kiến trúc, đồ vật và công nghệ, duy nhất về mặt lịch sử và văn hóa của lãnh thổ và đồ vật đó.*

Лицензирование

образовательного учреждения - (cấp giấy phép hoạt động giáo dục) это деятельность по получению

образовательным учреждением лицензии на право ведения образовательной деятельности. Лицензия выдается государственным органом управления образованием или уполномоченным органом местного самоуправления по месту нахождения образовательного учреждения. Она может быть выдана при наличии соответствия условий осуществления образовательного процесса, отвечающего установленным государственным и местным требованиям - *là hoạt động được cơ sở giáo dục cấp giấy phép về quyền hoạt động giáo dục. Giấy phép được cấp bởi cơ sở giáo dục của nhà nước hoặc cơ quan tự quản địa phương có thẩm quyền tại địa điểm của cơ sở giáo dục. Nó có thể được ban hành nếu các điều kiện để thực hiện quá trình giáo dục đáp ứng các yêu cầu nhà nước và địa phương đã thiết lập.*

Лицо без гражданства - (người không quốc tịch) это физическое лицо (человек), не являющееся гражданином Российской Федерации и не имеющее доказательств его принадлежности к гражданству (подданству) другого государства - *là một cá nhân (người) không phải là công dân của Liên bang Nga và không có bằng chứng về việc mình thuộc quyền công dân (quốc tịch) của một quốc gia khác.*

Личный досмотр - (khám người) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая состоит в принудительном обследовании тела человека и его одежды для обнаружения и изъятия документов, вещей и других предметов, явившихся орудием или непосредственным объектом правонарушения, а также в целях установления личности - *là biện pháp bảo đảm tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, bao gồm việc bắt buộc khám người, quần áo của người đó để phát hiện, thu giữ tài liệu, đồ vật, vật dụng khác là công cụ, đồ vật trực tiếp của hành vi phạm, cũng như nhằm mục đích xác định nhân thân.*

Лишение специального права, предоставленного физическому лицу - (tước quyền đặc biệt cấp cho một cá nhân) это вид административного наказания, применяемый за грубое или систематическое (включая повторное) нарушение порядка пользования физическим лицом предоставленным ему правом в случаях, прямо предусмотренных законом - *là một loại hình phạt hành chính được áp dụng đối với hành vi vi phạm toàn bộ hoặc có hệ thống (bao gồm cả nhiều lần) vi phạm thủ tục sử dụng thẻ nhân của quyền được cấp cho*

cá nhân đó trong các trường hợp pháp luật trực tiếp quy định.

Международное общественное объединение - (hiệp hội công cộng quốc tế) это образованное в Российской Федерации общественное объединение, структурное подразделение которого (организация, отделение, филиал или представительство) в соответствии с его уставом создается и осуществляет свою деятельность в иностранных государствах - *là hiệp hội công được thành lập ở Liên bang Nga, đơn vị cơ cấu của nó (tổ chức, sở, chi nhánh hoặc văn phòng đại diện), theo điều lệ của nó, được thành lập và hoạt động ở nước ngoài.*

Межотраслевое управление - (quản lý liên ngành) это исполнительная и распорядительная деятельность, которая осуществляется органами исполнительной власти, наделенными полномочиями надведомственного характера по отношению к организационно неподчиненным им объектам - *là một hoạt động điều hành và quản trị do các cơ quan hành pháp thực hiện, được trao cho các quyền hạn mang tính chất cấp bộ phận liên quan đến các đối tượng không phải cấp dưới về mặt tổ chức.*

Межрегиональное общественное объединение - (hiệp

hội công cộng liên vùng) это общественное объединение, которое осуществляет свою деятельность на территориях менее половины субъектов Российской Федерации и имеет свои структурные подразделения - *hiệp hội công cộng hoạt động trên lãnh thổ của ít hơn một nửa số thực thể cấu thành của Liên bang Nga và có các bộ phận cơ cấu riêng.*

Меры административного предупреждения (административно-предупредительные меры) - (biện pháp phòng ngừa hành chính (biện pháp phòng ngừa hành chính)) это средства и способы административно-правового характера, используемые соответствующими субъектами государственного управления в целях предупреждения правонарушений либо в чрезвычайных обстоятельствах или в целях предупреждения угроз общественной и личной безопасности - *là những phương tiện, cách thức có tính chất hành chính - pháp lý được các chủ thể quản lý nhà nước có liên quan sử dụng nhằm ngăn chặn hành vi vi phạm hoặc trong tình huống khẩn cấp hoặc nhằm ngăn chặn các nguy cơ đe dọa đến an toàn công cộng và cá nhân.*

Меры административного пресечения (административно-пресекательные меры) - (biện pháp

ngăn chặn hành chính (biện pháp hành chính, ngăn chặn)) это средства и способы административно-правового характера, используемые соответствующими субъектами государственного управления в целях принудительного прекращения противоправных действий (деятельности) граждан, должностных лиц, предприятий, учреждений и организаций, нарушающих установленный порядок - là phương tiện, phương pháp có tính chất hành chính - pháp lý được các chủ thể quản lý nhà nước có liên quan sử dụng nhằm buộc chấm dứt hành vi (hoạt động) trái pháp luật của công dân, viên chức, doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức vi phạm trật tự đã được thiết lập.

Меры обеспечения производства по делам об административных правонарушениях - (các biện pháp đảm bảo tố tụng trong các trường hợp vi phạm hành chính) это предусмотренные законом (гл. 27 КоАП РФ) средства принудительного характера, основанием для применения которых является совершение административного правонарушения, а само применение которых обусловлено необходимостью пресечения административного правонарушения и обеспечения условий для нормального хода производства по

делу об административном правонарушении, в силу чего эти меры еще именуется как меры административно-процессуального обеспечения. Таковых мер всего десять:

1. доставка;
2. административное задержание;
3. личный досмотр, досмотр вещей, досмотр транспортного средства, находящихся при физическом лице; осмотр принадлежащих юридическому лицу помещений, территорий, находящихся там вещей и документов;
4. изъятие вещей и документов;
5. отстранение от управления транспортным средством соответствующего вида;
6. медицинское освидетельствование на состояние опьянения; освидетельствование на состояние алкогольного опьянения;
7. задержание транспортного средства, запрещение его эксплуатации;
8. арест товаров, транспортных средств и иных вещей;
9. привод;
10. временный запрет деятельности.

- là các biện pháp có tính chất cưỡng chế được pháp luật quy định (Chương 27 của Bộ luật vi phạm hành chính của Liên bang Nga), cơ sở để áp dụng là vi phạm hành chính, và việc áp dụng chính là do nhu cầu ngăn chặn hành vi vi phạm hành chính và tạo điều kiện cho quá trình tố tụng bình thường trong vụ án vi phạm hành chính, do đó các biện pháp này còn được gọi là các biện pháp hỗ trợ tố tụng hành chính. Chỉ có mười biện pháp như vậy:

1. giao nộp;
2. tạm giữ hành chính;
3. kiểm tra cá nhân, kiểm tra đồ vật, kiểm tra phương tiện giao thông; kiểm tra cơ sở, đại phận, đồ vật và tài liệu thuộc về pháp nhân;
4. thu giữ đồ vật, tài liệu;
5. đình chỉ lái xe của loại tương ứng;
6. kiểm tra y tế (đo nồng độ cồn);
7. tạm giữ phương tiện giao thông, cấm sử dụng phương tiện giao thông;
8. tịch thu hàng hoá, phương tiện và những thứ khác;
9. áp giải;
10. cấm hoạt động tạm thời.

Местное общественное объединение - (hiệp hội công cộng địa phương) это общественное объединение, которое действует в пределах территории органа местного самоуправления - là hiệp hội công

cộng hoạt động trong lãnh thổ của chính quyền địa phương.

Методика административно-правового регулирования управленческих общественных отношений (метод административного права) может быть сведена к следующему - (phương điều chỉnh pháp luật hành chính):

а) *установление определенного порядка действий* - предписание к действию в соответствующих условиях и надлежащим образом, предусмотренным конкретной административно-правовой нормой;

б) *запрещение определенных действий* под страхом применения соответствующих юридических мер воздействия (например, дисциплинарной или административной ответственности);

в) *предоставление возможности выбора* одного из вариантов должного поведения, предусмотренных административно-правовой нормой (метод рассчитан на регулирование поведения должностных лиц, причем последние не вправе уклоняться от такого выбора);

г) *предоставление возможности действовать (или не действовать) по своему усмотрению*, т. е. совершать либо не

совершать предусмотренные административно-правовой нормой действия в определенных ею условиях (как правило, это имеет место при реализации субъективных прав в сфере государственного управления).

Phương pháp điều chỉnh quan hệ hành chính - pháp luật đối với quan hệ xã hội (phương pháp luật hành chính) có thể tóm tắt như sau:

a) *việc thiết lập một trình tự hành động nhất định - quy định hành động trong những điều kiện thích hợp và theo cách thức thích hợp, được quy định bởi một quy phạm pháp luật hành chính cụ thể;*

b) *cấm các hành động nhất định khi áp dụng các biện pháp pháp lý thích hợp (ví dụ, trách nhiệm kỷ luật hoặc hành chính);*

c) *tạo cơ hội để lựa chọn một trong những phương án để có hành vi phù hợp được quy định bởi quy phạm pháp luật hành chính (phương pháp được thiết kế để điều chỉnh hành vi của các quan chức và những người này không có quyền trốn tránh sự lựa chọn đó);*

d) *tạo cơ hội để hành động (hoặc không hành động) theo ý mình, nghĩa là thực hiện hoặc không thực hiện các hành động do quy phạm pháp luật hành chính quy định trong các điều kiện do quy phạm pháp luật hành chính xác định (theo quy định, điều này diễn ra khi*

thực hiện quyền chủ thể trong lĩnh vực quản lý nhà nước).

Методы государственного управления - (phương pháp quản lý hành chính nhà nước) это способы (приемы) воздействия органа исполнительной власти (должностного лица) как субъекта управления на объект управления, который используется для достижения поставленных целей и задач государственного управления. Основными методами государственного управления (административно-правовыми методами управления) являются убеждение и принуждение. Это два взаимосвязанных, взаимодополняющих «полюса» единого целого механизма - механизма обеспечения должного поведения и правопорядка (человека можно либо заинтересовать, убедить, либо запугать, принудить, иначе он ничего делать в должном направлении не будет, такова его психика) - *là những phương pháp (kỹ thuật) tác động của cơ quan hành pháp (quan chức) với tư cách là chủ thể quản lý vào đối tượng quản lý, được sử dụng để đạt được mục đích và mục tiêu của quản lý hành chính nhà nước. Các phương pháp chủ yếu của quản lý hành chính công (phương pháp quản lý hành chính và pháp lý) là thuyết phục và*

cưỡng chế. Đây là hai "cực" liên kết với nhau, bổ sung cho nhau của một cơ chế tổng thể - cơ chế đảm bảo hành vi đúng đắn, đúng luật và trật tự (một người có thể được quan tâm, thuyết phục hoặc bị đe dọa, bị cưỡng chế, nếu không người đó sẽ không làm bất cứ điều gì theo hướng thích hợp, đó là xét về mặt tâm lý con người).

Мобилизационная подготовка - (huấn luyện động viên) это комплекс проводимых в мирное время мероприятий по заблаговременной подготовке экономики страны, органов государственной власти, органов местного самоуправления и организаций, Вооруженных Сил РФ, других войск, воинских формирований, органов и создаваемых на военное время специальных формирований к обеспечению защиты государства от вооруженного нападения и удовлетворению потребностей государства и нужд населения в военное время - *là một tập hợp các biện pháp được thực hiện trong thời bình để chuẩn bị trước cho nền kinh tế đất nước, chính quyền nhà nước, chính quyền địa phương và các tổ chức, Lực lượng vũ trang Liên bang Nga, các loại hình binh chủng khác, tổ chức quân sự, cơ quan và đội hình đặc biệt được tạo ra cho thời chiến để đảm bảo sự bảo vệ của nhà nước khỏi các*

cuộc tấn công vũ trang và đáp ứng nhu cầu của nhà nước và nhu cầu của người dân trong thời chiến.

Мобилизация - (động viên) это комплекс мероприятий по переводу экономики страны, органов государственной власти, органов местного самоуправления и организаций на работу в условиях военного времени, переводу Вооруженных Сил РФ, других войск, воинских формирований, органов и специальных формирований на организацию и состав военного времени. Мобилизация в Российской Федерации может быть общей и частичной - *là một tập hợp các biện pháp để chuyển nền kinh tế của đất nước, các cơ quan nhà nước, các cơ quan chính quyền địa phương và các tổ chức hoạt động trong điều kiện thời chiến, chuyển các Lực lượng vũ trang của Liên bang Nga, các loại hình binh chủng khác, tổ chức quân sự, cơ quan và tổ chức đặc biệt về tổ chức và thành phần của thời chiến. Việc động viên ở Liên bang Nga có thể là tổng thể hoặc từng phần.*

Мэрия - (thị trường) это орган исполнительной власти общей компетенции в городах федерального значения, возглавляемый в Москве мэром, а в Санкт-Петербурге - губернатором - *là cơ quan hành pháp có thẩm quyền chung tại các thành phố*

có ý nghĩa liên bang, do thị trưởng đứng đầu và ở St. Petersburg - do thống đốc.

Надзор - (giám sát) это способ обеспечения законности в деятельности органов исполнительной власти, который заключается в постоянном, систематическом наблюдении специальных государственных органов за деятельностью не подчиненных им органов или лиц с целью выявления нарушений законности. При этом вмешательство в текущую административно-хозяйственную деятельность поднадзорного исполнительного органа (должностного лица) не допускается, поскольку, в отличие от контроля, оценка деятельности поднадзорного объекта дается исключительно с точки зрения законности, а не целесообразности, что имеет место при осуществлении государственного контроля. Различают два вида надзора: общий надзор, осуществляемый органами прокуратуры, и административный надзор, осуществляемый специальными федеральными ведомствами, входящими в систему исполнительной власти - *là một phương thức bảo đảm pháp chế trong hoạt động của các cơ quan hành pháp, bao gồm việc giám sát thường xuyên, có hệ thống của các cơ quan nhà nước đặc biệt đối với hoạt động của các cơ quan*

hoặc cá nhân không phải là cấp dưới của họ để xác định các hành vi vi phạm pháp luật. Đồng thời, không được phép can thiệp vào các hoạt động hành chính và kinh tế hiện tại của cơ quan hành pháp được giám sát (quan chức), vì, khác với kiểm soát, việc đánh giá hoạt động của đối tượng được giám sát chỉ được đưa ra trên quan điểm về tính hợp pháp, và không hiệu quả, diễn ra trong quá trình kiểm soát của nhà nước. Có hai loại giám sát: giám sát chung do cơ quan công tố thực hiện và giám sát hành chính do các cơ quan liên bang đặc biệt thuộc cơ quan hành pháp thực hiện.

Назначение на должность - (bổ nhiệm vào chức vụ) это самый распространенный способ замещения должностей государственной службы, представляющий собой юридический акт уполномоченного государственного органа или должностного лица, в соответствии с которым на служащего возлагается осуществление функций, обязанностей и прав, определенных соответствующей должностью государственной службы. Назначение на должность характерно для всех видов государственной службы - *là cách thức phổ biến nhất để bổ nhiệm vào các vị trí công vụ, là hành vi hợp pháp của cơ quan, công chức nhà nước có thẩm quyền, theo đó người lao động*

được giao thực hiện chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn do công chức tương ứng quy định. vị trí công việc. Bổ nhiệm là điển hình cho tất cả các loại hình dịch vụ công.

Наука (научная или научно-исследовательская деятельность) - (khoa học (hoạt động khoa học hoặc nghiên cứu)) это деятельность, направленная на получение и применение новых знаний, включающая в себя:

а) фундаментальные научные исследования - экспериментальную или теоретическую деятельность, направленную на получение новых знаний об основных закономерностях строения, функционирования и развития человека, общества и окружающей природной среды;

б) прикладные научные исследования - исследования, направленные преимущественно на применение новых знаний для достижения практических целей и решения конкретных задач.

- là một hoạt động nhằm thu thập và ứng dụng kiến thức mới, bao gồm:

а) nghiên cứu khoa học cơ bản - hoạt động thực nghiệm hoặc lý thuyết nhằm thu thập kiến thức mới về các quy luật cơ bản về cấu trúc, hoạt động và phát triển của con người, xã hội và môi trường;

б) nghiên cứu khoa học ứng dụng - nghiên cứu chủ yếu nhằm áp dụng kiến thức mới để đạt được các mục tiêu thực tiễn và giải quyết các vấn đề cụ thể.

Неправовые формы управления - (các hình thức quản lý ngoài pháp luật) это такие формы государственного управления, которые являются неотъемлемым элементом государственной управленческой деятельности, однако, ярко выраженных юридических последствий не несут. К таковым относятся формы осуществления различного рода организационных и материально-технических действий в управлении (в частности, составление всевозможных отчетов, ведение делопроизводства, проведение всевозможных совещаний и т. п.). - là những hình thức quản lý, đồng thời là một yếu tố không thể thiếu trong quản lý của nhà nước, tuy nhiên, chúng không gây ra những hậu quả pháp lý rõ rệt. Chúng bao gồm các hình thức thực hiện các loại hành động tổ chức và vật chất và kỹ thuật trong quản lý (cụ thể là lập các loại báo cáo, lưu hồ sơ, tổ chức các loại cuộc họp, v.v.).

Обеспечивающие специалисты - (chuyên viên hỗ trợ) это категория должностей государственной гражданской службы Российской Федерации, куда

входят должности, учреждаемые для организационного, информационного, документационного, финансово-экономического, хозяйственного и иного обеспечения деятельности государственных органов и замещаемые без ограничения срока их полномочий - là một loại vị trí của cơ quan công vụ nhà nước của Liên bang Nga, bao gồm các vị trí được thiết lập để hỗ trợ tổ chức, thông tin, tài liệu, tài chính, kinh tế và các hoạt động khác của các cơ quan nhà nước thay thế nhưng không giới hạn nhiệm kỳ đương nhiệm.

Оборона - (quốc phòng) это система политических, экономических, военных, социальных, правовых и иных мер по подготовке к вооруженной защите и вооруженная защита Российской Федерации, целостности и неприкосновенности ее территории - là một hệ thống các biện pháp chính trị, kinh tế, quân sự, xã hội, luật pháp và các biện pháp khác nhằm chuẩn bị cho phòng thủ vũ trang và phòng thủ vũ trang của Liên bang Nga, sự toàn vẹn và bất khả xâm phạm của lãnh thổ.

Образование - (Giáo dục) это целенаправленный процесс воспитания, и обучения в интересах человека, общества, государства, сопровождающийся констатацией

достижения гражданином (обучающимся) установленных государством образовательных уровней (образовательных цензов). Право на образование является одним из основных и неотъемлемых конституционных прав граждан Российской Федерации - là một quá trình giáo dục và đào tạo có mục đích vì lợi ích của con người, xã hội và nhà nước, kèm theo lời tuyên bố rằng một công dân (học sinh) đã đạt được các trình độ học vấn (trình độ tối thiểu) do nhà nước thiết lập. Quyền được học hành là một trong những quyền hiến định cơ bản và bất khả xâm phạm của công dân Liên bang Nga.

Обращение гражданина - (khiếu nại của công dân) это направленные в государственный орган, орган местного самоуправления или должностному лицу письменные предложение, заявление или жалоба, а также устное обращение гражданина в государственный орган или орган местного самоуправления - là một đề xuất, tuyên bố hoặc khiếu nại bằng văn bản được gửi đến cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc một quan chức, cũng như lời kêu gọi bằng miệng của công dân đối với cơ quan nhà nước hoặc cơ quan tự quản địa phương.

Обстоятельства, исключающие производство по делу об административном правонарушении - (các trường hợp loại trừ tố tụng trong một vụ án vi phạm hành chính) это такие предусмотренные законом (КоАП РФ) обстоятельства, при наличии хотя бы одного из которых производство по делу об административном правонарушении не может быть начато, а уже начатое производство подлежит прекращению. К таковым обстоятельствам относятся:

1. отсутствие события административного правонарушения;
2. отсутствие состава административного правонарушения;
3. действия лица в состоянии крайней необходимости;
4. издание акта амнистии, если такой акт устраняет применение административного наказания;
5. отмена закона, установившего административную ответственность (либо его части);
6. истечение сроков давности привлечения к административной ответственности;
7. наличие по тому же факту постановления о назначении административного наказания либо постановления о прекращении производства по делу об административном правонарушении, либо

постановления о возбуждении уголовного дела;

8. смерть физического лица, в отношении которого ведется производство.

- *là những trường hợp được pháp luật quy định (Bộ luật về các hành vi vi phạm hành chính của Liên bang Nga), với ít nhất một trong số đó không thể bắt đầu qua trình tố tụng đối với một vụ án vi phạm hành chính và quá trình tố tụng buộc phải chấm dứt. Những trường hợp này bao gồm:*

1. không có sự kiện vi phạm hành chính;
2. không có cấu thành vi phạm hành chính;
3. hành động của một người trong tình trạng cực kỳ cần thiết;
4. ban hành văn bản đại xá, nếu một hành vi đó loại bỏ việc áp dụng hình phạt hành chính;
5. hủy bỏ luật đã xác lập trách nhiệm hành chính (hoặc một phần của nó);
6. hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hành chính;
7. Sự hiện diện của quyết định xử phạt vi phạm hành chính hoặc quyết định đình chỉ tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính, quyết định khởi tố vụ án hình sự cũng như vậy;
8. cái chết của thể nhân đối với người đang tiến hành tố tụng.

Общероссийское

общественное объединение - (hiệp hội công cộng toàn Nga) это общественное объединение, которое осуществляет свою деятельность на территориях более половины субъектов Российской Федерации и имеет там свои структурные подразделения - организации, отделения, филиалы и представительства. Общероссийские общественные объединения могут использовать в своих названиях наименования «Россия», «Российская Федерация» и образованные на их основе слова и словосочетания без специального разрешения правомочного государственного органа - *là hiệp hội công cộng hoạt động trên lãnh thổ của hơn một nửa số thực thể cấu thành của Liên bang Nga và có các bộ phận cơ cấu riêng ở đó - các tổ chức, ban, chi nhánh và văn phòng đại diện. Các hiệp hội công cộng toàn Nga có thể sử dụng tên gọi “Nga”, “Liên bang Nga” và các từ và cụm từ được hình thành trên cơ sở của chúng mà không cần sự cho phép đặc biệt của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.*

Общеслужебные права и обязанности государственного служащего - (quyền và nghĩa vụ của công chức nhà nước) это такие его права и обязанности, которые одинаковы абсолютно для всех

государственных служащих данного вида и никак не зависят от замещаемых ими должностей - *là quyền và nghĩa vụ của công chức nhà nước hoàn toàn giống nhau đối với tất cả các công chức thuộc loại này và không phụ thuộc vào vị trí mà họ thay thế.*

Общественная безопасность - (an ninh công cộng) это совокупность общественных отношений, правовое регулирование которых обеспечивает предотвращение, локализацию и ликвидацию условий и факторов, создающих потенциальную и реальную опасность для жизненно важных интересов личности, общества и государства - *là một tập hợp các quan hệ xã hội, là các quy phạm pháp luật bảo đảm ngăn ngừa, khoanh vùng và loại bỏ các điều kiện, yếu tố tiềm ẩn, nguy hiểm thực sự đến lợi ích sống còn của cá nhân, xã hội và nhà nước.*

Общественная организация - (tổ chức xã hội) это основанное на членстве общественное объединение, созданное для совместной деятельности объединившихся граждан для защиты их общих интересов и достижения целей, стоящих перед организацией - *là một hiệp hội công cộng dựa trên thành viên được tạo ra cho các hoạt động chung của các công dân đoàn kết nhằm bảo vệ lợi ích chung của họ và đạt được các mục tiêu của tổ chức.*

Общественное движение - (phong trào xã hội) это состоящее из участников и не имеющее членства массовое общественное объединение, преследующее социальные, политические и иные общественно полезные цели, которые поддерживаются участниками общественного движения - *là một hiệp hội quần chúng, bao gồm những người tham gia và không có tư cách thành viên, theo đuổi các mục tiêu xã hội, chính trị và các mục tiêu hữu ích xã hội khác được các thành viên của phong trào xã hội ủng hộ.*

Общественное объединение - (hiệp hội công, xã hội) это добровольное, самоуправляемое, некоммерческое формирование, созданное по инициативе граждан, объединившихся на основе общности интересов для реализации целей, указанных в уставе общественного объединения. Организационно-правовыми формами общественных объединений граждан являются: общественная организация; общественное движение; общественный фонд; общественное учреждение; орган общественной самодеятельности; политическая партия. Административная правосубъектность общественных объединений включает комплекс их прав и обязанностей, которые

реализуются во взаимодействии с органами государственной власти и в рамках административно-правовых отношений. Она отражается в уставах общественных объединений, а также в соответствующих законодательных актах Российской Федерации - *là một tổ chức tự nguyện, tự quản, phi lợi nhuận được thành lập theo sáng kiến của các công dân, những người đã đoàn kết trên cơ sở lợi ích cộng đồng để đạt được các mục tiêu được quy định trong điều lệ của hiệp hội công lập. Các hình thức tổ chức và hợp pháp của các hiệp hội công cộng của công dân là: tổ chức xã hội; phong trào xã hội; quỹ đại chúng; cơ quan xã hội; cơ quan sáng kiến xã hội; đảng phái chính trị. Tư cách pháp lý hành chính của các hiệp hội công bao gồm một tập hợp các quyền và nghĩa vụ của họ, được thực hiện với sự hợp tác của các cơ quan công quyền và trong khuôn khổ các quan hệ hành chính và pháp luật. Nó được phản ánh trong điều lệ của các hiệp hội công, cũng như trong các đạo luật liên quan của Liên bang Nga.*

Общественное учреждение - (cơ quan, tổ chức xã hội) это общественное объединение, не имеющее членства и ставящее своей целью оказание конкретного вида услуг, отвечающих интересам участников и соответствующих уставным целям объединения.

Управление таким общественным объединением и его имуществом осуществляется лицами, назначенными учредителями объединения - *là hiệp hội công không có tư cách thành viên và nhằm cung cấp một loại hình dịch vụ cụ thể đáp ứng lợi ích của những người tham gia và đáp ứng các mục tiêu luật định của hiệp hội. Việc quản lý một hiệp hội công cộng như vậy và tài sản của nó được thực hiện bởi những người do những người sáng lập hiệp hội chỉ định.*

Общественный порядок - (trật tự công cộng) это морально-правовое состояние общества, при котором компетентные органы исполнительной власти путем полицейского надзора обеспечивают безопасность и правомерное поведение граждан в общественных местах, свободное использование ими своих прав и свобод, а также обустройство общественных мест, благоприятствующее труду и отдыху граждан. При этом под *полицейским надзором* понимается такой элемент (составная часть) административного надзора, который включает в себя деятельность специальных государственных органов (прежде всего, милиции) и уполномоченных должностных лиц, направленную на обеспечение защиты общества и отдельных граждан от различного

рода опасностей, на поддержание общественного порядка и общественной безопасности - *là trạng thái đạo đức và pháp lý của xã hội, trong đó các cơ quan hành pháp có thẩm quyền, thông qua sự giám sát của cảnh sát, đảm bảo sự an toàn và hành vi hợp pháp của công dân ở những nơi công cộng, việc sử dụng tự do các quyền và tự do của họ, cũng như việc bố trí công những nơi thuận lợi cho công việc và giải trí của công dân. Đồng thời, giám sát của cảnh sát được hiểu là một yếu tố (thành phần) của giám sát hành chính, bao gồm hoạt động của các cơ quan nhà nước đặc biệt (chủ yếu là cảnh sát) và các quan chức có thẩm quyền, nhằm đảm bảo sự bảo vệ của xã hội và cá nhân công dân khỏi các loại nguy hiểm, để duy trì trật tự công cộng và an toàn công cộng.*

Общественный фонд - (quỹ đại chúng, xã hội) это один из видов некоммерческих фондов, представляющий собой не имеющее членства общественное объединение, целью которого является формирование имущества на основе добровольных взносов, иных не запрещенных законом поступлений и использование данного имущества на общественно полезные цели. Учредители и управляющие имуществом фонда не вправе использовать его имущество в

собственных интересах - là một trong những tổ chức phụ của các quỹ phi thương mại, là một hiệp hội công không phải là thành viên, mục đích là hình thành tài sản trên cơ sở đóng góp tự nguyện, thu nhập khác mà pháp luật không cấm và việc sử dụng tài sản này cho các mục đích hữu ích cho xã hội. Người sáng lập và người quản lý tài sản của quỹ không được sử dụng tài sản của quỹ vì lợi ích riêng của họ.

Объект административного правонарушения - (khách thể của vi phạm hành chính) это общественные отношения, урегулированные нормами права (причем различных его отраслей, а не только нормами власти в Российской Федерации, ее субъектах и наделен для этого полномочиями государственно-властного характера) - là các quan hệ xã hội được điều chỉnh bởi các quy phạm pháp luật (hơn nữa, các nhánh khác nhau của nó, và không chỉ bởi các quy phạm quyền lực ở Liên bang Nga, các chủ thể cấu thành của nó và được ban cho điều này với quyền lực của một cơ quan quyền lực nhà nước).

Организация - (tổ chức) это объединение физических лиц любой численности, возглавляемое своими органами управления, имеющее в собственности, хозяйственном ведении или оперативном управлении обособленное имущество

и созданное для производства материальных или духовных ценностей, а также для реализации иных потребностей его членов. Административно-правовой статус той или иной организации неодинаков во многом зависит от целей ее деятельности и ее организационно-правовой формы. По целям деятельности (предназначению) организации подразделяются на предприятия, учреждения, общественные объединения граждан и иные организации (международные, иностранные и т. д.). - là hiệp hội các cá nhân thuộc mọi quy mô, đứng đầu là cơ quan quản lý của mình, sở hữu, quản lý kinh tế hoặc hoạt động đối với tài sản riêng biệt và được tạo ra để sản xuất các giá trị vật chất hoặc tinh thần, cũng như để thực hiện các nhu cầu khác của các thành viên. Địa vị hành chính và pháp lý của một tổ chức không giống nhau về nhiều mặt phụ thuộc vào mục tiêu hoạt động và hình thức tổ chức và pháp lý của tổ chức đó. Theo mục tiêu hoạt động của mình (mục đích), các tổ chức được chia thành các doanh nghiệp, tổ chức, hiệp hội công cộng của công dân và các tổ chức khác (quốc tế, nước ngoài, v.v.).

Организация государственного управления - (tổ chức quản lý hành chính nhà nước)

это деятельность по определению нормами права совокупности субъектов государственного управления (органов исполнительной власти), их компетенции и характера функциональных связей между ними - là hoạt động nhằm xác định bằng các quy phạm pháp luật tổng thể các chủ thể của hành chính nhà nước (cơ quan hành pháp), thẩm quyền của họ và bản chất của mối quan hệ chức năng giữa họ.

Organ общественной самодеятельности - (tổ chức sáng kiến xã hội) это не имеющее членства общественное объединение, целью которого является совместное решение различных социальных проблем, возникающих у граждан по месту жительства, работы или учебы. Решение этих проблем направлено на удовлетворение потребностей неограниченного круга лиц, чьи интересы связаны с достижением уставных целей и реализацией программ органа общественной самодеятельности по месту его создания - là hiệp hội công không có tư cách thành viên, mục đích là cùng giải quyết các vấn đề xã hội khác nhau nảy sinh giữa công dân nơi cư trú, làm việc, học tập. Giải pháp của những vấn đề này là nhằm đáp ứng nhu cầu của một nhóm không giới hạn những người có lợi ích liên quan đến việc đạt được các mục tiêu theo luật định và việc thực hiện

các chương trình của tổ chức sáng kiến xã hội tại nơi tạo ra nó.

Органы внутриотраслевой (внутриведомственной) компетенции - (các cơ quan có thẩm quyền trong nội bộ ngành (nội bộ)) это органы исполнительной власти, являющиеся структурными подразделениями соответствующих федеральных или региональных органов исполнительной власти, права и обязанности которых распространяются на определенное направление работ внутри соответствующей отрасли государственного управления (например, управления безопасностью дорожного движения в рамках деятельности соответствующего федерального министерства - МВД России): таковые органы обычно именуется как департамент, главное правление, управление или отдел - là các cơ quan hành pháp, là các bộ phận cơ cấu của các cơ quan hành pháp liên bang hoặc khu vực có liên quan, có quyền và trách nhiệm áp dụng cho một lĩnh vực công việc nhất định trong ngành liên quan của quản lý nhà nước (ví dụ: quản lý an toàn đường bộ trong khuôn khổ các hoạt động của bộ liên bang có liên quan - Bộ Nội vụ Nga): các cơ quan này thường được gọi là cục, tổng cục, sở hoặc phòng.

Органы исполнительной власти субъектов Российской Федерации - (сơ quan hành pháp của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga) это создаваемые в республиках, входящих в состав Российской Федерации, а также в краях, областях и в иных субъектах Российской Федерации в соответствии с их конституциями либо уставами министерства, комитеты, департаменты, главные управления, отделы и другие органы исполнительной власти отраслевой и межотраслевой компетенции, которые занимаются вопросами планирования, бюджета, финансов и учета, управления собственностью, охраной природы, энергетикой, наукой, культурой и многими другими отраслями и сферами жизнедеятельности соответствующего субъекта Российской Федерации в соответствии с общими принципами разграничения предметов ведения, определенными Конституцией РФ (ст. 11, 71-73, 77) и Федеральным законом от 6 октября 1999 г. № 184-ФЗ «Об общих принципах организации законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти субъектов Российской Федерации» - đây là các bộ, ủy ban, tổng cục, cục, phòng ban và

các cơ quan điều hành khác có thẩm quyền theo ngành và liên ngành được tạo ra ở các nước cộng hòa, cũng như ở các lãnh thổ, khu vực và các thực thể cấu thành khác của Liên bang Nga phù hợp với Hiến pháp hoặc quy chế của họ, những người có liên quan đến lập kế hoạch, ngân sách, tài chính và kế toán, quản lý tài sản, bảo tồn thiên nhiên, năng lượng, khoa học, văn hóa và nhiều lĩnh vực khác của cuộc sống của thực thể cấu thành tương ứng của Liên bang Nga theo các nguyên tắc chung về phân định các đối tượng quản lý do Hiến pháp Liên bang Nga quy định (Điều 11, 71-73, 77) và Luật Liên bang ngày 6 tháng 10 năm 1999 số 184-FZ "Về các nguyên tắc chung tổ chức lập pháp (Cơ quan đại diện) và Cơ quan điều hành quyền lực nhà nước của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga".

Органы межотраслевой компетенции - (сơ quan có thẩm quyền liên ngành) это органы исполнительной власти, которые в соответствии со своей компетенцией осуществляют государственное управление по вопросам, имеющим межотраслевое значение: статистика, стандартизация, метрология, сертификация и пр. - là cơ quan điều hành theo thẩm quyền của mình thực hiện quản lý nhà nước về các vấn đề có tầm quan trọng liên ngành: thống kê,

tiêu chuẩn hóa, đo lường, chứng nhận, v.v.

Органы местного самоуправления - (cơ quan tự quản địa phương) это органы муниципального образования, создаваемые им для осуществления функций управления на своей территории в целях обеспечения интересов, развития экономики и социально-культурной сферы и решения местных вопросов жизнедеятельности населения. К органам местного самоуправления относятся:

а) представительный орган местного самоуправления;

б) глава муниципального образования;

в) местная администрация (исполнительно-распорядительный орган муниципального образования);

г) контрольный орган муниципального образования (контрольно-счетная палата, ревизионная комиссия и т. п.);

д) иные органы местного самоуправления, предусмотренные уставом муниципального образования и обладающие собственными полномочиями по решению вопросов местного значения.

- là cơ quan địa phương thành lập để thực hiện chức năng quản lý trên địa bàn của mình nhằm bảo đảm lợi ích,

phát triển kinh tế, văn hoá xã hội và giải quyết các vấn đề của địa phương trong đời sống của nhân dân. Chính quyền địa phương bao gồm:

a) cơ quan đại diện của chính quyền địa phương;

b) người đứng đầu địa phương;

c) chính quyền địa phương (cơ quan hành pháp và hành chính của địa phương);

d) cơ quan kiểm soát của thành phố (phòng kiểm soát và kế toán, ủy ban kiểm toán, v.v.);

e) các cơ quan khác của chính quyền địa phương do điều lệ của địa phương quy định và có quyền hạn riêng của họ để giải quyết các vấn đề quan trọng của địa phương.

Органы общей компетенции - (các cơ quan có thẩm quyền chung)

это органы исполнительной власти, права и обязанности которых относятся к управлению на соответствующей территории всеми отраслями экономики, социально-культурной и административно-политической сфер общественной жизни (к таковым, в частности, относятся Правительство РФ, правительства республик в составе Российской Федерации, городов федерального значения, автономной области и автономных округов, а также администрации в краях и областях в составе Российской

Федерации) - là các cơ quan hành pháp, các quyền và nghĩa vụ liên quan đến việc quản lý tất cả các lĩnh vực kinh tế, các lĩnh vực văn hóa - xã hội và hành chính - chính trị của đời sống công cộng trên lãnh thổ liên quan (cụ thể là các Liên bang Nga, chính phủ của các nước cộng hòa trong Liên bang Nga, các thành phố có ý nghĩa liên bang, các khu tự trị và các quận tự trị, cũng như các cơ quan hành chính ở các lãnh thổ và khu vực trong Liên bang Nga).

Cơ quan hành chính - (các cơ quan có thẩm quyền theo ngành) это органы исполнительной власти, осуществляющие государственное управление в отношении какой-либо конкретной отрасли экономики, социально-культурной или административно-политической сфере, например: оборона, юстиция и пр. (если брать федеральный уровень, то это, в частности, министерства: обороны, юстиции и пр.). - là các cơ quan hành pháp thực hiện quyền kiểm soát của nhà nước liên quan đến một ngành cụ thể của nền kinh tế, văn hóa xã hội hoặc hành chính - chính trị, ví dụ: quốc phòng, tư pháp, v.v. (nếu lấy ở cấp liên bang, thì điều này, trong cụ thể là các bộ: quốc phòng, tư pháp, v.v.).

Cơ quan chuyên ngành - (các cơ quan có thẩm quyền đặc biệt) это органы ис-

полнительной власти, которые осуществляют различного рода разрешительные, контрольные, надзорные и регулятивные функции в различных сферах управленческой деятельности (такowymi, в частности, являются различного рода федеральные службы по надзору в соответствующей сфере) - là các cơ quan hành pháp thực hiện các loại chức năng cấp phép, kiểm soát, giám sát và quản lý trong các lĩnh vực quản lý khác nhau (cụ thể là các loại dịch vụ giám sát liên bang trong lĩnh vực liên quan).

Nguyên tắc tiếp nhận đơn - (các nguyên tắc cơ bản trong việc xem xét khiếu nại của công dân đối với cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc đối với quan chức):

1. каждое поданное обращение подлежит обязательному рассмотрению - khiếu nại đã gửi là đối tượng được xem xét bắt buộc;

2. рассмотрение обращений граждан осуществляется бесплатно - việc xem xét khiếu nại của công dân được thực hiện miễn phí;

3. письменное обращение рассматриваются в течение 30 дней со дня регистрации такого обращения (в исключительных случаях этот срок

может быть продлен еще на 30 дней с обязательным уведомлением об этом подавшего обращение гражданина) - *đơn khiếu nại bằng văn bản được xem xét trong vòng 30 ngày kể từ ngày đăng ký đơn khiếu nại đó (trong trường hợp ngoại lệ, thời hạn này có thể được kéo dài thêm 30 ngày với thông báo bắt buộc của công dân đã nộp đơn khiếu nại);*

4. если поданное обращение не входит в компетенцию органа или должностного лица, к которому оно поступило, то такое обращение в течение семи дней со дня его регистрации подлежит направлению по подведомственности с обязательным письменным уведомлением гражданина о переадресации его обращения - *nếu đơn khiếu nại đã nộp không thuộc thẩm quyền của cơ quan hoặc quan chức mà nó đã được tiếp nhận, thì đơn khiếu nại đó trong vòng bảy ngày kể từ ngày đăng ký phải tuân theo thông báo bắt buộc bằng văn bản của công dân về việc khiếu nại được gửi lại đến cơ quan hoặc quan chức có thẩm quyền giải quyết;*

5. если решение поставленных в письменном обращении вопросов относится к компетенции нескольких органов или должностных лиц, то копия соответствующего обращения в семидневный срок со дня ее

регистрации должна быть направлена указанным субъектам - *nếu việc giải quyết của các vấn đề được nêu trong đơn khiếu nại thuộc thẩm quyền của một số cơ quan hoặc quan chức, thì một bản sao của đơn khiếu nại tương ứng trong vòng bảy ngày kể từ ngày đăng ký phải được gửi đến các đơn vị cụ thể;*

6. запрещается направлять жалобу на рассмотрение в государственный орган, орган местного самоуправления или должностному лицу, решение или действие (бездействие) которых обжалуется - *ngghiêm cấm gửi khiếu nại đến cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc quan chức có quyết định hoặc hành động (không hành động) đang bị khiếu nại;*

7. если переадресация жалобы с соблюдением указанного выше запрета невозможна, то такая жалоба должна быть возвращена гражданину с разъяснением его права обжаловать соответствующее решение или действие (бездействие) в установленном порядке в суд - *nếu việc chuyển hướng khiếu nại theo quy định trên không thực hiện được, thì khiếu nại đó phải được gửi lại cho công dân kèm theo lời giải thích về quyền khiếu nại đối với quyết định hoặc hành động tương ứng (không hành động) theo cách thức quy định lên tòa án;*

8. обращение, в котором обжалуется судебное решение, рассмотрению по существу не подлежит, а возвращается гражданину, его направившему, с разъяснением ему порядка обжалования данного судебного решения - *khiếu nại trong đó quyết định của tòa án bị kháng cáo không phải xem xét, nhưng được trả lại cho công dân đã gửi nó, kèm theo giải thích về thủ tục kháng cáo quyết định của tòa án này;*

9. если текст письменного обращения не подлежит прочтению, то ответ на него не дается и оно переадресации не подлежит, о чем сообщается гражданину, его подавшему, если его фамилия и адрес подлежат прочтению - *nếu văn bản của đơn khiếu nại không thể đọc được, thì câu trả lời cho nó sẽ không được đưa ra và nó không được chuyển hướng, sẽ được thông báo cho công dân đã gửi nó, nếu tên và địa chỉ của anh ta có thể đọc được;*

10. если обращение содержит нецензурные либо оскорбительные выражения или угрозы, то оно может быть оставлено без ответа по существу с уведомлением гражданина, его подавшего, о недопустимости злоупотребления правом - *nếu khiếu nại có chứa các biểu hiện đe dọa hoặc xúc phạm, thì có*

thể không được trả lời dựa trên giá trị của việc thông báo cho công dân đã gửi khiếu nại về việc lạm dụng quyền không được chấp nhận;

11. если в письменном обращении содержится вопрос, на который гражданину уже давался письменный ответ по существу и в новом обращении не содержатся новые доводы и обстоятельства, то руководитель соответствующего органа (уполномоченное должностное лицо) вправе принять решение о прекращении переписки с гражданином по данному вопросу и уведомить об этом гражданина - *nếu đơn khiếu nại có câu hỏi mà công dân đã được trả lời bằng văn bản và đơn kháng cáo mới không có lập luận và tình tiết mới thì người đứng đầu cơ quan liên quan (cán bộ có thẩm quyền) có quyền quyết định chấm dứt thư từ với công dân về vấn đề này và thông báo cho công dân này biết;*

12. если ответ на обращение гражданина не может быть дан по существу без разглашения государственной или иной охраняемой законом тайны, то об этом сообщается гражданину, подавшему такое обращение, без содержания ответа по существу поданного обращения - *nếu không thể đưa ra phản hồi đối với đơn khiếu nại của công dân về bản chất mà không tiết*

lộ nhà nước hoặc bí mật khác được pháp luật bảo vệ, thì công dân đã gửi đơn kháng cáo đó sẽ được thông khiếu nại về điều này, mà không có nội dung câu trả lời về giá trị của đơn kháng cáo đã nộp;

13. **ответ** на обращение гражданина подписывается руководителем органа либо уполномоченным на то лицом и направляется по информационным системам общего пользования по адресу, указанному в обращении - *văn bản trả lời đơn của công dân do Thủ trưởng cơ quan hoặc người có thẩm quyền ký và được gửi qua hệ thống thông tin công cộng đến địa chỉ ghi trong đơn khiếu nại;*

14. **гражданин** имеет право по решению суда на возмещение убытков и компенсацию морального вреда, причиненных ему незаконным действием (бездействием) государственного органа, органа местного самоуправления или должностного лица при рассмотрении его обращения - *công dân có quyền, theo quyết định của tòa án, bồi thường thiệt hại vật chất và bồi thường thiệt hại về mặt tinh thần do hành động bất hợp pháp (không hành động) của cơ quan nhà nước, cơ quan chính quyền địa phương hoặc quan chức khi xem xét khiếu nại của mình.;*

15. **если** гражданин указал в обращении заведомо ложные сведения, то расходы, понесенные в связи с рассмотрением его обращения по решению суда могут быть взысканы с этого гражданина - *nếu một công dân cố tình chỉ ra thông tin sai lệch trong đơn khiếu nại, thì chi phí phát sinh liên quan đến việc xem xét khiếu nại có thể được truy thu từ công dân này theo quyết định của tòa án.*

Относительные права граждан в сфере государственного управления - (quyền tương đối của công dân trong lĩnh vực quản lý nhà nước) это такие предусмотренные законодательством права граждан в сфере государственного управления, для реализации которых нужен соответствующий акт уполномоченного на это государственного органа (например, приказ о назначении на должность государственной службы, лицензия на осуществление предпринимательской деятельности и др.) - *là quyền của công dân trong lĩnh vực hành chính nhà nước được pháp luật quy định để thực hiện theo hành động thích hợp của cơ quan nhà nước có thẩm quyền (ví dụ, lệnh bổ nhiệm vào một vị trí công vụ, giấy phép hoạt động kinh doanh, v.v.).*

Отрасль государственного управления - (chuyên ngành quản lý nhà nước) это система различного

рода звеньев и отношений, связанных с управлением определенной группой родственных объектов, объединенных вне зависимости от их ведомственной принадлежности и форм собственности по их практическому назначению. Все отрасли государственного управления формируют в совокупности три основные сферы:

1. экономическую (финансы, промышленность, сельское хозяйство, строительство, транспорт, связь, природные ресурсы, торговля);

2. социально-культурную (здравоохранение, социальная защита населения, культура, образование и наука);

3. административно-политическую (оборона, безопасность, внутренние дела, юстиция и иностранные дела).

- là một hệ thống các mối liên kết và quan hệ khác nhau gắn liền với việc quản lý một nhóm đối tượng nhất định có liên quan, thống nhất với nhau không phụ thuộc vào các bộ phận và các hình thức sở hữu theo mục đích thực tế của họ. Tất cả các ngành quản lý nhà nước cùng hình thành ba lĩnh vực chính:

1. kinh tế (tài chính, công nghiệp, nông nghiệp, xây dựng, giao thông, thông tin liên lạc, tài nguyên thiên nhiên, thương mại);

2. Văn hóa - xã hội (chăm sóc sức khỏe, bảo trợ xã hội về dân số, văn hóa, giáo dục và khoa học);

3. hành chính, chính trị (quốc phòng, an ninh, nội chính, tư pháp, đối ngoại).

Отстранение от управления транспортным средством - (đình chỉ điều khiển phương tiện) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая применяется в строго предусмотренных для этого законом случаях, юридически проявляется в официальном запрете лицу, в отношении которого применяется эта мера, осуществлять действия, которыми транспортное средство приводится в движение, а фактически состоит в изъятии ключа от замка зажигания, в освобождении лицом места водителя (судоводителя) в транспортном средстве и других подобного рода действий принудительного характера, применяемых до устранения причины отстранения - *là biện pháp bảo đảm tổ tụng trong vụ án vi phạm hành chính, được áp dụng trong những trường hợp pháp luật có quy định chặt chẽ, hợp pháp thể hiện ở việc chính thức cấm người bị áp dụng biện pháp này, để thực hiện các hành động mà phương tiện được thiết lập để chuyển động, nhưng trên thực tế bao gồm việc rút chìa khóa*

khởi ổ khóa điện, khi người ngồi ở ghế lái xe (điều hướng) trong xe nhả ra và các hành động tương tự khác có tính chất cưỡng chế, được áp dụng cho đến khi loại bỏ được lý do đình chỉ.

Палата - (viện) это орган исполнительной власти специальной компетенции, осуществляющий контрольные, разрешительные и иные специальные функции (так, в частности, в целом ряде субъектов Российской Федерации существуют лицензионные, разрешительные и иные специализированные палаты) - *là cơ quan hành pháp có thẩm quyền đặc biệt thực hiện kiểm soát, cấp phép và các chức năng đặc biệt khác (ví dụ, ở một số cơ quan cấu thành của Liên bang Nga, có các viện cấp phép và các viện chuyên môn khác).*

Переводчик - (thông dịch viên, người phiên dịch) это любое не заинтересованное в исходе дела совершеннолетнее лицо, владеющее языками или навыками сурдоперевода (понимающее знаки немого или глухого), необходимыми для перевода или сурдоперевода при производстве по делу об административном правонарушении - *là bất kỳ người nào không quan tâm đến kết quả của vụ việc, người nói các ngôn ngữ hoặc kỹ năng dịch ký hiệu (người hiểu các dấu hiệu của người câm hoặc điếc) cần thiết cho việc dịch thuật hoặc*

phiên dịch ngôn ngữ ký hiệu trong quá trình tố tụng của vụ án vi phạm hành chính.

Повторимость - (tái phạm) это обстоятельство, отягчающее административную ответственность, либо квалифицирующий признак отдельных составов административных правонарушений, под которым понимается совершение лицом нового административного правонарушения в течение одного года с момента его привлечения к административной ответственности за предыдущее и окончания исполнения соответствующего постановления - *là một tình tiết làm tăng nặng trách nhiệm hành chính, hoặc một đặc điểm đủ điều kiện của các yếu tố riêng lẻ của vi phạm hành chính, có nghĩa là việc người đó thực hiện hành vi vi phạm hành chính mới trong vòng một năm kể từ thời điểm người đó phải chịu trách nhiệm hành chính về hành vi trước đó và thời điểm kết thúc việc thi hành quyết định tương ứng.*

Пограничная зона - (khu vực biên giới) это специально выделенная и обозначенная в целях соблюдения пограничного режима зона местности шириной до пяти километров вдоль Государственной границы РФ на суше, морского побережья Российской Федерации, российских берегов пограничных рек, озер и

иных водоемов и острова на указанных водоемах. В пограничную зону могут не включаться территории населенных пунктов, санаториев, домов отдыха, других оздоровительных учреждений, учреждений (объектов) культуры, а также места массового отдыха, активного водопользования, отправления религиозных обрядов и иные места традиционного массового пребывания граждан - *là khu vực được chỉ định và chỉ định đặc biệt có địa hình rộng đến 5-km để tuân theo chế độ biên giới dọc theo Biên giới Nhà nước của Liên bang Nga trên đất liền, bờ biển của Liên bang Nga, các bờ biên giới của Nga. sông, hồ và các vùng nước khác và các đảo trên các vùng nước này. Khu vực biên giới có thể không bao gồm lãnh thổ của các khu định cư, nhà điều dưỡng, nhà nghỉ, các cơ sở y tế khác, các tổ chức văn hóa (vật thể), cũng như các địa điểm vui chơi giải trí tập thể, sử dụng nước tích cực, nghi lễ tôn giáo và những nơi lưu trú truyền thống khác của công dân.*

Пограничный режим - (chế độ biên giới) это имеющий предупредительную направленность и характеризующийся постоянным действием административно-правовой режим, который служит интересам создания необходимых

условий охраны Государственной границы РФ и включает правила:

а) в пограничной зоне:

– въезда (прохода), временного пребывания, передвижения лиц и транспортных средств;

– хозяйственной, промысловой и иной деятельности, проведения массовых общественно-политических, культурных и других мероприятий.

б) в российской части вод пограничных рек, озер и иных водоемов, во внутренних морских водах и в территориальном море Российской Федерации:

– учета и содержания российских маломерных самоходных и несамоходных (надводных и подводных) судов (средств) и средств передвижения по льду, их плавания и передвижения по льду;

– промысловой, исследовательской, изыскательной и иной деятельности.

- *là một chế độ hành chính - pháp lý mang tính phòng ngừa và thường xuyên phục vụ lợi ích tạo điều kiện cần thiết cho việc bảo vệ Biên giới Nhà nước của Liên bang Nga và bao gồm các quy tắc sau:*

а) ở khu vực biên giới:

– *nhập cảnh (qua lại), tạm trú, di chuyển của người và phương tiện;*

– *kinh tế, đánh bắt cá và các hoạt động khác, tổ chức các sự kiện xã hội, chính trị, văn hóa và các sự kiện khác.*

b) ở phần nước Nga của các sông, hồ biên giới và các vùng nước khác, trong nội thủy và lãnh hải của Liên bang Nga:

- *tính toán và bảo trì các tàu (xe nổi và tàu ngầm) cỡ nhỏ của Nga và các phương tiện di chuyển trên băng, điều hướng và di chuyển của chúng trên băng;*

- *đánh bắt cá, nghiên cứu, khảo sát và các hoạt động khác.*

Политическое общественное объединение (политическая партия) - (hiệp hội chính trị xã hội (đảng phái chính trị)) это общественное объединение, в уставе которого в числе основных целей должно быть закреплены участие в политической жизни общества посредством влияния на формирование политической воли граждан, участие в выборах в органы государственной власти и органы местного самоуправления посредством выдвижения кандидатов и организации их предвыборной агитации, участие в организации и деятельности этих органов - *là hiệp hội công khai, theo điều lệ, trong số các mục tiêu chính, sự tham gia vào đời sống chính trị của xã hội phải được ấn*

định bằng cách tác động đến việc hình thành ý chí chính trị của công dân, tham gia vào các cuộc bầu cử công khai, chính quyền và các cơ quan tự quản địa phương bằng cách đề cử các ứng cử viên và tổ chức chiến dịch trước bầu cử của họ, tham gia vào tổ chức và hoạt động của các cơ quan này.

Помощники (советники) - (trợ lý (cố vấn)) это категория должностей государственной гражданской службы Российской Федерации, куда входят должности, учреждаемые для содействия лицам, замещающим государственные должности Российской Федерации или субъектов Российской Федерации, а также руководителям государственных органов в реализации их полномочий и замещаемые на определенный срок, ограниченный сроком полномочий указанных лиц или руководителей - *là một loại vị trí trong cơ quan dân sự nhà nước của Liên bang Nga, bao gồm các vị trí được thiết lập để hỗ trợ những người nắm giữ các vị trí chính phủ ở Liên bang Nga hoặc các cơ quan cấu thành của Liên bang Nga, cũng như người đứng đầu các cơ quan nhà nước trong thực hiện quyền hạn của mình và được thay thế trong một thời gian nhất định theo quyền hạn của những người này hoặc người lãnh đạo.*

Понятой - (người chứng kiến)

это любое не заинтересованное в исходе дела об административном правонарушении совершеннолетнее лицо, привлекаемое для удостоверения своей подписью факта совершения в его присутствии процессуальных действий, их содержание и результаты - *là bất kỳ người nào không quan tâm đến kết quả của một vụ án vi phạm hành chính, người có liên quan đến việc chứng thực bằng chữ ký của mình rằng các hành động tố tụng đã diễn ra với sự hiện diện của người đó, nội dung và kết quả của hoạt động tố tụng.*

Потерпевший - (nạn nhân) это физическое лицо или юридическое лицо, которому административным правонарушением причинен физический, имущественный или моральный вред - *là một thể nhân hoặc pháp nhân đã bị tổn hại về thể chất, tài sản hoặc tinh thần bởi một hành vi vi phạm hành chính.*

Правительство - (chính phủ)

это орган исполнительной власти общей компетенции Российской Федерации (Правительство РФ), республик, входящих в состав Российской Федерации, и некоторых других субъектов Российской Федерации (например, Свердловской области, Челябинской области, г. Москвы и др.) - *là cơ quan hành pháp*

có thẩm quyền chung của Liên bang Nga (Chính phủ Liên bang Nga), các nước cộng hòa là một phần của Liên bang Nga và một số thực thể cấu thành khác của Liên bang Nga (ví dụ, khu vực Sverdlovsk, Vùng Chelyabinsk, Moscow, v.v.).

Правовой акт управления - (văn bản pháp luật quản lý) это основанное на законе одностороннее юридически властное волеизъявление полномочного субъекта исполнительной власти, направленное на установление административно-правовых норм или возникновение, изменение или прекращение административно-правовых отношений в целях реализации задач и функций государственно-управленческой деятельности. Как правило, издается в качестве письменного юридического документа, что требует соблюдения определенных, официально установленных правил (процедур), предусматривающих порядок подготовки проекта акта, его обсуждения, экспертизы, утверждения и др., однако, может иметь также устное (например, в рамках служебных отношений между руководителем и непосредственно подчиненными ему работниками аппарата управления) либо конклюдентное (несловесное)

выражение (например, дорожные знаки, обозначение запретных зон и т. п.) - là sự thể hiện một cách nghiêm túc về mặt pháp lý ý chí của chủ thể có thẩm quyền hành pháp, nhằm thiết lập các quy phạm pháp luật hành chính hoặc làm xuất hiện, thay đổi hoặc chấm dứt các quan hệ hành chính, pháp luật nhằm thực hiện các nhiệm vụ, chức năng của hoạt động quản lý nhà nước. Theo quy định, nó được ban hành như một văn bản pháp lý thành văn, yêu cầu tuân thủ các quy tắc (thủ tục) nhất định, được chính thức thiết lập nhằm cung cấp thủ tục chuẩn bị cho một dự thảo hành động, thảo luận, kiểm tra, phê duyệt, v.v., tuy nhiên, nó cũng có thể bằng lời nói (ví dụ, trong khuôn khổ quan hệ chính thức giữa người đứng đầu và nhân viên của bộ máy quản lý cấp dưới trực tiếp của mình) hoặc biểu đạt kết luận (không lời) (ví dụ, biển báo đường bộ, chỉ định khu vực hạn chế, v.v.).

Правовой статус федеральных органов исполнительной власти - (địa vị pháp lý của các cơ quan hành pháp liên bang) это их место и роль в структуре себе подобных, которые определяются соответствующими положениями о них, утверждаемыми либо Правительством РФ, либо напрямую Президентом РФ в зависимости от их компетенции. В

этих положениях определяются задачи и функции федеральных органов исполнительной власти, их взаимоотношения с иными федеральными органами исполнительной власти и органами исполнительной власти субъектов Российской Федерации, а также полномочия их должностных лиц, в том числе и руководителя каждого конкретного органа - là vị trí và vai trò của họ trong cấu trúc của loại cơ quan đó, được xác định bởi các quy định liên quan về cơ quan đó, được Chính phủ Liên bang Nga hoặc Tổng thống Liên bang trực tiếp phê duyệt, tùy thuộc về năng lực của họ. Những quy định này xác định nhiệm vụ và chức năng của các cơ quan hành pháp liên bang, mối quan hệ của họ với các cơ quan hành pháp liên bang khác và cơ quan điều hành của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, cũng như quyền hạn của các quan chức của họ, bao gồm cả người đứng đầu của mỗi cơ quan cụ thể.

Правовые формы управления - (các hình thức quản lý) это такие формы государственного управления, с помощью которых закрепляются решения и действия, имеющие юридический смысл и влекущие за собой юридические (правовые) последствия (к таковым относятся правотворческая и правоприменительная деятельность в

государственном управлении) - là các hình thức quản lý nhà nước, với sự trợ giúp của các quyết định và hành động được ấn định có ý nghĩa pháp lý và kéo theo các hệ quả pháp lý (bao gồm các hoạt động xây dựng luật và thực thi pháp luật trong hành chính nhà nước).

Правоохранительная служба - (hoạt động bảo vệ pháp luật)
это вид федеральной государственной службы, представляющий собой профессиональную служебную деятельность граждан на должностях правоохранительной службы в государственных органах, службах и учреждениях, осуществляющих функции по обеспечению безопасности, законности и правопорядка, по борьбе с преступностью, по защите прав и свобод человека и гражданина. Таким гражданам присваиваются специальные звания или классные чины - là một loại hình dịch vụ công liên bang, là hoạt động dịch vụ chuyên nghiệp của công dân ở các vị trí thực thi pháp luật trong các cơ quan chính phủ, các dịch vụ và tổ chức thực hiện các chức năng đảm bảo an ninh, luật pháp và trật tự, chống tội phạm, bảo vệ các quyền và tự do của con người, công dân. Những công dân như vậy được chỉ định các chức danh hoặc cấp bậc đặc biệt.

Предложение как вид обращения граждан в государственные органы, органы местного самоуправления или к должностному лицу - (đề xuất như một loại khiếu nại của công dân đối với các cơ quan nhà nước, cơ quan tự quản địa phương hoặc đối quan chức)
это рекомендация гражданина по совершенствованию законов или иных нормативных правовых актов, деятельности государственных органов и органов местного самоуправления, развитию общественных отношений, улучшению социально-экономической и иных сфер деятельности государства и общества - là đề xuất của công dân nhằm cải thiện luật pháp hoặc các hành vi pháp lý điều chỉnh khác, hoạt động của các cơ quan nhà nước và các cơ quan tự quản địa phương, sự phát triển của quan hệ xã hội, cải thiện kinh tế xã hội và các lĩnh vực khác của nhà nước và xã hội.

Предмет административно-процессуального права - (đối tượng của luật tố tụng hành chính)
это материальные правовые отношения, возникающие в связи с осуществлением задач государственного управления, и административно-процессуальная процедура их реализации - là các

quan hệ pháp luật vật chất phát sinh liên quan đến việc thực hiện nhiệm vụ của cơ quan công quyền và các thủ tục tố tụng hành chính để thực hiện chúng.

Предмет доказывания по делу об административном правонарушении - (đối tượng chứng minh trong vụ án vi phạm hành chính) это перечисленные в законе обстоятельства, наличие или отсутствие которых подлежат выяснению в ходе производства по делу об административном правонарушении и к каковым, в частности относятся: событие административного правонарушения, совершившее его лицо и виновность этого лица, смягчающие и отягчающие административную ответственность обстоятельства, характер и размер причиненного административным правонарушением ущерба, обстоятельства, исключающие производство по делу, иные обстоятельства, имеющие значение для правильного разрешения дела, а также причины и условия совершения административного правонарушения - *là những tình tiết được liệt kê trong luật, sự có mặt hay vắng mặt của chúng phải được làm rõ trong quá trình tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính và cụ thể bao gồm: tình tiết vi phạm hành chính, người thực hiện hành vi vi phạm và hành vi của*

người này, tình tiết giảm nhẹ và tình tiết tăng nặng trách nhiệm hành chính, tính chất và mức độ thiệt hại do hành vi vi phạm hành chính gây ra, các tình tiết không tố tụng đối với việc giải quyết đúng đắn vụ án cũng như lý do và điều kiện để thực hiện hành vi vi phạm hành chính.

Предприятие - (doanh nghiệp) это организация (хозяйствующий субъект), созданная для производства продукции, выполнения работ и оказания услуг в целях удовлетворения общественных потребностей и получения прибыли - *là một tổ chức (thực thể kinh tế) được tạo ra để sản xuất sản phẩm, thực hiện công việc và cung cấp dịch vụ nhằm đáp ứng nhu cầu xã hội và thu lợi nhuận.*

Представитель - (người đại diện) это адвокат либо любое иное физическое лицо, оказывающее юридическую помощь потерпевшему в рамках соответствующего производства по делу об административном правонарушении - *là luật sư hoặc bất kỳ thể nhân nào khác trợ giúp pháp lý cho nạn nhân trong khuôn khổ các thủ tục liên quan trong trường hợp vi phạm hành chính.*

Предупреждение - (cảnh cáo) это вид административного наказания, выраженный в официальном порицании физического или юридического лица,

совершившего административное правонарушение. Предупреждение как и всякое иное административное наказание всегда выносится в письменной форме - *là một loại hình phạt hành chính được thể hiện trong một cuộc kiểm tra chính thức đối với một thể nhân hoặc pháp nhân đã vi phạm hành chính. Cảnh cáo, giống như bất kỳ hình thức phạt hành chính nào khác, luôn được áp dụng bằng văn bản.*

Привод - (áp giải) это мера обеспечения производства по делу об административном правонарушении, которая применяется на стадии рассмотрения дела об административном правонарушении в случаях, когда рассмотрение дела об административном правонарушении было отложено в связи с неявкой без уважительной причины лица, в отношении которого ведется производство по этому делу, законного представителя привлекаемого к административной ответственности несовершеннолетнего лица или свидетеля, а их отсутствие препятствует всестороннему, полному, объективному и своевременному выяснению обстоятельств дела и его разрешению в соответствии с законом и которая заключается в принудительном препровождении указанных лиц либо

законного представителя юридического лица, в отношении которого ведется производство по делу, к судье, в орган или к должностному лицу, рассматривающему дело об административном правонарушении. Определение о приводе и сам привод исполняются органами внутренних дел (полицией) в порядке, установленном МВД России - *là biện pháp bảo đảm quá trình tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính được áp dụng ở giai đoạn xét xử vụ án hành chính trong trường hợp việc xét xử vụ án hành chính bị hoãn do không có lý do chính đáng của người đang tiến hành tố tụng trong vụ án này, người đại diện hợp pháp của trẻ vị thành niên hoặc người làm chứng phải chịu trách nhiệm hành chính, và sự vắng mặt của họ đã ngăn cản việc làm rõ toàn diện, đầy đủ, khách quan và kịp thời các tình tiết của vụ án và giải quyết của nó theo quy định của pháp luật, và bao gồm việc chuyển giao bắt buộc những người được chỉ định hoặc người đại diện hợp pháp của pháp nhân liên quan đến các thủ tục tố tụng một vụ án, cho thẩm phán, cho một cơ quan hoặc một quan chức đang xem xét một vụ án về một hành vi vi phạm hành chính. Việc xác định áp giải và áp giải được thực hiện bởi các cơ quan nội vụ (cảnh sát) theo cách thức do Bộ Nội vụ Nga quy định.*

Приглашение на въезд в Российскую Федерацию - (giấy mời nhập cảnh vào Liên bang Nga) это документ, являющийся основанием для выдачи иностранному гражданину или лицу без гражданства российской визы либо для въезда в Россию в порядке, не требующем получения визы в случаях, предусмотренных федеральным законом или международным договором - *là một tài liệu làm cơ sở để cấp thị thực Nga cho công dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch, hoặc nhập cảnh vào Nga theo cách không cần thị thực trong các trường hợp do luật liên bang quy định hoặc một điều ước quốc tế.*

Принципы административно-процессуального права - (nguyên tắc của pháp luật tố tụng hành chính) это основополагающие идеи (установления), выражающие объективные закономерности организации и формирования государственной власти в целом и исполнительной власти в частности, определяющие научно обоснованные направления реализации компетенции государственных управленческих органов (полномочий государственных служащих) по осуществлению ими управленческих функций - *là những tư tưởng (chế định) cơ bản thể hiện quy luật khách quan của*

việc tổ chức và hình thành quyền lực nhà nước nói chung và quyền hành pháp nói riêng, xác định phương hướng có cơ sở khoa học cho việc thực hiện thẩm quyền của cơ quan hành chính nhà nước (quyền của công chức) để thực hiện chức năng quản lý của mình.

Принципы государственной службы - (các nguyên tắc của nền công vụ) это закреплённые нормативно (в ст. 3 Федерального закона «О системе государственной службы Российской Федерации») основополагающие идеи построения и функционирования системы государственной службы в Российской Федерации, к каковым, в частности, относятся: федерализм, законность, приоритет прав и свобод человека и гражданина в деятельности государственных органов и их должностных лиц, равный доступ граждан к государственной службе, единство правовых и организационных основ государственной службы, взаимосвязь государственной службы и муниципальной службы, открытость государственной службы и ее доступность общественному контролю, профессионализм и компетентность государственных служащих, защита государственных служащих от неправомерного вмешательства в их

profессиональную служебную деятельность и стабильность кадров в государственных органах - là những ý tưởng cơ bản của việc xây dựng và vận hành hệ thống công vụ ở Liên bang Nga, được ghi trong quy phạm (tại Điều 3 của Luật Liên bang "Về hệ thống công vụ của Liên bang Nga") , cụ thể, bao gồm: chủ nghĩa liên bang, tính hợp pháp, quyền ưu tiên của các quyền và tự do dân sự và con người trong hoạt động của các cơ quan nhà nước và các quan chức của họ, quyền tiếp cận bình đẳng của công dân đối với dịch vụ công, sự thống nhất của các nền tảng pháp lý và tổ chức của dịch vụ công, mối quan hệ giữa dịch vụ công và dịch vụ chính quyền thành phố, tính cởi mở của dịch vụ công và khả năng tiếp cận kiểm soát công, tính chuyên nghiệp và năng lực của công chức, bảo vệ công chức khỏi sự can thiệp bất hợp pháp vào hoạt động chuyên môn của họ và sự ổn định của nhân sự trong các cơ quan nhà nước.

Производство по делам об административных правонарушениях - (tổ tụng trong vụ án vi phạm hành chính) это жестко регламентированная законом (Кодексом РФ об административных правонарушениях) совокупность процессуальных действий уполномоченных на это субъектов по возбуждению, рассмотрению,

обжалованию и исполнению решения по делу, вытекающему из административного правонарушения - là một tập hợp các hoạt động tố tụng của các chủ thể có thẩm quyền để khởi xướng, xem xét, kháng nghị và thi hành một quyết định trong một vụ án phát sinh từ một hành vi vi phạm hành chính, được quy định chặt chẽ bởi pháp luật (Bộ luật về vi phạm hành chính của Liên bang Nga).

Промышленность - (công nghiệp) это отрасль экономики, которая охватывает переработку сырья, разработку недр, производство промышленных товаров, производство энергии и энергоносителей, ремонтно-восстановительные работы, а также деятельность по переработке (утилизации) или уничтожению твердых, жидких и газообразных отходов, возникающих в ходе производственных процессов - là một nhánh của nền kinh tế bao gồm chế biến nguyên liệu thô, phát triển lòng đất, sản xuất hàng công nghiệp, sản xuất năng lượng và tàu vận chuyển năng lượng, công việc sửa chữa và phục hồi, cũng như các hoạt động xử lý (thải bỏ) hoặc tiêu hủy chất thải rắn, lỏng, khí phát sinh trong quá trình sản xuất.

Прохождение государственной службы (временной аспект) - (thi

hành công vụ (khía cạnh tạm thời)

это период времени, начинающийся с оформления поступления гражданина на государственную службу, продолжающийся все время исполнения полномочий по замещаемой им должности государственной службы и заканчивающийся прекращением служебных отношений, т. е. оставлением должности - *là khoảng thời gian bắt đầu từ khi công dân đăng ký vào công vụ, tiếp tục trong suốt thời gian thực hiện quyền hạn ở vị trí công vụ do người đó thay thế và kết thúc bằng việc chấm dứt quan hệ công vụ, tức là rời khỏi vị trí.*

Прохождение государственно й службы (содержательный аспект) - (việc thông qua nghĩa vụ dân sự (khía cạnh cơ bản)) это совокупность юридически значимых действий и событий, которыми наполнен период времени с момента поступления гражданина на государственную службу и до момента ее окончания и которые согласно действующему законодательству порождают, изменяют или прекращают служебные отношения. К таковым фактам, в частности, относятся: поступление на государственную службу, заключение служебного контракта, прохождение испытательного срока, присвоение

первого или очередного классного чина (дипломатического ранга, воинского или специального звания), служебная аттестация, перемещение по службе, прекращение государственной службы - *là một tập hợp các hành động và sự kiện quan trọng về mặt pháp lý trong khoảng thời gian kể từ khi một công dân nhập ngũ cho đến khi nó kết thúc và theo luật hiện hành, sẽ tạo ra, thay đổi. hoặc chấm dứt quan hệ dịch vụ. Cụ thể, những yếu tố này bao gồm: nhập ngũ, ký hợp đồng phục vụ, hết thời gian thử việc, xếp ngạch đầu tiên hoặc cấp bậc tiếp theo (cấp ngoại giao, quân hàm hoặc quân hàm đặc biệt), đánh giá năng lực, bổ nhiệm lại, chấm dứt công vụ.*

Разрешение на временное проживание - (giấy phép cư trú tạm thời) это документ, подтверждающий право иностранного гражданина или лица без гражданства временно проживать в России до получения вида на жительство, оформленный в виде отметки в документе, удостоверяющем личность этого субъекта, либо в виде отдельного документа, выдаваемого лицу без гражданства, не имеющего документа, удостоверяющего его личность - *là một tài liệu xác nhận quyền của công dân nước ngoài hoặc người không quốc tịch được tạm trú tại Nga trước khi có giấy phép cư trú, được*

cấp dưới dạng dấu trong giấy tờ tùy thân của đối tượng này, hoặc dưới hình thức riêng văn bản cấp cho người không quốc tịch, không có giấy tờ chứng minh nhân thân.

Региональное общественное объединение - (hiệp hội công cộng khu vực) это общественное объединение, которое осуществляет свою деятельность в пределах одного субъекта Российской Федерации - là hiệp hội công thực hiện các hoạt động của mình trong một thực thể cấu thành của Liên bang Nga.

Режим военного положения - (thiết quân luật) это комплекс экономических, политических, административных, военных и иных мер, направленных на создание условий для отражения или предотвращения агрессии против Российской Федерации. Обеспечение режима военного положения осуществляется органами государственной власти и органами военного управления в соответствии с полномочиями, предоставленными им федеральным конституционным законом «О военном положении», другими федеральными законами и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации, путем применения мер, предусмотренных указанным федеральным конституционным законом - là một tổ

hợp các biện pháp kinh tế, chính trị, hành chính, quân sự và các biện pháp khác nhằm tạo điều kiện đầy lùi hoặc ngăn chặn hành vi xâm lược Liên bang Nga. Việc cung cấp chế độ thiết quân luật được thực hiện bởi các cơ quan nhà nước và cơ quan kiểm soát quân sự phù hợp với quyền hạn được trao cho họ bởi luật hiến pháp liên bang "Thiết quân luật", các luật liên bang khác và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của Liên bang Nga, bằng áp dụng các biện pháp được quy định bởi luật hiến pháp liên bang nói trên.

Режим в пунктах пропуска через государственную границу РФ - (chế độ tại các trạm kiểm soát qua biên giới Liên bang Nga) это имеющий предупредительную направленность и характеризующийся постоянным действием административно-правовой режим, который включает правила въезда в эти пункты, пребывания и выезда из них лиц, транспортных средств, ввоза, нахождения и вывоза груза, товаров и животных, устанавливаемые исключительно в интересах создания необходимых условий для осуществления пограничного, таможенного и иных видов государственного контроля - là một chế độ hành chính-pháp lý phòng ngừa và vĩnh viễn, bao gồm các quy định về việc vào các điểm

này, ở lại và rời khỏi chúng đối với người, phương tiện, nhập khẩu, tìm kiếm và xuất khẩu hàng hóa, hàng hóa và động vật, được thành lập chỉ vì lợi ích của việc tạo ra các điều kiện cần thiết để thực hiện các hình thức kiểm soát nhà nước về biên giới, hải quan và các hình thức kiểm soát khác của nhà nước.

Режим защиты государственной тайны - (chế độ bảo vệ bí mật nhà nước) это имеющий предупредительную направленность и характеризующийся постоянным действием административно-правовой режим, который осуществляется уполномоченными на это органами государственной власти и включает в себя организацию доступа граждан к сведениям, составляющим государственную тайну. Такого рода доступ предусматривает:

а) принятие лицом на себя обязательств перед государством по нераспространению доверенных ему сведений, составляющих государственную тайну;

б) его согласие на частичные, временные ограничения прав;

в) письменное согласие лица на проведение в отношении него полномочными органами проверочных мероприятий;

г) определение видов, размеров и порядка предоставления лицу социальных гарантий;

д) ознакомление лица с нормами законодательства Российской Федерации о государственной тайне, предусматривающими ответственность за его нарушение;

е) принятие руководителем органа государственной власти, предприятия, учреждения или организации решения о допуске оформляемого к сведениям, составляющим государственную тайну.

- là chế độ hành chính - pháp lý mang tính phòng ngừa và thường trực do cơ quan công quyền có thẩm quyền thực hiện và bao gồm việc tổ chức cho công dân tiếp cận thông tin thuộc bí mật nhà nước. Loại truy cập này bao gồm:

a) sự chấp nhận của một người có nghĩa vụ đối với nhà nước về việc không phổ biến thông tin được ủy thác cho người đó, cấu thành bí mật nhà nước;

b) sự đồng ý của người đó đối với các quyền hạn chế một phần, tạm thời;

c) sự đồng ý bằng văn bản của người đó để tiến hành các biện pháp xác minh đối với người đó bởi các cơ quan có thẩm quyền;

d) xác định các loại, quy mô và thủ tục cung cấp một người các đảm bảo xã hội;

e) sự làm quen của người đó với các quy định của pháp luật Liên bang Nga về bí mật nhà nước, quy định trách nhiệm pháp lý đối với hành vi vi phạm của mình;

f) việc người đứng đầu cơ quan công quyền, doanh nghiệp, cơ quan hoặc tổ chức thông qua quyết định về việc tiếp nhận thông tin đã đưa vào bí mật nhà nước.

Религиозная группа - (nhóm tôn giáo) это добровольное объединение граждан, образованное в целях совместного исповедания и распространения веры, осуществляющее свою деятельность без государственной регистрации и приобретения правоспособности юридического лица - là một hiệp hội tự nguyện của các công dân được thành lập với mục đích cùng tuyên xưng và phổ biến đức tin, thực hiện các hoạt động của mình mà không cần đăng ký nhà nước và có đủ năng lực pháp lý của một pháp nhân.

Религиозное объединение - (hiệp hội tôn giáo) это добровольное объединение граждан Российской Федерации, иностранных граждан, а также лиц без гражданства, постоянно и на законных основаниях проживающих на территории Российской Федерации, образованное в целях совместного исповедания и распространения веры и обладающее

соответствующими этой цели признаками: вероисповедание; совершение богослужений и других религиозных обрядов и церемоний; обучение религии и религиозное воспитание своих последователей. Религиозные объединения могут создаваться в двух формах - в форме религиозных групп и в форме религиозных организаций - là hiệp hội tự nguyện của công dân Liên bang Nga, công dân nước ngoài, cũng như những người không quốc tịch cư trú thường xuyên và hợp pháp trên lãnh thổ Liên bang Nga, được thành lập với mục đích tuyên xưng và phổ biến đức tin và sở hữu các đặc điểm tương ứng với mục đích này: tôn giáo; thực hiện các nghi lễ thần thánh và các nghi thức, nghi lễ tôn giáo khác; giảng dạy tôn giáo và giáo dục tôn giáo của các tín đồ của họ. Các hiệp hội tôn giáo có thể được tạo ra dưới hai hình thức - dưới hình thức nhóm tôn giáo và hình thức tổ chức tôn giáo.

Религиозная организация - (tổ chức tôn giáo) это добровольное объединение граждан Российской Федерации, иностранных граждан, а также лиц без гражданства, постоянно и на законных основаниях проживающих на территории Российской Федерации, образованное в целях совместного исповедания и распространения веры и в

установленном законом порядке зарегистрированное в качестве юридического лица - là một hiệp hội tự nguyện của công dân Liên bang Nga, công dân nước ngoài, cũng như những người không quốc tịch cư trú hợp pháp và thường trú trên lãnh thổ Liên bang Nga, được thành lập với mục đích cùng tuyên xưng và phổ biến đức tin và được đăng ký là hợp pháp theo cách thức do pháp luật quy định.

Руководители - (lãnh đạo) это категория должностей государственной гражданской службы Российской Федерации, к которой относятся должности руководителей и их заместителей в государственных органах и их структурных подразделениях, должности руководителей и их заместителей территориальных органов федеральных органов исполнительной власти и их структурных подразделениях, замещаемые на определенный срок или без каких-либо ограничений срока полномочий - là một loại chức vụ của cơ quan dân sự nhà nước của Liên bang Nga, bao gồm các vị trí của người quản lý và cấp phó của họ trong các cơ quan nhà nước và các bộ phận cơ cấu của họ, các vị trí của lãnh đạo và cấp phó của họ trong các cơ quan lãnh thổ của các cơ quan hành pháp liên bang và cơ cấu của họ bộ phận, được thay thế trong một thời

hạn nhất định hoặc không có bất kỳ hạn chế nào về nhiệm kỳ.

Свидетель - (nhân chứng) это любое лицо, которому могут быть известны обстоятельства дела, подлежащие установлению в ходе производства по делу об административном правонарушении - là bất kỳ người nào có thể biết về các tình tiết của vụ án sẽ được thiết lập trong quá trình tố tụng về một hành vi vi phạm hành chính.

Сельское хозяйство - (nông nghiệp) это отрасль экономики, охватывающая производство, переработку и реализацию сельскохозяйственных продукции, сырья и продовольствия, а также производственно-технического обеспечения агропромышленного производства - là một nhánh của nền kinh tế bao gồm sản xuất, chế biến và mua bán các sản phẩm nông nghiệp, nguyên liệu và thực phẩm, cũng như sản xuất và hỗ trợ kỹ thuật cho sản xuất nông-công nghiệp.

Система органов исполнительной власти в Российской Федерации - (hệ thống cơ quan hành pháp ở Liên bang Nga) это основанная на принципе федерализма совокупность федеральных органов исполнительной власти и органов исполнительной власти субъектов Российской Федерации - là một tập hợp các cơ quan hành pháp liên bang

và các cơ quan hành pháp của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga dựa trên nguyên tắc liên bang.

Систематизация

административно-процессуального права (система административно-процессуального права) - (hệ thống hóa pháp luật tổ tụng hành chính (hệ thống quy phạm pháp luật tổ tụng hành chính)) это группировка административно-процессуальных норм, регулирующих однородные общественные отношения, в самостоятельные правовые институты. В этой связи складывается следующая система административно-процессуального права:

а) **общая часть** административно-процессуального права содержит группу норм, регулиующую вопросы общего свойства, магистрального характера, которые могут быть распространены на самые различные группы отношений;

б) **особенная часть** административно-процессуального права содержит большую группу норм, регулиующую более узкие, обособленные группы общественных отношений, возникающих главным образом в ходе осуществления того или иного вида административного производства.

- là một nhóm các quy phạm tổ tụng hành chính điều chỉnh các quan hệ xã hội thuần nhất thành các thiết chế pháp lý độc lập. Về vấn đề này, hệ thống luật tổ tụng hành chính sau đây đang được hình thành:

a) **Phần chung của luật tổ tụng hành chính** bao gồm một nhóm các quy phạm điều chỉnh những vấn đề có tính chất chung, có tính chất chủ yếu, có thể mở rộng ra nhiều nhóm quan hệ khác nhau;

b) **Phần riêng của luật tổ tụng hành chính** có một nhóm lớn các quy phạm điều chỉnh các nhóm quan hệ xã hội hẹp hơn, riêng rẽ, chủ yếu phát sinh trong quá trình thực hiện một hoặc một loại tổ tụng hành chính khác.

Смешанные

(организационно-правовые) формы управления - (các hình thức quản lý hỗn hợp (tổ chức và hợp pháp)) это такие формы государственного управления, которые, являясь элементами деятельности юридического характера, к правовым актам (нормативным или индивидуальным) не относятся, однако, и не являются неправовыми, поскольку влекут за собой определенного рода юридические последствия (например, регистрация юридического лица или права на недвижимое имущество либо сделок с ним как элемент административно-процессуальной

деятельности, выдача лицензий и многое другое, что, по сути, относится по своему содержанию к правовому регулированию) - là những hình thức quản lý nhà nước, là yếu tố của hoạt động hợp pháp, tuy nhiên, không thuộc về các văn bản pháp lý (quy phạm hoặc cá nhân) và không phải là bất hợp pháp, vì chúng dẫn đến một loại hậu quả pháp lý nhất định (ví dụ, đăng ký một pháp nhân hoặc quyền đối với bất động sản hoặc các giao dịch với nó như một yếu tố của hoạt động hành chính và thủ tục, việc cấp giấy phép và hơn thế nữa, trên thực tế, trong nội dung của nó đề cập đến quy định pháp luật).

Совокупность административных правонарушений - (tổng hợp các hành vi vi phạm hành chính) это совершение одним лицом двух и более административных правонарушений (причем как однородных, так и нет) до привлечения его за это к административной ответственности. При этом в отличие от уголовного законодательства законодательство об административной ответственности не предусматривает за это возможности сложения соответствующих наказаний. Исключение составляют лишь случаи, когда лицо совершило несколько административных пра-

вонарушений, дела о которых рассматриваются одним и тем же органом или должностным лицом, когда наказание назначается в пределах только одной санкции, предусматривающей более строгое административное наказание - là việc một người thực hiện hai hoặc nhiều hành vi vi phạm hành chính (đồng nhất và không đồng nhất) trước khi đưa người đó ra chịu trách nhiệm hành chính về việc này. Đồng thời, trái ngược với pháp luật hình sự, pháp luật về trách nhiệm hành chính không quy định khả năng bổ sung các hình phạt thích hợp cho việc này. Các trường hợp ngoại lệ duy nhất là trường hợp một người đã thực hiện một số hành vi vi phạm hành chính, các trường hợp được xem xét bởi cùng một cơ quan hoặc quan chức, khi hình phạt chỉ được áp dụng trong một hình phạt dẫn đến hình phạt hành chính nặng hơn.

Состав административного правонарушения - (cấu thành của một hành vi vi phạm hành chính) это совокупность установленных нормами КоАП РФ объективных и субъективных признаков (элементов), характеризующих (квалифицирующих) то или иное конкретное деяние как административное правонарушение. Таковыми элементами являются объект, объективная сторона, субъект

и субъективная сторона административного правонарушения - là một tập hợp các dấu hiệu (yếu tố) khách quan và chủ quan được thiết lập bởi các quy phạm của Bộ luật xử lý vi phạm hành chính của Liên bang Nga nhằm xác định (đủ điều kiện) một hành vi cụ thể như một hành vi vi phạm hành chính. Các yếu tố này là khách thể, mặt khách quan, chủ thể và mặt chủ quan của vi phạm hành chính.

Социальная защита населения - (bảo trợ xã hội về dân cư) это функция государства, предусматривающая реализацию права граждан на социальное обеспечение органами государственной власти и органами местного самоуправления, совершенствование механизмов и институтов социальной защиты граждан, охрану их жизни и здоровья, а также иные меры, направленные на создание условий жизни и деятельности, соответствующих требованиям законодательства Российской Федерации и нормам международного права. Реализация социальной защиты населения включает в себя пенсионное обеспечение, обеспечение по государственному социальному страхованию, страхование от несчастных случаев на производстве и профзаболеваний, выплату по-

собий, установление инвалидности, деятельность учреждений социального обслуживания и государственной медико-социальной экспертизы, а также ряд других элементов, связанных с социальным обеспечением населения - là một chức năng của Nhà nước, nhằm thực hiện quyền an sinh xã hội của công dân và chính quyền địa phương, hoàn thiện cơ chế và thể chế xã hội bảo vệ công dân, bảo vệ tính mạng và sức khỏe của họ, cũng như các biện pháp khác nhằm tạo điều kiện cho cuộc sống và công việc, tuân thủ các yêu cầu của pháp luật Liên bang Nga và các chuẩn mực của luật pháp quốc tế. Việc thực hiện bảo trợ xã hội về dân cư bao gồm lương hưu, bảo hiểm xã hội nhà nước, bảo hiểm tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp, chi trả trợ cấp, trợ cấp tàn tật, hoạt động của các cơ sở dịch vụ xã hội và giám định y tế và xã hội của nhà nước, cũng như một số yếu tố khác liên quan đến an sinh xã hội của cộng đồng dân cư.

Социальное развитие - (phát triển xã hội) это область государственного управления, включающая в себя две группы общественных отношений - отношения в области труда и отношения, связанные с социальной защитой населения - là một lĩnh vực quản lý hành chính nhà nước bao gồm hai nhóm quan hệ xã hội - quan hệ trong lĩnh vực

lao động và quan hệ gắn với bảo trợ xã hội của dân cư.

Специалист - (chuyên gia) это любое не заинтересованное в исходе дела об административном правонарушении совершеннолетнее лицо, обладающее познаниями, необходимыми для оказания содействия в обнаружении, закреплении и изъятии доказательств, а также в применении технических средств - *là bất kỳ người nào không quan tâm đến kết quả của một vụ việc vi phạm hành chính và có kiến thức cần thiết để hỗ trợ việc phát hiện, củng cố và thu giữ bằng chứng, cũng như trong việc sử dụng các phương tiện kỹ thuật.*

Специалисты - (chuyên viên) это категория должностей государственной гражданской службы Российской Федерации, куда входят должности, учреждаемые для профессионального обеспечения выполнения государственными органами возложенных на них задач и функций и замещаемые без ограничения срока их полномочий - *là một loại chức vụ trong cơ quan công chức nhà nước của Liên bang Nga, bao gồm các vị trí được thiết lập để cung cấp chuyên môn nhằm thực hiện các nhiệm vụ và chức năng do các cơ quan nhà nước giao cho họ và được đảm nhiệm không giới hạn nhiệm kỳ.*

Специальные права и обязанности

государственного служащего - (quyền và nghĩa vụ đặc biệt của công chức nhà nước) это такие его права и обязанности, которые определяются в зависимости от правового положения государственного органа, в котором он проходит государственную службу, а также от замещаемой им должности государственной службы в этом органе - *là quyền và nghĩa vụ của công chức nhà nước, được xác định tùy thuộc vào địa vị pháp lý của cơ quan nhà nước mà anh ta thực thi công vụ, cũng như vị trí công vụ mà anh ta thay thế trong cơ quan này.*

Спорт - (thể thao) это составная часть физической культуры, исторически сложившаяся в форме соревновательной деятельности и специальной практики подготовки человека к соревнованиям - *là một phần không thể thiếu của văn hóa thể chất, được phát triển trong lịch sử dưới hình thức hoạt động cạnh tranh và thực hành đặc biệt để chuẩn bị cho một người thi đấu.*

Средства массовой информации (массовых коммуникаций) - (truyền thông đại chúng) это периодические печатные издания, радио-, теле-, видеопрограммы, кинохроникальные программы, а также иные формы

периодического распространения массовой информации. При этом под *периодическим печатным изданием* понимается газета, журнал, альманах, бюллетень, иное издание, имеющее постоянное название, текущий номер и выходящее в свет не реже одного раза в год; *под, радио-, теле-, видео-, кинохроникальной программой* понимается совокупность периодических аудио-, аудиовизуальных сообщений и материалов (передач), имеющая постоянное название и выходящая в эфир также не реже одного раза в год - *là các tạp chí định kỳ, đài phát thanh, truyền hình, chương trình video, chương trình phim, cũng như các hình thức phổ biến thông tin đại chúng định kỳ khác. Trong trường hợp này, ấn bản in định kỳ được hiểu là một tờ báo, tạp chí, nhật ký, bản tin, ấn phẩm khác có tên không đổi, số hiện hành và được xuất bản ít nhất một lần trong năm; chương trình phát thanh, truyền hình, video, bản tin được hiểu là tập hợp các thông điệp, tài liệu nghe, nhìn định kỳ (chương trình phát sóng), có tên cố định và được phát sóng ít nhất mỗi năm một lần.*

Стадия административного производства - (giai đoạn tố tụng hành chính) самостоятельная часть производства, имеющая свои цели, задачи, свой круг участников и свое процессуальное оформление - *là các*

giai đoạn độc lập của quá trình tố tụng, có mục tiêu, mục đích riêng, nhóm người tham gia riêng và thiết kế thủ tục riêng của nó.

Стадии производства по делам об административных правонарушениях - (các giai đoạn tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính) это логически связанные, со свойственными только им задачами и кругом участников совокупности следующих одна за другой относительно самостоятельных групп процессуальных действий участников данного вида административно-юрисдикционного процесса, направленных на реализацию их взаимных прав и обязанностей, а также на всестороннее, полное, объективное и своевременное выяснение обстоятельств каждого дела и разрешение его в точном соответствии с законом. Таковых стадий всего четыре: стадия возбуждения дела об административном правонарушении, стадия рассмотрения дела об административном правонарушении, стадия пересмотра постановления (решения) по делу об административном правонарушении и стадия исполнения вынесенного по делу постановления - *được kết nối một cách hợp lý, với nhiệm vụ vốn có của*

chúng và những người tham gia, một tập hợp nối tiếp nhau theo sau một nhóm hành động tổ tụng tương đối độc lập của những người tham gia loại thủ tục hành chính này, nhằm mục đích việc thực hiện các quyền, nghĩa vụ của hai bên cũng như làm rõ toàn diện, đầy đủ, khách quan, kịp thời tình tiết của từng vụ án và việc giải quyết theo đúng quy định của pháp luật. Chỉ có 4 giai đoạn đó là: giai đoạn khởi tố vụ án hành chính, giai đoạn xem xét xử lý vụ án hành chính, giai đoạn xem xét lại quyết định trong vụ án vi phạm hành chính và giai đoạn chấp hành quyết định được đưa ra.

Строительство - (xây dựng) là это сфера экономической деятельности, которая обеспечивает сооружение новых и реконструкцию действующих производственных объектов, строительство жилых домов, культурно-бытовых и административных зданий и сооружений - *một lĩnh vực hoạt động kinh tế nhằm xây dựng mới và tái thiết các cơ sở sản xuất hiện có, xây dựng các công trình dân cư, các công trình kiến trúc văn hóa, sinh hoạt và hành chính.*

Структура федеральных органов исполнительной власти - (Cơ cấu của các cơ quan hành pháp liên bang) это определяемый соответствующим указом Президента

РФ конкретный перечень таких органов с указанием их вида, названия и подведомственности, т. е. перечень федеральных органов исполнительной власти с учетом их иерархической связи - *là một danh sách cụ thể của các cơ quan như vậy được xác định theo sắc lệnh liên quan của Tổng thống Liên bang Nga, chỉ rõ loại, tên và quyền tài phán của họ, tức là danh sách các cơ quan hành pháp liên bang, có tính đến mối quan hệ thứ bậc của chúng.*

Субъект административно-процессуального права - (chủ thể của luật tổ tụng hành chính) это тот, кто наделен определенными административно-процессуальными правами и обязанностями. Могут быть как индивидуальными, так и коллективными. К числу индивидуальных субъектов административного права относятся граждане России, иностранные граждане и лица без гражданства. Специфическими индивидуальными субъектами являются также должностные лица и иные государственные служащие. А к коллективным субъектам относятся различного рода объединения граждан. В их числе различные по своему назначению и статусу организации, как государственные, так и не государственные - *là người được*

trao cho những quyền và nghĩa vụ tổ tụng hành chính nhất định. Họ có thể là cá nhân và tập thể. Các chủ thể riêng của luật hành chính bao gồm công dân Nga, công dân nước ngoài và người không quốc tịch. Cán bộ, công chức khác cũng là những chủ thể cá nhân cụ thể. Và các thực thể tập thể bao gồm nhiều loại hiệp hội khác nhau của công dân. Trong số đó có những tổ chức khác nhau về mục đích và địa vị, cả nhà nước và phi nhà nước.

Chủ thể административного правонарушения - (chủ thể của vi phạm hành chính) это физическое лицо или юридическое лицо, совершившее административное правонарушение. Среди физических лиц выделяют *общих субъектов* - это любые достигшие возраста административной ответственности (16 лет) лица; *специальных субъектов* - это должностные лица, несовершеннолетние, лица, ранее подвергнутые административному наказанию, и пр.; и *особых субъектов* - это лица, имеющие некоторые особенности своего правового статуса, в частности, военнослужащие и иные лица, на которых распространяется действие дисциплинарных уставов или специальных положений о службе, а также иностранные граждане и лица без гражданства. Для одних субъек-

тов этих категорий законом установлены дополнительные основания для административной ответственности, а для других - наоборот: ограничения по применению мер административной ответственности - *là thể nhân hoặc pháp nhân thực hiện hành vi vi phạm hành chính. Giữa các cá nhân, đối tượng chung được phân biệt - đó là bất kỳ người nào đã đến tuổi chịu trách nhiệm hành chính (16 tuổi); đối tượng đặc biệt là cán bộ, người chưa thành niên, người đã từng bị xử lý hành chính, v.v.; và các đối tượng đặc biệt là những người có một số đặc thù về địa vị pháp lý của họ, cụ thể là quân nhân và những người khác phải tuân theo các quy định kỷ luật hoặc các quy định đặc biệt về nghĩa vụ, cũng như công dân nước ngoài và người không quốc tịch. Đối với một số đối tượng thuộc các nhóm này, pháp luật thiết lập các căn cứ bổ sung cho trách nhiệm hành chính, và đối với một số đối tượng khác - ngược lại: hạn chế việc áp dụng các biện pháp xử lý trách nhiệm hành chính.*

Субъективная сторона административного правонарушения - (mặt chủ quan của hành vi vi phạm hành chính) это психическое отношение субъекта административного правонарушения (физического лица) к противоправному действию или

бездействию и его вредным последствиям. Обязательным признаком субъективной стороны является вина субъекта административного правонарушения, имеющая для физических лиц умышленную или неосторожную форму своего проявления. Юридическое же лицо признается виновным в совершении административного правонарушения, если будет установлено (т. е. доказано), что у него имелась возможность для соблюдения правил и норм, за нарушение которых Кодексом РФ об административных правонарушениях или законами субъекта Российской Федерации предусмотрена административная ответственность, но данным лицом не были предприняты все зависящие от него меры по их соблюдению - *là thái độ tinh thần của chủ thể vi phạm hành chính (cá nhân) đối với hành động hoặc hành động trái pháp luật và hậu quả có hại của nó. Một dấu hiệu bắt buộc của mặt chủ quan là lỗi của chủ thể vi phạm hành chính, đối với cá nhân có biểu hiện cố ý hoặc bất cẩn. Một pháp nhân bị kết luận vi phạm hành chính nếu nó được thiết lập (tức là đã được chứng minh) rằng nó có cơ hội tuân thủ các quy tắc và quy định, do vi phạm Bộ luật của Liên bang Nga về vi phạm hành chính hoặc luật của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga*

quy định trách nhiệm hành chính, nhưng pháp nhân này đã không thực hiện tất cả các biện pháp trong tầm kiểm soát của mình để tuân thủ các biện pháp đó.

Субъекты административной опеки - (chủ thể của giám hộ hành chính) это лица, которые в силу своей слабой социальной защищенности нуждаются в специальной помощи со стороны государства. Опека состоит в содействии при организации их труда и условий жизни, предоставлении различных льгот и привилегий, в выдаче различных компенсаций и дополнительных денежных сумм, в оказании необходимых медицинских и иных услуг и пр. - *là người do yếu thế về bảo trợ xã hội cần được Nhà nước hỗ trợ đặc biệt. Quyền giám hộ bao gồm việc hỗ trợ tổ chức công việc và điều kiện sống của họ, cung cấp các lợi ích và đặc quyền khác nhau, ban hành các khoản bồi thường khác nhau và các khoản tiền bổ sung, cung cấp các dịch vụ y tế và các dịch vụ khác cần thiết, v.v.*

Субъекты разрешительной системы - (chủ thể của hệ thống cấp phép) это лица, пользующиеся определенными правами, отсутствующими у большинства граждан России, в рамках соответствующих разрешений или лицензий, выдаваемых на это органами исполнительной власти - *là*

những người được hưởng một số quyền mà đa số công dân Nga không có, trong khuôn khổ các giấy phép liên quan hoặc giấy phép được cấp bởi các cơ quan hành pháp.

Суверенитет - (chủ quyền) это возможность государственной власти свободно и самостоятельно осуществлять свою внешнюю и внутреннюю политику. Суверенитет предполагает независимость государства во внешнеполитической сфере (в области международных отношений) и верховенство, непререкаемость его решений в делах внутренних - *là khả năng quyền lực nhà nước tự do và độc lập thực hiện chính sách đối ngoại và đối nội của mình. Chủ quyền giả định sự độc lập của nhà nước trong lĩnh vực chính sách đối ngoại (trong lĩnh vực quan hệ quốc tế) và quyền tối cao, tính không thể chối cãi đối với các quyết định của quốc gia đó trong các vấn đề nội bộ.*

Территориальные органы федеральных органов исполнительной власти - (các cơ quan lãnh thổ của các cơ quan hành pháp liên bang) это окружные, межрегиональные, региональные (в границах субъекта Российской Федерации), межрайонные, городские или районные государственные органы, находящиеся в подчинении и

осуществляющие в своей деятельности федеральные функции тех федеральных органов исполнительной власти, которые их создали - *là các cơ quan cấp khu vực, liên vùng, khu vực (trong ranh giới của một thực thể cấu thành của Liên bang Nga), các cơ quan nhà nước liên khu vực, thành phố hoặc quận trực thuộc và thực hiện trong các hoạt động của mình các chức năng liên bang của các cơ quan liên bang đó, bởi các cơ quan điều hành đã tạo ra chúng.*

Торговля - (thương mại) это отрасль экономики и вид экономической деятельности, который обеспечивает обращение товаров, обмен ими, их куплю-продажу, а также обслуживание покупателей в процессе продажи товаров, доставку, хранение и подготовку товаров к продаже. Различаются оптовая торговля, т. е. торговля товарами с последующей их перепродажей или профессиональным использованием и розничная торговля, т. е. торговля товарами и оказание услуг покупателям для личного, семейного, домашнего использования, не связанного с предпринимательской деятельностью. Розничная торговля, в свою очередь, имеет следующие подвиды: развозная торговля, разносная торговля, посылочная торговля и комиссионная торговля -

là một nhánh của nền kinh tế và là một loại hoạt động kinh tế đảm bảo lưu thông hàng hóa, trao đổi, mua bán cũng như phục vụ khách hàng trong quá trình bán hàng hóa, giao hàng, lưu kho và chuẩn bị hàng hóa để bán. Sự phân biệt được thực hiện giữa thương mại bán buôn, nghĩa là buôn bán hàng hóa với mục đích bán lại hoặc sử dụng chuyên nghiệp sau đó và thương mại bán lẻ, nghĩa là buôn bán hàng hóa và cung cấp dịch vụ cho khách hàng để sử dụng cá nhân, gia đình, gia đình, không liên quan đến kinh doanh Hoạt động. Thương mại bán lẻ, lần lượt, có các phân loại sau: thương mại phân phối, thương mại phân phối, thương mại đặt hàng qua thư và thương mại có trả phí.

Typ - (chuyến du lịch, Tour) это комплекс услуг по размещению, перевозке, питанию туристов, экскурсионных услуг, а также услуг гидов-переводчиков и других услуг, предоставляемых в зависимости от целей путешествия - là tổ hợp các dịch vụ về lưu trú, vận chuyển, ăn uống cho khách du lịch, dịch vụ tham quan, dịch vụ hướng dẫn - phiên dịch và các dịch vụ khác được cung cấp tùy theo mục đích của chuyến đi.

Туризм - (du lịch) это временные выезды (путешествия) граждан Российской Федерации, иностранных граждан и лиц без гражданства с постоянного места

жительства в оздоровительных, познавательных, профессионально-деловых, спортивных, религиозных и иных целях без занятия оплачиваемой деятельностью в стране (месте) временного пребывания - là các chuyến đi tạm thời (đi lại) của công dân Liên bang Nga, công dân nước ngoài và người không quốc tịch từ nơi thường trú cho các mục đích giải trí, giáo dục, nghề nghiệp, kinh doanh, thể thao, tôn giáo và các mục đích khác mà không tham gia vào các hoạt động có trả tiền trong nước (địa điểm) của thời gian tạm trú.

Турист- (khách du lịch) это гражданин, посещающий страну (место) временного пребывания в оздоровительных, познавательных, профессионально-деловых, спортивных, религиозных и иных целях без занятия оплачиваемой деятельностью в период от 24 часов до 6 месяцев подряд или осуществляющий не менее одной ночевки - là công dân đến thăm một quốc gia (địa điểm) tạm trú vì mục đích giải trí, giáo dục, kinh doanh chuyên nghiệp, thể thao, tôn giáo và các mục đích khác mà không tham gia vào các hoạt động được trả tiền trong khoảng thời gian từ 24 giờ đến 6 tháng liên tục hoặc người đã ít nhất một lần ở lại qua đêm.

Туристическая деятельность - (hoạt động du lịch) это туроператорская и турагентская деятельность, а также иная деятельность по организации путешествий - *là các hoạt động điều hành tour và đại lý du lịch, cũng như các hoạt động sắp xếp du lịch khác.*

Турагентская деятельность - (hoạt động đại lý lữ hành) это деятельность по продвижению и реализации права на тур, осуществляемая на основании лицензии юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем - *là hoạt động quảng bá và thực hiện quyền đi tour, được thực hiện trên cơ sở có giấy phép của một pháp nhân hoặc một cá nhân kinh doanh.*

Туроператорская деятельность - (hoạt động điều hành tua du lịch) это деятельность по формированию, продвижению и реализации права на тур, осуществляемая на основании лицензии юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем - *là hoạt động hình thành, xúc tiến và thực hiện quyền điều hành tua du lịch, được thực hiện trên cơ sở có giấy phép của một pháp nhân hoặc một cá nhân kinh doanh.*

Университет - (trường đại học) это высшее учебное заведение, которое реализует образовательные

программы высшего и послевузовского профессионального образования по широкому спектру направлений подготовки (специальностей); осуществляет подготовку, переподготовку и (или) повышение квалификации работников высшей квалификации, научных и научно-педагогических работников; выполняет фундаментальные и прикладные научные исследования по широкому спектру наук; является ведущим научным и методическим центром в областях своей деятельности. В составе университета могут создаваться не только факультеты, но и институты, объединяющие несколько факультетов - *là cơ sở giáo dục đại học thực hiện chương trình giáo dục đại học và sau đại học chuyên nghiệp thuộc nhiều lĩnh vực (chuyên ngành) đào tạo; thực hiện đào tạo, bồi dưỡng và (hoặc) đào tạo nâng cao đội ngũ công nhân có trình độ cao, cán bộ khoa học và khoa học-sư phạm; thực hiện nghiên cứu khoa học cơ bản và ứng dụng trong nhiều lĩnh vực khoa học; là một trung tâm khoa học và phương pháp luận hàng đầu trong các lĩnh vực hoạt động của mình. Là một phần của trường đại học, không chỉ các khoa có thể được tạo ra mà còn có các viện hợp nhất một số khoa.*

Унитарное предприятие - (doanh nghiệp đơn nhất) это коммерческая организация, не наделенная правом собственности на закрепленное за ней собственником имущество. Имущество унитарного предприятия является неделимым и не может быть распределено по вкладам (долям, паям), в том числе и между работниками предприятия. В форме унитарных предприятий могут быть созданы только государственные и муниципальные предприятия - *là một tổ chức thương mại không được chủ sở hữu giao quyền sở hữu đối với tài sản đó. Tài sản của doanh nghiệp đơn nhất là tài sản không thể phân chia và không được phân chia theo các khoản đóng góp (cổ phần, cổ phần), kể cả giữa những người lao động trong doanh nghiệp. Chỉ các doanh nghiệp nhà nước và thành phố trực thuộc trung ương mới được thành lập dưới hình thức doanh nghiệp đơn nhất.*

Управление (administration - лат.) - (quản lý) это функция организованных систем любой природы и сложности, связанная по сути своей с определенным воздействием одного элемента (субъекта управления или управляющего субъекта) на второй элемент (объект управления или управляемый объект) в целях достижения задач, стоящих перед

системой, элементами которой оба они являются, ее должной организации и обеспечения необходимого режима ее функционирования. Неотъемлемым элементом системы управления, помимо ее субъекта и объекта, является также и элемент обратной связи между ними. Управление подразделяется на следующие виды:

а) технологическое (или техническое) управление - это управление технологическими процессами, машинами, механизмами и пр.

б) биологическое управление - это управление, связанное с выбором надлежащей формы воздействия на животный и растительный мир;

в) социальное управление - это управление человеческим обществом, формирующее формы влияния на связи человека с человеком, на общность людей с целью упорядочения общества, его совершенствования и развития, достижения стоящих перед обществом задач.

- *là một chức năng của các hệ thống có tổ chức với bất kỳ tính chất và độ phức tạp nào, về bản chất gắn với tác động nhất định của một yếu tố (chủ thể kiểm soát hoặc đối tượng kiểm soát) lên yếu tố thứ hai (chủ thể quản lý) để đạt được các nhiệm vụ phải đối mặt với*

một hệ thống mà cả hai đều là yếu tố, tổ chức thích hợp của nó và đảm bảo phương thức hoạt động cần thiết của nó. Một yếu tố cấu thành của hệ thống điều khiển, ngoài chủ thể và đối tượng của nó, còn là một yếu tố phản hồi giữa chúng. Quản lý được chia thành các loại sau:

a) quản lý công nghệ (hoặc kỹ thuật) là quản lý các quá trình công nghệ, máy móc, cơ cấu, v.v.

b) quản lý sinh học là quản lý gắn liền với việc lựa chọn hình thức tác động thích hợp lên hệ thực vật và động vật;

c) quản lý xã hội là quản lý xã hội loài người, hình thành các hình thức ảnh hưởng đến các mối quan hệ giữa con người với con người, đến cộng đồng người nhằm hợp lý hóa xã hội, cải thiện và phát triển xã hội và đạt được những nhiệm vụ mà xã hội phải đối mặt.

Участники производства по делу об административном правонарушении - (người tham gia tố tụng trong vụ án vi phạm hành chính) это лица, участвующие в деле об административном правонарушении и способные, выступая от своего имени, влиять на исход дела, поскольку наделены определенной оговоренной в законе совокупностью процессуальных прав и обязанностей. Круг таких лиц (а это лицо (как физическое, так и

юридическое), в отношении которого ведется производство по делу, их законные представители физических и юридических лиц, защитник, представитель потерпевшего, свидетели, понятые, специалисты, эксперты, переводчики и прокурор) и их процессуальные права и обязанности строго оговорены в законе - *là người tham gia vụ án hành chính và có khả năng nhân danh mình để tác động đến kết quả vụ án vì họ có một số quyền và nghĩa vụ tố tụng nhất định theo quy định của pháp luật. Những người như vậy (thể nhân và pháp nhân) liên quan đến người đang tiến hành tố tụng, đại diện hợp pháp của họ của cá nhân và pháp nhân, người bào chữa, đại diện của người bị hại, nhân chứng, người chứng kiến, chuyên gia, giám định viên, người phiên dịch và công tố viên) và các quyền và nghĩa vụ tố tụng của họ được quy định chặt chẽ trong pháp luật.*

Учреждение - (cơ quan) это организация, созданная собственником для осуществления управленческих, социально-культурных или административно-политических функций. К учреждениям, осуществляющим управленческие функции, относятся аппараты законодательных, судебных органов, прокуратуры. Социально-культурные функции выполняют

учреждения образования, науки, культуры, здравоохранения и др. - là một tổ chức tạo ra bởi một chủ sở hữu để thực hiện chức năng quản lý, phát triển kinh tế-văn hóa hoặc hành chính-chính trị. Các cơ quan thực hiện chức năng quản lý bao gồm bộ máy cơ quan lập pháp, tư pháp và cơ quan công tố. Các chức năng văn hóa - xã hội được thực hiện bởi các cơ sở giáo dục, khoa học, văn hóa, y tế, v.v.

Федеральная служба - (cơ quan, Dịch vụ Liên bang) это федеральный орган исполнительной власти, осуществляющий функции по контролю и надзору в установленной сфере деятельности, а также специальные функции в области обороны, государственной безопасности, защиты и охраны Государственной границы РФ, борьбы с преступностью, общественной безопасности. Федеральная служба может быть подведомственна Президенту РФ либо Правительству РФ, ее возглавляет руководитель (директор) федеральной службы. Федеральная служба по надзору в установленной сфере деятельности может иметь статус коллегиального органа. Федеральная служба не вправе осуществлять нормативное правовое регулирование в установленной сфере деятельности, кроме случаев,

установленных указами Президента РФ или постановлениями Правительства РФ, а федеральная служба по надзору - также и функции по управлению государственным имуществом и оказанию платных услуг - là cơ quan hành pháp liên bang thực hiện các chức năng kiểm soát và giám sát trong lĩnh vực hoạt động được thành lập, cũng như các chức năng đặc biệt trong lĩnh vực quốc phòng, an ninh nhà nước, bảo vệ và bảo vệ biên giới Nhà nước của Nga. Liên đoàn, cuộc chiến chống tội phạm và an toàn công cộng. Cơ quan liên bang có thể trực thuộc Tổng thống Liên bang Nga hoặc Chính phủ Liên bang Nga, do người đứng đầu (giám đốc) cơ quan liên bang đứng đầu. Cơ quan Giám sát Liên bang trong lĩnh vực hoạt động được thành lập có thể có tư cách là một cơ quan tập thể. Cơ quan liên bang không được quyền thực hiện các quy định pháp lý chuẩn mực trong lĩnh vực hoạt động đã được thiết lập, ngoại trừ các trường hợp được thiết lập bởi các sắc lệnh của Tổng thống Liên bang Nga hoặc các sắc lệnh của Chính phủ Liên bang Nga, và cơ quan liên bang dành cho giám sát còn có các chức năng quản lý tài sản nhà nước và cung cấp các dịch vụ trả phí.

Федеральная государственная гражданская служба - (dịch vụ dân sự nhà nước)

это профессиональная служебная деятельность граждан на должностях федеральной государственной гражданской службы по обеспечению исполнения полномочий федеральных государственных органов и лиц, замещающих государственные должности Российской Федерации - *là hoạt động phục vụ chuyên nghiệp của công dân ở các vị trí của cơ quan dân sự nhà nước liên bang nhằm đảm bảo thực thi quyền hạn của các cơ quan nhà nước liên bang và những người nắm giữ các cơ quan công quyền của Liên bang Nga.*

Федеральное агентство - (сơ quan liên bang) это федеральный орган исполнительной власти, осуществляющий в установленной сфере деятельности функции по оказанию государственных услуг, по управлению государственным имуществом и правоприменительные функции, за исключением функций по контролю и надзору. Федеральное агентство возглавляет его руководитель (директор), оно может иметь статус коллегиального органа, быть подведомственно напрямую Президенту РФ и не вправе осуществлять нормативно-правовое регулирование в установленной сфере деятельности, а также функции по контролю и надзору, кроме случаев, устанавливаемых актами

Президента РФ и Правительства РФ - *là cơ quan hành pháp liên bang thực hiện các chức năng cung cấp dịch vụ công, quản lý tài sản nhà nước và chức năng thực thi pháp luật trong lĩnh vực hoạt động được thành lập, ngoại trừ chức năng kiểm soát và giám sát. Cơ quan liên bang do người đứng đầu (giám đốc) đứng đầu, cơ quan này có thể có tư cách là cơ quan tập thể, trực thuộc Tổng thống Liên bang Nga và không có quyền thực hiện các quy định pháp luật trong lĩnh vực hoạt động đã được thiết lập, cũng như các chức năng kiểm soát và giám sát, ngoại trừ các trường hợp được thiết lập bởi hành vi của Tổng thống Liên bang Nga và chính phủ Liên bang Nga.*

Федеральное министерство - (bộ Liên bang) это федеральный орган исполнительной власти, осуществляющий функции по выработке государственной политики и нормативно-правовому регулированию в установленной актами Президента РФ и Правительства РФ сфере деятельности. Оно возглавляется федеральным министром, входящим в состав Правительства РФ, и осуществляет координацию и контроль деятельности находящихся в его ведении федеральных служб и федеральных агентств, а также координацию деятельности

государственных внебюджетных фондов - là cơ quan hành pháp liên bang thực hiện các chức năng xây dựng chính sách nhà nước và quy định pháp luật trong lĩnh vực hoạt động do Tổng thống Liên bang Nga và Chính phủ Liên bang Nga thành lập. Nó được đứng đầu bởi một bộ trưởng liên bang là thành viên của Chính phủ Liên bang Nga, điều phối và kiểm soát các hoạt động của các cơ quan liên bang và các tổ chức liên bang thuộc quyền của mình, cũng như điều phối các hoạt động của các quỹ ngoài ngân sách của nhà nước.

Федеральный

государственный служащий - (công chức liên bang) это гражданин России, осуществляющий профессиональную служебную деятельность на должности федеральной государственной службы (гражданской, военной или правоохранительной) и получающий денежное содержание (вознаграждение, довольствие) за счет средств федерального бюджета - là công dân Nga thực hiện các hoạt động dịch vụ chuyên nghiệp trong các vị trí của cơ quan công quyền liên bang (dân sự, quân đội hoặc thực thi pháp luật) và nhận lương (thù lao, phụ cấp) theo chi phí của ngân sách liên bang.

Физическая культура - (thể chất, thể dục) это составная часть культуры и область социальной

деятельности, представляющая собой совокупность духовных и материальных ценностей, создаваемых и используемых обществом в целях физического развития человека, укрепления его здоровья и совершенствования его двигательной активности - là một bộ phận cấu thành của văn hóa và là một lĩnh vực hoạt động xã hội, là tập hợp các giá trị vật chất và tinh thần do xã hội tạo ra và sử dụng nhằm mục đích phát triển thể chất, tăng cường sức khỏe và nâng cao hoạt động thể chất của con người.

Финансовая сфера - (lĩnh vực tài chính) это область общественных отношений, складывающихся в процессе аккумуляции, распределения и использования государством денежных средств - là lĩnh vực quan hệ xã hội phát triển trong quá trình tích lũy, phân phối và sử dụng vốn của nhà nước.

Форма государственного управления (форма государственной управленческой деятельности) - (hình thức quản lý nhà nước) это объективированное (т. е. внешне выраженное) проявления сущности деятельности органов исполнительной власти, их должностных лиц и иных субъектов государственного управления по формированию целей и реализации

функций государственного управления - *tức là thể hiện ra bên ngoài về bản chất hoạt động của các cơ quan hành pháp, các quan chức của họ và các chủ thể khác của quản lý nhà nước trong việc hình thành các mục tiêu và thực hiện các chức năng của quản lý nhà nước.*

Функции административного права - (chức năng của pháp luật hành chính) это основные направления правового отраслевого воздействия административного права на регулируемые им общественные отношения, обуславливающие его значение и роль в установлении административных правоотношений, а также отражающие правовую природу и роль управленческих общественных отношений, возникающих в сфере организации и функционирования системы исполнительной власти. Основной функцией административного права является его регулятивная функция, которая выражается в создании нормами административного права определенного правового режима воздействия на общественные отношения посредством установления взаимных прав и обязанностей субъектов властных отношений, а также посредством определения их правового статуса и взаимодействия

между собой. При этом само содержание регулятивной функции имеет свои следующие ярко выраженные проявления (формы):

а) правоисполнительная функция (административное право - это юридическая форма реализации исполнительной власти);

б) правотворческая функция (в целях регулирования соответствующих общественных отношений субъекты исполнительной власти наделены полномочиями по административному нормотворчеству);

в) организационная функция, определяемая организационным характером государственно-управленческой деятельности;

г) координационная функция, опосредованная необходимостью эффективного взаимодействия всех элементов регулируемой административным правом сферы государственного управления;

д) правоохранительная функция, обеспечивающая соблюдение установленного в сфере государственного управления правового режима и защиту прав и законных интересов всех участников регулируемых управленческих отношений посредством установления и применения мер

административного и дисциплинарного принуждения.

- là phương hướng tác động chủ yếu của lĩnh vực pháp luật hành chính đối với các quan hệ xã hội do nó điều chỉnh, xác định ý nghĩa, vai trò của nó đối với việc xác lập quan hệ pháp luật hành chính, cũng như phản ánh bản chất và vai trò pháp lý của quan hệ hành chính, là các quan hệ phát sinh trong tổ chức và hoạt động của hệ thống quyền lực hành pháp. Chức năng chủ yếu của pháp luật hành chính là chức năng điều chỉnh, được thể hiện ở việc tạo ra các quy phạm pháp luật hành chính với một chế độ pháp lý nhất định có ảnh hưởng đến các quan hệ xã hội bằng cách xác lập quyền và nghĩa vụ chung của các chủ thể của quan hệ quyền lực, cũng như xác định địa vị pháp lý của chúng và mối quan hệ tương tác với nhau. Trong trường hợp này, chính nội dung của chức năng điều chỉnh có những biểu hiện (hình thức) rõ rệt sau:

a) chức năng hành pháp (luật hành chính là hình thức pháp lý của việc thực hiện quyền hành pháp);

b) chức năng xây dựng pháp luật (để điều chỉnh các quan hệ công chúng có liên quan, các chủ thể của quyền hành pháp được trao quyền cho các nhà hoạch định hành chính);

c) chức năng tổ chức, được xác định bởi tính chất tổ chức của hoạt động quản lý nhà nước;

d) chức năng điều phối, làm trung gian bởi nhu cầu tương tác hiệu quả của tất cả các yếu tố của lĩnh vực hành chính công do luật hành chính điều chỉnh;

e) chức năng thực thi pháp luật bảo đảm tuân thủ chế độ pháp lý được thiết lập trong lĩnh vực quản lý nhà nước và bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của tất cả các bên tham gia quan hệ quản lý theo quy định thông qua việc thiết lập và áp dụng các biện pháp cưỡng chế hành chính, kỷ luật.

Функции по контролю и надзору - (chức năng kiểm soát và giám sát) это:

a) осуществление действий по контролю и надзору за исполнением органами государственной власти, органами местного самоуправления, их должностными лицами, юридическими лицами и гражданами установленных Конституцией РФ, федеральными конституционными законами, федеральными законами и другими нормативными правовыми актами обязательных правил по ведению;

б) выдача органами государственной власти, органами местного самоуправления, их должностными лицами разрешений

(лицензий) на осуществление определенного вида деятельности и конкретных действий юридическим лицам и гражданам;

в) регистрация актов, документов, прав, объектов, а также издание индивидуальных правовых актов.

Chức năng kiểm soát và giám sát là:

a) việc thực hiện các hành động nhằm kiểm soát và giám sát việc thực hiện của các cơ quan công quyền, chính quyền địa phương, các quan chức, pháp nhân và công dân của họ đối với các quy tắc ứng xử bắt buộc được thiết lập bởi Hiến pháp Liên bang Nga, luật hiến pháp liên bang, luật liên bang và các quy phạm khác của các hành vi hợp pháp;

b) cấp bởi các cơ quan nhà nước, các cơ quan tự quản địa phương, các quan chức của họ các giấy phép để thực hiện một loại hoạt động nhất định và các hành động cụ thể cho các pháp nhân và công dân;

c) đăng ký các hành vi, tài liệu, quyền, đối tượng, cũng như việc công bố các hành vi pháp lý cá nhân.

Функции по оказанию государственных услуг - (chức năng cung ứng dịch vụ công) это предоставление федеральным органам исполнительной власти непосредственно или через

подведомственные им федеральные государственные учреждения либо иные организации безвозмездно или по регулируемым органами государственной власти ценам услуг гражданам и организациям в области образования, здравоохранения, социальной защиты населения и в некоторых других областях - là việc cung cấp dịch vụ cho công dân, tổ chức trong lĩnh vực giáo dục, y tế, bảo trợ xã hội và một số lĩnh vực khác, miễn phí hoặc theo giá do cơ quan công quyền, cơ quan hành pháp liên bang quy định. các cơ quan trực tiếp hoặc thông qua các tổ chức chính phủ liên bang cấp dưới của họ hoặc các tổ chức khác.

Функции по принятию нормативных правовых актов - (chức năng của việc thông qua các quy phạm pháp luật) это издание обязательных для исполнения органами государственной власти, органами местного самоуправления, их должностными лицами, юридическими лицами и гражданами правил поведения, распространяющихся на неопределенный круг лиц - là việc công bố các quy tắc ứng xử ràng buộc đối với các cơ quan công quyền, chính quyền địa phương, các quan chức, pháp nhân và công dân của họ và áp dụng cho một nhóm người không xác định.

Функции по управлению государственным имуществом - (chức năng quản lý tài sản nhà nước)

это осуществление полномочий собственника в отношении федерального имущества, в том числе переданного федеральным государственным унитарным предприятиям, федеральным казенным предприятиям и государственным учреждениям, подведомственным федеральному агентству, а также управление находящимися в федеральной собственности акциями открытых акционерных обществ - là việc thực hiện các quyền của chủ sở hữu liên quan đến tài sản liên bang, bao gồm cả tài sản được chuyển giao cho các doanh nghiệp đơn nhất của nhà nước liên bang, doanh nghiệp bằng ngân sách liên bang và các tổ chức nhà nước trực thuộc cơ quan liên bang, cũng như quản lý cổ phần do liên bang sở hữu. của công ty cổ phần mở.

Центр - (trung tâm) это название ряда территориальных органов федеральных органов исполнительной власти (например, региональные центры по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий). Кроме того, *центром* (главным *центром*) называются также

некоторые органы отраслевой, межотраслевой или специальной компетенции либо структурные подразделения правительств и администраций субъектов Российской Федерации; иногда также - органы внутриотраслевой компетенции или структурные подразделения министерств и других органов исполнительной власти (например, Главный информационный центр МВД России или Главный информационно-вычислительный центр Федеральной таможенной службы России) - là tên của một số cơ quan lãnh thổ của các cơ quan hành pháp liên bang (ví dụ, các trung tâm khu vực về phòng thủ dân sự, các tình huống khẩn cấp và giải quyết hậu quả của thiên tai). Ngoài ra, một trung tâm (trung tâm chính) cũng đề cập đến một số cơ quan của các cơ quan hoặc bộ phận cơ cấu ngành, liên ngành hoặc đặc biệt của các chính phủ và cơ quan hành chính của các chủ thể cấu thành của Liên bang Nga; đôi khi cũng là các cơ quan có thẩm quyền nội ngành hoặc các bộ phận cơ cấu của các bộ và các cơ quan hành pháp khác (ví dụ: Trung tâm Thông tin Chính của Bộ Nội vụ Nga hoặc Trung tâm Thông tin và Máy tính Chính của Cơ quan Hải quan Liên bang Nga).

Чрезвычайное положение - (tình trạng khẩn cấp) это вводимый

Президентом РФ в соответствии с Конституцией РФ и соответствующим федеральным конституционным законом на всей территории Российской Федерации или в ее отдельных местностях особый правовой режим деятельности органов государственной власти, органов местного самоуправления, организаций, независимо от организационно-правовых форм и форм собственности, их должностных лиц, общественных объединений, допускающий установленные федеральным конституционным законом отдельные ограничения прав и свобод граждан Российской Федерации, иностранных граждан, лиц без гражданства, прав организаций и общественных объединений, а также возложение на них дополнительных обязанностей - *là một chế độ pháp lý đặc biệt đối với hoạt động của các cơ quan nhà nước, chính quyền địa phương, các tổ chức, do Tổng thống Liên bang Nga ban hành phù hợp với Hiến pháp Liên bang Nga và luật hiến pháp liên bang có liên quan trên toàn bộ lãnh thổ của Liên bang Nga hoặc tại các địa phương riêng lẻ của nó, bất kể hình thức tổ chức và hợp pháp và hình thức sở hữu, các quan chức của họ, các hiệp hội công cộng, cho phép các hạn chế nhất định đối với*

các quyền và tự do của công dân Liên bang Nga, công dân nước ngoài, người không quốc tịch, các quyền của các tổ chức và hiệp hội công cộng được thành lập bởi luật hiến pháp liên bang, cũng như áp đặt các nhiệm vụ bổ sung đối với chúng.

Эксперт - (giám định) это любое не заинтересованное в исходе дела об административном правонарушении совершеннолетнее лицо, обладающее специальными познаниями в науке, технике, искусстве или ремесле, достаточными для проведения экспертизы и дачи экспертного заключения - *là bất kỳ người nào không quan tâm đến kết quả của một vụ án vi phạm hành chính và có kiến thức đặc biệt về khoa học, công nghệ, nghệ thuật hoặc thủ công, đủ để tiến hành giám định và đưa ra kết luận giám định.*

Экспортный контроль - (kiểm soát xuất khẩu) это комплекс мер, обеспечивающих реализацию установленного федеральными законами и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации порядка осуществления внешнеэкономической деятельности в отношении товаров, информации, работ, услуг, результатов интеллектуальной деятельности, которые могут быть использованы при создании оружия массового

поражения, средств его доставки, иных видов вооружения и военной техники - là một tập hợp các biện pháp đảm bảo việc thực hiện thủ tục do luật liên bang thiết lập và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của Liên bang Nga để thực hiện hoạt động kinh tế đối ngoại liên quan đến hàng hóa, thông tin, công trình, dịch vụ, kết quả của hoạt động trí tuệ có thể được sử dụng để tạo ra vũ khí hủy diệt hàng loạt, phương tiện giao hàng, các loại vũ khí và thiết bị quân sự khác.

Энергетика - (năng lượng) это отрасль экономики, охватывающая выработку, преобразование, передачу и использование различных видов энергии (электрической, атомной, тепловой и других) - là một nhánh của nền kinh tế bao gồm việc tạo ra, biến đổi, truyền tải và sử dụng các dạng năng lượng khác nhau (điện, hạt nhân, nhiệt và các loại năng lượng khác).

Юстиция - (tư pháp) это область государственного управления, к которой относятся общественные отношения в сфере обеспечения установленного порядка деятельности судов и исполнения судебных актов и актов других органов, исполнения уголовных наказаний, деятельности адвокатуры и нотариата, регистрации прав на недвижимое имущество и сделок с ним, а также регистрации

общественных объединений, религиозных организаций и политических партий - là một lĩnh vực quản lý hành chính nhà nước, bao gồm quan hệ xã hội trong lĩnh vực đảm bảo các thủ tục được thiết lập cho hoạt động của Tòa án và việc thực hiện các hành vi tư pháp và các hành vi của các cơ quan khác, việc thi hành các hình phạt, các hoạt động của pháp luật. nghề nghiệp và công chứng viên, đăng ký quyền đối với bất động sản và giao dịch với nó, cũng như đăng ký các hiệp hội công, tổ chức tôn giáo và đảng phái chính trị.

CHAPTER 7. INTERNATIONAL LAW (INTERNATIONAL LAW)

Agreement - (sự đồng ý) agreement of countries for the purpose of the residence of a designated person in the capacity of a diplomatic representative. Motives of refusal in an agreement may not be communicated - *sự đồng ý của nước dự định lưu trú về việc bổ nhiệm một người nhất định làm người đứng đầu cơ quan đại diện ngoại giao. Lý do từ chối trong agreement có thể không được thông báo.*

Act of official confirmation - (văn kiện xác nhận chính thức) one organ of international organization confirms the agreement, and another - confirms this confirmation, making it final. In international law, he is equivalent to the act of ratification - *một cơ quan của một tổ chức quốc tế phê chuẩn điều ước và cơ quan kia xác nhận tuyên bố này, khiến nó trở thành hoàn thành. Trong luật của các tổ chức quốc tế, nó tương đương với một đạo luật phê chuẩn.*

Enclave - (một phần lãnh thổ đất liền của một quốc gia, được bao phủ bởi lãnh thổ của một quốc gia khác và không có biển bao quanh) part of land territory

of a state, surrounded by territory of another state and not having a sea coast - *một phần lãnh thổ đất liền của một quốc gia được bao phủ bởi lãnh thổ của một quốc gia khác và không có bờ biển.*

Archipelagic waters - (vùng nước quần đảo) zone, delimited by straight lines, including the main islands of the archipelago, in proportion to area and surface, including atolls, not more than 9:1 - *khu vực được giới hạn bởi các đường cơ sở thẳng, bao gồm các đảo chính của quần đảo, với tỷ lệ diện tích mặt nước, kể cả đảo san hô, không quá 9:1.*

Authenticity of treaties - (tính xác thực của hiệp ước, thỏa thuận) legal equivalence of different language versions - *sự tương đương pháp lý của các tùy chọn ngôn ngữ khác nhau.*

Most important principles of international humanitarian law - (những nguyên tắc quan trọng nhất của luật nhân quyền quốc tế) humanity in the conduct of armed conflict: limitation of means of warfare; protection of the wounded, sick, prisoners of war; non-discrimination of victims of war; distinction between civilian and military

objekтами; ответственность за нарушение норм международного гуманитарного права - *tính nhân đạo trong tiến hành đấu tranh vũ trang: hạn chế những kẻ hiếu chiến trong việc lựa chọn phương tiện chiến tranh; bảo vệ người bị thương, bệnh tật, tù binh chiến tranh; không phân biệt đối xử với nạn nhân chiến tranh; phân định giữa mục tiêu dân sự và quân sự; trách nhiệm vi phạm luật nhân quyền quốc tế.*

Верительная грамота - (quốc thư, trình quốc thư) назначение состоит в просьбе верить всем действиям, заявлениям и письменным актам данного посла, имеет несколько правовых последствий. Во-первых, с этого момента начинается дипломатическая миссия главы представительства; во-вторых, деятельность главы не нуждается более в подтверждении какими-либо документами; а, в-третьих, дата и час вручения грамоты определяют время вступления в должность и положение в дипломатическом корпусе - *việc bổ nhiệm là yêu cầu tin rằng tất cả các hành động, tuyên bố và hành vi bằng văn bản của đại sứ nhất định, có một số hậu quả pháp lý. Thứ nhất, kể từ thời điểm này bắt đầu hoạt động ngoại giao của người đứng đầu cơ quan đại diện; thứ hai, hoạt động của nhà ngoại giao không còn cần xác nhận bởi bất kỳ tài liệu nào; và thứ ba, ngày và giờ trao*

quốc thư xác định thời gian nhậm chức và chức vụ trong đoàn ngoại giao.

Внутренние морские воды - (vùng nước nội thủy) водное пространство, расположенное между береговой линией и теми исходными линиями, от которых отсчитывается ширина территориального моря - *Vùng nước nằm giữa đường bờ biển và những đường cơ sở mà từ đó để đo chiều rộng của lãnh hải.*

Внутригосударственно-правовая имплементация - (sự đảm bảo của nhà nước nhằm thực hiện các quy phạm pháp lý quốc tế (bao gồm các điều ước quốc tế) với sự giúp đỡ của luật pháp quốc gia) обеспечение государством реализации международно-правовых норм (в том числе - договоров) с помощью национального права - *đảm bảo bằng nhà nước việc thực hiện các quy phạm pháp luật quốc tế (bao gồm cả các hiệp ước) với sự trợ giúp của luật pháp quốc gia.*

Воздушное судно - (tàu bay) любой аппарат, который может держаться в атмосфере за счет взаимодействия с воздухом иным, чем взаимодействие с воздухом, отраженным от земной поверхности - *bất kỳ thiết bị nào có thể ở trong khí quyển bằng cách tương tác với không khí ngoài tương tác với không khí phản xạ từ bề mặt trái đất.*

Военная оккупация - (chiếm đóng quân sự) международно-правовой режим, при котором вооруженные силы одного государства временно занимают и удерживают территорию неприятельского государства; при этом суверенитет в отношении оккупированной территории не переходит к оккупанту, и он не вправе полностью ликвидировать прежнюю систему права, а осуществляет только функции военного контроля и гражданского управления - *một chế độ pháp lý quốc tế trong đó các lực lượng vũ trang của một quốc gia tạm thời chiếm đóng và giữ lãnh thổ của một quốc gia đối phương; đồng thời, chủ quyền đối với lãnh thổ bị chiếm đóng không được chuyển cho người chiếm đóng, và người đó không có quyền loại bỏ hoàn toàn hệ thống luật trước đây, mà chỉ thực hiện các chức năng kiểm soát quân sự và quản lý dân sự.*

Вооруженный конфликт международного характера - (xung đột quân sự có tính chất quốc tế) столкновение между вооруженными силами государств, вооруженными силами национально-освободительного движения и метрополиями, вооруженными силами восставшей стороны и вооруженными силами другого

государства - *đụng độ giữa lực lượng vũ trang của các quốc gia, lực lượng vũ trang của phong trào giải phóng dân tộc, lực lượng vũ trang của phe nổi dậy và lực lượng vũ trang của một quốc gia khác.*

Вооруженный конфликт немеждународного характера - (xung đột quân sự không có tính chất quốc tế) любые вооруженные действия на территории какого-либо государства между его вооруженными силами и антиправительственными вооруженными силами, и организованными вооруженными группами при условии наличия ответственного командования, соблюдения законов и обычаев войны, ведения непрерывных и согласованных военных действий, и осуществления контроля над частью территории - *bất kỳ hành động vũ trang nào trên lãnh thổ của một quốc gia giữa lực lượng vũ trang của quốc gia đó và lực lượng vũ trang chống chính phủ, và các nhóm vũ trang có tổ chức, tùy thuộc vào sự chỉ huy có trách nhiệm, tuân thủ luật pháp và phong tục chiến tranh, tiến hành các cuộc chiến liên tục và phối hợp, và kiểm soát một phần lãnh thổ.*

Глобальная межгосударственная система - (hệ thống các quốc gia trên thế giới) целостная система, обладающая

следующими признаками: взаимодействие множества компонентов, основные из которых - государства; народы и нации, борющиеся за независимость; международные организации; объединения, не являющиеся международными организациями; международные органы, международное право и другие социальные нормы, действующие в этой системе и т. д; наличие интегративных свойств, что означает, что свойства межгосударственной системы представляют собой результат взаимодействия ее компонентов, а не просто сумму их свойств; наличие регулирующей способности, которая выражается в разрешении конфликтных ситуаций и вообще международных проблем, поддержании равновесия системы и восстановления его в случае нарушения - *một hệ thống tích hợp với các tính năng sau: tương tác của nhiều thành phần, trong đó chính là các trạng thái; các dân tộc, quốc gia đấu tranh giành độc lập; các tổ chức quốc tế; các hiệp hội không phải là tổ chức quốc tế; các cơ quan quốc tế, luật pháp quốc tế và các chuẩn mực xã hội khác hoạt động trong hệ thống này, v.v. sự hiện diện của các thuộc tính tích hợp, có nghĩa là các thuộc tính của một hệ thống giữa các tiểu bang là kết quả của*

sự tương tác của các thành phần của nó, và không chỉ là tổng các thuộc tính của chúng; sự hiện diện của khả năng quản lý, được thể hiện trong việc giải quyết các tình huống xung đột và các vấn đề quốc tế nói chung, duy trì sự cân bằng của hệ thống và khôi phục nó trong trường hợp vi phạm.

Государственные архивы - (lưu trữ nhà nước) это совокупность документов любой давности и рода, произведенных или приобретенных этим государством в ходе его деятельности, которые на момент правопреемства принадлежали ему согласно внутреннему праву и хранились под его контролем в качестве архивов для конкретных целей - *tập hợp các tài liệu thuộc bất kỳ đơn thuộc và loại nào, được nhà nước này sản xuất hoặc mua lại trong quá trình hoạt động của nó, mà tại thời điểm kế thừa, nó thuộc về nó theo luật nội bộ và được lưu trữ dưới sự kiểm soát của nó như một kho lưu trữ cho các mục đích cụ thể.*

Государство-архипелаг - (quốc gia quần đảo) группа островов, включая части островов, соединяющие их воды и другие природные образования, которые настолько тесно взаимосвязаны, что такие острова, воды и природные образования составляют единое географическое, экономическое и

политическое целое или исторически считаются таковыми - *một nhóm các đảo, bao gồm cả các bộ phận của các đảo, nối chúng với vùng nước và các thành tạo tự nhiên khác được kết nối chặt chẽ với nhau đến mức các đảo, vùng nước và các thành tạo tự nhiên đó tạo thành một tổng thể địa lý, kinh tế và chính trị duy nhất hoặc được coi là như vậy về mặt lịch sử.*

Государственные долги - (nợ nhà nước, quốc gia) для целей правопреемства это любое финансовое обязательство государства-предшественника в отношении другого государства, международной организации или иного субъекта международного права, возникшее в соответствии с международным обязательством. Правопреемство государственных долгов не затрагивает прав и обязанностей кредиторов - *vì mục đích kế thừa, đó là bất kỳ nghĩa vụ tài chính nào của quốc gia tiền nhiệm trong mối quan hệ với quốc gia khác, tổ chức quốc tế hoặc chủ thể khác của luật quốc tế, phát sinh theo nghĩa vụ quốc tế. Việc phát sinh nợ công không ảnh hưởng đến quyền và nghĩa vụ của chủ nợ.*

Государство как субъект международного права - (nhà nước, quốc gia như là chủ thể của pháp luật quốc tế) основная категория субъектов международного права,

обладающих всей полнотой международной правосубъектности в силу наличия у них суверенитета, как результата одновременного наличия у конкретного государства исторически или на договорной основе принадлежащей ему территории, связанного с ним правовыми узами населения, системы государственности и способности нести международную ответственность в связи с правоотношениями, в которые оно может вступать с другими субъектами международного права - *chủ thể chính của luật quốc tế, sở hữu đầy đủ tính cách pháp lý quốc tế do chủ quyền của họ, do sự hiện diện đồng thời của một quốc gia cụ thể trong lịch sử hoặc trên cơ sở hợp đồng, lãnh thổ thuộc về quốc gia đó, dân cư gắn liền với nó, hệ thống nhà nước và khả năng chịu trách nhiệm quốc tế liên quan đến các quan hệ pháp luật mà nó có thể tham gia với các chủ thể khác của luật quốc tế.*

Государственная граница - (biên giới quốc gia) линия и проходящая по ней вертикальная поверхность, определяющие пределы государственной территории (суши, вод, недр и воздушного пространства) - *đường thẳng và bề mặt thẳng đứng đi dọc theo nó, xác định giới*

hạn của lãnh thổ bang (đất, nước, lòng đất và không gian).

Государственно - подобные образования - (tổ chức tương tự như nhà nước) категория субъектов международного права, которые, обладая почти всеми признаками государства, имеют самостоятельность в международных отношениях, но пользуются международной правосубъектностью лишь частично, в тех областях международных отношений, которые представляют для каждого из них какой-либо интерес - *chủ thể của luật quốc tế, có hầu hết các đặc điểm của một nhà nước, có tính độc lập trong quan hệ quốc tế, nhưng chỉ được hưởng một phần tư cách pháp lý quốc tế, trong những lĩnh vực quan hệ quốc tế mà mỗi bên đều có lợi ích gì đó.*

Государственная собственность - (tài sản, sở hữu quốc gia) в контексте правопреемства под государственной собственностью понимаются имущество, права и интересы, которые на момент их передачи государству-правопреемнику принадлежали государству-предшественнику согласно его внутреннему праву - *trong bối cảnh kế thừa theo pháp luật, tài sản nhà nước là tài sản, quyền và lợi ích mà tại thời điểm chuyển giao cho quốc gia kế thừa thuộc về quốc gia tiền*

nhệm theo quy định của pháp luật nội bộ của quốc gia đó.

Гражданство - (quốc tịch) устойчивая правовая связь физического лица с государством, выражающаяся в совокупности их взаимных прав и обязанностей - *mối quan hệ pháp lý ổn định của một cá nhân với nhà nước, thể hiện ở tổng thể các quyền và nghĩa vụ của họ.*

Добрые услуги - (thiện chí, phương pháp để giải quyết các tranh cãi giữa các quốc gia) совокупность международно-правовых норм, регулирующих деятельность третьих государств или международных организаций, осуществляемую по их собственной инициативе или по просьбе находящихся в конфликте государств, направленную на установление или возобновление прямых переговоров между спорящими сторонами в целях создания благоприятных условий для мирного разрешения спора - *tập hợp các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh hoạt động của các quốc gia thứ ba hoặc các tổ chức quốc tế, được thực hiện theo sáng kiến của họ hoặc theo yêu cầu của các quốc gia xung đột, nhằm thiết lập hoặc nối lại các cuộc đàm phán trực tiếp giữa các bên tranh chấp nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho giải quyết tranh chấp một cách hòa bình.*

Деклараторное решение - (quyết định tuyên bố) официальное объявление судом о неправомерности действий государства-ответчика - *thông báo chính thức của tòa án về sự sai trái của chính phủ bị đơn.*

Деликтоспособность - (khả năng chịu trách nhiệm pháp lý của chủ thể luật pháp quốc tế) это способность субъекта международного права нести юридическую ответственность за совершение правонарушения - *là khả năng của một chủ thể của luật quốc tế phải chịu trách nhiệm pháp lý khi thực hiện một hành vi vi phạm.*

Дипломатия - (ngoại giao) это официальная деятельность государственных органов внешних сношений по осуществлению мирными средствами, предусмотренными международным правом, целей и задач внешней политики государства и политическому регулированию его отношений с другими государствами в процессе международного общения - *là hoạt động chính thức của các cơ quan nhà nước về quan hệ đối ngoại nhằm thực hiện bằng các biện pháp hòa bình, theo quy định của luật pháp quốc tế, các mục tiêu và nhiệm vụ của chính sách đối ngoại của nhà nước và các quy định chính trị trong quan hệ của quốc*

gia đó với các quốc gia khác trong quá trình giao tiếp quốc tế.

Дипломатический ранг - (cấp bậc, hàm ngoại giao) личное служебное звание дипломата, которое присваивается ему в соответствии с законами и правилами прохождения дипломатической службы; сохраняется независимо от занимаемой в данное время должности - *chức vụ riêng của viên chức ngoại giao được bổ nhiệm theo quy định của pháp luật và quy chế nghiệp vụ ngoại giao; được giữ lại bất kể vị trí hiện tại.*

Дипломатический корпус - (ngoại giao đoàn) главы иностранных дипломатических представительств, аккредитованных в данной стране пребывания. От имени дипломатического корпуса в случаях поздравлений, выражений соболезнований и иных подобных случаев церемониального характера выступает его глава - дуайен (старейший по классу и первый по времени в стране пребывания глава) - *người đứng đầu cơ quan đại diện ngoại giao nước ngoài được công nhận tại nước sở tại. Thay mặt đoàn ngoại giao, trong các trường hợp chúc mừng, chia buồn và các trường hợp tương tự khác có tính chất nghi lễ, người đứng đầu đoàn ngoại giao - Doyen (người lớn tuổi*

nhất trong phái đoàn và lần đầu tiên xuất hiện ở nước sở tại).

Диспозитивные нормы - (quy phạm pháp luật cho phép) правила поведения, от которых государства могут отступать по взаимному соглашению, применимы при отсутствии иной договоренности - *các quy tắc ứng xử mà từ đó các quốc gia có thể vi phạm thỏa thuận chung, được áp dụng trừ khi có thỏa thuận khác.*

Жертвы войны - (nạn nhân chiến tranh) лица, которые не принимают участия в военных действиях или прекратили такое участие с определенного момента; раненые; больные в действующей армии; лица, потерпевшие кораблекрушение; из состава вооруженных сил, военнопленные; гражданское население, в том числе на оккупированной территории - *những người không tham gia vào các cuộc chiến hoặc đã ngừng tham gia vào một thời điểm nhất định; bị thương; bị ốm trong quân đội; người bị đắm tàu; từ các lực lượng vũ trang, tù binh chiến tranh; dân thường, bao gồm cả trong lãnh thổ bị chiếm đóng.*

Замкнутые и полузамкнутые моря - (biển kín và nửa kín) это заливы, бассейны или моря, окруженные двумя или более государствами и сообщающиеся с

другим морем или океаном через узкий проход или состоящие полностью или главным образом из территориальных вод и исключительных экономических зон двух или более государств (Черное, Балтийское, Средиземное, Красное моря и Персидский залив) - *là các vịnh, lưu vực hoặc vùng biển được bao quanh bởi hai hoặc nhiều quốc gia và thông với biển hoặc đại dương khác qua một lối đi hẹp hoặc bao gồm toàn bộ hoặc chủ yếu lãnh hải và vùng đặc quyền kinh tế của hai hoặc nhiều quốc gia (Biển Đen, Biển Baltic, Địa Trung Hải, Biển Đỏ và vịnh Ba Tư).*

Запрещенные методы ведения войны - (các phương pháp cấm tiến hành chiến tranh) использование отличительных эмблем Красного Креста, ООН, гербов, флагов, военной формы государств, не находящихся в конфликте; вероломство, неизбирательное ведение военных действий; уничтожение культурных ценностей; сооружений для обеспечения гражданского населения; объектов, таящих опасные силы (плотины, АЭС), убийство, ранение, пленение гражданского населения - *sử dụng các biểu tượng đặc biệt của Hội Chữ thập đỏ, Liên hợp quốc, quốc huy, cờ, quân phục của các quốc gia không có xung đột; hành vi thù*

địch hoàn hảo, bừa bãi; hủy hoại tài sản văn hóa; cấu trúc cung cấp dân cư; đối tượng che giấu lực lượng nguy hiểm (đập, nhà máy điện hạt nhân), giết người, gây thương tích, bắt giữ dân thường.

Императивные нормы - (các quy phạm mệnh lệnh) эти нормы, от которых государства не могут отступить даже по взаимному соглашению, и договор между государствами, противоречащий таким нормам, является юридически ничтожным - *các quy tắc này, mà từ đó các quốc gia không thể vi phạm ngay cả bằng thỏa thuận chung, và thỏa thuận giữa các quốc gia mâu thuẫn với các quy tắc đó là vô hiệu về mặt pháp lý.*

Индивиды - (cá nhân) новейшая (нетрадиционная) категория субъектов международного права, объем международной правосубъектности имеет ограниченный характер, поскольку в соответствии с положениями применимых международных договоров они могут вступать лишь в международные правоотношения некоторых видов в гуманитарной, морской, уголовно-правовой, процессуальной, экономической областях - *loại chủ thể mới nhất (phi truyền thống) của luật quốc tế, phạm vi của tư cách pháp nhân quốc tế bị hạn chế, vì theo quy định của điều ước quốc*

tế hiện hành, họ chỉ có thể tham gia vào các quan hệ pháp luật quốc tế thuộc một số loại hình nhân đạo, hàng hải, luật hình sự, tố tụng, lĩnh vực kinh tế.

Исключительная экономическая зона - (vùng đặc quyền kinh tế) морской район, находящийся за пределами территориального моря и прилегающий к нему, шириной не более 200 морских миль, отсчитываемых от тех же исходных линий, от которых отмеряется ширина территориального моря - *vùng biển ngoài và tiếp giáp lãnh hải, rộng không quá 200 hải lý, tính từ đường cơ sở mà từ đó để đo chiều rộng lãnh hải.*

Источники международного права - (nguồn của pháp luật quốc tế) это форма выражения конечного результата процесса создания юридических норм (международные договоры, международные обычаи, общие принципы права и т.д.) - *là hình thức biểu hiện kết quả cuối cùng của quá trình tạo ra các quy phạm pháp luật (điều ước quốc tế, tập quán quốc tế, các nguyên tắc chung của pháp luật, v.v.).*

Классификация норм международного права - (phân loại các quy phạm của pháp luật quốc tế) теоретический прием, используемый для распределения правил поведения

субъектов международного права по определенным основаниям (по форме, юридической силе, предмету регулирования, функциональному назначению, сфере действия и т.д.) - *một phương pháp lý luận được sử dụng để phân phối các quy tắc hành vi của các chủ thể của luật quốc tế trên những cơ sở nhất định (về hình thức, hiệu lực pháp lý, đối tượng điều chỉnh, mục đích chức năng, phạm vi, v.v.).*

Кодификация

международного права - (pháp điển hóa luật pháp quốc tế) систематизация международно-правовых норм, осуществляемая субъектами международного права, приведение их в единую систему действующих международно-правовых норм, более точная их формулировка - *hệ thống hoá các quy phạm pháp luật quốc tế do các chủ thể của luật quốc tế thực hiện, đưa chúng trở thành một hệ thống duy nhất của các quy phạm pháp luật quốc tế hiện hành, nhằm xây dựng chúng chính xác hơn.*

Коллективная безопасность - (an ninh tập thể) это система совместных мероприятий государств всего мира или определенного географического района, предпринимаемых для предотвращения и устранения угрозы миру и подавления актов агрессии или других нарушений мира - *là một*

hệ thống các biện pháp chung của các quốc gia trên toàn thế giới hoặc một khu vực địa lý nhất định, được thực hiện nhằm ngăn chặn và loại bỏ các mối đe dọa đối với hòa bình và trấn áp các hành động xâm lược hoặc các hành vi vi phạm hòa bình khác.

Комбатанты - (chiến binh)

любые лица, входящие в состав вооруженных сил и имеющие право непосредственно принимать участие в боевых действиях; одетые в военную форму и открыто носящие оружие - *bất kỳ người nào là một phần của lực lượng vũ trang và có quyền trực tiếp tham gia vào các cuộc chiến; mặc quân phục và công khai mang vũ khí.*

Компенсация - (bồi thường)

это репарация в смысле выплаты денег в качестве возмещения за причиненный вред - *nó là sự đền bù theo nghĩa là việc trả tiền như là sự đền bù cho những thiệt hại đã gây ra.*

Конкордат - (hiệp ước giữa chính phủ của một quốc gia với tòa thánh Vatican) договор между правительством какого-либо государства и Ватиканом, определяющий взаимоотношения государства и католической церкви в данной стране - *một thỏa thuận giữa chính phủ của một quốc gia và Vatican, trong đó xác định mối quan hệ giữa nhà nước và Giáo hội Công giáo ở một quốc gia nhất định.*

Континентальный шельф - (thềm lục địa) это морское дно и недра подводных районов, простирающихся за пределами территориальных вод на всем протяжении естественного продолжения его сухопутной территории до внешней границы материка или на расстояние 200 морских миль от исходных линий, от которых отмеряется ширина территориального моря, когда внешняя граница подводной окраины материка не простирается на такое расстояние - *là đáy biển và lòng đất dưới nước của các vùng dưới nước mở rộng ra ngoài lãnh hải dọc theo toàn bộ chiều dài tiếp tục tự nhiên của lãnh thổ đất liền đến ranh giới ngoài của đất liền hoặc ở khoảng cách 200 hải lý từ đường cơ sở mà từ đó chiều rộng của lãnh hải được đo khi ranh giới bên ngoài của thềm lục địa không mở rộng ở một khoảng cách như vậy.*

Концепция tabula rasa («чистой доски») - **(khái niệm về tabula rasa - lý thuyết bác bỏ sự kế thừa phổ quát)** теория, опровергающая универсальное правопреемство. Согласно ей новое государство не связано условиями международных договоров государства-предшественника - *lý thuyết bác bỏ sự kế thừa phổ quát. Theo nó, nhà nước mới không bị ràng buộc*

bởi các điều khoản của điều ước quốc tế của nhà nước tiền nhiệm.

Космические объекты - (vật thể không gian) созданные человеком искусственные спутники земли, автоматические и пилотируемые корабли и станции, ракеты-носители и т. д. - *vệ tinh trái đất nhân tạo do con người tạo ra, tàu và trạm tự động và có người lái, phương tiện phóng, v.v.*

Космонавты, согласно Договору о космосе - (các phi hành gia, theo Hiệp ước về không gian) рассматриваются как посланцы человечества в космос; имеют право на помощь государств-участников Договора в случае аварии, бедствия или вынужденной посадки на территории иностранного государства или в открытом море - *được xem như sứ giả của loài người vào không gian; có quyền được các quốc gia thành viên Hiệp ước hỗ trợ trong trường hợp xảy ra tai nạn, thảm họa hoặc buộc phải hạ cánh trên lãnh thổ của một quốc gia nước ngoài hoặc trên biển cả.*

Международная мораль - (đạo đức quốc tế) это совокупность признаваемых всеми принципов и норм, прежде всего о должном, справедливом поведении людей и государств. Находится во взаимодействии с международным правом. Нередко в международном праве возникают нормы,

соответствующие требованиям международной морали - là một tập hợp các nguyên tắc và chuẩn mực được tất cả mọi người thừa nhận, chủ yếu về hành vi đúng đắn, công bằng của mọi người và các quốc gia. Nó tương tác với luật pháp quốc tế. Thông thường trong luật quốc tế có những quy phạm đáp ứng các yêu cầu của đạo đức quốc tế.

Международный арбитраж - (trọng tài quốc tế) третейский суд, состав и порядок деятельности которого, а также подлежащие применению нормы права определяются соглашением сторон в споре - một ủy ban trọng tài, thành phần và thủ tục, cũng như các quy tắc luật được áp dụng, được xác định theo thỏa thuận của các bên trong tranh chấp.

Международное воздушное право - (luật hàng không quốc tế) совокупность норм, регулирующих отношения государств в сфере использования воздушного пространства, организации воздушных сообщений, коммерческой деятельности и обеспечения безопасности полетов гражданской авиации - tập hợp các quy tắc điều chỉnh các mối quan hệ giữa các quốc gia trong việc sử dụng vùng trời, tổ chức thông tin liên lạc hàng không, các hoạt động thương mại và đảm bảo an toàn hàng không dân dụng.

Международное

гуманитарное право - (luật nhân quyền quốc tế) совокупность международных юридических положений, нормативно закрепленных или традиционно принятых, которые обеспечивают уважение человеческой личности в случае вооруженного конфликта - tập hợp các quy định pháp luật quốc tế, theo luật định hoặc được thông qua theo truyền thống, đảm bảo sự tôn trọng đối với con người trong trường hợp xảy ra xung đột vũ trang.

Международное право - (luật pháp quốc tế) это система юридических норм, создаваемых государствами (и частично другими субъектами международного права) путем согласования их волей, регулирующих определенные общественные отношения. Соблюдение этих норм обеспечивается в случае необходимости принуждением, осуществляемым государствами, а также международными организациями - là hệ thống các quy phạm pháp luật do các quốc gia (và một phần của các chủ thể khác của luật quốc tế) tạo ra bằng cách phối hợp các ý chí của họ điều chỉnh các quan hệ xã hội nhất định. Nếu cần thiết, việc tuân thủ các quy tắc này được đảm bảo bởi

sự cường chế của các quốc gia, cũng như các tổ chức quốc tế.

Международный договор - (hiệp ước quốc tế) thỏa thuận giữa các chủ thể về việc thiết lập, sửa đổi hoặc chấm dứt các quyền và nghĩa vụ chung của họ.

Международное дипломатическое право - (luật ngoại giao quốc tế) hệ thống các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh các mối quan hệ và quan hệ chính thức do cơ quan ngoại giao của các quốc gia thiết lập và duy trì để thực hiện các mục tiêu chính sách đối ngoại của họ bằng các biện pháp hòa bình do luật pháp quốc tế quy định.

Международное консульское право - (luật lãnh sự quốc tế) hệ thống các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh các mối quan hệ giữa các quốc gia liên

персонала и определяющих их статус, функции, права и обязанности - tập hợp các nguyên tắc và chuẩn mực pháp lý quốc tế điều chỉnh hoạt động của các cơ quan lãnh sự và các thành viên của nhân viên của họ và xác định địa vị, chức năng, quyền và nghĩa vụ của họ.

Международное космическое право - (luật không gian quốc tế) hệ thống các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh các mối quan hệ giữa các quốc gia liên quan đến việc sử dụng vũ trụ và công nghệ vũ trụ.

Международное морское право - (luật biển quốc tế) hệ thống các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh các mối quan hệ giữa các quốc gia liên quan đến việc sử dụng biển và các tài nguyên của biển.

quan đến việc nghiên cứu và sử dụng chúng.

Международные морские каналы - (kênh hàng hải quốc tế) искусственно созданные морские пути на территории определенных государств, находящиеся под их суверенитетом, с установленным международно-правовым режимом - *các tuyến đường biển được tạo ra một cách nhân tạo trên lãnh thổ của một số quốc gia thuộc chủ quyền của họ, với một chế độ pháp lý quốc tế đã được thiết lập.*

Международные организации государств - (tổ chức quốc tế của nhà nước) это объединение государств, созданное на основе международного договора для выполнения определенных целей, имеющее систему постоянно действующих органов, обладающее международной правосубъектностью и учрежденное в соответствии с международным правом - *là một hiệp hội của các quốc gia, được thành lập trên cơ sở một điều ước quốc tế để thực hiện các mục tiêu nhất định, có một hệ thống các cơ quan thường trực, có tư cách pháp nhân quốc tế và được thành lập phù hợp với luật pháp quốc tế.*

Международный договор - (hiệp ước quốc tế) это международное соглашение, заключенное между государствами в письменной форме и

регулируемое международным правом, независимо от того, содержится ли такое соглашение в одном документе, в двух или нескольких связанных между собой документах, а также независимо от его конкретного наименования - *là một thỏa thuận quốc tế được ký kết giữa các quốc gia bằng văn bản và được điều chỉnh bởi luật pháp quốc tế, bất kể thỏa thuận đó được bao gồm trong một văn bản, trong hai hay nhiều văn bản liên quan và cũng không phụ thuộc vào tên cụ thể của nó.*

Международный контроль - (kiểm soát quốc tế) это способ обеспечения соблюдения международно-правовых норм, включает в себя в основном предоставление государствами докладов и отчетов о выполнении международных обязательств и инспекцию - *đây là một cách để đảm bảo tuân thủ các quy phạm pháp luật quốc tế, nó chủ yếu bao gồm việc cung cấp các báo cáo và thống kê của các quốc gia về việc thực hiện các nghĩa vụ quốc tế và kiểm tra.*

Международно-правовой обычай - (tập quán pháp quốc tế) сложившееся в международной практике правило поведения, за которым субъекты международного права признают юридически обязательный характер - *quy tắc xử sự*

được thiết lập trong thực tiễn quốc tế mà các chủ thể của luật quốc tế thừa nhận tính chất ràng buộc pháp lý.

Международно-правовая охрана окружающей среды - (bảo vệ pháp lý quốc tế về môi trường) совокупность принципов и норм международного права, регулирующих отношения субъектов охраны окружающей среды и рационального использования ее ресурсов - *tập hợp các nguyên tắc và chuẩn mực của luật pháp quốc tế điều chỉnh các mối quan hệ giữa các chủ thể bảo vệ môi trường và việc sử dụng hợp lý các nguồn tài nguyên của nó.*

Международно-правовая ответственность - (trách nhiệm pháp lý quốc tế) юридическая обязанность субъекта международного права ликвидировать вред, причиненный им другому субъекту или субъектами международного права в результате нарушения международно-правовой нормы, или обязанность возместить материальный ущерб, причиненный в результате действий, не составляющих нарушения международно-правовой нормы, если такое возмещение предусматривается специальным международным договором - *trách nhiệm pháp lý của chủ thể luật quốc tế nhằm loại bỏ thiệt hại do chủ thể khác hoặc các chủ thể của luật quốc tế gây ra cho mình do vi*

phạm quy phạm pháp luật quốc tế hoặc nghĩa vụ bồi thường thiệt hại vật chất do hậu quả của hành vi không cấu thành vi phạm quy phạm pháp luật quốc tế, nếu việc bồi thường đó được quy định bởi một điều ước quốc tế đặc biệt.

Международное право - (luật pháp quốc tế) система юридических норм, создаваемых государствами (и частично другими субъектами международного права) путем согласования их воли для регулирования взаимного общения. Соблюдение этих норм обеспечивается в случае необходимости принуждением, осуществляемым государствами и некоторыми международными организациями - *hệ thống các quy phạm pháp luật được tạo ra bởi các quốc gia (và một phần bởi các chủ thể khác của luật quốc tế) bằng cách phối hợp ý chí của họ để điều chỉnh sự giao tiếp lẫn nhau. Nếu cần thiết, việc tuân thủ các tiêu chuẩn này được đảm bảo bằng sự cưỡng chế của các quốc gia và một số tổ chức quốc tế.*

Международно-правовое признание - (công nhận pháp lý quốc tế) институт, на основе которого существующие государства или международные организации устанавливают официальные или неофициальные, полные или неполные отношения с вновь

возникающими субъектами международного права - *một chế định trên cơ sở các quốc gia hoặc tổ chức quốc tế hiện tại thiết lập các quan hệ chính thức hoặc không chính thức, hoàn chỉnh hoặc không đầy đủ với các chủ thể mới xuất hiện của luật quốc tế.*

Международные преступления - (tội phạm quốc tế) тягчайшие международно-противоправные деяния, которые нарушают основополагающие нормы международного права, имеющие жизненно важное значение для всего международного сообщества, и угрожают международному миру и безопасности - *các hành động sai trái nghiêm trọng trên phạm vi quốc tế vi phạm các chuẩn mực cơ bản của luật pháp quốc tế có tầm quan trọng sống còn đối với toàn thể cộng đồng quốc tế và đe dọa hòa bình và an ninh quốc tế.*

Международные проливы - (eo biển quốc tế) естественные узости, соединяющие части открытого моря или исключительной экономической зоны и используемые для международного судоходства и воздушной навигации - *các rãnh thu hẹp tự nhiên nối các phần của biển cả hoặc vùng đặc quyền kinh tế và được sử dụng cho hàng hải và hàng không quốc tế.*

Международная правосубъектность - (tư cách pháp

lý quốc tế) одновременное обладание международными правами и обязанностями; подчиняемость международному праву; способность участвовать в международных правоотношениях - *sở hữu đồng thời các quyền và nghĩa vụ quốc tế; tuân thủ luật pháp quốc tế; khả năng tham gia vào các quan hệ pháp luật quốc tế.*

Международный полет - (chuyến bay quốc tế) всякий правомерный полет, при котором запланированный маршрут полета и намеченной посадки находится в воздушном пространстве государства иного, чем государство-регистрации или государство-эксплуатант воздушного судна - *bất kỳ chuyến bay hợp pháp nào trong đó đường bay dự kiến và dự định hạ cánh là trong không phận của Quốc gia không phải là Quốc gia đăng ký hoặc Quốc gia của người khai thác tàu bay.*

Международные реки - (sông quốc tế) реки, протекающие по территории двух (или более) государств и используемые в согласованных целях - *sông chảy qua lãnh thổ của hai (hoặc nhiều) quốc gia và được sử dụng cho các mục đích đã thỏa thuận.*

Международный режим нераспространения ядерного оружия - (chế độ quốc tế không phổ biến vũ khí hạt nhân) совокупность

политических и юридических мер, принимаемых государствами на национальной и многосторонней основе, а также сложившейся международной практике, направленной на предотвращение распространения ядерного оружия как среди отдельных стран, так и в международном плане - *tập hợp các biện pháp chính trị và pháp lý được thực hiện bởi các quốc gia trên cơ sở quốc gia và đa phương, cũng như thông lệ quốc tế đã được thiết lập, nhằm ngăn chặn việc phổ biến vũ khí hạt nhân cả giữa các quốc gia và quốc tế.*

Международная следственная процедура - (thủ tục điều tra quốc tế) расследование международным органом конкретных обстоятельств и фактических данных, лежащих в основе межгосударственных разногласий - *điều tra của một cơ quan quốc tế về các tình huống cụ thể và dữ liệu thực tế cơ bản về sự khác biệt giữa các quốc gia.*

Международная согласительная процедура - (thủ tục hòa giải quốc tế) рассмотрение споров в создаваемых сторонами на паритетных началах органах - *xem xét các tranh chấp trong các cơ quan do các bên tạo ra trên cơ sở bình đẳng.*

Международный Суд - (tòa án quốc tế) создаваемый на основе международного договора

постоянный или полупостоянный орган, призванный решать международные споры путем судебной процедуры - *cơ quan thường trực hoặc bán thường trực được thành lập trên cơ sở điều ước quốc tế được thừa nhận để giải quyết các tranh chấp quốc tế thông qua thủ tục tư pháp.*

Международная территория - (lãnh thổ quốc tế) пространство с международным режимом, на которое не распространяется суверенитет какого-либо государства и которое открыто для использования всеми государствами в соответствии с международно-правовыми нормами - *không gian với một chế độ quốc tế, không thuộc chủ quyền của bất kỳ quốc gia nào và được mở cho tất cả các quốc gia sử dụng phù hợp với các quy phạm pháp luật quốc tế.*

Международное уголовное право - (luật pháp hình sự quốc tế) это система международных принципов и норм, определяющих составы международных преступлений и преступлений международного характера, регулирующих деятельность органов международной юстиции, а также вопросы оказания государствами правовой помощи по уголовным делам - *là một hệ thống các nguyên tắc và chuẩn mực quốc tế xác định cơ sở của tội phạm quốc tế và tội phạm có*

tính chất quốc tế, điều chỉnh hoạt động của các cơ quan tư pháp quốc tế, cũng như các vấn đề tương trợ pháp lý của các quốc gia trong các vụ án hình sự.

Международные уголовные преступления - (tội phạm hình sự quốc tế) деяния преступного характера, имеющие международную общественную опасность, посягающие на интересы другого государства или других государств - *các hành vi có tính chất tội phạm gây nguy hiểm cho cộng đồng quốc tế, xâm phạm lợi ích của quốc gia khác hoặc các quốc gia khác.*

Международное частное право - (tư pháp quốc tế) комплексная правовая система, объединяющая нормы внутригосударственного законодательства, международных договоров и обычаев, которые регулируют имущественные и личные неимущественные отношения гражданско-правового характера, осложненные иностранным элементом (т.е. отношения международного характера), с помощью коллизионно-правового и материально-правового методов - *hệ thống pháp luật phức tạp kết hợp các quy phạm pháp luật trong nước, các điều ước quốc tế và tập quán điều chỉnh các quan hệ tài sản và phi tài sản của cá nhân có bản chất luật dân sự, phức*

tạp có yếu tố nước ngoài (tức là quan hệ quốc tế), sử dụng xung đột pháp luật và các phương pháp thực chất.

Международные экономические отношения - (quan hệ kinh tế quốc tế) представляют собой сферу общественно-производственных связей, выходящих за территориальные рамки отдельных государств. Эти отношения охватывают как межгосударственную, так и внутреннюю сферу - *đại diện cho phạm vi quan hệ xã hội và công nghiệp vượt ra ngoài khuôn khổ lãnh thổ của các quốc gia riêng lẻ. Những mối quan hệ này bao gồm cả phạm vi giữa các quốc gia và trong nước.*

Международная экологическая безопасность - (an ninh môi trường quốc tế) такое состояние международных отношений, при котором обеспечивается сохранение, рациональное использование, воспроизводство и повышение качества окружающей среды - *trạng thái quan hệ quốc tế đảm bảo bảo tồn, sử dụng hợp lý, tái tạo và nâng cao chất lượng môi trường.*

Мирный проход - (đi qua hòa bình) плавание через территориальные воды судов иностранных государств с целью пересечь эти воды без захода во

внутренние воды, с целью захода во внутренние воды или выхода из внутренних вод в открытое море - *tàu thuyền của nước ngoài đi qua lãnh hải để đi qua vùng nước này mà không vào nội thủy với mục đích vào nội thủy hoặc để nội thủy ra biển khơi.*

Момент правопреемства - (thời điểm tiếp nhận) дата смены государством-преемником государства-предшественника в несении ответственности за международные отношения применительно к территории, являющейся объектом правопреемства государств - *ngày thay thế bởi quốc gia kế vị của quốc gia tiền nhiệm chịu trách nhiệm về các quan hệ quốc tế liên quan đến lãnh thổ là đối tượng của sự kế thừa của các quốc gia.*

«Мягкое право» - (luật mềm) нормы международного права, не создающие четких, конкретных прав и обязанностей, а дающие лишь общую установку. Для таких норм типичны формулировки «добиваться», «стремиться», «принимать все необходимые меры» и т.п. - *các quy phạm pháp luật quốc tế không tạo ra các quyền và nghĩa vụ rõ ràng, cụ thể mà chỉ đưa ra một hướng dẫn chung. Điển hình cho các tiêu chuẩn đó là các cụm từ “bổ sung”, “hướng tới”, “thực hiện mọi biện pháp cần thiết”, v.v.*

Наемники - (lính đánh thuê, viễn chinh) лица, вступающие за плату в вооруженную борьбу; они не находятся под покровительством международного гуманитарного права, не являются комбатантами и наказываются как уголовные преступники - *người tham gia đấu tranh vũ trang vì lương (tiền thưởng); họ không chịu sự bảo trợ của luật nhân quyền quốc tế, không phải là chiến binh và bị trừng phạt như tội phạm.*

Натурализация - (nhập tịch) прием в гражданство - *nhập quốc tịch.*

Некомбатанты - (lính không chuyên) лица, входящие в состав вооруженных сил, обеспечивающие и обслуживающие их боевую деятельность, которые применяют оружие только для самообороны - *những người thuộc lực lượng vũ trang, cung cấp và duy trì các hoạt động chiến đấu của họ, những người chỉ sử dụng vũ khí để tự vệ.*

Норма международного права - (quy phạm luật pháp quốc tế) правило поведения, которое признается государствами и другими субъектами международного права в качестве юридически обязательного - *quy tắc xử sự được các quốc gia và các chủ thể khác của luật quốc tế công nhận là có giá trị pháp lý ràng buộc.*

Несамостоятельный договор - (hiệp ước không tự thực hiện) это

соглашение, требующее издания конкретизирующего внутригосударственного акта для своего исполнения - *thỏa thuận yêu cầu ban hành một hành động trong nước cụ thể để thực hiện.*

Общие принципы права - (các nguyên tắc chung của luật pháp) это общие правовые понятия, логические правила, приемы юридической техники, используемые при толковании и применении норм международного и национального права - *là các khái niệm pháp lý chung, các quy tắc logic, các phương pháp kỹ thuật pháp lý được sử dụng trong việc giải thích và áp dụng các quy phạm của luật quốc tế và quốc gia.*

Объекты правопреемства государств - (đối tượng thừa kế của nhà nước) международные договоры, государственная собственность, государственные долги, архивы, границы, членство государств в международных организациях - *điều ước quốc tế, tài sản nhà nước, nợ nhà nước, tài liệu lưu trữ, biên giới, tư cách thành viên của các quốc gia trong tổ chức quốc tế.*

Объективная ответственность - (trách nhiệm khách quan) основывается на понятии волевого действия: если доказано наличие действия и причинной связи, то нарушение

обязанности определяется уже самим результатом - *dựa trên khái niệm về hành động có ý nghĩa: nếu sự tồn tại của một hành động và mối quan hệ nhân quả được chứng minh, thì việc vi phạm nghĩa vụ được xác định bởi kết quả của chính nó.*

Обязательная юрисдикция судебного учреждения - (thẩm quyền bắt buộc của cơ quan tư pháp) согласие государств на передачу любых или некоторых категорий международных споров в международные судебные инстанции по заявлению лишь одной из спорящих сторон - *sự đồng ý của các quốc gia để chuyển bất kỳ hoặc một số loại tranh chấp quốc tế cho các tòa án quốc tế theo yêu cầu của chỉ một trong các bên tranh chấp.*

Оговорка - (bảo lưu) одностороннее заявление в любой формулировке и под любым наименованием, сделанное государством при подписании, ратификации, принятии и утверждении договора или присоединения к нему, посредством которого оно желает исключить или изменить юридическое действие в их применении к данному государству - *tuyên bố đơn phương, bằng bất kỳ từ ngữ nào và dưới bất kỳ tên nào, được thực hiện bởi một quốc gia sau khi ký, phê chuẩn, chấp nhận và phê duyệt*

hoặc gia nhập một điều ước, theo đó quốc gia đó muốn loại trừ hoặc sửa đổi hiệu lực pháp lý trong đơn đăng ký của họ đối với quốc gia đó.

Органы внешних сношений - (các cơ quan đối ngoại) действующие на территории страны и за ее пределами специальные органы, представляющие государство в его официальных отношениях с другими государствами и иными субъектами международного права, и обеспечивающие выполнение их внешнеполитических целей мирными, предусмотренными международным правом средствами, с целью защиты прав и законных интересов данного государства, и его граждан, и организаций, находящихся за рубежом - *các cơ quan đặc biệt hoạt động trên lãnh thổ trong nước và ở nước ngoài, đại diện cho nhà nước trong quan hệ chính thức với các quốc gia khác và các chủ thể khác của luật pháp quốc tế, và đảm bảo việc thực hiện các mục tiêu chính sách đối ngoại của mình bằng các biện pháp hòa bình do luật pháp quốc tế quy định, nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của nhà nước này, của công dân và các tổ chức ở nước ngoài.*

Оптация - (tùy chọn) право выбора гражданства населения территории, которая переходит к другому государству - *quyền lựa chọn*

quốc tịch của dân cư của một lãnh thổ được chuyển giao cho một quốc gia khác.

Орган международной организации - (cơ quan của tổ chức quốc tế) составная часть международной организации, созданная на основании учредительного или иного акта международной организации, наделенная соответствующими компетенциями, полномочиями и функциями, обладающая внутренней структурой и составом, с порядком принятия решений, с закрепленным правовым статусом - *bộ phận cấu thành của một tổ chức quốc tế, được tạo ra trên cơ sở một bộ phận cấu thành hoặc hành động khác của một tổ chức quốc tế, có năng lực, quyền hạn và chức năng thích hợp, có cơ cấu và thành phần bên trong, có thủ tục ra quyết định, có địa vị pháp lý cố định.*

Основные принципы международного права - (nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế) основополагающие, императивные, универсальные юридические нормы, направленные на регулирование современных международных отношений и обеспечение жизненно важных интересов всех народов и других субъектов международного права - *các quy phạm pháp luật cơ bản, bắt buộc, phổ biến nhằm điều chỉnh các*

quan hệ quốc tế hiện đại, bảo đảm lợi ích sống còn của mọi dân tộc và các chủ thể khác của luật quốc tế.

Открытое море - (biển mở) пространство, находящееся за пределами территориального моря, на которое не распространяется суверенитет какого-либо государства - *không gian bên ngoài lãnh hải, không thuộc chủ quyền của bất kỳ quốc gia nào.*

Отрасль международного права - (chuyên ngành của luật pháp quốc tế) совокупность юридических норм, регулирующих отношения субъектов международного права в определенной области, которая составляет специфический предмет международного права обладает большой степенью универсальной кодификации и характеризуется наличием принципов, применимых к данной конкретной области правоотношений - *tập hợp các quy phạm pháp luật điều chỉnh quan hệ của các chủ thể của luật quốc tế trong một lĩnh vực nhất định, tạo thành một chủ thể cụ thể của luật quốc tế, có mức độ pháp luật hóa phổ quát và được đặc trưng bởi sự hiện diện của các nguyên tắc áp dụng cho lĩnh vực cụ thể này. quan hệ pháp luật.*

Переговоры как средство мирного решения международных разногласий - (đàm phán như một

biện pháp giải quyết hòa bình các khác biệt quốc tế) состоят в поисках решений по спорным вопросам самими спорящими сторонами путем установления непосредственного контакта и достижения соглашения между ними - *tìm kiếm các giải pháp cho các vấn đề tranh chấp bởi chính các bên tranh chấp bằng cách thiết lập liên hệ trực tiếp và đạt được thỏa thuận giữa họ.*

Пиратство - (cướp biển) неправомерный акт насилия, задержания или любой грабеж, совершенный с личными целями экипажем или пассажирами какого-либо частного судна, или частного летательного аппарата - *hành động bạo lực, giam giữ hoặc bất kỳ vụ cướp bất hợp pháp nào được thực hiện vì mục đích cá nhân của phi hành đoàn hoặc hành khách của bất kỳ tàu cá nhân hoặc máy bay tư nhân nào.*

Политические нормы - (các quy phạm chính trị) правила поведения государств, являющиеся результатом согласования их воли. Такие нормы не налагают на государства правовых обязательств, но могут считаться недействительными, если противоречат императивным нормам международного права - *các quy tắc xử sự của các quốc gia, là kết quả của sự phối hợp ý chí của họ. Các quy tắc*

như vậy không đặt ra nghĩa vụ pháp lý đối với các quốc gia, nhưng có thể bị coi là vô hiệu nếu chúng mâu thuẫn với các quy phạm bắt buộc của luật quốc tế.

Посредничество - (trung gian)

это участие третьих государств или международных организаций в мирном урегулировании международных споров, состоящее в ведении ими переговоров между сторонами на основе своих предложений относительно разрешения данного спора - *đây là sự tham gia của các quốc gia thứ ba hoặc các tổ chức quốc tế vào việc giải quyết hòa bình các tranh chấp quốc tế, bao gồm việc tiến hành các cuộc đàm phán giữa các bên trên cơ sở đề xuất của họ về việc giải quyết tranh chấp này.*

Правопреемство государств - (sự kế thừa của các quốc gia) это смена одного государства другим в несении ответственности за международные отношения какой-либо территории - *là sự thay thế của quốc gia này bởi quốc gia khác trong việc chịu trách nhiệm về các mối quan hệ quốc tế của bất kỳ lãnh thổ nào.*

Правотворчество в международном праве - **(xây dựng luật trong luật quốc tế)** процесс создания юридических норм, который объективируется в виде основных и вспомогательных источников международного права,

оформляющих добровольное волеизъявление субъектов этой правовой системы - *quá trình tạo ra các quy phạm pháp luật, được khách thể hóa dưới dạng các nguồn chính và bổ trợ của luật quốc tế, chính thức hóa sự tự nguyện thể hiện ý chí của các chủ thể của hệ thống pháp luật này.*

Прекращение

международного договора - (chấm dứt hiệp ước quốc tế) означает, что он утратил свою обязательную силу в отношениях между его участниками - *có nghĩa là nó đã mất đi lực ràng buộc trong quan hệ giữa những người tham gia.*

Признание ad hoc - (công nhận đặc biệt) в буквальном смысле это означает «в данной ситуации», «по конкретному делу». Разовые контакты, в которые государства вступают друг с другом вынужденно, для решения конкретных вопросов - *nghĩa đen nó có nghĩa là "trong tình huống này", "trong một trường hợp cụ thể." Địa chỉ liên hệ một lần, trong đó các trạng thái bắt buộc phải nhập với nhau, để giải quyết các vấn đề cụ thể.*

Признание де-юре - (công nhận pháp lý đầy đủ) признание в полном объеме. Оно окончательно и не может быть взято назад - *công nhận đầy đủ. Nó là cuối cùng và không thể thu lại.*

Признание де-факто - (công nhận thực tế) признание, при котором устанавливаются только консульские или торгово-экономические отношения с признаваемой стороной. Оно носит временный и переходный к признанию де-юре характер - *công nhận, trong đó chỉ thiết lập các quan hệ lãnh sự hoặc thương mại và kinh tế với bên được công nhận. Nó là tạm thời và chuyển tiếp sang công nhận de jure.*

Принцип добросовестного выполнения международных обязательств - (nguyên tắc tự nguyện thực hiện các nghĩa vụ quốc tế) старейший из базовых положений международного права, направленный на защиту отношения государств и других субъектов этой правовой системы в связи с созданием, действием, прекращением международных договоров и обычаяв - *quy định lâu đời nhất trong số các quy định cơ bản của luật quốc tế, nhằm bảo vệ mối quan hệ của các quốc gia và các chủ thể khác của hệ thống pháp luật này liên quan đến việc tạo ra, vận hành, chấm dứt các điều ước quốc tế và tập quán.*

Принцип запрещения применения силы или угрозы силой - (nguyên tắc cấm sử dụng vũ lực và đe dọa sử dụng vũ lực) регулирование общественных отношений, связанных с

ненарушением мира, с соблюдением права всех членов международного сообщества и отдельного индивида на жизнь в ненасильственном мире, с запретом решать спорные вопросы международных отношений с помощью силы - *quy định về quan hệ xã hội liên quan đến việc không xâm phạm hòa bình thế giới, với việc tuân thủ quyền của tất cả các thành viên của cộng đồng quốc tế và cá nhân được sống trong một thế giới bất bạo động, với việc nghiêm cấm giải quyết các vấn đề gây tranh cãi trong quan hệ quốc tế bằng vũ lực.*

Приостановление международного договора - (đình chỉ điều ước quốc tế) временный перерыв в его действии и применении. В остальном приостановление не влияет на правовые взаимоотношения участников, определенные договором - *gián đoạn tạm thời trong hoạt động và ứng dụng của nó. Nếu không, việc tạm dừng không ảnh hưởng đến quan hệ pháp lý của những người tham gia, như đã được thỏa thuận xác định.*

Право международной безопасности - (luật an ninh quốc tế) система принципов и норм, регулирующих военно-политические отношения субъектов международного права, в целях предотвращения применения военной

силы в международных отношениях; ограничения, и сокращения вооружений - *hệ thống các nguyên tắc, chuẩn mực điều chỉnh các quan hệ quân sự - chính trị của các chủ thể của luật quốc tế nhằm ngăn chặn việc sử dụng vũ lực trong quan hệ quốc tế; hạn chế và giảm vũ khí.*

Право международных договоров - (luật các hiệp ước quốc tế) отрасль международного права, регулирующая отношения субъектов международного права по поводу заключения, действия и прекращения международных договоров - *ngành của luật quốc tế điều chỉnh quan hệ giữa các chủ thể của luật quốc tế về ký kết, hoạt động và chấm dứt điều ước quốc tế.*

Право международных организаций - (luật các tổ chức quốc tế) совокупность международно-правовых норм, регламентирующих статус международных (межправительственных) организаций и объединений, их субъектный состав, структуру, полномочия и порядок деятельности органов, юридическую силу их актов - *một tập hợp các quy phạm pháp luật quốc tế điều chỉnh địa vị của các tổ chức và hiệp hội quốc tế (liên chính phủ), thành phần chủ thể, cơ cấu, quyền hạn và thủ tục đối với hoạt động của*

các cơ quan, lực lượng pháp lý thực hiện các hành vi của họ.

Преамбула договора - (lời nói đầu của hiệp ước) часть договора, формулирующая цели договора, а также используемая для толкования договора - *một phần của hiệp ước đưa ra các mục tiêu của hiệp ước và cũng được sử dụng để giải thích hiệp ước.*

Прекращение войны - (chấm dứt chiến tranh) окончательное урегулирование политических, экономических, территориальных и иных проблем, связанных с завершающейся войной, принято оформлять заключением мирного договора, который решает возникшие в результате конфликта проблемы и восстанавливает нормальные отношения между бывшими противниками - *giải quyết triệt để các vấn đề chính trị, kinh tế, lãnh thổ và các vấn đề khác liên quan đến kết thúc chiến tranh, theo thông lệ là chính thức ký kết hiệp ước hòa bình, giải quyết các vấn đề nảy sinh do xung đột và khôi phục quan hệ bình thường giữa các đối thủ trước đây.*

Преступления против человечности - (tội ác chống lại loài người) бесчеловечные деяния, совершаемые в рамках широкомасштабного или систематического нападения на любых гражданских лиц - *các hành vi*

vô nhân đạo được thực hiện như một phần của cuộc tấn công trên diện rộng hoặc có hệ thống chống lại bất kỳ dân thường nào.

Привилегии и иммунитеты - (đặc quyền và miễn trừ) совокупность прав и преимуществ, предоставляемых иностранным дипломатическим представительствам, их персоналу и другим лицам, пользующимся по международному праву защитой на территории государства пребывания - *tập hợp các quyền và lợi thế dành cho cơ quan đại diện ngoại giao nước ngoài, nhân viên của họ và những người khác được bảo vệ theo luật quốc tế trên lãnh thổ của nước tiếp nhận.*

Прилежащая зона - (vùng liền kề) часть морского пространства, прилегающая к территориальному морю, в котором прибрежное государство может осуществлять контроль в определенных законом установленных областях - *một phần của vùng biển tiếp giáp với lãnh hải mà quốc gia ven biển có thể thực hiện quyền kiểm soát trong các khu vực được luật pháp quy định.*

Принцип запрета военного или любой иной враждебного использования средств воздействия на природную среду - (nguyên tắc cấm sử dụng phương tiện quân sự hoặc bất kỳ hành vi thù địch nào gây

ảnh hưởng đến môi trường) обязательство государств не прибегать к военному или любому иному враждебному использованию средств воздействия на природную среду, которые имеют широкие, долгосрочные или серьезные последствия в качестве способов разрушения, нанесения ущерба или причинения вреда любому другому государству - *nguyên tắc cấm sử dụng quân sự hoặc bất kỳ cách sử dụng thù địch nào khác để ảnh hưởng đến môi trường tự nhiên có hậu quả rộng rãi, lâu dài hoặc nghiêm trọng như các phương pháp phá hủy, hoặc gây tổn hại cho bất kỳ quốc gia nào khác.*

Принцип мирного разрешения международных споров - (nguyên tắc giải quyết hòa bình các tranh chấp quốc tế) совершенный метод, система способов и механизмов, обеспечивающих мирное сотрудничество субъектов международного права во всех областях международных отношений и позволяющих выбирать конкретные средства такого рода, требовать, чтобы спорящие не уклонялись от поиска приемлемых для них форм мирного разрешения противоречий - *phương pháp hoàn thiện, một hệ thống các phương pháp và cơ chế bảo đảm sự*

hợp tác hòa bình của các chủ thể của luật quốc tế trong mọi lĩnh vực quan hệ quốc tế và cho phép lựa chọn các phương thức cụ thể thuộc loại này, đòi hỏi các bên tranh chấp không né tránh việc tìm kiếm các hình thức có thể chấp nhận được, giải quyết hòa bình các mâu thuẫn.

Nguyên tắc невмешательства во внутренние права государств - (nguyên tắc không can thiệp vào công việc nội bộ của các quốc gia) đảm bảo thực hiện của quốc gia, bảo đảm quyền tự do phát triển kinh tế, phát triển bản sắc văn hóa, tham gia vào các quan hệ quốc tế.

Nguyên tắc bất khả xâm phạm biên giới nhà nước (nguyên tắc bất khả xâm phạm biên giới nhà nước) định nghĩa các hình thức hợp tác giữa các quốc gia trong việc bảo đảm và bảo vệ biên giới, bao gồm cả việc ký kết các hiệp ước phân định và cắm mốc, tự vệ tập thể, giải quyết tranh

chấp biên giới và xây dựng các cơ chế phù hợp.

Принцип равноправия и самоопределения народов и наций - (nguyên tắc bình đẳng và quyền tự quyết của các dân tộc và quốc gia) đảm bảo thực hiện của quốc gia, bảo đảm quyền tự do phát triển kinh tế, phát triển bản sắc văn hóa, tham gia vào các quan hệ quốc tế.

Принцип сотрудничества - (nguyên tắc hợp tác) định nghĩa các hình thức hợp tác giữa các quốc gia trong việc bảo đảm và bảo vệ biên giới, bao gồm cả việc ký kết các hiệp ước phân định và cắm mốc, tự vệ tập thể, giải quyết tranh

Принцип суверенного равенства государств - (nguyên tắc bình đẳng chủ quyền của các quốc gia) định nghĩa các hình thức hợp tác giữa các quốc gia trong việc bảo đảm và bảo vệ biên giới, bao gồm cả việc ký kết các hiệp ước phân định và cắm mốc, tự vệ tập thể, giải quyết tranh

gia)   **zакрепление**   **основной**
особенности международного права,
наличие у его основных субъектов
качества суверенитета, и в силу этого
их   **юрйдическое**   **равенство**
независимо   от   времени
возникновения,   **территориальных,**
демографических,   **экономических**
либо иных факторов - *củng cố các đặc điểm chính của luật quốc tế, sự hiện diện của chất lượng chủ quyền trong các chủ thể chính của nó, và do đó sự bình đẳng về mặt pháp lý của chúng bất kể thời gian xuất xứ, lãnh thổ, nhân khẩu, kinh tế hoặc các yếu tố khác.*

Принцип территориальной целостности государства - (nguyên tắc toàn vẹn lãnh thổ của quốc gia)
защита права государства на целостность и неприкосновенность его территории, для чего могут использоваться допустимые международным правом юридические и иные средства, включая национальные - *bảo vệ quyền của nhà nước đối với sự toàn vẹn và bất khả xâm phạm của lãnh thổ của mình, mà luật pháp và các phương tiện khác được luật pháp quốc tế chấp nhận, bao gồm cả quốc gia.*

Принцип уважения прав и основных свобод человека - (nguyên tắc tôn trọng quyền con người và các quyền tự do cơ bản) обеспечение государствами нерушимости прав

человека на своей территории и за ее пределами - *đảm bảo cho các quốc gia quyền bất khả xâm phạm về quyền con người trên lãnh thổ của họ và ở nước ngoài.*

Разоружение - (giải giáp vũ khí) комплекс международно-правовых норм, способов и методов для успешного решения проблемы разоружения и сокращения вооружений, как в полном объеме, так и по частям - *tập hợp các quy phạm pháp luật quốc tế, các phương pháp và cách thức để giải quyết thành công vấn đề giải trừ vũ khí và cắt giảm vũ khí, cả toàn bộ và từng phần.*

Ратификация - (phê chuẩn)
два отдельных процедурных действия: во-первых, так называемая ратификация в конституционном смысле - акт соответствующего государственного органа, который одобряет   подписанный международный договор; во-вторых, собственно   международная процедура, которая вводит договор в силу путем официального обмена ратификационными грамотами или путем их депонирования - *hai hành động thủ tục riêng biệt: thứ nhất, cái gọi là phê chuẩn theo nghĩa hiến pháp - một hành động của cơ quan nhà nước có liên quan phê duyệt điều ước quốc tế đã ký kết; thứ hai, bản thân thủ tục quốc tế, đưa hiệp ước có hiệu lực thông qua việc*

trao đổi chính thức các văn kiện phê chuẩn hoặc bằng cách lưu chiếu chúng.

Реинтеграция - (phục hồi quốc tịch) восстановление в гражданстве - *phục hồi quyền công dân, quốc tịch.*

Репарация - (sửa chữa - bất kỳ biện pháp nào mà nguyên đơn mong đợi từ quốc gia bị đơn) любые меры, применения которых истец ожидает от государства-ответчика - *bất kỳ biện pháp nào mà nguyên đơn mong đợi chính phủ bị đơn thực hiện.*

Реституция в натуре - (phục hồi nguyên trạng) возвращение захваченных объектов. Явление исключительно редкое, так как огромное большинство конвенций об урегулировании взаимных претензий предусматривает возмещение лишь финансовых требований. Эта форма удовлетворения достаточно давно существует в международном праве, но определить условия ее применения довольно трудно - *trả lại các đối tượng bị xâm chiếm, bắt giữ. Hiện tượng này cực kỳ hiếm, vì phần lớn các công ước về giải quyết các khiếu nại lẫn nhau chỉ quy định việc bồi hoàn các khiếu nại tài chính. Hình thức thỏa mãn này đã tồn tại từ lâu trong luật pháp quốc tế, nhưng khá khó để xác định các điều kiện áp dụng.*

Самоисполнимый договор - (hiệp ước tự thi hành) договор, нормы которого могут применяться

во внутригосударственном праве без каких-либо конкретизирующих и дополняющих внутригосударственных норм - *hiệp ước có các quy tắc có thể được áp dụng trong luật trong nước mà không cần quy định cụ thể hoặc bổ sung cho các quy tắc trong nước.*

Санкция международно-правовой нормы - (chế tài của các quy phạm quốc tế) это указание на те меры принуждения, которые применяются к нарушившему запрет или не исполнившему требование нормы права субъекту. Представляет собой меру обеспечения реализации международно-правовой ответственности в конкретной форме - *đây là dấu hiệu cho thấy các biện pháp cưỡng chế được áp dụng đối với đối tượng đã vi phạm điều cấm hoặc không thực hiện yêu cầu của nhà nước pháp quyền. Là biện pháp bảo đảm thực hiện trách nhiệm pháp lý quốc tế dưới một hình thức cụ thể.*

Сатисфакция - (hình thức bồi thường thiệt hại do nhà nước gây ra bởi hành động vi phạm luật pháp quốc tế) форма международной ответственности. Преследует три цели: принесение извинений либо иное признание неправомерности совершенного (салют флагу); наказание виновных и принятие мер к предотвращению повторения

подобных нарушений - *hình thức trách nhiệm quốc tế. Nó theo đuổi ba mục tiêu: xin lỗi hoặc công nhận sự bất hợp pháp của người đã cam kết (chào cờ); trừng trị thủ phạm và thực hiện các biện pháp ngăn chặn sự tái diễn của các hành vi vi phạm tương tự.*

Система коллективных мер по разоружению - (hệ thống các biện pháp tập thể để giải giáp vũ khí) это комплекс мер, призванных ограничить и, в конечном счете, ликвидировать материальные средства ведения войны - *tập hợp các biện pháp được thiết kế để hạn chế và cuối cùng là loại bỏ các phương tiện chiến tranh.*

Система международного права - (hệ thống pháp luật quốc tế) объективно существующая целостность внутренне взаимосвязанных элементов: отраслей, подотраслей, институтов международного права, всех его понятий и категорий - *tồn tại khách quan tính toàn vẹn của các yếu tố liên quan nội tại với nhau: các ngành, các phân ngành, các thể chế của luật quốc tế, tất cả các khái niệm và phạm trù của nó.*

Средства мирного разрешения споров - (phương tiện giải quyết hòa bình các tranh chấp) международно-правовые способы и процедуры урегулирования споров

между субъектами международного права в соответствии с принципами международного права без применения принуждения в какой-либо форме - *các phương thức và thủ tục pháp lý quốc tế để giải quyết tranh chấp giữa các chủ thể của luật quốc tế phù hợp với các nguyên tắc của luật quốc tế mà không sử dụng biện pháp cưỡng chế dưới bất kỳ hình thức nào.*

Субъекты международного права - (chủ thể của luật pháp quốc tế) участники международных отношений, обладающие международными правами и обязанностями, осуществляющие их на основе международного права и несущие в необходимых случаях международно-правовую ответственность - *người tham gia quan hệ quốc tế, có các quyền và nghĩa vụ quốc tế, thực hiện chúng trên cơ sở luật pháp quốc tế và chịu trách nhiệm pháp lý quốc tế, nếu cần.*

Современная концепция обеспечения безопасности в рамках ООН - (khái niệm hiện đại về an ninh trong Liên Hợp Quốc) превентивная дипломатия; миротворчество; поддержание мира; миростроительство - *ngoại giao phòng ngừa; gìn giữ hòa bình; giữ hòa bình; xây dựng hòa bình.*

Специализированные учреждения ООН - (các cơ quan

chuyên môn của Liên Hợp Quốc) специализированные международные (межправительственные) организации, они создаются на основе межправительственных соглашений и облечены международной ответственностью в области экономики, культуры, образования, здравоохранения, в социальной области и других подобных областях - *các tổ chức quốc tế chuyên môn (liên chính phủ), được thành lập trên cơ sở các hiệp định liên chính phủ và chịu trách nhiệm quốc tế trong lĩnh vực kinh tế, văn hóa, giáo dục, y tế, trong lĩnh vực xã hội và các lĩnh vực tương tự khác.*

Специальный (преференциальный) режим - (chế độ đặc biệt (ưu đãi)) преимущества прав одних иностранных граждан в сравнении с другими иностранными гражданами, но не по отношению к собственным гражданам - *lợi thế của các quyền của một số công dân nước ngoài so với các công dân nước ngoài khác, nhưng không phải trong mối quan hệ với công dân của họ.*

Структура международного договора - (cấu trúc của hiệp ước quốc tế) преамбула, основная часть, заключительные положения, подписи сторон - *lời mở đầu, nội dung chính, điều khoản cuối cùng, chữ ký của các bên.*

Театр военных действий на море - (vùng chiến sự trên biển) пространство, включающее внутренние и территориальные воды воюющих государств, прилежащие и экономические зоны, а также воды открытого моря, которые должны быть ограничены военными и блокадными зонами, и воздушное пространство над ними - *không gian bao gồm cả vùng nội thủy và lãnh hải của các quốc gia hiếu chiến, vùng tiếp giáp và kinh tế, cũng như vùng nước của biển cả, cần được giới hạn bởi các khu vực quân sự và phong tỏa, và không gian trên không.*

Театр войны - (khu vực chiến tranh, chiến sự) вся территория воюющих государств (сухопутная, морская и воздушное пространства над ними), на которой они могут вести военные действия, за исключением точно определенных изъятий, устанавливаемых действующими нормами международного права - *toàn bộ lãnh thổ của các quốc gia hiếu chiến (đất liền, vùng biển và vùng trời phía trên họ) mà họ có thể tiến hành các hoạt động quân sự, ngoại trừ các ngoại lệ được xác định rõ ràng theo các quy tắc hiện hành của luật pháp quốc tế.*

Теория универсального (полного) правопреемства - (lý thuyết về sự kế thừa phổ quát (đầy

đủ)) эта научная концепция, согласно которой государство представляет собой юридическое лицо, обладающее единством территории, населения, политической организации, прав и обязанностей, которые переходят к правопреемнику - *khái niệm khoa học này, theo đó nhà nước là một pháp nhân với sự thống nhất của lãnh thổ, dân cư, tổ chức chính trị, các quyền và nghĩa vụ, được chuyển giao cho người kế thừa hợp pháp.*

Территориальное море (территориальные воды) - (lãnh hải) морской пояс, прилегающий к берегу или внутренним морским (или архипелажным) водам государства, на который распространяется его суверенитет - *vành đai biển tiếp giáp với bờ biển hoặc vùng nước biển nội địa (hoặc quần đảo) của quốc gia thuộc chủ quyền của quốc gia đó.*

Территория - (lãnh thổ) пространства земного шара с его сухопутной и водной поверхностью, недра; воздушное пространство, космическое пространство и находящиеся в нем небесные тела - *không gian của địa cầu với mặt đất và mặt nước, ruột của nó; vùng trời, không gian bên ngoài và các thiên thể trong đó.*

Территория со смешанным правовым режимом - (lãnh thổ với một chế độ pháp lý hỗn hợp)

континентальный шельф (материковый склон и часть морского дна) и экономическая зона (морские акватории на расстоянии до 200 морских миль) имеют существенные особенности: **прибрежные государства** наделены суверенными правами по разведке и разработке ресурсе в пределах этих пространств при сохранении за всеми другими государствами свободы судоходства и ряда других прав в соответствии с международными нормами и правилами прибрежных государств - *thêm lục địa (sườn lục địa và một phần đáy biển) và vùng kinh tế (các vùng biển ở khoảng cách đến 200 hải lý) có các đặc điểm quan trọng: các quốc gia ven biển được trao quyền chủ quyền để khám phá và phát triển tài nguyên trong những không gian này, đồng thời duy trì quyền tự do hàng hải cho tất cả các quốc gia khác và một số quyền khác phù hợp với các chuẩn mực và quy tắc quốc tế của các quốc gia ven biển.*

Толкование международных договоров - (giải thích hiệp ước quốc tế) выяснение действительного смысла и содержания договора; применение договора невозможно без уяснения действительного содержания его положений применительно к конкретным условиям - *làm rõ ý nghĩa thực sự và nội dung của hiệp ước quốc tế; Việc áp*

dụng hiệp ước quốc tế là không thể nếu không hiểu nội dung thực tế của các điều khoản trong hiệp ước quốc tế liên quan đến các điều kiện cụ thể.

Транснациональные преступления - (tội phạm xuyên quốc gia) *общееуголовные преступления, подпадающие под юрисдикцию двух и более государств - các tội phạm phổ biến thuộc thẩm quyền của hai hoặc nhiều tiểu bang.*

Трансферт - (sự chuyển đổi ồ ạt sang quốc tịch một quốc gia khác của dân cư vùng lãnh thổ chuyển giao) *массовый переход населения передаваемой территории в гражданство другого государства - chuyển hàng loạt dân số của lãnh thổ được chuyển giao sang quốc tịch của một quốc gia khác.*

Утверждение договора - (phê duyệt hiệp ước) *это окончательное одобрение договора правительством или министерством, либо другим ведомством, если договор относится к их компетенции - đây là sự chấp thuận cuối cùng của hiệp ước quốc tế bởi chính phủ hoặc các bộ, nếu hiệp ước quốc tế thuộc thẩm quyền của họ.*

Филиация - (quyền quốc tịch xuất hiện thực tế từ thời điểm sinh ra) *право на гражданство возникает в силу факта самого рождения - quyền công dân phát sinh từ thời điểm sinh ra.*

Форма международного договора - (hình thức của hiệp ước quốc tế) *письменная и устная (джентльменское соглашение), в качестве элементов включает язык, структуру и наименование - bằng văn bản và bằng miệng (thỏa thuận của các quý ông), các yếu tố bao gồm ngôn ngữ, cấu trúc và tên.*

Функциональная концепция членства - (khái niệm thành viên chức năng) *основана на специальных целях организаций. Суть концепции состоит в том, что членами организаций, наряду с государствами, являются специализированные учреждения и территории (Всемирный почтовый союз включает союз почтовых администраций) - dựa trên các tổ chức có mục đích đặc biệt. Bản chất của khái niệm này là các thành viên của các tổ chức, cùng với các quốc gia, là các cơ quan chuyên môn và lãnh thổ (Liên minh Bưu chính thế giới bao gồm liên minh các cơ quan bưu chính).*

Экзекватура - (sự đồng ý của nước chủ nhà đối với nhiệm vụ lãnh sự) *согласие государства пребывания на исполнение консулом своих обязанностей - sự đồng ý của nước tiếp nhận để lãnh sự thực hiện nhiệm vụ của mình.*

Экономическая зона - (khu kinh tế) *это район открытого моря*

шириной до 200 морских миль, в котором действует режим этого пространства, основанный на свободах открытого моря, а также - в изъятие из этого режима - прибрежному государству предоставлен четко установленный конвенцией 1982 г. объем прав и юрисдикций - *là khu vực biển cả với chiều rộng lên đến 200 hải lý, trong đó chế độ của không gian này, dựa trên các quyền tự do biển cả, có hiệu lực, và cũng như một sự miễn trừ đối với chế độ này, quốc gia ven biển đã được công ước năm 1982 trao cho phạm vi quyền và khu vực tài phán rõ ràng.*

Юридическая обязательность норм международного права - (nghĩa vụ pháp lý của luật pháp quốc tế) характерная черта правовых норм, заключающаяся в правовом долженствовании их адресатов - *tính năng đặc trưng của các quy phạm pháp luật, bao gồm nghĩa vụ pháp lý đến những người mà vấn đề của họ được giải quyết.*

ГЛАВА 8. ТРУДОВОЕ ПРАВО (LUẬT LAO ĐỘNG)

Администрация - (bộ phận hành chính) должностные лица, осуществляющие функции: организации и управления трудом и персоналом и обладающие властно-распорядительными полномочиями (руководители организации, заместители руководителя главные специалисты, руководитель структурных подразделений, которым делегированы управленческие полномочия) - *cán bộ thực hiện các chức năng: tổ chức, quản lý lao động, cán bộ và có quyền lực, quyền hạn hành chính (người đứng đầu, cấp phó, chuyên viên chính, trưởng bộ phận cơ cấu được giao quyền quản lý).*

Аккордная оплата труда - (lương theo sản phẩm, lương khoán) разновидность сдельной оплаты труда, при которой размер оплаты определяется не за единицу работы, а за ее отдельные этапы или за всю работу. Аккордная оплата труда устанавливается для бригады, состоящей из работников разных специальностей, в аккордном наряде на основе действующих норм труда и расценок. Между рабочими бригады при аккордной оплате труда заработная плата распределяется пропорционально отработанному

каждым времени в соответствии с присвоенным разрядом - *một loại thanh toán theo công việc, trong đó số tiền thanh toán được xác định không phải cho một đơn vị công việc, mà cho các giai đoạn riêng lẻ hoặc cho toàn bộ công việc. Tiền lương một lần được thiết lập cho một nhóm bao gồm những người lao động thuộc các chuyên ngành khác nhau, mặc một lần, dựa trên các tiêu chuẩn và mức lao động hiện hành. Với hình thức trả lương khoán, tiền lương được chia cho công nhân của lứa đoàn tương ứng với công việc từng lần phù hợp với ngạch được giao.*

Аморальный проступок - (hành vi vi phạm đạo đức) проступок, не совместимый с продолжением работы, связанной с выполнением воспитательных функций, является основанием для прекращения трудового договора. Прекращение трудового договора по указанному основанию не является мерой дисциплинарного взыскания, применение которой обусловлено сроками, установленными законом. Как аморальный проступок работника, выполняющего воспитательные функции, расценивается появление его в нетрезвом состоянии в общественных местах, неправомерное поведение в быту, вовлечение несовершеннолетних в пьянство и

т.д. - *hành động không phù hợp với việc tiếp tục làm công việc liên quan đến việc thực hiện chức năng giáo dục là căn cứ để chấm dứt hợp đồng lao động. Việc chấm dứt hợp đồng lao động trên cơ sở này không phải là một biện pháp kỷ luật, việc áp dụng là do các điều khoản được quy định bởi pháp luật. Là một hành vi vi phạm trái đạo đức đối với một nhân viên thực hiện chức năng giáo dục, việc anh ta xuất hiện trong tình trạng say xỉn ở nơi công cộng, hành vi sai trái trong cuộc sống hàng ngày, lôi kéo trẻ vị thành niên say rượu, v.v., được coi là hành vi phạm đạo đức.*

Аттестация - (chứng nhận) проверка деловой квалификации работника в целях определения уровня его подготовки и соответствия занимаемой должности или выполняемой работе. Аттестация проводится периодически (один раз в 2-5 лет) на основании нормативных правовых актов, регламентирующих порядок и условия проведения аттестации, принимаемых либо в централизованном порядке, либо в локальном (Положение о порядке и сроках проведения аттестации, утверждаемое руководителем организации) - *kiểm tra trình độ kinh doanh của người lao động để xác định mức độ đào tạo và mức độ phù hợp của người đó đối với vị trí đảm nhiệm hoặc công việc đã thực hiện. Việc chứng nhận*

được thực hiện định kỳ (2-5 năm một lần) trên cơ sở các quy định pháp luật quy định về thủ tục và điều kiện tiến hành chứng nhận, được thông qua ở trung ương hoặc địa phương (Quy định về thủ tục và thời gian chứng nhận, được phê duyệt bởi người đứng đầu cơ quan).

Аттестация рабочих мест по условиям труда - (chứng nhận của nơi làm việc về điều kiện làm việc) оценка условий труда на рабочих местах в целях выявления вредных и (или) опасных производственных факторов и осуществления мероприятий по приведению условий труда в соответствие с государственными нормативными требованиями охраны труда - đánh giá điều kiện lao động tại nơi làm việc để xác định các yếu tố sản xuất có hại, (hoặc) nguy hiểm và thực hiện các biện pháp tạo điều kiện lao động phù hợp với yêu cầu của nhà nước về bảo hộ lao động.

Базовый оклад (базовый должностной оклад), базовая ставка заработной платы - (lương cơ sở) минимальные оклад (должностной оклад), ставка заработной платы работника государственного или муниципального учреждения, осуществляющего профессиональную деятельность по

профессии рабочего или должности служащего, входящим в соответствующую профессиональную квалификационную группу, без учета компенсационных, стимулирующих и социальных выплат - mức lương tối thiểu (lương chính thức), mức lương của người lao động thuộc cơ quan nhà nước, thành phố trực thuộc trung ương thực hiện các hoạt động nghề nghiệp thuộc ngành nghề của công nhân, viên chức thuộc nhóm trình độ chuyên môn tương ứng, không bao gồm các khoản đãi ngộ, khuyến khích và các khoản xã hội.

Безопасные условия труда - (các điều kiện an toàn lao động) условия труда, при которых воздействие на работающих вредных и (или) опасных производственных факторов исключено либо уровни их воздействия не превышают установленных нормативов - các điều kiện làm việc trong đó loại trừ tiếp xúc với các yếu tố sản xuất có hại và (hoặc) nguy hiểm hoặc mức độ phơi nhiễm của chúng không vượt quá tiêu chuẩn đã thiết lập.

Безработица - (thất nghiệp) незанятость трудоспособных граждан, желающих иметь работу. Безработными признаются трудоспособные граждане, которые не имеют работы и заработка,

зарегистрированы в органах службы занятости в целях поиска подходящей работы, ищут работу и готовы приступить к ней - *tình trạng thất nghiệp của người lao động bình thường*. Người lao động bình thường được coi là thất nghiệp khi không có việc làm và thu nhập, đã đăng ký với dịch vụ việc làm để tìm một công việc phù hợp, đang tìm việc và sẵn sàng bắt đầu công việc đó.

Бригадная (коллективная) материальная ответственность за причинение вреда - (trách nhiệm vật chất tập thể do gây thiệt hại gây ra) разновидность полной договорной материальной ответственности за необеспечение сохранности имущества и других ценностей переданных группе работников. Бригадная материальная ответственность вводится в случаях, когда в связи с совместным выполнением бригадой работников работ, связанных с хранением, обработкой, продажей, перевозкой или применением в процессе производства переданных им ценностей, невозможно разграничить материальную ответственность каждого работника и заключить с ним индивидуальный договор о полной материальной ответственности. При такой ответственности ущерб, причиненный работодателю,

возмещается полностью, но за счет всех членов бригады - *một loại trách nhiệm hợp đồng đầy đủ do không đảm bảo an toàn cho tài sản và các vật có giá trị khác được chuyển giao cho một nhóm nhân viên*. Trách nhiệm của lũ đoàn được đưa ra trong trường hợp do một nhóm công nhân cùng thực hiện các công việc liên quan đến việc cất giữ, chế biến, mua bán, vận chuyển hoặc sử dụng các giá trị được chuyển giao cho họ trong quá trình sản xuất, không thể phân định được. trách nhiệm của từng nhân viên và ký kết hợp đồng cá nhân với anh ta về trách nhiệm vật chất đầy đủ. Với trách nhiệm như vậy, thiệt hại gây ra cho người sử dụng lao động sẽ được bồi thường toàn bộ, nhưng tất cả các thành viên trong nhóm phải trả.

Вахтовый метод - (phương pháp thay đổi, theo ca) особая форма осуществления трудового процесса вне места постоянного проживания работников, когда не может быть обеспечено ежедневное их возвращение к месту постоянного проживания - *một hình thức đặc biệt để thực hiện quá trình lao động ngoài nơi thường trú của người lao động, khi hàng ngày của họ không thể bảo đảm việc trở về nơi thường trú*.

Восстановление на работе - (phục hồi công việc) это возвращение неправомерно уволенного или переведенного работника в прежнее

правовое положение, которое существовало до незаконного прекращения или изменения трудового правоотношения. В соответствии Трудового кодекса РФ в случае увольнения без законного основания или с нарушением установленного порядка увольнения либо незаконного перевода на другую работу работник органом, рассматривающим трудовой спор должен быть восстановлен на прежней работе, т.е. в той же самой организации и структурном подразделении, по прежней специальности или должности, с теми же условиями труда и размером оплаты - *đây là việc một nhân viên bị sa thải hoặc chuyển bất hợp pháp trở lại vị trí hợp pháp trước đó tồn tại trước khi chấm dứt hoặc thay đổi quan hệ lao động một cách bất hợp pháp. Theo quy định của Bộ luật Lao động của Liên bang Nga, trong trường hợp sa thải không có căn cứ pháp lý hoặc vi phạm thủ tục sa thải hoặc chuyển bất hợp pháp sang công việc khác, người lao động bị cơ quan xem xét tranh chấp lao động phải được phục hồi tại công việc trước đây, nghĩa là trong cùng một tổ chức và đơn vị cơ cấu, theo chuyên môn hoặc chức vụ trước đây, với điều kiện làm việc và mức lương như nhau.*

Вредный производственный фактор - (yếu tố sản xuất có hại) производственный фактор, воздействие которого на работника может привести к его заболеванию - *yếu tố sản xuất, tác động của nó đối với một nhân viên có thể dẫn đến bệnh tật của họ.*

Время отдыха - (thời gian nghỉ ngơi) время, в течение которого работник свободен от исполнения трудовых обязанностей и которое он может использовать по своему усмотрению - *thời gian mà nhân viên không phải làm nhiệm vụ và có thể sử dụng nó theo quyết định của riêng mình.*

Вредные и тяжелые условия труда - (điều kiện lao động có hại và khó khăn) характеризуются наличием вредных производственных факторов, превышающих гигиенические нормативы и оказывающих неблагоприятное воздействие на организм работника или его потомство - *được đặc trưng bởi sự hiện diện của các yếu tố sản xuất có hại vượt quá tiêu chuẩn vệ sinh và có ảnh hưởng xấu đến cơ thể của nhân viên hoặc con cái của họ.*

Временная нетрудоспособность - (mất khả năng năng lao động tạm thời) невозможность выполнения работником трудовых обязанностей из-за болезни (травмы), а также в

случаях, когда работник сохраняет трудоспособность, но освобождается от работы по определенным причинам социального или профилактического характера (при необходимости ухода за больным членом семьи, карантине). Документом, удостоверяющим временную нетрудоспособность и подтверждающим временное освобождение от работы, является листок нетрудоспособности. Утраченный за период временного освобождения от работы заработок компенсируется выплатой соответствующего пособия за счет средств Фонда социального страхования - *người lao động không có khả năng hoàn thành nhiệm vụ công việc của mình do ốm đau (thương tật), cũng như trong trường hợp người lao động vẫn có thể làm việc, nhưng bị cho thôi việc vì một số lý do xã hội hoặc phòng bệnh (nếu cần, chăm sóc gia đình ốm thành viên, kiểm dịch). Văn bản xác nhận thương tật tạm thời và xác nhận tạm thời thôi việc là giấy chứng nhận mất khả năng lao động. Phần thu nhập bị mất trong thời gian tạm thời thôi việc được bù đắp bằng khoản trợ cấp tương ứng bằng chi phí của Quỹ bảo hiểm xã hội.*

Временные работники - (người lao động tạm thời) работники, принятые на работу на срок до 2

месяцев. При приеме на работу в качестве временных работников испытание с целью проверки соответствия работника поручаемой ему работе не устанавливается - *nhân viên được thuê tối đa 2 tháng. Khi thuê làm công nhân tạm thời, một bài kiểm tra để xác minh sự tuân thủ của nhân viên đối với công việc được giao cho anh ta không được thiết lập.*

Время отдыха - (thời gian nghỉ ngơi) время, в течение которого работник свободен от исполнения трудовых обязанностей и которое он может использовать по своему усмотрению. Закон закрепляет следующие виды времени отдыха: а) перерывы в течение рабочего дня (смены); б) ежедневный отдых (междусменный перерыв); в) еженедельный отдых (выходные дни); г) ежегодные нерабочие праздничные дни; д) ежегодный отпуск - *thời gian mà người lao động không phải thực hiện nghĩa vụ lao động và có thể sử dụng theo ý mình. Pháp luật quy định các loại thời gian nghỉ ngơi sau đây: a) nghỉ giải lao trong ngày làm việc (ca làm việc); b) nghỉ ngơi hàng ngày (nghỉ giữa ca); c) nghỉ hàng tuần (ngày nghỉ); d) những ngày nghỉ không làm việc hàng năm; e) nghỉ phép hàng năm.*

Вынужденный прогул - (buộc phải trốn việc) время, в течение

которого работник вследствие неправомерных виновных действий работодателя не может выполнять трудовую функцию - *thời gian người sử dụng lao động do hành vi trái pháp luật của người sử dụng lao động mà người lao động không thể thực hiện được chức năng lao động.*

Выходное пособие - (trợ cấp thôi việc) единовременная денежная сумма, которая выплачивается работнику в установленных законом случаях при прекращении трудового договора - *khoản tiền trả một lần cho người lao động trong các trường hợp theo quy định của pháp luật khi chấm dứt hợp đồng lao động.*

Гарантии - (đảm bảo) средства, способы и условия, с помощью которых обеспечивается осуществление предоставленных работникам прав в области социально-трудовых отношений - *phương tiện, phương thức và điều kiện bảo đảm thực hiện các quyền đối với người lao động trong lĩnh vực quan hệ xã hội và lao động.*

Гарантии - (biện pháp bảo vệ, đảm bảo) средства, способы и условия, с помощью которых обеспечивается осуществление предоставленных работникам прав в области социально-трудовых отношений. Гарантии, установленные законом, обеспечивают реализацию

предоставленных работникам прав и могут носить как нематериальный (предоставление другой работы, сохранение места работы), так и материальный характер (сохранение среднего заработка на период учебного отпуска, служебной командировки) - *phương tiện, phương thức và điều kiện bảo đảm việc thực hiện các quyền đối với người lao động trong lĩnh vực quan hệ xã hội và lao động. Các bảo đảm do pháp luật quy định nhằm đảm bảo việc thực hiện các quyền được cấp cho người lao động và có thể là cả vô hình (cung cấp một công việc khác, duy trì một công việc) và vật chất (bảo toàn thu nhập bình quân trong thời gian nghỉ học, đi công tác).*

Генеральное соглашение - (thỏa thuận chung) устанавливает общие принципы регулирования социально-трудовых отношений и связанных с ними экономических отношений на федеральном уровне - *thiết lập các nguyên tắc chung để điều chỉnh các quan hệ xã hội, lao động và các quan hệ kinh tế liên quan ở cấp liên bang.*

Государственное социальное страхование - (bảo hiểm xã hội nhà nước) это система социальной защиты работников, основанная на страховых взносах, гарантирующая получение денежного дохода в старости, в случае болезни,

инвалидности. Таким образом, это организационно-правовой и финансовый механизм, посредством которого происходит перераспределение общественных доходов в пользу нетрудоспособных членов общества. Система государственного социального страхования состоит из трех самостоятельных систем страхования: пенсионного страхования, медицинского страхования, социального страхования, каждая из которых обеспечивает защиту от определенного вида социального риска - *là hệ thống bảo trợ xã hội của người lao động dựa trên việc đóng bảo hiểm, đảm bảo nhận được thu nhập bằng tiền mặt khi về già, trong trường hợp ốm đau, tàn tật. Như vậy, đây là một cơ chế tổ chức, luật pháp và tài chính, thông qua đó thu nhập xã hội được phân phối lại có lợi cho các thành viên khuyết tật trong xã hội. Hệ thống bảo hiểm xã hội nhà nước bao gồm ba hệ thống bảo hiểm độc lập: bảo hiểm hưu trí, bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội, mỗi hệ thống bảo hiểm chống lại một loại rủi ro xã hội nhất định.*

Государственный инспектор по охране труда - (thanh tra lao động nhà nước) это должностное лицо государственной инспекции труда, осуществляющее надзор и контроль

за соблюдением законодательства об охране труда - *là một quan chức của thanh tra lao động nhà nước, người giám sát và giám sát việc tuân thủ luật bảo hộ lao động.*

Государственный правовой инспектор труда - (thanh tra pháp luật lao động nhà nước) должностное лицо государственной инспекции труда, осуществляющее надзор и контроль за соблюдением законодательства о труде. На должность государственного правового инспектора труда назначается лицо, имеющее высшее юридическое образование и стаж практической работы не менее 3 лет - *quan chức của cơ quan thanh tra lao động nhà nước, người giám sát và theo dõi việc tuân thủ pháp luật lao động. Người có trình độ chuyên môn cao hơn về pháp luật và có ít nhất 3 năm kinh nghiệm làm việc thực tế được bổ nhiệm vào chức danh Thanh tra viên pháp luật nhà nước về lao động.*

Государственный служащий - (nhân viên nhà nước) гражданин РФ, исполняющий в порядке, установленном федеральным законом, обязанности по государственной должности, отнесенной к государственной службе, за денежное вознаграждение, выплачиваемое за счет средств федерального бюджета или средств

бюджета соответствующего субъекта РФ - *công dân của Liên bang Nga thực hiện, theo thủ tục do luật liên bang quy định, các nhiệm vụ trong một cơ quan công quyền do hoạt động công ích, đối với thù lao bằng tiền được trả từ ngân sách liên bang hoặc quỹ ngân sách của đơn vị cấu thành tương ứng của Liên bang Nga.*

Государственная экспертиза условий труда - (giám định nhà nước các điều kiện lao động) оценка соответствия объекта экспертизы государственным нормативным требованиям охраны труда - *giám định nhà nước về bảo hộ lao động.*

График отпусков - (lịch nghỉ) локальный нормативный акт, фиксирующий очередность предоставления ежегодных отпусков, которая устанавливается администрацией с учетом мнения выборного профсоюзного органа. График отпусков составляется и утверждается работодателем не позднее чем за две недели до наступления календарного года. При составлении графика необходимо соблюдать следующее правило - отпуск не должен начинаться раньше, чем рабочий год, за который он предоставляется. Работодатель обязан уведомить каждого работника о времени начала его отпуска не позднее чем за две недели - *đạo luật*

quy định của địa phương ấn định trình tự cho phép nghỉ hàng năm, do chính quyền thiết lập, có tính đến ý kiến của cơ quan công đoàn được bầu. Lịch nghỉ được người sử dụng lao động lập và phê duyệt không muộn hơn hai tuần trước khi bắt đầu năm dương lịch. Khi lập lịch trình, phải tuân thủ quy tắc sau - kỳ nghỉ không được bắt đầu sớm hơn năm làm việc mà nó được cấp. Người sử dụng lao động có nghĩa vụ thông báo cho mỗi người lao động về thời gian bắt đầu kỳ nghỉ của họ trước hai tuần.

График сменности - (lịch đổi ca) расписание выходов на работу, в котором устанавливаются время начала и окончания работы, ее продолжительность, порядок перехода работников из одной смены в другую и т.п. Продолжительность рабочего времени в течение смены определяется в зависимости от установленной нормы рабочего времени и вида рабочей недели. При составлении графиков сменности работодатель учитывает мнение представительного органа работников. Графики сменности доводятся до сведения работников не позднее чем за один месяц до введения их в действие - *thời gian biểu để đi làm, trong đó đặt thời gian bắt đầu và kết thúc công việc, thời gian của nó, thủ tục chuyển công nhân từ ca này sang ca khác, v.v. Thời giờ làm việc*

trong ca được xác định tùy thuộc vào định mức giờ làm việc đã được thiết lập và loại hình tuần làm việc. Khi lập lịch làm việc, người sử dụng lao động phải xem xét ý kiến của cơ quan đại diện người lao động. Lịch làm việc được thông báo cho nhân viên chậm nhất là một tháng trước khi chúng có hiệu lực.

Денежная компенсация за отпуск - (bồi thường tiền mặt cho kỳ nghỉ) денежная сумма, выплачиваемая работникам взамен неиспользованного ими отпуска. При прекращении трудового договора независимо от основания увольнения работник должен получить компенсацию за все неиспользованные ко дню увольнения отпуска. При увольнении работника до окончания того рабочего года, в счет которого он уже получил отпуск, производится удержание из заработной платы за неотработанные дни отпуска - *số tiền trả cho người lao động để trả lại cho kỳ nghỉ không sử dụng của họ. Khi chấm dứt hợp đồng lao động, bất kể lý do sa thải là gì, người lao động phải được bồi thường toàn bộ thời gian nghỉ việc chưa sử dụng đến ngày bị sa thải. Khi người lao động bị sa thải trước khi kết thúc năm làm việc do anh ta đã nhận được một kỳ nghỉ, một khoản khấu trừ được thực hiện từ tiền lương cho những ngày nghỉ không làm việc.*

Дисциплина труда - (kỷ luật lao động) обязательное для всех работников подчинение правилам поведения, определенным в соответствии с настоящим Кодексом, иными федеральными законами, коллективным договором, соглашениями, локальными нормативными актами, трудовым договором - *bắt buộc tất cả nhân viên tuân theo các quy tắc ứng xử được xác định theo Bộ luật lao động, các luật liên bang khác, thỏa thuận thương lượng tập thể, thỏa thuận, quy định địa phương, hợp đồng lao động.*

Дисциплинарный проступок - (vi phạm kỷ luật, lỗi kỷ luật) это противоправное виновное невыполнение или ненадлежащее исполнение работником своих трудовых обязанностей, а также нарушение правил внутреннего распорядка - *là hành vi trái pháp luật có thể xảy ra hoặc việc thực hiện không đúng nhiệm vụ của một nhân viên cũng như vi phạm các quy định nội bộ.*

Дисциплинарная ответственность - (trách nhiệm kỷ luật) применение к работнику дисциплинарного взыскания за совершенный им дисциплинарный проступок. Дисциплинарная ответственность это и обязанность работника претерпеть неблагоприятные последствия в связи

с применением к нему дисциплинарного взыскания. Различают общую и специальную дисциплинарную ответственность. К общей могут быть привлечены все работники. Общая дисциплинарная ответственность предполагает применение к нарушителю трудовой дисциплины дисциплинарного взыскания, предусмотренного ТК РФ и в правилах внутреннего трудового распорядка. Такими взысканиями являются: замечание, выговор, увольнение по соответствующим основаниям - *xử lý kỷ luật người lao động đối với hành vi vi phạm kỷ luật do mình gây ra. Trách nhiệm kỷ luật cũng là nghĩa vụ của người lao động phải gánh chịu hậu quả bất lợi liên quan đến việc áp dụng hình thức kỷ luật đối với người lao động. Phân biệt trách nhiệm kỷ luật chung và trách nhiệm kỷ luật đặc biệt. Tất cả người lao động đều có thể phải chịu trách nhiệm kỷ luật chung. Trách nhiệm kỷ luật chung bao hàm việc áp dụng hình thức xử phạt kỷ luật đối với người vi phạm kỷ luật lao động, được quy định tại Điều 192 của Bộ luật Lao động Liên bang Nga và trong nội quy lao động. Các hình thức xử phạt đó là: khiển trách, khiển trách, cách chức khi có lý do phù hợp*

Дифференциация трудового права - (phân biệt luật lao động) различия в правовых нормах,

обусловленные местом, условиями работы, правовым статусом организации, с которой работник состоит в трудовых отношениях, половозрастными особенностями работника и другими факторами. Дифференциация трудового права проявляется в законодательстве, где имеются нормы с всеобщей сферой действия и нормы, действие которых ограничено определенным кругом лиц или определенных видом отношений - *sự khác biệt về quy phạm pháp luật do địa điểm, điều kiện làm việc, địa vị pháp lý của tổ chức mà người lao động có quan hệ việc làm, đặc điểm giới tính và tuổi của người lao động và các yếu tố khác. Sự khác biệt của pháp luật lao động được thể hiện trong pháp luật, ở đó có những quy phạm có phạm vi phổ biến và những quy phạm được thực hiện chỉ giới hạn trong một số nhóm người nhất định hoặc một số loại quan hệ nhất định.*

Договор коллективный - (hợp đồng tập thể) правовой акт, регулирующий социально-трудовые отношения и заключаемый работниками организации с работодателем. Содержание и структура коллективного договора определяется работниками и работодателем самостоятельно. В него могут включаться взаимные обязательства сторон по вопросам

оплаты труда, индексации заработной платы, занятости, продолжительности рабочего времени и времени отдыха, улучшения условий и охраны труда работников, добровольного и обязательного медицинского и социального страхования - *văn bản pháp lý điều chỉnh các quan hệ xã hội và lao động do người lao động của tổ chức kí kết với người sử dụng lao động. Nội dung và cấu trúc của thỏa ước tập thể do người lao động và người sử dụng lao động xác định một cách độc lập. Nó có thể bao gồm nghĩa vụ chung của các bên về các vấn đề thù lao, chỉ số tiền lương, việc làm, thời giờ làm việc và thời giờ nghỉ ngơi, cải thiện điều kiện làm việc và bảo hộ lao động của người lao động, bảo hiểm xã hội và y tế tự nguyện, bắt buộc.*

Должностной оклад - (lương chức vụ) ежемесячный размер повременной оплаты труда, устанавливаемый, как правило, для руководителей, специалистов и служащих - *số tiền lương thời gian hàng tháng, thường được thiết lập cho các nhà quản lý, chuyên gia và nhân viên.*

Доплаты и надбавки к тарифным ставкам и окладам - (thanh toán bổ sung và phụ phí cho mức lương và tiền lương) составной элемент системы оплаты труда

работников. Основу системы оплаты труда работников составляют тарифные ставки и должностные оклады, с помощью которых устанавливаются различия в оплате труда сложного и простого, более квалифицированного и менее квалифицированного - *yếu tố cấu thành của hệ thống trả lương cho người lao động. Cơ sở của hệ thống trả công cho người lao động được hình thành bởi biểu thuế và tiền lương chính thức, với sự trợ giúp của sự khác biệt trong việc trả công lao động phức tạp và đơn giản, có trình độ cao hơn và trình độ thấp hơn.*

Дополнительные отпуска - (nghỉ thêm, bổ sung) оплачиваемые отпуска, предоставляемые работникам при наличии определенных обстоятельств дополнительно к основному отпуску и сверх него. В основе права на дополнительный отпуск лежит: работа по определенной специальности, профессии, должности, в определенных условиях труда, в сверхурочное время, повышенная нагрузка работа в тяжелых и неблагоприятных природно-климатических условиях - *các kỳ nghỉ có lương được cấp cho nhân viên trong một số trường hợp nhất định ngoài kỳ nghỉ chính và vượt quá kỳ nghỉ đó. Quyền được nghỉ thêm dựa trên cơ*

sở: làm việc theo chuyên môn, nghiệp vụ, chức vụ, trong điều kiện làm việc nhất định, làm thêm giờ, khối lượng công việc tăng, làm việc trong điều kiện khí hậu khó khăn, bất lợi.

Ежегодный оплачиваемый отпуск - (nghỉ có lương hàng năm) определенное число свободных от работы дней (помимо выходных и праздничных нерабочих дней) предоставляемых работнику ежегодно для непрерывного отдыха и восстановления работоспособности с сохранением места работы (должности) и заработной платы - *được nghỉ việc một số ngày nhất định (ngoài ngày nghỉ hàng tuần) hàng năm để người lao động được nghỉ ngơi liên tục, phục hồi khả năng lao động mà vẫn duy trì được nơi làm việc (chức vụ) và tiền lương.*

Забастовка - (đình công) временный добровольный отказ работников от выполнения трудовых обязанностей (полностью или частично) в целях разрешения коллективного трудового спора - *người lao động tự nguyện tạm thời từ chối thực hiện nghĩa vụ lao động (toàn bộ hoặc một phần) để giải quyết tranh chấp lao động tập thể.*

Заработная плата (оплата труда работника) - (lương) вознаграждение за труд в зависимости от квалификации

работника, сложности, количества, качества и условий выполняемой работы, а также компенсационные выплаты (доплаты и надбавки компенсационного характера, в том числе за работу в условиях, отклоняющихся от нормальных, работу в особых климатических условиях и на территориях, подвергшихся радиоактивному загрязнению, и иные выплаты компенсационного характера) и стимулирующие выплаты (доплаты и надбавки стимулирующего характера, премии и иные поощрительные выплаты) - *thù lao cho công việc, tùy thuộc vào trình độ của người lao động, mức độ phức tạp, số lượng, chất lượng và điều kiện của công việc được thực hiện, cũng như các khoản bồi thường (các khoản bổ sung và phụ cấp có tính chất bù đắp, kể cả đối với công việc trong điều kiện khác với bình thường, công việc trong điều kiện khí hậu đặc biệt và ở các vùng lãnh thổ bị ô nhiễm, và các khoản bồi thường khác) và các khoản thanh toán khuyến khích (các khoản thanh toán và khuyến khích bổ sung, tiền thưởng và các khoản thanh toán khuyến khích khác).*

Заместительство временное - (thay thế tạm thời) исполнение служебных обязанностей по должности временно отсутствующего работника, когда это вызвано

производственной необходимостью или связано с распорядительными функциями. Это допускается в случаях, когда у замещаемого работника нет штатного заместителя и когда отсутствие работника вызвано болезнью, нахождением в отпуске, в командировке и другими причинами - *thực hiện công vụ theo vị trí của người lao động tạm vắng khi vì nhu cầu sản xuất hoặc gắn với chức năng hành chính. Điều này được thực hiện trong trường hợp người lao động bị thay thế không có cấp phó chuyên trách và khi người lao động vắng mặt vì lý do ốm đau, nghỉ phép, đi công tác và các lý do khác.*

Занятость - (công việc) это деятельность граждан, связанная с удовлетворением личных и общественных потребностей, не противоречащая законодательству РФ и приносящая, как правило, им трудовой доход - *Đây là hoạt động của công dân liên quan đến việc thỏa mãn các nhu cầu cá nhân và xã hội, không trái với pháp luật của Liên bang Nga và theo quy định, mang lại thu nhập lao động cho họ.*

Запрещение дискриминации в сфере труда - (cấm phân biệt đối xử trong lao động) одно из основных начал трудового законодательства, направленное на обеспечение равенства всех граждан при

реализации ими трудовых прав и обязанностей - *một trong những nguyên tắc chính của pháp luật lao động nhằm bảo đảm sự bình đẳng của mọi công dân trong việc thực hiện các quyền và nghĩa vụ lao động của mình.*

Заработная плата - (lương) вознаграждение, получаемое работником за труд по найму. Получение оплаты за свой труд - основное право работника, которому корреспондирует основная обязанность работодателя - выплата заработной платы - *thù lao mà người lao động nhận được đối với công việc cho thuê. Nhận tiền trả cho công việc của bạn là quyền cơ bản của người lao động, tương ứng với nghĩa vụ cơ bản của người sử dụng lao động - trả lương.*

Индексация оплаты труда - (chỉ số tiền lương) установленный на государственном уровне механизм увеличения денежных доходов работников в целях поддержания их покупательной способности в условиях роста потребительских цен. Для индексации используется индекс потребительских цен на продовольственные и непродовольственные товары, а также на платные услуги - обобщенный показатель их увеличения за определенный период - *cơ chế được thiết lập ở cấp nhà nước để tăng thu nhập bằng tiền của người lao*

động nhằm duy trì sức mua của họ trước tình hình giá tiêu dùng tăng. Để lập chỉ số, chỉ số giá tiêu dùng đối với các sản phẩm thực phẩm và phi thực phẩm, cũng như đối với các dịch vụ phải trả tiền được sử dụng - một chỉ số tổng quát về mức tăng của chúng trong một thời kỳ nhất định.

Индивидуальный трудовые споры - (tranh chấp lao động cá nhân) это неурегулированные разногласия между работодателем и работником по вопросам применения законов и иных нормативных правовых актов о труде, коллективного договора, соглашения, а также условий трудового договора, о которых заявлено в соответствующий юрисдикционный орган - *là những bất đồng chưa được giải quyết giữa người sử dụng lao động và người lao động về việc áp dụng pháp luật và các hành vi pháp lý chuẩn mực khác về lao động, thỏa ước tập thể, thỏa thuận, cũng như các điều khoản của hợp đồng lao động được tuyên bố cho cơ quan có thẩm quyền thích hợp.*

Инструктаж по охране труда - (chỉ dẫn bảo hộ lao động) обучение безопасным методам и приемам работы вновь поступающих на работу лиц, а также работников, переводимых на другую работу либо приступающих к использованию новых для них технических средств.

Для работников, поступающих на производство с вредными или опасными условиями труда, где требуется профессиональный отбор, организуется предварительное обучение по охране труда со сдачей экзаменов и последующей периодической аттестацией - *đào tạo các phương pháp và kỹ thuật làm việc an toàn cho những người mới được tuyển dụng, cũng như những người lao động được chuyển sang làm công việc khác hoặc bắt đầu sử dụng các phương tiện kỹ thuật mới cho họ. Đối với người lao động vào sản xuất có điều kiện lao động độc hại, nguy hiểm cần tuyển chọn chuyên môn thì tổ chức huấn luyện sơ bộ về bảo hộ lao động với việc thi đạt và cấp chứng chỉ định kỳ sau đó.*

Индивидуальный трудовой спор - (tranh chấp lao động cá nhân) неурегулированные разногласия между работодателем и работником по вопросам применения трудового законодательства и иных нормативных правовых актов, содержащих нормы трудового права, коллективного договора, соглашения, локального нормативного акта, трудового договора (в том числе об установлении или изменении индивидуальных условий труда), о которых заявлено в орган по рассмотрению индивидуальных трудовых споров - *những bất đồng*

chưa được giải quyết giữa người sử dụng lao động và người lao động về việc áp dụng pháp luật lao động và các quy định pháp luật khác bao gồm các quy phạm pháp luật lao động, thỏa ước tập thể, thỏa thuận, quy định của địa phương, hợp đồng lao động (bao gồm cả việc thiết lập hoặc thay đổi điều kiện lao động cá nhân), được nêu trong cơ quan tranh chấp lao động cá nhân.

Иные соглашения - (thỏa thuận khác) соглашения, которые могут заключаться сторонами на любом уровне социального партнерства по отдельным направлениям регулирования социально-трудовых отношений и иных непосредственно связанных с ними отношений - *các thỏa thuận mà các bên có thể ký kết ở bất kỳ cấp độ quan hệ đối tác xã hội nào trong một số lĩnh vực điều chỉnh của các quan hệ xã hội và lao động và các quan hệ khác liên quan trực tiếp đến chúng.*

Исчисление среднего заработка - (tính thu nhập trung bình) порядок определения заработной платы, выплачиваемой работнику в случаях, предусмотренных законодательством, а также учитываемой для выходного пособия и иных выплат - *thủ tục xác định tiền lương trả cho người lao động trong các trường hợp pháp luật có quy định, cũng*

như tính vào trợ cấp thôi việc và các khoản khác.

Квалификационный разряд - (trình độ chuyên môn) величина, отражающая уровень профессиональной подготовки работника - *giá trị phản ánh mức độ đào tạo chuyên nghiệp của một nhân viên, người lao động.*

Квотирование рабочих мест - (hạn ngạch công việc) минимальное число рабочих мест для особо нуждающихся в социальной защите и испытывающих трудности в поиске работы граждан (в процентах от среднесписочной численности работников организации), которых работодатель обязан трудоустроить в данной организации. В число квоты включаются и рабочие места, на которых уже работают граждане указанной категории. В случае невозможности создания или выделения рабочих мест для граждан в счет установленной квоты работодателя обязаны для этой цели арендовать рабочие места или произвести соответствующие отчисления в местный бюджет для оплаты стоимости квотируемых рабочих мест в других организациях - *số lượng việc làm tối thiểu đối với công dân thuộc diện đặc biệt cần được bảo trợ xã hội và người gặp khó khăn trong việc tìm việc làm (tính theo tỷ lệ phần*

trăm của số lao động bình quân của tổ chức) mà người sử dụng lao động có nghĩa vụ sử dụng trong tổ chức này. Số lượng hạn ngạch cũng bao gồm các công việc mà các công dân thuộc loại này đã làm việc. Trường hợp không thể tạo hoặc bố trí việc làm cho công dân theo hạn mức đã lập thì người sử dụng lao động có nghĩa vụ thuê việc làm cho mục đích này hoặc trích ngân sách địa phương phù hợp để trang trải chi phí việc làm trong hạn mức cho các tổ chức khác.

Коллективный договор - (hợp đồng tập thể) правовой акт, регулирующий социально-трудовые отношения в организации или у индивидуального предпринимателя и заключаемый работниками и работодателем в лице их представителей - hành vi pháp lý điều chỉnh các quan hệ xã hội và lao động trong một tổ chức hoặc với một doanh nhân cá nhân và được người lao động và người sử dụng lao động đại diện cho họ ký kết.

Коллективный трудовой спор - (tranh chấp lao động tập thể) неурегулированные разногласия между работниками (их представителями) и работодателями (их представителями) по поводу установления и изменения условий труда (включая заработную плату), заключения, изменения и выполнения

коллективных договоров, соглашений, а также в связи с отказом работодателя учесть мнение выборного представительного органа работников при принятии локальных нормативных актов - những bất đồng chưa được giải quyết giữa người lao động (đại diện của họ) và người sử dụng lao động (đại diện của họ) về việc thiết lập và sửa đổi điều kiện lao động (bao gồm cả tiền lương), việc ký kết, sửa đổi và thực hiện các thỏa ước, thỏa thuận tập thể cũng như liên quan đến việc từ chối xem xét ý kiến của cơ quan đại diện được bầu của người lao động khi thông qua các quy định của địa phương.

Компенсации - (bồi thường) денежные выплаты, установленные в целях возмещения работникам затрат, связанных с исполнением ими трудовых или иных обязанностей, предусмотренных ТК РФ и другими федеральными законами - thanh toán tiền mặt được thiết lập để hoàn trả cho nhân viên các chi phí liên quan đến việc thực hiện công việc của họ hoặc các nhiệm vụ khác được quy định bởi Bộ luật Lao động của Liên bang Nga và các luật liên bang khác.

Коллективные трудовые споры - (tranh chấp lao động tập thể) это неурегулированные разногласия между работниками и работодателями по поводу

установления и изменения условий труда, заключения, изменения и выполнения коллективных договоров, соглашений по вопросам социально-трудовых отношений - là những bất đồng chưa giải quyết được giữa người lao động và người sử dụng lao động về việc xác lập, thay đổi điều kiện lao động, ký kết, thay đổi và thực hiện thỏa ước tập thể, thỏa thuận về quan hệ lao động và xã hội.

Конкурс - (thi tuyển) особый порядок подбора кадров на определенные должности в соответствии с решением коллегиального органа (ученого совета, конкурсной комиссией и т.д.) - một thủ tục đặc biệt để lựa chọn nhân sự cho các vị trí nhất định theo quyết định của cơ quan tập thể (hội đồng học thuật, ủy ban cạnh tranh, v.v.).

Листок нетрудоспособности - (giấy chứng nhận mất khả năng lao động) документ, удостоверяющий временную нетрудоспособность граждан и подтверждающий временное освобождение от работы. Он является основанием для обеспечения пособием по временной нетрудоспособности - văn bản xác nhận tình trạng mất khả năng lao động tạm thời của công dân và xác nhận tạm thời thôi việc. Đây là cơ sở để cung cấp trợ cấp thất nghiệp tạm thời.

Локаут - (sa thải người lao động theo sáng kiến của người sử dụng lao động liên quan đến việc họ tham gia tranh chấp lao động tập thể hoặc đình công) увольнение работников по инициативе работодателя в связи с их участием в коллективном трудовом споре или в забастовке - sa thải người lao động theo sáng kiến của người sử dụng lao động liên quan đến việc họ tham gia tranh chấp lao động tập thể hoặc đình công.

Массовое высвобождение - (sa thải hàng loạt) увольнение работников, связанное с рационализацией производства, совершенствованием организации труда, ликвидацией, репрофилированием организации или ее структурных подразделений, полной или частичной приостановкой производства по инициативе работодателя. Основными критериями массового высвобождения являются показатели численности увольняемых работников за определенный календарный период - sa thải người lao động gắn với hợp lý hoá sản xuất, cải tiến tổ chức lao động, thanh lý, tái cấu trúc tổ chức hoặc các bộ phận cơ cấu của tổ chức, đình chỉ toàn bộ hoặc một phần sản xuất theo sáng kiến của người sử dụng lao động. Tiêu chí chính

cho việc sa thải hàng loạt là các chỉ số về số lượng nhân viên bị sa thải trong một khoảng thời gian nhất định.

Материальная

ответственность сторон трудового договора - (trách nhiệm vật chất các bên của hợp đồng lao động) это обязанность одной из сторон трудового договора возместить другой стороне трудового договора ущерб, возникший вследствие виновного противоправного деяния в размере и порядке, определенном трудовым законодательством - *nghĩa vụ của một trong các bên trong hợp đồng lao động là phải bồi thường thiệt hại cho bên kia của hợp đồng lao động với số lượng và cách thức do pháp luật lao động xác định.*

Межрегиональное

соглашение - (thỏa thuận liên vùng) устанавливает общие принципы регулирования социально-трудовых отношений и связанных с ними экономических отношений на уровне двух и более субъектов Российской Федерации - *thiết lập các nguyên tắc chung để điều chỉnh các quan hệ xã hội, lao động và các quan hệ kinh tế liên quan ở cấp độ của hai hoặc nhiều thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Миграция - (di dân)

совокупность различных по своей природе территориальных перемещений населения,

сопровождающихся изменениями места жительства. Трудовая миграция, или миграция рабочей силы представляет собой движение трудоспособного населения с целью трудоустройства - *tập hợp sự di chuyển theo lãnh thổ của dân cư, khác nhau về bản chất, kèm theo những thay đổi về nơi cư trú. Di cư lao động, hay di cư theo lực lượng lao động, là sự di chuyển của dân số trong độ tuổi lao động nhằm mục đích tìm kiếm việc làm.*

Минимальный размер оплаты труда - (mức lương tối thiểu) установленный федеральным законом низший уровень месячной оплаты труда, который в обязательном порядке должен быть выплачен каждому работнику, полностью отработавшему установленную на этот период норму времени и выполнившему свою норму труда. В соответствии с ТК РФ минимальный размер оплаты труда не должен быть менее величины прожиточного минимума - *mức lương hàng tháng thấp nhất do luật liên bang quy định, phải trả cho mỗi người lao động đã làm việc đầy đủ định mức thời gian được thiết lập cho giai đoạn này và hoàn thành định mức lao động của mình. Theo Bộ luật Lao động của Liên bang Nga, mức lương tối thiểu không được thấp hơn mức tối thiểu đủ sống.*

Надомниками - (người lao động tại gia) считаются лица, заключившие трудовой договор о выполнении работы на дому из материалов и с использованием инструментов и механизмов, выделяемых работодателем либо приобретаемых надомником за свой счет - *những người đã ký kết hợp đồng lao động để thực hiện công việc tại nhà từ tài liệu và sử dụng các công cụ và cơ chế do người sử dụng lao động cung cấp hoặc do người lao động tại gia mua bằng chi phí của mình.*

Ненормированный рабочий день - (ngày làm việc không thường xuyên) особый режим работы, в соответствии с которым отдельные работники могут по распоряжению работодателя при необходимости эпизодически привлекаться к выполнению своих трудовых функций за пределами установленной для них продолжительности рабочего времени. Перечень должностей работников с ненормированным рабочим днем устанавливается коллективным договором, соглашениями или локальным нормативным актом, принимаемым с учетом мнения представительного органа работников - *phương thức làm việc đặc biệt, theo lệnh của người sử dụng lao động, theo lệnh của người sử dụng lao động, nếu cần, thỉnh thoảng*

được tham gia vào việc thực hiện các chức năng lao động của họ ngoài giờ làm việc đã định. Danh sách vị trí việc làm không thường xuyên của người lao động được lập theo thỏa ước, thỏa thuận tập thể hoặc quy phạm pháp luật của địa phương, có xét đến ý kiến của cơ quan đại diện người lao động.

Несчастный случай на производстве - (tai nạn lao động) событие, в результате которого застрахованный получил увечье или иное повреждение здоровья при исполнении им обязанностей по трудовому договору (контракту) и в иных установленных законом случаях как на территории страхователя, так и за ее пределами либо во время следования к месту работы или возвращения с места работы на транспорте, предоставленном страхователем, и которое повлекло необходимость перевода застрахованного на другую работу, временную или стойкую утрату им профессиональной трудоспособности либо его смерть - *sự kiện do người được bảo hiểm bị thương hoặc tổn hại sức khỏe khác trong khi thực hiện nhiệm vụ của mình theo thỏa thuận lao động (hợp đồng) và trong các trường hợp khác do pháp luật quy định, cả trên lãnh thổ của bên mua bảo hiểm và bên ngoài, hoặc trong khi đi du lịch đến nơi làm việc hoặc trở về*

từ nơi làm việc bằng phương tiện giao thông do người được bảo hiểm cung cấp, dẫn đến việc người được bảo hiểm phải chuyển sang công việc khác, mất khả năng lao động tạm thời hoặc vĩnh viễn hoặc người đó chết.

Несоответствие занимаемой должности или выполняемой работе - (sự không phù hợp trong vị trí hoặc công việc được thực hiện) это объективная неспособность работника вследствие недостаточной квалификации или по состоянию здоровья систематически выполнять должным образом трудовые обязанности, обусловленные трудовым договором - *người lao động không có khả năng khách quan, do không đủ trình độ chuyên môn hoặc vì lý do sức khỏe, để thực hiện một cách có hệ thống các nhiệm vụ công việc do hợp đồng lao động quy định.*

Нормы труда - (quy phạm lao động) нормы выработки, времени, нормативы численности и другие нормы - устанавливаются в соответствии с достигнутым уровнем техники, технологии, организации производства и труда - *quy phạm về nhịp độ sản xuất, thời gian, tiêu chuẩn số lượng người lao động và các tiêu chuẩn khác - được thiết lập phù hợp với trình độ kỹ thuật, công nghệ, tổ chức sản xuất và lao động đã đạt được.*

Ночное время - (thời gian ban đêm) время с 22 часов до 6 часов - *thời gian từ 22 giờ đến 6 giờ.*

Объединение работодателей - (hiệp hội người sử dụng lao động) некоммерческая организация, объединяющая на добровольной основе работодателей для представительства интересов и защиты прав своих членов во взаимоотношениях с профсоюзами, органами государственной власти и органами местного самоуправления - *tổ chức phi lợi nhuận hợp nhất người sử dụng lao động trên cơ sở tự nguyện đại diện cho lợi ích và bảo vệ quyền của các thành viên trong quan hệ với công đoàn, cơ quan công quyền và chính quyền địa phương.*

Отгул - (nghỉ bù) отдых, предоставляемый работникам в качестве компенсации за работу или дежурство в нерабочее время. Работник не вправе самовольно использовать отгул, т.к. это является нарушением трудовой дисциплины. Время использования отгула должно указываться в приказе (распоряжении) администрации о привлечении к работе или дежурству в нерабочее время либо определяться по соглашению сторон - *phần còn lại được cung cấp cho người lao động để bù đắp cho công việc hoặc nhiệm vụ trong thời gian không làm việc. Nhân*

viên không có quyền sử dụng trái phép thời gian nghỉ, bởi vì như vậy là vi phạm kỷ luật lao động. Thời gian sử dụng thời gian nghỉ phải được ghi theo lệnh (lệnh) của cơ quan quản lý về việc tham gia công việc hoặc trực ngoài giờ làm việc hoặc được xác định theo thỏa thuận của các bên.

Отзыв из отпуска - (triệu hồi từ kỳ nghỉ, cắt ngắn kỳ nghỉ) досрочное (с согласия работника) возвращение на работу до окончания срока отпуска по просьбе администрации. Отзыв из отпуска оформляется приказом (распоряжением) администрации, в котором до договоренности сторон указывается срок, когда работнику будет предоставлена неиспользованная часть отпуска. Так как закон не предусматривает права администрации без согласия работника досрочно отзывать его из отпуска, отказ работника, независимо от причины, от выполнения распоряжения администрации о выходе на работу до окончания срока очередного отпуска нельзя рассматривать как нарушение трудовой дисциплины - *sớm (được sự đồng ý của người lao động) trở lại làm việc trước khi kết thúc thời gian nghỉ phép theo yêu cầu của cơ quan quản lý. Việc trở lại từ kỳ nghỉ được lập theo lệnh (lệnh) của chính quyền, cho đến khi*

các bên đồng ý, chỉ ra khoảng thời gian mà nhân viên sẽ được cung cấp phần không sử dụng của kỳ nghỉ. Vì luật không quy định về quyền của chính quyền trong việc triệu tập anh ta khỏi kỳ nghỉ sớm mà không có sự đồng ý của nhân viên, nên việc nhân viên từ chối, bất kể lý do, từ chối hoàn thành lệnh của quản lý để trở lại làm việc trước khi kết thúc kỳ nghỉ tiếp theo không thể được bị coi là vi phạm kỷ luật lao động.

Отпуск без сохранения заработной платы - (nghỉ không lương) неоплачиваемый отпуск, предоставляемый работникам по уважительным причинам. Во время отпуска без сохранения заработной платы за работником сохраняется место работы (должность). Это означает, что в период этого отпуска работника нельзя уволить по инициативе администрации (за исключением случаев полной ликвидации организации) или перевести на другую работу - *cho người lao động nghỉ không lương có lý do chính đáng. Trong thời gian nghỉ không hưởng lương, người lao động được giữ nguyên nơi làm việc (chức vụ). Điều này có nghĩa là trong kỳ nghỉ này, người lao động không thể bị sa thải theo sáng kiến của cơ quan quản lý (trừ trường hợp tổ chức thanh lý hoàn toàn) hoặc chuyển sang làm công việc khác.*

Отпуск по беременности и родам - (nghỉ thai sản) это исчисляемый в календарных днях период времени, на который работающая женщина освобождается от выполнения трудовых обязанностей для укрепления здоровья и подготовки к родам, восстановления работоспособности и обеспечения материнского ухода за новорожденным ребенком после родов с выплатой за этот период пособия. Продолжительность этого отпуска в общей сложности составляет 140 календарных дней до и после родов - là khoảng thời gian tính theo ngày dương lịch mà người lao động nữ được nghỉ việc để bồi dưỡng sức khỏe, chuẩn bị sinh con, phục hồi khả năng lao động và chăm sóc bà mẹ cho con sau khi sinh và được thanh toán trợ cấp cho giai đoạn này. Thời gian nghỉ phép này tổng cộng là 140 ngày theo lịch trước và sau khi sinh con.

Отпуск по уходу за ребенком - (nghỉ chăm con nhỏ) период времени, на который, как правило, женщина, имеющая ребенка, по ее желанию освобождается от выполнения трудовых обязанностей для ухода за ним до достижения ребенком возраста 3 лет. Этот отпуск может быть использован полностью либо по частям. Отец, ребенка, бабушка, дед или другие родственники,

фактически осуществляющие уход за ребенком, также могут использовать этот отпуск. Указанные отпуска предоставляются по заявлению работников и оформляются приказом работодателя - *khoảng thời gian mà theo quy định, người phụ nữ có con, theo yêu cầu của cô ấy, được nghỉ làm để chăm sóc con cho đến khi con được 3 tuổi. Kỳ nghỉ này có thể được sử dụng toàn bộ hoặc từng phần. Cha, con, bà, ông hoặc những người thân khác đang thực sự chăm sóc con cũng có thể sử dụng thời gian nghỉ phép này. Các kỳ nghỉ này được cấp theo yêu cầu của người lao động và được cấp theo lệnh của người sử dụng lao động*

Оклад (должностной оклад) - (lương (lương chức vụ)) фиксированный размер оплаты труда работника за исполнение трудовых (должностных) обязанностей определенной сложности за календарный месяц без учета компенсационных, стимулирующих и социальных выплат - *một số tiền thù lao cố định của một nhân viên để thực hiện các nhiệm vụ lao động (chính thức) ở một mức độ phức tạp nhất định trong một tháng dương lịch, không bao gồm các khoản bồi thường, khuyến khích và các khoản thanh toán xã hội.*

Опасный производственный фактор - (yếu tố sản xuất nguy hiểm) производственный фактор,

воздействие которого на работника может привести к его травме - *yếu tố sản xuất, tác động của nó đối với người lao động có thể dẫn đến thương tích của họ.*

Особенности регулирования труда - (các đặc điểm điều chỉnh lao động) нормы, частично ограничивающие применение общих правил по тем же вопросам либо предусматривающие для отдельных категорий работников дополнительные правила - *các định mức hạn chế một phần việc áp dụng các quy tắc chung cho cùng một vấn đề hoặc cung cấp các quy tắc bổ sung cho một số loại người lao động.*

Охрана труда - (bảo hộ lao động) система сохранения жизни и здоровья работников в процессе трудовой деятельности, включающая в себя правовые, социально-экономические, организационно-технические, санитарно-гигиенические, лечебно-профилактические, реабилитационные и иные мероприятия - *hệ thống bảo toàn tính mạng và sức khỏe của người lao động trong quá trình làm việc, bao gồm các biện pháp pháp lý, kinh tế - xã hội, tổ chức và kỹ thuật, vệ sinh và điều trị, dự phòng, phục hồi chức năng và các biện pháp khác.*

Обработка персональных данных работника - (xử lý thông tin cá nhân của người lao động) получение, хранение, комбинирование, передача или любое другое использование персональных данных работника - *nhận, lưu trữ, kết hợp, chuyển giao hoặc bất kỳ việc sử dụng nào khác đối với dữ liệu cá nhân của người lao động.*

Отраслевое (межотраслевое) соглашение - (thỏa thuận chuyên ngành) устанавливает общие условия оплаты труда, гарантии, компенсации и льготы работникам отрасли (отраслей). Отраслевое (межотраслевое) соглашение может заключаться на федеральном, межрегиональном, региональном, территориальном уровнях социального партнерства - *thiết lập các điều khoản chung về thù lao, bảo đảm, bồi thường và lợi ích cho nhân viên của ngành (chi nhánh). Một thỏa thuận ngành (liên ngành) có thể được ký kết ở cấp độ quan hệ đối tác xã hội liên bang, liên vùng, khu vực, lãnh thổ.*

Перевод на другую работу - (chuyển sang công việc khác) постоянное или временное изменение трудовой функции работника и (или) структурного подразделения, в котором работает работник (если структурное подразделение было указано в трудовом договоре), при

продолжении работы у того же работодателя, а также перевод на работу в другую местность вместе с работодателем - *sự thay đổi vĩnh viễn hoặc tạm thời trong chức năng lao động của người lao động và (hoặc) đơn vị cơ cấu mà người lao động làm việc (nếu đơn vị cơ cấu đã được quy định trong hợp đồng lao động), trong khi tiếp tục làm việc cho cùng một người sử dụng lao động, cũng như chuyển sang làm việc ở địa phương khác cùng với người sử dụng lao động.*

Персональные данные работника - (thông tin cá nhân của người lao động) информация, необходимая работодателю в связи с трудовыми отношениями и касающаяся конкретного работника - *thông tin do người sử dụng lao động yêu cầu liên quan đến mối quan hệ việc làm và liên quan đến một nhân viên cụ thể.*

Повременная система оплаты труда - (hệ thống tiền lương theo thời gian) одна из систем оплаты труда когда труд оплачивается по проработанному времени. В основном применяется для оплаты труда руководящих работников, специалистов и служащих - *một trong những hệ thống trả lương khi lao động được trả lương theo giờ làm việc. Chủ yếu được sử dụng để trả thù lao cho giám đốc điều hành, chuyên gia và nhân viên.*

Полная материальная ответственность - (trách nhiệm đầy đủ) один из видов материальной ответственности, предусматривающий возмещение работником причиненного организации ущерба в полном размере без ограничения заранее определенным пределом - *một trong những loại trách nhiệm vật chất, quy định người lao động bồi thường toàn bộ thiệt hại đã gây ra cho tổ chức mà không giới hạn bởi một giới hạn xác định trước.*

Пособие по временно нетрудоспособности - (trợ cấp mất khả năng lao động tạm thời) денежная выплата за счет средств Фонд социального страхования, компенсирующая утраченный работником заработок при временном освобождении от работы в связи с болезнью и по другим предусмотренным законодательством причинам - *chi trả bằng tiền của Quỹ bảo hiểm xã hội để bù đắp phần thu nhập bị mất của người lao động khi tạm thời nghỉ việc do ốm đau và các lý do khác theo quy định của pháp luật.*

Премия - (tiền thưởng) денежная сумма, выплачиваемая работнику в качестве поощрения за достижения в работе. Различают два вида премий:

1) премии, выплачиваемые сверх основного заработка определенному кругу работников на основании заранее установленных в положении о премировании показателей и условий;

2) премии, выдаваемые на основе общей оценки труда работника вне систем оплаты труда.

- *một khoản tiền trả cho nhân viên như một phần thưởng cho thành tích trong công việc. Có hai loại phí bảo hiểm:*

1) *tiền thưởng trả vượt quá thu nhập cơ bản cho một nhóm nhân viên nhất định trên cơ sở các chỉ số và điều kiện đã được thiết lập trước đó trong quy chế về tiền thưởng;*

2) *tiền thưởng được phát hành trên cơ sở đánh giá tổng thể công việc của nhân viên bên ngoài hệ thống thù lao.*

Примирительные процедуры - (thủ tục hòa giải) способ разрешения коллективного трудового спора с помощью достижения согласованного решения - *cách giải quyết tranh chấp lao động tập thể bằng cách đạt được một giải pháp thỏa thuận.*

Простой - (giờ chết, đứng máy) временная приостановка работы по причинам производственного или организационно-технического характера. Время простоя по вине работодателя оплачивается в размере

не менее 2/3 среднего заработка работника - *tạm đình chỉ công việc vì lý do sản xuất hoặc tính chất tổ chức kỹ thuật. Thời gian ngừng hoạt động tùy theo loại hình người sử dụng lao động được trả với số tiền ít nhất bằng 2/3 thu nhập trung bình của người lao động.*

Профессиональное заболевание - (bệnh nghề nghiệp) заболевание, обусловленное профессиональной деятельностью и предусмотренное Списком профессиональных заболеваний, утв. приказом Минздравмедпрома России - *bệnh do hoạt động nghề nghiệp gây ra và nằm trong Danh mục bệnh nghề nghiệp, được phê duyệt bởi theo lệnh của Bộ Y tế Nga.*

Правила внутреннего трудового распорядка - (nội quy lao động) локальный нормативный акт, регламентирующий в соответствии с настоящим Кодексом и иными федеральными законами порядок приема и увольнения работников, основные права, обязанности и ответственность сторон трудового договора, режим работы, время отдыха, применяемые к работникам меры поощрения и взыскания, а также иные вопросы регулирования трудовых отношений у данного работодателя - *văn bản quy phạm của địa phương quy định, theo Bộ luật này và các luật liên bang khác, thủ tục tuyển*

dụng và sa thải nhân viên, các quyền, nghĩa vụ và trách nhiệm cơ bản của các bên trong hợp đồng lao động, giờ làm việc, thời gian nghỉ ngơi, các biện pháp khuyến khích và hình phạt áp dụng cho người lao động, cũng như các vấn đề khác về quan hệ quy định lao động với người sử dụng lao động này.

Примирительные процедуры - (thủ tục hòa giải) рассмотрение коллективного трудового спора в целях его разрешения примирительной комиссией, с участием посредника и (или) в трудовом арбитраже - *xem xét tranh chấp lao động tập thể để giải quyết bằng ủy ban hòa giải, với sự tham gia của hòa giải viên và (hoặc) trọng tài lao động.*

Принудительный труд - (lao động cưỡng bức, bắt buộc) выполнение работы под угрозой применения какого-либо наказания (насильственного воздействия) - *thực hiện công việc dưới sự đe dọa của bất kỳ hình phạt nào (ảnh hưởng bạo lực).*

Производственная деятельность - (hoạt động sản xuất) совокупность действий работников с применением средств труда, необходимых для превращения ресурсов в готовую продукцию, включающих в себя производство и переработку различных видов сырья, строительство, оказание различных

видов услуг - *tập hợp các hành động của người lao động với việc sử dụng các công cụ lao động cần thiết để biến nguồn lực thành sản phẩm hoàn chỉnh, bao gồm sản xuất và chế biến các loại nguyên vật liệu, xây dựng, cung cấp các loại hình dịch vụ.*

Профессиональный риск - (rủi ro nghề nghiệp) вероятность причинения вреда здоровью в результате воздействия вредных и (или) опасных производственных факторов при исполнении работником обязанностей по трудовому договору или в иных случаях, установленных ТК РФ, другими федеральными законами - *khả năng bị tổn hại đến sức khỏe do tiếp xúc với các yếu tố sản xuất có hại và (hoặc) nguy hiểm khi người lao động thực hiện nhiệm vụ của mình theo hợp đồng lao động hoặc trong các trường hợp khác do Bộ luật Lao động của Liên bang Nga, các luật liên bang khác quy định.*

Работник - (người lao động) физическое лицо, вступившее в трудовые отношения с работодателем - *cá nhân đã tham gia vào một mối quan hệ lao động với một người sử dụng lao động.*

Работодатель - (người sử dụng lao động) физическое лицо либо юридическое лицо (организация), вступившее в трудовые отношения с

работником. В случаях, предусмотренных федеральными законами, в качестве работодателя может выступать иной субъект, наделенный правом заключать трудовые договоры - *một cá nhân hoặc một pháp nhân (tổ chức) có quan hệ lao động với người lao động. Trong các trường hợp do luật liên bang quy định, một thực thể khác có quyền ký kết hợp đồng lao động có thể đóng vai trò là người sử dụng lao động.*

Рабочее время - (thời gian lao động) время, в течение которого работник в соответствии с правилами внутреннего трудового распорядка и условиями трудового договора должен исполнять трудовые обязанности, а также иные периоды времени, которые в соответствии с настоящим Кодексом, другими федеральными законами и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации относятся к рабочему времени. Нормальная продолжительность рабочего времени не может превышать 40 часов в неделю - *thời gian mà người lao động, theo nội quy lao động và các điều khoản của hợp đồng lao động, phải thực hiện các nghĩa vụ lao động, cũng như các khoảng thời gian khác, theo Bộ luật này, luật liên bang khác và các hành vi pháp lý quy định khác của Liên bang Nga, tham khảo giờ làm việc. Giờ*

làm việc bình thường không được vượt quá 40 giờ một tuần.

Рабочее место - (nơi làm việc) место, где работник должен находиться или куда ему необходимо прибыть в связи с его работой и которое прямо или косвенно находится под контролем работодателя - *nơi mà người lao động phải có mặt hoặc nơi cần đến liên quan đến công việc của mình và trực tiếp hoặc gián tiếp dưới sự kiểm soát của người sử dụng lao động.*

Региональное соглашение - (thỏa thuận khu vực) устанавливает общие принципы регулирования социально-трудовых отношений и связанных с ними экономических отношений на уровне субъекта Российской Федерации - *thiết lập các nguyên tắc chung để điều chỉnh các quan hệ xã hội, lao động và các quan hệ kinh tế liên quan ở cấp độ một thực thể cấu thành của Liên bang Nga.*

Руководитель организации - (lãnh đạo cơ quan) физическое лицо, которое в соответствии с настоящим Кодексом, другими федеральными законами и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации, законами и иными нормативными правовыми актами субъектов Российской Федерации, нормативными правовыми актами органов местного самоуправления,

учредительными документами юридического лица (организации) и локальными нормативными актами осуществляет руководство этой организацией, в том числе выполняет функции ее единоличного исполнительного органа - *cá nhân, theo Bộ luật lao động, các luật liên bang khác và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của Liên bang Nga, luật và các hành vi pháp lý điều chỉnh khác của các thực thể cấu thành của Liên bang Nga, các hành vi pháp lý điều chỉnh của chính quyền địa phương, các văn bản cấu thành của pháp luật thực thể (tổ chức) và quản lý hành vi quản lý địa phương của tổ chức này, bao gồm cả việc thực hiện các chức năng của cơ quan điều hành duy nhất của tổ chức này.*

Режим рабочего времени - (chế độ giờ làm việc) распределение времени работы в пределах суток или другого календарного периода. Время начала и окончания ежедневной работы (смены) , перерывов для отдыха и питания, продолжительность рабочего дня определяются правилами внутреннего трудового распорядка или графиками сменности - *phân phối thời gian làm việc trong một ngày hoặc một khoảng thời gian khác theo lịch. Thời gian bắt đầu và kết thúc công việc hàng ngày (ca), thời gian nghỉ ngơi, ăn*

uống, thời gian làm việc của ngày làm việc do nội quy lao động hoặc lịch ca làm việc quy định.

Санитарные правила - (quy định vệ sinh) нормативные акты, устанавливающие гигиенические и противоэпидемические требования по обеспечению санитарно-эпидемиологического благополучия населения, профилактики заболеваний человека, благоприятных условий его быта, труда и отдыха - *các văn bản quy phạm thiết lập các yêu cầu về vệ sinh, chống dịch bệnh để đảm bảo vệ sinh, dịch tễ của dân cư, phòng chống dịch bệnh cho con người, tạo điều kiện thuận lợi cho cuộc sống, công việc và nghỉ ngơi của người đó.*

Сверхурочная работа - (làm thêm giờ) работа, выполняемая работником по инициативе работодателя за пределами установленной для работника продолжительности рабочего времени: ежедневной работы (смены), а при суммированном учете рабочего времени - сверх нормального числа рабочих часов за учетный период - *công việc do người lao động thực hiện theo sáng kiến của người sử dụng lao động ngoài giờ làm việc đã quy định cho người lao động: làm việc hàng ngày (theo ca) và trong trường hợp ghi tóm tắt thời gian làm*

việc - vượt quá số giờ làm việc bình thường.

Сезонными признаются работы - (công việc theo mùa), которые в силу климатических и иных природных условий выполняются в течение определенного периода (сезона), не превышающего, как правило, шести месяцев - *do điều kiện khí hậu và các điều kiện tự nhiên khác, được thực hiện trong một khoảng thời gian nhất định (theo mùa), theo quy luật, không quá sáu tháng.*

Сертификат соответствия организации работ по охране труда - (giấy chứng nhận tuân thủ tổ chức bảo hộ lao động) документ, удостоверяющий соответствие проводимых работодателем работ по охране труда государственным нормативным требованиям охраны труда - *văn bản xác nhận việc người sử dụng lao động thực hiện công việc bảo hộ lao động với các yêu cầu của nhà nước về bảo hộ lao động.*

Сдельная оплата труда - (tiền lương khoán) одна из систем оплаты труда, когда труд оплачивается по его результатам. Применяется главным образом для оплаты труда рабочих. При сдельной оплате труда могут быть выявлены и учтены результаты труда одного работника или целого коллектива (бригады) - *một trong*

những hệ thống trả lương, khi công việc được trả theo kết quả của nó. Nó chủ yếu được sử dụng để trả lương cho người lao động. Với hình thức trả lương theo công việc, kết quả công việc của một nhân viên hoặc cả nhóm (đội) có thể được xác định và tính đến.

Служебная или коммерческая тайна - (bí mật công vụ hoặc thương mại) информация, имеющая действительную или потенциальную коммерческую ценность в силу неизвестности ее третьим лицам, если к ней нет свободного доступа на законном основании и обладатель информации принимает меры к охране ее конфиденциальности - *thông tin có giá trị thương mại thực tế hoặc tiềm năng do các bên thứ ba không biết, nếu không có quyền truy cập miễn phí trên cơ sở pháp lý và chủ sở hữu thông tin thực hiện các biện pháp để bảo vệ tính bí mật của thông tin đó.*

Совмещение профессий (должностей) - (kiêm nhiệm chức vụ) выполнение работником наряду с основной работой, обусловленной трудовым договором, работы по другой профессии, специальности или должности. Совмещение осуществляется в рамках нормальной продолжительности рабочего времени всегда в одной организации - *do người lao động thực hiện cùng với*

công việc chính do hợp đồng lao động quy định, làm nghề, chuyên môn, vị trí khác. Việc kết hợp được thực hiện trong khuôn khổ giờ làm việc bình thường luôn trong một tổ chức.

Служебная командировка - (chuyến công tác, công vụ) поездка работника по распоряжению работодателя на определенный срок для выполнения служебного поручения вне места постоянной работы. Служебные поездки работников, постоянная работа которых осуществляется в пути или имеет разъездной характер, служебными командировками не признаются - *một chuyến đi của người lao động theo lệnh của người sử dụng lao động trong một thời gian nhất định để thực hiện nhiệm vụ chính thức ngoài nơi làm việc thường xuyên. Việc đi công tác của người lao động có công việc thường xuyên trên đường hoặc có tính chất đi công tác không được coi là đi công tác.*

Сменная работа - (làm việc, công việc theo ca) работа в две, три или четыре смены - вводится в тех случаях, когда длительность производственного процесса превышает допустимую продолжительность ежедневной работы, а также в целях более эффективного использования оборудования, увеличения объема

выпускаемой продукции или оказываемых услуг - *làm việc hai, ba hoặc bốn ca - được đưa ra trong trường hợp thời gian của quá trình sản xuất vượt quá thời gian cho phép của công việc hàng ngày, cũng như để sử dụng thiết bị hiệu quả hơn, tăng khối lượng sản phẩm hoặc dịch vụ được cung cấp.*

Совместительство - (kiêm nhiệm) выполнение работником другой регулярной оплачиваемой работы на условиях трудового договора в свободное от основной работы время - *người lao động thực hiện công việc được trả lương thường xuyên khác theo các điều khoản của hợp đồng lao động trong thời gian rảnh rỗi từ công việc chính.*

Соглашение - (thỏa thuận) правовой акт, регулирующий социально-трудовые отношения и устанавливающий общие принципы регулирования связанных с ними экономических отношений, заключаемый между полномочными представителями работников и работодателей на федеральном, межрегиональном, региональном, отраслевом (межотраслевом) и территориальном уровнях социального партнерства в пределах их компетенции - *hành vi pháp lý điều chỉnh các quan hệ xã hội và lao động và thiết lập các nguyên tắc chung để điều chỉnh các quan hệ kinh tế liên quan,*

được ký kết giữa đại diện có thẩm quyền của người lao động và người sử dụng lao động ở cấp liên bang, liên vùng, vùng, ngành (liên ngành) và lãnh thổ của quan hệ đối tác xã hội trong phạm vi thẩm quyền của họ.

Социальное партнерство в сфере труда - (quan hệ đối tác xã hội trong lĩnh vực lao động) система взаимоотношений между работниками (представителями работников), работодателями (представителями работодателей), органами государственной власти, органами местного самоуправления, направленная на обеспечение согласования интересов работников и работодателей по вопросам регулирования трудовых отношений и иных непосредственно связанных с ними отношений - *hệ thống quan hệ giữa người lao động (đại diện người lao động), người sử dụng lao động (đại diện người sử dụng lao động), cơ quan nhà nước, chính quyền địa phương, nhằm bảo đảm phối hợp lợi ích của người lao động và người sử dụng lao động về điều chỉnh quan hệ lao động và các quan hệ khác có liên quan trực tiếp đối với họ.*

Средства индивидуальной и коллективной защиты работников - (các phương tiện cá nhân và tập thể bảo vệ công nhân, người lao động) технические средства, используемые для предотвращения или уменьшения

воздействия на работников вредных и (или) опасных производственных факторов, а также для защиты от загрязнения - *các phương tiện kỹ thuật được sử dụng để ngăn ngừa hoặc giảm sự tiếp xúc của người lao động với các yếu tố sản xuất có hại và (hoặc) nguy hiểm, cũng như để bảo vệ chống ô nhiễm.*

Стандарты безопасности труда - (các tiêu chuẩn an toàn lao động) правила, процедуры, критерии и нормативы, направленные на сохранение жизни и здоровья работников в процессе трудовой деятельности и регламентирующие осуществление социально-экономических, организационных, санитарно-гигиенических, лечебно-профилактических, реабилитационных мер в области охраны труда - *nội quy, quy trình, tiêu chuẩn, phương hướng nhằm bảo toàn tính mạng, sức khỏe của người lao động trong quá trình làm việc và quy định việc thực hiện các biện pháp kinh tế - xã hội, tổ chức, vệ sinh, điều trị, dự phòng, phục hồi chức năng trong lĩnh vực bảo hộ lao động.*

Специальная дисциплинарная ответственность - (trách nhiệm kỷ luật đặc biệt) вводится уставами и положениями о дисциплине и отдельными нормативными актами для

конкретных категорий работников. Предусмотренные в них дисциплинарные взыскания отличаются от общих взысканий по содержанию и порядку применения. Специальные дисциплинарные взыскания применяются не только за дисциплинарные проступки, но и за проступки, не совместимые с достоинством совершивших их (судьи, прокурора, следователя) - đưa ra bởi các điều lệ, quy định về kỷ luật và các quy định riêng cho từng loại người lao động cụ thể. Các hình thức xử phạt kỷ luật quy định khác với các hình phạt chung về nội dung và thủ tục áp dụng. Các biện pháp xử lý kỷ luật đặc biệt không chỉ được áp dụng đối với các hành vi vi phạm kỷ luật mà còn đối với các hành vi vi phạm không tương xứng với phẩm giá của những người đã vi phạm chúng (thảm phán, công tố viên, điều tra viên).

Территориальное соглашение - (thỏa thuận theo lãnh thổ) устанавливает общие условия труда, гарантии, компенсации и льготы работникам на территории соответствующего муниципального образования - thiết lập các điều kiện làm việc chung, đảm bảo, lương thưởng và lợi ích cho nhân viên trên lãnh thổ của thành phố có liên quan.

Тарифная ставка - (suất lương, mức lương) фиксированный

размер оплаты труда работника за выполнение нормы труда определенной сложности (квалификации) за единицу времени без учета компенсационных, стимулирующих и социальных выплат - số tiền thù lao cố định của một người lao động để hoàn thành một tiêu chuẩn lao động ở một mức độ phức tạp nhất định (trình độ chuyên môn) trên một đơn vị thời gian, không bao gồm các khoản bồi thường, khuyến khích và chi trả xã hội.

Тарифные системы оплаты труда - (hệ thống suất lương, mức lương) системы оплаты труда, основанные на тарифной системе дифференциации заработной платы работников различных категорий - hệ thống tiền lương dựa trên hệ thống biểu giá để phân biệt tiền lương của người lao động thuộc các loại khác nhau.

Тарифная сетка - (biểu giá, thuế biểu, thanh lương) совокупность тарифных разрядов работ (профессий, должностей), определенных в зависимости от сложности работ и требований к квалификации работников с помощью тарифных коэффициентов - tập hợp các hạng mục công việc (nghề nghiệp, vị trí), được xác định tùy thuộc vào mức độ phức tạp của công việc và yêu cầu về trình độ của người lao động bằng cách sử dụng hệ số biểu giá.

Тарифный разряд - (bậc, hạng lương) величина, отражающая сложность труда и уровень квалификации работника - *giá trị phản ánh mức độ phức tạp của công việc và trình độ của một người lao động.*

Тарификация работ - (cấp, bậc, hạng công việc) отнесение видов труда к тарифным разрядам или квалификационным категориям в зависимости от сложности труда. Сложность выполняемых работ определяется на основе их тарификации - *phân công các loại lao động theo ngạch lương hoặc trình độ tùy theo mức độ phức tạp của công việc. Mức độ phức tạp của công việc được thực hiện được xác định trên cơ sở biểu thuế của chúng.*

Требования охраны труда - (các yêu cầu về bảo hộ lao động) государственные нормативные требования охраны труда, в том числе стандарты безопасности труда, а также требования охраны труда, установленные правилами и инструкциями по охране труда - *các quy định của nhà nước yêu cầu về bảo hộ lao động, bao gồm các tiêu chuẩn an toàn lao động, cũng như các yêu cầu bảo hộ lao động được thiết lập bởi các quy tắc và hướng dẫn về bảo hộ lao động.*

Трудовой договор - (hợp đồng lao động) соглашение между работодателем и работником, в соответствии с которым работодатель обязуется предоставить работнику работу по обусловленной трудовой функции, обеспечить условия труда, предусмотренные трудовым законодательством и иными нормативными правовыми актами, содержащими нормы трудового права, коллективным договором, соглашениями, локальными нормативными актами и данным соглашением, своевременно и в полном размере выплачивать работнику заработную плату, а работник обязуется лично выполнять определенную этим соглашением трудовую функцию, соблюдать правила внутреннего трудового распорядка, действующие у данного работодателя - *thỏa thuận giữa người sử dụng lao động và người lao động, trong đó người sử dụng lao động cam kết cung cấp cho người lao động việc làm theo một chức năng lao động cụ thể, bảo đảm điều kiện lao động theo quy định của pháp luật lao động và các quy định pháp luật khác có quy định của pháp luật về lao động, thỏa ước tập thể thỏa thuận, quy định của địa phương và thỏa thuận này, trả lương đúng hạn và đầy đủ cho người lao động và người lao động cam kết cá nhân thực hiện chức*

năng công việc theo thỏa thuận này, tuân thủ nội quy lao động hiện hành của người sử dụng lao động này.

Трудовые отношения - (quan hệ lao động) отношения, основанные на соглашении между работником и работодателем о личном выполнении работником за плату трудовой функции (работы по должности в соответствии со штатным расписанием, профессии, специальности с указанием квалификации; конкретного вида поручаемой работнику работы), подчинении работника правилам внутреннего трудового распорядка при обеспечении работодателем условий труда, предусмотренных трудовым законодательством и иными нормативными правовыми актами, содержащими нормы трудового права, коллективным договором, соглашениями, локальными нормативными актами, трудовым договором - *quan hệ trên cơ sở thỏa thuận giữa người lao động và người sử dụng lao động về việc người lao động thực hiện công việc cá nhân có thu phí chức năng lao động (làm việc theo vị trí việc làm phù hợp với bảng biên chế, ngành nghề, chuyên môn có ghi bằng cấp; loại hình cụ thể công việc giao cho người lao động), người lao động tuân theo nội quy lao động khi người sử dụng lao động có quy định về*

điều kiện lao động theo quy định của pháp luật về lao động và các quy phạm pháp luật khác có quy định của pháp luật lao động, thỏa ước lao động tập thể, thỏa thuận, quy định của địa phương, hợp đồng lao động.

Трудовая книжка - (sổ lao động) основной документ о трудовой деятельности работника. Трудовая книжка ведется на каждого работника, работающего в организации свыше 5 дней - *tài liệu chính về hoạt động lao động của nhân viên. Sổ làm việc được lưu giữ cho mỗi nhân viên làm việc trong tổ chức trên 5 ngày.*

Трудоустройство - (sự bố trí công việc) комплекс организационных, экономических, правовых мер, обеспечивающих трудовую занятость граждан - *một tập hợp các biện pháp tổ chức, kinh tế, pháp lý để đảm bảo việc làm của công dân.*

Управление профессиональными рисками - (quản lý rủi ro nghề nghiệp) комплекс взаимосвязанных мероприятий, включающих в себя меры по выявлению, оценке и снижению уровней профессиональных рисков. Положение о системе управления профессиональными рисками утверждается федеральным органом исполнительной власти, осуществляющим функции по

выработке государственной политики и нормативно-правовому регулированию в сфере труда с учетом мнения Российской трехсторонней комиссии по регулированию социально-трудовых отношений - *tập hợp các biện pháp có liên quan lẫn nhau, bao gồm các biện pháp xác định, đánh giá và giảm mức độ rủi ro nghề nghiệp. Quy định về hệ thống quản lý rủi ro nghề nghiệp được phê duyệt bởi cơ quan hành pháp liên bang chịu trách nhiệm phát triển chính sách nhà nước và quy định pháp luật trong lĩnh vực lao động, có tính đến ý kiến của Ủy ban Ba bên của Liên bang Nga về quy chế quan hệ lao động và xã hội.*

Условия труда - (điều kiện lao động) совокупность факторов производственной среды и трудового процесса, оказывающих влияние на работоспособность и здоровье работника - *tập hợp các yếu tố của môi trường làm việc và quá trình lao động ảnh hưởng đến kết quả hoạt động và sức khỏe của người lao động.*

Удержания из заработной платы - (khấu trừ tiền lương) предусмотренные законом основания, при которых с работника удерживается часть заработной платы. Различают удержания из заработной платы по распоряжению администрации и удержания по

исполнительным документам, в бюджет и внебюджетные фонды, а также на основании судебных решений - *căn cứ theo luật định mà người lao động khấu trừ một phần tiền lương. Phân biệt giữa các khoản khấu trừ tiền lương theo lệnh của chính quyền và các khoản khấu trừ trên các văn bản điều hành, vào ngân sách và các quỹ ngoài ngân sách, cũng như theo quyết định của tòa án.*

Учет рабочего времени - (thống kê thời gian lao động) выявление и фиксация выходов на работу, фактически отработанного каждым работником рабочего времени. Учет рабочего времени является необходимым средством контроля за выполнением работниками установленной нормы продолжительности труда. Учет может быть поденным, недельным и суммированным - *xác định và cố định các lối ra để làm việc, đã thực sự làm việc của mỗi nhân viên trong thời gian làm việc. Thống kê giờ làm việc là một phương tiện cần thiết để giám sát việc người lao động thực hiện định mức giờ làm việc đã được thiết lập. Thống kê có thể hàng ngày, hàng tuần và cộng dồn.*

Фонд заработной платы - (quỹ tiền lương) совокупность сумм, выплачиваемых организацией работникам в порядке вознаграждения за труд или в связи с

трудом - *tổng số tiền mà một tổ chức trả cho người lao động dưới hình thức thù lao cho công việc hoặc liên quan đến công việc.*

Целевое назначение надбавок и доплат - (mục đích của phụ cấp và phụ phí) стимулирование работников к достижению более высоких качественных показателей в труде. Самыми распространенными доплатами и надбавками являются: за профессиональное мастерство, за высокую квалификацию, за длительный непрерывный стаж работы, за классность, за совмещение профессий (должностей) за руководство бригадой, за увеличение объема выполняемых работ, за высокую квалификацию, за знание иностранных языков - *kích thích người lao động đạt được các chỉ tiêu chất lượng cao hơn trong lao động. Các khoản bổ sung và phụ cấp phổ biến nhất là: cho kỹ năng chuyên môn, cho trình độ cao, cho kinh nghiệm làm việc liên tục lâu dài, cho lớp, cho việc kết hợp các ngành nghề (vị trí) để lãnh đạo nhóm, để tăng khối lượng công việc thực hiện, cho trình độ cao, kiến thức về ngoại ngữ.*

ГЛАВА 9. УГОЛОВНОЕ ПРАВО И УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС (LUẬT HÌNH SỰ VÀ TỔ TỤNG HÌNH SỰ)

УГОЛОВНОЕ ПРАВО (LUẬT HÌNH SỰ)

Амнистия - (ân xá - đại xá, thẩm quyền thực hiện thuộc quốc hội) представляет собой акт, принимаемый Государственной Думой РФ, в котором определяются условия и порядок освобождения от уголовной ответственности и от наказания, а также снятие судимости - *văn bản được thông qua bởi Дума Quốc gia Liên bang Nga, xác định các điều kiện và thủ tục để miễn trách nhiệm hình sự và hình phạt, cũng như xóa án tích.*

Арест - (bắt, giam, giam giữ) вид уголовного наказания, назначаемый по приговору суда и заключающийся в содержании осужденного в условиях строгой изоляции от общества на срок от одного до шести месяцев - *được chỉ định bởi một phán quyết của tòa án và bao gồm việc giữ người bị kết án trong điều kiện cách ly nghiêm ngặt với xã hội trong khoảng thời gian từ một đến sáu tháng.*

Аффект - (trạng thái tinh thần bị kích động mạnh) внезапно

возникшее сильное душевное волнение, выражающееся в кратковременной, но бурно протекающей психической реакции, во время которой сознание и способность мыслить сужаются, а способность контролировать свои действия ослабляется. Выделяют два вида аффекта: патологический и физиологический - *trạng thái kích động mạnh đột ngột, thể hiện bằng một phản ứng tinh thần ngắn hạn nhưng bạo lực, trong đó ý thức và khả năng suy nghĩ bị thu hẹp, và khả năng kiểm soát hành động của một người bị suy yếu. Có hai loại trạng thái tinh thần bị kích động mạnh: bệnh lý và sinh lý.*

Бандитизм - (hoạt động thô phi) преступление против общественной безопасности, заключающееся в создании устойчивой вооруженной группы (банды) в целях нападения на граждан или организации, а равно руководство такой группой (бандой), либо участие в ней - *tội chống lại an ninh công cộng, bao gồm việc thành lập một nhóm vũ trang có tính chất ổn định (băng nhóm) để tấn công công dân hoặc tổ chức, cũng như sự lãnh đạo của một nhóm (băng nhóm) đó hoặc tham gia vào nó.*

Банда - (băng đảng tội phạm) устойчивая вооружённая группа из двух или более лиц, заранее

объединившаяся для совершения нападений на граждан или организации. Банда может быть создана и для совершения одного, но требующего тщательной подготовки нападения - *một nhóm vũ trang ổn định gồm hai hoặc nhiều người đã thống nhất trước để thực hiện các cuộc tấn công vào cá nhân hoặc tổ chức. Một băng nhóm có thể được thành lập để thực hiện một tội phạm, nhưng nó đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng của cuộc tấn công.*

Взрывные устройства - (công cụ, phương tiện để chế tạo chất nổ) технические средства, предназначенные для производства взрыва или управления им - *các phương tiện kỹ thuật được thiết kế để tạo ra hoặc điều khiển một vụ nổ.*

Взрывчатые вещества - (chất nổ) химические соединения или смеси способные под воздействием внешнего импульса к распространяющейся с большой скоростью химической реакции с выделением энергии - *các hợp chất hoặc hỗn hợp hóa học có khả năng, dưới tác động của xung lực bên ngoài, của một phản ứng hóa học lan truyền với tốc độ cao kèm theo giải phóng năng lượng.*

Вменяемость - (có năng lực chịu trách nhiệm) способность лица во время совершения общественно

опасного деяния осознавать его фактический характер и общественную опасность (интеллектуальный момент) и руководить им (волевой момент) - *khả năng của một người, trong khi thực hiện một hành vi nguy hiểm cho xã hội, nhận thức được bản chất thực tế của nó và mối nguy hiểm xã hội (thời điểm nhận thức) và điều khiển nó (thời điểm hành vi).*

Вопрос о вменяемости лица - (vấn đề về năng lực chịu trách nhiệm của cá nhân) возникает в связи с совершением им преступления, так как вменяемость является необходимым условием вины и уголовной ответственности. Предполагается, что каждый гражданин вменяем. Если в процессе следствия или суда возникнут по этому поводу сомнения, то назначается судебно-психиатрическая экспертиза. Лицо, признанное невменяемым, не подлежит уголовной ответственности, к нему применяются принудительные меры медицинского характера - *phát sinh liên quan đến việc thực hiện tội phạm, vì năng lực chịu trách nhiệm là điều kiện tiên quyết lỗi và chịu trách nhiệm hình sự. Người ta cho rằng mọi người dân đều có năng lực chịu trách nhiệm. Nếu trong quá trình điều tra hoặc tòa án nảy*

sinh nghi ngờ về điều này, thì việc giám định tâm thần pháp y sẽ được chỉ định. Người bị tuyên bố mất năng lực chịu trách nhiệm không phải chịu trách nhiệm hình sự, áp dụng biện pháp chữa bệnh bắt buộc đối với người đó.

Возрастная невменяемость - (độ tuổi có năng lực chịu trách nhiệm hành vi) определена в ч. 3 ст. 20 УК РФ и заключается в том, что если несовершеннолетний, хотя и достиг возраста уголовной ответственности, но вследствие отставания в психическом развитии, не связанном с психическим расстройством, во время совершения общественно опасного деяния не мог в полной мере осознавать фактический характер и общественную опасность своих действий (бездействия) либо руководить ими, он не подлежит уголовной ответственности - *được định nghĩa trong khoản 3 điều 20 của Bộ luật Hình sự Liên bang Nga và nằm ở chỗ nếu trẻ vị thành niên mặc dù đã đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự nhưng do chậm phát triển tâm thần không kèm theo rối loạn tâm thần, trong khi thực hiện một hành vi nguy hiểm cho xã hội có thể không nhận thức hết tính chất thực tế và mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi của mình (không hành động) hoặc do chỉ đạo nên không phải chịu trách nhiệm hình sự.*

Возраст уголовной ответственности - (độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự) возраст, установленный в уголовном законе, по достижению которого лицо, совершившее преступление, подлежит уголовной ответственности (ст. 20 УК). Уголовной ответственности, по общему правилу, подлежит лицо, достигшее ко времени совершения преступления шестнадцатилетнего возраста. В виде исключения уголовная ответственность с четырнадцатилетнего возраста наступает за совершение преступлений, перечисленных в ч. 2 ст. 20 УК. Лицо считается достигшим определенного возраста не в день рождения, а с 0 часов следующих суток - *tuổi được quy định trong luật hình sự mà người phạm tội phải chịu trách nhiệm hình sự (điều 20 Bộ luật Hình sự Liên bang Nga). theo nguyên tắc chung, người đủ mười sáu tuổi tính đến thời điểm phạm tội phải chịu trách nhiệm hình sự, ngoại trừ trách nhiệm hình sự từ mười bốn tuổi xảy ra đối với việc thực hiện các tội phạm được liệt kê trong khoản 2 của điều 20 Bộ luật Hình sự Liên bang Nga. Một người được coi là đã đến một độ tuổi nhất định không phải vào ngày sinh nhật của người đó, mà là từ 0 giờ ngày hôm sau.*

Вымогательство - (tống tiền) представляет собой требование передачи чужого имущества или права на имущество или совершения других действий имущественного характера под угрозой применения насилия либо уничтожения или повреждения чужого имущества, а равно под угрозой распространения сведений, позорящих потерпевшего или его близких, либо иных сведений, которые могут причинить существенный вред правам или законным интересам потерпевшего или его близких - *yêu cầu chuyển giao tài sản của người khác hoặc quyền đối với tài sản hoặc thực hiện các hành động có tính chất tài sản khác dưới sự đe dọa sử dụng vũ lực, phá hủy hoặc gây thiệt hại cho tài sản của người khác, cũng như đe dọa phổ biến thông tin làm mất uy tín của nạn nhân hoặc người thân của họ, hoặc những thông tin khác có thể gây thiệt hại đáng kể đến quyền, lợi ích hợp pháp của người bị hại hoặc người thân thích của họ.*

Грабёж - (cướp giật) это открытое хищение чужого имущества - *công khai chiếm đoạt tài sản của người khác.*

Действие уголовного закона в пространстве - (hiệu lực của luật hình sự theo không gian) применение его на определенной территории и в отношении определенных лиц,

совершивших преступление. В статьях 11, 12 УК изложены принципы, на основе которых определяется действие уголовного закона в пространстве: территориальный, гражданства, универсальный и реальный - *hiệu lực pháp lý của nó trong một lãnh thổ nhất định và liên quan đến những người nhất định đã phạm tội. Điều 11, 12 Bộ luật hình sự Liên bang Nga đã quy định các nguyên tắc trên cơ sở đó xác định hoạt động của luật hình sự trong không gian: lãnh thổ, công dân, phổ quát và hiện thực.*

Деяние - (hành vi) представляет собой действие либо бездействие, запрещенное уголовным законом - *là hành động hoặc không hành động bị cấm bởi luật hình sự.*

Диспозиция - (quy định của quy phạm pháp luật hình sự) часть уголовно-правовой нормы, в которой законодатель называет конкретное преступление или указывает его признаки - *một phần của quy phạm pháp luật hình sự, trong đó nhà lập pháp đặt tên cho một tội phạm cụ thể hoặc chỉ ra các đặc điểm của nó.*

Добровольным отказом от совершения преступления - (tự nguyện từ chối thực hiện tội phạm) признается прекращение лицом приготовления к преступлению либо прекращение действий (бездействия),

непосредственно направленных на совершение преступления, если лицо осознавало возможность доведения преступления до конца - *một người ngừng chuẩn bị cho việc thực hiện tội phạm hoặc ngừng các hành động (không hành động) nhằm trực tiếp vào việc phạm tội, nếu người đó nhận ra khả năng thực hiện tội phạm đến cùng.*

Дополнительные наказания - (hình phạt bổ sung) не могут назначаться самостоятельно и присоединяются лишь к основному наказанию - *là hình phạt được áp dụng kèm theo hình phạt chính đối với những tội phạm nhất định nhằm tăng cường, củng cố tác dụng của hình phạt chính.*

Длящееся преступление - (tội phạm kéo dài) преступление в виде действия или бездействия, сопряженное с последующим длительным невыполнением обязанностей, возложенных на виновного законом под угрозой уголовного преследования - *là tội phạm mà hành vi khách quan có khả năng diễn ra không gián đoạn trong khoảng thời gian dài.*

Единое (единичное) преступление - (tội phạm duy nhất) деяние, содержащее состав одного преступления, предусмотренного одной статьей Особенной части УК - *hành động chỉ chứa một cấu thành tội*

phạm được quy định bởi một điều khoản trong phần riêng của Bộ luật Hình sự.

Идеальная совокупность преступлений - (tập hợp lý tưởng của tội phạm) (форма множественности преступлений) - совершение одного деяния, содержащего признаки преступлений, предусмотренных двумя или более статьями Особенной части УК (ч. 2 ст. 17 УК РФ). Если преступление предусмотрено общей и специальной нормами (конкуренция норм), то совокупность преступлений отсутствует и уголовная ответственность наступает по специальной норме - *thực hiện một hành vi có dấu hiệu tội phạm được quy định bởi hai hoặc nhiều điều của phần riêng của Bộ luật Hình sự (khoản 2 điều 17 Bộ luật Hình sự Liên bang Nga). Nếu một tội phạm được quy định bởi quy phạm chung và quy phạm đặc biệt (cạnh tranh của các quy phạm) thì không có tổng hợp các tội phạm và trách nhiệm hình sự phát sinh theo một quy phạm đặc biệt (riêng).*

Изнасилование - (tội hiếp dâm) это половое сношение с применением насилия или с угрозой его применения к потерпевшей или к другим лицам либо с использованием беспомощного состояния потерпевшей - *là thực hiện hành vi quan hệ tình dục với việc sử dụng vũ lực*

hoặc đe dọa sử dụng vũ lực đối với nạn nhân hoặc những người khác, hoặc với việc sử dụng tình trạng bất lực của nạn nhân.

Исполнителем - (người thực hiện tội phạm) признается лицо, непосредственно совершившее преступление либо непосредственно участвовавшее в его совершении совместно с другими лицами (соисполнителями), а также лицо, совершившее преступление посредством использования других лиц, не подлежащих уголовной ответственности в силу возраста, невменяемости или других обстоятельств, предусмотренных УК РФ - *người trực tiếp phạm tội hoặc trực tiếp tham gia cùng với những người khác (đồng phạm) cũng như người phạm tội do lợi dụng người khác mà không phải chịu trách nhiệm hình sự do tuổi cao, sức yếu hoặc các trường hợp khác do Bộ luật Hình sự Liên bang Nga quy định.*

Истязание - (hành hạ, ngược đãi) причинение физических или психических страданий путем систематического нанесения побоев либо иными насильственными действиями, если это не повлекло тяжкого или средней тяжести вреда здоровью - *gây ra đau khổ về thể chất hoặc tinh thần bằng cách đánh đập có hệ thống hoặc các hành động bạo lực*

khác, nếu điều này không gây tổn hại nghiêm trọng hoặc trung bình cho sức khỏe.

Казус - (tình huống phức tạp, gây thiệt hại nhưng không có lỗi)

невиновное причинение вреда. Деяние признается совершенным невиновно, если лицо, его совершившее, не осознавало и по обстоятельствам дела не могло осознавать общественной опасности своих действий (бездействия) либо не предвидело возможности наступления общественно опасных последствий и по обстоятельствам дела не должно было или не могло их предвидеть. Деяние признается также совершенным невиновно, если лицо, его совершившее, хотя и предвидело возможность наступления общественно опасных последствий своих действий (бездействия), но не могло предотвратить эти последствия в силу несоответствия своих психофизиологических качеств требованиям экстремальных условий или нервно-психическим перегрузкам - *gây thiệt hại nhưng không có lỗi. Một hành vi được công nhận là vô tội nếu người thực hiện hành vi đó không nhận ra và do hoàn cảnh của vụ án mà không thể nhận thức được tính nguy hiểm cho xã hội của hành vi của mình (không hành động) hoặc không thấy trước khả năng xảy ra hậu quả nguy hiểm cho xã*

hội và, do hoàn cảnh của vụ án, không nên hoặc không thể lường trước được chúng. Hành vi đó cũng được công nhận là vô tội nếu người thực hiện hành vi đó, mặc dù anh ta thấy trước khả năng xảy ra hậu quả nguy hiểm cho xã hội của hành động của mình (không hành động), nhưng không thể ngăn chặn những hậu quả này do sự khác biệt về phẩm chất tâm sinh lý của anh ta với yêu cầu của điều kiện khắc nghiệt hoặc quá tải thần kinh.

Квалификация преступления

- **(định tội danh)** представляет собой установление и юридическое закрепление точного соответствия между признаками совершенного деяния и признаками состава преступления, предусмотренного уголовно-правовой нормой - *xác lập và xác nhận tính hợp pháp về sự tương ứng chính xác giữa các dấu hiệu của hành vi đã thực hiện và các dấu hiệu của cấu thành tội phạm do quy phạm pháp luật hình sự quy định.*

Косвенный (эвентуальный)

умысел - (lỗi cố ý gián tiếp trong trường hợp xác định) разновидность умышленной формы вины, при которой лицо, совершившее преступление, осознавало общественную опасность своих действий (бездействия), предвидело возможность наступления общественно опасных последствий,

не желало, но сознательно допускало эти последствия либо относилось к ним безразлично - *một hình thức khác của lỗi cố ý, trong đó người phạm tội nhận thấy tính chất nguy hiểm cho xã hội của hành vi của mình (không hành động), thấy trước khả năng xảy ra hậu quả nguy hiểm cho xã hội, không muốn nhưng cố tình để xảy ra hậu quả hoặc có thái độ thờ ơ.*

Кража - (trộm cắp) тайное хищение чужого имущества - *bí mật chiếm đoạt tài sản của người khác.*

Легкомыслие - (vô ý vì quá tự tin) разновидность неосторожной формы вины, при которой лицо, совершившее преступление, предвидело возможность наступления общественно опасных последствий своих действий (бездействия), но без достаточных к тому оснований самонадеянно рассчитывало на предотвращение этих последствий - *một hình thức khác của lỗi vô ý, trong đó người phạm tội khi hành động đã thấy được việc làm của mình có thể gây ra những hậu quả nguy hiểm cho xã hội, nhưng tự tin cho rằng có thể ngăn chặn được hậu quả nguy hiểm cho xã hội.*

Лишение свободы - (phạt tù) заключается в изоляции осужденного от общества путем направления его в колонию-поселение, помещения в воспитательную колонию, лечебное

исправительное учреждение, исправительную колонию общего, строгого или особого режима либо в тюрьму - *bao gồm cách ly phạm nhân ra khỏi xã hội bằng cách đưa người đó đến cơ sở giáo dục, cơ sở cải tạo điều trị y tế, cơ sở cải tạo chế độ chung, chế độ nghiêm ngặt hoặc đặc biệt nghiêm ngặt, hoặc đến một nhà tù.*

Малозначительное деяние - (hành vi phạm tội ít nghiêm trọng) деяние, формально содержащие признаки состава преступления, но преступлением не являющееся в силу отсутствия общественной опасности - *hành vi về mặt hình thức có yếu tố cấu thành tội phạm nhưng không phải là tội phạm do không gây nguy hiểm cho xã hội hoặc gây nguy hiểm không đáng kể cho xã hội.*

Место совершения преступления - (địa điểm thực hiện tội phạm) это некая ограниченная описанными в законе пределами территория, на которой совершено преступление - *đây là một lãnh thổ (địa phận) nhất định, được giới hạn bởi các ranh giới được mô tả trong luật, trong đó nơi mà tội phạm được thực hiện.*

Метод уголовно-правового регулирования - (phương pháp điều chỉnh của pháp luật hình sự) представляет собой совокупность уголовно-правовых средств

воздействия на общественные отношения с целью их урегулирования. Основным методом уголовно-правового регулирования является применение наказания за нарушение уголовно-правового запрета - *tập hợp các phương tiện pháp lý hình sự tác động đến quan hệ xã hội để điều chỉnh chúng. Phương thức chủ yếu của điều chỉnh luật hình sự là áp dụng hình phạt đối với hành vi vi phạm điều cấm của luật hình sự.*

Мнимая оборона - (phòng vệ tưởng tượng) оборона от воображаемого и в действительности несуществующего посягательства, связанная с причинением вреда лицу, чьи действия ошибочно приняты за общественно опасное посягательство. Действия лица при мнимой обороне оцениваются по правилам фактической ошибки - *phòng vệ chống lại một hành vi xâm phạm tưởng tượng và không tồn tại trong thực tế có liên quan đến việc gây tổn hại cho một người mà hành động của họ bị nhầm là xâm phạm nguy hiểm cho xã hội. Các hành động của một người trong phòng vệ tưởng tượng được đánh giá theo các quy tắc của sai lầm thực tế.*

Многократный рецидив - (tái phạm nhiều lần) совершение нового умышленного преступления лицом, имеющим две и более судимости за умышленные преступления - *người có*

hai án tích trở lên về tội cố ý, lại vừa mới thực hiện một tội cố ý.

Множественность преступлений - (phạm tội nhiều lần) совершение одним и тем же лицом одновременно или последовательно двух и более преступлений, каждое из которых способно повлечь самостоятельные уголовно-правовые последствия - *cùng một người thực hiện đồng thời hoặc liên tiếp hai tội trở lên, mỗi tội có khả năng gây ra hậu quả pháp lý hình sự độc lập.*

Мотив - (Động cơ) обусловленные определенными потребностями и интересами внутренние побуждения, которые вызывают у лица решимость совершить преступление - *động lực bên trong được xác định bởi nhu cầu và lợi ích nhất định, dẫn đến quyết tâm phạm tội của một người.*

Мошенничество - (tội lừa đảo) это хищение чужого имущества или приобретение права на чужое имущество путем обмана или злоупотребления доверием - *là hành vi chiếm đoạt tài sản của người khác hoặc quyền sở hữu về tài sản của người khác bằng cách lừa dối hoặc lạm dụng tín nhiệm.*

Наказание - (hình phạt) есть мера государственного принуждения, назначаемая по приговору суда. Наказание применяется к лицу,

признанному виновным в совершении преступления, и заключается в предусмотренных настоящим Кодексом лишении или ограничении прав и свобод этого лица - *là biện pháp cưỡng chế nhà nước bằng bản án của tòa án. Hình phạt được áp dụng đối với một người phạm tội và bao gồm việc tước đoạt hoặc hạn chế các quyền và tự do của người này do Bộ luật hình sự quy định.*

Наука уголовного права - (khoa học luật hình sự) составная часть юридической науки, представляющая собой систему уголовно-правовых взглядов, идей и представлений об уголовном законе, о путях его совершенствования и практики применения, об истории уголовного права и перспективах его развития, а также о зарубежном уголовном праве - *một bộ phận cấu thành của khoa học pháp lý, là hệ thống các quan điểm, tư tưởng và ý tưởng về luật hình sự, cách thức cải tiến và thực tiễn áp dụng, về lịch sử của luật hình sự và triển vọng phát triển của luật hình sự, cũng như về pháp luật hình sự của nước ngoài.*

Небрежность - (lỗi vô ý do cấu thả) это разновидность неосторожной формы вины, при которой лицо, совершившее преступление, не предвидело возможности наступления общественно опасных

последствий своих действий (бездействия), хотя при необходимой внимательности и предусмотрительности должно было и могло предвидеть эти последствия - *người phạm tội không thấy trước hành vi của mình có thể gây ra hậu quả nguy hại cho xã hội, mặc dù phải thấy trước và có thể thấy trước hậu quả đó.*

Невменяемость - (không có năng lực chịu trách nhiệm hành vi) неспособность лица осознавать фактический характер и общественную опасность своих действий (бездействия), либо руководить ими вследствие хронического психического расстройства, временного психического расстройства, слабоумия либо иного болезненного состояния психики - *một người không có khả năng nhận ra bản chất thực tế và mối nguy hiểm xã hội của các hành động của mình, hoặc dẫn đến do rối loạn tâm thần mãn tính, rối loạn tâm thần tạm thời, mất trí nhớ hoặc trạng thái tâm thần bệnh tật khác.*

Незаконное предпринимательство - (kinh doanh bất hợp pháp) это осуществление предпринимательской деятельности без регистрации или без лицензии в случаях, когда такая лицензия обязательна, если это деяние причинило крупный ущерб

гражданам, организациям или государству либо сопряжено с извлечением дохода в крупном размере - *là việc thực hiện hoạt động kinh doanh mà không đăng ký hoặc không có giấy phép trong trường hợp phải có giấy phép đó, nếu hành vi này gây thiệt hại lớn cho công dân, tổ chức hoặc nhà nước hoặc liên quan đến việc bòn rút thu nhập trên quy mô lớn.*

Неоконченное покушение - (phạm tội chưa đạt do chưa thực hiện hết các hành vi tội phạm) покушение, при котором лицо по независящим от него обстоятельствам не выполнило всех тех действий, которые, по его мнению, были необходимы для доведения преступления до конца - *Là trường hợp người phạm tội vì nguyên nhân khách quan, chưa thực hiện hết các hành vi mà họ cho là cần thiết để gây ra hậu quả nên hậu quả không xảy ra (chưa đạt về hậu quả, chưa hoàn thành về hành vi).*

Непосредственный объект - (khách thể trực tiếp) часть видового объекта, представляющая собой конкретное общественное отношение, которое нарушается или ставится под угрозу нарушения конкретным преступлением - *là một hoặc một số quan hệ xã hội cụ thể bị hành vi phạm tội cụ thể xâm hại.*

Обоснованный риск - (gây thiệt hại có cơ sở) это причинение

вреда охраняемым уголовным законом интересам для достижения общественно полезной цели, если указанная цель не могла быть достигнута не связанными с риском действиями (бездействием) и лицо, допустившее риск, предприняло достаточные меры для предотвращения вреда охраняемым уголовным законом интересам - *điều này gây tổn hại đến lợi ích được luật hình sự bảo vệ để đạt được mục tiêu có ích cho xã hội, nếu mục tiêu cụ thể không thể đạt được bằng các hành động (không hành động) không gắn liền với rủi ro và người thực hiện rủi ro đã thực hiện các biện pháp đầy đủ để ngăn chặn xâm hại đến các lợi ích được luật hình sự bảo vệ.*

Обстановка совершения преступления - (hoàn cảnh thực hiện tội phạm) являет собой совокупность условий и обстоятельств, при которых совершается общественно опасное деяние - *tập hợp các điều kiện và hoàn cảnh mà hành vi nguy hiểm cho xã hội được thực hiện.*

Объект преступления - (khách thể của tội phạm) важнейшие социальные ценности, интересы, блага, а также общественные отношения, охраняемые уголовным правом от преступных посягательств - *các giá trị xã hội quan trọng nhất, lợi ích, quyền lợi, cũng như các quan hệ xã*

hội được luật hình sự bảo vệ khỏi sự xâm phạm của tội phạm.

Объективная сторона преступления - (mặt khách quan của tội phạm) это один из элементов состава преступления, включающий в себя признаки, характеризующие внешнее проявление преступления в реальной действительности, доступное для наблюдения и изучения - *nó là một trong những yếu tố cấu thành tội phạm, bao gồm những dấu hiệu đặc trưng cho biểu hiện bên ngoài của tội phạm trong thực tế, sẵn sàng cho việc quan sát và nghiên cứu.*

Обязательные работы - (công việc bắt buộc) вид наказания, заключающийся в выполнении осужденным в свободное от основной работы или учебы время бесплатных общественно полезных работ. Вид обязательных работ и объекты, на которых они отбываются, определяются органами местного самоуправления по согласованию с уголовно-исполнительными инспекциями. Обязательные работы устанавливаются на срок от шестидесяти до четырехсот восьмидесяти часов и отбываются не свыше четырех часов в день - *loại hình phạt bao gồm việc người bị kết án thực hiện công việc miễn phí có ích cho xã hội trong thời gian rảnh rỗi sau công việc hoặc học tập chính của anh ta. Loại*

công việc bắt buộc và cơ sở vật chất mà họ được phục vụ do chính quyền địa phương xác định với sự thống nhất của cơ quan thanh tra hành pháp hình sự. Các công việc bắt buộc được thiết lập trong khoảng thời gian từ sáu mươi đến bốn trăm tám mươi giờ và được thực hiện không quá bốn giờ một ngày.

Оконченное покушение - (phạm tội chưa đạt do yếu tố khách quan tuy đã thực hiện hết các hành vi tội phạm) покушение, при котором лицо полностью совершило все действия, которые оно считало необходимыми для доведения преступления до конца, однако желаемый преступный результат не наступил по обстоятельствам, независящим от виновного - *là trường hợp người phạm tội đã thực hiện đầy đủ những hành vi mà họ cho là cần thiết để gây hậu quả, nhưng vì nguyên nhân khách quan hậu quả đó không xảy ra (chưa đạt về hậu quả, hoàn thành về hành vi).*

Оконченное преступление - (tội phạm hoàn thành) совершение лицом деяния, содержащего все признаки состава преступления, предусмотренного УК РФ - *là trường hợp hành vi phạm tội thỏa mãn đầy đủ các dấu hiệu được mô tả trong cấu thành tội phạm theo quy định của Bộ luật hình sự Liên bang Nga.*

Организатором преступления - (**kẻ cầm đầu, tổ chức**) признается лицо, организовавшее совершение преступления или руководившее его исполнением, а равно лицо, создавшее организованную группу или преступное сообщество (преступную организацию) либо руководившее ими - *người đã tổ chức thực hiện tội phạm hoặc chỉ đạo việc thực hiện tội phạm, cũng như người đã tạo ra một nhóm tội phạm có tổ chức (hoặc tổ chức tội phạm) hoặc lãnh đạo hoạt động của chúng.*

Освобождение от уголовной ответственности - (**miễn truy cứu trách nhiệm hình sự**) означает выраженное в официальном акте компетентного государственного органа решение освободить лицо, совершившее преступление, от обязанности подвергнуться судебному осуждению и претерпеть меры государственного принудительного воздействия - *là quyết định, được thể hiện bằng hành động chính thức của cơ quan nhà nước có thẩm quyền nhằm miễn cho người phạm tội khỏi nghĩa vụ phải chịu bản án tư pháp và áp dụng các biện pháp cưỡng chế nhà nước.*

Освобождение от наказания - (**miễn hình phạt**) означает досрочное освобождение лица, осуждённого за совершение преступления, от

исполнения назначенного судом наказания в тех случаях, когда цели наказания достигнуты досрочно либо не могут быть достигнуты в связи с болезнью осуждённого - *là việc trả tự do sớm cho người bị kết án phạm tội khỏi việc chấp hành hình phạt của tòa án trong trường hợp mục tiêu của hình phạt đạt được trước thời hạn hoặc không thể đạt được do bệnh tật của người bị kết án.*

Основание уголовной ответственности - (**cơ sở của trách nhiệm hình sự**) совершение деяния, содержащего все признаки состава преступления, предусмотренного уголовным законом (ст. 8 УК РФ) - *thực hiện một hành vi có chứa tất cả các dấu hiệu của cấu thành tội phạm theo quy định của Luật hình sự (Điều 8 Bộ luật Hình sự của Liên bang Nga).*

Основные наказания - (**hình phạt cơ bản**) те, которые могут применяться только самостоятельно и не присоединяются к другим наказаниям - *những hình phạt chỉ có thể được áp dụng độc lập và không liên kết với các hình phạt khác.*

Погашение судимости - (**xóa án tích**) автоматическое прекращение ее действия по истечении установленного уголовным законом срока - *tự chấm dứt hiệu lực sau khi hết thời hạn do luật hình sự quy định.*

Подстрекатель - (kẻ xúi giục)

лицо, склонившее другое лицо к совершению преступления путем уговора, подкупа, угрозы или другим способом - *người đã thuyết phục người khác phạm tội bằng cách thuyết phục, mua chuộc, đe dọa hoặc bằng các phương tiện khác.*

Покушение на негодный объект - (thực hiện tội phạm không hoàn thành do xâm phạm vào một đối tượng vô giá trị) вид покушения, при котором лицо направляет свои действия (бездействие) на определенный правоохраняемый объект, но его деяние в силу допускаемой фактической ошибки в действительности не посягает на избранный им объект и не причиняет ему вреда - *là trường hợp chủ thể thực hiện hành vi nhằm gây thiệt hại cho khách thể bảo vệ của luật hình sự nhưng thực tế không gây thiệt hại được vì không có đối tượng tác động hoặc vì đối tượng tác động không có tính chất mà người phạm tội tưởng là có.*

Покушение на преступление - (phạm tội chưa đạt) умышленные действия (бездействие) лица, непосредственно направленные на совершение преступления, если при этом преступление не было доведено до конца по не зависящим от этого лица обстоятельствам - *là (chủ thể) đã cố ý thực hiện tội phạm nhưng vì nguyên*

nhân khách quan hành vi đã thực hiện chưa thỏa mãn hết các dấu hiệu khách quan của cấu thành tội phạm.

Покушение с негодными средствами - (phạm tội chưa đạt do phương tiện, công cụ phạm tội hỏng, không phù hợp) использование виновным орудий или средств, которые объективно не могут причинить вреда объекту уголовно-правовой охраны и вызывать наступление желаемого результата (например, виновный дает жертве порошок, ошибочно принятый за сильнодействующий яд) - *là trường hợp phạm tội chưa đạt do người phạm tội đã sử dụng nhầm công cụ, phương tiện phạm tội mà người đó muốn. Trong trường hợp phạm tội chưa đạt vô hiệu này, công cụ, phương tiện phạm tội mà người phạm tội muốn sử dụng có khả năng gây ra hậu quả thiệt hại của tội phạm nhưng công cụ, phương tiện cụ thể mà người đó sử dụng không có khả năng đó.*

Помилование - (đặc xá của Tổng thống) акт Президента РФ, полностью или частично освобождающий осуждённого от наказания либо заменяющий назначенное ему судом наказание более мягким. Актом помилования может также сниматься судимость с лиц, ранее отбывших наказание. Акты помилования имеют всегда

индивидуальный характер, то есть они принимаются в отношении конкретного лица или нескольких определённых лиц - *văn bản của Tổng thống Liên bang Nga, miễn hoàn toàn hoặc một phần hình phạt cho người bị kết án hoặc thay thế hình phạt do tòa án đưa ra bằng một hình phạt nhẹ nhàng hơn. Văn bản đặc xá cũng có thể xóa án tích đối với những người đã chấp hành án trước đó. Các văn bản đặc xá luôn mang tính chất cá nhân, nghĩa là chúng được thông qua liên quan đến một người cụ thể hoặc một số người cụ thể.*

Предмет преступления - (đối tượng của tội phạm) это вещь материального мира, воздействуя на которую виновный осуществляет посягательство на правоохраняемый объект - *là bộ phận khách thể của tội phạm mà khi tác động đến bộ phận này người phạm tội gây thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại cho quan hệ xã hội được Luật hình sự bảo vệ.*

Предметом уголовного права - (đối tượng của luật hình sự) являются охранительные уголовно-правовые отношения, возникающие в связи с совершением преступления, а также регулятивные общественные отношения, связанные с наделением граждан правом на причинение вреда при определённых условиях (при необходимой обороне, крайней необходимости, задержании лица,

совершившего преступление и др.) - *là các quan hệ pháp luật được bảo vệ bởi luật hình sự phát sinh liên quan đến việc thực hiện tội phạm, cũng như các quan hệ pháp luật quy định liên quan đến việc chống lại công dân có quyền bị xâm hại trong những điều kiện nhất định (trong điều kiện phòng vệ chính đáng, trong trường hợp khẩn cấp, bắt giữ tội phạm và v.v.).*

Преступление - (tội phạm) виновно совершенное общественно опасное деяние, запрещенное Уголовным кодексом РФ под угрозой наказания - *là hành vi nguy hiểm cho xã hội bị Bộ luật Hình sự Liên bang Nga nghiêm cấm dưới hình thức bị đe dọa trừng phạt.*

Преступное деяние - (hành vi phạm tội) общественно опасное, противоправное, волевое и осознанное поведение лица - *hành vi nguy hiểm cho xã hội, bất hợp pháp, có chủ ý và có nhận thức của một người.*

Преступное действие - (hành động phạm tội) это общественно опасное, противоправное, волевое, осознанное, активное поведение лица - *là hành vi nguy hiểm cho xã hội, bất hợp pháp, có chủ ý, có nhận thức và tích cực của một người.*

Преступное бездействие - (không hành động phạm tội) это общественно опасное, противоправное, волевое и

осознанное, пассивное поведение, состоящее в не совершении лицом того действия, которое оно должно и могло было выполнить - *là hành vi gây nguy hiểm cho xã hội, trái pháp luật, có chủ ý, có nhận thức và thụ động, bao gồm việc không thực hiện hành động của một người mà người đó nên và có thể đã thực hiện.*

Прикосновенность к преступлению - (tính liên quan đến tội phạm, nhưng không được xem là đồng phạm theo luật) предусмотренное уголовным законом виновно совершенное общественно опасное деяние (действие или бездействие), связанное с готовящимся, совершающимся или совершенным преступлением, но прямо не содействующее его подготовке и совершению, а следовательно не находящееся в причинной связи с ним и наступившим преступным результатом - *là hành vi phạm tội gây nguy hiểm cho xã hội (hành động hoặc không hành động) do luật hình sự quy định, liên quan đến một tội phạm sắp xảy ra, đang thực hiện hoặc đã thực hiện, nhưng không trực tiếp góp phần vào việc chuẩn bị và thực hiện, do đó không có mối liên hệ nhân quả với hành vi đó và tội phạm dẫn đến kết quả.*

Принципы уголовного права - (các nguyên tắc của luật hình sự)

основные руководящие начала (идеи), закрепленные в нормах уголовного права, которые определяют его содержание в целом или отдельных институтов - *các nguyên tắc chỉ đạo chính (ý tưởng), được ghi nhận trong các quy phạm của luật hình sự, xác định nội dung của nó như một tổng thể hoặc các thể chế riêng lẻ.*

Прямой умысел - (lỗi cố ý trực tiếp) разновидность умышленной формы вины, при которой лицо, совершившее преступление, осознавало общественную опасность своих действий (бездействия), предвидело возможность или неизбежность наступления общественно опасных последствий и желало их наступления - *người phạm tội nhận thức rõ hành vi của mình là nguy hiểm cho xã hội, thấy trước hậu quả của hành vi đó và mong muốn hậu quả xảy ra.*

Разбой - (tội cướp) нападение в целях хищения чужого имущества, совершенное с применением насилия, опасного для жизни или здоровья, либо с угрозой применения такого насилия - *tấn công với mục đích chiếm đoạt tài sản của người khác, sử dụng vũ lực gây nguy hiểm đến tính mạng hoặc sức khỏe hoặc đe dọa sử dụng vũ lực như vậy.*

Рецидив преступлений - (tái phạm) совершение умышленного преступления лицом, имеющим судимость за ранее совершенное умышленное преступление - *là phạm tội sau khi đã bị kết án và áp dụng hình phạt nhưng chưa được xoá án tích về tội đã bị kết án đó.*

Родовой объект - (khách thể ruột (khách thể loại)) часть общего объекта, представляет собой группу однородных и взаимосвязанных общественных отношений (благ, интересов), охраняемых уголовным законом от преступных посягательств - *một phần của khách thể chung, là một nhóm các quan hệ xã hội đồng nhất và có mối quan hệ với nhau (lợi ích, quyền lợi) được pháp luật hình sự bảo vệ khỏi sự xâm phạm của tội phạm.*

Санкция - (chế tài) часть уголовно-правовой нормы Особенной части УК, устанавливающая виды и размеры наказания за совершение преступления. В санкции отражается законодательная оценка характера и степени общественной опасности запрещенного Уголовным кодексом деяния - *một phần của quy phạm pháp luật hình sự trong phần riêng của Bộ luật hình sự, trong đó thiết lập các loại và mức hình phạt khi phạm tội. Việc xử phạt phản ánh sự đánh giá của pháp luật về tính chất và mức độ nguy hiểm*

cho xã hội của các hành vi bị Bộ luật Hình sự nghiêm cấm.

Совокупность преступлений - (tập hợp các tội phạm) совершение двух и более преступлений, ни за одно из которых лицо не было осуждено, за исключением случаев, когда совершение двух или более преступлений предусмотрено статьями Особенной части Уголовного кодекса Российской Федерации в качестве обстоятельства, влекущего более строгое наказание - *phạm hai tội trở lên mà người đó chưa bị kết án lần nào, trừ trường hợp phạm hai tội trở lên được quy định bởi các điều khoản trong phần riêng của Bộ luật hình sự Liên bang Nga như một tình huống bắt buộc kéo một hình phạt nghiêm khắc hơn.*

Состав преступления - (cấu thành tội phạm) совокупность установленных в УК РФ объективных и субъективных признаков, характеризующих совершенное лицом общественно опасное деяние как конкретное преступление - *tập hợp các dấu hiệu khách quan và chủ quan được quy định trong Bộ luật Hình sự Liên bang Nga đặc trưng cho một hành vi nguy hiểm cho xã hội do một người thực hiện như một tội phạm cụ thể.*

Способ совершения преступления - (phương pháp, thủ

đoạn thực hiện tội phạm) это определенный порядок, метод, последовательность движений и приемов, применяемых лицом при совершении преступлений, сопряженных с избирательным использованием орудий и средств совершения преступления - *nó là một trình tự xác định, phương pháp, trình tự chuyển động và kỹ thuật nhất định được sử dụng bởi một người khi thực hiện tội phạm liên quan đến việc sử dụng có chọn lọc các công cụ và phương tiện phạm tội.*

Специальный субъект преступления - (chủ thể đặc biệt của tội phạm) это лицо, которое кроме общих признаков субъекта (вменяемое физическое лицо, достигшее возраста уголовной ответственности) обладает еще дополнительными признаками, указанными в диспозиции уголовно-правовой нормы Особенной части УК - *là người mà ngoài những nét chung của chủ thể (người đã đủ tuổi chịu trách nhiệm hình sự) còn có thêm những đặc điểm được quy định trong phần quy phạm pháp luật hình sự của phần riêng Bộ luật hình sự.*

Судимость - (án tích) юридический факт, влекущий определённые последствия, связанные с вынесением обвинительного приговора за

совершение преступления, действующие как во время, так и после отбытия виновным установленного наказания. Заключается в определённом ограничении прав осуждённого, которые не входят в содержание наказания - *là một sự kiện pháp lý, đồng thời là hậu quả pháp lý của việc phạm tội và là một trong những hình thức thực hiện trách nhiệm hình sự. Án tích tồn tại trong suốt quá trình người phạm tội bị kết án về một tội phạm cho đến khi được xóa án. Sau khi chấp hành xong bản án, trải qua một thời hạn nhất định chứng tỏ người phạm tội đã phục thiện, Nhà nước sẽ xóa án tích cho người bị kết án*

Толкование уголовного закона - (giải thích luật hình sự) интеллектуально-волевая деятельность по уяснению и разъяснению смысла норм уголовного закона - *là hoạt động trí tuệ và ý chí để làm sáng tỏ và giải thích ý nghĩa của các quy phạm của luật hình sự.*

Убийство - (giết người) это умышленное причинение смерти другому лицу - *là cố ý gây ra cái chết cho người khác.*

Уголовный закон Российской Федерации - (luật hình sự Liên bang Nga) представляет собой принятый в установленном порядке высшими

органами государственной власти нормативный правовой акт, определяющий общие принципы и основания уголовной ответственности, виды преступлений, а также те наказания, которые применяются к лицам, совершившим преступления - *là văn bản quy phạm pháp luật được các cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất thông qua theo thủ tục quy định, xác định các nguyên tắc và căn cứ chung để truy cứu trách nhiệm hình sự, các loại tội phạm, cũng như những hình phạt áp dụng đối với người phạm tội.*

Уголовное право как наука - (luật hình sự như một bộ môn khoa học) представляет собой систему уголовно-правовых взглядов, идей, представлений об уголовном законе, его социальной обусловленности и эффективности, закономерностях и тенденциях его развития и совершенствования, о принципах уголовного права, об истории уголовного права и перспективах его развития, о зарубежном уголовном праве - *là hệ thống các quan điểm, tư tưởng về luật hình sự, chế định và hiệu quả xã hội của nó, các định luật và xu hướng phát triển và hoàn thiện nó, về các nguyên tắc của luật hình sự, về lịch sử và triển vọng phát triển của pháp luật hình sự, cũng như về pháp luật hình sự của nước ngoài.*

Уголовная ответственность - (trách nhiệm hình sự) есть правовое последствие совершения преступления, заключающееся в обязанности лица отвечать за нарушение уголовно-правового запрета перед государством - *là hậu quả pháp lý của việc thực hiện tội phạm, đó là nghĩa vụ của một người phải chịu trách nhiệm do vi phạm điều cấm của luật hình sự đối với nhà nước.*

Фактическая ошибка - (sai lầm thực tế) это неправильное представление лицом о фактических обстоятельствах дела - *là một quan niệm sai lầm của một người về các tình tiết thực tế của vụ án.*

Хищение - (chiếm đoạt tài sản của người khác với mục đích vụ lợi) это совершенные с корыстной целью противоправные безвозмездное изъятие и (или) обращение чужого имущества в пользу виновного или других лиц, причинившие ущерб собственнику или иному владельцу этого имущества - *chiếm giữ trái pháp luật và (hoặc) lưu hành tài sản của người khác để hỗ trợ người có tội hoặc những người khác, được thực hiện với mục đích vụ lợi, gây thiệt hại cho chủ sở hữu hoặc chủ sở hữu khác của tài sản này.*

Цели наказания - (mục đích của hình phạt) восстановление социальной справедливости, а также

исправление осужденного и предупреждение совершения новых преступлений - *khôi phục công bằng xã hội, cũng như cải tạo cho người bị kết án và ngăn ngừa tội phạm mới.*

Цель преступления - (mục đích của tội phạm) результат, к достижению которого стремится лицо при совершении преступления - *là kết quả mà người phạm tội đặt ra phải đạt được khi thực hiện hành vi phạm tội.*

Юридическая ошибка - (sai lầm pháp lý, pháp luật) это неправильное представление лица о правовой сущности или правовых последствиях совершаемого им деяния - *sai lầm về pháp luật là sự hiểu lầm của chủ thể về tính chất pháp lý và hậu quả pháp lý của hành vi của mình.*

Явка с повинной - (tự thú hoặc đầu thú) добровольное заявление гражданина суду, органам прокуратуры, следствия или дознания о совершении им преступления, сделанное в устной или письменной форме до задержания или допроса в качестве подозреваемого или обвиняемого - *thông báo tự nguyện của một công dân trước tòa án, văn phòng công tố, điều tra về hành vi phạm tội của người đó, được thực hiện bằng miệng hoặc bằng văn bản trước khi bị tạm giữ hoặc thẩm vấn với tư cách là một nghi phạm hoặc bị cáo.*

УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС (TỔ TỤNG HÌNH SỰ)

Алиби - (bằng chứng ngoại phạm) нахождение подозреваемого или обвиняемого в момент совершения преступления в другом месте - *dùng để chứng minh bị can hoặc bị cáo không có mặt tại địa điểm vào thời gian xảy ra tội phạm (hoặc ở một địa điểm khác).*

Апелляционная инстанция - (tòa cấp phúc thẩm) суд, рассматривающий в апелляционном порядке уголовные дела по жалобам и представлениям на не вступившие в законную силу приговоры и постановления суда - *tòa án xét xử phúc thẩm vụ án hình sự dựa trên khiếu nại, đệ trình đối với bản án, quyết định của Tòa án chưa có hiệu lực pháp luật.*

Близкие лица - (người thân) все лица, за исключением близких родственников и родственников, состоящие в свойстве, и лица, жизнь, здоровье и благополучие которых дороги в силу сложившихся личных отношений - *tất cả mọi người, ngoại trừ những người thân và họ hàng ruột thịt, những người có tài sản và những người mà tính mạng, sức khỏe và phúc lợi của họ được thiết lập do các quan hệ thân thân đã được thiết lập.*

Близкие родственники - (người thân thích) супруг, супруга,

родители, дети, усыновители, усыновлённые, родные братья и родные сёстры, бабушка, дедушка, внуки - *vợ hoặc chồng, cha mẹ, con đẻ, cha mẹ nuôi, con nuôi, anh, chị, em ruột, ông, bà, cháu.*

Временное отстранение от должности - (tạm đình chỉ chức vụ) временное прекращение осуществления своих функций должностным лицом - *tạm thời ngừng thực hiện các chức năng của mình bởi một quan chức.*

Всесторонность - (tính toàn diện) исчерпывающее познание всех обстоятельств, входящих в предмет доказывания и имеющих значение для дела - *nhận thức toàn diện về tất cả các tình huống có trong đối tượng chứng minh và liên quan đến vụ án.*

Государственный обвинитель - (công tố viên, kiểm sát viên), поддерживающее от имени государства обвинение в суде по уголовному делу должностное лицо органа прокуратуры, а по поручению прокурора и в случаях, когда предварительное расследование произведено в форме дознания, также дознаватель либо следователь - *quan chức của văn phòng công tố, người hỗ trợ việc truy tố thay mặt nhà nước tại tòa án hình sự, và thay mặt công tố viên và trong các trường hợp điều tra sơ bộ được thực hiện dưới hình thức điều tra,*

cũng là người thẩm vấn hoặc điều tra viên.

Денежное взыскание - (bồi thường) взимание с лица на основании судебного решения денежных сумм, исчисляемых в количестве МРОТ - *truy thu từ một người trên cơ sở quyết định của tòa án các khoản tiền được tính bằng mức lương tối thiểu.*

Дознаватель - (điều tra viên các vụ án ít nghiêm trọng và nghiêm trọng) должностное лицо органа дознания, правомочное либо уполномоченное начальником органа дознания осуществлять предварительное расследование в форме дознания и иные полномочия - *một quan chức của cơ quan điều tra, được người đứng đầu cơ quan điều tra ủy quyền hoặc ủy quyền thực hiện điều tra sơ bộ dưới hình thức điều tra và các quyền hạn khác.*

Дознание - (điều tra sơ bộ) форма предварительного расследования, осуществляемого дознавателем (следователем), по уголовному делу, по которому производство предварительного следствия необязательно - *hình thức điều tra sơ bộ do điều tra viên sơ bộ (điều tra viên) thực hiện trong một vụ án hình sự trong đó điều tra sơ bộ là không bắt buộc.*

Доказывание - (chứng minh)
регулируемая уголовно-
процессуальными нормами
деятельность уполномоченных
государственных органов и
должностных лиц по собиранию,
проверке и оценке доказательств -
*hoạt động của các cơ quan, công chức
nhà nước có thẩm quyền do các quy
phạm tố tụng hình sự quy định để thu
thập, xác minh, đánh giá chứng cứ.*

**Домашний арест - (cấm đi
khỏi nơi cư trú, giam giữ tại nhà)**
ограничения, связанные со свободой
передвижения обвиняемого
(подозреваемого) и в запрете:
общаться с определенными лицами;
получать и отправлять
корреспонденцию; вести переговоры
с использованием любых средств
связи - *những hạn chế liên quan đến
quyền tự do đi lại của bị can (nghị
phạm) và cấm: giao tiếp với một số
người nhất định; nhận và gửi thư từ;
trao đổi bằng bất kỳ phương tiện giao
tiếp nào.*

**Досудебное производство -
(thủ tục tố tụng trước xét xử. Ví dụ
như hoạt động điều tra của điều tra
viên được xem là các thủ tục tố tụng
trước khi xét xử vụ án tại tòa)**
уголовное судопроизводство с
момента получения сообщения о
преступлении до направления
прокурором уголовного дела в суд

для рассмотрения его по существу -
*tổ tụng hình sự bắt đầu kể từ khi nhận
được tin báo tội phạm cho đến khi công
tố viên chuyển vụ án hình sự ra tòa án
để xem xét (xét xử).*

Жилище - (nơi cư trú, nhà ở)
индивидуальный жилой дом с
входящими в него жилыми и
нежилыми помещениями; жилое
помещение независимо от формы
собственности, входящее в
жилищный фонд и используемое для
постоянного или временного
проживания; иное помещение или
строение, не входящее в жилищный
фонд, но используемое для
временного проживания - *nhà riêng
dùng để ở hoặc không; mặt bằng nhà ở,
bất kể hình thức sở hữu nào và thuộc
quỹ nhà ở và được sử dụng để ở lâu dài
hoặc tạm thời; các cơ sở hoặc cấu trúc
khác không thuộc quỹ nhà ở, nhưng
được sử dụng để tạm trú.*

**Заключение специалиста -
(kết luận của chuyên gia)** суждение,
представленное в письменном виде,
по вопросам, поставленным перед
специалистом сторонами - *đánh giá,
được trình bày bằng văn bản, về các
vấn đề mà các bên đặt ra cho chuyên
gia.*

**Заключение суда - (kết luận
của tòa án)** вывод о наличии или об
отсутствии в действиях лица, в
отношении которого применяется

особый порядок производства по уголовному делу, признаков преступления - *kết luận về sự có mặt hoặc vắng mặt trong các hành động và các dấu hiệu của tội phạm của một người, mà liên quan đến người đó một thủ tục tố tụng hình sự đặc biệt được áp dụng.*

Заключение эксперта - (kết luận của giám định viên) содержание исследования и выводы, представленные в письменном виде, по вопросам, поставленным перед экспертом лицом, ведущим производство по уголовному делу, или сторонами - *nội dung nghiên cứu và kết luận được trình bày bằng văn bản về các câu hỏi do người tiến hành tố tụng hình sự hoặc các bên đặt ra cho chuyên gia.*

Залог - (bảo lãnh, đặt tiền để bảo đảm) внесение обвиняемым (подозреваемым) либо другим физическим или юридическим лицом на депозитный счёт органа, избравшего данную меру, денег, ценных бумаг или ценностей в целях обеспечения выполнения обвиняемым (подозреваемым) обязательств: в назначенный срок являться по вызовам дознавателя, следователя, прокурора и в суд; не совершать новых преступлений - *việc chuyển tiền, chứng khoán hoặc vật có giá trị của bị can (nghị can) hoặc thế*

nhân hoặc pháp nhân khác vào tài khoản tiền gửi của cơ quan đã lựa chọn biện pháp này, để bảo đảm rằng bị can (nghị can) thực hiện nghĩa vụ: có mặt tại nơi chỉ định. thời điểm được điều tra viên, kiểm sát viên và tòa án triệu tập; không phạm tội mới.

Защитник - (người bào chữa) лицо, осуществляющее в установленном УПК порядке защиту прав и интересов подозреваемых и обвиняемых и оказывающее им юридическую помощь при производстве по делу - *người bảo vệ quyền và lợi ích của bị can, bị cáo theo quy định của Bộ luật tố tụng hình sự và trợ giúp pháp lý cho họ trong quá trình tố tụng.*

Избрание меры пресечения - (áp dụng các biện pháp ngăn chặn), принятие дознавателем, следователем, прокурором, а также судом решения о мере пресечения в отношении подозреваемого, обвиняемого - *việc thông qua của cán bộ điều tra, điều tra viên, công tố viên, cũng như bởi tòa án quyết định về biện pháp ngăn chặn liên quan đến bị can, bị cáo.*

Кассационная инстанция - (tòa án cấp phúc thẩm lần 2 sau khi bản án đã có hiệu lực) суд, рассматривающий в кассационном порядке уголовные дела по жалобам и представлениям на вступившие в

законную силу приговоры, определения и постановления судов первой и апелляционной инстанций - *tòa án xét xử phúc thẩm vụ án hình sự lần 2 về việc khiếu nại, gửi bản án đã có hiệu lực pháp luật, quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm, cấp phúc thẩm lần 1 (lúc bản án và quyết định chưa có hiệu lực pháp lý).*

Контроль телефонных и иных переговоров - (kiểm soát điện thoại và các cuộc đàm thoại khác) прослушивание и запись переговоров путём использования любых средств коммуникации, осмотр и прослушивание фонограмм - *nghe và ghi âm các cuộc trò chuyện bằng cách sử dụng bất kỳ phương tiện liên lạc, kiểm tra và nghe các bản ghi âm.*

Личное поручительство - (ủy thác cá nhân) письменное обязательство заслуживающего доверия лица о том, что оно ручается за выполнение обвиняемым (подозреваемым) обязательств: в назначенный срок являться по вызовам дознавателя, следователя, прокурора и в суд; иным путём не препятствовать производству по уголовному делу - *cam kết bằng văn bản của một người đáng tin cậy rằng anh ta bảo đảm việc thực hiện nghĩa vụ của bị can (nghị can): có mặt đúng thời gian đã định khi được cán bộ điều tra, điều tra viên, công tố viên và tòa án*

triệu tập; bằng bất kỳ cách nào khác không can thiệp vào quá trình tố tụng hình sự.

Меры пресечения - (các biện pháp ngăn chặn) наиболее строгие меры уголовно- процессуального принуждения, ограничивающие личную свободу гражданина в целях предупреждения возможных нарушений нормального хода уголовного судопроизводства или для обеспечения исполнения приговора - *các biện pháp cưỡng chế tố tụng hình sự nghiêm khắc nhất, hạn chế quyền tự do cá nhân của công dân nhằm ngăn chặn những vi phạm có thể xảy ra đối với quá trình tố tụng hình sự thông thường hoặc để bảo đảm thi hành án.*

Момент фактического задержания - (thời điểm bắt giữ thực tế) момент производимого в порядке, установленном УПК, фактического лишения свободы передвижения лица, подозреваемого в совершении преступления - *thời điểm hạn chế tự do đi lại trên thực tế của người bị tình nghi phạm tội được thực hiện theo thủ tục do Bộ luật tố tụng hình sự quy định.*

Надзорная инстанция - (giám đốc thẩm) суд, рассматривающий в порядке надзора уголовные дела по жалобам и представлениям на вступившие в законную силу приговоры, определения и постановления судов - *tòa án xem xét*

theo trình tự giám đốc thẩm vụ án hình sự khiếu nại, đệ trình bản án, quyết định của tòa án đã có hiệu lực pháp luật.

Наложение ареста на имущество - (phong tỏa tài khoản) запрет собственнику или владельцу имущества распоряжаться и иногда пользоваться им, а также изъятие и передача его на хранение - *cấm chủ sở hữu hoặc người chiếm hữu tài sản định đoạt và sử dụng nó, cũng như thu giữ và chuyển giao nó để cất giữ.*

Начальник органа дознания - (thủ trưởng cơ quan điều tra các vụ án ít nghiêm trọng, nghiêm trọng) должностное лицо органа дознания, в том числе заместитель начальника органа дознания, уполномоченное давать поручения о производстве дознания и неотложных следственных действий, осуществлять иные полномочия, предусмотренные УПК - *cán bộ của cơ quan điều tra, bao gồm cả phó thủ trưởng cơ quan điều tra, được ủy quyền ra chỉ thị về việc tiến hành điều tra và các hoạt động điều tra khẩn cấp, thực hiện các quyền khác theo quy định của Bộ luật tố tụng hình sự.*

Невменяемость - (không có năng lực trách nhiệm hành vi) неспособность осознавать фактический характер и общественную опасность своих действий (бездействия) либо

руководить ими вследствие хронического психического расстройства, временного психического расстройства, слабоумия либо иного болезненного состояния психики - *không có khả năng nhận thức được bản chất thực tế và mối nguy hiểm xã hội của các hành động của họ (không hành động) hoặc kiểm soát chúng do rối loạn tâm thần mãn tính, rối loạn tâm thần tạm thời, mất trí nhớ hoặc bệnh tật tâm thần khác.*

Непричастность - (không liên quan) неустановленная причастность либо установленная непричастность лица к совершению преступления - *sự tham gia không xác định hoặc sự không tham gia được xác định của một người trong việc thực hiện tội phạm.*

Ночное время - (thời gian ban đêm) промежуток времени с 22 до 6 часов по местному времени - *khoảng thời gian từ 10 giờ tối đến 6 giờ sáng theo giờ địa phương.*

Обвинение (в узком смысле) - (buộc tội) утверждение о совершении определенным лицом деяния, запрещенного УК, выдвинутое в порядке установленном УПК - *khẳng định về việc thực hiện của một người nào đó về một hành vi bị Bộ luật Hình sự cấm, được đưa ra theo thủ tục do Bộ luật Tố tụng Hình sự quy định.*

Обвинение (в широком смысле) - (buộc tội theo nghĩa rộng là các hoạt động tố tụng bằng việc xác lập sự kiện phạm tội và sự liên quan của một đối tượng cụ thể đến sự kiện phạm tội) процессуальных действий по установлению события преступления и причастности к нему конкретного лица - *các hành động tố tụng để xác lập sự kiện phạm tội và sự tham gia của một người cụ thể trong đó.*

Общие условия производства предварительного расследования - (những quy định chung về điều tra vụ án hình sự, hoặc hoạt động điều tra ban đầu) установленные УПК общие правила организационно-правового характера, определяющие наиболее целесообразные время, место, силы и средства для успешного производства предварительного следствия или дознания - *các quy tắc chung có tính chất tổ chức và pháp lý do Bộ luật tố tụng hình sự quy định, xác định thời gian, địa điểm, lực lượng và phương tiện thích hợp nhất để thực hiện thành công cuộc điều tra hoặc điều tra sơ bộ.*

Объективность - (tính khách quan) непредвзятое, беспристрастное исследование уличающих и оправдывающих, отягчающих и смягчающих вину обвиняемого обстоятельств - *một cuộc điều tra khách quan, công bằng đối với các tình*

tiết buộc tội và biện minh, tăng nặng và giảm nhẹ đối với bị cáo.

Обыск - (khám xét) отыскание и при необходимости изъятие объектов, которые могут иметь значение для уголовного дела (орудия преступления, добытые преступным путём предметы и ценности), или обнаружение разыскиваемых лиц и трупов - *tìm và nếu cần thiết, thu giữ những đồ vật có thể quan trọng đối với một vụ án hình sự (dụng cụ phạm tội, đồ vật và vật có giá trị thu được bằng phương tiện phạm tội), hoặc phát hiện người bị truy nã và tử thi.*

Оправданный - (người được phóng thích vì vô tội, hoặc được tòa tuyên án phóng thích) обвиняемый, в отношении которого вынесен оправдательный приговор - *bị cáo được tuyên trắng án.*

Определение - (phán quyết của tòa án) любое решение, за исключением приговора, вынесенное судом первой инстанции коллегиально при производстве по уголовному делу, а также решение, вынесенное вышестоящим судом, за исключением суда апелляционной или надзорной инстанции, при пересмотре соответствующего судебного решения - *bất kỳ quyết định nào, ngoại trừ một bản án, được đưa ra bởi tòa án cấp sơ thẩm nói chung trong*

thủ tục tố tụng hình sự, cũng như quyết định của tòa án cấp trên, ngoại trừ một phiên tòa phúc thẩm hoặc giám đốc thẩm, sau khi xem xét quyết định của tòa án.

Cơ quan điều tra sơ bộ đối với các vụ án nghiêm trọng nhỏ, nghiêm trọng trung bình) государственные органы и должностные лица, уполномоченные в соответствии с УПК осуществлять дознание и другие процессуальные полномочия - cơ quan nhà nước và quan chức có thẩm quyền theo quy định của Bộ luật tố tụng hình sự thực hiện việc điều tra sơ bộ và các thẩm quyền tố tụng khác đối với các vụ án nghiêm trọng nhỏ, nghiêm trọng trung bình.

Osмотр - (khám nghiệm) систематическое обследование разного рода объектов (места происшествия, местности, жилища, иного помещения, предметов и документов) в целях обнаружения следов преступления, закрепления вещественных доказательств, выяснения обстановки происшествия и выяснения других значимых для дела обстоятельств - khám nghiệm có hệ thống các loại đồ vật (hiện trường vụ việc, địa hình, nơi ở, cơ sở, đồ vật, tài liệu khác) nhằm phát hiện dấu vết tội phạm, củng cố vật chứng, làm rõ tình

tiết vụ việc và làm rõ các tình tiết khác có ý nghĩa đối với vụ án.

Основание для возбуждения уголовного дела - (cơ sở để khởi tố vụ án hình sự) наличие достаточных данных, указывающих на признаки преступления - sự hiện diện đầy đủ thông tin cho thấy dấu hiệu của tội phạm.

Осужденный - (người bị kết án do có tội, được tòa tuyên án là có tội) обвиняемый, в отношении которого вынесен обвинительный приговор - bị cáo bị kết án (bị tuyên có tội).

Отвод - (từ chối) отстранение участника уголовного процесса от выполнения им своих процессуальных функций в уголовном деле - loại bỏ một người tham gia vào quá trình tố tụng để thực hiện các chức năng tố tụng của mình trong một vụ án hình sự.

Относимость - (tính liên quan) свойство доказательства, свидетельствующее о его связи с фактическими обстоятельствами уголовного дела - tính chất của chứng cứ chỉ ra mối liên hệ của nó với tình tiết thực tế của vụ án hình sự.

Оценка доказательств - (đánh giá chứng cứ) определение относимости, допустимости, достоверности и достаточности доказательств для разрешения уголовного дела - xác định mức độ liên

quan, khả năng chấp nhận, độ tin cậy và mức độ đầy đủ của chứng cứ để giải quyết vụ án hình sự.

Подозреваемый - (bị can) *лицо, в отношении которого возбуждено уголовное дело; либо которое задержано; либо к которому применена мера пресечения до предъявления обвинения - là người đã bị khởi tố về hình sự; hoặc bị giam giữ; hoặc người nào đã bị áp dụng biện pháp ngăn chặn trước khi bị buộc tội.*

Подписка о невыезде и надлежащем поведении - (cấm đi khỏi nơi cư trú, di chuyển hoặc các hành vi khác) *письменное обязательство обвиняемого (подозреваемого): не покидать постоянное или временное место жительства без разрешения дознавателя, следователя, прокурора или суда; в назначенный срок являться по вызовам дознавателя, следователя, прокурора и в суд; иным путём не препятствовать производству по уголовному делу - nghĩa vụ bằng văn bản của bị can (nghỉ can): không được đi khỏi nơi thường trú, tạm trú khi chưa được phép của cán bộ điều tra, điều tra viên, kiểm sát viên hoặc tòa án; vào thời gian đã định được triệu tập bởi cán bộ thẩm vấn, điều tra viên, kiểm sát viên và tòa án; bằng bất kỳ cách nào khác không can thiệp vào quá trình tố tụng hình sự.*

Подсудность - (thẩm quyền xét xử theo tòa án cấp sơ thẩm đầu tiên) *свойства уголовного дела, по которым решается вопрос о том, в каком конкретном суде и в каком составе этого суда данное дело должно рассматриваться по первой инстанции - các tính chất của vụ án hình sự, trong đó quyết định xem xét vấn đề tòa án cụ thể nào và thành phần xét xử nào trong phiên xét xử sơ thẩm.*

Показания обвиняемого - (lời khai của người bị buộc tội, bị cáo) *сведения, сообщённые им на допросе, проведённом в ходе досудебного производства по уголовному делу или в суде в соответствии с законом - thông tin do bị cáo cung cấp trong quá trình thẩm vấn hoặc trong quá trình xét xử vụ án hình sự tại tòa án theo quy định của pháp luật.*

Показания подозреваемого - (lời khai của bị can) *сведения, сообщённые им на допросе, проведённом в ходе досудебного производства по уголовному делу в соответствии с законом - thông tin do bị can cung cấp trong quá trình thẩm vấn hoặc trong quá trình xét xử vụ án hình sự tại tòa án theo quy định của pháp luật.*

Показания потерпевшего - (lời khai của nạn nhân, người bị hại) *сведения, сообщённые им на допросе, проведённом в ходе досудебного*

производства по уголовному делу или в суде в соответствии с законом - *thông tin do nạn nhân cung cấp trong quá trình thẩm vấn hoặc trong quá trình xét xử vụ án hình sự tại tòa án theo quy định của pháp luật.*

Показания свидетеля - (lời khai nhân chứng) сведения, сообщённые им на допросе, проведённом в ходе досудебного производства по уголовному делу или в суде в соответствии с законом - *thông tin do nhân chứng cung cấp trong quá trình thẩm vấn (hỏi cung) hoặc trong quá trình xét xử vụ án hình sự tại tòa án theo quy định của pháp luật.*

Понятой - (người chứng kiến các hoạt động điều tra), не заинтересованное в исходе уголовного дела лицо, привлекаемое дознавателем, следователем или прокурором для удостоверения факта производства, содержания, хода и результатов следственного действия - *người không quan tâm đến kết quả của một vụ án hình sự và được cán bộ điều tra, điều tra viên hoặc công tố viên tham gia để xác nhận thực tế về sản xuất, nội dung, tiến trình và kết quả của một hành động điều tra.*

Постановление - (phán quyết của tòa án) любое решение, за исключением приговора, вынесенное судьей единолично; решение, вынесенное президиумом суда при

пересмотре соответствующего судебного решения, вступившего в законную силу; решение прокурора, следователя, дознавателя, вынесенное при производстве предварительного расследования, за исключением обвинительного заключения и обвинительного акта - *bất kỳ quyết định nào, ngoại trừ phán quyết, do một mình thẩm phán đưa ra; quyết định của đoàn chủ tọa Tòa án khi xem xét lại quyết định có hiệu lực pháp luật của Tòa án có liên quan; quyết định của công tố viên, điều tra viên được đưa ra trong quá trình điều tra sơ bộ, ngoại trừ biên bản buộc tội.*

Право - (luật pháp, quyền) система общеобязательных, формально определённых норм, выраженных, гарантированных и охраняемых государством, выступающих в качестве регуляторов общественных отношений для достижения согласия в обществе с позиции сочетания меры свободы и государственной воли - *hệ thống các chuẩn mực mang tính ràng buộc chung, được xác định chính thức, được nhà nước thể hiện, bảo đảm và bảo vệ, đóng vai trò điều chỉnh các quan hệ xã hội nhằm đạt được sự hài hòa trong xã hội từ vị trí kết hợp các biện pháp tự do và ý chí của nhà nước.*

Правосудие - (tu pháp) основное направление

правоохранительной деятельности и одновременно полномочие судебной власти по разрешению дела - *phương hướng chính của việc thực thi pháp luật đồng thời là quyền lực của cơ quan tư pháp để giải quyết vụ án.*

Представление - (kháng nghị của viện kiểm soát, viện công tố) акт реагирования прокурора на судебное решение, вносимый в порядке, установленном УПК - *văn bản phản ứng của công tố viên đối với quyết định của tòa án được đệ trình theo thủ tục do Bộ luật tố tụng hình sự quy định.*

Прекращение уголовного дела - (chấm dứt vụ án hình sự) отказ от производства всех следственных действий по конкретному уголовному делу - *từ chối thực hiện tất cả các hoạt động điều tra trong một vụ án hình sự cụ thể.*

Прекращение уголовного преследования - (chấm dứt điều tra hình sự) отказ от процессуальной деятельности по изобличению подозреваемого, обвиняемого в совершении преступления - *từ chối hoạt động tố tụng để vạch trần bị can, bị cáo trong việc phạm tội.*

Привлечение в качестве обвиняемого - (truy tố người bị buộc tội) принятие должностным лицом, осуществляющим предварительное расследование, решения, конкретно формулирующего утверждение о

совершении определённым лицом деяния, содержащего все предусмотренные УК признаки преступления - *việc thông qua bởi quan chức tiến hành cuộc điều tra sơ bộ bằng một quyết định đưa ra một tuyên bố cụ thể về việc thực hiện hành vi của một người nào đó có chứa tất cả các dấu hiệu của tội phạm theo quy định của Bộ luật Hình sự.*

Привод - (triệu tập bắt buộc) принудительное доставление лица к дознавателю, следователю, прокурору или в суд, в случае неявки по их вызову без уважительных причин - *triệu tập bắt buộc một người đến cho cán bộ điều tra, điều tra viên, công tố viên hoặc tòa án, trong trường hợp không có mặt theo lệnh triệu tập của họ mà không có lý do chính đáng.*

Приговор - (bản án của tòa) решение о невиновности или виновности подсудимого и назначении ему наказания либо об освобождении его от наказания, вынесенное судом первой или апелляционной инстанции - *quyết định về sự vô tội hoặc có tội của bị cáo và tuyên án họ không bị trừng phạt, do tòa án cấp sơ thẩm hoặc phúc thẩm tuyên.*

Принудительные меры медицинского характера - (các biện pháp bắt buộc chữa bệnh) меры государственного принуждения,

назначаемые судом взамен или в дополнение к видам уголовного наказания в целях излечения лиц, страдающих определённым заболеванием, или улучшения их психического состояния и предупреждения совершения ими новых преступлений - *các biện pháp cưỡng chế nhà nước do Tòa án áp dụng thay cho hoặc bổ sung cho các hình phạt hình sự nhằm chữa bệnh, cải thiện tâm thần, ngăn ngừa họ phạm tội mới.*

Принципы права - (các nguyên tắc của pháp luật) основные начала, главные идеи, на основе которых строится система права, все нормы права - *những nguyên tắc cơ bản, những tư tưởng chủ yếu trên cơ sở đó xây dựng hệ thống pháp luật, tất cả các quy phạm pháp luật.*

Принципы уголовного процесса - (các nguyên tắc của tố tụng hình sự) основополагающие идеи, определяющие построение уголовного процесса в целом и его конкретных институтов и нашедшие выражение в нормах права - *những ý tưởng cơ bản xác định việc xây dựng tổng thể tố tụng hình sự và các thiết chế cụ thể của nó và được thể hiện trong các quy phạm pháp luật.*

Прокурор - (công tố viên, kiểm soát viên) должностное лицо, уполномоченное в соответствии с УПК осуществлять от имени

государства уголовное преследование в ходе уголовного судопроизводства, а также надзор за процессуальной деятельностью органов дознания и органов предварительного следствия - *một quan chức được ủy quyền theo quy định của Bộ luật Tố tụng Hình sự để thay mặt nhà nước truy tố hình sự trong quá trình tố tụng hình sự, cũng như giám sát các hoạt động tố tụng của các cơ quan điều tra và cơ quan điều tra sơ bộ.*

Протоколы следственных действий и судебного заседания - (biên bản điều tra và xét xử) письменные документы, в которых дознаватель, следователь, прокурор, суд по предусмотренным законом правилам фиксируют, то, что фактически было сделано при осуществлении конкретного действия - *văn bản trong đó cán bộ điều tra, điều tra viên, công tố viên, tòa án, theo các quy tắc do pháp luật quy định, ghi lại những gì đã thực sự được thực hiện khi thực hiện một hành động cụ thể.*

Процессуальное действие - (hành vi tố tụng) следственное, судебное или иное действие, предусмотренное УПК - *điều tra, tư pháp hoặc hành động khác do Bộ luật Tố tụng Hình sự quy định.*

Процессуальное решение - (quyết định tố tụng) решение, принимаемое судом, прокурором,

следователем, дознавателем в порядке, установленном УПК - *quyết định của tòa án, kiểm sát viên, điều tra viên, cán bộ điều tra theo thủ tục do Bộ luật tố tụng hình sự quy định.*

Разрешение дела - (giải quyết vụ án) процессуальных действий, связанных с подготовкой и принятием решения по основным вопросам, возникающим при производстве по уголовному делу (виновность или невиновность в совершении преступления лица, привлекаемого к уголовной ответственности, и назначение наказания или применение иной меры воздействия - *các hành động tố tụng liên quan đến việc chuẩn bị và thông qua quyết định về các vấn đề chính phát sinh trong quá trình tố tụng hình sự (có tội hoặc vô tội đối với tội phạm của người bị truy cứu trách nhiệm hình sự, và việc áp dụng hình phạt hoặc áp dụng các biện pháp tác động khác.*

Реабилитация - (minh oan, hồi phục các quyền và tự do của người bị điều tra oan sai và bồi thường thiệt hại cho người bị oan sai) порядок восстановления прав и свобод лица, незаконно или необоснованно подвергнутого уголовному преследованию, и возмещения причиненного ему вреда - *thủ tục khôi phục các quyền và tự do của một người đã bị truy cứu trách nhiệm hình sự một*

cách bất hợp pháp hoặc bất hợp lý và bồi thường thiệt hại cho người đó.

Реплика - (tranh luận, đối đáp tại phiên tòa) замечание участника прений сторон относительно сказанного в речах других участников - *nhận xét của một người tham gia cuộc tranh luận của các bên liên quan đến những gì đã nói trong bài phát biểu của những người tham gia khác.*

Родственники - (người thân thích) все лица, за исключением близких родственников, состоящие в родстве - *tất cả mọi người, ngoại trừ những người thân ruột thịt, những người có quan hệ họ hàng.*

Санкция - (phê chuẩn) разрешение (согласие) прокурора на производство дознавателем, следователем соответствующих следственных и иных процессуальных действий и на принятие ими процессуальных решений - *sự cho phép (đồng ý) của công tố viên đối với hành vi của cán bộ điều tra, điều tra viên của hoạt động điều tra liên quan và các hoạt động tố tụng khác và để họ thông qua các quyết định tố tụng.*

Свидетель - (nhân chứng) лицо, которому могут быть известны какие-либо обстоятельства, имеющие значение для расследования и разрешения уголовного дела, и

которое вызвано для дачи показаний - *một người có thể biết về bất kỳ tình tiết nào quan trọng đối với việc điều tra và giải quyết vụ án hình sự, và người được triệu tập để làm chứng.*

Свидетельский иммунитет - (quyền miễn trừ làm chứng) право лица не давать показания против себя и своих близких родственников, а также в иных случаях, предусмотренных УПК - *quyền của một người không phải làm chứng chống lại chính mình và những người thân thích của mình, cũng như trong các trường hợp khác do Bộ luật Tố tụng Hình sự quy định.*

Следователь - (điều tra viên các vụ án rất nghiêm trọng và đặc biệt nghiêm trọng) должностное лицо, уполномоченное в соответствии с УПК осуществлять предварительное следствие по уголовному делу - *quan chức được ủy quyền theo Bộ luật Tố tụng Hình sự để thực hiện điều tra sơ bộ trong một vụ án hình sự.*

Собирание доказательств - (thu thập bằng chứng) обнаружение, истребование, получение и закрепление в установленном законом порядке доказательств - *phát hiện, thu giữ, tiếp nhận và củng cố chứng cứ theo thủ tục do pháp luật quy định.*

Совесть - (lương tâm)

способность личности осуществлять нравственный самоконтроль - *khả năng của một người để thực hiện sự tự chủ về mặt đạo đức.*

Содержание под стражей - (tạm giam) пребывание лица, задержанного по подозрению в совершении преступления, либо обвиняемого, к которому применена мера пресечения в виде заключения под стражу, в следственном изоляторе либо ином месте, определяемом федеральным законом - *việc một người bị giam giữ do nghi ngờ phạm tội hoặc bị cáo, người đã áp dụng biện pháp ngăn chặn dưới hình thức giam giữ, trong một trại giam trước khi xét xử hoặc ở một nơi khác do luật liên bang xác định.*

Сообщение о преступлении - (tin báo về tội phạm) заявление о преступлении, явка с повинной, рапорт об обнаружении преступления - *thông báo về tội phạm, lời thú tội, báo cáo phát hiện tội phạm.*

Специализированное учреждение для несовершеннолетних - (trại cải tạo, đặc biệt người vị thành niên) специализированный государственный орган, обеспечивающий исправление несовершеннолетних и созданный в соответствии с федеральным законом

- cơ quan nhà nước chuyên trách việc cải tạo trẻ vị thành niên và được thành lập theo luật liên bang.

Сторона обвинения - (bên buộc tội) прокурор, а также следователь, начальник следственного отдела, дознаватель, частный обвинитель, потерпевший, его законный представитель и представитель, гражданский истец и его представитель - *công tố viên, cũng như điều tra viên, trưởng phòng điều tra, công tố viên riêng, nạn nhân, người đại diện và đại diện hợp pháp của nạn nhân, nguyên đơn dân sự và người đại diện của nguyên đơn dân sự.*

Стороны - (các bên trong tố tụng) участники уголовного судопроизводства, выполняющие на основе состязательности функцию обвинения (уголовного преследования) или защиты от обвинения - *những người tham gia tố tụng hình sự, trên cơ sở đối tụng, thực hiện chức năng công tố (truy tố) hoặc bào chữa khỏi bị truy tố.*

Суд - (tòa án nói chung) любой суд общей юрисдикции, рассматривающий уголовное дело по существу и выносящий решения, предусмотренные УПК - *bất kỳ tòa án có thẩm quyền chung nào xem xét một vụ án hình sự dựa trên cơ sở và đưa ra các quyết định do Bộ luật Tố tụng Hình sự quy định.*

Судебное разбирательство - (phiên tòa) судебное заседание судов первой, второй и надзорной инстанций - *phiên tòa của tòa án cấp sơ thẩm, phúc thẩm và giám đốc thẩm.*

Уголовное преследование - (điều tra, truy tố hình sự) процессуальная деятельность, осуществляемая стороной обвинения в целях изобличения подозреваемого, обвиняемого в совершении преступления (это обвинение в широком смысле, но в отношении конкретного лица) - *hoạt động tố tụng do cơ quan công tố thực hiện nhằm vạch trần một bị can, bị cáo trong việc phạm tội (đây là lời buộc tội theo nghĩa rộng, nhưng liên quan đến một con người cụ thể).*

Уголовное судопроизводство - (tố tụng hình sự) досудебное и судебное производство по уголовному делу - *thủ tục trước khi xét xử và xét xử trong một vụ án hình sự.*

Уголовно-процессуальная форма - (hình thức thủ tục tố tụng hình sự) установленный законом порядок производства уголовно-процессуальных действий - *thủ tục tố tụng hình sự do luật định.*

Уголовно-процессуальные функции - (chức năng tố tụng hình sự) установленные законом основные направления деятельности при производстве по уголовному делу -

các hướng hoạt động chính trong tổ tụng hình sự do luật định.

Уголовный закон - (luật hình sự, hay bộ luật hình sự) уголовный кодекс Российской Федерации - *luật hình sự của Liên bang Nga.*

Участники уголовного судопроизводства - (người tham gia tố tụng hình sự) лица, принимающие участие в уголовном процессе - *người tham gia tố tụng hình sự.*

Формы (источники) права - (nguồn của pháp luật) способы внешнего объективирования норм права, придания им общеобязательного значения - *các phương pháp khách quan hóa bên ngoài các quy phạm pháp luật, cho chúng ý nghĩa ràng buộc chung.*

Частный обвинитель - (người buộc tội riêng) лицо, подавшее заявление в суд по делу частного обвинения в порядке ст. 318 УПК РФ и поддерживающее обвинение в суде - *người đã nộp đơn lên tòa án trong một vụ truy tố riêng theo quy định tại điều 318 của Bộ luật Tố tụng Hình sự Liên bang Nga và hỗ trợ cáo trạng trước tòa.*

Эксперт - (giám định viên) лицо, обладающее специальными знаниями и назначенное в порядке, установленном УПК, для производства судебной экспертизы и дачи заключения - *người có kiến thức đặc biệt và được chỉ định theo quy định*

của Bộ luật tố tụng hình sự để giám định tư pháp và đưa ra pháp luật.

Экспертное учреждение - (cơ quan giám định) государственное судебно-экспертное или иное учреждение, которому поручено производство судебной экспертизы в порядке, установленном УПК - *một cơ quan giám định tư pháp nhà nước hoặc cơ quan khác được ủy thác thực hiện giám định tư pháp theo cách thức được Bộ luật Tố tụng Hình sự quy định.*

Явка с повинной - (tự thú hoặc đầu thú) добровольное вступление лица, совершившего преступление, в контакт с органом или должностным лицом, уполномоченным на возбуждение уголовного дела, и добровольное сообщение ему о содеянном - *việc tự nguyện của một người đã phạm tội tiếp xúc với cơ quan hoặc quan chức có thẩm quyền khởi tố vụ án hình sự và tự nguyện báo cáo cho cơ quan hoặc quan chức về hành vi phạm tội.*

CHAPTER 10. OPERATIONAL- INVESTIGATIVE ACTIVITY (OPERATIONAL PROCEDURE)

Абонемент - (đăng ký) документ, предоставляющий право на обслуживание чем либо, а так же само право на это - *một tài liệu cấp quyền sử dụng một thứ gì đó, cũng như quyền đối với nó.*

Абонент - (thuê bao) тот, кто пользуется абонементом - *người sử dụng đăng ký.*

Авторитет - *лицо, пользующееся признанием, влиянием - người có ảnh hưởng.*

Агент - (лат. *Agens* - действующий) (**điệp viên, trinh sát viên, điệp báo viên, do thám, gián điệp**) человек, который действует в чьих-либо интересах, служит чьим - либо интересам, сотрудник сыскной или разведывательной службы - *một người hành động vì lợi ích của người khác, phục vụ lợi ích của người khác, dịch vụ thám tử hoặc tình báo.*

Акт - (**hành vi hoặc văn bản**) единичное действие, поступок, проявление действия. Или закон, документ - *hành động đơn lẻ, hành động, biểu hiện của hành động.*

Анализ - (**phân tích**) метод научного исследования, состоящий в мысленном или фактическом разложении целого на составные

части - *phương pháp nghiên cứu khoa học, bao gồm sự phân hủy tinh thần hoặc thực tế của tổng thể thành các bộ phận cấu thành của nó.*

Априори - (sự hiểu biết thu được bằng tiên nghiệm, kinh nghiệm) в теории познания- знание о фактах, полученное до изучения их на опытах, то есть заранее, предварительно - *về lý thuyết kiến thức, kiến thức về các dữ kiện thu được trước khi nghiên cứu chúng trong các thí nghiệm, tức là trước, sơ bộ.*

Апробация - (**phê duyệt, phê chuẩn**) одобрение, утверждение, основанное на проверке, испытании База данных - место хранения разнообразных сведений, информации - *phê duyệt, phê duyệt dựa trên xác minh, kiểm tra cơ sở dữ liệu - nơi lưu trữ nhiều thông tin, thông tin.*

Безопасность государства - (**an ninh quốc gia**) совокупность общественных отношений, выражаемая в защищенности жизненно важных интересов (прежде всего - конституционного строя) основного института политической системы современного общества от внешних угроз, позволяющая ему функционировать и развиваться - *tổng thể các quan hệ xã hội, thể hiện ở việc bảo vệ các lợi ích sống còn (trước hết là trật tự hiến pháp) của thể chế chính hệ thống chính trị trong xã hội*

hiện đại khỏi các mối đe dọa từ bên ngoài, cho phép nó hoạt động và phát triển.

Безопасность информации - (an ninh thông tin, mạng) состояние защищенности зафиксированных на материальных носителях сведений, обеспечивающее ее сохранность от умышленного или случайного уничтожения, разрушения или изменения. Достигается с помощью организационных, нормативноправовых, режимно-охранных и иных мероприятий - *tình trạng an toàn của thông tin được ghi lại trên vật mang vật chất, đảm bảo an toàn cho thông tin đó khỏi sự phá hủy, phá hủy hoặc thay đổi có chủ ý hoặc tình cờ. Đạt được với sự trợ giúp của các biện pháp tổ chức, quy định, an ninh và các biện pháp khác.*

Безопасность охраняемого лица - (an ninh, an toàn của yếu nhân, người cần được bảo vệ) защищенность охраняемого лица от физического или психологического насильственного или иного посягательства, угрожающего его жизни, здоровью или создающего угрозу нанесения иного вреда, позволяющая ему беспрепятственно принимать решения и совершать необходимые действия. Обеспечивается системой нормативно-правовых, организационных, режимно - охранных, оперативно - розыскных,

технических и иных мероприятий - *bảo vệ người được bảo vệ khỏi bạo lực về thể chất hoặc tâm lý hoặc sự xâm phạm khác đe dọa tính mạng, sức khỏe của họ hoặc gây nguy hại khác, cho phép người đó tự do đưa ra quyết định và thực hiện các hành động cần thiết. Được cung cấp bởi một hệ thống các biện pháp quản lý, tổ chức, an ninh, trinh sát, kỹ thuật và các biện pháp khác.*

Безопасность собственная - (an ninh nội bộ, tài sản) степень защищенности органа, осуществляющего оперативно-розыскные действия, от внешних и внутренних угроз (в частности от преступных посягательств извне и коррупции изнутри), минимальный уровень который позволяет данному органу функционировать как элементу сил обеспечения безопасности Российской Федерации и решать возложенные на него законодателем задачи - *mức độ bảo vệ cơ quan thực hiện các hoạt động trinh sát khỏi các mối đe dọa bên ngoài và bên trong (đặc biệt là chống tội phạm xâm phạm từ bên ngoài và tham nhũng từ bên trong), mức tối thiểu cho phép cơ quan này hoạt động như một thành phần của lực lượng an ninh của Liên bang Nga và giải quyết các nhiệm vụ được giao bởi nhà lập pháp.*

Вербальный - (**bằng lời**)
устный, словесный - *bằng lời*.

Вербовать - (**tuyển dụng**)
набирать, нанимать в какую-либо организацию, привлекать для работы
Властные полномочия - право в пределах своей компетенции давать обязательные для исполнения указания или применять принудительное воздействие к лицам, не находящимся у них в служебном подчинении - *tuyển dụng, tuyển dụng trong bất kỳ tổ chức nào, tham gia vào công việc Quyền hạn mạnh mẽ - quyền, trong giới hạn thẩm quyền của họ, đưa ra các chỉ dẫn ràng buộc hoặc áp dụng áp lực cưỡng chế đối với những người không thuộc quyền dưới quyền chính thức của họ*.

Внедрение оперативное - (**trình sát xâm nhập**) разновидность оперативно-розыскного мероприятия. Это приобретение оперативным подразделением в организованной преступной группе или преступном сообществе конфиденциального источника информации (способами, предусмотренными в ведомственных нормативных актах) либо создание конспиративной организации (юридического лица), ее филиалов (представительств) для решения задач, предусмотренных законодательством об розыскной деятельности. Гласная форма

деятельности - открытая, доступная, не секретная - *một dạng khác của hoạt động trinh sát. Đây là việc một đơn vị hoạt động trong một nhóm tội phạm có tổ chức hoặc một tổ chức tội phạm thu được nguồn thông tin bí mật (theo cách được quy định trong các quy định của bộ) hoặc việc thành lập một tổ chức chủ mưu (pháp nhân), các chi nhánh của nó (văn phòng đại diện) để giải quyết các vấn đề theo quy định của pháp luật về hoạt động tìm kiếm. Hình thức hoạt động của là mở, dễ tiếp cận, không bí mật*.

График - (**sơ đồ, kế hoạch**)
план работ с точным указанием норм и времени выполнения - *kế hoạch làm việc với chỉ dẫn chính xác về định mức và thời gian hoàn thành*.

Действие оперативно-розыскное - (**Hành động trinh sát**) поступок, акт поведения должностного лица - субъекта оперативно-розыскной деятельности, а равно лица, привлекаемого к участию в оперативно-розыскной деятельности или содействующего ее проведению, направленный на решение задач, предусмотренных федеральным законом РФ «Об оперативно розыскной деятельности» - *một hành động, hành vi của một quan chức - một đối tượng của hoạt động trinh sát, cũng như một người tham gia vào hoạt động hoạt động trinh sát hoặc*

hỗ trợ thực hiện nó, nhằm giải quyết các vấn đề được cung cấp bởi luật liên bang của Liên bang Nga "Về hoạt động trình sát".

Дело оперативного учета - (vụ việc, hồ sơ thống kê trình sát) форма концентрации материалов оперативно-служебного документирования в целях собирания и систематизации сведений, проверки и оценки результатов оперативно-розыскной деятельности, а также принятия на их основе соответствующих решений органами, осуществляющими оперативно-розыскную деятельность - *hình thức tập trung hóa tài liệu cho tài liệu nghiệp vụ trình sát nhằm thu thập và hệ thống hóa thông tin, kiểm tra, đánh giá kết quả của hoạt động trình sát, cũng như đưa ra các quyết định phù hợp trên cơ sở của các cơ quan thực hiện hoạt động trình sát.*

Дело оперативное - (hồ sơ, vụ việc, án trình sát) форма систематизации материалов оперативно-служебного документирования о деяниях лиц и событиях (фактах), свидетельствующих о совершении преступления или о вероятности его совершения, полученных в оперативно-розыскной деятельности уполномоченными на то Федеральным законом «Об

оперативно-розыскной деятельности» - *một hình thức hệ thống hóa các tài liệu để làm tài liệu nghiệp vụ trình sát về hành động của người và sự kiện chỉ ra hành vi phạm tội hoặc khả năng xảy ra tội phạm, thu được trong các hoạt động trình sát của những người có thẩm quyền được Luật Liên bang "về hoạt động trình sát" cho phép.*

Детектив - (thám tử) агент сыскной полиции, сыщик - *đặc vụ thám tử, thám tử.*

Детектор - (máy dò) прибор для обнаружения излучения - *máy dò bức xạ.*

Деятельность - (hoạt động) занятие, труд, работа каких-либо органов - *nghề nghiệp, lao động, công việc của bất kỳ cơ quan nào.*

Деятельность оперативно-розыскная - (hoạt động trình sát) вид деятельности, осуществляемой гласно и негласно оперативными подразделениями государственных органов, уполномоченных на то настоящим федеральным законом (далее - органы, осуществляющие осуществляющими оперативно-розыскную деятельность), в пределах их полномочий посредством проведения оперативно-розыскных мероприятий в целях защиты жизни, здоровья, прав и свобод человека и гражданина, собственности, обеспечения

безопасности общества и государства от преступных посягательств - loại hoạt động được thực hiện công khai và bí mật bởi các đơn vị trinh sát của các cơ quan nhà nước được luật liên bang cho phép (sau đây gọi là các cơ quan trinh sát), trong giới hạn thẩm quyền của họ thông qua các hoạt động trinh sát nhằm bảo vệ tính mạng, sức khỏe, các quyền và tự do của con người, tài sản của công dân, bảo đảm an ninh cho xã hội và nhà nước trước sự xâm phạm của tội phạm.

Деятельность

разведывательная - (hoạt động tình báo, thám báo, gián điệp) системное применение специальных сил, средств и методов и совершение специфических действий, направленных на получение информации о замыслах, планах и мерах иностранных государств и иностранных организаций (их представителей), потенциально или реально угрожающих безопасности Российской Федерации - sử dụng có hệ thống các lực lượng, phương tiện và phương pháp đặc biệt và thực hiện các hành động cụ thể nhằm thu thập thông tin về ý định, kế hoạch và biện pháp của các nhà nước và tổ chức nước ngoài (đại diện của họ), có khả năng hoặc thực sự đe dọa an ninh của Liên bang Nga.

Деятельность розыскная - (hoạt động truy nã) 1. Часть уголовно-процессуальной деятельности. Регламентирована уголовно-процессуальным законодательством. Представляет собой совокупность действий уполномоченных на то субъектов (следователя, органа дознания) по установлению места нахождения лиц, скрывающихся от органов дознания, следствия и суда (обвиняемых и др.) - một phần của hoạt động tố tụng hình sự. Nó được điều chỉnh bởi pháp luật tố tụng hình sự. Nó là một tập hợp các hành động của các thực thể có thẩm quyền (điều tra viên, cơ quan điều tra) để xác định vị trí của những người trốn tránh khỏi cơ quan điều tra, điều tra và tòa án (bị cáo, v.v.).

2. Часть оперативно-розыскных действий. Регламентирована законодательством об ОРД. Состоит в решении одной из задач данной деятельности посредством осуществления оперативно-розыскных мероприятий уполномоченными на то субъектами (оперативниками и др.) по установлению места нахождения: лиц, скрывающихся от органов дознания, следствия и суда (обвиняемых и др.); уклоняющихся от уголовного наказания (осужденных, бежавших из уголовно-

исполнительных учреждений и др.); лиц, пропавших без вести - *một phần của các hành động trình sát. Được điều chỉnh bởi pháp luật về hoạt động trình sát. Bao gồm giải quyết một trong các nhiệm vụ của hoạt động này thông qua việc thực hiện các biện pháp trình sát của các đơn vị được ủy quyền (trình sát viên, v.v.) để xác định vị trí của: những người trốn khỏi cơ quan điều tra, điều tra và tòa án (bị cáo, v.v.) ; những người trốn tránh thực hiện hình phạt hình sự (những người bị kết án trốn khỏi các cơ sở hình sự, v.v.); người mất tích.*

Деятельность сыскная частная - (Hoạt động thám tử tư) вид частной детективной и охранной деятельности, состоящий в оказании услуг физическим и юридическим лицам на возмездной договорной основе предприятиями, имеющими специальное разрешение (лицензию) органов внутренних дел, в целях защиты законных прав и интересов своих клиентов - *một loại hình thám tử tư và hoạt động an ninh, bao gồm việc cung cấp dịch vụ cho các cá nhân và pháp nhân trên cơ sở hợp đồng có trả phí bởi các doanh nghiệp có giấy phép đặc biệt (giấy phép) của cơ quan nội vụ, nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của khách hàng.*

Документ - (Văn bản) любой письменный акт, имеющий юридическую силу или носящий

служебный характер - *bất kỳ văn bản nào có hiệu lực pháp lý hoặc có tính chất chính thức*

Документ оперативно-служебный - (tài liệu nghiệp vụ trình sát) материальный носитель с зафиксированной фактической информацией (на бумаге, фото- и киноплёнке, магн. ленте и пр.), полученной в оперативно-розыскной деятельности и оформленной по установленным в правоохранительных органах и специальных службах Российской Федерации правилам делопроизводства - *một phương tiện hữu hình với thông tin thực tế được ghi lại (trên giấy, ảnh và phim, băng từ, v.v.) thu được trong các hoạt động trình sát và được soạn thảo theo các quy tắc làm việc do các cơ quan bảo vệ pháp luật và các cơ quan đặc biệt của Liên bang Nga thiết lập.*

Должностное лицо - (quan chức, người có chức vụ) лицо, постоянно, временно или по специальному полномочию осуществляющее функции представителя власти - *một người vĩnh viễn, tạm thời hoặc bởi thẩm quyền đặc biệt thực hiện các chức năng đại diện cho chính quyền.*

Должностное лицо органа, осуществляющего оперативнорозыскную

деятельность - (người có chức vụ của cơ quan tiến hành các hoạt động trình sát) кадровый сотрудник оперативного подразделения, постоянно осуществляющий функции представителя власти, т.е. наделенный правом в пределах своей компетенции предъявлять требования, а также принимать решения, обязательные для исполнения гражданами или предприятиями, учреждениями, организациями независимо от их ведомственной принадлежности и подчиненности - *cán bộ nhân sự của đơn vị trình sát, liên tục thực hiện các chức năng của người đại diện cho chính quyền, tức là được trao cho quyền, trong giới hạn thẩm quyền của mình, đưa ra các yêu cầu, cũng như đưa ra các quyết định ràng buộc đối với công dân hoặc doanh nghiệp, thể chế, tổ chức, bất kể sự liên kết và cấp dưới của bộ phận đó.*

Жаргон оперативника - (thuật ngữ, tiếng lóng của trình sát viên) слова и выражения, не входящие в официальную оперативно-розыскную терминологию, но употребляемые в устной речи для более лаконичной и экспрессивной окраски профессиональных понятий, обозначаемых сложными словосочетаниями («опер» - оперативный сотрудник

правоохранительных органов; «пушка» - огнестрельное оружие, как правило, пистолет; «анонимка» - документ, автор которого скрывает свое имя, и др.) - *các từ và cách diễn đạt không có trong thuật ngữ của hoạt động trình sát, nhưng được sử dụng trong lời nói để tạo màu sắc sặc sỡ và biểu cảm hơn cho các khái niệm nghề nghiệp được biểu thị bằng các cụm từ phức tạp ("opera" - trình sát viên; "súng" - vũ khí nóng, theo thông lệ, súng lục; "ẩn danh" - tài liệu mà tác giả giấu tên, v.v.).*

Задачи оперативно-розыскной деятельности - (nhiệm vụ của hoạt động trình sát) требующие разрешения поручения (волеизъявление, наказ) законодателя, предусмотренные оперативно-розыскным законом, через выполнение которых достигается цель оперативно-розыскной деятельности - *hướng dẫn yêu cầu sự cho phép (thể hiện ý chỉ, mệnh lệnh) của nhà lập pháp, được quy định bởi luật về hoạt động trình sát, thông qua việc thực hiện nhằm đạt được mục tiêu của hoạt động trình sát.*

Закон - (luật) общеобязательное правило, то, что признается обязательным для исполнения - *quy tắc ràng buộc chung, những gì được công nhận là bắt buộc để thực hiện.*

Законность - (Tính pháp chế)

соблюдение законов, положение при котором определенная деятельность обеспечивается законами - *tuân thủ luật pháp trong đó các hoạt động nhất định được thực thi bởi luật.*

Законодатель - (người, nhà lập pháp) тот, кто устанавливает законы - *người làm luật.*

Законодательный акт в области оперативно-розыскной деятельности - (văn bản pháp luật trong phạm vi hoạt động trinh sát) нормативный правовой акт высшей юридической силы (кодекс, федеральный закон и др.), содержащий правовые нормы (части норм), регулирующие различные общественные отношения в области оперативно-розыскной деятельности - *văn bản quy phạm pháp luật có hiệu lực pháp lý cao hơn (bộ luật, luật liên bang, v.v.) chứa các quy phạm pháp luật (các phần của quy phạm) điều chỉnh các quan hệ xã hội khác nhau trong lĩnh vực trinh sát.*

Законодательство об оперативно-розыскной деятельности - (hệ thống các văn bản pháp luật về hoạt động trinh sát) 1. В «узком» смысле слова - совокупность федеральных законов Российской Федерации, которые содержат правовые нормы, регулирующие группы однородных общественных

отношений между лицом и государством в процессе защиты человека и общества от преступных посягательств путем применения специальных методов, сил и средств и совершения оперативно-розыскных действий - *theo nghĩa "hẹp" của từ này - tập hợp các luật liên bang của Liên bang Nga, bao gồm các quy phạm pháp luật điều chỉnh các nhóm quan hệ xã hội thuần nhất giữa con người và nhà nước trong quá trình bảo vệ con người và xã hội khỏi sự xâm phạm của tội phạm thông qua sử dụng các phương pháp, lực lượng và phương tiện đặc biệt và thực hiện các hoạt động trinh sát.*

2. В «широком» смысле слова - формирующийся межотраслевой комплексный нормативно-правовой институт, включающий совокупность законодательных и иных нормативных правовых актов Российской Федерации высшей (после законов) юридической силы. Эти акты содержат правовые нормы, регулирующие группы однородных общественных отношений между лицом и государством в процессе обеспечения безопасности человека и общества путем применения специальных методов, сил и средств и совершения оперативно-розыскных действий, если иными мерами нейтрализация угроз жизненно важным интересам человека и

общества объективно затруднена или невозможна - theo nghĩa “rộng” của từ này, là một chế định pháp luật và quản lý phức tạp liên ngành, bao gồm tập hợp các văn bản pháp luật và các văn bản quy phạm pháp luật khác (sau luật) của Liên bang Nga. Các văn bản này bao gồm các quy phạm pháp luật điều chỉnh các nhóm quan hệ xã hội thuần nhất giữa con người và nhà nước trong quá trình đảm bảo an toàn cho con người và xã hội thông qua việc sử dụng các phương pháp, lực lượng và phương tiện đặc biệt và thực hiện các hoạt động trinh sát, nếu mà bằng các biện pháp khác để vô hiệu hóa các mối đe dọa đối với lợi ích sống còn của con người và xã hội về mặt khách quan là khó hoặc không thể thực hiện được.

Закупка проверочная - (mua hàng để kiểm tra - một trong số số các biện pháp nghiệp vụ trinh sát) одно из предусмотренных оперативно-розыскным законом оперативно-розыскных мероприятий. Заключается в искусственно созданной оперативником (оперативным подразделением) ситуации приобретения товара (без цели потребления или сбыта) при наличии оперативной информации о влекущих уголовную ответственность, нарушениях законодательства Российской Федерации, регулирующего

финансовую, хозяйственную, предпринимательскую или торговую деятельность - một trong những biện pháp trình sát được quy định bởi luật về hoạt động trinh sát. Nó bao gồm một tình huống giả tạo do một trinh sát viên (đơn vị trinh sát) mua được hàng hóa (không có mục đích tiêu thụ hoặc bán) với sự hiện diện của thông tin trinh sát về trách nhiệm hình sự, vi phạm pháp luật của Liên bang Nga quy định về tài chính, kinh tế, kinh doanh hoặc các hoạt động thương mại.

Замена документов - (thay thế, đánh tráo tài liệu) предусмотренный законодателем вид мер безопасности, применяемый в исключительных случаях (когда безопасность защищаемого лица нельзя обеспечить другими мерами) и заключающийся в добровольной (по его заявлению или с его согласия) смене официальных документов, удостоверяющих его личность, и иных документов с измененными анкетными данными защищаемого лица. В целях реализации этой меры могут проводиться оперативно-розыскные мероприятия в порядке, установленном Федеральным законом «Об оперативно-розыскной деятельности» - là biện pháp an ninh được áp dụng trong những trường hợp ngoại lệ (khi không thể đảm bảo an ninh cho các đối tượng được bảo vệ bằng các

biện pháp khác) và bao gồm tự nguyện (theo yêu cầu của người đó hoặc với sự đồng ý của người đó) thay đổi các tài liệu chính thức chứng minh nhân thân của người đó và tài liệu khác có thay đổi dữ liệu cá nhân của các đối tượng được bảo vệ. Để thực hiện biện pháp này, các biện pháp trình sát có thể được thực hiện theo cách thức được Luật Liên bang về hoạt động trình sát quy định.

Здание - (tòa nhà, ngôi nhà)
архитектурное сооружение, постройка, дом - cấu trúc kiến trúc, tòa nhà, nhà.

Идентификация - (định dạng)
отождествление, установление совпадения чеголибо с чем-либо - xác định, xác lập sự trùng lặp của một vật gì đó với một vật khác.

Инструкция - (bản hướng dẫn, bản chỉ dẫn, bản huấn thị, quy trình, quy chế) собрание правил, регламентирующих определенную деятельность на основании и во исполнение законов или иных нормативноправовых актов - một tập hợp các quy tắc điều chỉnh các hoạt động nhất định trên cơ sở và tuân theo luật hoặc các quy định khác.

Информация - (thông tin)
сообщение о чем-либо, сведения, являющиеся объектом хранения, переработки и передачи - thông điệp, thông báo, dữ liệu về điều gì đó, thông

tin là đối tượng lưu trữ, xử lý và chuyển giao.

Информация

конфиденциальная - (thông tin được bảo mật, bí mật) 1.

Документированная информация, доступ к которой ограничивается в соответствии с законодательством Российской Федерации - thông tin ở dạng tài liệu, quyền truy cập bị hạn chế theo luật của Liên bang Nga. 2.

Информация, не являющаяся общедоступной и могущая нанести ущерб правам и охраняемым законом интересам представившего ее лица - thông tin không được công bố công khai và có thể làm phương hại đến quyền và lợi ích được bảo vệ hợp pháp của người đã gửi thông tin đó. 3.

Сведения, представляющие повышенный интерес для законного обладателя (собственника или владельца), имеющие ограничение на доступ к ним со стороны пользователей и защищаемые от несанкционированного доступа.

Может содержать сведения, составляющие государственную, коммерческую, личную и другие виды тайны - thông tin được chủ sở hữu hợp pháp (chủ sở hữu hoặc người nắm giữ) gia tăng quan tâm, bị hạn chế về quyền truy cập của người dùng và được bảo vệ khỏi truy cập trái phép. Có thể chứa thông tin cấu thành bí mật nhà

nước, thương mại, cá nhân và các loại bí mật khác.

Информация недостоверная - (thông tin không đáng tin cậy) 1. Сведения, неадекватно отражающие реальность - *thông tin không phản ánh đầy đủ thực tế.* 2. Сведения, в той или иной степени не соответствующие действительности - *thông tin, theo cách này hay cách khác, không tương ứng với thực tế.*

Информация оперативная - (Thông tin trinh sát) 1. Сведения о чем-либо, наиболее быстро (в конкретных условиях) поступившие к пользователю - *người dùng nhận được thông tin về điều gì đó nhanh nhất (trong các điều kiện cụ thể).* 2. Информация, полученная в результате осуществления оперативно-розыскной деятельности - *thông tin thu được từ việc triển khai các hoạt động trinh sát.*

Информация с ограниченным доступом - (thông tin hạn chế tiếp cận) предусмотренные федеральным законодательством Российской Федерации сведения о человеке, обществе и государстве, предусматривающие специальный режим их сохранности и защиты от несанкционированного доступа или неправомерного обращения. Информация с ограниченным доступом (документированная) по

условиям ее правового режима подразделяется на информацию, отнесенную к государственной тайне, и конфиденциальную - *thông tin về con người, xã hội và nhà nước được pháp luật liên bang của Liên bang Nga quy định về một chế độ đặc biệt để đảm bảo an toàn và bảo vệ các thông tin khỏi bị truy cập trái phép hoặc bị đối xử bất hợp pháp. Thông tin bị hạn chế truy cập (dạng tài liệu), theo các điều khoản của chế độ pháp lý, được chia thành thông tin được phân loại là bí mật nhà nước và bí mật.*

Источник информации - (nguồn, nguồn gốc của thông tin) носитель каких-либо сведений, с помощью которого оперативник получает фактическую информацию в оперативно-розыскной деятельности. Источник информации может быть: физическое и юридическое лицо, документы, публикация в средствах массовой информации, объект визуального наблюдения и др. - *người mang bất kỳ thông tin nào, với sự trợ giúp của trinh sát viên nhận được thông tin thực tế trong các hoạt động trinh sát. Nguồn thông tin có thể là: một cá nhân và một pháp nhân, tài liệu, công bố trên các phương tiện truyền thông, đối tượng quan sát bằng mắt và v.v.*

Исследовать - (theo dõi, nghiên cứu) подвергнуть научному

изучению, осмотреть для установления, выявления, выяснения чего - либо - *đối tượng nghiên cứu khoa học, kiểm tra để thiết lập, xác định, làm rõ một cái gì đó.*

Картотека - (hồ sơ thẻ, hồ sơ) систематизированное собрание карточек с какими-нибудь сведениями, материалами - *bộ sưu tập có hệ thống các thẻ với một số thông tin, tài liệu.*

Классификация - (phân loại) система соподчиненных понятий (классов, объектов, явлений) в какой-либо отрасли знания, составленная на основе учета общих признаков объектов и закономерных связей между ними, которая позволяет ориентироваться в многообразии объектов и является источником знания о них - *hệ thống các khái niệm phụ (lớp, đối tượng, hiện tượng) trong bất kỳ nhánh kiến thức nào, được biên soạn trên cơ sở có tính đến các đặc điểm chung của các đối tượng và kết nối thường xuyên giữa chúng, cho phép định hướng trong nhiều đối tượng và là một nguồn kiến thức về chúng.*

Клиент - (khách hàng) лицо, пользующееся услугами специалистов - *người sử dụng dịch vụ của các chuyên gia.*

Коллизия - (mâu thuẫn) расхождение между отдельными законами или правовыми нормами

или их противоречие - *sự khác biệt hoặc xung đột giữa các luật hoặc quy phạm pháp luật hoặc mâu thuẫn của chúng.*

Конклюдентный - (Kết luận) действие, свидетельствующее о молчаливом согласии лица вступить в договор - *hành động đồng ý ngầm của một người để giao kết hợp đồng.*

Конкуренция - (cạnh tranh) соперничество, борьба за достижение наилучших результатов на каком-либо поприще - *sự cạnh tranh, cuộc đấu tranh để đạt được kết quả tốt nhất trong bất kỳ lĩnh vực nào.*

Контакт - (liên hệ) соприкосновение, тесное общение - *liên lạc, giao tiếp.*

Конспирация - (bí mật) 1. Сохранение в тайне от посторонних чего-либо - *giữ bí mật điều gì đó với người lạ.* 2. Один из определенных законодателем принципов оперативно-розыскной деятельности, присущий оперативно-розыскной практике. Заключается в ее организации таким образом, чтобы сохранить в тайне от посторонних лиц (прежде всего - от лиц, совершающих преступления) тактику, содержание, формы и методы, силы и средства проведения конкретных оперативно-розыскных мероприятий и оперативно-розыскных операций - *một trong*

những nguyên tắc của hoạt động trinh sát được xác định bởi nhà lập pháp, vốn có trong thực tiễn hoạt động trinh sát. Nó bao gồm việc tổ chức nó sao cho giữ bí mật (trước hết - với những người phạm tội) về chiến thuật, nội dung, hình thức và phương pháp, lực lượng và phương tiện tiến hành các biện pháp trinh sát và chuyên án chính sát cụ thể.

Конституционный - (cơ sở, cấp độ hiến pháp) *определяющий, основополагающий, основанный на Конституции - quyết định, cơ bản, hợp hiến.*

Контракт - (hợp đồng, thỏa thuận trinh sát) 1. *Договор, соглашение со взаимными обязательствами для договаривающихся сторон - hợp đồng, thỏa thuận với các nghĩa vụ chung cho các bên tham gia hợp đồng.* 2. *Контракт в оперативно-розыскной деятельности - договор (как правило, документально оформленный) между оперативным подразделением (в лице оперативника) и гражданином, желающим оказывать конфиденциальное содействие органам, осуществляющим оперативно-розыскную деятельность, влекущий определенные юридические последствия для обеих сторон - hợp đồng trong hoạt động trinh sát là một thỏa thuận (thường được lập thành văn bản) giữa một đơn*

vi hoạt động (đại diện bởi một đơn vị trinh sát) và một công dân muốn hỗ trợ bí mật cho các cơ quan thực hiện các hoạt động trinh sát, dẫn đến những hậu quả pháp lý nhất định cho cả hai bên.

Конспирация - (bí mật) *методы, применяемые организацией для сохранения в тайне своей деятельности, соблюдение, сохранение тайны - các phương pháp được tổ chức sử dụng để giữ bí mật hoạt động của mình, tuân thủ, giữ bí mật.*

Контроль - (Kiểm soát) *проверка, а так же наблюдение с целью проверки - xác minh, cũng như quan sát nhằm mục đích xác minh.*

Контроль почтовых отправлений, телеграфных и иных сообщений - (kiểm tra bưu phẩm, điện báo, điện tín và thông tin khác) *одно из предусмотренных оперативно-розыскным законом оперативно-розыскное мероприятие. Заключается в конспиративном просмотре определенной корреспонденции (на основе судебного решения) с целью обнаружения сведений о преступной деятельности проверяемого лица, выявления его связей и получения иной информации, способствующей решению задач оперативно-розыскной деятельности. Осуществляется по заданиям оперативных подразделений*

исключительно с использованием оперативно-технических сил и средств органов безопасности и внутренних дел - *một trong những biện pháp trình sát được quy định bởi luật về hoạt động trình sát. Nó bao gồm việc bí mật xem một số thư từ nhất định (dựa trên quyết định của tòa án) để phát hiện thông tin về hoạt động phạm tội của người được kiểm tra, xác định các mối liên hệ của người đó và thu thập thông tin khác góp phần giải quyết các nhiệm vụ của hoạt động trình sát. Nó được thực hiện theo hướng dẫn của các đơn vị trình sát riêng với việc sử dụng các lực lượng và phương tiện tác chiến, kỹ thuật của các cơ quan an ninh và nội vụ.*

Конфидент - (điệp báo, đặc tình) от слова конфиденциальный - доверительный, не подлежащий огласке, секретный - *từ bí mật - không công khai, bí mật).*

Конфиденциальное содействие (лица) органу, осуществляющему оперативно-розыскную деятельность - (hỗ trợ bí mật (người) cho cơ quan thực hiện hoạt động trình sát) сохраняемая в секрете от окружающих (тайная, конспиративная) помощь отдельных граждан оперативному подразделению в проведении оперативно-розыскных мероприятий - *giữ bí mật không cho người khác biết (bí mật), hỗ trợ cá nhân công dân cho*

một đơn vị trình sát trong việc thực hiện các hoạt động trình sát.

Конфиденциальность - (tính bí mật) 1. Доверительность, секретность - *sự tín nhiệm, bí mật.* 2. Свойство чего-либо, предполагающее сохранение его в тайне от посторонних (например, к. информации; к. основа сотрудничества) - *tính chất của thứ gì đó giả định giữ bí mật với người ngoài (ví dụ: đối với thông tin; đến cơ sở của hợp tác).*

Легализация - (hợp pháp hóa), (от лат. legalis - законный - hợp pháp). 1. Узаконение, придание законной силы, переход на легальное положение - *hợp pháp hóa, chuyển đổi sang trạng thái pháp lý.* 2. В ОРД - переход на законное (легальное) положение кого-либо или чего-либо - *trong hoạt động trình sát - sự chuyển đổi sang trạng thái hợp pháp của một người nào đó hoặc một cái gì đó.*

Легенда - (người thực hiện nhiệm vụ bí mật) у того, кто выполняет секретное задание, вымышленные сведения о себе, вымышленная биография - *người thực hiện một nhiệm vụ bí mật, có thông tin hư cấu về bản thân, tiểu sử hư cấu.*

Легендирование - (ngụy trang) применение, использование легенды - *ứng dụng, sử dụng người thực hiện nhiệm vụ bí mật.*

Легитимный - (hợp pháp)
законный - *hợp pháp*.

Лицо проверяемое - (đối tượng kiểm tra, hay là đối tượng được áp dụng các biện pháp nghiệp vụ trinh sát) человек, в отношении которого проводятся оперативно-розыскные мероприятия на основании и в порядке, предусмотренных законодательством об оперативно-розыскной деятельности - *là đối tượng được áp dụng các biện pháp nghiệp vụ trinh sát và theo cách thức được quy định bởi pháp luật về hoạt động trinh sát*.

Мероприятие оперативно-розыскное - (các biện pháp trinh sát) совокупность отдельных оперативно-розыскных действий, объединенных целью защиты жизни, здоровья, прав и свобод человека и гражданина, собственности, обеспечения безопасности общества и государства от преступных посягательств и направленных на решение задач ОРД - *tập hợp các hoạt động trinh sát khác nhau, thống nhất với mục đích bảo vệ tính mạng, sức khỏe, quyền và tự do con người và công dân, tài sản, đảm bảo an ninh xã hội và nhà nước khỏi sự xâm phạm của tội phạm và nhằm giải quyết các nhiệm vụ của hoạt động trinh sát*.

Муляж - (khuôn sáp) слепок или модель предмета в натуральную

величину - *đúc kích thước thực hoặc mô hình của một đối tượng*.

Наблюдать - (theo dõi)
внимательно следить за кем-нибудь, чем - либо - *theo dõi chặt chẽ bất cứ ai, bất cứ điều gì*.

Наблюдение (оперативное) - (trinh sát theo dõi) одно из предусмотренных оперативно-розыскным законом оперативно-розыскное мероприятие. Как правило, заключается в конспиративном направленном, систематическом, непосредственном визуальном или опосредствованном (с помощью оперативно-технических средств) восприятии и регистрации значимых для решения задач ОРД явлений (деяний, событий, фактов, процессов) - *một trong những biện pháp trinh sát được quy định bởi luật về hoạt động trinh sát. Theo quy luật, nó bao gồm nhận thức phương hướng, có hệ thống, trực quan hoặc qua trung gian (với sự trợ giúp của các phương tiện kỹ thuật trinh sát) và đăng ký các hiện tượng (hành động, sự kiện, sự việc, quá trình) có ý nghĩa quan trọng đối với việc giải quyết các nhiệm vụ của hoạt động trinh sát*.

Наведение справок - (sưu tra)
одно из оперативно-розыскных мероприятий. Заключается в официальном получении оперативно-розыскным органом фактической

информации, имеющей значение для решения задач оперативно-розыскной деятельности, из оперативных, криминалистических и иных баз данных (учетов) и информационных систем - *một trong những biện pháp trình sát Nó bao gồm việc tiếp nhận chính thức bởi một tác vụ thông tin thực tế, rất quan trọng để giải quyết các nhiệm vụ của các hoạt động trình sát, từ cơ sở dữ liệu hoạt động, pháp y và các cơ sở dữ liệu khác (hồ sơ) và hệ thống thông tin.*

Надзор - (giám sát) наблюдение с целью проверки - *giám sát với mục đích để kiểm tra.*

Негласно - (bí mật, không công khai) секретно, скрыто, незаметно - *bí mật, ẩn, không được chú ý.*

Обследование - (khám nghiệm) произвести проверку, осмотр чего-либо - *kiểm tra, khám nghiệm một cái gì đó.*

Обязанности - (nghĩa vụ) определенный круг действий, возложенных на кого-либо и безусловный для выполнения - *một loạt các hành động nhất định được giao phó cho ai đó và thực hiện vô điều kiện.*

Обеспечение конфиденциальности сведений о защищаемом лице - (đảm bảo tính bí mật về thông tin về yếu nhân, người được bảo vệ) предусмотренный законодателем вид мер безопасности,

закрывающийся в наложении временного запрета на выдачу данных о личности защищаемого лица, его месте жительства и иных сведений о нем из адресных бюро, паспортных служб, подразделений ГИБДД, справочных служб автоматической телефонной связи и других информационно-справочных фондов за исключением случаев, когда такие сведения выясняются в установленном порядке в связи с производством по уголовному делу. В целях реализации этой меры могут проводиться оперативно-розыскные мероприятия в порядке, установленном ФЗ «Об оперативно-розыскной деятельности» - *biện pháp an ninh do nhà luật pháp quy định, bao gồm áp đặt lệnh cấm tạm thời đối với việc cung cấp dữ liệu về danh tính của người được bảo vệ, nơi cư trú của người đó và thông tin khác về người đó từ các văn phòng địa chỉ, dịch vụ hộ chiếu, đơn vị cảnh sát giao thông, dịch vụ hỏi đáp qua điện thoại tự động và các thông tin và quỹ tham khảo khác, ngoại trừ các trường hợp khi thông tin đó được làm rõ theo thủ tục đã thiết lập liên quan đến quá trình tố tụng trong vụ án hình sự. Để thực hiện biện pháp này, các biện pháp trình sát có thể được thực hiện theo thủ tục do Luật Liên bang về hoạt động trình sát quy định.*

Образец - (Mẫu thử)

показательное или пробное изделие, проба - *một sản phẩm chỉ định hoặc dùng thử, mẫu.*

Объект оперативно-розыскной деятельности - (khách thể của hoạt động trinh sát) деяния лиц (действия или бездействие), явления, процессы, события и факты, а также информация о них, подлежащие изучению и расследуемые уполномоченными на то законодательством об оперативно-розыскной деятельности субъектами (оперативниками и др.) для достижения цели и решения задач оперативно-розыскной деятельности - *hành động của con người (hành động hoặc không hành động), hiện tượng, quá trình, sự kiện và sự việc, cũng như thông tin về họ, phải được nghiên cứu và điều tra bởi các chủ thể (trinh sát viên, v.v.) được pháp luật về hoạt động trinh sát quy định để đạt được mục tiêu và giải quyết các nhiệm vụ của hoạt động trinh sát.*

Оперативный - (trinh sát, linh hoạt) способный быстро, вовремя, исправить или направить ход дел - *có thể nhanh chóng, đúng thời gian, sửa chữa hoặc chỉ đạo tiến trình công việc.*

Оперативник - (trinh sát viên) должностное лицо оперативного подразделения правоохранительного органа или спецслужбы Российской

Федерации, непосредственно осуществляющее оперативно-розыскную деятельность (прежде всего - работающее с гражданами, оказывающими конфиденциальное содействие) на основании и в соответствии с действующим законодательством об оперативно-розыскной деятельности. Оперативником может быть исключительно гражданин Российской Федерации - *một chức vụ của bộ phận trinh sát trực thuộc cơ quan bảo vệ pháp luật hoặc cơ quan đặc biệt của Liên bang Nga trực tiếp thực hiện các hoạt động trinh sát (trước hết là làm việc với các công dân cung cấp hỗ trợ bí mật) trên cơ sở và phù hợp với pháp luật hiện hành về hoạt động trinh sát. Trinh sát viên có thể là công dân của Liên bang Nga.*

Оперативно-розыскное мероприятие - (biện pháp trinh sát) конкретная деятельность по установлению уполномоченными лицами на основании и в порядке, предусмотренном законодательством РФ оперативно-розыскных данных, входящих в предмет исследования по конкретному делу оперативного учета и проводимое в интересах борьбы с преступностью - *các hoạt động cụ thể cho cơ sở do người có thẩm quyền thực hiện trên cơ sở và theo cách thức được pháp luật Liên bang Nga quy*

định về hoạt động trình sát, được đưa vào đối tượng nghiên cứu về một trường hợp cụ thể của thống kê trình sát và được thực hiện vì lợi ích đấu tranh với tội phạm.

Оперативный контакт - (mối liên hệ trình sát) *установление неглавных отношений с лицами, сотрудничающими с оперативными подразделениями - thiết lập các mối quan hệ không chính với những người hợp tác với các đơn vị hoạt động.*

Оперативное подразделение - (đội trình sát) *организационно-штатное звено, входящее в структуру правоохранительного органа или спецслужбы, в функциональные обязанности которого входит решение оперативно - розыскных задач, предусмотренных федеральным законодательством - liên kết tổ chức và nhân viên, là một phần của cấu trúc của cơ quan bảo vệ pháp luật hoặc cơ quan nghiệp vụ, có trách nhiệm chức năng bao gồm giải quyết các nhiệm vụ trình sát theo quy định của luật liên bang.*

Оперативный сотрудник - (cán bộ trình sát) *состоящее в штате оперативного подразделения должностное лицо, непосредственно полностью или частично осуществляющее оперативно-розыскные функции - cán bộ thuộc biên chế của một đơn vị trình sát, trực*

tiếp thực hiện toàn bộ hoặc một phần chức năng của hoạt động trình sát.

Операция **оперативно-розыскная - (nghiệp vụ, tác chiến trình sát)** **совокупность** *согласованных и взаимосвязанных по цели, времени и месту оперативно-розыскные мероприятия, гласных и конспиративных методов и средств, применяемых по единому плану и направленных на решение задач, предусмотренных в ФЗ «Об оперативно-розыскной деятельности» - tập hợp phối hợp và kết nối với nhau theo mục đích, thời gian và địa điểm của các hoạt động trình sát, các phương pháp và phương tiện công khai và bí mật, được sử dụng theo một kế hoạch duy nhất và nhằm giải quyết các nhiệm vụ được quy định trong Luật Liên bang về hoạt động trình sát.*

Опрос - (vấn hỏi, hỏi dò, thăm dò ý kiến) *одно из предусмотренных оперативно-розыскным законом оперативно-розыскное мероприятие. Заключается в сборе первичной фактической информации со слов опрашиваемого гражданина, имеющей значение для решения задач ОРД - một trong những biện pháp trình sát được quy định bởi luật về hoạt động trình sát. Nó bao gồm việc thu thập thông tin thực tế chính từ lời nói của công dân được phỏng vấn, điều này*

rất quan trọng để giải quyết các nhiệm vụ của hoạt động trình sát.

Орган, осуществляющий оперативно-розыскную деятельность - (cơ quan tiến hành hoạt động trình sát) уполномоченное законодателем на проведение оперативно-розыскных мероприятий оперативное подразделение одного из федеральных государственных органов, перечисленных в ст. 13 Федерального закона «Об оперативно-розыскной деятельности» - *cơ quan có thẩm quyền tiến hành các biện pháp trình sát được quy định trong điều 13 Luật Liên bang về hoạt động trình sát.*

Основа оперативно-розыскной деятельности правовая - (cơ sở pháp luật của hoạt động trình sát) многозначный термин, позволяющий допускать наличие в правовом регулировании оперативно-розыскной деятельности по крайней мере двух групп правовых источников: основных (указанных в ст. 4 ФЗ «Об оперативно-розыскной деятельности») и не основных, не названных прямо законодателем, напр., международных договоров РФ, обычного права, прецедентов и др. - *một thuật ngữ đa nghĩa cho phép người ta thừa nhận sự hiện diện trong quy định pháp lý của hoạt động trình sát của ít nhất hai nhóm nguồn pháp lý:*

chính (được quy định trong điều 4 của Luật Liên bang về hoạt động trình sát) và các nguồn khác (được quy định trong Điều ước Liên bang Nga, tục lệ pháp, tiền lệ pháp v.v.).

Основа сотрудничества конфиденциальная - (cơ sở của hợp tác bí mật) неперенное принципиальное, существенное условие негласной формы сотрудничества оперативника и гражданина, которое выражается во взаимных обязательствах сторон по сохранению в тайне от окружающих факта и характера сотрудничества - *một điều kiện cơ bản, thiết yếu không thể thiếu đối với hình thức hợp tác bí mật giữa một bên là trình sát viên và một công dân, được thể hiện trong nghĩa vụ chung của các bên trong việc giữ bí mật về thực tế và bản chất của hợp tác với người khác.*

Основание - (cơ sở, căn cứ) причина, достаточный повод, оправдывающие что-либо - *nguyên nhân, đủ lý do để biện minh cho điều gì đó.*

Отождествить - (đồng nhất hóa, nhận dạng hóa) признать тождественным, одинаковым - *thừa nhận giống nhau.*

План - (kế hoạch) заранее намеченная система мероприятий, предусматривающий порядок, последовательность и сроки их

выполнения - *hệ thống các biện pháp được hoạch định trước cung cấp trình tự, thủ tục và thời gian thực hiện chúng.*

Повод - (nguyên cớ, nguyên nhân) обстоятельство, способное быть основанием для чего-либо - *hoàn cảnh lý luận.*

Подозреваемый - (bị can, người bị tình nghi) находящийся на подозрении у кого-либо (подозревать - предполагать) - *đang nghi ngờ ai đó (nghi ngờ - giả sử).*

Подразделение - (đội) часть чего-либо, входящая в состав более крупного образования, единица в составе более крупной воинской части - *một phần của một cái gì đó là một phần của một thực thể lớn hơn, một đơn vị là một phần của một đơn vị quân đội lớn hơn.*

Поставка - (giao hàng) доставка, снабжение - *giao hàng, cung cấp.*

Подразделение оперативное - (đội trinh sát) оперативно-розыскное, оперативно-поисковое, оперативно-техническое, контрразведывательное, разведывательное или информационно-аналитическое отделение (группа), отдел, служба, управление, главное управление, департамент, а равно подразделение собственной безопасности и иное организационно-штатное подразделение, входящее в структуру

оперативно-розыскного органа, в функциональные обязанности которого ходит решение задач, предусмотренных ФЗ «Об оперативно-розыскной деятельности» - *bộ phận (nhóm) trinh sát, trinh sát tìm kiếm, trinh sát kỹ thuật, phản gián, tình báo hoặc thông tin-phân tích, phòng, cục, tổng cục, cũng như một bộ phận an ninh nội bộ và đơn vị tổ chức và cán bộ khác đó là một phần của cơ cấu hoạt động của cơ quan trinh sát, có nhiệm vụ chức năng bao gồm giải quyết các nhiệm vụ được quy định bởi Luật Liên bang về hoạt động trinh sát.*

Полномочия (органа, осуществляющего оперативно-розыскную деятельность) - (quyền hạn của cơ quan tiến hành hoạt động trinh sát) 1. В теории права полномочие - право одного лица (представителя) совершать сделки от имени другого (представляемого), тем самым создавая, изменяя или прекращая права и обязанности представляемого - *theo lý luận của pháp luật, thẩm quyền là quyền của một người (người đại diện) thay mặt người khác (người được đại diện) thực hiện các giao dịch, từ đó tạo ra, thay đổi hoặc chấm dứt quyền và nghĩa vụ của người được đại diện.* 2. Совокупность задач, решение которых законодателем возложено на органы,

осуществляющие оперативно-розыскную деятельность, и компетенция данных органов, предусмотренная законодательством об ОРД - *tập hợp các nhiệm vụ, giải pháp được nhà lập pháp giao cho các cơ quan trình sát và thẩm quyền của các cơ quan này, được quy định bởi pháp luật về hoạt động trình sát.*

Принципы оперативно-розыскной деятельности - (các nguyên tắc của hoạt động trình sát) руководящие идеи, основополагающие начала, выработанные оперативно-розыскной практикой, выраженные в нормах законодательных актов, регулирующих общественные отношения в области оперативно-розыскной деятельности, и отражающие политические, экономические и социальные закономерности развития современного российского общества, а равно нравственные и правовые представления россиян относительно сущности, цели, задач и процедур осуществления оперативно-розыскной деятельности - *các tư tưởng chỉ đạo, các nguyên tắc cơ bản được phát triển bởi thực tiễn hoạt động trình sát, được thể hiện trong các chuẩn mực của hành vi lập pháp điều chỉnh quan hệ xã hội trong lĩnh vực hoạt động*

trình sát, và phản ánh các quy luật chính trị, kinh tế và xã hội của sự phát triển của xã hội Nga hiện đại, cũng như những ý tưởng đạo đức và luật pháp của người Nga về bản chất, mục tiêu, mục đích và thủ tục để thực hiện các hoạt động trình sát.

Постановление - (phán quyết) акт, вынесенный должностным лицом - *văn bản được ban hành bởi quan chức.*

Полномочия - (quyền hạn) права, предоставленные кому-либо на совершение чего-либо - *thẩm quyền được cấp cho ai đó để làm điều gì đó.*

Право - (luật pháp) совокупность установленных и охраняемых государством норм и правил, регулирующих отношения в обществе - *tập hợp các chuẩn mực và quy tắc do nhà nước thiết lập và bảo vệ để điều chỉnh các quan hệ trong xã hội.*

Право - (quyền) охраняемая государством, законная возможность что-либо осуществлять - *được nhà nước bảo vệ, khả năng hợp pháp để làm điều gì đó.*

Правомочие - (thẩm quyền) предусмотренная законом возможность участника правоотношения осуществлять определенные действия или требовать осуществления действий от другого участника этого правоотношения - *khả năng một chủ thể tham gia vào quan hệ pháp luật do*

pháp luật quy định để thực hiện một số hành động nhất định hoặc yêu cầu thực hiện hành động từ một chủ thể khác trong quan hệ pháp luật này.

Phạm pháp luật - (vi phạm pháp luật) *любое деяние, нарушающее какие-либо нормы права - bất kỳ hành vi nào vi phạm quy định của pháp luật.*

Предмет - (đối tượng) *mọi hiện tượng vật chất, sự vật.*

Преюдициальный - (vấn đề pháp lý, không giải quyết nó trước thì vụ án sẽ không được giải quyết tại tòa - vấn đề có tính tiên quyết) *правовой вопрос, без предварительного решения которого дело не может быть разрешено в суде - vấn đề pháp lý, nếu không có vấn đề đó thì vụ án không thể được giải quyết tại tòa án.*

Приговор - (bản án của tòa) *решение суда после слушания уголовного дела - bản án sau xét xử.*

Принцип - (nguyên tắc) *основное, исходное положение какой-либо теории, учения, руководящая идея, основное правило деятельности - cơ bản, vị trí xuất phát của mọi lý luận, học thuyết, tư tưởng chỉ đạo, quy luật cơ bản của hoạt động.*

Причина - (nguyên nhân) *явление, обуславливающее возникновение другого явления - hiện tượng gây ra hiện tượng khác.*

Провокация - (xúi giục) *подстрекательство, побуждение к действию, которые могут повлечь негативные последствия - xúi giục, hành động lôi kéo, có thể dẫn đến hậu quả tiêu cực.*

Рапорт - (báo cáo) *служебное сообщение, донесение младшему по должности старшему начальнику - thông báo, báo cáo của cấp dưới cho cấp trên.*

Результат (результаты) оперативно-розыскной деятельности - (kết quả trình sát) *фактическая информация, полученная в итоге проведения оперативно-розыскных мероприятий. Результат (результаты) оперативно-розыскной деятельности используются для: проведения оперативно-розыскных, следственных и судебных действий; доказывания по уголовным делам (в соответствии с уголовно-процессуальным законодательством РФ) - thông tin thực tế thu được là kết quả của các hoạt động trình sát. Kết quả của các hoạt động trình sát được sử dụng để: thực hiện các hoạt động trình sát, điều tra và tư pháp; bằng chứng trong các vụ án hình sự (theo luật tố tụng hình sự của Liên bang Nga).*

Полученная в результате оперативно-розыскной деятельности *фактическая*

информация - thông tin nhận được trong kết quả của hoạt động trình sát)

может служить поводом и основанием для возбуждения уголовного дела и представляться в орган дознания, следователю или в суд, в производстве которого находится уголовное дело; учитывается при решении вопросов о допуске лиц к определенным видам деятельности - *là lý do và cơ sở để khởi tố vụ án hình sự và được chuyển cho cơ quan điều tra, điều tra viên hoặc trước tòa án đang thụ lý vụ án hình sự; được cân nhắc khi quyết định tiếp nhận một số người vào một số loại hoạt động nhất định.*

Розыск - (разыскать) - (truy tìm, truy nã) установить место фактического нахождения, найти после поисков - *thiết lập vị trí thực tế, tìm thấy sau khi tìm kiếm.*

Руководитель оперативного органа - (thủ trưởng, lãnh đạo cơ quan trình sát) высшее должностное лицо, соответствующего государственного органа, осуществляющего ОРД, которое назначено на управленческую должность, организует и руководит работой подчиненных - *quan chức cao nhất của cơ quan nhà nước có liên quan thực hiện hoạt động trình sát, người được bổ nhiệm vào vị trí quản lý, tổ*

chức và giám sát công việc của cấp dưới.

Обнаружение, физическое изъятие и консервация части материального объекта - (phát hiện, thu giữ hoặc niêm phong một phần vật chứng) выражающей его признаки, или материального носителя отображенных в нем признаков иного самостоятельного предмета (образца) для последующего сравнит. исследования (сравнения с материалами, кот. уже располагает оперативник, или с целью последующего обнаружения тождественных предметов у лица изучаемого) для решения конкретной задачи ОРД - *thể hiện các dấu hiệu của nó, hoặc mang thông tin vật chất của các dấu hiệu của một đối tượng độc lập khác (mẫu) được hiển thị trong đó để so sánh sau đó. Nghiên cứu (so sánh với các tài liệu mà trình sát đã có hoặc với mục đích phát hiện sau đó các đối tượng giống hệt nhau) để giải quyết một nhiệm vụ cụ thể của hoạt động trình sát.*

Сообщение - (tin báo) связь, известие - *thông tin liên lạc, tin tức.*

Сооружение - (hệ thống xây dựng) всякая значительная постройка - *bất kỳ tòa nhà quan trọng nào.*

Состав оперативный - (Thành phần trình sát) кадровые оперативные сотрудники, проходящие службу в оперативных

подразделениях, в должностные обязанности которых входит непосредственное осуществление оперативнорозыскной деятельности - *cán bộ trình sát hoạt động phục vụ trong các bộ phận trình sát, có nhiệm vụ chính thức bao gồm việc thực hiện trực tiếp các hoạt động trình sát.*

Синтез - (tổng hợp) метод научного исследования какого-либо предмета, явления, состоящий в познании ее как единого целого, в единстве и взаимной связи его частей - *phương pháp nghiên cứu khoa học về bất kỳ đề tài, hiện tượng nào, bao hàm cả tri thức về nó, trong sự thống nhất và liên kết giữa các bộ phận của nó.*

Социальная защита - (bảo trợ xã hội), (социальный - общественный - xã hội) государственная защита, связанная с жизнью и отношениями людей в обществе - *bảo vệ nhà nước liên quan đến cuộc sống và các mối quan hệ của mọi người trong xã hội.*

Специальная техника - (kỹ thuật đặc biệt) система криминалистических и иных технических средств, используемых в процессе проведения оперативнорозыскных мероприятий - *hệ thống các phương tiện kỹ thuật hình sự và các phương tiện kỹ thuật khác được sử dụng trong quá trình tiến hành các biện pháp trình sát.*

Справка - (giấy chứng nhận, chứng từ, chứng thực, giấy tờ tra cứu) документ со сведениями и чем-либо, полученном в процессе поиска - *một tài liệu với thông tin và bất cứ thứ gì thu được trong quá trình tìm kiếm.*

Стадия - (giai đoạn) определенный период, ступень в развитии чего-либо, фаза развития - *một giai đoạn nhất định, một giai đoạn trong sự phát triển của một cái gì đó, một giai đoạn phát triển.*

Субъект - (chủ thể) человек, как носитель каких-либо свойств, личность - *một người, với tư cách là người mang bất kỳ đặc điểm nhân thân nào đó.*

Сыск - (truy tìm tội phạm) выслеживание и розыск преступников - *theo dõi và truy tìm tội phạm.*

Тактика проведения оперативно-розыскных мероприятий - (chiến lược tiến hành các biện pháp trình sát) разработанная на основе научных положений и обобщения положительного опыта оперативнорозыскной практики система специальных приемов, направленных на наиболее эффективное решение конкретных задач оперативнорозыскной деятельности - *một hệ thống các kỹ thuật đặc biệt được phát triển trên cơ sở các quy định khoa học*

và tổng hợp kinh nghiệm từ thực tiễn của hoạt động trình sát, nhằm hướng đến giải pháp hiệu quả nhất cho các nhiệm vụ cụ thể của hoạt động trình sát.

Терроризм - (chủ nghĩa khủng bố) политика и тактика террора - chính sách và chiến thuật của khủng bố.

Тождественный - (đồng dạng) такой же, вполне сходный - giống nhau.

Утечка конфиденциальной информации - (rò rỉ thông tin bí mật) полная или частичная утрата защищаемых сведений в результате несанкционированного доступа к ней или потери свойства конфиденциальности данных - mất hoàn toàn hoặc một phần thông tin được bảo vệ do truy cập trái phép vào nó hoặc mất tính bảo mật của dữ liệu.

Фигурант - (một người thông qua vụ án hình sự với tư cách là bị can, nhân chứng hoặc nghi phạm) объект оперативной заинтересованности, в отношении которого проводится система оперативно-розыскных мероприятий. Внешнее выражение содержания данной деятельности - đối tượng quan tâm của hoạt động trình sát, liên quan đến một hệ thống các biện pháp trình sát đang được thực hiện. Biểu hiện bên ngoài về nội dung của hoạt động này.

Эксперимент - (thực nghiệm) наблюдение исследуемого явления в

точно учитываемых условиях, позволяющих следить за ходом явления, воспроизводить его при повторении этих условий - quan sát hiện tượng đang nghiên cứu có tính đến các điều kiện chính xác, cho phép theo dõi quá trình của hiện tượng, tái tạo nó khi các điều kiện này được lặp lại.

CHAPTER 11. CRIMINOLOGY (CRIME STUDY)

Абсолютный рост (снижение) преступности - (mức tăng (giảm) tuyệt đối của tội phạm) показатель динамики преступности. Характеризуется увеличением (снижением) объема преступности, т.е. абсолютного числа преступлений или лиц, их совершивших, за определенный период - *chỉ số về sự thay đổi của tội phạm. Nó được đặc trưng bởi sự gia tăng (giảm) về số lượng tội phạm, tức là số lượng tội phạm tuyệt đối hoặc những người đã thực hiện tội phạm, trong một khoảng thời gian nhất định.*

Агрессия - (hiếu chiến, hung hăng) действие, наносящее физический вред или психическую травму окружающим людям и сопровождающееся сильными негативными эмоциями: гневом, враждебностью, ненавистью. Различают агрессию импульсивную, аффективную, экспрессивную, инструментальную и целенаправленную. Агрессивность личности связана с дефектами ее социализации - *một hành động gây tổn thương về thể chất hoặc tổn thương tinh thần cho những người xung quanh và kèm theo những cảm xúc tiêu cực mạnh mẽ: tức giận, thù địch, thù hận. Phân*

biệt giữa bốc đồng, tình cảm, biểu cảm, công cụ và mục đích gây hấn. Tính cách hung hăng gắn liền với những khiếm khuyết trong quá trình xã hội hóa của nó.

Алкоголизм - (nghiện đồ uống có cồn, nghiện rượu) хроническое заболевание, развивающееся в результате систематического употребления спиртных напитков, проявляющееся в физической и психической зависимости от алкоголя и ведущее к социальной и психологической деградации личности - *một căn bệnh mãn tính phát triển do sử dụng đồ uống có cồn một cách có hệ thống, biểu hiện ở sự phụ thuộc về thể chất và tinh thần vào rượu và dẫn đến sự xuống cấp về mặt tâm lý và xã hội của nhân cách cá nhân.*

Анализ документов - (phân tích hồ sơ, tài liệu) метод исследования, основанный на изучении документов, предназначенных для передачи или хранения криминологической информации. Например, анализ уголовных дел об убийстве - *một phương pháp nghiên cứu dựa trên việc nghiên cứu các tài liệu dành cho việc chuyển giao hoặc lưu trữ thông tin tội phạm học. Ví dụ, phân tích các vụ án hình sự giết người.*

Антиобщественная установка - (thái độ chống lại xã hội) ГОТОВНОСТЬ

к совершению серии антисоциальных деяний, в т.ч. и преступлений - *sẵn sàng thực hiện một loạt các hành vi chống đối xã hội, bao gồm tội phạm.*

Антисоциальное поведение - (hành vi, hành động chống lại xã hội) поведение, противоречащее нормам, принятым данным обществом. Проявляется в проступках - *hành vi trái với các chuẩn mực được xã hội này áp dụng. Tự thể hiện hành vi sai trái.*

Антропологическая теория - (lý thuyết nhân chủng học) концепции, которые объясняли причины преступного поведения преимущественно физическими и психическими чертами человека. Родоначальник данного биологического направления причин преступности - итальянский тюремный врач-психиатр Ч. Ломброзо. Согласно его теории, определенная часть преступников представляет собой своеобразный антропологический тип, сохранивший атавистические черты доисторических людей, по преимуществу в строении черепа, в особенностях конечностей, растительности. Эти люди ввиду отсутствия моральных качеств обречены стать преступниками - убийцами, грабителями, ворами - *khái niệm giải thích nguyên nhân của hành vi phạm tội chủ yếu bằng các đặc điểm thể*

chất và tinh thần của một người. Người sáng lập ra lý thuyết nhân chủng học về nguyên nhân gây ra tội phạm là bác sĩ tâm thần người Ý C. Lombroso. Theo lý thuyết của ông, một bộ phận nào đó của tội phạm là một loại hình nhân chủng học vẫn giữ lại những đặc điểm tàn bạo của người tiền sử, chủ yếu trong cấu trúc của hộp sọ, các đặc điểm của tư chi, thực vật. Những người này, do không có phẩm chất đạo đức, sẽ trở thành tội phạm - giết người, cướp của, trộm cắp.

Асоциальная установка - (sự biến dạng của thái độ đối với xã hội) деформация правового сознания личности, способствующая общественно опасному поведению - *biến dạng ý thức pháp luật của cá nhân, góp phần vào thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội.*

Банда - (băng đảng tội phạm) одна из форм организованной преступности (ст.209 УК РФ) - вооруженная организованная группа, созданная с целью нападения на организации или граждан - *một trong những dạng tội phạm có tổ chức (Điều 209 Bộ luật Hình sự Liên bang Nga) - một nhóm có tổ chức thường có vũ trang được tạo ra với mục đích tấn công các tổ chức hoặc công dân.*

Беловоротничковая преступность - (tội phạm cổ cồn trắng) условное наименование

совокупности преступлений, совершенных должностными лицами, уполномоченными на осуществление государственных функций (чиновниками). В научный оборот понятие ввел американский криминолог Э. Сатерленд в 1940 г. - *tên tượng trung của tổng số tội phạm của các quan chức được ủy quyền thực hiện các chức năng nhà nước (quan chức). Khái niệm này được nhà tội phạm học người Mỹ E. Sutherland đưa vào lưu hành khoa học vào năm 1940.*

Биографический метод изучения личности - (nghiên cứu nhân thân bằng phương pháp nghiên cứu tiểu sử) изучение личности по имеющимся биографическим документам. Этот метод может быть использован в целях предупреждения преступной деятельности, раскрытия преступлений и выявления их причин - *nghiên cứu nhân thân theo các tài liệu tiểu sử có sẵn. Phương pháp này có thể được sử dụng để ngăn chặn hoạt động tội phạm, khám phá tội phạm và xác định nguyên nhân của chúng.*

Борьба с преступностью - (đấu tranh với tội phạm) совокупность мер правового, экономического, политического, психологического, организационного, технического характера, которые направлены на устранение (ослабление) факторов,

способствующих совершению преступлений, на предупреждение, пресечение, регистрацию, раскрытие и расследование преступных посягательств, осуществление уголовного правосудия, исправление лиц, совершивших общественно опасные деяния, и контроль за их поведением после отбывания наказания, а также на возмещение отрицательных последствий преступлений - *tập hợp các biện pháp có tính chất pháp lý, kinh tế, chính trị, tâm lý, tổ chức, kỹ thuật nhằm loại bỏ (làm suy yếu) các yếu tố góp phần thực hiện tội phạm, phòng ngừa, trấn áp, đăng ký, khám phá và điều tra tội phạm, xử lý hình sự, sửa chữa người đã thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội và kiểm soát hành vi của họ sau khi chấp hành bản án, cũng như bồi thường cho những hậu quả tiêu cực của tội phạm gây ra.*

Вандализм - (chủ nghĩa phá hoại các công trình văn hóa) варварские разрушения культурных ценностей – *hủy hoại tài sản văn hóa.*

Вариационные группировки - (nhóm đặc điểm) статистические данные о преступности и иных связанных с ней явлениях, используемые для изучения структуры анализируемой совокупности по какому-либо изменяемому признаку. С их

помощью изучают состав преступников по возрасту, образованию, числу судимостей, по срокам лишения свободы - dữ liệu thống kê về tội phạm và các hiện tượng liên quan khác, được sử dụng để nghiên cứu cấu trúc của dân số được phân tích cho bất kỳ đặc điểm biến đổi nào. Với sự giúp đỡ của dữ liệu trên, người ta nghiên cứu cấu thành tội phạm theo độ tuổi, trình độ học vấn, số lần bị kết án, thời hạn tù.

Виды латентности - (các loại tội phạm ẩn) естественная по преступлениям, о которых не известно правоохранительным органам и гражданам; искусственная - по преступлениям, которые известны правоохранительным органам, гражданам, но не регистрируются; пограничная - факт преступления обнаруживается, но оно не осознается как преступление гражданином или должностным лицом, его обнаруживающим, вследствие прежде всего юридической безграмотности - là hành vi phạm tội đã xảy ra nhưng không được phát hiện, không được tường thuật, không bị xử lý theo quy định của pháp luật hình sự hoặc không có trong thống kê hình sự.

Виктимизация - (nạn nhân hóa) процесс превращения лица в жертву преступления, а также

результат этого процесса как в единичном, так и в массовом порядке - quá trình biến một người thành nạn nhân của tội phạm, cũng như kết quả của quá trình này, ngay cả trong một đơn lẻ và một trật tự hàng loạt.

Виктимность - (tính thiệt hại, nạn nhân của tội phạm) повышенная способность человека в силу некоторых качеств (духовных, физических и профессиональных) становиться при определенных объективных обстоятельствах объектом преступного посягательства; потенциальная возможность оказаться в роли жертвы, специфическая предрасположенность становиться жертвой - khả năng nâng cao của một người, do những phẩm chất nhất định (tinh thần, thể chất và nghề nghiệp), trong những hoàn cảnh khách quan nhất định, trở thành đối tượng của tội phạm xâm phạm; khả năng trở thành nạn nhân, một khuynh hướng cụ thể để trở thành nạn nhân.

Виктимологическая профилактика - (phòng ngừa trở thành nạn nhân) предупреждение отдельных видов преступлений путем принятия мер по недопущению, устранению или нейтрализации виктимогенных факторов, повышения охранно-защитных возможностей потенциальных жертв

преступлений - *phòng chống một số loại tội phạm bằng cách thực hiện các biện pháp ngăn chặn, loại bỏ hoặc vô hiệu hóa các yếu tố gây nguy hiểm, tăng khả năng bảo vệ của các nạn nhân tiềm năng do tội phạm gây ra.*

Виктимология - (khoa học về nạn nhân) учение о жертве (преступления), наука о потерпевшем, обладающем индивидуальной способностью стать жертвой посягательства. Внешняя причина пенального преступного поведения - криминогенная ситуация, складывающаяся между осужденными, сотрудниками - *học thuyết về nạn nhân (tội phạm), khoa học về nạn nhân, người có khả năng để trở thành nạn nhân của một sự xâm phạm do tội phạm gây ra. Lý do bên ngoài cho hành vi phạm tội hình sự là tình huống nghiêm trọng phát triển giữa người bị kết án và cán bộ.*

Внутренняя причина насилия в исправительных учреждениях - (nguyên nhân bên trong của bạo lực trong các cơ quan giam giữ) агрессивная криминогенная мотивация, отличающаяся поразительной стойкостью - *động cơ gây ra tội ác, được đặc trưng bởi một sự bền bỉ.*

Внутренняя причина преступного поведения в местах лишения свободы - (nguyên nhân

bên trong của bạo lực bên trong các địa điểm thực hiện án tù)

криминогенная мотивация поддержания престижа и завоевания авторитета среди осужденных, переходящая в ряде случаев в агрессивную, аномально-сексуальную, корыстную мотивацию типа преступного поведения - *động cơ tội phạm để duy trì ảnh hưởng và giành quyền lực giữa những người bị kết án, mà trong một số trường hợp biến thành động cơ hung hăng, bất thường về tình dục, ích kỷ của loại hành vi phạm tội.*

Групповая виктимность - (nhóm nạn nhân) виктимность, характерная для определенных групп населения, выделяемых по половому, профессиональному, социальному или иному признаку - *đặc điểm nạn nhân của một số nhóm dân cư, được phân biệt theo giới tính, nghề nghiệp, xã hội hoặc các đặc điểm khác.*

Девиантное поведение - (hành vi sai trái, phạm pháp) отклоняющееся (от правовых, нравственных норм) поведение. Основные виды девиантного поведения - преступное, аморальное. Является результатом асоциального развития личности, воздействия на нее неблагоприятных социальных ситуаций - *hành vi lệch lạc (so với luật pháp, chuẩn mực đạo đức). Các loại hành vi lệch lạc là tội phạm, trái đạo*

đức. Đó là kết quả của quá trình phát triển cá nhân về mặt xã hội, do tác động của các hoàn cảnh xã hội không thuận lợi.

Декриминализация - (phi hình sự hóa) исключение каких-либо деяний из сферы уголовно-правового воздействия - *loại trừ mọi hành vi khỏi phạm vi tác động của luật hình sự.*

Демографическая структура преступности - (cấu trúc nhân khẩu học của tội phạm) состав преступников, разделенных по демографическому признаку - полу, возрасту, образованию, оседлости – *cấu thành tội phạm, được phân chia theo đặc điểm nhân khẩu học - giới tính, tuổi tác, học vấn, định cư.*

Депенализация - (phi hình phạt hóa) исключение какого-либо вида уголовного наказания из перечня наказаний в УК РФ или снижение пределов действующего наказания - *loại trừ một loại hình phạt hình sự nào đó khỏi danh sách các hình phạt trong Bộ luật Hình sự Liên bang Nga hoặc hạ thấp các giới hạn của hình phạt hiện hành.*

Детерминанты преступности - (các yếu tố quyết định) конкретные факторы (обстоятельства), которые порождают преступное явление, обуславливают его - *các yếu tố (hoàn cảnh) cụ thể làm phát sinh hiện tượng tội phạm, xác định của nó.*

Детерминация - (quyết định) объективно существующая обусловленность вещей, процессов. Любое явление не возникает само по себе, вне окружающей действительности, а связано с ней, порождено конкретными факторами и обстоятельствами - *điều kiện tồn tại khách quan của sự vật, quá trình. Mọi hiện tượng không tự nảy sinh, nằm ngoài thực tế xung quanh mà gắn liền với nó, do các yếu tố, hoàn cảnh cụ thể sinh ra.*

Динамика преступности - (sự biến động của tội phạm) изменение количественных и качественных свойств преступности во времени - *sự thay đổi về lượng và chất của tội phạm theo thời gian.*

Драмомания - (thiên hướng du đãng, lêu lổng) синдром ухода (свойственен, как правило, несовершеннолетним); склонность к бродяжничеству - *hội chứng cai nghiện (điển hình, như một quy luật, của trẻ vị thành niên); xu hướng mơ hồ.*

Женская преступность - (tội phạm nữ) совокупность преступлений, а равно и лиц, их совершивших (женского пола) на определенной территории за определенный период времени. Отличается от преступности мужчин масштабами, характером преступлений и их последствиями,

способами и орудиями совершения, сферой, в которой они имеют место, ролью, которую выполняют при этом женщины, а также выбором жертвы преступного посягательства, влиянием на их правонарушения семейно-бытовых и сопутствующих им обстоятельств. Эти особенности связаны с исторически обусловленным местом женщины в системе общественных отношений, ее социальными ролями и функциями, биологической и психологической спецификой - *tập hợp các tội phạm, cũng như những người đã thực hiện tội phạm (phụ nữ) trên một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định. Nó khác với tội phạm của nam giới ở quy mô, tính chất của tội phạm và hậu quả của chúng, phương thức và công cụ thực hiện, phạm vi mà tội phạm diễn ra, vai trò của phụ nữ, cũng như việc lựa chọn nạn nhân của tội phạm hình sự, ảnh hưởng đến hành vi phạm tội của họ đối với gia đình và liên quan đến hoàn cảnh của họ. Những đặc điểm này gắn liền với vị trí được xác định về mặt lịch sử của người phụ nữ trong hệ thống quan hệ xã hội, vai trò và chức năng xã hội của họ, những đặc điểm sinh học và tâm lý.*

Жизненная позиция личности - (quan điểm cuộc sống của nhân thân người phạm tội) наиболее выраженные и потому основные

компоненты ее направленности, определяющие наиболее стойкие мотивы деятельности - *rõ ràng nhất và do đó là các thành phần chính định hướng của nó, xác định các động cơ hoạt động bền bỉ nhất.*

Инверсия ролей (преступника и потерпевшего) - (đảo ngược vai trò) ситуация, при которой потенциальная жертва преступления (реальный потерпевший) совершает преступное деяние в отношении потенциального (реального) преступника - *tình huống trong đó nạn nhân tiềm năng của tội phạm (nạn nhân thực sự) thực hiện hành vi phạm tội chống lại một kẻ phạm tội tiềm năng (thực sự).*

Индекс (уровень) преступной активности - (chỉ số hoạt động tội phạm) показатель уровня преступности, характеризующийся числом лиц, совершивших преступления, выявленных в течение определенного периода на определенной территории в расчете на 100 тыс. человек активного населения (14-60 лет), проживающего на данной территории - *chỉ số về tỷ lệ tội phạm, được đặc trưng bởi số lượng người đã phạm tội được xác định trong một thời gian nhất định trên một lãnh thổ nhất định trên 100 nghìn người trong nhóm dân số hoạt động (14-60 tuổi) sống trên một lãnh thổ nhất định.*

Интенсивность преступности - (mức độ tội phạm) распространенность преступности среди всего населения или отдельных групп на определенной территории за определенный период времени - *mức độ phổ biến của tội phạm trong toàn bộ dân cư hoặc các nhóm cá nhân ở một khu vực nhất định trong một khoảng thời gian nhất định.*

Инфантилизм - (tính trẻ con ở người trưởng thành) сохранение у взрослого индивида особенностей детского поведения, пониженная самокритичность, повышенное требование заботы о себе со стороны других лиц, эгоцентризм - *bảo tồn các đặc điểm hành vi của trẻ khi trưởng thành, giảm sự tự phê bình, tăng nhu cầu chăm sóc bản thân từ người khác, chủ nghĩa tập trung.*

Информпреступность - (thông tin tội phạm) (Tội phạm về thông tin) существенное искажение данных реальной преступности средствами массовой информации - *sự bóp méo đáng kể dữ liệu tội phạm thực tế bởi các phương tiện truyền thông.*

Криминологическая ситуация - (tình huống cuộc sống cụ thể) конкретная ситуация, способствующая преступному поведению, включающий в себя пространственно-временные, жизненные, предметные и

личностные обстоятельства совершения преступления - *tình huống cụ thể góp phần vào hành vi phạm tội, bao gồm hoàn cảnh không gian-thời gian, cuộc sống, đối tượng và cá nhân của tội phạm.*

Конфликтная ситуация - (tình huống mâu thuẫn, xung đột) относительно длительное напряженное состояние отношений между субъектами, вызванное повторяющимися конфликтами - *một trạng thái căng thẳng tương đối lâu dài giữa các đối tượng, gây ra bởi các cuộc xung đột lặp đi lặp lại.*

Конформность - (tính dễ dãi) податливость личности реальному или воображаемому давлению группы. Конформизм характерен чаще всего для несовершеннолетних - *sự tuân thủ của cá nhân với áp lực thực tế hoặc do tưởng tượng của nhóm. Sự tuân thủ phổ biến nhất ở trẻ vị thành niên.*

Корыстная преступность - tội phạm vụ lợi) совокупность совершенных на определенной территории за определенный период преступлений (лиц, их совершивших) с основной целью безвозмездного удовлетворения имущественных потребностей виновных или других лиц - *một tập hợp các tội phạm được thực hiện trên một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định (những*

người đã thực hiện tội phạm) với mục đích chính là thỏa mãn nhu cầu có tính chất tài sản của chính mình hoặc những người khác.

Koэффициент преступности - (tỷ lệ tội phạm) показатель уровня преступности; характеризуется числом совершенных за определенный период на определенной территории преступлений в расчете на 100 тыс. человек, достигших возраста наступления уголовной ответственности - *chỉ số về tỷ lệ tội phạm; được đặc trưng bởi số lượng tội phạm được thực hiện trong một thời gian nhất định trên một vùng lãnh thổ nhất định trên 100 nghìn người đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự.*

Криминализация деяния - (hình sự hóa hành vi) уголовно-правовой запрет, признание в УК РФ того или иного деяния преступным – *điều cấm, công nhận trong Bộ luật hình sự của Liên bang Nga về hành vi này hoặc hành vi khác như là tội phạm.*

Криминализация личности - (hình sự hóa cá nhân) процесс наделения человека антисоциальными свойствами и качествами - *quá trình tạo ra một người có các đặc tính và phẩm chất chống đối xã hội.*

Криминальная ситуация - (tình huống tội phạm) совокупность

факторов и обстоятельств, способствующих сохранению или росту преступности (отдельных ее видов) на определенной территории - *tập hợp các yếu tố góp phần vào việc duy trì hoặc phát triển tội phạm (các loại riêng lẻ của nó) trong một lãnh thổ nhất định.*

Криминогенность - (tính phạm tội, khả năng tạo ra tội phạm) способность породить, определить преступление и преступность - *khả năng tạo ra, xác định tội phạm và hành vi phạm tội.*

Криминогенный фактор - (yếu tố tội phạm) явление, способствующее сохранению или росту преступности - *hiện tượng góp phần vào sự tồn tại hoặc gia tăng của tội phạm.*

Криминологический (фактический) рецидив - (tái phạm tội phạm thực tế) вся повторная преступность, независимо от судимости – *sự lặp lại của tội phạm, bất kể có tiền án.*

Криминологическое исследование - (nghiên cứu tội phạm) процесс сбора, обработки и анализа статистических данных о состоянии преступности - *quá trình thu thập, xử lý và phân tích thông tin tội phạm học.*

Криминологическое (прогнозное) планирование - (kế

hoạch nghiên cứu tội phạm) научно-обоснованное видение состояния преступности, формулирование целей и задач противодействия преступности, их нормативного, информационного, организационного, методического, ресурсного обеспечения на будущий определенный период *tình trạng tội phạm và hiệu quả của hệ thống các biện pháp phòng chống tội phạm trên một vùng lãnh thổ nhất định.*

Криминогенная обстановка - (tình thế, tình huống tội phạm) состояние преступности на определенный момент на определенной территории с указанием факторов и обстоятельств, способствующих сохранению или росту преступности (отдельных ее видов) - *tình trạng tội phạm tại một thời điểm nhất định trên một vùng lãnh thổ nhất định, cho biết các yếu tố và hoàn cảnh góp phần vào việc duy trì hoặc phát triển tội phạm (các loại tội phạm riêng lẻ).*

Криминогенность - (tính phạm tội, khả năng tạo ra tội phạm) способность породить, определить преступление и преступность - *khả năng tạo ra, xác định tội phạm và hành vi phạm tội.*

Криминогенный фактор - (yếu tố tội phạm) явление, способствующее сохранению или

росту преступности - *hiện tượng góp phần vào sự tồn tại hoặc gia tăng của tội phạm.*

Криминологический (фактический) рецидив - (tái phạm tội phạm thực tế) вся повторная преступность, независимо от судимости - *sự lặp lại của tội phạm, bất kể có tiền án.*

Криминологическое исследование - (nghiên cứu tội phạm) процесс сбора, обработки и анализа криминологической информации - *quá trình thu thập, xử lý và phân tích thông tin tội phạm học.*

Криминологическое планирование - (kế hoạch nghiên cứu tội phạm) научно-обоснованное определение целей и задач в сфере противодействия преступности, направлений, путей и средств решения этих задач, их нормативного, информационного, организационного, методического, ресурсного обеспечения на определенный период - *định nghĩa có cơ sở khoa học về các mục tiêu và nhiệm vụ trong lĩnh vực đấu tranh phòng chống tội phạm, phương hướng, cách thức và phương tiện giải quyết những vấn đề này, sự hỗ trợ về quy định, thông tin, tổ chức, phương pháp luận, nguồn lực của chúng trong một thời kỳ nhất định.*

Криминологическая профилактика - (phòng ngừa tội phạm) вид предупредительной деятельности, которая обусловлена предкриминальным характером поведения лиц, в том числе и ранее судимых, а также внешними, внеличностными криминогенными факторами - *hoạt động phòng ngừa, do bản chất trước khi phạm tội của hành vi của những người, bao gồm cả những người đã có tiền án, cũng như các yếu tố tội phạm bên ngoài, phi cá nhân.*

Криминологическая характеристика - (tính chất tội phạm) наиболее полный объем данных, совокупность необходимой информации о том или ином виде преступности или группе преступлений - *lượng dữ liệu đầy đủ nhất, một tập hợp thông tin cần thiết về một loại tội phạm hoặc nhóm tội phạm cụ thể.*

Криминология - (tội phạm học) наука, изучающая преступность, ее детерминанты, личность преступника, меры воздействия на нее, жертву преступления - *khoa học nghiên cứu về tội phạm, các yếu tố quyết định nó, nhân thân của người phạm tội, các biện pháp ảnh hưởng đến tội phạm, nạn nhân của tội phạm.*

Криминопенология - (học thuyết về tội phạm trong thời gian thực hiện hình phạt) учение о

преступлениях во время наказания; учение о криминальных явлениях, возникающих в процессе исполнения уголовных наказаний, в разрезе их причинности и профилактики – *học thuyết về tội phạm trong trong các hiện tượng tội phạm; học thuyết về các hiện tượng tội phạm phát sinh trong quá trình thi hành án hình sự, theo quan hệ nhân quả và phòng ngừa.*

Криминофамилистика (семейная криминология) - (tội phạm học gia đình) отрасль криминологии, изучающая криминогенные факторы семейной сферы и обусловленное ими преступное поведение индивида, а также социальное воздействие на них в целях противодействия преступности – *chuyên ngành của tội phạm học nghiên cứu các yếu tố tội phạm trong phạm vi gia đình và hậu quả là hành vi phạm tội, cũng như tác động xã hội lên chúng để chống lại tội phạm.*

Предмет семейной криминологии - (đối tượng nghiên cứu của tội phạm học gia đình) включает в себя внутрисемейные преступления; общие криминогенные факторы семейной сферы, механизм их действия; особенности семейных криминогенных факторов, детерминирующих отдельные виды преступного поведения;

криминологическую коррекцию семейных отношений - bao gồm các tội phạm trong nội bộ gia đình; các yếu tố gây án chung của lĩnh vực gia đình, cơ chế hoạt động của chúng; đặc điểm của các yếu tố tội phạm gia đình quyết định một số loại hành vi phạm tội; sự điều chỉnh khoa học hình sự của các mối quan hệ gia đình.

Латентная преступность - (tội phạm ẩn) преступность, не получившая по тем или иным причинам отражения в официальной уголовной статистике. Латентная преступность бывает: 1) естественная; неполная регистрация преступлений в силу объективных причин (неосведомленность потерпевшего, ограниченные возможности раскрытия и расследования преступлений); 2) искусственная (следствие необоснованного уклонения или халатного отношения к регистрации преступлений); 3) пограничная; как следствие ошибочной или преднамеренно неправильной квалификации более тяжкого преступления как менее тяжкого - *tội phạm mà vì lý do này hay lý do khác chưa được phản ánh trong số liệu thống kê tội phạm chính thức. Tội phạm tiềm ẩn là: 1) tự nhiên; việc đăng ký tội phạm không đầy đủ do nguyên nhân khách quan (người bị hại thiếu hiểu*

biết, hạn chế về cơ hội khai báo, điều tra tội phạm); 2) nhân tạo (hậu quả của việc trốn tránh bất hợp lý hoặc sơ suất trong việc đăng ký tội phạm); 3) giới hạn (biên); do hậu quả của việc phân loại sai hoặc cố ý không chính xác về tội phạm nghiêm trọng hơn là tội phạm ít nghiêm trọng hơn.

Личность криминогенная - (nhân thân tội phạm) личность, обладающая целостным комплексом приобретенных, относительно устойчивых негативных свойств, предопределяющих с высокой степенью вероятности криминальное поведение - *một người có tổng thể các đặc tính tiêu cực, tương đối ổn định, xác định hành vi phạm tội có xác suất cao.*

Личность преступника - (nhân thân người phạm tội) совокупность криминологически значимых свойств, обусловивших совершение лицом преступления - *tập hợp các đặc tính quan trọng về mặt tội phạm học dẫn đến việc thực hiện tội phạm.*

Маргинальные явления - (hiện tượng cận biên) сопутствующие негативные социальные явления, служащие фоном преступлений и правонарушений (пьянство, алкоголизм, наркомания, суицид, бродяжничество, тунеядство, попрошайничество, проституция, токсикомания, беспризорничество,

скинхедство, экстремизм) - đi kèm với các hiện tượng xã hội tiêu cực làm nền cho tội ác và tội phạm (say rượu, nghiện rượu, nghiện ma túy, tự tử, sống ảo, ăn bám, ăn xin, mại dâm, lạm dụng chất kích thích, vô gia cư, chủ nghĩa đầu trọc, chủ nghĩa cực đoan).

Phương pháp phòng chống tội phạm cá nhân - trong các cơ sở cải tạo - nghiên cứu về những người bị kết án; xác định những người bị kết án “đi chệch hướng” so với các tiêu chuẩn nhất định được áp dụng trong trại cải tạo; kế toán, kiểm soát và tác động lên chúng.

Biện pháp phòng ngừa - (biện pháp phòng chống tội phạm) phức hợp các đề xuất, phương tiện và phương pháp có liên quan với nhau nhằm xác định và loại bỏ các nguyên nhân và điều kiện có lợi cho việc thực hiện tội phạm.

Biện pháp phòng ngừa - (biện pháp phòng ngừa tác động) pháp luật cho dân cư, đối thoại phòng ngừa, thống kê phòng ngừa, giám định tội phạm học.

Phương pháp đánh giá chuyên gia - sử dụng ý kiến của các chuyên gia có trình độ cao.

Phương pháp đánh giá chuyên gia - sử dụng ý kiến của các chuyên gia có trình độ cao.

Mechanism of criminal behavior - (cơ chế của hành vi phạm tội) tổng thể các hành vi phạm tội.

Механизм формирования личности преступника - (cơ chế hình thành nhân thân người phạm tội) способ взаимодействия свойств личности и элементов среды, в результате которого происходят негативные изменения личности, имеющие уголовно-правовое значение - *cách thức tương tác của các đặc điểm nhân thân và các yếu tố của môi trường, do đó những thay đổi nhân thân tiêu cực xảy ra có ý nghĩa luật hình sự.*

Мотив преступления - (động cơ tội phạm) побуждение индивида, которые вызывают его активность, направляют и стимулируют противоправное действие (бездействие). В роли мотива преступления могут выступать потребности и интересы, влечения и эмоции, установки и идеалы - *động cơ cá nhân, nguyên nhân gây ra tính tích cực của hành động, chỉ đạo và kích thích hành động bất hợp pháp (không hành động). Động cơ phạm tội có thể là nhu cầu và sở thích, động cơ và tình cảm, thái độ và lý tưởng.*

Наркобизнес - (kinh doanh ma túy) совокупность запрещенных нормами национального и международного права деяний: производство, хранение, транспортировка или сбыт наркотических средств – *tập hợp các*

hành vi bị cấm theo các chuẩn mực của luật pháp quốc gia và quốc tế: sản xuất, tàng trữ, vận chuyển hoặc mua bán ma túy.

Наркомания - (nghiện ma túy) заболевание, возникающее в результате потребления наркотических средств, вызывающих в малых дозах эйфорию (повышенное, радостное, веселое настроение), в больших - оглушение, наркотический сон; формируется психическая и физическая зависимость - *một căn bệnh do sử dụng ma túy, gây hưng phấn với liều lượng nhỏ (tâm trạng tăng cao, vui vẻ, phấn chấn), với liều lượng lớn - gây choáng váng, ngủ mê man; sự phụ thuộc về tinh thần và thể chất được hình thành.*

Наркотизм - (tệ nạn ma túy) негативное социальное явление, образованное совокупностью антиобщественных деяний (лиц, их совершивших), обусловленных болезненной зависимостью человеческого организма от постоянно приема наркотических средств - *hiện tượng xã hội tiêu cực, được hình thành bởi một tập hợp các hành vi chống đối xã hội (những người thực hiện chúng), gây ra bởi sự lệ thuộc đau đớn của cơ thể con người vào việc sử dụng ma túy liên tục.*

Насилие - (bạo lực) неестественное принуждение,

понуждение, притеснение, давление, применение физической силы против воли потерпевшего – *bắt buộc, cưỡng bức, áp bức, áp lực, dùng vũ lực trái ý muốn của nạn nhân.*

Насильственная преступность - (tội phạm bạo lực) совокупность преступлений (а равно лиц, их совершивших) с применением физической силы либо с угрозой ее применения, психического насилия, имеющих основной целью причинение вреда физическим или моральным благам человека против его воли - *tập hợp các tội phạm (cũng như những người đã thực hiện chúng) với việc sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực, bạo lực tinh thần, với mục đích chính là gây tổn hại đến lợi ích thể chất hoặc đạo đức của một người trái với ý muốn của họ.*

Общественная опасность личности преступника - (tính nguy hiểm cho xã hội của nhân thân người phạm tội) одно из свойств личности преступника. Проявляется в характере и тяжести совершенного преступления, а также в связанной с этим относительно большей готовности к их совершению - *một trong những thuộc tính của nhân thân người phạm tội. Nó thể hiện ở bản chất và mức độ nghiêm trọng của tội phạm được thực hiện, cũng như mức độ sẵn*

sàng tương đối lớn hơn liên quan để thực hiện chúng.

Объект криминологического прогнозирования - (khách thể dự đoán của tội phạm học) преступность, личность преступника, факторы и условия, способствующие преступности, меры борьбы с преступностью - *tội phạm, nhân thân của người phạm tội, các yếu tố và hậu quả của tội phạm, các biện pháp đấu tranh với tội phạm.*

Организованная преступность - (tội phạm có tổ chức) совокупность зарегистрированных в течение определенного периода на определенной территории преступлений, совершенных организованными группами, а также преступными сообществами - *tập hợp các tội phạm được đăng ký trong một khoảng thời gian nhất định trên một lãnh thổ nhất định, được thực hiện bởi các nhóm có tổ chức, cũng như các tổ chức tội phạm.*

Пенализация - (hình phạt hóa) процесс введения нового вида наказания уголовным законом или увеличение пределов и сроков отбытия наказания или дополнение действующего другим видом - *sự ra đời của một loại hình phạt mới của luật hình sự hoặc gia tăng các giới hạn và quy mô của hình phạt hiện có, hoặc bỏ*

sung hình phạt hiện có với một hình thức khác.

Пенология - (khoa học về hình phạt hình sự) наука об уголовных наказаниях и мерах уголовно-правового воздействия - *khoa học về hình phạt hình sự và các biện pháp tác động của luật hình sự.*

Пограничные ситуации - (tình huống biên) личностно значимые ситуации, вызывающие обострение самосознания, личностного самоанализа перед возможностью больших испытаний - *các tình huống quan trọng cá nhân gây ra sự trầm trọng của nhận thức về bản thân, xem xét nội tâm cá nhân trước khả năng xảy ra thử thách lớn.*

Показатели динамики преступности - (chỉ số biến động của tội phạm) абсолютный рост (снижение), темпы роста, темпы прироста (снижения) объема или уровня преступности - *tốc độ tăng (giảm) tuyệt đối, tốc độ tăng, tốc độ tăng (giảm) về số lượng, mức độ tội phạm.*

Показатели общественной опасности преступности - (chỉ số tính nguy hiểm cho xã hội của tội phạm) тяжесть среднестатистического преступления, удельный вес тяжкой преступности; индекс судимости (наказание в виде лишения свободы) - *mức độ nghiêm*

trọng của tội phạm trung bình, tỷ lệ tội phạm nghiêm trọng; chỉ số kết tội (trùng phạt bằng hình thức phạt tù).

Показатели уровня (интенсивности) преступности - (các chỉ số về mức độ (cường độ) của tội phạm) коэффициент преступности, индекс преступной активности - *tỷ lệ tội phạm, chỉ số tội phạm.*

Постпенитенциарная преступность - (tội phạm sau thực hiện án tù) совокупность преступлений, совершенных лицами, освобожденными из мест лишения свободы, на определенной территории за определенный период времени - *tập hợp các tội phạm được thực hiện bởi những người được thả từ những nơi bị tước quyền tự do, trong một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định.*

Постпенальная преступность - (tội phạm sau thực hiện hình phạt) совокупность преступлений, совершенных лицами, освобожденными от исполнения всякого уголовного наказания и мер уголовно-правового характера, на определенной территории за определенный период времени - *tập hợp các tội phạm được thực hiện bởi những người được miễn thi hành hình phạt hình sự nào và các biện pháp có tính chất pháp lý hình sự, trong một*

lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định.

Правосознание - (nhận thức pháp luật) сфера общественного или индивидуального сознания, включающая правовые знания, отношение к праву и правоприменительной деятельности. Различают 2 вида правосознания: 1) обыденное, носящее эмпирический характер, порождающееся повседневными условиями жизни, ограничивающееся непосредственными нуждами и сводящееся преимущественно к обиходным представлениям, оценкам, навыкам поведения; 2) теоретическое, стремящееся проникнуть в сущность явлений, познать их закономерности, выразить их в системе взглядов, теорий. - *phạm vi nhận thức của xã hội hoặc cá nhân, bao gồm kiến thức pháp luật, thái độ đối với pháp luật và thực thi pháp luật. Có 2 loại nhận thức pháp luật: 1) thông thường, mang tính kinh nghiệm, do hoàn cảnh sống hàng ngày sinh ra, bị giới hạn ở những nhu cầu tức thời và chủ yếu tập trung vào những ý kiến, đánh giá, kỹ năng ứng xử hàng ngày; 2) lý thuyết, tìm cách thâm nhập vào bản chất của hiện tượng, để biết các quy luật của chúng, để diễn đạt chúng trong một hệ thống các quan điểm, lý thuyết.*

Предотвращение

преступления - (loại bỏ) пресечение преступления на стадии обнаружения умысла, т.е. на личностно-микросредовом уровне - *ngăn chặn tội phạm ở giai đoạn phát hiện ý định, tức là ở cấp độ vi mô cá nhân.*

Предупреждение

преступности - (phòng chống tội phạm) превенция преступности и преступления как на общесоциальном, так и на личностно-микросредовом уровнях путем выявления и устранения, нейтрализации, компенсации их причин и условий - *phòng ngừa tội phạm cả ở cấp độ xã hội nói chung và môi trường vi mô cá nhân bằng cách xác định và loại bỏ, vô hiệu hóa, bù đắp cho các nguyên nhân và điều kiện của chúng.*

Предупреждение

преступлений индивидуальное (phòng ngừa tội phạm riêng) - воздействие на криминогенные факторы и условия, способствующие совершению преступлений определенным лицом - *tác động đến các yếu tố và điều kiện có lợi cho việc thực hiện tội phạm của một người nhất định.*

Пресечение преступлений -

(cắt ngắn, chặn đứng) активные действия правоохранительных органов и граждан, влекущих

прекращение преступной деятельности на стадиях приготовления, покушения, от деяния до его последствия, от одного преступления до другого, продолжаемого и длящегося, реализуемого на личностно-микросредовом уровне - *sự phá vỡ hoạt động tội phạm ở các giai đoạn chuẩn bị, nỗ lực, từ hành động đến hậu quả của nó, từ tội phạm này sang tội phạm khác, tiếp tục và lâu dài, được thực hiện ở cấp độ vi môi trường cá nhân.*

Преступное поведение - (hành vi phạm tội) криминальный образ жизнедеятельности, обусловленный относительно устойчивой антиобщественной (противоправной) направленностью лица (рецидивиста, профессионального преступника) - *lối sống tội phạm, do khuynh hướng chống đối xã hội (bất hợp pháp) tương đối ổn định của người đó (người tái phạm, tội phạm chuyên nghiệp).*

Преступность - (tội phạm theo nghĩa trong tội phạm học) негативно-социально-массовое исторически изменчивое явление, состоящее из совокупности преступлений (лиц, их совершивших), совершенных на определенной территории за определенный период времени - *hiện tượng xã hội tiêu cực có thể thay đổi về mặt lịch sử, bao gồm một tập hợp các*

tội phạm (những người đã thực hiện chúng) được thực hiện trên một lãnh thổ nhất định trong một khoảng thời gian nhất định.

Преступность неосторожная - (tội phạm do lỗi vô ý) совокупность преступлений, совершенных лицами по неосторожности (по небрежности либо легкомыслию) - *một tập hợp các tội phạm được thực hiện bởi những người do sơ suất (thông qua sự cẩu thả hoặc khinh suất).*

Преступность несовершеннолетних - (tội phạm do người chưa thành niên thực hiện) совокупность преступлений, ответственность за которые наступает в возрасте от 14 до 18 лет, совершенных на определенной территории за определенный период времени; совокупность лиц в возрасте от 14 до 18 лет, совершивших преступления на определенной территории за определенный период времени - *tập hợp các tội phạm, trách nhiệm xảy ra ở độ tuổi từ 14 đến 18 tuổi, được thực hiện trên một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định; một nhóm người trong độ tuổi từ 14 đến 18 đã phạm tội trên một lãnh thổ nhất định trong một khoảng thời gian nhất định.*

Преступность профессиональная - (tội phạm chuyên nghiệp) совокупность

преступлений, совершенных на определенной территории за определенный период лицами, характеризующимися признаками преступного (криминального) профессионализма: преступная деятельность - постоянное занятие и основной источник существования (вор-карманник, вор-домушник, «медвежатник»; киллер; «наперсточник», «колпачник»); устойчивость преступного занятия и его специализация; квалификация, ее повышение; связь с криминогенной средой - *tập hợp các tội phạm được thực hiện trên một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định bởi những người có dấu hiệu của tội phạm chuyên nghiệp (tội phạm): hoạt động tội phạm là một nghề nghiệp thường xuyên và là nguồn tồn tại chính (một kẻ móc túi, một tên trộm cắp, một kẻ săn gấu; một kẻ giết người); sự ổn định của nghề nghiệp tội phạm và chuyên môn hóa của nó; trình độ, sự cải thiện của nó; kết nối với môi trường tội phạm.*

Прирост преступности - (tỷ lệ tăng của tội phạm) абсолютное или относительное в расчете на определенную численность населения увеличение количества преступлений или совершивших их лиц на определенной территории за определенный период времени - *sự gia tăng tuyệt đối hoặc tương đối về số*

lượng tội phạm hoặc thủ phạm gây ra tội phạm trên một lãnh thổ nhất định trong một thời gian nhất định.

Причины конкретного преступления - (nguyên nhân của tội phạm cụ thể) комплекс взаимосвязанных личностных и внеличностных, или объективных, факторов, формирующий криминальную мотивацию и реализующийся в преступное поведение - *phức hợp các yếu tố cá nhân và ngoài cá nhân, hoặc khách quan, có liên quan lẫn nhau hình thành động cơ phạm tội và được thực hiện trong hành vi phạm tội.*

Причины преступности - (nguyên nhân của tội phạm) те активные силы, которые порождают преступность. Различают субъективные причины преступности (зависят от личности) и объективные (процессы, существующие независимо от воли и сознания людей, например, стихийные бедствия, неурожаи; кризисы в обществе (экономический, политический, культурный) - *những lực lượng tích cực làm phát sinh tội phạm. Phân biệt nguyên nhân chủ quan của tội phạm (tuỳ thuộc vào từng cá nhân) và nguyên nhân khách quan (các quá trình tồn tại độc lập với ý chí và ý thức của con người, ví dụ như thiên tai,*

mất mùa; khủng hoảng trong xã hội (kinh tế, chính trị, văn hoá).

Прогноз криминологический - (dự đoán tội phạm) научно обоснованное, вероятностное суждение о будущем состоянии преступности, определяемое практической потребностью. Различают оперативный прогноз, краткосрочный, среднесрочный, долгосрочный - *nhận định có căn cứ khoa học, xác suất về tình trạng tội phạm trong tương lai, do nhu cầu thực tiễn xác định. Phân biệt giữa dự báo hoạt động, ngắn hạn, trung hạn, dài hạn.*

Профилактика преступности - (phòng ngừa tội phạm) предупреждение преступности, совокупность мер, направленных на выявление, ограничение или нейтрализацию факторов преступности, общественной опасности личности преступника, а также на устранение факторов возникновения и распространения отдельных видов и форм преступлений - *phòng ngừa tội phạm, một tập hợp các biện pháp nhằm xác định, hạn chế hoặc vô hiệu hóa các yếu tố cấu thành tội phạm, tính chất nguy hiểm cho xã hội của tội phạm, cũng như loại bỏ các yếu tố làm phát sinh và lây lan một số loại và hình thức tội phạm.*

Различия преступности территориальные - (phân biệt tội phạm theo lãnh thổ) различия преступности, ее видов применительно к определенным регионам (например, для Приморского края в большинстве случаев характерны контрабанда, браконьерство в Японском море; для Амурской области - незаконный оборот наркотиков; для Республики Саха (Якутия) - незаконная добыча, а также хищения золота, алмаза) - *sự khác biệt về tội phạm và các loại tội phạm liên quan đến các khu vực nhất định (ví dụ, đối với Lãnh thổ Primorsky, trong hầu hết các trường hợp, buôn lậu, săn trộm ở Biển Nhật Bản là đặc trưng; đối với Vùng Amur - buôn bán ma túy; đối với Cộng hòa Sakha (Yakutia) - khai thác bất hợp pháp, cũng như trộm vàng, kim cương).*

Ресоциализация как функция наказания - (xã hội hóa như là một chức năng của hình phạt) исправление преступника с целью недопущения рецидива, ориентировки на нормативное поведение - *sửa chữa người phạm tội để ngăn ngừa tái phạm, hướng tới hành vi chuẩn mực.*

Регрессивизм - (một loại hình hòa nhập vào xã hội của một nhóm người như những người lang thang, nhập cư và v.v) тип социальной адаптации и

способ жизнедеятельности отдельных групп людей (бродяг, беспризорников, попрошаек, военнопленных, эмигрантов, наркоманов, проституток, алкоголиков, иностранцев, проживающих долгое время в чужой стране и не владеющих государственным языком этой страны) - *kiểu thích nghi xã hội và lối sống của một số nhóm người (người lang thang, trẻ em lang thang, ăn xin, tù nhân chiến tranh, người nhập cư, nghiện ma túy, gái mại dâm, nghiện rượu, người nước ngoài sống lâu năm ở nước ngoài và không nói ngôn ngữ nhà nước của quốc gia này).*

Рецидив криминологический (фактический) - (tái phạm tội phạm thực tế) повторное совершение преступления вне зависимости от судимости за первое преступное деяние - *tái phạm tội, bắt kẻ bị kết án cho lần phạm tội đầu tiên (án tích).*

Рецидив пенитенциарный - (tái phạm sau khi thực hiện hình phạt tù) явление повторного совершения любого преступления лицами, отбывающими или отбывшими наказание в виде лишения свободы - *hiện tượng người đang chấp hành hoặc đã chấp hành án phạt tù tái phạm bất kỳ tội phạm nào.*

Рецидив специальный - (tái phạm đặc biệt) рецидив

преступлений, однородных по объекту, средствам и способам преступного посягательства - *tội phạm tái diễn, đồng nhất về đối tượng, phương tiện, phương thức phạm tội.*

Рецидив уголовно-правовой- (tái phạm hình sự) явление повторного умышленного совершения преступлений лицами, имеющими судимость за умышленные преступления - *hiện tượng người có tiền án về tội cố ý phạm tội nhiều lần.*

Рецидивная преступность - (tội phạm tái phạm) совокупность преступлений, совершенных лицами, ранее совершившими преступления; совокупность лиц ранее совершивших преступления - *tập hợp các tội do người đã từng phạm tội mà có; tập hợp của tội phạm đã phạm trước đây.*

Рэкет - (tống tiền) вымогательство государственного, общественного или личного имущества под угрозой физической расправы или с применением таковой - *tống tiền tài sản nhà nước, xã hội hoặc cá nhân dưới sự đe dọa gây hại về thể chất hoặc bằng việc sử dụng.*

Сводка преступности - (bản thông báo) сведение результатов обработки данных о преступности воедино и воплощение в форме, доступной для восприятия, т.е. в виде

таблиц, графических изображений - *tập hợp các kết quả của việc xử lý dữ liệu và triển khai ở một hình thức có thể tiếp cận được để nhận thức, tức là dưới dạng bảng, hình ảnh đồ họa.*

Семейно-бытовая преступность - (tội phạm trong gia đình) вид преступности: 1) совокупность преступлений, совершенных лицами, связанными с потерпевшим семейными, родственными либо соседскими отношениями; 2) совокупность лиц, совершивших семейно-бытовые преступления в течение определенного периода на определенной территории - *loại tội phạm: 1) tập hợp các tội phạm do những người có liên quan đến nạn nhân thực hiện bởi quan hệ gia đình, họ hàng hoặc hàng xóm; 2) tổng số những người đã phạm tội trong nước trong một thời gian nhất định trên một lãnh thổ nhất định.*

Система субъектов предупреждения преступности - (hệ thống các chủ thể phòng chống tội phạm) совокупность объединенных единой целью государственных органов, общественных организаций, должностных лиц и граждан, реализующих свои права и обязанности во взаимодействии и по согласованию во времени и пространстве - *tập hợp các cơ quan*

nhà nước, tổ chức công, quan chức và công dân, đoàn kết vì một mục đích duy nhất, thực hiện các quyền và nghĩa vụ của mình trong sự hợp tác và theo thỏa thuận về thời gian và không gian.

Статистический анализ преступности - (phân tích thống kê) обобщение, сравнение, сопоставление полученных данных между собой – *tổng kết, so sánh, đối chiếu các dữ liệu thu được với nhau.*

Статистическое наблюдение преступности - (theo dõi thống kê) сбор сведений о преступности, учтенных и зарегистрированных в документах первичного учета, которые ведутся в правоохранительных органах - *thu thập thông tin về tội phạm được ghi nhận và đăng ký trong các tài liệu đăng ký chính, được lưu giữ tại các cơ quan thực thi pháp luật.*

Структура личности преступника - (cấu trúc nhân thân) упорядоченное взаимодействие признаков, свойств и качеств, характеризующих правонарушителя - *sự tương tác có trật tự của các dấu hiệu, tính chất và phẩm chất đặc trưng cho người phạm tội.*

Структура преступности - (cấu trúc tội phạm) соотношение по удельному весу видов преступности, отдельных категорий преступлений с точки зрения их распространенности

и общественной опасности - *tỷ lệ trọng số riêng của các loại tội phạm, một số loại tội phạm về mức độ phổ biến và mức độ nguy hiểm cho xã hội.*

Субъект профилактики (предупреждения) правонарушения - (chủ thể của phòng chống vi phạm pháp luật) физическое или юридическое лицо, деятельность которого направлена на выявление причин, условий совершения преступлений, лиц, склонных к преступлениям, и оказание на них предупредительного воздействия (органы внутренних дел, органы социальной защиты, таможенные органы, частные детективные и охранные предприятия, общественные объединения по охране порядка, граждане) - *cá nhân hoặc pháp nhân có hoạt động nhằm xác định lý do, điều kiện phạm tội, những người dễ bị phạm tội và gây ảnh hưởng phòng ngừa đối với họ (cơ quan nội vụ, cơ quan bảo trợ xã hội, cơ quan hải quan, thám tử tư và các công ty an ninh, hiệp hội bảo vệ trật tự, công dân).*

Суицид - (tự tử) акт добровольного ухода из жизни, совершаемый человеком в состоянии сильного душевного расстройства либо под влиянием психического заболевания; осознанный акт самоустранения под воздействием острых психотравмирующих

ситуаций, при которых собственная жизнь как высшая ценность теряет для человека смысл. Различают демонстративный, аффективный, истинный типы самоубийств - *hành vi tự ý rời bỏ cuộc sống của người bị rối loạn tâm thần nặng hoặc đang bị bệnh tâm thần; một hành động tự đào thải có ý thức dưới tác động của những tình huống đau thương cấp tính mà cuộc sống của chính mình, với tư cách là giá trị cao nhất, mất đi ý nghĩa đối với một người. Phân biệt giữa các kiểu tự sát biểu tình, kích động và thực sự.*

Темпы прироста (снижения) преступности - (tốc độ tăng (giảm) của tội phạm) относительный показатель динамики преступности, представляющий собой разность между темпом роста (%) и 100% - *chỉ số tương đối về biến động của tội phạm, là hiệu số giữa tốc độ tăng trưởng (%) và 100%.*

Темп роста преступности - (tỷ lệ tăng trưởng của tội phạm) относительный показатель динамики преступности, на основе которого определяется, во сколько раз больше (меньше) или сколько процентов составляет то или иное значение объема преступности от аналогичного значения предыдущего или базисного периода - *chỉ số tương đối về động thái của tội phạm, trên cơ sở đó xác định được giá trị này nhiều*

hơn (ít hơn) bao nhiêu lần hoặc bao nhiêu phần trăm so với giá trị của khối lượng tội phạm so với cùng giá trị của thời kỳ trước hoặc thời kỳ gốc.

Типология преступников - (loại hình tội phạm) глубокая характеристика личности преступников - *khắc họa sâu sắc đặc tính nhân thân của tội phạm.*

Толерантность личности - (tính chịu đựng) устойчивость к фрустрациям (конфликтным эмоциональным состояниям, вызванным непреодолимыми для конкретного индивида трудностями; переживаниям крупной неудачи), перенесению трудностей - *khả năng chống lại sự thất vọng (trạng thái cảm xúc xung đột gây ra bởi những khó khăn không thể vượt qua đối với một cá nhân cụ thể; trải nghiệm thất bại lớn), chịu đựng khó khăn.*

Транснациональная преступность - (tội phạm xuyên quốc gia) негативное социальное явление, причиняющее вред развитию человеческого общества и слагающееся из всей совокупности совершенных в нем преступлений - *hiện tượng xã hội tiêu cực làm tổn hại đến sự phát triển của xã hội loài người và được cấu thành từ tổng thể các tội phạm gây ra trong đó.*

Уровень преступности - (tỷ lệ tội phạm) число совершенных в

течение определенного периода на определенной территории преступлений (лиц, их совершивших) в расчете на 100 тыс. человек, достигших возраста наступления уголовной ответственности - *số tội phạm được thực hiện trong một thời kỳ nhất định trên một vùng lãnh thổ nhất định (người đã thực hiện chúng) trên 100 nghìn người đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự.*

Уровень преступности и преступного поведения - (tỷ lệ tội phạm và hành vi phạm tội) интенсивность преступности, т.е. распространенность относительно определенного количества населения возраста уголовной ответственности - *mức độ tội phạm, tức là mức độ phổ biến so với một số lượng nhất định của dân số trong độ tuổi chịu trách nhiệm hình sự.*

Условия преступности - (điều kiện tội phạm) те активные силы, которые способствуют совершению преступлений («сезонный» грабеж - зима, темное время суток, неосвещенная улица, состояние алкогольного опьянения, на голове у женщины соболья шапка). Условия, как и причины, бывают субъективные и объективные, необходимые, сопутствующие - *những lực lượng tích cực góp phần vào việc thực hiện tội phạm (cướp “theo mùa” - mùa đông,*

đường tối, không có ánh sáng, say rượu, một phụ nữ đội chiếc mũ sable trên đầu). Các điều kiện, như lý do, là chủ quan và khách quan, cần thiết, đi kèm.

Факторы преступности - (yếu tố biến động của tội phạm)

изменяющиеся явления в обществе, которые делятся на социальные - урбанизация, демографическая структура населения, миграция и другие социальные явления и процессы; юридические - изменения уголовного законодательства; правоохранительные - эффективность деятельности правоприменительных органов по регистрации и раскрытию преступлений, обеспечению исполнения наказания, от чего зависит прежде всего уровень латентности - *các hiện tượng thay đổi trong xã hội, được chia thành xã hội - đô thị hóa, cơ cấu nhân khẩu của dân số, di cư và các hiện tượng, quá trình xã hội khác; pháp lý - những thay đổi trong luật hình sự; thực thi pháp luật - hiệu quả của hoạt động của các cơ quan bảo vệ pháp luật trong việc đăng ký và giải quyết tội phạm, đảm bảo việc thi hành hình phạt, trong đó phụ thuộc trước hết vào mức độ ẩn của tội phạm.*

Характер преступности - (tính chất của tội phạm) показатель преступности, определяется числом преступлений в структуре преступности, а также

характеристикой личности преступников - *chỉ số của tội phạm, được xác định bởi số lượng tội phạm trong cấu trúc của tội phạm, cũng như các đặc điểm của nhân thân của tội phạm.*

Экологическая преступность - (tội phạm môi trường) совокупность преступлений против природной среды, совершенных в течение определенного периода на определенной территории; совокупность лиц, совершивших преступления против природной среды - *tập hợp các tội phạm xâm hại đến môi trường tự nhiên được thực hiện trong một thời gian nhất định trên một vùng lãnh thổ nhất định; tập hợp những người đã phạm tội xâm hại môi trường tự nhiên.*

Экстраполяция - (phép ngoại suy) - метод составления прогнозов преступности, т.е. продолжение уголовно-статистических рядов из прошлого, настоящего в будущее - *phương pháp đưa ra dự báo về tội phạm, tức là sự tiếp tục của chuỗi thống kê tội phạm từ quá khứ, hiện tại đến tương lai.*

CHAPTER 12. CRIMINALISTICS (SCIENCE OF INVESTIGATION)

Автороведческая экспертиза - (giám định tác giả) - вид криминалистической экспертизы документов (рукописных, машинописных, полиграфических) по установлению автора текста. Решает идентификационные (является ли определенное лицо автором документа) и диагностические (пол, возраст, образовательный уровень, родной язык, наличие заболеваний и т.д.) задачи - *giám định đối với văn bản (viết tay, đánh máy, viết chữ đa nghĩa) để xác lập tác giả của văn bản. Giải quyết các vấn đề nhận dạng (một người nào đó là tác giả của tài liệu) và chẩn đoán (giới tính, tuổi, trình độ học vấn, ngôn ngữ mẹ đẻ, bệnh tật, v.v.).*

Автотехническая экспертиза - (giám định tự động hóa) - вид транспортно-технической экспертизы, исследующей механизм и обстоятельства дорожно-транспортных происшествий, техническое состояние транспортных средств, их узлов и деталей, а также действия водителя и других участни-ков дорожного движения – *loại giám định kỹ thuật, nghiên cứu cơ chế và tình huống xảy ra tai nạn giao thông đường bộ, tình trạng kỹ thuật của phương tiện, bộ phận và chi tiết của*

chúng, cũng như hành động của người lái xe và những người tham gia giao thông khác.

Адгезия (от лат. adhaesio - прилипание) - (độ bám dính) сцепление поверхностей различных предметов. Учитывается при разработке и выборе дактилоскопических пленок – *sự bám dính bề mặt của các đối tượng khác nhau. Được tính đến trong việc phát triển và lựa chọn phim để lấy dấu vân tay.*

Айдендикит (identi Kit) - (nhận dạng) идентификационный комплект для изготовления синтетических портретов путем наложения друг на друга прозрачных пленок с изображением элементов внешности (лица) человека - *bộ nhận dạng để tạo chân dung tổng hợp bằng cách phủ phim trong suốt lên với hình ảnh của các yếu tố ngoại hình của người đó (khuôn mặt).*

Алиби (от лат. alibi - (ngoại phạm)) - в уголовном процессе обстоятельство, исключающее пребывание обвиняемого (подозреваемого) лица на месте преступления в момент его совершения - *trong tố tụng hình sự, một tình tiết loại trừ sự có mặt của bị cáo (bị can) tại hiện trường vụ án vào thời điểm thực hiện tội phạm.*

Альбомы преступников - (album tội phạm) - один из видов вспомогательного криминалистического учета, используемый в оперативно-розыскных целях и для опознания лиц потерпевшими и свидетелями - *một trong những loại thông kê hình sự hỗ trợ được sử dụng cho mục đích trinh sát và dùng để nhận dạng nạn nhân và nhân chứng.*

Аналогия (от греч. analogia - сходство) - (tương tự) - метод научного познания, предполагающий соответствие, сходство предметов (явлений, процессов). Метод аналогии используется при построении криминалистических версий, разработке частных криминалистических методик и т.д. - *sự tương ứng, giống nhau của các đối tượng (hiện tượng, quá trình). Phương pháp loại suy được sử dụng trong việc xây dựng các giả thuyết điều tra, phát triển các phương pháp điều tra riêng và v.v.*

Аналог наркотических средств и психотропных веществ - (tương tự các chất ma túy và hướng thần) - запрещенные для оборота в Российской Федерации вещества синтетического или естественного происхождения, не включенные в Перечень наркотических средств, психотропных веществ и их

прекурсоров, подлежащих контролю в Российской Федерации, химическая структура и свойства, которых сходны с химической структурой и со свойствами наркотических средств и психотропных веществ, психотропное действие которых они воспроизводят - *các chất có nguồn gốc tự nhiên hoặc tổng hợp bị cấm lưu hành tại Liên bang Nga, không có trong Danh mục chất ma túy, chất hướng thần và tiền chất của chúng phải kiểm soát ở Liên bang Nga, cấu trúc hoá học và tính chất của chúng tương tự như cấu trúc hoá học và đặc tính của chất ma túy và chất hướng thần, tác dụng thần kinh mà chúng tái tạo.*

Антропометрия (от греч. anthropos - человек, metreo - измеряю) - (nhân trắc học) - система уголовной регистрации преступников, состоящая в измерении частей тела и занесении результатов в регистрационную карту. Разработка антропометрического метода осуществлена сотрудником парижской полиции А. Бертильоном в 1879 г. А. система регистрации введена в России в 1890 г. Ввиду сложности и трудоемкости А. система регистрации заменена дактилоскопической - *hệ thống đăng ký tội phạm hình sự, bao gồm đo các bộ phận cơ thể và nhập kết quả vào phiếu*

đăng ký. Việc phát triển phương pháp nhân trắc học được thực hiện bởi một nhân viên của sở cảnh sát Paris A. Bertillon vào năm 1879. Hệ thống đăng ký A được giới thiệu ở Nga vào năm 1890. Do sự phức tạp và tốn công sức của hệ thống đăng ký A, hệ thống đăng ký đã được thay thế bằng hệ thống dấu vân tay.

Аргенторат - (bột nhôm) - порошок алюминия, используемый для выявления следов пальцев рук на темных поверхностях - *bột nhôm được sử dụng để phát hiện dấu vân tay trên bề mặt tối.*

Ассоциативный допрос - (thăm vấn liên kết) - один из тактических приемов допроса, построенный на использовании ассоциативных связей в памяти допрашиваемого. Напр., восстановление временных связей посредством анализа памятных событий, юбилейных дат и т.д. - *một trong những kỹ thuật chiến thuật thăm vấn, được xây dựng dựa trên việc sử dụng các kết nối liên kết trong trí nhớ của người bị thăm vấn. Ví dụ, việc khôi phục các kết nối tạm thời thông qua việc phân tích các sự kiện đáng nhớ, các ngày kỷ niệm và v.v.*

Асфиксия (букв. с греч. - отсутствие пульса) - (ngạt thở) - удушье, обусловленное кислородным голоданием. Одна из причин смерти

при убийствах (самоубийствах) путем удушения петлей, руками и другими предметами - *ngạt thở do thiếu oxy. Một trong những nguyên nhân tử vong trong vụ giết người (tự sát) bằng cách siết cổ bằng thòng lọng, tay và các vật khác.*

Баллистика судебная (от нем. ballis-tik, от греч. ballo - бросаю) - (đường đạn học tư pháp) - отрасль криминалистической техники, изучающая огнестрельное оружие, боеприпасы, следы их действия, средства и методы собирания и исследования этих объектов - *chuyên ngành của kỹ thuật hình sự, nghiên cứu vũ khí, đạn dược, dấu vết hành động của chúng, phương tiện và phương pháp thu thập và nghiên cứu những đồ vật này.*

Баллистическая экспертиза - (giám định đường đạn học) - вид криминалистической экспертизы по установлению фактов, связанных с применением огнестрельного оружия. В ходе б. э. решаются задачи по установлению групповой принадлежности оружия и боеприпасов, их идентификации, определению направления и дистанции выстрела, возможности и времени производства выстрела и т.д. - *loại hình giám định để xác lập các dữ kiện liên quan đến việc sử dụng súng. Trong thời gian giám định đường đạn học giải quyết các nhiệm vụ nhóm liên*

kết vũ khí và đạn dược, xác định hướng và khoảng cách bắn, khả năng và thời gian bắn và v.v.

Баллистические характеристики - (tính chất đường đạn học) - основные данные, характеризующие конструктивные особенности, калибр оружия, механизм выстрела, массу заряда, начальную скорость пули и др. - *dữ liệu cơ bản mô tả các tính năng thiết kế, cỡ nòng của vũ khí, cơ chế bắn, khối lượng nạp, vận tốc đầu nòng và v.v.*

Белые линии - (đường trắng) - в дактилоскопии мелкие складки кожи, пересекающие папиллярные линии. Используются в качестве дополнительных идентификационных признаков - *trong dấu vân tay, các nếp gấp nhỏ của da cắt ngang qua các đường nhú. Được sử dụng làm dấu hiệu nhận biết bổ sung.*

Биноккулярная лупа - (ống nhòm, kính lúp) - оптическое приспособление для рассматривания обоими глазами мелких объектов. Используется в при производстве судебных экспертиз - *thiết bị quang học để xem các vật nhỏ bằng cả hai mắt. Được sử dụng trong giám định tư pháp.*

Биологические экспертизы - (giám định sinh học) - класс судебных экспертиз, исследующих объекты растительного и животного происхождения. Указанные объекты

исследуются в целях установления принадлежности частей растения (животного) к определенному типу, роду, виду, конкретной особи либо их группе. К б. э. относят зоологическую, ботаническую, ихтиологическую, орнитологическую экспертизы, экспертизу продуктов животного происхождения - *một lớp giám định tư pháp nghiên cứu các khách thể có nguồn gốc động thực vật. Các đối tượng này được điều tra nhằm xác định sự thuộc về các bộ phận của thực vật (động vật) đối với một loại, chi, loài, cá thể cụ thể hoặc nhóm của chúng. Liên quan đến giám định sinh học bao gồm chuyên môn về động vật học, thực vật học, ngư học, côn trùng học, chuyên môn về các sản phẩm động vật.*

Биноккулярный микроскоп - (kính hiển vi) - микроскоп с двойным окуляром - *kính hiển vi thị kính đôi.*

Биологический микроскоп - (kính hiển vi sinh học) - микроскоп, предназначенный для микроскопии биологических объектов - *kính hiển vi để soi các vật thể sinh học.*

Близкого выстрела следы - (vết đạn bắn gần) - дополнительные следы (факторы) близкого выстрела в баллистике: штанцмарка (отпечаток переднего среза ствола оружия, следы термического воздействия, отложения копоти, не полностью

сгоревшие порошинки, поясок обтирания, следы смазки). Используются для установления дистанции выстрела - *dấu vết bỏ súng của một vết bắn trong đạn đạo: dấu vết (dấu vết của vết cắt phía trước của nòng súng, dấu vết của hiệu ứng nhiệt, cặn bám muội than, các hạt bột cháy không hoàn toàn, đai chà xát, vết dầu mỡ). Được sử dụng để đặt khoảng cách của cú bắn.*

Боевое ручное огнестрельное оружие - (súng ngắn quân sự) - оружие, предназначенное для решения боевых и оперативно-служебных задач, принятое в соответствии с нормативно-правовыми актами Правительства Российской Федерации и состоящее на вооружении воинских формирований и ряда государственных военизированных формирований - *vũ khí dùng để giải quyết các nhiệm vụ chiến đấu và hoạt động trình sát, được thông qua phù hợp với các văn bản pháp lý điều chỉnh của Chính phủ Liên bang Nga và phục vụ cho các lực lượng quân đội và một số lực lượng bán quân sự của nhà nước.*

Вероятное заключение (вывод) эксперта - (kết luận có cơ sở của giám định viên) - обоснованное предположение эксперта об установленном факте. Вероятные выводы отражают неполную

убежденность в достоверности аргументов, допускают существование факта, но не исключают другого. Подлежит критической оценке в совокупности с другими доказательствами - *giả định hợp lý của chuyên gia về thực tế đã được thiết lập. Kết luận có thể xảy ra phản ánh sự xác thực không đầy đủ về độ tin cậy của các lập luận, thừa nhận sự tồn tại của một sự việc, nhưng không loại trừ sự việc khác. Được đánh giá phê bình cùng với các bằng chứng khác.*

Версия криминалистическая (от лат. - versio - видоизменение, поворот) - (giả thuyết điều tra) - логически построенное и обоснованное на фактических данных вероятное объяснение сущности события преступления, его отдельных обстоятельств, мотивов, причинной связи и иных фактов расследуемого преступления. В. к. служит целям раскрытия и расследования преступления, является составной частью планирования расследования - *lời giải thích có thể xảy ra về bản chất của sự kiện tội phạm, hoàn cảnh riêng lẻ, động cơ, mối quan hệ nhân quả và các tình tiết khác của tội phạm đang được điều tra, được xây dựng một cách hợp lý và dựa trên dữ liệu thực tế. Giả thuyết điều tra phục vụ cho mục đích khám phá và điều tra tội phạm, là một phần không*

thể thiếu trong việc lập kế hoạch điều tra.

Вещественное доказательство - (vật chứng) - материальный объект, свойства или состояние которого несут доказательственную информацию об обстоятельствах, входящих в предмет доказывания. В процессуальном смысле объект становится в. д. после его осмотра, описания в протоколе и приобщения к делу в качестве вещественного доказательства. В. д. - носители определенной криминалистически значимой информации - *đối tượng vật chất, các thuộc tính hoặc trạng thái của chúng mang thông tin chứng minh về các trường hợp được đưa vào đối tượng chứng minh. Theo ý nghĩa tổ tụng, đối tượng trở thành vật chứng sau khi kiểm tra, được mô tả trong biên bản và đính kèm với hồ sơ vụ án. Vật chứng – vật mang thông tin có ý nghĩa quan trọng trong khoa học điều tra hình sự.*

Вещная обстановка - (tình huống vật chất cụ thể) - совокупность объектов (вещей, предметов) на месте происшествия или производства следственных или экспертных действий. Вещная обстановка несет криминалистически значимую, системную информацию о механизме, способе преступления и лицах, его совершивших - *tập hợp các đối tượng (sự vật, đồ vật) tại hiện*

trường xảy ra vụ việc hoặc trong khi tiến hành các hoạt động điều tra hoặc giám định. Tình hình thực tế mang ý nghĩa thông tin điều tra quan trọng hệ thống về cơ chế, phương thức phạm tội và những người đã thực hiện nó.

Взлом - (phá khóa) - способ проникновения в помещение, хранилище, сейф и другие объекты с криминальной целью. В качестве инструментов взлома используются различные слесарные инструменты, приспособления, взрывчатые вещества. Следы взлома несут криминалистически значимую информацию о событии преступления и личности преступника - *phương pháp (thủ đoạn) đột nhập vào phòng, kho chứa, két sắt và các đồ vật khác để lấy trộm đồ có giá trị. Nhiều công cụ, thiết bị thợ khóa, chất nổ được sử dụng làm công cụ phá khóa. Dấu vết vụ trộm mang thông tin điều tra quan trọng về sự kiện tội phạm và nhân thân của kẻ phạm tội.*

Взрыв - (vụ nổ) - освобождение большого количества энергии в ограниченном объеме за короткий промежуток времени. В. осуществляется чаще всего за счет освобождения химической энергии взрывчатых веществ. В. сопровождается разрушением твердых предметов и массивным повреждением окружающей

обстановки - sự giải phóng một lượng lớn năng lượng với một lượng hạn chế trong một khoảng thời gian ngắn. Vụ nổ được thực hiện thường xuyên nhất do sự giải phóng năng lượng hóa học của thuốc nổ. Vụ nổ đi kèm với sự phá hủy các vật thể rắn và sự hủy hoại lớn đối với môi trường.

Взрывотехническая

экспертиза - (giám định vụ nổ, chất nổ, kỹ thuật nổ) - вид инженерно-технических экспертиз, предметом исследования которых являются взрывные устройства, взрывчатые вещества и обстоятельства взрыва - một loại kỹ thuật và chuyên môn kỹ thuật, chủ đề là thiết bị nổ, vật liệu nổ và hoàn cảnh của vụ nổ.

Взрывчатые вещества - (chất nổ) - химические соединения или их смеси, способные под воздействием внешнего импульса (удара, накола, нагрева, детонации и др.) взрываться - các hợp chất hóa học hoặc hỗn hợp của chúng có khả năng phát nổ dưới tác động của xung lực bên ngoài (va đập, chích, đốt nóng, phát nổ, v.v.).

Вид экспертизы - (loại giám định) - элемент рода экспертизы, отличающийся особенностью предмета исследования в общем для рода объекте. Например, в технической экспертизе документов различают экспертизы реквизитов документов, экспертизы материалов

документов, экспертизы оттисков печатей и штампов - yếu tố của loại giám định, được phân biệt bởi tính đặc thù của đối tượng nghiên cứu trong đối tượng chung của loại. Ví dụ, trong giám định kỹ thuật tài liệu, phân biệt giám định thông tin chi tiết tài liệu, giám định chất liệu tài liệu, giám định dấu ấn và con dấu.

Видеозапись судебная - (ghi hình, quay phim tư pháp) - один из способов наглядной фиксации доказательств, действий, событий, фактов путем видеомagneтофонной записи. Используется как дополнительное средство фиксации следственных действий, чаще всего при осмотре места происшествия, допросе, следственном эксперименте, обыске, опознании - một trong những cách cố định trực quan bằng chứng, hành động, sự kiện, sự việc bằng cách ghi băng hình. Nó được sử dụng như một phương tiện bổ sung để ghi lại các hành động điều tra, thường xuyên nhất khi khám nghiệm hiện trường một vụ án, thẩm vấn, thực nghiệm điều tra, khám xét, xác định danh tính (nhận dạng).

Визирование - (phương pháp quan sát bằng thị giác) - в судебной баллистике способ визуального или инструментального определения траектории полета пули относительно окружающей местности - trong đường đạn học tư

pháp, một phương pháp xác định trực quan hoặc công cụ về đường bay của đạn (viên đạn) so với địa hình xung quanh.

Внезапность - (tính bất ngờ) - в криминалистической тактике неожиданность действий следователя или оперативного работника по отношению к участнику уголовного процесса. Используется как тактический прием при проведении допроса, очной ставки, обыска. В. может проявляться и со стороны участников уголовного процесса - *trong các chiến thuật hình sự, tính bất ngờ trong các hành động của điều tra viên hoặc trình sát viên liên quan đến người tham gia vào quá trình phạm tội. Nó được sử dụng như một kỹ thuật chiến thuật trong khi thẩm vấn, đối chất và khám xét. Tính bất ngờ cũng có thể biểu hiện ở phía những người tham gia vào quá trình phạm tội.*

Возбуждение уголовного дела - (khởi tố vụ án hình sự) - начальная стадия уголовного процесса в Российской Федерации - *giai đoạn đầu của thủ tục tố tụng hình sự ở Liên bang Nga.*

Воровство - (trộm cắp) - кража, тайное похищение ценностей - *trộm cắp, trộm cắp bí mật các vật có giá trị.*

Восприятие - (nhận thức) - целостное отражение предметов, ситуаций, событий, действий,

процессов, возникающее при их непосредственном наблюдении. В. является необходимым компонентом формирования показаний свидетеля, потерпевшего, обвиняемого. От адекватности и полноты восприятия зависят результаты следственных действий и их достоверность - *phản ánh tổng thể các đối tượng, tình huống, sự kiện, hành động, quá trình phát sinh từ quan sát trực tiếp của họ. Nhận thức là thành phần cần thiết của việc hình thành lời khai của nhân chứng, người bị hại, bị cáo. Kết quả của các hoạt động điều tra và độ tin cậy của chứng phụ thuộc vào mức liên quan và đầy đủ của nhận thức.*

Временные отношения - (quan hệ tạm thời) - отношения, связанные с установлением времени подготовки, совершения и сокрытия преступления, длительности тех или иных событий и процессов. В криминалистике формируется частная криминалистическая теория временных отношений - *quan hệ gắn liền với việc xác lập thời điểm chuẩn bị, thực hiện và che giấu tội phạm, thời gian của các sự kiện và quá trình nhất định. Trong khoa học điều tra tội phạm, lý thuyết điều tra hình sự riêng về mối quan hệ thời gian đang được hình thành.*

Выборка одорологическая - (lấy mẫu mũi) - совокупность

технических и тактических приемов использования служебно-розыскных собак для обнаружения объектов со следами запаха - *tập hợp các phương pháp kỹ thuật, chiến thuật sử dụng chó nghiệp vụ để phát hiện vật thể có dấu vết mùi.*

Вывод эксперта - (kết luận của giám định viên) - завершающая часть заключения эксперта, в которой содержатся ответы на вопросы следователя или суда - *phần cuối cùng trong kết luận của giám định viên, trong đó có câu trả lời cho các câu hỏi của điều tra viên hoặc tòa án.*

Выработанность почерка - (tính thành thạo của chữ viết tay) - в почерковедении один из общих двигательных признаков письма - *bằng chữ viết tay, một trong những dấu hiệu chuyển động phổ biến khi viết.*

Габитоскопия (от лат. habitus - внешность, конституция, телосложение человека и греч. skopeo - наблюдать, рассматривать) - (nhận dạng khuôn mặt người) - отрасль криминалистической техники, изучающая внешний облик человека, закономерности его формирования, средства и методы использования свойств внешности в целях установления и розыска лиц. Под внешним обликом человека понимается совокупность зрительно

воспринимаемых внешних данных. Различают **общефизические, анатомические, функциональные признаки, сопутствующие элементы, особые и броские приметы** - *một nhánh của kỹ thuật điều tra hình sự nghiên cứu ngoại hình của một người, các kiểu hình thành, phương tiện và phương pháp sử dụng các đặc tính của ngoại hình để xác định và tìm kiếm người. Hình dáng bên ngoài của một người được hiểu là một tập hợp các dữ liệu bên ngoài được cảm nhận một cách trực quan. Phân biệt được các dấu hiệu chung về thể chất, giải phẫu, chức năng, các yếu tố đi kèm, các dấu hiệu đặc biệt, dễ bắt gặp.*

Генотипоскопическая экспертиза - (giám định gen) - современный метод идентификации личности, основанный на изучении генетического кода клетки живого организма - молекул ДНК - носителей генетической информации - *một phương pháp xác định nhân thân hiện đại, dựa trên nghiên cứu mã di truyền của tế bào của một cơ thể sống - các phân tử DNA - vật mang thông tin di truyền.*

Глазок - (Lỗ) - деталь папиллярного узора, используемая для описания и идентификации отпечатков пальцев в дактилоскопических исследованиях - *chi tiết của một mô hình vân tay được sử*

dụng để mô tả và xác định dấu vân tay trong lấy dấu vân tay.

Голография (греч. **holos** - весь, полный и **grapho** - пишу) - (**hình ba chiều**) - метод съемки объекта, основанный на интерференции волн. Позволяет получать на фотопластинку объемное изображение объекта. Как метод исследования используется в судебной экспертизе, ведутся разработки по использованию голографии в целях криминалистической регистрации - *phương pháp chụp một đối tượng dựa trên sự giao thoa sóng. Cho phép có được hình ảnh thể tích của một đối tượng trên tấm ảnh. Là một phương pháp nghiên cứu được sử dụng trong giám định tư pháp, các phát triển đang được tiến hành về việc sử dụng ảnh ba chiều để đăng ký hình sự.*

Гомоскопия - (**nhận diện dấu vết tội phạm: chân, răng, các bộ phận khác của cơ thể người**) (от греч. **homoios** - подобный, одинаковый и **skoreo** - смотрю) - раздел трасологии, изучающий методы идентификации и диагностики следов человека (ног, зубов, отдельных частей тела) - *phần về dấu vết, nghiên cứu các phương pháp xác định và chẩn đoán dấu vết của con người (chân, răng, các bộ phận riêng lẻ của cơ thể).*

Грамматические признаки письма - (**các dấu hiệu ngữ pháp của thư tay**) - особенности соблюдения или нарушения нормированного грамматического строя письма - *các tính năng tuân thủ hoặc vi phạm cấu trúc ngữ pháp chuẩn hóa của văn bản.*

Графическая форма фиксации доказательств - (**dạng sơ đồ thu giữ bằng chứng, vật chứng**) - форма описания доказательственной информации путем графических знаков (рисунков, чертежей, планов, схем), которые прилагаются к протоколам следственных действий либо иллюстрируют ход и результаты судебных экспертиз - *hình thức mô tả thông tin chứng cứ bằng các dấu hiệu đồ họa (hình vẽ, bản vẽ, kế hoạch, sơ đồ) được đính kèm với các biên bản của hoạt động điều tra hoặc minh họa quá trình và kết quả giám tư pháp.*

Графометрия (от греч. **grapho** - пишу и **metreo** - измеряю) - (**đồ thị, phương pháp nghiên cứu chữ viết tay**) - в почерковедении метод исследования рукописных документов путем измерения букв. В современной практике не используется - *phương pháp nghiên cứu tài liệu viết tay bằng cách đo các chữ cái. Không được sử dụng trong thực tế hiện đại.*

Групповая принадлежность - (**nhóm các thuộc tính sở hữu**)

принадлежность объекта к множеству, именуемому в теории и практике экспертизы группой. Установление групповой принадлежности может составлять самостоятельную задачу экспертизы – классификационную - *thuộc tính của một khách thể trong một tập hợp, trong lý thuyết và thực tiễn giám định gọi là một nhóm. Xác định nhóm thuộc tính có thể là một nhiệm vụ giám định độc lập hoặc hoạt động như một giai đoạn của nhận dạng.*

Давность следа - (thời hiệu của dấu vết) - отрезок времени от момента образования следа до его обнаружения (исследования). Определяется, как правило, экспертным путем - *khoảng thời gian từ thời điểm hình thành một dấu vết đến khi phát hiện ra nó (nghiên cứu). Được xác định, như một quy luật, một cách chuyên nghiệp.*

Дактилоскопирование - (lấy dấu vân tay) - получение отпечатков пальцев и ладонной поверхности рук живых лиц и трупов. Отпечатки изготавливаются с помощью типографской краски или специальных составов, наносятся на регистрационные карты, в которых выводятся основная и дополнительная дактилоскопические формулы - *lấy dấu vân tay và bề mặt lòng bàn tay của người sống và xác*

chết. Các bản in được thực hiện bằng mực in hoặc các hợp chất đặc biệt, áp dụng cho thẻ đăng ký, trong đó hiển thị các công thức dấu vân tay chính và bổ sung.

Дактилоскопическая лупа - (kính lúp vân tay) - специальная лупа с двойным увеличением, приспособленная для исследования папиллярных узоров и их признаков - *kính lúp đặc biệt, được điều chỉnh để nghiên cứu các mẫu vân tay và các tính năng của chúng.*

Дактилоскопическая криминалистическая регистрация - (đăng kí hình sự dấu vân tay) - способ фиксации в учетных документах идентификационных сведений о задержанных, арестованных и осужденных к лишению свободы с использованием отпечатков пальцев рук данных лиц. Дактилоскопическая криминалистическая регистрация используется для отождествления личности задержанных и арестованных, неопознанных трупов, розыска без вести пропавших, получения информации о состоявшемся ранее дактилоскопировании, а также в целях установления личности виновных, оставивших следы рук на месте происшествия - *phương pháp ghi vào tài liệu thống kê các thông tin nhận dạng về người bị tạm giữ, người bị*

bắt và người bị kết án phạt tù bằng dấu vân tay của những người này. Đăng kí hình sự dấu vân tay tay được sử dụng để xác định danh tính của người bị tạm giữ và người bị bắt, xác chết không xác định, tìm kiếm người mất tích, thu thập thông tin về dấu vân tay trước đó, cũng như xác định hung thủ để lại dấu vết tay tại hiện trường.

Дактилоскопическая

государственная регистрация - (đăng ký nhà nước dấu vân tay) - деятельность органов исполнительной власти, предусмотренная Федеральным законом «О государственной дактилоскопической регистрации в Российской Федерации» и состоящая в получении, учете, хранении, классификации и выдаче дактилоскопической информации, установлении или подтверждении личности человека - *hoạt động của các cơ quan hành pháp do Luật Liên bang quy định "về đăng ký nhà nước dấu vân tay ở Liên bang Nga" và bao gồm việc thu thập, ghi lại, lưu trữ, phân loại và cấp thông tin dấu vân tay, thiết lập hoặc xác nhận danh tính của một người.*

Дактилоскопическая

формула - (công thức lấy dấu vân tay) - выраженная цифрами (кодированная) характеристика папиллярных узоров пальцев рук. Выводятся десяти-, пяти- и

однопальцевые дактилоскопические формулы. Используется для криминалистической регистрации лиц - *đặc điểm số (mã hóa) của các vân tay của ngón tay. Mười ngón tay, năm và một ngón tay được hiển thị. Được sử dụng để đăng ký hình sự về con người.*

Дактилоскопическая

экспертиза - (giám định dấu vân tay) - разновидность трасологической (следоведческой) экспертизы, предметом исследования которой являются следы рук. Производится в целях идентификации изъятых следов рук - *một dạng khác về giám định dấu vết (điều tra), đối tượng của nó là các dấu vân tay. Được tiến hành để xác định các dấu tay được thu giữ.*

Дактилоскопические

порошки - (bột lấy dấu vân tay) - специальные порошки (простые и сложные, светлые и темные) для выявления потожировых следов рук. Дактилоскопические порошки изготавливаются из восстановленного водородом железа, окиси меди, цинка, аргентората, графита, сажи, люминесцирующих веществ и др. Наносятся с помощью флейцевой или магнитной кисти, пульверизатора, насыпаются - *một loại bột đặc biệt (đơn giản và phức tạp, sáng và tối) để phát hiện dấu vết mồ hôi (dấu vân tay) của bàn tay. Bột vân tay được làm từ sắt khử hydro, ôxít đồng,*

kẽm, bột màu, than chì, bồ hóng, các chất phát quang và v.v.

Дактилоскопия (от греч. **daktilos** - палец и **skopeo** - смотрю) - (**vân tay học, định dạng dấu vân tay**) - раздел трасологии, изучающий свойства и характеристики кожных узоров ладоней рук и стоп ног в целях криминалистической регистрации и идентификации человека – *một phần của dấu vết học, nghiên cứu các thuộc tính và đặc điểm của các mẫu da lòng bàn tay và bàn chân nhằm mục đích đăng ký hình sự và nhận dạng một người.*

Дельта папиллярного узора - (delta vân tay) - элемент петлевого и завиткового папиллярного узора, образуемый сближением трех потоков папиллярных линий, напоминает фигуру в виде треугольника. Используется для классификации при выведении дактилоскопической формулы, а также при сравнительном исследовании – *thành phần của mô hình dấu vân tay lặp lại và cuộn tròn, được hình thành bởi sự hội tụ của ba đường vân tay, giống như một hình ở dạng tam giác. Được sử dụng để phân loại trong việc xác định công thức dấu vân tay, cũng như trong một nghiên cứu so sánh.*

Детали папиллярного узора морфологические - (chi tiết tay, hình

thái đường vân tay) - особенности строения папиллярных узоров (начало и окончание папиллярной линии, вилка, мостик, глазок, островок, крючок и др.). Используются для идентификации при сравнительном исследовании следов рук - *đặc điểm cấu tạo của các đường chỉ tay (điểm đầu và cuối của chỉ tay, ngã ba, cầu, lỗ, đảo nhỏ, hình móc câu, v.v.). Được sử dụng để nhận dạng trong kiểm tra so sánh các dấu tay.*

Детализация показаний - (chi tiết hóa lời khai) - тактический прием допроса, заключающийся в уточнении показаний с целью их проверки, выявления противоречий, изобличении лиц, давших ложные показания или заявивших ложное алиби - *một kỹ thuật chiến thuật thẩm vấn, bao gồm làm rõ lời khai để xác minh nó, xác định những mâu thuẫn, vạch trần những người đã đưa ra lời khai sai hoặc nêu một bằng chứng ngoại phạm sai thật sự.*

Детектив (от англ. **detective**, от лат. **detego** - **раскрываю, изобличаю**) - (**thám tử, truy tìm, tìm kiếm**) - сыщик, агент сыскной полиции, сотрудник частного сыскного бюро, ведущий расследование преступления - *thám tử, cảnh sát đặc vụ, nhân viên văn phòng thám tử tư, điều tra tội phạm.*

Детектор лжи (лайдетектор) - máy phát hiện nói dối.

Диагностика

криминалистическая - (chẩn đoán điều tra hình sự) – частная научная теория, сущность которой состоит в распознавании состояний и свойств объектов, механизма преступного действия, причинно-следственных и пространственно-временных связей, процессов и отношений объектов. Диагностика криминалистическая основывается на изучении закономерностей механизма типичных ситуаций. Экспертная диагностика позволяет устанавливать фактические обстоятельства преступления на основе изучения материальных объектов, их следов и иных отображений физических процессов - *phương pháp nhận thức khoa học riêng, bản chất của nó là nhận biết cơ chế hoạt động của tội phạm, các mối quan hệ nguyên nhân - thời gian và không gian - thời gian, các quá trình và mối quan hệ của các đối tượng. Chẩn đoán điều tra hình sự dựa trên việc nghiên cứu các mô hình cơ chế của các tình huống điển hình. Giám định chẩn đoán điều tra hình sự cho phép thiết lập các tình huống thực tế của tội phạm dựa trên nghiên cứu các đối tượng vật chất, dấu vết của chúng và các hiển thị khác của các quá trình vật lý.*

Динамический стереотип - (bản khuôn đúc động) - порядок условно-рефлекторных действий человека, определяющий индивидуальность и относительную устойчивость почерка – *trật tự của các hành động phản xạ có điều kiện của một người, xác định tính cách cá nhân và tính ổn định tương đối của chữ viết tay.*

Динамический след - (dấu vết động) - возникает при смещении поверхности следообразующего объекта по следовоспринимающей плоскости другого - *xảy ra khi bề mặt của một vật thể tạo dấu vết bị dịch chuyển dọc theo mặt phẳng nhận biết dấu vết của một vật thể khác.*

Дистанция выстрела - (khoảng cách bắn) - расстояние от дульного среза ствола оружия до поражаемого объекта. При выстреле с близкого расстояния дистанция выстрела определяется посредством исследования дополнительных факторов выстрела - *khoảng cách từ đầu nòng súng đến mục tiêu. Khi bắn ở cự ly gần, khoảng cách bắn được xác định bằng cách kiểm tra các yếu tố bổ sung của lần bắn.*

Дифференциация (от лат. differentia - разновидность, различие) - (phân biệt) - выявление и оценка признаков и свойств различия между объектами, принадлежащими к одной или разным группам (родам)

- nhận biết và đánh giá các dấu hiệu, tính chất của sự khác biệt giữa các đối tượng thuộc cùng một nhóm (chi) giống nhau hoặc khác nhau.

Длина шага - (độ dài, chiều dài bước chân) - в трасологии расстояние между одноименными точками (крайними задними точками каблуков) последовательных следов правой и левой ног - *trong nghiên cứu dấu vết, khoảng cách giữa các điểm cùng tên (điểm cực sau của gót chân) của các dấu vết liên tiếp của chân phải và chân trái.*

Документ - (tài liệu) - зафиксированная на материальном носителе информация с реквизитами, позволяющими ее идентифицировать. Документ может быть письменным и вещественным доказательством. Различают подлинные и поддельные документы, официальные и частные, открытые и кодированные, копии и оригиналы, анонимные документы - *thông tin được ghi trên vật liệu mang thông tin với các chi tiết cho phép xác định nó. Tài liệu có thể là văn bản và vật chứng. Phân biệt giữa tài liệu thật và giả, tài liệu chính thức và cá nhân, tài liệu mở và mã hóa, bản sao và tài liệu gốc, tài liệu ẩn danh.*

Допечатка - (phương pháp làm giả tài liệu bằng cách đánh thêm kí tự vào khoảng giấy trống) - способ подделки документа, состоящий во

внесении новых знаков на свободные места в машинописном тексте - *một phương pháp giả mạo tài liệu, bao gồm việc nhập các ký tự mới vào các khoảng trống trong văn bản đánh máy.*

Дописка - (phương pháp làm giả tài liệu bằng cách viết thêm kí tự vào khoảng giấy trống) - способ подделки документа, состоящий во внесении новых знаков на свободные места в рукописном тексте - *một phương pháp giả mạo tài liệu, bao gồm việc nhập các ký tự mới vào các khoảng trống trong văn bản viết tay.*

Дополнительная экспертиза - (giám định bổ sung) - назначается в случаях необходимости разрешения новых вопросов путем исследования тех же объектов, которые изучались первичной экспертизой - *tiến hành trong trường hợp kết luận giám định sơ cấp chưa rõ ràng, chưa đầy đủ, cũng như để giải quyết những vấn đề mới bằng cách nghiên cứu đối tượng đã được giám định sơ cấp.*

Допущение легенды - (cho phép giả định, giả thuyết) - тактический прием допроса, при котором допрашиваемому предоставляется возможность беспрепятственно излагать ложную легенду. Пресечение и разоблачение лжи откладывают на тактически более выгодный момент - *một phương pháp chiến thuật trong thẩm vấn, trong*

đó người bị thẩm vấn có cơ hội tự do giải thích một sự việc sai sự thật. Việc ngăn chặn và phơi bày những lời nói dối được hoãn lại đến một thời điểm có lợi hơn về mặt chiến thuật.

Дорожка следов - (đường dấu vết của chân người) - в трасологии система следов ног человека, состоящая из последовательно расположенных отпечатков обуви или босых ног, используемая в криминалистике для характеристики походки человека - *trong dấu vết học, một hệ thống dấu chân người bao gồm các dấu chân đi giày hoặc chân trần được định vị tuần tự, được sử dụng trong khoa học điều tra hình sự để mô tả đặc điểm dáng đi của một người*

Дуговой узор - *đường chỉ, hoa tay dạng cung.*

Завитковый узор - *hoa tay dạng uốn, sóng.*

Заключение эксперта - (kết luận của giám định viên) - письменный документ, предусмотренный процессуальным законом, в котором отражаются основания и условия проведения экспертизы, вопросы и объекты экспертизы, используемые методики, установленные экспертом фактические данные и выводы эксперта, которые являются доказательством по уголовному делу - *văn bản theo quy định của pháp luật tố*

tung phản ánh căn cứ và điều kiện giám định, câu hỏi, đối tượng giám định, phương pháp sử dụng, số liệu thực tế và kết luận của người giám định do người giám định lập, đồng thời là bằng chứng trong một vụ án hình sự

Заведомо ложный донос - (tố cáo sai) - утверждение, не соответствующее действительности, сообщение органу или должностному лицу, к компетенции которого относится принятие решений по возбуждению уголовных дел – *khẳng định không tương ứng với thực tế là một thông điệp cho cơ quan hoặc quan chức chịu trách nhiệm ra quyết định khởi tố vụ án hình sự.*

Замена частей (листов) документа - (thay thế các phần (trang giấy) của tài liệu) - вид подделки документов – *một loại giả mạo tài liệu.*

Запаховый след - (dấu vết mùi, hơi thở) - в одорологии информация, переносимая при испарении от запахообразующих предметов на объекты вещной обстановки - *trong mùi (hơi thở) học, thông tin được chuyển trong quá trình bay hơi từ các vật thể tạo mùi sang các vật thể của môi trường vật chất.*

Идентификационная связь - (liên kết định dạng) - связь объектов идентификации, обусловленная взаимодействием людей (вещей) и

устанавливаемая по материальным отображениям признаков этих объектов - *kết nối của các đối tượng nhận dạng, do sự tương tác của con người (sự vật) và được thiết lập bằng mô tả vật chất về các thuộc tính của các đối tượng này.*

Идентификационное поле - (phạm vi nhận dạng) - совокупность индивидуально-определенных, устойчивых признаков, достаточных для идентификации объектов. Синоним термина «идентификационный комплекс признаков» - *tập hợp các tính năng ổn định, được xác định riêng, đủ để xác định các đối tượng. Từ đồng nghĩa với thuật ngữ "phức hợp nhận dạng của các tính năng".*

Идентификационный комплект рисунков (ИКР) - (nhận dạng tổ hợp bằng tranh) - набор штриховых элементов лица, предназначенный для изготовления по показаниям очевидцев композиционных портретов - *tập hợp các yếu tố đường nét của khuôn mặt, nhằm tạo ra các bức chân dung có bố cục theo lời khai của các nhân chứng.*

Идентификационный период - (giai đoạn nhận dạng) - временной интервал, в течение которого (с учетом устойчивости и изменчивости признаков отождествляемых объектов) возможна идентификация -

khoảng thời gian trong đó (có tính đến tính ổn định và khả năng thay đổi của các thuộc tính của các đối tượng được xác định) có thể định dạng.

Идентификационный признак - (dấu hiệu nhận dạng) - индивидуализирующий признак отождествляемого объекта, используемый в целях идентификации - *đặc điểm cá thể hóa của một đối tượng xác định được sử dụng cho mục đích định dạng.*

Идентификация криминалистическая (от лат. identifiko - отождествляю) - (nhận dạng điều tra hình sự) - процесс установления тождества объекта или личности по совокупности общих и частных признаков. В криминалистике научный способ получения доказательств, подтверждающий или отрицающий тождество индивидуально-определенных объектов, имеющих значение для дела. Современная теория идентификации - одна из наиболее разработанных частных криминалистических теорий - *quá trình xác lập danh tính của một đối tượng hoặc con người bằng sự kết hợp của các đặc điểm chung và đặc biệt. Trong khoa học điều tra hình sự, một cách khoa học để thu thập bằng chứng, xác nhận hoặc phủ nhận danh tính của các đối tượng được xác định riêng lẻ có*

ý nghĩa quan trọng đối với vụ án. Lý thuyết định dạng hiện đại là một trong những lý thuyết riêng của khoa học điều tra hình sự được phát triển nhất.

Идентифицируемый объект - (khánh thể được định dạng) - объект, отождествление которого составляет задачу процесса идентификации - *đối tượng, việc xác định đối tượng nào là nhiệm vụ của quá trình định dạng.*

Идентифицирующий объект - (khánh thể định dạng) - объект, с помощью которого решается задача идентификации. Среди идентифицирующих объектов различают образцы и эталоны для сравнительного исследования - *đối tượng với sự trợ giúp mà vấn đề nhận dạng được giải quyết. Trong số các đối tượng xác định, các mẫu và tiêu chuẩn cho nghiên cứu so sánh được phân biệt.*

Индивидуальность почерка - (tính riêng biệt, cá nhân của chữ viết) - неповторимость совокупности признаков конкретного почерка, используемых для идентификации - *tính duy nhất của tập hợp các đặc điểm của một chữ viết tay cụ thể được sử dụng để nhận dạng.*

Инженерно-технические экспертизы - (giám định kỹ thuật) - класс экспертиз, основанных на инженерных знаниях (строительно-техническая, пожарно-техническая, взрывотехническая экспертизы) - *lớp*

giám định dựa trên kiến thức kỹ thuật (xây dựng và kỹ thuật, kỹ thuật cháy, kỹ thuật cháy nổ).

Инженерно-технологические экспертизы - (giám định công nghệ) - класс экспертиз, исследующих технологические процессы и производства (технологическая, товароведческая, материаловедческая экспертизы) - *lớp giám định kiểm tra quy trình công nghệ và sản xuất (chuyên môn về công nghệ, hàng hóa, khoa học vật liệu).*

Инженерно-транспортные экспертизы - (giám định phương tiện giao thông) - класс экспертиз, использующих данные технических наук о транспортных средствах и дорожных условиях (автотехническая, авиационно-техническая, водно-техническая, железнодорожно-техническая экспертизы) - *lớp giám định sử dụng dữ liệu từ khoa học kỹ thuật về phương tiện và điều kiện đường bộ (kỹ thuật ô tô, kỹ thuật hàng không, kỹ thuật đường thủy, kỹ thuật đường sắt).*

Инсценировка преступлений (симуляция) - (giả định tình huống, hay dàn dựng tội phạm) - умышленное создание обстановки, не соответствующей фактическим обстоятельствам, чаще всего, с целью сокрытия преступления - *cố tình tạo ra tình huống không phù hợp với hoàn*

cảnh thực tế, thường là nhằm che giấu tội phạm.

Интуиция следственная (от лат. *intueri* - (linh tính, linh cảm, trực giác điều tra) - пристально, внимательно смотреть - чутье, догадка, проницательность, или способность следователя разрешать следственные ситуации и принимать решения в силу непосредственного постижения существующих проблем без обращения к чувственным восприятиям и развернутым логическим рассуждениям - *chăm chú, xem xét cẩn thận - trực giác, phỏng đoán, cái nhìn sâu sắc hoặc khả năng của điều tra viên để giải quyết các tình huống điều tra và đưa ra quyết định do hiểu trực tiếp các vấn đề hiện có mà không cần sử dụng đến nhận thức cảm tính và suy luận logic mở rộng.*

Информационно-поисковая система (ИПС) - (hệ thống tìm kiếm thông tin) - система хранения, поиска и выдачи сведений о лицах, преступлениях, предметах, имеющих значение для раскрытия и расследования преступлений. Универсальными системами являются автоматизированный банк данных (АБД), автоматизированная информационно-поисковая система (АИПС) - *hệ thống lưu trữ, tìm kiếm và cung cấp thông tin về người, tội phạm, đối tượng quan trọng cho việc khám phá*

và điều tra tội phạm. Hệ thống phổ quát là một ngân hàng dữ liệu tự động (ADB), một hệ thống truy xuất thông tin tự động (AIPS).

Исходные данные - (số liệu khởi đầu, dữ liệu ban đầu) - совокупность сведений (фактических данных), составляющих базу для выдвижения криминалистических версий; в судебной экспертизе - сведения об обстоятельствах дела и свойствах объектов экспертизы; при проведении следственных действий и применении тактических приемов - сведения об условиях и содержании проводимого действия - *tập hợp thông tin (dữ liệu thực tế) tạo cơ sở cho việc kiểm tra các giả thuyết điều tra; trong giám định tư pháp - thông tin về các tình tiết của vụ án và tài sản của các đối tượng khám nghiệm; khi tiến hành các hành động điều tra và sử dụng các kỹ thuật chiến thuật - thông tin về các điều kiện và nội dung của hành động được thực hiện.*

Йодная трубка - (ống iốt) - устройство для выявления потожировых следов рук парами йода - *thiết bị phát hiện vết mồ hôi tay bằng hơi iốt.*

Каллиграфия (kalligraphia - красивый почерк) - (thư pháp) - в прошлом (конец XVIII - начало XIX в.) применялся каллиграфический метод исследования письма,

основанный на поверхностном сличении очертания букв. В настоящее время этот метод не используется - *trong quá khứ (cuối thế kỷ 18 - đầu thế kỷ 19), phương pháp thư pháp để nghiên cứu chữ viết đã được sử dụng, dựa trên sự so sánh bề ngoài của các nét ngoài của các chữ cái. Phương pháp này hiện không được sử dụng.*

Канал ствола оружия - (nòng súng) - в баллистике внутренняя полость ствола, состоящая из патронника, пульного входа, нарезной или гладкой части - *trong đạn đạo học, khoang bên trong của nòng súng, bao gồm một khoang, một lối vào đạn, một phần có rãnh hoặc nhẵn.*

Кастет - (đốt ngón tay bằng đồng) - холодное оружие в виде металлической пластины с выступающими частями, надеваемой на пальцы руки - *vũ khí có viền dưới dạng một tấm kim loại có phần nhô ra đeo ở ngón tay.*

Категории криминалистики - (danh mục khoa học điều tra hình sự) - основные понятия криминалистической науки (напр., понятие тактического приема) - *các khái niệm cơ bản của khoa học điều tra hình sự (ví dụ: khái niệm chiến thuật).*

Категорический вывод эксперта - (kết luận phân loại của giám định viên) - достоверный и

однозначный (положительный или отрицательный) ответ на поставленные вопросы об исследуемом объекте - *câu trả lời (khẳng định hoặc phủ định) đáng tin cậy và rõ ràng cho các câu hỏi đặt ra về đối tượng đang nghiên cứu.*

Качественный признак - (dấu hiệu chất lượng) - признак, отражающий наличие или отсутствие у объекта какого-либо индивидуального признака - *một dấu hiệu phản ánh sự hiện diện hay vắng mặt của một thuộc tính riêng lẻ của một đối tượng.*

Кинолог - (chuyên gia huấn luyện chó nghiệp vụ) - специалист по обучению (дрессировке) и использованию служебно-розыскных собак - *chuyên gia đào tạo (huấn luyện) và sử dụng chó nghiệp vụ.*

Кисть магнитная - (chổi nam châm) - приспособление для обработки следов пальцев рук ферромагнитным порошком (из восстановленного водородом железа) - *thiết bị xử lý dấu vân tay bằng bột sắt từ (từ sắt khử hydro).*

Колея автотранспортного средства - (vết bánh xe ô tô) - расстояние между средними линиями беговых дорожек одинарных колес или средними линиями промежутков спаренных колес - *khoảng cách giữa các đường tâm của của bánh xe đơn*

hoặc đường tâm của khoảng trống của bánh xe ghép nối.

Количественный признак - (dấu hiệu số lượng) - числовое выражение свойства исследуемого объекта экспертизы - *biểu thức số của các thuộc tính của đối tượng kiểm tra.*

Коллекции

криминалистические - (bộ sưu tập điều tra hình sự) - собрания различных объектов-образцов, служащих для розыскных, идентификационных и диагностических исследований (оружие, боеприпасы, подошвы обуви и др.) - *bộ sưu tập các mẫu vật phục vụ cho nghiên cứu tìm kiếm, xác định và chẩn đoán (vũ khí, đạn dược, đế giày, v.v.)..*

Комиссионная экспертиза - (giám định hội đồng chuyên môn) - исследование, проводимое несколькими экспертами одной специальности. По его результатам составляется единый акт экспертизы. Если один из экспертов не согласен с остальными, то он дает самостоятельное заключение (выражает особое мнение) - *nghiên cứu do một số chuyên gia cùng chuyên ngành thực hiện. Dựa trên kết quả của nó, một văn bản giám định duy nhất được lập. Nếu một trong những giám định viên không đồng ý với những người*

khác, thì giám định viên đó sẽ đưa ra ý kiến độc lập.

Комплексная экспертиза - (giám định tổ hợp) - исследование, проводимое экспертами разных отраслей знания по решению общей задачи. По результатам составляется единый акт экспертизы. Если один из экспертов не согласен с остальными, то он дает самостоятельное заключение - *nghiên cứu được thực hiện bởi các chuyên gia từ các chuyên ngành khác nhau. Dựa trên kết quả, một văn bản giám định duy nhất được lập. Nếu một trong những giám định viên không đồng ý với những người khác, thì giám định viên đó sẽ đưa ra ý kiến độc lập.*

Композиционный портрет - (chân dung bố cục) - схема лица, которая по типу (типажно) напоминает лицо описываемого человека - *sơ đồ của một khuôn mặt, theo loại (được đánh máy) giống với khuôn mặt của người được mô tả.*

Контактная поверхность (следовой контакт) - (bề mặt tiếp xúc) - часть поверхности следообразующего и следовоспринимающего объектов в месте их непосредственного соприкосновения - *một phần bề mặt của các đối tượng hình thành dấu vết và nhận biết dấu vết ở nơi tiếp xúc trực tiếp của chúng.*

Конфликтная ситуация - (tình huống xung đột) - ситуация противоборства, складывающаяся при общении субъектов, имеющих противоположные цели и установки. Методами предупреждения и разрешения конфликтной ситуации служат убеждение и принуждение, реализуемые в рамках тактических приемов - *một tình huống đối đầu nảy sinh trong quá trình giao tiếp của các chủ thể có mục tiêu và thái độ đối lập. Các phương pháp ngăn ngừa và giải quyết tình huống xung đột là thuyết phục và cưỡng chế, được thực hiện trong khuôn khổ các kỹ thuật chiến thuật.*

Координат искусственных метод - (phương pháp phối hợp nhân tạo) - рекомендация по точной фиксации места происшествия либо обнаружения объекта на лишенной ориентиров местности (лес, открытый участок и т.п.), заключающаяся в заложении в определенном месте, выбранном в качестве ориентира, контейнера с соответствующей записью - *một khuyến nghị để cố định chính xác hiện trường của một sự cố hoặc phát hiện một đối tượng trong khu vực không có cột mốc (rừng, khu vực trống, v.v.), bao gồm việc đặt một thùng chứa có bản ghi tương ứng ở một nơi nhất định được chọn làm mốc.*

Косвенный допрос - (thăm vấn gián tiếp) - тактический прием допроса, состоящий в постановке вопросов, "менее опасных" с точки зрения допрашиваемого, с тем, чтобы получить ответ на искомый вопрос - *một kỹ thuật chiến thuật thăm vấn, bao gồm việc đặt ra các câu hỏi "ít nguy hiểm hơn" theo quan điểm của người bị thăm vấn, để có được câu trả lời cho câu hỏi mong muốn.*

Криминалистика (от лат. crimen - преступление, criminalis - преступный) - khoa học điều tra hình sự) - наука о закономерностях механизма преступления, возникновения информации о преступлении и его участниках, собирания, исследования, оценки и использования доказательств и основанных на познании этих закономерностей специальных средствах и методах судебного исследования и предотвращения преступлений - *khoa học về các quy luật về cơ chế của tội phạm, sự xuất hiện của thông tin về tội phạm và những người tham gia tội phạm, việc thu thập, nghiên cứu, đánh giá và sử dụng bằng chứng và dựa trên kiến thức về các quy luật này, các phương tiện và phương pháp đặc biệt của nghiên cứu và phòng ngừa tội phạm.*

Криминалистическая методика - (phương pháp điều tra

hình sự) - синтезирующий раздел криминалистики, объединяющий положения криминалистической техники и криминалистической тактики и представляющий собой систему научных положений и рекомендаций по организации и расследованию отдельных видов преступлений - *phần tổng hợp của khoa học điều tra hình sự, kết hợp các quy định của kỹ thuật hình sự và chiến thuật hình sự và đại diện cho một hệ thống các quy định và khuyến nghị khoa học cho việc tổ chức và điều tra một số loại tội phạm.*

Криминалистические средства и методы - (phương tiện và phương pháp điều tra hình sự) - разрабатываемые криминалистикой специальные аппаратура, материалы, инструменты, способы действий, рекомендации и др., для производства расследования и предупреждения преступлений - *thiết bị đặc biệt, vật liệu, công cụ, phương pháp hành động, khuyến nghị, v.v. được phát triển bởi khoa học điều tra hình sự để tiến hành điều tra và phòng ngừa tội phạm.*

Криминалистическая тактика - (chiến lược điều tra hình sự) - раздел криминалистики, включающий в себя систему научных положений и рекомендаций по организации и планированию

расследования преступлений, определению линии поведения осуществляющих его лиц, а также наиболее эффективный порядок проведения следственных действий – *một phần của khoa học của khoa học điều tra hình sự, bao gồm một hệ thống các quy định và khuyến nghị khoa học để tổ chức và lập kế hoạch điều tra tội phạm, xác định đường lối của những người thực hiện nó, cũng như trật tự hiệu quả nhất để tiến hành các hoạt động điều tra.*

Криминалистическая техника - (kỹ thuật điều tra hình sự) - раздел криминалистики, включающий систему научных положений и рекомендаций по разработке и применению технических средств в целях обнаружения, собирания, исследования и использования доказательств – *một phần của khoa học điều tra hình sự, bao gồm một hệ thống các quy định và khuyến nghị khoa học cho việc phát triển và sử dụng các phương tiện kỹ thuật để phát hiện, thu thập, nghiên cứu và sử dụng bằng chứng.*

Криминалистическая характеристика преступления - (đặc điểm, tính chất hình sự của tội phạm) - научная абстракция, система типовых сведений, отражающая наиболее типичные и значимые

признаки данного вида преступлений. Криминалистическая характеристика преступления содержит типичную информацию об особенностях способа, механизма и обстановки совершения преступления, типичных версиях, вероятных мотивах и целях преступления, сведения о личностях преступника и потерпевшего и другие данные, имеющие значение для раскрытия и расследования преступления. Криминалистическая характеристика преступления входит в частные методики расследования преступлений – *là một phạm trù khoa học, hệ thống thông tin điển hình, phản ánh những dấu hiệu đặc trưng, có ý nghĩa nhất của các loại tội phạm. Tính chất hình sự của tội phạm chứa thông tin điển hình về tính đặc thù của phương thức, cơ chế và bối cảnh của tội phạm, các phiên bản điển hình, động cơ và mục đích phạm tội có thể xảy ra, thông tin về danh tính của kẻ phạm tội và nạn nhân, và các dữ liệu khác quan trọng đối với việc khám phá và điều tra tội phạm. Tính chất hình sự của tội phạm được bao gồm trong các phương pháp điều tra tội phạm riêng.*

Криминалистическое прогнозирование - (dự đoán điều tra hình sự) - частная криминалистическая теория, содержащая систему принципов и методик построения прогнозов

относительно развития средств и методов борьбы с преступностью, с учетом ее возможных изменений в будущем. Объектами к.п. являются способы совершения и сокрытия преступлений, которые могут появиться в будущем, а также разработка технических средств, тактических приемов и методик расследования преступлений, рассчитанных на предполагаемое качественное и количественное изменение преступности. В качестве основных методов прогнозирования выступают методы аналогии, моделирования, экстраполяции и экспертных оценок - *lý thuyết riêng của khoa học điều tra hình sự, chứa đựng một hệ thống các nguyên tắc và phương pháp để đưa ra dự đoán về sự phát triển của các phương tiện và phương pháp đấu tranh chống tội phạm, có tính đến những thay đổi có thể xảy ra trong tương lai. Các đối tượng của dự đoán điều tra hình sự là các phương pháp thực hiện và che giấu tội phạm có thể xuất hiện trong tương lai, cũng như sự phát triển của các phương tiện kỹ thuật, chiến thuật và phương pháp điều tra tội phạm, được thiết kế cho sự thay đổi về chất và lượng dự kiến trong tội phạm. Các phương pháp dự báo chính là loại suy, mô hình hóa, ngoại suy và đánh giá của chuyên gia.*

Криминалистическая экспертиза - (giám định hình sự) - класс судебных экспертиз, научной основой которых служат положения ряда частных криминалистических теорий - *lớp giám định tư pháp, cơ sở khoa học của nó là các quy định của một số lý thuyết giám định tư pháp.*

KЭМВИ - **(криминалистическая экспертиза материалов, веществ и изделий), (материаловедческие экспертизы) - (giám định hình sự về vật liệu, chất và chi tiết), (giám định vật liệu).** - Основными задачами данной экспертизы являются: определение состава исследуемого вещества, установление однородности или неоднородности материала нескольких образцов, установление названия, групповой принадлежности какого-либо вещества, обнаружение ядов в остатках пищи, напитках, на тех или иных предметах, установление вида и происхождения различных изделий - *nhiệm vụ chính của giám định này là: xác định thành phần của chất điều tra, xác định tính đồng nhất hoặc không đồng nhất của nguyên liệu của một số mẫu, xác định tên, nhóm thuộc bất kỳ chất nào, phát hiện chất độc trong bã thực phẩm, đồ uống, trên một số đối tượng, thiết lập loại và xuất xứ của các sản phẩm khác nhau.*

Линии Бокариуса - đường kẻ trắng.

Линия столкновения - (đường chạm, tiếp xúc) - прямая линия, совпадающая с направлением сил, воздействующих на транспортные средства при их столкновении. Понятие линии столкновения используется при проведении автотехнических экспертиз - *một đường thẳng trùng với phương của các lực tác dụng lên các phương tiện khi chúng va chạm. Khái niệm đường va chạm được sử dụng khi tiến hành giám định kỹ thuật ô tô.*

Линия удара - (đường va chạm của phương tiện giao thông) - линия, определяемая при контактном взаимодействии (столкновении) транспортных средств до прекращения взаимного внедрения деформирующихся частей - *đường được xác định trong quá trình tương tác tiếp xúc (va chạm) của các phương tiện trước khi kết thúc việc đưa các bộ phận biến dạng vào nhau.*

Ложе трупа - (vị trí tử thi) - место, на котором непосредственно находился труп на момент его обнаружения и осмотра - *nơi, vị trí trực tiếp của tử thi vào thời điểm phát hiện và khám nghiệm.*

Ложные следы - (các dấu vết tại vị trí tử thi) - материальные изменения на месте преступления, на

орудии и жертве, которые вызваны посторонним лицом, не участвовавшим в преступлении или иной силой, не связанной с данным событием. Их следует отличать от фальсифицированных следов, сопряженных с инсценировкой преступления - *những thay đổi vật chất tại hiện trường vụ án, trên vũ khí và nạn nhân, được gây ra bởi một người không tham gia vào tội phạm hoặc lực lượng khác không liên quan đến sự kiện này. Chúng nên được phân biệt với các dấu vết giả mạo liên quan đến việc dàn dựng tội phạm.*

Люминесцентный метод исследования - (phương pháp nghiên cứu phát quang) - метод, основанный на использовании свойств некоторых веществ светиться под воздействием внешнего излучения (напр., при облучении ультрафиолетовым спектром излучения) - *một phương pháp dựa trên việc sử dụng các đặc tính của một số chất để phát sáng dưới tác động của bức xạ bên ngoài (ví dụ, khi được chiếu bằng bức xạ phổ tử ngoại).*

Масштабная фотосъемка - (phạm vi chụp ảnh) - фотосъемка объектов с расположенным в одной плоскости масштабом (линейкой), что позволяет по фотоснимку определить размеры запечатленных объектов - *chụp ảnh các đối tượng với một tỷ lệ (thước kẻ) nằm trong một mặt*

phẳng, cho phép xác định kích thước của các đối tượng được chụp từ ảnh.

Материалы дела - (tài liệu vụ án) - собранные и систематизированные в определенном порядке документы и предметы, составляющие содержание уголовного (гражданского) дела - *các tài liệu, đồ vật được thu thập và hệ thống hóa theo một trình tự nhất định tạo nên nội dung của vụ án hình sự (dân sự).*

Мацерация кожи - (da ngâm thuốc, ngâm mủn, chết lột) - размягчение кожи под воздействием воды при длительном соприкосновении с нею - *làm mềm da dưới tác động của nước khi tiếp xúc lâu với nó.*

Международная организация уголовной полиции (Интерпол) - (tổ chức cảnh sát quốc tế) - специализированная международная неправительственная организация, созданная в 1925 году для осуществления информационного обеспечения и координации борьбы с международной преступностью. Высшей организационно-правовой инстанцией Интерпола является Генеральная ассамблея - *một tổ chức phi chính phủ quốc tế chuyên biệt được thành lập vào năm 1925 để cung cấp hỗ trợ thông tin và điều phối cuộc chiến chống tội phạm quốc tế. Cơ quan pháp*

lý và tổ chức cao nhất của Interpol là Đại hội đồng.

Место преступления - (hiện trường vụ án) - участок местности или помещения, где было совершено преступление - *khu vực hoặc cơ sở nơi phạm tội được thực hiện.*

Место происшествия - (hiện trường tai nạn) - участок (ки) местности или помещение, где была подготовка, совершение и сокрытие преступления. Место происшествия может совпадать с местом преступления, если следы обнаружены там же, где было совершено преступление - *khu vực hoặc căn phòng nơi có dấu vết của một tội phạm đã được chuẩn bị, thực hiện hoặc che giấu. Hiện trường xảy ra tai nạn có thể trùng khớp với hiện trường vụ án nếu các dấu vết được tìm thấy ở cùng nơi thực hiện tội phạm.*

Методы криминалистики - (các phương pháp của khoa học điều tra hình sự) - способы изучения, применяемые для познания предмета криминалистики и различных объектов, связанных с раскрытием и расследованием преступления. Система методов состоит из трех уровней. Базовый уровень образует материалистическая диалектика. Второй уровень включает общенаучные методы (наблюдение, описание, измерение, сравнение,

эксперимент, моделирование, прогнозирование, математические методы и др.). Третий уровень составляют специальные методы криминалистики, которые подразделяются на собственно криминалистические методы (методы баллистики, дактилоскопии, почерковедения, судебной фотографии и др.) и используемые криминалистикой методы других наук (физики, химии, медицины и др.) - *các phương pháp nghiên cứu được sử dụng cho việc nhận dạng các đối tượng của khoa học điều tra hình sự và các đối tượng khác nhau liên quan đến việc khám phá và điều tra tội phạm. Hệ thống các phương pháp bao gồm ba cấp độ. Cấp độ cơ bản do phép biện chứng duy vật hình thành. Cấp độ thứ hai bao gồm các phương pháp khoa học tổng hợp (quan sát, mô tả, đo lường, so sánh, thực nghiệm, mô hình hóa, dự báo, phương pháp toán học và v.v.). Cấp độ thứ ba được tạo thành từ các phương pháp đặc biệt của khoa học điều tra hình sự, được chia thành các phương pháp điều tra hình sự thực tế (phương pháp đạn đạo, lấy dấu vân tay, nghiên cứu chữ viết tay, chụp ảnh pháp y, v.v.) và các phương pháp của khoa học khác được sử dụng bởi khoa học điều tra hình sự (vật lý, hóa học, y học và v.v.).*

Метрическая

(измерительная) фотосъемка на месте происшествия - (Chụp ảnh (đo lường) tại hiện trường tai nạn) - фотосъемка с использованием технических средств (глубинного масштаба, метрической сетки, стереокамеры), позволяющая установить по фотоснимку размеры и взаиморасположение объектов - *chụp ảnh sử dụng các phương tiện kỹ thuật (thang độ sâu, lưới hệ mét, máy ảnh âm thanh nổi), cho phép đặt kích thước và vị trí tương đối của các đối tượng từ ảnh.*

Механизм преступления - (cơ chế tội phạm) - сложная динамическая система, составляющая содержание преступления. Включает в себя: субъекта преступления, его отношение к своим действиям, предмет посягательства, способ и обстановку преступления, действия других лиц, причинную связь между действиями участников преступления и результатом, а также обстоятельства, способствующие совершению преступления - *hệ thống động phức tạp tạo nên nội dung của tội phạm. Bao gồm: chủ thể của tội phạm, thái độ của chủ thể đối với hành vi của chính mình, đối tượng xâm phạm, phương thức và tình huống phạm tội, hành động của người khác, mối quan hệ nhân quả giữa hành vi của những người*

tham gia phạm tội và kết quả, cũng như các tình tiết góp phần vào việc thực hiện tội phạm.

Механизм слеодообразования - (cơ chế hình thành dấu vết) - в трасологии процесс образования следа. Элементами этого процесса являются: слеодообразующий и следовоспринимающий объекты, результаты взаимодействия - *следовой контакт и вещество следа - trong quá trình hình thành dấu vết. Các yếu tố của quá trình này là: đối tượng hình thành dấu vết và nhận biết dấu vết, kết quả của sự tương tác - tiếp xúc dấu vết và vật chất của dấu vết.*

Механоскопия - (dấu vết do phương tiện, công cụ, cơ chế tội phạm để lại) - подраздел трасологии, изучающий следы орудий, инструментов и механизмов - *phần phụ của dấu vết học, nghiên cứu dấu vết của các công cụ, dụng cụ và cơ chế.*

Микрообъекты - (đối tượng hiển vi) - в трасологии маловидимые или невидимые невооруженным глазом объекты, не превышающие во всех измерениях 2 мм. Различают микроследы, микрочастицы и микроколичества вещества. Исследованием микрочастиц занимается микротрасология - *trong dấu vết học, các vật thể khó nhìn thấy hoặc không nhìn thấy bằng mắt thường, không quá 2 mm ở mọi kích thước. Phân*

biệt giữa vi lượng, vi hạt và lượng vết của một chất. Nghiên cứu các dấu vết hiện vi tham gia vào nghiên cứu các vi hạt.

"Минус" ткани - (trong đạn đạo học sự vắng mặt (khuyết tật) của một phần vật liệu được hình thành do tác động của đạn (đạn)) - в баллистике отсутствие (дефект) части материала, образуемый при воздействии снаряда (пули) - *trong đạn đạo học, sự vắng mặt (khuyết tật) của một phần vật liệu được hình thành khi tiếp xúc với một đường đạn (viên đạn).*

Моделирование - (mô hình hóa) - один из общенаучных методов познания, заключающийся в построении и изучении моделей каких-либо процессов, явлений или систем объектов для их детального изучения - *một trong những phương pháp khoa học chung của khoa học điều tra hình sự, bao gồm việc xây dựng và nghiên cứu các mô hình của bất kỳ quá trình, hiện tượng hoặc hệ thống của các đối tượng để nghiên cứu chi tiết của chúng.*

Модель стрелкового оружия - (mô hình vũ khí nhỏ) - в баллистике оружие определенного вида и системы, отличающееся конструкцией, баллистическими характеристиками и внешним видом - *trong đạn đạo học, vũ khí thuộc một loại*

và hệ thống nhất định, khác nhau về thiết kế, đặc điểm đạn đạo và hình dáng.

Модель транспортного средства - (mô hình phương tiện giao thông) - конструкция транспортного средства в зависимости от исполнения, назначения, компоновки и других характеристик - *thiết kế phương tiện giao thông phụ thuộc vào phiên bản, mục đích, cách bố trí và các đặc điểm khác.*

Монодактилоскопия - (nhận dạng, đăng ký dấu vân tay đơn) - регистрация в дактилоскопии с использованием признаков отдельных пальцев рук, которая ведется с целью идентификации лиц, оставивших их на месте преступления. На каждый след заводится карта и осуществляется классификация - *đăng ký dấu vân tay bằng cách sử dụng các dấu hiệu của từng ngón tay, được thực hiện để xác định những người đã bỏ lại chúng tại hiện trường vụ án. Một bản đồ được tạo cho mỗi dấu chân và việc phân loại được thực hiện.*

Морфологические признаки - (đặc điểm hình thái) - признаки, отображающие внешнее строение объекта (напр., папиллярный узор ладони) - *các dấu hiệu phản ánh cấu trúc bên ngoài của đối tượng (ví dụ, hình chỉ tay của lòng bàn tay).*

Наблюдение - (theo dõi, quan sát) - один из общенаучный методов исследования, заключающийся в целенаправленном восприятии объектов, явлений и процессов - *một trong những phương pháp nghiên cứu khoa học tổng hợp, bao gồm nhận thức có mục đích về các đối tượng, hiện tượng và quá trình.*

Наводящий вопрос - (mớm cung) - вопрос, который по содержанию делает очевидным определенный ответ или констатирует наличие определенных фактов, хотя в действительности этого может и не быть. Наводящий вопрос может повлечь ложные показания. Согласно закону н.в. не допускаются - *một câu hỏi mà theo nội dung, câu trả lời chắc chắn hiển nhiên hoặc nêu rõ sự hiện diện của một số sự kiện nhất định, mặc dù trên thực tế điều này có thể không đúng như vậy. Mớm cung có thể dẫn đến lời khai sai. Theo quy định của pháp luật, mớm cung là không cho phép.*

Наложение - (sự xếp chồng, sự đặt) - технический прием идентификационных исследований, заключающийся в сравнении фотоизображений, выполненных в одном масштабе - *kỹ thuật nghiên cứu nhận dạng, bao gồm so sánh các hình ảnh chụp được thực hiện trên cùng một tỷ lệ.*

Наркоман - (người nghiện ma túy) - лицо, которому по результатам медицинского освидетельствования поставлен диагноз "наркомания" - *người được chẩn đoán nghiện ma túy dựa trên kết quả khám sức khỏe.*

Наркомания (narke - сон, оцепенение, mania - страсть, влечение) - (нghiện ma túy) - болезненное влечение, привыкание (психическая и физическая зависимость) к одному или нескольким наркотическим средствам или психотропным веществам. В случае развития зависимости от веществ, не отнесенных к наркотическим средствам или психотропным веществам используется термин "токсикомания" - *нghiện (lệ thuộc về tinh thần và thể chất) đối với một hoặc nhiều loại thuốc gây nghiện hoặc chất hướng thần. Trong trường hợp phát triển sự phụ thuộc vào các chất không được phân loại là ma túy hoặc chất hướng thần, thuật ngữ "lạm dụng chất" được sử dụng.*

Наркотические средства - (chất ma túy) - вещества синтетического и естественного происхождения, препараты, растения, включенные в перечень наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, подлежащих контролю

в Российской Федерации, в соответствии с законодательством в Российской Федерации, международными договорами Российской Федерации, в том числе Единой конвенцией о наркотических средствах 1961 г. В криминалистике объектами экспертного исследования наиболее часто бывают: наркотикосодержащие растения (мак, конопля, псилоцибинсодержащие грибы); кустарно изготовленные наркотические средства растительного происхождения (гашиш, марихуана, маковая солома, экстракционный опий и др.); кустарно изготовленные наркотические средства полусинтетического происхождения (ацелированный опий, героин и др.); наркотические средства синтетического происхождения, запрещенные для применения на людях (3-метилфентанил, фенциклидин, 3,4-метилendioксиамфетамин и др.); наркотические средства, выпускаемые медицинской промышленностью (кодеин, морфин, омнопон и др.); наркотические средства, выделенные из растительного сырья (кокаин) - *các chất tổng hợp và có nguồn gốc tự nhiên, các chế phẩm, thực vật có trong danh mục ma túy, chất hướng thần và tiền*

chất của chúng phải kiểm soát tại Liên bang Nga, phù hợp với pháp luật Liên bang Nga, các điều ước quốc tế của Liên bang Nga, bao gồm Công ước thống nhất về ma túy năm 1961. Trong khoa học pháp y, đối tượng nghiên cứu của chuyên gia thường là: thực vật chứa ma túy (cây thuốc phiện, cây gai dầu, nấm chứa psilocybin); thuốc thủ công có nguồn gốc thực vật (băm, cần sa, ром thuốc phiện, thuốc phiện chiết xuất, v.v.); ma túy thủ công có nguồn gốc bán tổng hợp (thuốc phiện đã acetyl hóa, heroin, v.v.); ma túy có nguồn gốc tổng hợp bị cấm sử dụng cho người (3-methylfentanyl, phencyclidine, 3,4-methylenedioxyamphetamine, v.v.); thuốc do ngành y tế sản xuất (codein, morphin, омнопон, v.v.); thuốc được phân lập từ nguyên liệu thực vật (cocaine).

Насильственная смерть - (chết do tác động của ngoại lực) - смерть от воздействия внешних факторов (убийство, самоубийство, несчастный случай) - *tử vong do các yếu tố bên ngoài (giết người, tự tử, tai nạn).*

Наслоение - (tích lũy lại, tích đọng, chồng chất lại) - в трасологии перенос частиц вещества со следообразующего на следовоспринимающий объект при их контакте - *trong dấu vết học, việc chuyển các phần của một chất từ vật thể*

hình thành dấu vết sang vật thể nhận biết dấu vết trong quá trình tiếp xúc của chúng.

Начальная скорость - (tốc độ ban đầu) - в баллистике скорость движения снаряда (пули) у дульного среза ствола огнестрельного оружия - *trong đạn đạo học, tốc độ di chuyển của đạn (viên đạn) ở đầu nòng súng của một khẩu súng.*

Негатив (от лат. Negativus - отрицательное) - (trong các bức ảnh đen trắng, trong đó sự phân bố tương đối độ sáng của các khu vực khác nhau trở lại phân bố của chúng trong ảnh) - в черно-белой фотографии изображение, в котором относительное распределение яркостей различных участков обратно их распределению в объекте съемки - *trong nhiếp ảnh đen trắng, một hình ảnh trong đó sự phân bố tương đối độ sáng của các khu vực khác nhau tỷ lệ nghịch với sự phân bố của chúng trong đối tượng.*

Негативный процесс в фотографии - (sự biến đổi của một hình ảnh ẩn xảy ra trong quá trình chụp trong lớp cảm quang của vật liệu ảnh có thể nhìn thấy) - превращение скрытого фотографического изображения, возникшего во время съемки в светочувствительном слое фотоматериала, в видимое - негатив.

Основные операции негативного процесса в фотографии - проявление и фиксирование - *sự biến đổi của hình ảnh tiềm ẩn, xuất hiện trong quá trình chụp ở lớp cảm quang của vật liệu ảnh, thành âm bản có thể nhìn thấy được. Các hoạt động chính của quá trình tiêu cực trong nhiếp ảnh là phát triển và cố định.*

Негативные обстоятельства - (sự kiện tiêu cực) - признаки действий, явлений, обстановки, противоречащие обычному ходу вещей в данной ситуации. Могут свидетельствовать об инсценировке преступления - *những dấu hiệu của những hành động, hiện tượng, tình huống trái với diễn biến thông thường của sự vật trong một tình huống nhất định. Có thể làm chứng cho việc dàn dựng tội phạm.*

Неопознанный труп - (tử thi không thể nhận dạng) - труп или его части, которые не могут быть сразу идентифицированы. В целях установления личности трупа производится судебно-медицинское исследование. Снимаются отпечатки пальцев, изготавливаются фотоснимки. Составляется карта примет внешности трупа, предметов и одежды, проводится проверка по учетам без вести пропавших лиц, объявляется в необходимых случаях розыск - *một xác chết hoặc các bộ phận*

của chúng mà không thể xác định được ngay lập tức. Để xác định danh tính của tử thi, một cuộc giám định pháp y được thực hiện. Lấy dấu vân tay, chụp ảnh. Một bản đồ được vẽ lên sẽ có sự xuất hiện của xác chết, đồ vật và quần áo, kiểm tra việc đăng ký những người mất tích, nếu cần thiết, một cuộc tìm kiếm được tiến hành.

Непригодность объекта экспертизы - (sự không phù hợp của đối tượng giám định) - невосполнимая недостаточность признаков для исследования и дачи экспертного заключения - *sự thiếu sót không thể sửa chữa của các dấu hiệu để giám định và đưa ra kết luận giám định.*

Нингидрин - (chất ninhydrin) - химическое вещество, используемое в дактилоскопии для выявления невидимых потожировых следов большой давности - *hóa chất được sử dụng trong việc lấy dấu vân tay để phát hiện các vết mờ hôi lâu ngày không nhìn thấy được.*

Образцы для сравнительного исследования - (các mẫu để nghiên cứu so sánh) - в экспертных исследованиях объекты, представляемые для сравнения с идентифицируемыми объектами. В отличие от вещественных доказательств они не связаны непосредственно с расследуемым событием. Различают

экспериментальные образцы (специально полученные для данной экспертизы), свободные (созданные вне связи с расследуемым делом) и условно-свободные (полученные после возбуждения уголовного дела, но до назначения экспертизы) - *trong các nghiên cứu chuyên gia, các đối tượng được trình bày để so sánh với các đối tượng có thể xác định hoặc chẩn đoán để so sánh với các đối tượng có thể nhận dạng. Không giống như bằng chứng vật chất, chúng không liên quan trực tiếp đến sự kiện đang được điều tra. Phân biệt giữa các mẫu thử nghiệm (thu được đặc biệt cho cuộc kiểm tra này) và miễn phí (nhận được sau khi khởi tố vụ án hình sự, nhưng trước khi trưng cầu giám định).*

Образцы условно-свободные - (mẫu điều kiện tự do) - в почерковедении рукописи, выполненные предполагаемым исполнителем исследуемого текста после возбуждения уголовного дела, но до назначения экспертизы, поскольку исполнитель может предполагать о возможном их использовании для целей экспертного исследования. В качестве таковых можно использовать, например, подписи в протоколах следственных действий и др. - *trong nghiên cứu chữ viết tay, bản thảo do người được cho là thực hiện văn bản được nghiên cứu sau*

khi bắt đầu khởi tố vụ án hình sự, nhưng trước khi trưng cầu giám định, vì người thực hiện có thể giả định về việc sử dụng chúng cho mục đích nghiên cứu giám định. Như vậy, có thể sử dụng, ví dụ, chữ ký trong các biên bản của các hành động điều tra và v.v.

Общая временная система – (hệ thống thời gian chung) – временной интервал, охватываемый замыслом совершения преступления, его подготовкой, совершением, сокрытием, расследованием преступления - khoảng thời gian được bao gồm ý định phạm tội, chuẩn bị, thực hiện, che giấu, điều tra tội phạm

Общая теория криминалистики - (lý thuyết chung của khoa học điều tra hình sự) - система теоретических концепций, категорий, понятий, определений, методов и принципов, научно отражающих предмет и содержание криминалистики. Общая теория криминалистики находится в стадии становления и развития. Включает в себя учения о предмете криминалистики, закономерностях механизма преступления, закономерностях возникновения информации о преступлении и преступнике, собирания и исследования доказательств как базы для разработки средств и методов борьбы с преступностью, а также

учение о языке и систематику криминалистики - hệ thống các khái niệm, phạm trù, định nghĩa, phương pháp và nguyên tắc lý luận phản ánh một cách khoa học đối tượng và nội dung của khoa học điều tra hình sự. Lý luận chung của khoa học điều tra hình sự đang trong giai đoạn hình thành và phát triển. Nó bao gồm các bài giảng về chủ đề khoa học điều tra hình sự, các quy luật về cơ chế của tội phạm, quy luật về sự xuất hiện của thông tin về tội phạm và người phạm tội, việc thu thập và nghiên cứu bằng chứng làm cơ sở cho việc phát triển các phương tiện và phương pháp đấu tranh tội phạm, cũng như việc giảng dạy ngôn ngữ và hệ thống của khoa học điều tra hình sự.

Общий источник происхождения - (nguồn gốc chung) - единый источник минимум двух объектов, принадлежащих одному роду или виду - nguồn duy nhất của ít nhất hai đối tượng thuộc cùng một giống hoặc loài.

Общий признак - (dấu hiệu chung) - признак, характеризующий объект в целом (всем элементам текста, следу, предмету) - tính năng đặc trưng cho toàn bộ đối tượng (cho tất cả các thành phần của văn bản, dấu vết, chủ đề).

Объект экспертного исследования - (khách thể nghiên cứu giám định) - материальный

объект, содержащий информацию, необходимую для решения экспертной задачи (вещественные доказательства, образцы для сравнительного исследования, материалы уголовного дела, труп и др.) - *đối tượng vật chất chứa thông tin cần thiết để giải quyết một vấn đề của chuyên gia (bằng chứng vật lý, mẫu để nghiên cứu so sánh, tài liệu vụ án hình sự, xác chết và v.v).*

Огнестрельное оружие - (vũ khí, súng) - оружие, предназначенное для механического поражения цели на расстоянии снарядом за счет кинетической энергии порохового заряда - *vũ khí được thiết kế để phá hủy cơ học mục tiêu ở khoảng cách xa bằng đường đạn do động năng của bột hoặc chất tích điện khác.*

Одорологическая экспертиза - (giám định mùi) - экспертиза, использующая в качестве биодетектора запахов обоняние служебно-розыскной собаки. В силу отсутствия общепризнанной теории запахов и невозможности инструментальной проверки достоверность результатов ставится под сомнение – *giám định bằng cách sử dụng khứu giác của chó nghiệp vụ như một thiết bị phát hiện mùi sinh học. Do thiếu lý thuyết về mùi được chấp nhận chung và không thể xác minh bằng*

công cụ, độ tin cậy của các kết quả bị nghi ngờ.

Описание - (mô tả) - один из общенаучных методов познания, который заключается в указании признаков объекта, напр., словесный портрет - *một trong những phương pháp nhận thức khoa học chung, bao gồm việc chỉ ra các đặc điểm của một đối tượng, ví dụ, một bức chân dung bằng lời nói.*

Опознавательная (сигналетическая) фотосъемка - (chụp ảnh nhận dạng (báo hiệu)) - фотосъемка людей и трупов по специальным разработанным правилам в целях регистрации, розыска или идентификации. Фотосъемка производится в масштабе 1:7, в фас, правый профиль и в полный рост, при необходимости фотографируется левый профиль и лицо с поворотом головы вправо на $\frac{3}{4}$ - *chụp ảnh người và xác chết theo các quy tắc được phát triển đặc biệt cho mục đích đăng ký, tìm kiếm hoặc nhận dạng. Chụp ảnh được thực hiện theo tỷ lệ 1: 7, chính diện, nghiêng phải và toàn thân, nếu cần, chụp nghiêng trái và mặt với tư thế quay đầu sang phải $\frac{3}{4}$.*

Организация расследования - (tổ chức điều tra) - комплекс организационных и управленческих мер по раскрытию и расследованию преступления - *một tập hợp các biện*

pháp tổ chức và quản lý để khám phá và điều tra tội phạm.

Органолептические свойства - (thuộc tính cảm quan) - признаки объектов, выявляемые с помощью органов чувств (запах, вкус, цвет и др.) - *dấu hiệu của các đối tượng được phát hiện với sự trợ giúp của các giác quan (khứu giác, vị giác, màu sắc, v.v.).*

Орудия преступления - (phương tiện tội phạm) - предметы, вещества, используемые для достижения преступного результата. По предмету посягательства различают орудия убийства, орудия взлома, орудия поджога и др. По функциональному назначению различают специально изготовленные или приспособленные, применяемые в быту или иной деятельности. По природе и характеру воздействия различают орудия механического, термического, химического, биологического, электрического, взрывного действия - *đồ vật, chất, công cụ được sử dụng để đạt được một kết quả phạm tội. Theo đối tượng xâm phạm, phân biệt vũ khí giết người, công cụ trộm cắp, vũ khí đốt phá và v.v. Theo mục đích chức năng, phân biệt giữa những loại được chế tạo đặc biệt hoặc thích nghi, sử dụng trong cuộc sống hàng ngày hoặc các hoạt động khác. Theo bản chất và bản chất của tác động,*

phân biệt các công cụ tác động cơ, nhiệt, hóa học, sinh học, điện, nổ.

Оружие - (vũ khí) - устройства, предназначенные для поражения живой или иной цели. Различают огнестрельное, холодное, метательное, пневматическое, газовое оружие - *thiết bị được thiết kế để tấn công mục tiêu sống hoặc mục tiêu khác. Phân biệt các loại súng cầm tay, vũ khí lạnh, ném, khí nén, khí gas.*

Особые приметы - (những dấu hiệu đặc biệt) - в габитоскопии особенности (признаки), отличающиеся большой наглядностью и индивидуальностью (напр., татуировка, физические аномалии) - *trong khoa học về nhận diện vẻ ngoài của người, các đặc điểm (dấu hiệu) có tính trực quan cao và cá nhân (ví dụ: hình xăm, các dị thường về thể chất).*

Отмычка - (móc mở khóa) - предмет, предназначенный специально для отпирания замков. Является орудием преступления. В связи с конструктивной сложностью современных замков почти не используется - *đối tượng được thiết kế đặc biệt để mở khóa. Nó là một công cụ của tội phạm. Do cấu trúc phức tạp của ổ khóa hiện đại, nó hầu như không bao giờ được sử dụng.*

Отождествление - nhận dạng, đồng dạng.

Отслоение - (bóc, bong) - в трасологии отделение частиц вещества с поверхности объекта - *trong dấu vết học, tách một phần vật chất khỏi bề mặt của một vật thể.*

Оттиск - (dấu in, vết in) - в трасологии объемное либо поверхностное отображение строения контактной поверхности слепообразующего объекта - *trong nghiên cứu dấu vết, thể tích hoặc hiện thị bề mặt của cấu trúc bề mặt tiếp xúc của một vật thể hình thành vết.*

Очевидец - (nhân chứng) - любое лицо, непосредственно воспринимавшее обстоятельства, имеющие значение для расследуемого дела - *bất kỳ người nào trực tiếp nhận ra các tình huống liên quan đến vụ án đang được điều tra.*

Папиллярные линии - (đường chỉ tay, chân (phần nhú)) - детали кожного рельефа ладонной поверхности рук и подошвы стопы, образуемые валикообразными выступами кожи - *các chi tiết về phần da nổi trên bề mặt lòng bàn tay và lòng bàn chân, được hình thành bởi các phần lõm của da giống như con lăn.*

Папиллярный узор - (hoa văn chỉ tay nhú) - узор, образуемый папиллярными линиями. Различают три основных типа узоров: дуговые, завитковые, петлевые (ульнарные и радиальные) - *hình thành bởi các*

đường chỉ tay. Có ba loại mẫu chính: vòng cung, xoắn ốc, vòng lặp (trụ và xuyên tâm).

Передвижная криминалистическая лаборатория (ПКЛ) - (phòng thí nghiệm hình sự di động) - автомобиль специального назначения, оборудованный комплексом технико-криминалистических средств для работы со следами на месте происшествия - *một chiếc xe chuyên dụng được trang bị phức hợp các công cụ kỹ thuật điều tra hình sự để làm việc với các dấu vết tại hiện trường.*

Переклейка фотографии - (đán lại ảnh) - способ подделки документа, состоящий в полной или частичной замене фотографии владельца фотоснимком другого лица - *một phương pháp giả mạo tài liệu, bao gồm việc thay thế toàn bộ hoặc một phần ảnh của chủ sở hữu bằng ảnh của người khác.*

Перекрестный допрос - (thăm vấn chéo) - допрос с участием двух следователей - *thăm vấn có sự tham gia của hai điều tra viên.*

Письменно - двигательный навык - (kỹ năng viết) - в почерковедении сформировавшаяся в результате обучения и письменной практики устойчивая система движений при исполнении рукописного текста - *chữ viết tay,*

được hình thành từ quá trình rèn luyện và luyện viết, hệ thống động tác ổn định khi thực hiện văn bản viết tay.

Письмо - (thư tay) - средство запечатления мысли человека с помощью языка и специально созданной системы условных обозначений (письменных знаков, письменности) - *phương tiện để nắm bắt suy nghĩ của một người bằng cách sử dụng ngôn ngữ và một hệ thống ký hiệu được tạo ra đặc biệt (dấu hiệu viết, chữ viết).*

Пищевая экспертиза - (giám định thực phẩm) - вид судебной экспертизы, исследующей пищевые продукты, сырье, полуфабрикаты с целью решения вопросов об их качестве и соответствии нормативам - *loại hình giám định tư pháp, nghiên cứu các sản phẩm thực phẩm, nguyên liệu, bán thành phẩm để giải quyết các vấn đề về chất lượng và sự tuân thủ các tiêu chuẩn của chúng.*

Пленка дактилоскопическая - (phim, tấm, màng lấy dấu vân tay) - липкая двухслойная лента со светлой или темной подложкой для копирования опыленных порошком потожировых следов рук - *băng dính hai lớp với nền sáng hoặc tối để sao chép các dấu tay mờ hôi được sơn tĩnh điện.*

Поверхностные следы - (dấu vết bề mặt) - следы, возникающие в

результате поверхностных изменений следовоспринимающего объекта, дают двухмерное представление о нем. Могут быть следами наслоения или отслоения - *dấu vết phát sinh do kết quả của những thay đổi bề ngoài trong đối tượng nhận biết dấu vết và đưa ra một biểu diễn hai chiều của nó. Có thể là dấu vết phân lớp hoặc bong tróc.*

Подготовка материалов для экспертизы - (chuẩn bị tài liệu, vật liệu để giám định) - система процессуальных, тактических и технических действий по собиранию, подготовке и оформлению необходимых для проведения экспертизы материалов (вещественных доказательств, образцов, процессуальных документов) - *hệ thống các hành động thủ tục, chiến thuật và kỹ thuật để thu thập, chuẩn bị và thực hiện các tài liệu cần thiết cho việc khám nghiệm (vật chứng, mẫu vật, tài liệu tố tụng).*

Подделка документов - (làm giả tài liệu, hồ sơ) - изготовление фальшивых документов. Подделка всего документа называется полной, а когда внесены изменения - частичной. Подлог может быть материальным (изготовление фальшивого документа ненадлежащим лицом) и интеллектуальным (внесение

уполномоченным лицом во внешне правильный документ ложных сведений) - sản xuất tài liệu giả. Việc giả mạo toàn bộ tài liệu được gọi là hoàn chỉnh và khi thay đổi được thực hiện, nó được gọi là một phần. Giả mạo có thể là vật chất (việc tạo ra một tài liệu giả mạo bởi một người không thích hợp) và trí tuệ (việc đưa thông tin sai lệch của người có thẩm quyền vào một tài liệu chính xác bên ngoài).

Подчистка - (xóa) - способ изменения первоначального содержания документа путем удаления знаков и слов механическим способом - một cách để thay đổi nội dung ban đầu của tài liệu bằng cách loại bỏ các dấu hiệu và từ ngữ một cách máy móc.

Позитив (от лат. positivus - положительный) - (một hình ảnh tích cực trong một bức ảnh trong đó sự phân bố tương đối của độ sáng (vật liệu ảnh và phim đen trắng) hoặc màu sắc (vật liệu màu) tương ứng với phân bố của chúng trong ảnh) - в фотографии позитивное изображение, в котором относительное распределение яркостей (черно-белые фото- и киноматериалы) или цветов (цветные материалы) соответствует их распределению в объекте съемки - trong nhiếp ảnh, một hình ảnh tích cực trong đó sự phân bố tương đối của độ

sáng (vật liệu ảnh và phim đen trắng) hoặc màu sắc (vật liệu màu) tương ứng với sự phân bố của chúng trong đối tượng.

Позитивный процесс в фотографии - (làm cho một tấm ảnh tiêu cực thành một tấm ảnh tích cực. Bao gồm tiếp xúc hoặc in chiếu trên giấy ảnh hoặc phim và quá trình xử lý hóa học và chụp ảnh của vật liệu (phát triển, cố định, tôn màu, v.v.). Trong chụp ảnh màu, các bộ lọc ánh sáng hiệu chỉnh được sử dụng để loại bỏ hiện tượng nhòe màu) - превращение негативного изображения объекта съемки в позитивное. Включает контактную или проекционную печать на фотобумагу или позитивную пленку и последующую химико-фотографическую обработку материала (проявление, фиксирование, тонирование и др.). В цветной фотографии для устранения цветовых искажений применяют корректирующие светофильтры - chuyển đổi hình ảnh tiêu cực của đối tượng thành hình ảnh tích cực. Bao gồm in tiếp xúc hoặc chiếu trên giấy ảnh hoặc phim dương bản và quá trình xử lý ảnh hóa học tiếp theo của vật liệu (phát triển, định hình, làm sẵn chắt, v.v.). Trong nhiếp ảnh màu, các bộ lọc ánh sáng hiệu chỉnh được sử dụng để loại bỏ sự biến dạng màu sắc.

Поисковые приборы - (thiết bị tìm kiếm) - приборы, оборудование, предназначенные для обнаружения следов и других объектов, имеющих отношение к расследуемому событию - *dụng cụ, thiết bị được thiết kế để phát hiện dấu vết và các đồ vật khác liên quan đến sự kiện đang được điều tra.*

Полиграф - (máy kiểm tra nói dối) - многоканальный прибор для одновременной записи различных функций организма человека (дыхания, кровообращения, электропроводимости кожи и других реакций), регистрирующий эмоциональное состояние испытуемого при воздействии на него словесным раздражителем (тестами). Используется для установления факта обладания испытуемым определенной информацией о расследуемом преступлении, в том числе для диагностики дачи ложных показаний. В последнее время предпринимаются попытки использования полиграфа в деятельности правоохранительных органов России - *một thiết bị đa kênh để ghi lại đồng thời các chức năng khác nhau của cơ thể con người (hô hấp, tuần hoàn máu, độ dẫn điện của da và các phản ứng khác), ghi lại trạng thái cảm xúc của đối tượng khi tiếp xúc với một kích thích bằng lời nói (các bài kiểm tra). Nó được sử dụng để xác định thực*

tế là đối tượng sở hữu một số thông tin nhất định về tội phạm đang được điều tra, bao gồm cả việc chẩn đoán lời khai sai. Gần đây, nhiều nỗ lực đã được thực hiện để sử dụng máy kiểm tra nói dối trong hoạt động của các cơ quan bảo vệ pháp luật của Liên bang Nga.

Портретная экспертиза - (giám định chân dung) - вид криминалистической экспертизы по установлению тождества личности по фотоизображениям, кино- и видеокадрам, черепу, посмертным маскам, скульптурным портретам, рентгеновским снимкам - *loại hình giám định tư pháp để xác định danh tính của một người bằng ảnh, phim và khung video, hộp sọ, mặt nạ, chân dung điêu khắc, tia X.*

Почвоведческая экспертиза - (giám định thổ nhưỡng) - вид судебной экспертизы, предметом которой служит факт нахождения человека, транспорта, предметов на определенном участке местности. Объектом исследования является состав почвы - *một loại giám định tư pháp, đối tượng là thực tế tìm kiếm người, phương tiện giao thông, đồ vật trong một khu vực địa hình nhất định. Đối tượng nghiên cứu là thành phần của đất.*

Почерк - (chữ viết) - индивидуальный динамически устойчивый зрительно-двигательный

стереотип графической техники письма, получающий реализацию помощью системы движений в рукописях - *khuôn mẫu động cơ thị giác-động cơ cá nhân ổn định của kỹ thuật viết đồ họa, được hiện thực hóa bằng cách sử dụng hệ thống các chuyển động trong bản thảo.*

Почерковедческая экспертиза - (giám định chữ viết) - вид криминалистической экспертизы, предметом которой являются факты, связанные с исполнением рукописных текстов. Решает идентификационные и диагностические задачи по установлению исполнителя текста, факта изменения почерка, пола и возраста исполнителя, состояния, в котором он находился и др. - *một loại hình giám định tư pháp, đối tượng là các sự kiện liên quan đến việc thực hiện các văn bản viết tay. Giải quyết các nhiệm vụ xác định và chẩn đoán để xác định người thực hiện văn bản, thực tế là thay đổi chữ viết tay, giới tính và tuổi của người thực hiện, trạng thái của người thực hiện và v.v.*

Поясок обтирания - (dấu vết tiếp xúc của bề mặt viên đạn dưới dạng một vòng màu xám mỏng dọc theo các cạnh của bề mặt mà nó tiếp xúc) - в баллистике след контакта пули с краями образованного ею повреждения на одежде. Содержит

следы металла, смазку, продукты сгорания пороха. На теле – поясок осаднения. - *trong đạn đạo học, dấu vết của sự tiếp xúc của một viên đạn với các cạnh của tổn thương do nó hình thành trên quần áo. Chứa các vết kim loại, dầu mỡ, các sản phẩm cháy dạng bột. Trên cơ thể - một vành đai.*

Прекурсоры наркотических средств и психотропных веществ - (tiền chất ma túy và chất hướng thần) - вещества, часто используемые при производстве, изготовлении, переработке наркотических средств и психотропных веществ, включенные в Перечень наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, подлежащих контролю в Российской Федерации, в соответствии с законодательством Российской Федерации, международными договорами Российской Федерации, в т.ч. Конвенцией ООН о борьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ 1998 года - *các chất thường được sử dụng để sản xuất, chế tạo, chế biến chất ma túy, chất hướng thần có trong Danh mục các chất ma túy, chất hướng thần và tiền chất của chúng phải kiểm soát tại Liên bang Nga, theo quy định của pháp luật Liên bang Nga, các điều ước quốc tế của Liên bang Nga, bao gồm Công ước của Liên hợp quốc về chống*

buôn bán trái phép chất ma túy và chất hướng thần 1998.

Препарат (наркотический, психотропный) - (thuốc chứa chất ma túy) - смесь веществ в любом физическом состоянии, содержащая одно или несколько наркотических средств или психотропных веществ - *hỗn hợp các chất ở bất kỳ trạng thái vật chất nào có chứa một hoặc nhiều loại chất ma túy hoặc chất hướng thần.*

Прибор для отбора запаха (ПОЗ) - (thiết bị khử mùi) - в одорологии приспособление для всасывания воздуха с молекулами запаха (шприц, резиновая груша) - *trong khoa học về mùi, một thiết bị để hút không khí với các phân tử mùi (ống tiêm, bầu cao su).*

Признание - (thừa nhận, thú tội) - заявление о совершении противоправного деяния, сделанное третьему лицу. Признание является целью допроса подозреваемого - *tuyên bố về việc thực hiện một hành vi sai trái được thực hiện cho bên thứ ba. Lời thú tội nhằm mục đích thâm vấn bị can.*

Признак - (dấu hiệu) - выражение свойства объекта, индивидуальная особенность - *biểu hiện thuộc tính của đối tượng, đặc điểm riêng.*

Признаки общие - (dấu hiệu chung) - признаки, характеризующие

объект в целом - *các dấu hiệu đặc trưng cho toàn bộ đối tượng.*

Признаки частные - (dấu hiệu riêng) - признаки, характеризующие части, детали объекта - *dấu hiệu đặc trưng cho các bộ phận, chi tiết của đối tượng.*

Признаки внешности - (dấu hiệu bên ngoài) - воспринимаемые зрительно характеристики внешнего облика человека, с помощью которых можно его описать. Различают общефизические, анатомические, двигательные (функциональные), сопутствующие и броские (особые) приметы - *những đặc điểm nhận biết trực quan về hình dáng bên ngoài của một người mà có thể mô tả người đó. Phân biệt các dấu hiệu chung về thể chất, giải phẫu, vận động (Chức năng), các dấu hiệu đi kèm và dễ bắt nhớ (đặc biệt).*

Признаки приобретенные - (dấu hiệu có được) - признаки, возникшие в результате воздействия на объект - *các dấu hiệu xuất hiện do kết quả tác động lên một đối tượng.*

Признаки случайные - (dấu hiệu tình cờ) - признаки, не определяющие по существу качественную характеристику изучаемого объекта и не влияющие на его свойства (наличие усов, бороды, цвет волос и т.д.) - *các đặc điểm không cơ bản xác định các đặc*

điểm định tính của đối tượng được nghiên cứu và không ảnh hưởng đến các thuộc tính của nó. (ria mép, râu, màu tóc và v.v.)

Признаки собственные - (dấu hiệu riêng biệt, cố hữu) - признаки, свойственные по природе данному объекту - *các tính năng vốn có trong bản chất của đối tượng này.*

Проверка личности - (kiểm tra nhân thân) - деятельность по установлению анкетных данных субъекта - *hoạt động để thiết lập dữ liệu cá nhân của chủ thể.*

Программирование расследования - (lập trình điều tra) - разработка программ (алгоритмов) действий следователя, как правила, для начального этапа расследования. Содержит типичный перечень необходимых следственных действий и оперативно-розыскных мероприятий по расследованию определенного вида преступлений. Реализуется в виде методических инструкций, карточек, компьютерных программ - *phát triển các chương trình (thuật toán) về các hành động của điều tra viên, như một quy luật, cho giai đoạn đầu của cuộc điều tra. Chứa một danh sách điển hình của các hành động điều tra cần thiết và các biện pháp trình sát để điều tra một loại tội phạm nhất định. Thực hiện dưới dạng hướng dẫn*

phương pháp, thẻ, chương trình máy tính.

Пропавшее без вести лицо - (người mất tích) - лицо, которое покинуло свою обычную жизненную сферу, место пребывания которого неизвестно, в отношении которого можно предположить, что его жизни и здоровью угрожает опасность. В отношении таких лиц объявляется розыск - *người đã rời bỏ cuộc sống bình thường của mình, không rõ nơi cư trú, có quan hệ với ai mà có thể cho rằng tính mạng và sức khỏe của anh ta đang gặp nguy hiểm. Một danh sách truy nã (tìm kiếm) được công bố cho những người như vậy.*

Противодействие расследованию - (hoạt động chống lại điều tra của tội phạm) - противоправная деятельность лиц, заинтересованных в определенном исходе дела. Противодействие расследованию выражается в инсценировке преступления, уклонении от явки, сокрытии и уничтожении доказательств, незаконном воздействии на свидетелей, потерпевших, следователя (угрозы, подкуп) - *hoạt động bất hợp pháp của những người liên quan đến một kết quả nhất định của vụ án. Hoạt động chống lại điều tra của tội phạm được thể hiện ở việc dàn dựng tội phạm, trốn tránh xuất hiện, che giấu*

và tiêu hủy chứng cứ, gây ảnh hưởng bất hợp pháp đến nhân chứng, nạn nhân, điều tra viên (đe dọa, hối lộ).

Профилактическая деятельность – (hoạt động phòng ngừa) – деятельность следователя, направленная на предупреждение преступлений, осуществляемая как в процессуальной, так и в непроцессуальной форме - hoạt động của Điều tra viên nhằm phòng ngừa tội phạm, được thực hiện cả dưới hình thức tố tụng và phi tố tụng.

Психотропные вещества - (chất hướng thần) - вещества синтетического или естественного происхождения, препараты, природные материалы, включенные в Перечень наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, подлежащих контролю в Российской Федерации, в соответствии с законодательством Российской Федерации, международными договорами Российской Федерации, в т. ч. Конвенцией о психотропных веществах 1971 г. - các chất tổng hợp hoặc có nguồn gốc tự nhiên, các chế phẩm, nguyên liệu tự nhiên có trong Danh mục chất ma túy, chất hướng thần và tiền chất của chúng phải kiểm soát tại Liên bang Nga, theo quy định của pháp luật Liên bang Nga, các điều ước

quốc tế của Liên bang Nga, bao gồm Công ước về các chất hướng thần 1971.

Раскрытие преступлений - (khám phá tội phạm) - деятельность, направленная на установление события преступления, лица, его совершившего, преступного результата, причин и условий, способствовавших его совершению. Процессуальное понятие «раскрытие преступлений» отличается от криминалистического тем, что оно связывается с процессуальными решениями по делу: предъявлением обвинения, завершением расследования, направлением дела в суд и вынесением приговора. Закономерный характер процессов возникновения и обнаружения доказательств создает теоретически принципиальную возможность раскрытия всякого преступления. Однако в силу определенных объективных и субъективных причин доказательства могут быть не обнаружены либо их окажется недостаточно для раскрытия преступления - hoạt động nhằm xác lập sự kiện phạm tội, người thực hiện hành vi phạm tội, kết quả phạm tội, lý do và điều kiện dẫn đến việc thực hiện tội phạm. Khái niệm tố tụng “khám phá tội phạm” khác với điều tra tội phạm ở chỗ nó gắn liền với các quyết định tố tụng trong vụ án: trình bày lời buộc tội,

kết thúc điều tra, chuyển vụ án đến tòa án và tuyên án. Bản chất tự nhiên của các quá trình xuất hiện và phát hiện bằng chứng tạo ra khả năng cơ bản về mặt lý thuyết là khám phá bất kỳ tội phạm nào. Tuy nhiên, do những nguyên nhân khách quan và chủ quan nhất định có thể không tìm ra được chứng cứ hoặc không đủ để xử lý tội phạm.

Rасследование

(предварительное расследование) - (điều tra hay điều tra ban đầu, sơ bộ)

- стадия уголовного процесса, осуществляемая в форме дознания или предварительного следствия, входе которой осуществляется процессуальная деятельность, направленная на выяснение обстоятельств совершения преступления, виновных в нем лиц и т.д., т.е. доказывание всех фактов и обстоятельств, которые входят в предмет доказывания по делу - *giai đoạn của quá trình phạm tội, được thực hiện dưới hình thức điều tra hoặc điều tra sơ bộ, trong đó các hoạt động tố tụng được thực hiện nhằm mục đích làm rõ các tình tiết của tội phạm, thủ phạm của nó, v.v. chứng minh tất cả các sự kiện và tình tiết được đưa vào đối tượng chứng minh trong vụ án.*

Регистрация

криминалистическая - đăng ký điều tra hình sự) - подсистема криминалистического учета

определенных объектов, используемая для раскрытия и расследования преступлений. По способу обработки и выдачи регистрируемых данных различают ручные, механизированные и автоматизированные системы учета. По форме учета - картотеки, списки, альбомы, коллекции. По способу учета - алфавитные, дактилоскопические, по признакам внешности, по способу совершения преступления, по описанию и вещественным отображениям регистрируемых объектов. По виду учетов подразделяются на оперативно-справочные, оперативно-розыскные системы и коллекции. В настоящее время широкое применение находят автоматизированные информационно-поисковые системы (АИПС). Условно термин «криминалистическая регистрация» иногда употребляется для обозначения всей совокупности криминалистического учета - *một hệ thống con của thống kê điều tra hình sự của các đối tượng nhất định, được sử dụng để khám phá và điều tra tội phạm. Theo phương pháp xử lý và phát hành số liệu đã ghi có các hệ thống thống kê thủ công, cơ giới hóa và tự động hóa. Theo hình thức thống kê - tệp thẻ, danh sách, album, bộ sưu tập. Bằng phương*

pháp thống kê - theo thứ tự bảng chữ cái, dấu vân tay, theo dấu hiệu xuất hiện, theo cách thức phạm tội, bằng cách mô tả và thể hiện tài liệu của các đối tượng đã đăng ký. Theo loại hồ sơ, chúng được chia thành tài liệu tham khảo, hệ thống trình sát và thu thập. Hiện nay, hệ thống truy xuất thông tin tự động (AIPS) được sử dụng rộng rãi. Thông thường, thuật ngữ "đăng ký hình sự (điều tra hình sự)" đôi khi được sử dụng để chỉ toàn bộ thống kê điều tra hình sự.

Реквизиты документа - (chi tiết tài liệu, một tập hợp các yếu tố bắt buộc và dữ liệu tài liệu, sự vắng mặt của chúng làm mất hiệu lực của tài liệu) - совокупность обязательных элементов и данных документа, отсутствие которых лишает документ юридической силы - *một tập hợp các yếu tố bắt buộc và dữ liệu tài liệu, sự thiếu vắng chúng sẽ làm mất hiệu lực của tài liệu.*

Рекомендация криминалистическая - (khuyến nghị điều tra hình sự) - научно обоснованный и проверенный следственной практикой совет по применению технико-криминалистических средств, приемов и методик собирания, исследования и оценки доказательств - *có cơ sở khoa học và được chứng minh bằng thực tiễn điều tra về việc sử dụng*

các công cụ kỹ thuật điều tra hình sự, kỹ thuật và phương pháp thu thập, nghiên cứu và đánh giá chứng cứ.

Реконструкция - (tái thiết) - материальное или мысленное восстановление (моделирование) первоначального вида, состояния или обстановки по остаткам, письменным и иным источникам. Один из тактических приемов восстановления обстановки при проведении следственного эксперимента или производстве судебной экспертизы - *phục hồi vật chất hoặc tinh thần (mô hình hóa) hình dáng, trạng thái hoặc môi trường ban đầu trên cơ sở hài cốt, văn bản và các nguồn khác. Một trong những kỹ thuật chiến thuật để khôi phục tình hình trong quá trình thực nghiệm điều tra hoặc giám định tư pháp.*

Реминисценция - (hồi tưởng) - смутное, нередко отсроченное воспоминание о том, что было временно забыто. Явления реминисценции учитываются при производстве повторных допросов - *trí nhớ mơ hồ, thường bị trì hoãn về những gì đã tạm thời bị lãng quên. Hiện tượng hồi tưởng được tính đến khi tạo ra các cuộc thẩm vấn lặp đi lặp lại.*

Репродукционная съемка - (chụp ảnh khảo sát) - способ специальной фотосъемки документов, чертежей и других плоских предметов. Чаще всего

используется при экспертизе документов - *phương pháp chụp ảnh đặc biệt của tài liệu, bản vẽ và các vật thể phẳng khác. Thường được sử dụng trong việc kiểm tra các tài liệu.*

Рефлексия (лат.reflexio - обращение назад) - (phản xạ) - в криминалистике служит логико-психологической основой для предвидения поведения участников уголовного процесса, служит средством правильного выбора тактических приемов и направлений розыскных мероприятий - *trong khoa học điều tra hình sự, nó là cơ sở logic và tâm lý để dự đoán hành vi của người tham gia tố tụng hình sự, là phương tiện để lựa chọn các kỹ thuật chiến thuật chính xác và phương hướng hoạt động khám xét.*

Ригель - (xà ngang, thanh ngang) - деталь замка, представляющая засов, который при запираии замка связывает между собой створку и коробку двери. Следы на ригеле могут быть использованы для идентификации и диагностики орудия взлома - *một phần của ổ khóa, đại diện cho bu lông, mà khi khóa được khóa, nó sẽ kết nối lá và khung cửa. Các dấu vết trên xà ngang có thể được sử dụng để xác định và chẩn đoán công cụ trộm.*

Риск тактический - (rủi ro chiến thuật) - возможность

наступления отрицательного результата при производстве следственного действия или применении тактического приема. Принимая тактические решения, следователь должен минимизировать риск - *khả năng xảy ra kết quả tiêu cực trong việc tạo ra một hành động điều tra hoặc sử dụng một kỹ thuật chiến thuật. Khi đưa ra các quyết định chiến thuật, điều tra viên phải giảm thiểu rủi ro.*

Родовой признак (групповой) - (dấu hiệu nhóm, ruột) - признак, присущий объекту, входящему в некоторое множество (род или группу) - *một tính năng vốn có trong một đối tượng là một phần của một tập hợp nhất định (chi hoặc nhóm).*

Розыск - (truy tìm, truy nã) - деятельность органов дознания и следствия по обнаружению (установлению) готовящихся и совершенных преступлений, виновных лиц, вещей, предметов, ценностей и других объектов, имеющих значение для дела - *hoạt động của các cơ quan điều tra, khám phá để phát hiện (xác lập) tội phạm sắp xảy ra và phạm tội, thủ phạm, đồ vật, đối tượng, vật có giá trị và các đồ vật khác có ý nghĩa quan trọng đối với vụ án.*

Самодельное огнестрельное оружие - (vũ khí, súng tự chế) - в

баллистике оружие произвольной конструкции, детали и механизм которого изготовлены без соблюдения соответствующих технических условий и требований - *trong đạn đạo học, vũ khí có thiết kế tùy ý, các bộ phận và cơ chế của chúng được chế tạo mà không tuân thủ các yêu cầu và điều kiện kỹ thuật liên quan.*

Сведущее лицо (эксперт, специалист) - (giám định viên, chuyên gia) - лицо, обладающее специальными знаниями в какой-либо отрасли знаний или деятельности. Привлекается следователем в процессуальной и непроцессуальной формах для дачи заключения, консультаций по каким-либо специальным вопросам, к проведению следственных действий - *người có kiến thức đặc biệt trong bất kỳ nhánh kiến thức hoặc hoạt động nào. Được điều tra viên mời tham gia theo hình thức tố tụng hoặc phi tố tụng để đưa ra ý kiến, tham vấn về bất kỳ vấn đề đặc biệt nào, để tiến hành các hoạt động điều tra.*

Сетевого планирования расследования метод - (phương pháp quy hoạch mạng lưới điều tra) - особая форма техники планирования, заключающаяся в описании перечня действий следователя с учетом последовательности, времени и продолжительности каждого

намеченного мероприятия. В практике не нашел применения в силу сложности построения сетевого плана и объективной невозможности точного предвидения всего хода расследования - *một dạng kỹ thuật lập kế hoạch đặc biệt, bao gồm mô tả danh sách các hành động của điều tra viên, có tính đến trình tự, thời gian và khoảng thời gian của mỗi sự kiện được lên kế hoạch. Trong thực tế không tìm thấy ứng dụng do sự phức tạp của việc xây dựng một mạng lưới kế hoạch và không thể dự đoán chính xác toàn bộ quá trình điều tra.*

Систематика

криминалистическая - (hệ thống khoa học điều tra hình sự) - раздел общей теории криминалистики, разрабатывающий различные криминалистические системы и классификации: лиц, следов, документов, оружия, технико-криминалистических средств, тактических приемов и комбинаций и др. - *phần lý thuyết chung của khoa học điều tra hình sự, trong đó phát triển các hệ thống và phân loại điều tra hình sự khác nhau: con người, dấu vết, tài liệu, vũ khí, công cụ kỹ thuật điều tra hình sự, chiến thuật điều tra hình sự, v.v.*

Ситуационная

(ситуалогическая) экспертиза - (giám định tình huống) - вид экспертизы, проводимой на месте

происшествия и устанавливающей механизм преступления по его следам, объектам и обстановке. Чаще всего реализуется в рамках комплексных исследований - *loại hình giám định được thực hiện tại hiện trường tai nạn (vụ án) và thiết lập cơ chế của tội phạm theo dấu vết, đối tượng và tình huống của nó. Thường được thực hiện như một phần của nghiên cứu toàn diện.*

След (в трасологии) - (dấu vết) - отображение морфологических особенностей внешнего строения объекта, имеющего устойчивые пространственные границы, образующиеся в результате взаимодействия объектов, сопряженного с событием преступления - *hiển thị các đặc điểm hình thái của cấu trúc bên ngoài của một đối tượng với ranh giới không gian ổn định do sự tương tác của các đối tượng liên quan đến một sự kiện tội phạm.*

Следовой контакт - (liên hệ của dấu vết) - в трасологии непосредственное соприкосновение следообразующего и следовоспринимающего объектов, вызывающее появление следа - *trong quy trình xác định dấu vết, sự tiếp xúc trực tiếp của các đối tượng hình thành dấu vết và nhận biết dấu vết, gây ra sự xuất hiện của dấu vết.*

Следственная ситуация - (tình huống điều tra) - совокупность условий и информации, которыми в данный момент расследования преступления располагает следователь. Содержание следственной ситуации составляют информационный, психологический, процессуально-тактический, организационно-технический компоненты. Формируется следственная ситуация под воздействием объективных и субъективных факторов. Различают начальные, промежуточные и завершающие следственные ситуации, типичные и специфические, простые и сложные, благоприятные и неблагоприятные, ситуации тактического риска, конфликтные и др. Следственная ситуация - динамическая система, представляем собой информационную модель, должна учитываться при принятии процессуальных, тактических и управленческих решений. Учение о следственной ситуации имеет значение для разработки криминалистической тактики и методики расследования преступлений - *một tập hợp các điều kiện và thông tin mà tội phạm hiện đang được điều tra bởi điều tra viên. Nội dung của tình huống điều tra được tạo*

thành từ các yếu tố thông tin, tâm lý, thủ tục - chiến thuật, tổ chức và kỹ thuật. Tình huống điều tra được hình thành dưới tác động của các yếu tố khách quan và chủ quan. Phân biệt giữa các tình huống điều tra ban đầu, trung gian và cuối cùng, điển hình và cụ thể, đơn giản và phức tạp, thuận lợi và không thuận lợi, tình huống rủi ro chiến thuật, tình huống xung đột, v.v. Tình huống điều tra là một hệ thống động, chúng đại diện cho một mô hình thông tin, cần được tính đến khi đưa ra các quyết định về thủ tục, chiến thuật và quản lý. Học thuyết về tình huống điều tra có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của các chiến thuật điều tra và phương pháp điều tra tội phạm.

Следственные действия - (hành vi điều tra) - предусмотренные уголовно-процессуальным законом действия лица, производящего расследование преступления по обнаружению, фиксации, изъятию, исследованию и оценке судебных доказательств по делу - *hành động của điều tra viên trong việc phát hiện, thu thập, thu giữ, điều tra, nghiên cứu và chứng cứ tư pháp trong vụ án do luật tố tụng hình sự quy định.*

Следственная хитрость (психологический прием) - (bí quyết điều tra, thủ đoạn nghiệp vụ) - трактовка идентичного понятия "тактический прием". К числу таких

приемов чаще всего относят "использование фактора внезапности", "косвенный допрос", создание у допрашиваемого преувеличенного представления об осведомленности следователя" и др. При этом недопустимы ложь, обман, нарушение норм закона и нравственности - *giải thích khái niệm giống hệt về "kỹ thuật chiến thuật"*. Các kỹ thuật như vậy thường bao gồm "sử dụng yếu tố bất ngờ", "thăm vấn gián tiếp", tạo ra một ý tưởng phóng đại về nhận thức của điều tra viên về người bị thăm vấn, v.v. Đồng thời, không cho phép việc lừa dối, vi phạm các chuẩn mực của luật pháp và đạo đức trong hoạt động điều tra.

Следственный чемодан (портфель) - (vali điều tra) - комплект технико-криминалистических средств для обнаружения, изъятия и предварительного исследования доказательств во время осмотра на месте происшествия и при проведении иных следственных действий. Следственный чемодан состоит из отделов: для работы со следами, фотографического, технических средств и документального - *một bộ công cụ kỹ thuật điều tra hình sự để phát hiện, thu giữ và kiểm tra sơ bộ chứng cứ trong quá trình khám nghiệm tại hiện trường*

và trong các hoạt động điều tra khác. *Vali điều tra gồm có các bộ phận: phục vụ công tác truy tìm dấu vết, ảnh, phương tiện kỹ thuật và tư liệu.*

Следы вдавленные - (dấu vết ép) - объемные следы, которые возникают при воздействии слеодообразующего на деформирующийся следовоспринимающий объект и имеют три измерения - *dấu vết thể tích phát sinh khi chất tạo vết tác động lên vật thể cảm biến dấu vết làm biến dạng và có ba chiều.*

Следы борьбы - (dấu vết đấu tranh) - совокупность видимых следов на теле и одежде преступника, потерпевшего, а также возможные изменения обстановки. Следы борьбы могут свидетельствовать об интенсивности и ходе борьбы, примененных орудиях и мотивах преступления – *tập hợp các dấu vết có thể nhìn thấy trên cơ thể và quần áo của người phạm tội, nạn nhân, cũng như những thay đổi có thể xảy ra trong tình huống phạm tội. Dấu vết đấu tranh có thể cho thấy cường độ và diễn biến của cuộc đấu tranh, vũ khí được sử dụng và động cơ gây án.*

Следы скольжения - (dấu vết trượt) - следы, образованные в динамике - *dấu vết phát sinh từ chuyển động.*

Следы преступления - (dấu vết tội phạm) - любые материальные изменения обстановки, возникшие в результате происшествия. Эти следы также могут быть отражены в сознании участников и очевидцев преступления - *bất kỳ thay đổi vật chất nào trong môi trường của vụ án. Những dấu vết này cũng có thể được phản ánh như những sự kiện trong tâm trí của những người tham gia và nhân chứng của tội phạm.*

Словесный портрет - (chân dung vẽ theo lời nói, tường thuật lại) - в габитоскопии - специальная система описания внешности человека по определенным признакам в целях его розыска и идентификации - *trong khoa học về hình dáng bên ngoài của người - một hệ thống đặc biệt để mô tả ngoại hình của một người theo các tiêu chí nhất định nhằm tìm kiếm và xác định anh ta.*

Совмещение - (kết hợp) - в экспертизе технический прием исследования двух объектов путем сравнения их признаков при непосредственном контакте. Используется чаще всего при проведении трасологических, баллистических, портретных экспертиз - *trong giám định, một phương pháp kỹ thuật nghiên cứu hai đối tượng bằng cách so sánh các đặc điểm của chúng khi tiếp xúc trực tiếp.*

Nó được sử dụng thường xuyên nhất khi thực hiện giám định dấu vết, đường đạn, chân dung.

Соккрытие преступлений - (che giấu tội phạm) - деятельность лиц, направленная на воспрепятствование расследованию путем утаивания, уничтожения, маскировки или фальсификации следов - *hoạt động của những người nhằm cản trở việc điều tra bằng cách che giấu, phá hoại, ngụy tạo, làm sai lệch dấu vết.*

Сопоставление - (sự so sánh) - в экспертизе технический прием исследования двух объектов путем их сравнения в одном поле зрения - *trong giám định, một phương pháp kỹ thuật nghiên cứu hai đối tượng bằng cách so sánh chúng trong một lĩnh vực xem xét.*

Составной (синтетический) портрет - (chân dung tổng hợp) - составленное по показаниям очевидцев изображение разыскиваемого лица (фоторобот) - *hình ảnh đối tượng truy nã được tổng hợp theo lời khai của các nhân chứng (bản phác thảo tổng hợp).*

Специалист - (chuyên gia) - сведущее лицо, привлекаемое следователем для участия в проведении следственных действий с целью оказания содействия в собирании и исследовании

доказательств - *một người am hiểu về lĩnh vực nào đó do điều tra viên mời để tham gia vào việc tiến hành các hoạt động điều tra nhằm hỗ trợ việc thu thập và kiểm tra chứng cứ.*

Способ преступления - (thủ đoạn tội phạm) - элемент механизма преступления, включающий в себя подготовку, совершение и сокрытие преступления - *yếu tố của cơ chế tội phạm, bao gồm cả việc chuẩn bị, thực hiện và che giấu tội phạm.*

Статический след - (dấu vết tĩnh) - след, который возникает при условии, если в момент контакта слеодообразующий и следовоспринимающий объекты находятся в состоянии относительного покоя (статика). При этом форма и расположение внешних признаков слеодообразующего объекта будет адекватно (хотя и зеркально) воспроизводиться в следе. К разновидности статического следа относятся следы качения - *dấu vết xuất hiện nếu tại thời điểm tiếp xúc, các đối tượng hình thành dấu vết và nhận biết dấu vết đang ở trạng thái nghỉ tương đối (tĩnh). Trong trường hợp này, hình dạng và vị trí của các đặc điểm bên ngoài của đối tượng tạo dấu vết sẽ được tái tạo đầy đủ (mặc dù được phản chiếu) trong dấu vết. Một loại dấu vết tĩnh bao gồm dấu vết lăn (trượt).*

Стереоскопическая

фотосъемка - (chụp ảnh lập thể) - способ съемки с использованием стереопары объективов, позволяющий создавать эффект объемности - *phương pháp chụp ảnh bằng cách sử dụng một cặp ống kính âm thanh nổi cho phép tạo hiệu ứng ba chiều.*

Судебное следствие - (điều tra tư pháp) - часть судебного разбирательства уголовного дела, в ходе которой исследование доказательств производится судом при участии подсудимого, потерпевшего, гражданского истца и гражданского ответчика - *phần xét xử vụ án hình sự, trong đó Tòa án thực hiện việc xem xét chứng cứ với sự tham gia của bị đơn, người bị hại, nguyên đơn dân sự và bị đơn dân sự.*

Судебная экспертиза - (giám định tư pháp) - процессуальное действие, заключающееся в производстве экспертом соответствующего профиля исследований объектов по поручению органа дознания, следователя либо суда, и даче заключения о результатах этих исследований, заканчивающегося выводами - *là một động động tố tụng bao gồm việc tiến hành các giám định bởi giám định viên về các đối tượng khác nhau theo ủy quyền của cơ quan*

điều tra, điều tra viên, tòa án bởi các chuyên gia có liên quan và đưa ra kết luận về kết quả của các nghiên cứu này.

Судебно-экспертные

учреждения - (cơ quan, tổ chức giám định tư pháp) - организации по производству судебных экспертиз для правоохранительных органов и судов. В Российской Федерации судебно-экспертные учреждения состоят в системе Министерства юстиции, Министерства внутренних дел, Министерства здравоохранения и др. Система судебно-экспертных учреждений включает в себя научно-исследовательские институты судебных экспертиз, федеральные и региональных центры судебных экспертиз, лаборатории судебных экспертиз органов юстиции, экспертно-криминалистический центр, управления, отделы и др. подразделения экспертно-криминалистической службы органов внутренних дел, бюро судебно-медицинской экспертизы и др. - *tổ chức tiến hành giám định tư pháp cho các cơ quan hành pháp và tòa án. Ở Liên bang Nga, các cơ quan giám định tư pháp là một phần của hệ thống Bộ Tư pháp, Bộ Nội vụ, Bộ Y tế và v.v. Hệ thống các cơ sở giám định tư pháp bao gồm các viện nghiên cứu khoa học về giám định tư pháp, các trung tâm giám định tư pháp liên bang và khu vực, giám*

định, phòng thí nghiệm giám định tư pháp của cơ quan tư pháp, trung tâm giám định, các phòng, ban và các đơn vị khác thuộc cơ quan giám định của cơ quan nội vụ, phòng giám định tư pháp, v.v.

Схема-шахматка - (sơ đồ - bàn cờ) - вспомогательный способ планирования расследования по сложным многоэпизодным делам с несколькими обвиняемыми. Позволяет компоновать информацию по эпизодам и обвиняемым, дает наглядное представление о связях обвиняемого. Облегчает аналитическую работу следователя при составлении постановления о привлечении в качестве обвиняемого и обвинительного заключения - *một cách hỗ trợ để lập kế hoạch điều tra trong các vụ án phức tạp nhiều tình tiết với một số bị cáo. Cho phép soạn thảo thông tin về các tình tiết và bị cáo, cung cấp một hình ảnh trực quan về các kết nối của bị cáo. Tạo điều kiện thuận lợi cho công việc phân tích của điều tra viên khi soạn thảo quyết định truy tố và kết luận điều tra.*

Сходство - (điểm giống, tương tự) - подобие сравниваемых объектов, но отличающееся от тождества в силу отсутствия необходимой совокупности признаков - *sự giống nhau của các đối tượng được so sánh, nhưng khác về*

đanh tính do thiếu tập hợp các tính năng cần thiết.

Тактика

криминалистическая - (chiến lược, chiến thuật điều tra hình sự) - раздел криминалистики, включающий систему научных положений и разрабатываемых на их основе рекомендаций по организации и планированию предварительного и судебного следствия, определению линии поведения осуществляющих его лиц, приемов проведения отдельных следственных и судебных действий, направленных на собирание и исследование доказательств, на выявление обстоятельств, способствовавших совершению преступлений - *một phần của khoa học điều tra hình sự, bao gồm một hệ thống các quy định và khuyến nghị khoa học được phát triển trên cơ sở của chúng để tổ chức và lập kế hoạch điều tra sơ bộ và tư pháp, xác định đường lối của những người thực hiện, phương pháp tiến hành một số hành động điều tra và tư pháp nhằm thu và kiểm tra bằng chứng, để xác định các tình huống góp phần vào việc thực hiện tội phạm.*

Тактическая комбинация - (chiến thuật kết hợp) - определенное сочетание тактических приемов или следственных действий, объединенных единым замыслом и

конкретной следственной ситуацией. В зависимости от сочетания тактических приемов и следственных действий, поставленных целей различают т.к.: простые и сложные; сквозные и локальные; одноименные и разноименные; рефлексивные, обеспечивающие и контрольные - *sự kết hợp nhất định của các kỹ thuật chiến thuật hoặc các hành động điều tra, được thống nhất bởi một kế hoạch duy nhất và một tình huống điều tra cụ thể. Tùy thuộc vào sự kết hợp của các kỹ thuật chiến thuật và hành động điều tra, các mục tiêu đặt ra được phân biệt: đơn giản và phức tạp; toàn bộ và hạn chế; trùng tên và tên khác; phản xạ, hỗ trợ và kiểm soát.*

Тактический прием - (chiến thuật) - прием организации, планирования и проведения следственных действий, направленный на получение доказательственной информации о преступлении – *chiến thuật tổ chức và lập kế hoạch tiến hành các hoạt động điều tra, nhằm mục đích hướng tới thu được các thông tin bằng chứng về tội phạm.*

Тактическое воздействие - (tác động chiến thuật) правомерное воздействие следователя на тот или иной объект (следственную ситуацию) с помощью тактических приемов - *ảnh hưởng hợp pháp của*

người điều tra đối với một đối tượng cụ thể (tình huống điều tra) với sự trợ giúp của các kỹ thuật chiến thuật.

Тактическое решение - (quyết định chiến thuật) - выбор цели, средств и методов тактического воздействия на следственную ситуацию. Тактическое решение должно отвечать требованиям обоснованности и реальности исполнения - *lựa chọn mục tiêu, phương tiện và phương pháp tác động chiến thuật đến tình huống điều tra. Quyết định chiến thuật phải đáp ứng các yêu cầu về tính hợp lệ và thực tế của việc thực hiện.*

Татуировка - (hình xăm) - нанесение на тело рисунка накалыванием и втиранием под кожу красящих веществ. Татуировка используется в целях криминалистической регистрации, при идентификации личности, розыске лиц, изучении личности обвиняемого (подозреваемого) – *hình vẽ trên cơ thể bằng cách châm và thoa thuốc nhuộm dưới da. Hình xăm được sử dụng cho mục đích đăng ký hình sự, xác định danh tính, tìm kiếm người, nghiên cứu danh tính của bị cáo (bị can).*

Темп движения при письме - (tốc độ viết) - признак почерка, отражающий скорость выполнения рукописи (привычный, ускоренный,

замедленный, неравномерный) - *ký hiệu chữ viết tay phản ánh tốc độ thực hiện bản thảo (theo thói quen, tăng tốc, chậm lại, không đồng đều).*

Техника

криминалистическая - (chiến lược, chiến thuật điều tra hình sự) - раздел криминалистики, включающий систему научных положений и разрабатываемых на их основе технических средств, приемов и методов, предназначенных для собирания, исследования и использования доказательств или иных мер раскрытия, расследования и предупреждения преступлений – *một phần của khoa học điều tra hình sự, bao gồm một hệ thống các quy định khoa học và được phát triển trên cơ sở các phương tiện, kỹ thuật và phương pháp được thiết kế để thu thập, nghiên cứu và sử dụng bằng chứng hoặc các biện pháp để khám phá, điều tra và phòng ngừa tội phạm.*

Технико-

криминалистическое средство - (phương tiện kỹ thuật hình sự) - устройство, приспособление или материал, используемые для собирания и исследования доказательств - *thiết bị, dụng cụ hoặc vật liệu được sử dụng để thu thập và nghiên cứu chứng cứ.*

Типы и элементы внешности - (các loại và thành phần của bộ mặt)

- в габитоскопии каталог различных изображений различных типов лиц и их элементов. Используется при описании внешности и составлении композиционных портретов по показаниям очевидцев - *trong khoa học về mô tả hình dáng bên ngoài của người, một danh mục gồm nhiều hình ảnh khác nhau của các loại khuôn mặt và các yếu tố của chúng. Được sử dụng khi mô tả ngoại hình và vẽ chân dung có bố cục theo lời khai của nhân chứng.*

Типы папиллярных узоров - (loại đường vân, chỉ tay) в дактилоскопии классификация папиллярных узоров на концевых фалангах пальцев рук и ног в зависимости от строения рисунка (дуговые, завитковые и петлевые) - *trong lấy dấu vân tay, phân loại các mô hình đường chỉ tay trên các đốt cuối cùng của các ngón tay và chân tùy thuộc vào cấu trúc của mô hình (vòng cung, xoắn ốc (tròn), vòng lặp (trụ và xuyên tâm)).*

Тождество (идентичность) - (tính đồng nhất) - равенство двух объектов по совокупности общих (родовых) и частных (индивидуальных) признаков - *sự bình đẳng của hai đối tượng về tổng thể các đặc điểm chung (chung) và riêng (riêng lẻ).*

Тонкие линии - (đường vân, chỉ tay mỏng) - в дактилоскопии

выступы на дне бороздок между папиллярными линиями - *trong dấu vân tay, những chỗ lõm ở dưới cùng của các rãnh giữa các đường chỉ tay.*

Травление - (khắc) - способ подделки документа путем обесцвечивания текста химическим реактивом, а также способ исследования (напр., перебитых номеров) - *phương pháp giả mạo tài liệu bằng cách làm đổi màu văn bản bằng thuốc thử hóa học, cũng như một phương pháp nghiên cứu (ví dụ, làm gián đoạn các số).*

Транскрипция - (phiên âm) - в почерковедении определенная последовательность выполнения элементов подписи. Различают буквенную, штриховую и смешанную виды подписи - *trong chữ viết tay, một trình tự thực hiện nhất định các yếu tố của chữ ký. Phân biệt giữa chữ ký, dòng và các loại chữ ký hỗn hợp.*

Транспортное средство (в судебной автотехнике) - (phương tiện giao thông) - механические т.с., в которых тяговая сила создается за счет двигателя (автомобиль, мотоцикл и т.д.) - *xe cơ khí, trong đó lực kéo được tạo ra bởi động cơ (ô tô, xe máy, v.v.).*

Трасология (от фр. trace - след) - (dấu vết học) - отрасль криминалистической техники, изучающая закономерности

образования следов и разрабатывающая средства и методы собирания и исследования следов-отображений - *ngành kỹ thuật điều tra hình sự nghiên cứu các mô hình hình thành dấu vết và phát triển các phương tiện và phương pháp thu thập và nghiên cứu dấu vết-mô tả.*

Убойное действие пули - (khả năng đạn có thể gây sát thương xuyên thấu cho một người) - в баллистике способность снаряда (пули) причинить проникающее повреждение человеку - *trong đạn đạo học, khả năng của một đầu đạn (viên đạn) gây sát thương xuyên thấu cho một người.*

Узлы и петли - (nút thắt của dây) - последовательность связывания объектов (веревки, проволоки и т.п.) по делам о некоторых преступлениях (убийства, грабежи, разбои). Различают профессиональные и непрофессиональные узлы и петли. Имеют значение процесса доказывания и выдвижения версий - *trình tự trói đối tượng (dây thừng, dây điện...) trong các trường hợp phạm tội nhất định (giết người, cướp giật, cướp tài sản). Phân biệt nút thắt và bản lề chuyên nghiệp và không chuyên nghiệp. Quá trình chứng minh và đề xuất các phiên bản vấn đề.*

Узловая фотосъемка - (chụp ảnh nút) - используется для запечатления наиболее важных участков, объектов, следов преступного действия. Узловая фотосъемка осуществляется с расстояния меньшего, чем обзорная - dùng để nắm bắt những khu vực, đồ vật, dấu vết quan trọng nhất của một hành vi phạm tội. Chụp ảnh nút được thực hiện từ một khoảng cách nhỏ hơn so với cuộc khảo sát.

Узнавание - (nhận diện) - опознание лицом ранее наблюдаемого объекта - nhận dạng của một người của một đối tượng đã quan sát trước đó.

Уистити - (công cụ của kẻ trộm để mở khóa ổ khóa) - воровской инструмент для отпирания сувальдных замков. Представляет собой щипцы с удлиненными концами для захвата снаружи конца рожкового ключа - công cụ của kẻ trộm để mở khóa đòn bẩy. Nó là một chiếc kìm có đầu thon dài để kẹp bên ngoài đầu của cờ lê mở đầu.

Улики - (chứng cứ gián tiếp) - косвенные доказательства, свидетельствующие о возможной причастности лица к совершенному преступлению. Используются для выдвижения версий и оцениваются в совокупности с другими доказательствами - bằng chứng gián

tiếp chứng minh sự liên quan có thể có của một người trong quá trình thực hiện tội phạm. Được sử dụng để kiểm tra các giả thuyết điều tra và được phân loại cùng với các bằng chứng khác.

Ультрафиолетового освещения лампа (УФО) - (đèn chiếu sáng cực tím) - прибор для испускания ультрафиолетовых лучей. Его применяют для поиска и дифференциации различных веществ и следов - thiết bị phát tia tử ngoại. Nó được sử dụng để tìm và phân biệt các chất và dấu vết khác nhau.

Универсальные смеси - (hỗn hợp phổ quát) - в дактилоскопии сложные составы порошков, предназначенные для выявления потожировых следов - trong lấy dấu vân tay, các thành phần phức tạp của bột được thiết kế để phát hiện dấu vết mồ hôi.

Унитарный патрон - (viên đạn đơn nhất, duy nhất) - в баллистике патрон, в котором соединены воедино пуля, гильза, пороховой заряд и капсюль - trong hộp đạn, trong đó một viên đạn, một ống bọc, một cục sục và một lớp sơn lót được kết nối với nhau.

Установка - (mục đích, phương hướng) - в психологии внутренне состояние человека определенным образом воспринимать, оценивать и действовать в различных

обстоятельствах. Имеет значение для диагностики следственной ситуации, избрания тактики проведения следственных действий и налаживания психологического контакта с лицами - участниками расследования - *trong tâm lý học, trạng thái bên trong của con người được nhận thức, đánh giá và hành động theo một cách nhất định trong những hoàn cảnh khác nhau. Điều quan trọng là chẩn đoán tình huống điều tra, lựa chọn các chiến thuật để thực hiện các hành động điều tra và thiết lập sự tiếp xúc tâm lý với những người - những người tham gia điều tra.*

Установление источника происхождения - (thiết lập một nguồn xuất xứ) - в экспертных исследованиях установление места, времени и других обстоятельств изготовления, хранения и эксплуатации объектов. Разновидность установления источника происхождения - установление общего источника происхождения исследуемого объекта - *trong các nghiên giám định, việc xác lập địa điểm, thời gian và các hoàn cảnh khác của việc chế tạo, cất giữ và vận hành các đồ vật. Một kiểu xác lập nguồn gốc xuất xứ là việc xác lập nguồn gốc chung của đối tượng được nghiên cứu.*

Установление целого по части - (thiết lập toàn bộ nhờ bộ phận) - способ идентификации объекта, разделенного (разрушенного) в связи с событием преступления - *phương pháp xác định đối tượng bị phân chia (tiêu hủy) liên quan đến sự kiện tội phạm.*

Устойчивый признак - (dấu hiệu ổn định) - признак, присущий объекту на протяжении длительного времени его существования. Устойчивый признак определяет длительность идентификационного периода - *đặc điểm vốn có của một đối tượng trong một thời gian dài tồn tại của nó. Một tính năng ổn định xác định khoảng thời gian của khoảng thời gian nhận dạng.*

Учеты криминалистические - (thống kê điều tra hình sự) - средство борьбы с преступностью, состоящее в регистрации, сосредоточении, систематизации и использовании сведений, необходимых для предупреждения, раскрытия и расследования преступлений - *một phương tiện phòng chống tội phạm, bao gồm đăng ký, tập trung, hệ thống hóa và sử dụng thông tin cần thiết cho việc phòng ngừa, khám phá và điều tra tội phạm.*

Фактор времени - (sự kiện thời gian) - влияние времени на факты, события, процессы и явления,

учитываемое субъектом в своей преступной деятельности и следователем в работе по раскрытию преступления - *ảnh hưởng của thời gian đến các tình tiết, sự kiện, quá trình, hiện tượng mà đối tượng tính đến trong hoạt động phạm tội của mình và của điều tra viên trong công tác phá án.*

Фактические данные - (thông tin, số liệu thực tế) - любые сведения о реальных, действительных событиях, происшествиях, явлениях и предметах, имеющие значение для правильного разрешения дела - *bất kỳ thông tin nào về các sự kiện, sự việc, hiện tượng, đối tượng có thật, có vai trò quan trọng đối với việc giải quyết chính xác vụ án.*

Фальсификация (от лат. falsificare - подделывать) - (làm giả):
1) подделывать что-либо, искажение, подмена чего-либо подлинного ложным, мнимым; 2) изменение с корыстной целью качества предметов сбыта в сторону ухудшения при сохранении внешнего вида; 3) подделка, подделанная вещь, выдаваемая за настоящую - *1) làm sai lệch một cái gì đó, xuyên tạc, thay thế một cái gì đó chân thực bằng giả dối, tưởng tượng; 2) sự thay đổi với mục đích háo lợi về chất lượng của các mặt hàng bán hàng đến mức xấu đi trong khi vẫn duy trì hình thức bên ngoài; 3) làm*

giả, đồ giả mạo, được truyền lại như thật.

Физиогномика (от греч. physiognomike) - (nhân tướng học) - не подтвержденная научно теория о связи между внешним обликом человека и психологическим типом личности. Положения физиогномики нашли отражение в учении о прирожденном преступнике - *lý thuyết chưa được khoa học xác nhận về mối quan hệ giữa hình dáng bên ngoài của một người và kiểu tâm lý của người đó. Các quy định của nhân tướng học được phản ánh trong học thuyết về tội phạm bẩm sinh.*

Фиксация доказательств - (thu giữ chứng cứ) - этап собирания доказательств, состоящий в системе процессуальных действий, тактических и технических приемов запечатления фактических данных и их источников, имеющих значение для дела. Различают вербальную (словесную), графическую, предметную, наглядно-образную формы фиксации доказательств. Техническими приемами фиксации доказательств являются протоколирование, фотографирование, видео- и звукозапись, составление планов, схем, рисунков, чертежей, изъятие предметов в натуре, изготовление слепков, оттисков и макетов - *giai*

đoạn thu thập bằng chứng, bao gồm một hệ thống các hành động thủ tục, các phương pháp chiến thuật và kỹ thuật để thu thập dữ liệu thực tế và các nguồn của chúng có ý nghĩa đối với vụ án. Phân biệt các hình thức thu thập bằng chứng bằng lời nói (lời nói), hình ảnh, chủ đề, hình thức trực quan - tượng hình. Các kỹ thuật để thu thập bằng chứng là ghi nhật ký, chụp ảnh, ghi video và ghi âm, lên kế hoạch, sơ đồ, bản vẽ, bản vẽ, loại bỏ các vật phẩm trong tự nhiên, tạo phối, bản in và mô hình.

Филер (от фр. fileur) - (người theo dõi) - сыщик, "шпик", который ведет наружное наблюдение за лицом - thám tử, gián điệp, người thực hiện giám sát khuôn mặt.

Флексорные линии - (đường chuyển uốn) - в дактилоскопии крупные складки на ладонях рук в области межфаланговых сочленений пальцев и сгибов рук - trong lấu dấu vân tay, các nếp gấp lớn trên lòng bàn tay ở khu vực khớp liên xương của các ngón tay và các nếp gấp của bàn tay.

Фомка - (công cụ của một tên trộm dưới dạng xà beng gắn với đầu lưỡi để phá cửa và các chướng ngại vật khác) - воровской инструмент в виде короткого ломика с концом в виде лопатки для взлома дверей и других преград - công cụ của kẻ trộm dưới dạng một chiếc xà beng gắn với

một đầu dưới dạng một cái thìa để phá cửa và các chướng ngại vật khác.

Фоноскопическая экспертиза - (giám định âm thanh, âm vị) - вид криминалистической экспертизы, исследующей записи речи в целях идентификации и диагностики устной речи по голосу, а также установлению аппаратуры и факта монтажа записи на носителе - một loại giám định điều tra hình sự, nghiên cứu các đoạn băng ghi âm để xác định và chẩn đoán lời nói bằng giọng nói, cũng như thiết lập thiết bị và thực tế gắn đoạn ghi âm trên một phương tiện từ tính.

Формула

дактилоскопическая - (công thức thu giữ vân tay) - кодированная (выраженная цифрами) общая характеристика папиллярного узора пальцев, представленная в виде двух простых дробей. Состоит из основной и дополнительной частей. Числитель основной части дактилоскопической формулы получают путем сложения условных цифровых обозначений четных по порядку пальцев с прибавлением к сумме этих цифр единицы, знаменатель - путем такого же сложения условных цифровых обозначений нечетных пальцев, также с прибавлением единицы. При этом учитываются только те пальцы, на которых имеются завитковые

папиллярные узоры. Дополнительная часть дактилоскопической формулы обозначает узоры на каждом из десяти пальцев отдельно и состоит из пяти цифр в числителе и пяти цифр в знаменателе - *được mã hóa (thể hiện bằng số) đặc điểm chung của kiểu đường chỉ tay ở ngón tay, được trình bày dưới dạng hai phân số đơn giản. Gồm các bộ phận chính và phụ. Tử số của phân chính của công thức dấu vân tay thu được bằng cách thêm các ký hiệu số thông thường của các ngón tay số chẵn với việc cộng một vào tổng các chữ số này, mẫu số - bằng cách cộng các ký hiệu số thông thường của các ngón tay lẻ, cùng với việc bổ sung. Trong trường hợp này, chỉ những ngón tay được tính đến mà trên đó có các đường chỉ tay cuộn tròn. Phần bổ sung của công thức dấu vân tay biểu thị các mẫu trên từng ngón tay trong số mười ngón tay riêng biệt và bao gồm năm chữ số ở tử số và năm chữ số ở mẫu số.*

Форсирование темпа вопроса - (xúc tiến tốc độ thẩm vấn) - тактический прием вопроса, заключающийся в сокращении интервалов между задаваемыми вопросами, затрудняя тем самым время на обдумывание и дачу ложных показаний - *kỹ thuật chiến thuật thẩm vấn, bao gồm việc rút ngắn khoảng thời gian giữa các câu hỏi được*

hỏi, do đó làm cho khó suy nghĩ và đưa ra lời khai sai.

Фотография

криминалистическая - (hình ảnh điều tra hình sự) - отрасль криминалистики, разрабатывающая фотографические средства, методы и приемы обнаружения, фиксации, исследования и демонстрации доказательств - *một ngành của khoa học điều tra hình sự phát triển các phương tiện, phương pháp và kỹ thuật nhiếp ảnh để phát hiện, sửa chữa, nghiên cứu và chứng minh bằng chứng.*

Фоторобот - (dụng cụ điều tra tái hiện hình ảnh khuôn mặt người) - прибор для изготовления фотокомпозиционных портретов - *thiết bị để tạo ảnh chân dung ghép ảnh.*

Фототехническая экспертиза - (giám định hình ảnh) - вид криминалистической экспертизы, исследующей фотоснимки (кино-фильмы), технические средства их изготовления и фотокиноматериалы - *một loại giám định tư pháp, nghiên cứu ảnh (phim), phương tiện kỹ thuật sản xuất chúng và tài liệu chụp ảnh*

Френология (от греч. phren - душа) - (nghiên cứu xương hộp người) - теория, согласно которой, якобы, по форме, размеру и особенностям черепа можно судить о психических особенностях и характеру человека -

lý thuyết mà theo đó, được cho là bằng hình dạng, kích thước và đặc điểm của hộp sọ, người ta có thể đánh giá các đặc điểm tinh thần và tính cách của một người.

Функции криминалистики - (chức năng của khoa học điều tra hình sự) - общие задачи, решаемые криминалистикой в целях научного обеспечения борьбы с преступностью. Выделяют методологическую, объяснительную, синтезирующую и предсказательную функции - *các nhiệm vụ chung do khoa học điều tra hình sự giải quyết nhằm hỗ trợ khoa học cho cuộc đấu tranh phòng chống tội phạm. Phân bổ các chức năng phương pháp luận, giải thích, tổng hợp và dự đoán.*

Функциональные признаки человека - (dấu hiệu chức năng của một người) - проявляются в процессе жизнедеятельности человека, характеризуя его двигательные и физиологические функции (жестикаляция, мимика и т.п.) - *thể hiện trong quá trình sống của con người, đặc trưng cho các chức năng vận động và sinh lý của người đó (cử chỉ, nét mặt, v.v.).*

Хроматография - (sắc ký) - в экспертизе физико-химический метод разделения и анализа сложных веществ (смесей) - *phương pháp hóa lý*

tách và phân tích các chất phức tạp (hỗn hợp) trong giám định..

Цветоделение - (tách màu) - фотографический метод выявления и усиления различий цветовых оттенков объектов экспертизы. Основан на использовании свойств фотоматериалов и светофильтров - *phương pháp chụp ảnh để xác định và nâng cao sự khác biệt về sắc thái màu của các đối tượng giám định. Dựa trên việc sử dụng các đặc tính của vật liệu chụp ảnh và bộ lọc ánh sáng.*

Частные криминалистические теории - (lý thuyết điều tra hình sự riêng) - в общей теории криминалистики исследующие отдельные стороны (элементы) предмета науки. К частным криминалистическим теориям относятся теория криминалистической идентификации, учение о криминалистической версии, учение о механизме и способах совершения преступлений, учение о криминалистической регистрации, теория тактических комбинаций, теория временных отношений, теория криминалистического прогнозирования и др. - *trong học thuyết lý luận chung của khoa học điều tra hình sự, khám phá các khía cạnh (yếu tố) riêng lẻ của khoa học điều tra hình sự. Các lý thuyết khoa học điều tra*

hình sự riêng bao gồm lý thuyết nhận dạng hình sự, học thuyết về giả thuyết điều tra, học thuyết về cơ chế và phương pháp phạm tội, học thuyết về đăng ký điều tra hình sự, lý thuyết về sự kết hợp chiến thuật, lý thuyết về quan hệ thời gian, lý thuyết về dự báo điều tra hình sự và v.v.

Чемодан следственный - (vali điều tra viên) - комплект технико-криминалистических и иных средств (приборов, материалов, инструментов, приспособлений) для работы с доказательствами во время производства осмотров и иных следственных действий. Стандартный следственный чемодан обычно состоит из четырех отделов: фотографического, отдела составления плана, отдела работы со следами, отдела подсобных технических средств - *tập hợp các phương tiện kỹ thuật và các phương tiện khác (thiết bị, vật liệu, công cụ) để làm việc với bằng chứng trong quá trình tiến hành giám định và các hoạt động điều tra khác. Một vali điều tra tiêu chuẩn thường bao gồm bốn phần: phần chụp ảnh, phần lập kế hoạch, phần truy tìm và phần hỗ trợ kỹ thuật.*

Штанцмарка - (vết đạn bắn, vết thương do đạn để lại) - в баллистике отпечаток дульного среза огнестрельного оружия, возникающий при выстреле в упор с

кожей или одеждой - *trong đạn đạo học, một dấu ấn của mồm súng xuất hiện khi bắn ở cự ly gần với da hoặc quần áo.*

Эджескопия - (một phần của thu thập dấu vân tay) - раздел дактилоскопии, изучающий возможности использования в целях идентификации особенности краев папиллярных линий - *một phần của dấu vân tay, nghiên cứu khả năng sử dụng các đặc điểm của các cạnh của đường chỉ tay để xác định.*

Экологические экспертизы - (giám định môi trường) - класс экспертиз по делам о нарушениях природоохранного законодательства - *lớp giám định trong vụ án vi phạm pháp luật về môi trường.*

Экономические экспертизы - (giám định kinh tế) - класс экспертиз, исследующих экономическую деятельность субъектов. Наиболее распространены судебно-бухгалтерская, финансово-экономическая, экономико-технологическая, планово-экономическая, экспертиза ценообразования - *lớp giám định, nghiên cứu các hoạt động kinh tế của các chủ thể. Phổ biến nhất là giám định tư pháp kế toán, kinh tế tài chính, kinh tế công nghệ, kinh tế kế hoạch, giá cả.*

Эксгумация (от лат. ex - из, от и humus - земля) - (khai quật tử thi) - извлечение трупа из земли (могилы) в целях осмотра или судебно-медицинского исследования (первичного, повторного) в ходе расследования уголовного дела - *đưa tử thi lên khỏi mặt đất (mộ) để khám nghiệm hoặc giám định pháp y (sơ cấp, lặp lại) trong quá trình điều tra vụ án hình sự.*

Эксперимент следственный - (thực nghiệm điều tra) - процессуальное действие, состоящее в воспроизведении обстановки и иных обстоятельств определенного события и совершении необходимых опытных действий в целях проверки следственных версий, проверки и уточнения данных, имеющих значение для дела, получения новых доказательств - *một hành động tổ tụng bao gồm tái tạo tình huống và các tình huống khác của một sự kiện nhất định và thực hiện các hành động thử nghiệm cần thiết để xác minh các phiên bản điều tra, xác minh và làm rõ dữ liệu liên quan đến vụ án, thu được bằng chứng mới.*

Эксперимент экспертный - (giám định thực nghiệm) - факультативная стадия экспертного исследования, состоящая в производстве опытов с целью установления конкретного факта и

причинной связи между фактами, явлениями, выяснения механизма следообразования, получения образцов для сравнительного исследования, установления подлежащих учету при экспертизе дефектов исследуемых объектов, исследования свойств следа, установления причин и условий технического характера, способствовавших совершению преступления - *một giai đoạn không bắt buộc của nghiên cứu giám định, bao gồm việc tiến hành các thí nghiệm nhằm xác lập một thực tế cụ thể và mối quan hệ nhân quả giữa các sự kiện, hiện tượng, làm rõ cơ chế hình thành vết, lấy mẫu để nghiên cứu so sánh, xác định các thiếu sót của các đối tượng điều tra được xem xét trong quá trình khám nghiệm, nghiên cứu các đặc tính của dấu vết, xác định nguyên nhân và điều kiện của đặc điểm kỹ thuật góp phần vào việc thực hiện tội phạm.*

Экспертизы

криминалистические - (giám định điều tra hình sự) - класс судебных экспертиз, научной основой которых служат положения частных криминалистических теорий и раздела криминалистической техники. С учетом объектов экспертного исследования к ним относятся: почерковедческая, автороведческая, судебно-

техническая экспертиза документов, фототехническая, баллистическая, портретная, фоноскопическая, экспертиза материалов, веществ и изделий (КЭМВИ), трасологическая, включая дактилоскопическую и др. - *lớp giám định tư pháp, cơ sở khoa học của nó là các quy định của lý thuyết điều tra tội phạm riêng và một phần của kỹ thuật điều tra hình sự. Có tính đến các đối tượng nghiên cứu của giám định, chúng bao gồm: chữ viết tay, tác giả, giám định pháp y tài liệu, ảnh, đạn đạo, chân dung, âm thanh, giám định vật liệu, chất và sản phẩm, dấu vết, bao gồm cả lấy dấu vân tay và v.v.*

Экспертология - (giám định học) - наука о закономерностях и методологии формирования и развития судебных экспертиз, закономерностях исследования их объектов, осуществляемых на основе специальных познаний, привносимых из базовых (материнских) наук и трансформированных через сравнительное судебное экспертоведение в систему научных приемов, средств и методик решения задач судебных экспертиз - *khoa học về quy luật và phương pháp luận của sự hình thành và phát triển của giám định tư pháp, quy luật của việc nghiên cứu các đối tượng của chúng, được thực hiện trên cơ sở kiến thức đặc biệt được mang lại từ các khoa học cơ bản và*

được chuyển đổi thông qua khoa học giám định tư pháp so sánh vào hệ thống kỹ thuật khoa học, phương tiện và phương pháp giải quyết vấn đề giám định tư pháp.

Электронно-оптический преобразователь (ЭОП) - (bộ chuyển đổi quang điện tử) - прибор для преобразования невидимых инфракрасных лучей в видимое изображение. Применяется в экспертных исследованиях документов, следов выстрела и др. - *một thiết bị để chuyển đổi các tia hồng ngoại không nhìn thấy thành một hình ảnh nhìn thấy được. Nó được sử dụng trong các nghiên cứu chuyên môn về tài liệu, vết bắn và v.v.*

Этапы расследования - (các giai đoạn điều tra) - условное различие частей процесса расследования, в ходе которых решаются определенные задачи. Учитываются при разработке частных методик расследования преступлений. Принято различать предварительный, начальный, последующий и заключительный этапы - *sự khác biệt có điều kiện trong các phần của quá trình điều tra, trong đó các nhiệm vụ nhất định được giải quyết. Chúng được tính đến khi phát triển các phương pháp điều tra tội phạm riêng. Thông thường để phân biệt giữa*

các giai đoạn sơ bộ, ban đầu, tiếp theo và cuối cùng.

Явка с повинной - (đầu thú hoặc tự thú) - добровольное личное обращение (явка) лица, совершившего преступление, с заявлением о нем в органы дознания, следствия, прокуратуру, суд с намерением отдать себя в руки правосудия - *sự xuất hiện của một người đã phạm tội trên cơ sở tự nguyện cá nhân, kèm theo lời khai về người đó với các cơ quan điều tra, văn phòng công tố, tòa án với ý định nhận tội trước công lý.*

Язык криминалистики - (ngôn ngữ của khoa học điều tra hình sự) - система общих и частных понятий криминалистики, выражаемых категориями, определениями, терминами, знаками. Для языка криминалистики, как и любой другой науки, характерны строгость и систематизация определений, унификация, расширение и обновление круга употребляемых терминов, их дифференциация и уточнение - *hệ thống các khái niệm chung và riêng của khoa học điều tra hình sự, được thể hiện bằng các phạm trù, định nghĩa, thuật ngữ, dấu hiệu. Ngôn ngữ của khoa học điều tra hình sự, giống như bất kỳ khoa học nào khác, được đặc trưng bởi tính chặt chẽ và hệ thống hóa các định*

nghĩa, thống nhất, mở rộng và đổi mới phạm vi các thuật ngữ được sử dụng, sự phân biệt và làm rõ của chúng.

CHAPTER 13. JUDICIAL EXPERTISE (GIÁM ĐỊNH TƯ PHÁP)

Automatized working place (APM) of a judicial expert - (chương trình làm việc tự động của giám định viên tư pháp) - individual complex technical and programmatic means, intended for automation of professional labor of an expert (APM expert-calligrapher, APM expert-ballist and others) - *one set of hardware and software is designed to automate the work of a judicial expert (program for automatic work of a judicial expert - handwriting, program for automatic work of a judicial expert - road traffic engineering and others).*

Authorship expert (judicial) - (giám định tác giả) - kind of criminalistic expert, subject of which is the establishment of factual data about the author, in particular, his identification, as well as conditions of text document - *one type of judicial expertise, the object of which is the establishment of factual data about the author, including, in particular, the identification of the author, as well as the conditions of the document.*

Autotechnical expert (judicial) - (giám định tự động hóa)

- kind of engineering-transport expert, subject of which are the facts of mechanism and circumstances of road-transport accidents (DTP) - *one type of judicial expertise about technical and material, the object of which is the facts of mechanism and circumstances of road-transport accidents.*

Attestation of a judicial expert - (chứng nhận giám định viên tư pháp) - procedure provided by special normative acts of recognition of a certain level of special knowledge of an expert (his competence), giving the right to a certain person to conduct judicial expertise of a certain class, type, kind - *the procedure of recognition of a certain level of special knowledge of an expert (his competence), giving the right to a certain person to conduct judicial expertise of a certain class, type, kind.*

Algorithm of solving a task (subtask) of expertise - (thuật toán để giải quyết vấn đề (nhiệm vụ) giám định) - strictness of rules, application of which ensures the expert's solution at each stage (algorithm

решения подзадачи) и в результате всего процесса исследования (алгоритм решения задачи экспертизы) в рамках методики данного вида исследования - *một trình tự nghiêm ngặt của các quy tắc, việc áp dụng chúng cung cấp cho giám định viên khả năng thu được các giải pháp nhất định ở mỗi giai đoạn (thuật toán để giải một nhiệm vụ phụ) và là kết quả của toàn bộ quá trình nghiên cứu (thuật toán để giải quyết một vấn đề giám định) trong khuôn khổ phương pháp luận của loại nghiên cứu này.*

База данных (БД) - (cơ sở thông tin) - совокупность формализованных данных, организованных по определенным правилам, предусматривающим общие принципы описания, хранения и манипулирования данными, независимо от прикладных программ. Обращение к БД осуществляется с помощью системы управления базами данных (СУБД) - *tập hợp các dữ liệu được chính thức hóa được tổ chức theo các quy tắc nhất định cung cấp các nguyên tắc chung để mô tả, lưu trữ và thao tác dữ liệu, không phụ thuộc vào các chương trình ứng dụng. Cơ sở dữ liệu được truy cập bằng hệ quản trị cơ sở dữ liệu.*

Базы данных в судебной экспертизе - (cơ sở thông tin trong giám định tư pháp) - основной

информационный компонент экспертных систем, знания о проблемной области, представленные на различных языках (естественных, искусственных, символами) и в различных формах, объединяющие данные, собственно знания и умения в единую систему и используемые в целях решения задач (подзадач) экспертизы. Основная форма использования – диалоговая - *thành phần thông tin chính của hệ thống giám định, kiến thức về lĩnh vực vấn đề, được trình bày bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau (tự nhiên, nhân tạo, ký hiệu) và dưới nhiều dạng khác nhau, kết hợp dữ liệu, kiến thức và kỹ năng trong một hệ thống duy nhất và được sử dụng để giải quyết vấn đề (nhiệm vụ con) của giám định. Hình thức sử dụng chính là hộp thoại.*

Банк данных (БнД) - (ngân hàng thông tin) - автоматизированная система централизованного хранения, обработки и целенаправленного использования данных. В состав **Банк данных** входит одна или несколько баз данных (БД), прикладные программы, справочник БД, система управления БД (СУБД), а при необходимости и библиотека запросов - *là một hệ thống tự động để lưu trữ, xử lý tập trung và sử dụng dữ liệu có mục tiêu. Ngân hàng thông tin*

bao gồm một hoặc một số cơ sở dữ liệu, chương trình ứng dụng, sách tham khảo cơ sở dữ liệu, hệ thống quản lý cơ sở dữ liệu và, nếu cần, thư viện truy vấn.

База знаний - (cơ sở kiến thức)

- семантическая модель, предназначенная для представления в виде компьютерной информации знаний, накопленных человеком в определенной предметной области - *mô hình ngữ nghĩa được thiết kế để biểu diễn kiến thức được tích lũy bởi một người trong một lĩnh vực chủ đề nhất định dưới dạng thông tin máy tính.*

Базовые знания в предметных областях судебной экспертизы - (kiến thức cơ bản trong lĩnh vực giám định) - это знания: а) правовой регламентации судебной экспертизы в различных видах судопроизводства (гражданского, арбитражного, административного, уголовного); б) общей теории судебной экспертизы; в) теоретических и методических основ конкретного класса, рода, вида судебной экспертизы. - *kiến thức này: a) quy định pháp lý về giám định tư pháp trong các loại hình tố tụng (dân sự, trọng tài, hành chính, hình sự); b) lý thuyết chung về giám định tư pháp; c) cơ sở lý thuyết và phương pháp luận của một lớp, loại, loại hình giám định tư pháp cụ thể.*

Баллистическая экспертиза (судебная) - (giám định đường đạn học) - род криминалистической экспертизы, предметом которого является установление технических данных, связанных с противоправным использованием огнестрельного оружия, боеприпасов и следов выстрела- *một loại hình giám định tư pháp, đối tượng là thiết lập dữ liệu kỹ thuật liên quan đến việc sử dụng trái phép vũ khí và đạn dược.*

Безусловный вывод эксперта - *kết luận vô điều kiện của giám định viên.*

Биологическая экспертиза (судебная) - (giám định sinh học) - класс экспертиз, предмет которых составляют фактические данные о наличии, происхождении, особенностях существования объектов растительного и животного происхождения, не подвергшихся технологической переработке, (приведшей к существенному изменению их свойств) - *lớp của giám định, đối tượng là dữ liệu thực tế về sự hiện diện, nguồn gốc, đặc thù của sự tồn tại của các đối tượng có nguồn gốc động thực vật chưa qua xử lý công nghệ (dẫn đến thay đổi đáng kể tính chất của chúng).*

Бухгалтерская экспертиза (судебная) - (giám định kế toán, thống kê) - род экономических

экспертиз, предметом бухгалтерской экспертизы является установление обстоятельств (фактических данных) по документам бухгалтерского учета и отчетности. Решаемые задачи: а) выявление учетных несоответствий и их диагностика; б) установление надлежащего (ненадлежащего) учета поступления, хранения, движения товароматериальных ценностей и денежных средств; в) определение соответствия (несоответствия) порядка учета установленным правилам - *loại của giám định kinh tế, đối tượng của giám định kế toán là việc thiết lập các hoàn cảnh (số liệu thực tế) theo các tài liệu kế toán và báo cáo. Các nhiệm vụ cần giải quyết: a) xác định các mâu thuẫn kế toán và chẩn đoán chúng; b) thiết lập kế toán thích hợp (không đầy đủ) các khoản thu, lưu trữ, sự di chuyển của giá trị hàng hóa và quỹ; c) xác định sự tuân thủ (không tuân thủ) của thủ tục kế toán với các quy tắc đã thiết lập.*

Вариационность признака - (tính biến thể của dấu hiệu, thuộc tính) - совокупность видоизменений качественных и количественных параметров признака, возникающих в результате воздействия на исследуемый объект каких-либо факторов - *tập hợp các sửa đổi của các thông số định tính và định lượng của một đối tượng địa lý phát sinh do tác*

động của bất kỳ yếu tố nào lên đối tượng được nghiên cứu.

Ведущий эксперт - (giám định viên hàng đầu) - а) должность в государственном экспертном учреждении; б) один из членов комиссии экспертов. - *a) một vị trí trong một tổ chức giám định nhà nước; b) một trong những thành viên của ủy ban giám định.*

Вероятностный подход в экспертных исследованиях - (phương pháp xác suất trong nghiên cứu giám định) - подход, используемый в оценке совокупности признаков при идентификационных, диагностических и классификационных исследованиях, основанный на использовании методов теории вероятностей и математической статистике - *cách tiếp cận được sử dụng để đánh giá một tập hợp các tính năng trong các nghiên cứu định dạng, chẩn đoán và phân loại, dựa trên việc sử dụng các phương pháp của lý thuyết xác suất và thống kê toán học.*

Вероятный вывод эксперта (см. вывод эксперта) - (kết luận xác suất của giám định viên) - обоснованное предположение (гипотеза) эксперта об устанавливаемом факте. Обычно вероятные выводы отражают неполную внутреннюю психологическую убежденность в

достоверности аргументов, среднестатистическую доказанность факта, невозможность достижения полного знания; они допускают возможность существования факта, но и не исключают абсолютно другого (противоположного) - *giả định hợp lý (giả thuyết) của giám định về thực tế đã được thiết lập. Thông thường, các kết luận có thể xảy ra phản ánh niềm tin tâm lý bên trong không đầy đủ về độ tin cậy của các lập luận, bằng chứng thống kê trung bình của thực tế, không thể đạt được kiến thức đầy đủ; thừa nhận khả năng tồn tại của một thực tế, nhưng cũng không loại trừ một thực tế hoàn toàn khác (ngược lại).*

Вещественное доказательство - (vật chứng) - материальный объект, свойства, состояние или местонахождение которого несут доказательственную информацию об обстоятельствах, входящих в предмет доказывания. В процессуальном смысле объект становится вещественным доказательством после осмотра, описания в протоколе и приобщения к делу в установленном законом порядке - *một đối tượng vật chất, các thuộc tính, tình trạng hoặc vị trí của chúng mang thông tin chứng minh về các trường hợp được đưa vào đối tượng chứng minh. Theo nghĩa thủ tục, đối tượng trở thành vật chứng sau khi khám nghiệm, mô tả*

trong biên bản và tài liệu vụ án theo cách thức quy định của pháp luật.

Вещная обстановка (вещественная) - (tình huống vật chất) - совокупность объектов (вещей, предметов), их наличие или отсутствие, следы и иные изменения на месте происшествия или на месте производства следственных действий. Особое значение имеет при осмотре места происшествия - *tập hợp các đối tượng (sự vật, đồ vật), sự có mặt hay vắng mặt của chúng, dấu vết và những thay đổi khác tại hiện trường vụ việc hoặc tại nơi điều tra. Đặc biệt quan trọng khi khám nghiệm hiện trường vụ việc.*

Взрывотехническая экспертиза (судебная) - (giám định chất nổ, kỹ thuật nổ) - род криминалистической экспертизы, предметом которого является получение фактических данных (информации) о факте криминального взрыва, эпицентре взрыва, его механизме, определении конструкции взрывного устройства (ВУ), принципа его функционирования, поражающих свойств, массы использованного заряда (взрывчатого вещества - ВВ), а также квалификации, необходимой для изготовления самодельного ВУ (СБУ) - *một loại giám định tư pháp, đối tượng thu thập dữ liệu thực tế (thông*

tin) về thực tế của một vụ nổ hình sự, tâm chấn của vụ nổ, cơ chế của nó, xác định thiết kế của một thiết bị nổ, nguyên tắc hoạt động của nó, đặc tính nổi bật, khối lượng của điện tích đã sử dụng (chất nổ) và cũng như các tiêu chuẩn cần thiết để sản xuất thiết bị nổ tự chế.

Взрывотехнологическая экспертиза - (giám định công nghệ chất nổ) - род инженерно-технологических экспертиз о причине возникновения аварийной ситуации и природы взрыва, предметом которой являются фактические данные о механизме возникновения и обстоятельствах взрыва, причиной которого стало нарушение технологических нормативов (правил) производства, хранения и (или) правил использования взрывоопасных материалов, веществ и изделий - *loại giám định kỹ thuật và công nghệ về nguyên nhân của trường hợp khẩn cấp và bản chất của vụ nổ, đối tượng là dữ liệu thực tế về cơ chế xảy ra và hoàn cảnh của vụ nổ, nguyên nhân là do vi phạm các tiêu chuẩn công nghệ (quy tắc) đối với sản xuất, lưu trữ và (hoặc) các quy tắc sử dụng vật liệu nổ, các chất và sản phẩm.*

Взаимодействие объектов идентификации (идентификационного исследования) - (sự tương tác của các đối tượng nhận dạng) -

контактирование объектов, приводящее к образованию отражения - переносу признаков идентифицируемого (отождествляемого) объекта на идентифицирующий (воспринимающий, запечатлевающий, отражающий, устанавливающий, фиксирующий) объект - *sự tiếp xúc của các đối tượng, dẫn đến sự hình thành phản ánh - sự chuyển giao các đặc điểm của một đối tượng có thể nhận dạng (được xác định) sang một đối tượng xác định (nhận thức, nắm bắt, phản ánh, thiết lập, sửa chữa).*

Вид экспертизы - (loại giám định) - элемент рода экспертизы, определяемый специфичностью объекта исследования (из числа объектов рода), особыми методиками и задачами исследования – *thành phần của một loại giám định, được xác định bởi tính đặc thù của đối tượng nghiên cứu (trong số các loại của đối tượng), các phương pháp đặc biệt và mục tiêu nghiên cứu.*

Временные отношения - (quan hệ tạm thời) - характеристика события, явлений с позиции последовательности, взаимосвязи - *đặc điểm của một sự việc, hiện tượng từ vị trí trình tự, mối liên hệ.*

Вывод эксперта - (kết luận của giám định viên) - завершающая часть заключения эксперта, содержащая

ответ на вопрос следователя или суда, в котором сообщаются установленные им фактические данные. Выводы возможны и по вопросам, которые эксперт разрешает по собственной инициативе - *phần kết luận của kết luận giám định, bao gồm câu trả lời cho câu hỏi của điều tra viên hoặc tòa án, trong đó truyền đạt dữ liệu thực tế do họ thiết lập. Cũng có thể đưa ra kết luận về các vấn đề mà giám định viên tự mình giải quyết.*

Вывод эксперта о невозможности решения вопроса - (kết luận của giám định viên về việc không thể giải quyết vấn đề) - вывод (заключение) эксперта о невозможности решения вопроса, даваемый по результатам исследования, в ходе которого будет выявлена непригодность (некачественность) объектов экспертизы или несовершенство методики исследования - *kết luận của giám định viên về khả năng không thể giải quyết vấn đề, được đưa ra theo kết quả của nghiên cứu, trong đó tính không phù hợp (chất lượng kém) của các đối tượng giám định hoặc sự không hoàn hảo của phương pháp nghiên cứu sẽ bộc lộ.*

Виды слеодообразования - (các loại hình thành dấu vết) - процессы, сопровождающиеся образованием следов: физические, химические,

биологические - *các quá trình kèm theo sự hình thành các dấu vết: vật lý, hóa học, sinh học.*

Внутреннее убеждение (судебного) эксперта - (khả năng định bên trong của giám định viên) - субъективно-объективная категория, характеризующая психологическое состояние эксперта, возникающее в результате проведенного исследования и оценки полученных данных - *một phạm trù chủ quan - khách quan đặc trưng cho trạng thái tâm lý của giám định viên, phát sinh do kết quả của việc nghiên cứu và đánh giá dữ liệu thu được.*

Вопрос, поставленный на разрешение эксперта - (câu hỏi đặt ra để giải quyết của giám định viên) вопрос относительно какого-либо обстоятельства дела, сформулированный в постановлении (определении) о назначении экспертизы и подлежащий разрешению на основе специальных знаний в результате исследования - *câu hỏi liên quan đến bất kỳ tình huống nào của vụ việc, được đưa ra trong một nghị quyết (phán quyết) về việc trưng cầu giám định và có thể được giải quyết trên cơ sở kiến thức chuyên môn do kết quả nghiên cứu.*

Временной интервал - (khoảng cách thời gian) - характеристика события с точки

зрения его длительности. Отрезок времени, его период, отражающий одно из основных свойств времени - длительность движения, развитие объекта (события) между двумя моментами времени - *đặc điểm của sự kiện về thời gian. Một đoạn thời gian, chu kỳ của nó, phản ánh một trong những thuộc tính chính của thời gian - khoảng thời gian chuyển động, sự phát triển của một đối tượng (sự kiện) giữa hai thời điểm.*

Временная соотносимость прогнозируемых событий – (Mối quan hệ thời gian của các sự kiện được dự đoán) – система очередности временных интервалов от появления негативных событий до преступления, на стадии его совершения и предположительной, отдаленной во времени возможности его повторения - hệ thống trình tự các khoảng thời gian từ khi xuất hiện các sự kiện tiêu cực đến khi phạm tội, ở giai đoạn thực hiện và khả năng lặp lại giả định trong thời gian của nó.

Государственная судебно-экспертная деятельность - (hoạt động giám định tư pháp nhà nước) - системно-структурное образование, включающее деятельность всех государственных судебно-экспертных учреждений (подразделений) независимо от их ведомственной принадлежности – tổ

chức có hệ thống và cấu trúc, bao gồm các hoạt động của tất cả các cơ sở giám định tư pháp nhà nước (các bộ phận), bất kể bộ phận trực thuộc của họ là gì.

Государственное судебно-экспертное учреждение - (cơ quan giám định tư pháp nhà nước) - учреждения судебной экспертизы Минюста (Российский федеральный центр судебной экспертизы, региональные центры и лаборатории судебных экспертиз); судебно-экспертные учреждения (Бюро судебно-медицинских экспертиз) и специализированные подразделения (эксперты и комиссии экспертов) Минздрава РФ, созданные для производства судебных экспертиз по заданию правоохранительных органов - *các cơ quan giám định tư pháp của Bộ Tư pháp (Trung tâm giám định tư pháp Liên bang Nga, các trung tâm khu vực và các phòng thí nghiệm giám định tư pháp); Các tổ chức giám định tư pháp (Cục giám định tư pháp) và các đơn vị chuyên môn (các giám định viên và ủy ban giám định) của Bộ Y tế Liên bang Nga, được tạo ra để tiến hành các giám định tư pháp theo hướng dẫn của các cơ quan bảo vệ pháp luật.*

Зависимый признак - (thuộc tính phụ thuộc) - признак, закономерно связанный с другим признаком объекта (процесса) - *đặc điểm được liên kết tự nhiên với đặc*

điểm khác của một đối tượng (quá trình).

Задача конкретного экспертного исследования - (nhiệm vụ nghiên cứu giám định cụ thể) - принятое экспертом задание, содержащееся в вопросе, поставленном на разрешение эксперта - *nhiệm vụ được giám định viên tiếp nhận có trong câu hỏi được cho phép.*

Задача (задачи) рода, вида и подвида судебной экспертизы - (nhiệm vụ (nhiệm vụ) của chi, loại và phân loại của giám định tư pháp) - научное определение (одного из элементов) предмета судебной экспертизы - *định nghĩa khoa học (của một trong các yếu tố) đối tượng giám định tư pháp.*

Знания эксперта специальные - (kiến thức chuyên môn của giám định viên) - совокупность знаний, основывающихся на базовых знаниях судебного эксперта в определенной области науки, техники, искусства, ремесла, сочетаемых со знаниями общей теории судебной экспертизы, криминалистики, криминалистической диагностики, криминалистической идентификации, уголовного права, уголовного (гражданского, арбитражного) процесса и иных наук в зависимости

от класса (рода) судебных экспертиз – *tập hợp kiến thức dựa trên kiến thức cơ bản của một giám định tư pháp trong một lĩnh vực khoa học, công nghệ, nghệ thuật, thủ công cụ thể, kết hợp với kiến thức về lý thuyết chung của khoa học giám định tư pháp, khoa học điều tra hình sự, chẩn đoán điều tra hình sự, định dạng điều tra hình sự, luật hình sự, tố tụng hình sự (dân sự, trọng tài) và các khoa học khác tùy thuộc vào loại (loại) giám định tư pháp.*

Значимость признака - (tính giá trị, ý nghĩa của dấu hiệu, thuộc tính) - значение признака (совокупности признаков) - возможность использования признака (совокупность признаков) в целях дифференциации (дифференциационное значение), индивидуализации (индивидуализирующее значение), диагностики (диагностирующее значение), идентификации (идентификационное значение) объектов или установления событий, т.е. возможность включить признак (совокупность признаков) в число оснований для соответствующих выводов (заключений) - *giá trị của tính năng, đặc điểm (tập hợp tính năng) - khả năng sử dụng đối tượng tính năng (tập hợp tính năng) cho các mục đích khác biệt (giá trị khác biệt), cá thể hóa (giá trị cá thể hóa), chẩn đoán (giá trị*

chân đoán), nhận dạng (giá trị nhận dạng) đối tượng hoặc thiết lập các sự kiện, tức là khả năng bao gồm một tính năng (tập hợp các tính năng) trong số các cơ sở cho các kết luận tương ứng (kết luận).

Задачи классификационные - (nhiệm vụ phân loại) - задачи установления факта принадлежности объекта к определенному разряду классификационной системы (классу, роду, виду, таксону и т.п.) - *nhiệm vụ xác lập sự kiện thực tế là một đối tượng thuộc một loại nhất định của hệ thống phân loại (lớp, chi, loài, đơn vị phân loại, v.v.).*

Заключение специалиста - (kết luận của chuyên gia) - предусмотренное в уголовном процессе суждение специалиста по вопросам, поставленным сторонами, представляемое в письменной форме, и являющееся доказательством - *nhận định của một chuyên gia về các vấn đề mà các bên đưa ra được quy định trong tố tụng hình sự, được đệ trình bằng văn bản và đồng thời là chứng cứ trong vụ án.*

Заключение эксперта судебного - (kết luận của giám định viên tư pháp)-письменный документ, предусмотренный процессуальным законодательством в качестве одного из видов доказательств - *văn bản do pháp luật tố tụng quy định, được cung*

cấp như một trong những loại bằng chứng.

Идентификационные задачи - (nhiệm vụ định dạng) - задачи, связанные с установлением индивидуального тождества личности или объекта - *các nhiệm vụ liên quan đến định dạng cá nhân và khách thể (đối tượng): 1) với việc thiết lập đặc điểm cá nhân của một người hoặc một đối tượng; 2) với việc thành lập nhóm thuộc đối tượng; 3) với việc thiết lập sự phụ thuộc lẫn nhau của các bộ phận trong một tổng thể duy nhất (một vật thể, một tập hợp các vật thể, một khối lượng vật chất và v.v.), tức là đối tượng hệ thống; 4) với việc thiết lập một nguồn gốc chung (các đối tượng).*

Искусствоведческие экспертизы - (giám định chuyên môn nghệ thuật) (судебные) - класс экспертиз, включающий следующие роды: экспертиза живописи; экспертиза иконописи; экспертиза антиквариата; экспертиза фото-, кино-, видеопродукции; экспертиза музыкальных произведений (в т.ч. нотных записей) – *lớp giám định, gồm các loại: giám định tranh họa; giám định biểu tượng; giám định cổ vật; giám định hình ảnh, phim, video; giám định tác phẩm âm nhạc (bao gồm cả ký hiệu âm nhạc).*

Исследуемые объекты - (khách thể, đối tượng nghiên cứu) -

материальные носители уголовно-релевантной или гражданско-релевантной информации, необходимой для решения задач (диагностических, прогностических, классификационных, идентификационных) - *vật mang thông tin liên quan đến hình sự hoặc dân sự cần thiết để giải quyết vấn đề (chẩn đoán, dự đoán, phân loại, định dạng).*

Истинность вывода заключения эксперта - (sự thật trong kết luận của giám định viên) - соответствие выводов, сформулированных в заключении эксперта, истинным фактам, связанным с обстоятельствами рассматриваемого дела (уголовного, гражданского, арбитражного, административного) и доказанным в судебном порядке - *việc tuân thủ các kết luận được xây dựng theo kết luận của giám định viên với các tình tiết có thật liên quan đến các tình tiết của vụ án đang xét xử (hình sự, dân sự, trọng tài, hành chính) và đã được chứng minh trước tòa.*

Информационные технологии в экспертизе - (công nghệ thông tin trong giám định) - совокупность методов и свойств, обеспечивающих оптимизацию всех видов деятельности экспертных учреждений на базе использования информационных, математических и

других количественных моделей и автоматизации обработки данных - *tập hợp các phương pháp và đặc tính đảm bảo tối ưu hóa tất cả các loại hoạt động của các tổ chức giám định dựa trên việc sử dụng thông tin, toán học và các mô hình định lượng khác và tự động hóa xử lý dữ liệu.*

Источник происхождения - (nguồn gốc xuất xứ) - место изготовления, комплектации, хранения, эксплуатации или нахождения исследуемого объекта. В качестве источника происхождения обычно фигурируют: участок местности, предприятие, цех, складское или иное помещение, единица тары, единица или комплект заводского оборудования, набор инструментов, принадлежащий определенному лицу, масса жидкого или порошкообразного вещества (чернила, пряжа, масса дробы), изготовленная в определенный промежуток времени (партия, плавка) - *nơi sản xuất, lắp ráp, bảo quản, vận hành hoặc vị trí của đối tượng điều tra. Là nguồn gốc xuất xứ, thường xuất hiện: địa điểm của một khu vực, xí nghiệp, phân xưởng, nhà kho hoặc các cơ sở khác, đơn vị container, đơn vị hoặc bộ thiết bị của nhà máy, bộ công cụ thuộc về một người cụ thể, một khối lượng của một chất lỏng hoặc bột (mực, sợi, khối lượng bản) được thực hiện*

trong một khoảng thời gian nhất định (mê, nóng chảy).

Исходные данные - (dữ liệu, thông tin ban đầu): 1) совокупность сведений об обстоятельствах дела и (или) свойствах объектов экспертного исследования, содержащихся в постановлении (определении) о назначении экспертизы и (или) в представленных эксперту материалах дела, - фактические исходные данные; 2) научно-технические, справочные данные, избираемые экспертом для дачи заключения - 1) *tổng thể thông tin về hoàn cảnh của vụ việc và (hoặc) thuộc tính của các đối tượng nghiên cứu giám định có trong nghị quyết (phán quyết) về việc trưng cầu giám định và (hoặc) trong các tài liệu vụ án được trình bày cho giám định viên - dữ liệu ban đầu thực tế; 2) khoa học và kỹ thuật, dữ liệu tham khảo do giám định viên lựa chọn để đưa ra kết luận.*

Категорический вывод (заключение) эксперта - (kết luận phân loại (kết luận) của chuyên gia) - категорический вывод (положительный или отрицательный), содержащий достоверные знания эксперта о факте независимо от категорического вывода условий его существования - *một kết luận phân loại (khẳng định hoặc phủ định), một kết luận chứa đựng kiến*

thức đáng tin cậy của một giám định viên về một sự kiện, bất kể kết luận phân loại về các điều kiện tồn tại của nó.

Качественный признак - (thuộc tính, dấu hiệu chất lượng) - признак, определяющий наличие (отсутствие) у объекта качественного признака свойств (качеств) - *một đặc điểm xác định sự hiện diện (vắng mặt) của một đặc điểm định tính của một đối tượng thuộc tính (phẩm chất).*

Квалификация судебного эксперта - (trình độ chuyên môn của giám định viên tư pháp) - 1) уровень подготовленности эксперта по той или иной экспертной специальности, дающий право, предусмотренное внутренним положением для служащих судебно-экспертных учреждений и удостоверенное получением свидетельства установленного образца, на самостоятельное производство экспертиз по данной специальности; 2) уровень специальных знаний в области судебно-экспертных и "материнских" наук, профессиональных экспертных навыков сведущего лица - 1) *mức độ chuẩn bị của một giám định viên trong một hoặc một chuyên ngành chuyên môn khác, được trao quyền, được quy định bởi các quy định nội bộ cho nhân viên của các tổ chức giám định tư pháp và được chứng nhận bằng cách đạt*

được chứng chỉ theo mẫu, để tiến hành giám định chuyên môn một cách độc lập; 2) mức độ kiến thức đặc biệt trong lĩnh vực khoa học giám định tư pháp và cơ sở, kỹ năng chuyên môn nghiệp vụ giám định của một người có chuyên môn.

Класс экспертиз - (lớp, loại, hạng giám định) - множество экспертных исследований, объединяемых общностью знаний, служащих источником формирования теоретических и методических основ родов судебных экспертиз. Таковыми являются криминалистические, инженерно-технические, биологические, медицинские и т.п. экспертизы - *nhà nghiên cứu giám định, được thống nhất bởi một cộng đồng tri thức, làm nguồn cho việc hình thành cơ sở lý luận và phương pháp luận của các loại hình giám định tư pháp. Đó là giám định điều tra hình sự, kỹ thuật, sinh học, y khoa và v.v.*

Классификация выводов (заключений) эксперта - (phân loại kết luận của giám định viên) - деление выводов по: 1) определенности - категорические и вероятные (предположительные, проблематичные); 2) отношению к исследуемому и устанавливаемому факту - утвердительные (положительные) или отрицательные суждения; 3) характеру отношений

между следствием и его основанием - условные и безусловные суждения, в которых отражается существование классификации факта, явления в зависимости от определенных условий; 4) выбору одного из двух (или нескольких) исключаящих друг друга возможностей - альтернативные (многовариантные), разделительные выводы; 5) объему - величине множеств, к которым относится установленный экспертом факт: выводы о единичных фактах и выводы о множествах фактов; 6) модальности фактов, установленных экспертом; 7) выводы о возможности существования факта либо выводы о необходимости явления. - *phân chia các kết luận theo: 1) chắc chắn - phân loại và có thể xảy ra (giả định, có vấn đề); 2) liên quan đến sự kiện đã được điều tra và xác lập - các phán đoán khẳng định (khẳng định) hoặc phủ định; 3) bản chất của mối quan hệ giữa tác dụng và cơ sở của nó - các phán đoán có điều kiện và không điều kiện, phản ánh sự tồn tại phân loại của một sự việc, một hiện tượng, phụ thuộc vào những điều kiện nhất định; 4) sự lựa chọn một trong hai (hoặc một số) khả năng loại trừ lẫn nhau - thay thế (đa biến), kết luận phân chia; 5) khối lượng - kích thước của các tập hợp mà dữ kiện do chuyên gia thiết lập: kết luận về các dữ kiện đơn lẻ và kết luận về các tập hợp*

sự kiện; 6) phương thức của các dữ kiện do chuyên gia thiết lập; 7) kết luận về khả năng tồn tại của một sự việc hoặc kết luận về sự cần thiết của một hiện tượng.

Классификация методик экспертизы (экспертного исследования) - (phân loại phương pháp nghiên cứu (nghiên cứu giám định)) - деление методик экспертизы в зависимости от объема исследования, осуществляемого в рамках данной методики, и степени ее конкретности (относимости) к этому исследованию. Различают методики экспертизы - общие, частные, конкретные (см. общая методика экспертизы (экспертного исследования), частная методика экспертизы (экспертного исследования), конкретная методика судебной экспертизы) - *sự phân chia các phương pháp giám định tùy thuộc vào phạm vi nghiên cứu được thực hiện trong khuôn khổ của phương pháp này, và mức độ cụ thể (liên quan) của nó đối với nghiên cứu này. Phân biệt giữa các phương pháp giám định - chung, riêng, cụ thể (xem phương pháp giám định chung (nghiên cứu giám định), phương pháp giám định riêng (nghiên cứu giám định), phương pháp giám định tư pháp cụ thể).*

Классификация судебных экспертиз - (phân loại giám định tư

pháp) - деление экспертиз в зависимости от научных и практических целей по: 1) отраслям знания или научному определению ее существенных признаков - предмета, объекта, задач, методики (классы, роды, виды и подвиды); 2) количеству используемых при их производстве знаний - однородные и комплексные; 3) числу лиц, которым поручено производство экспертизы, - единоличные и коллективные (комиссионные и комплексные); 4) объему исследования - основные и дополнительные; 5) последовательности исследования - первичные и повторные; 6) количеству объектов экспертизы - малообъектные и многообъектные. По областям знаний (предмету, объектам, задачам) могут быть определены следующие десять классов экспертиз: криминалистические, медицинские и психофизиологические, инженерно-транспортные, инженерно-технические, инженерно-технологические, экономические, биологические, экологические, сельскохозяйственные, искусствоведческие - *phân chia các loại giám định tùy theo mục đích khoa học và thực tiễn theo: 1) các nhánh kiến thức hoặc định nghĩa khoa học về các đặc điểm cơ bản của nó - chủ đề, đối*

tượng, nhiệm vụ, phương pháp luận (lớp, chi, loại và phân loài); 2) lượng kiến thức được sử dụng trong quá giám định của chúng - đồng nhất và phức tạp; 3) số lượng người được ủy thác tiến hành giám định - cá nhân và tập thể (ủy ban và tổ hợp); 4) phạm vi nghiên cứu - cơ bản và bổ sung; 5) trình tự nghiên cứu - chính và lặp lại; 6) số lượng đối tượng giám định - đối tượng nhỏ và đa đối tượng. Theo các lĩnh vực kiến thức (đối tượng, khách thể, nhiệm vụ), có thể xác định được mười lớp chuyên môn sau: điều tra hình sự, y khoa và tâm sinh lý, kỹ thuật và vận tải, kỹ thuật, kỹ thuật công nghệ, kinh tế, sinh học, môi trường, nông nghiệp, lịch sử nghệ thuật.

Комиссионная экспертиза - (giám định hội đồng chuyên môn) - экспертное исследование, производимое по постановлению (определению) следователя (суда) несколькими экспертами одной специальности, совместно исследующими материалы, представленные на экспертизу, и решающими поставленный перед ними вопрос - *nghiên cứu giám định được thực hiện theo quyết định trưng cầu giám định của điều tra viên (tòa án) bởi một số giám định viên cùng chuyên môn, cùng xem xét các tài liệu vụ án được gửi để giám định và giải quyết câu hỏi đặt ra cho họ.*

Классификация методов экспертизы - (phân loại phương pháp giám định) - деление методов по различным основаниям, в том числе: по относимости к той или иной области науки, техники (физические, химические, медицинские, биологические, криминалистические и т.п.); по степени их общности и соподчиненное в ходе реализации; по целевому назначению и результатам, по характеру получаемой информации (свойствам, признакам объектов), по стадиям экспертного исследования и пр. - *phân chia các phương pháp trên nhiều cơ sở, bao gồm: theo mức độ liên quan của chúng đối với một lĩnh vực khoa học, công nghệ cụ thể (vật lý, hóa học, y tế, sinh học, pháp y, v.v.); theo mức độ tổng hợp và cấp dưới của mình trong quá trình thực hiện; theo mục đích và kết quả, theo bản chất của thông tin nhận được (thuộc tính, thuộc tính của đối tượng), theo các giai đoạn nghiên cứu giám định và v.v.*

Классификация признаков объектов в экспертизе - (phân loại thuộc tính, dấu hiệu của đối tượng trong giám định) - деление признаков по: 1) происхождению - собственный и приобретенный; 2) природе - закономерный и случайный; 3) длительности времени, в течение

которого признак присущ объекту, - устойчивый и неустойчивый; 4) характеру - качественный и количественный; 5) наличию связи с другими признаками - зависимый и независимый; 6) числу множеств объектов, обладающих данным признаком, - родовой (групповой) и индивидуализирующий; 7) значению в процессе познания - дифференцирующий, идентификационный, диагностический, классификационный; 8) значимости - существенный и несущественный; 9) отношению к объекту в целом и его части - общий и частный; 10) специфичности - специфический и неспецифический - *phân chia các dấu hiệu theo: 1) nguồn gốc - sở hữu và có được; 2) thiên nhiên - tự nhiên và tình cờ; 3) khoảng thời gian mà thuộc tính vốn có trong đối tượng - ổn định và không ổn định; 4) đặc tính - định tính và định lượng; 5) sự hiện diện của một kết nối với các dấu hiệu khác - phụ thuộc và độc lập; 6) số lượng tập hợp các đối tượng có tính năng này - chung (nhóm) và cá thể hóa; 7) giá trị trong quá trình nhận thức - phân biệt, định dạng, chẩn đoán, phân loại; 8) ý nghĩa - đáng kể và không đáng kể; 9) mối quan hệ với đối tượng nói chung và bộ phận của nó - nói chung và riêng; 10) tính cụ thể - cụ thể và không cụ thể.*

Классификация объектов экспертизы - (phân loại đối tượng của giám định) - объектами экспертизы являются носители информации о событии преступления: предметы, вещества, следы-отображения, сравнительные образцы, живые лица, трупы и их части, место преступления, материалы уголовного дела - *đối tượng giám định là thông tin về sự kiện phạm tội. Đồ vật, chất, dấu vết mô tả, mẫu so sánh, người sống, xác chết và các bộ phận của xác chết, hiện trường vụ án, tài liệu vụ án hình sự*

Компетенция эксперта - (thẩm quyền của giám định viên) - массив специальных знаний из области теории экспертизы (рода, вида, подвида) и методик, обеспечивающий решение всех возможных вопросов, относящихся к данной экспертизе. Компетенция эксперта - предел (лимит), к которому стремится каждый эксперт. Объемом знаний, определяющих компетенцию, должен владеть каждый эксперт - *một mảng kiến thức đặc biệt từ lĩnh vực lý thuyết giám định (chi, loài, loài phụ) và kỹ thuật, đảm bảo giải pháp cho tất cả các vấn đề có thể có liên quan đến loại giám định này. Năng lực của giám định viên là giới hạn (giới hạn) mà mỗi chuyên gia phân đấu. Lượng kiến thức quyết định năng lực*

phải thuộc sở hữu của mỗi giám định viên.

Компетенция экспертизы определенного рода (вида, подвида) - (thẩm quyền nhất định của giám định viên) - круг обстоятельств дела, устанавливаемых посредством ее проведения, и соответственно круг вопросов, которые могут ставиться перед экспертами соответствующей специальности.

Компетенция экспертизы определенного рода детерминируется задачами экспертизы, наличием методов и средств исследования материалов, представленных на экспертизу, и отражается в научной компетенции эксперта - *phạm vi các tình huống của vụ án, được thiết lập thông qua hành vi của nó, và theo đó, phạm vi câu hỏi có thể được đặt ra cho các giám định viên của chuyên ngành liên quan. Năng lực của một giám định viên nhất định được xác định bởi nhiệm vụ của việc tiến hành giám định, sự sẵn có của phương pháp và phương tiện nghiên cứu tài liệu được trình để giám định, và được phản ánh ở năng lực khoa học của giám định viên.*

Комплекс экспертиз - (tổ hợp giám định) - совокупность экспертиз (заключений экспертов), проведенных по одному делу (уголовному, гражданскому и т.п.) - *tập hợp các loại giám định (kết luận*

giám định) được thực hiện trong một vụ án (hình sự, dân sự, v.v.).

Комплексное исследование - (nghiên cứu tổ hợp) - 1) экспертное исследование, проводимое одним экспертом определенной специальности с использованием комплекса различных методов; 2) экспертное исследование, проводимое экспертами, имеющими различную методную специализацию и решающими частные задачи (подзадачи) в рамках единого исследования - *1) nghiên cứu giám định được thực hiện bởi một giám định viên của một chuyên ngành nhất định bằng cách sử dụng một loạt các phương pháp khác nhau; 2) một nghiên cứu giám định được thực hiện bởi các giám định viên có chuyên môn khác nhau về phương pháp luận và giải quyết các vấn đề cụ thể (nhiệm vụ phụ) trong khuôn khổ của một nghiên cứu duy nhất.*

Комплексная экспертиза - (giám định tổ hợp) - экспертное исследование, проводимое экспертами различных областей знания для решения единой задачи. Оформляется совместным заключением - *nghiên cứu giám định được thực hiện để giải quyết các vấn đề biên liên quan đến các loại (loại) giám định mà không thể giải quyết trên cơ sở một nhánh kiến thức (loại, loại giám định). Việc giám định thường được thực*

hiện liên quan đến cùng bằng vật chứng bởi một số giám định viên từ các lĩnh vực kiến thức liên quan và được đưa ra bởi một kết luận chung.

Консультация эксперта - (tư vấn của giám định viên) - сообщаемое следователю (суду) устно или письменно и основанное на специальных знаниях мнение эксперта о действиях, подлежащих совершению в связи с подготовкой материалов, назначением или производством экспертизы - *ý kiến của một giám định viên về các hành động được thực hiện liên quan đến việc chuẩn bị tài liệu, trưng cầu hoặc tiến hành giám định, được thông báo cho điều tra viên (tòa án) bằng miệng hoặc bằng văn bản và dựa trên kiến thức chuyên môn.*

Компьютерных средств экспертиза - (giám định công cụ, phương tiện vi tính) - вид инженерно-технической экспертизы, предметом которого являются фактические данные об использовании вычислительной техники в подготовке или совершении преступления. Объектом экспертизы компьютерных средств является информация, зафиксированная на магнитных носителях (жестких и гибких) ЭВМ и др. аналогичной аппаратуры (пейджеры, электронные записные книжки, автоответчики и

т.п.) - loại giám định kỹ thuật, đối tượng là dữ liệu thực tế về việc sử dụng công nghệ máy tính để chuẩn bị hoặc thực hiện tội phạm. Đối tượng giám định kỹ thuật là thông tin được ghi trên máy tính và các thiết bị tương tự khác (máy nhắn tin, sổ ghi chép điện tử, máy trả lời tự động và v.v.).

Консультация специалиста - (tư vấn của chuyên gia) – это деятельность специалиста, осуществляемая в процессуальной и непроцессуальной формах - *đây là hoạt động của một chuyên gia, được thực hiện dưới các hình thức tố tụng và phi tố tụng.*

Криминалистическая экспертиза - (giám định hình sự) - класс традиционных родов экспертиз, обусловленных потребностями криминалистики (трасологические, баллистические, почерковедческие, СТЭД, КЭМВИ). В настоящее время данный класс имеет условное название, поскольку криминалистические методы и средства используются во всех классах экспертиз - *loại hình kiểm tra truyền thống, được điều kiện hóa bởi nhu cầu của khoa học pháp y (dấu vết, đạn đạo, chữ viết tay, giám định kỹ thuật tài liệu, giám định kỹ thuật hình sự vật liệu, chất và sản phẩm). Hiện tại, lớp này có tên điều kiện, vì các phương*

pháp và công cụ được sử dụng trong tất cả các lớp giám định

Критерии истинности заключения судебного эксперта - (các tiêu chí sự thật trong kết luận của giám định viên) - определяются объемом и качеством специальных экспертных познаний и использованием информационной базы и логической структуры обоснования выводов; характером исходных данных - *được xác định bởi khối lượng và chất lượng của kiến thức chuyên môn đặc biệt và việc sử dụng cơ sở thông tin và cấu trúc logic để biện minh cho các kết luận; bản chất của cơ sở dữ liệu đầu vào.*

Критерий тождества (стандарт идентификации) - (tiêu chí, tiêu chuẩn định dạng, nhận dạng) - критерий (от греч. kriterion - отличительный признак) - признак, на основании которого производится оценка, определение или классификация чего-либо; эталон оценки. Критерий идентификации может определяться количественно - или при субъективных методах анализа - на качественном уровне - *tiêu chí (từ tiếng Hy Lạp. kriterion - một đặc điểm khác biệt) - một đặc điểm trên cơ sở đó thực hiện đánh giá, xác định hoặc phân loại một thứ gì đó; tiêu chuẩn đánh giá. Tiêu chí xác định có thể được xác định ở mức định lượng - hoặc*

bằng các phương pháp phân tích chủ quan - ở mức định tính.

Малоинформативные объекты - (đối tượng ít thông tin) - условное наименование объектов, идентификация (диагностика, классификация) которых затруднена вследствие: 1) невозможности выявить достаточное количество признаков (из-за упрощенности подписи, малого количества вещества); 2) замаскированное признаков объекта, например, в объекте - фальсификате, выполненном по образцу оригинала или с подражанием ему; 3) наличия у объектов только родовых (групповых) признаков. Понятие малой информативности объекта относительно - *tên có điều kiện của đối tượng, việc xác định (chẩn đoán, phân loại) khó khăn do: 1) không thể xác định đủ số lượng dấu hiệu (do chữ ký đơn giản, lượng chất ít); 2) các đặc điểm nguy trạng của một đối tượng, ví dụ, trong một đối tượng - làm giả, được thực hiện trên mô hình của nguyên bản hoặc giả mạo đối tượng đó; 3) sự hiện diện của chỉ các tính năng (nhóm) chung trong các đối tượng. Khái niệm về nội dung thông tin thấp của một đối tượng mang tính tương đối.*

Метрологическая экспертиза - (giám định đo lường) - анализ и оценка правильности установления и

соблюдения метрологических требований применительно к объекту, подвергаемому экспертизе - *phân tích và đánh giá tính đúng đắn của việc thiết lập và tuân thủ các yêu cầu đo lường liên quan đến đối tượng được giám định.*

Материалы дела - (tài liệu, hồ sơ vụ án): 1) собранные, систематизированные и образующие содержание уголовного (гражданского, арбитражного) дела (делопроизводства) протоколы следственных и судебных действий, распорядительные процессуальные акты и иные документы, приобщенные к делу вещественные доказательства, документы, образцы, иные материалы для сравнения; 2) документы, протоколы и приложения к ним, отражающие ход и результаты следственных и судебных действий, процессуальные акты. Эксперту представляются для ознакомления материалы дела, содержащие фактические исходные данные, относящиеся к предмету экспертизы, необходимые для решения поставленных перед ним вопросов - *1) được thu thập, hệ thống hóa và hình thành nội dung của một quy trình vụ án hình sự (dân sự, trọng tài) (vụ án tố tụng) về các hoạt động điều tra và tư pháp, các hành vi tố tụng hành chính và các tài liệu, chứng cứ khác kèm theo vụ*

án, tài liệu, mẫu vật, các tài liệu khác để so sánh; 2) các tài liệu, biên bản và các phụ lục kèm theo, phản ánh quá trình và kết quả của các hoạt động điều tra và tư pháp, các hành vi tố tụng. Giám định viên được giới thiệu để làm quen với các tài liệu của vụ án chứa các dữ liệu thực tế ban đầu liên quan đến đối tượng giám định, cần thiết để giải quyết các câu hỏi đặt ra khi tiến hành giám định.

Материалы для сравнения - (tài liệu, vật liệu để so sánh) - применяемые для идентификации, классификации и диагностики объекты: свободные, условно-свободные и экспериментальные образцы; материалы дела, вещественные доказательства, эталоны, технические нормы, модели, натурные коллекции, направленные эксперту органом, назначившим экспертизу, или избранные (полученные) самим экспертом в ходе исследования и для него - *các đối tượng được sử dụng để định dạng, phân loại và chẩn đoán: mẫu tự do, có điều kiện-tự do và thực nghiệm; tài liệu vụ án, vật chứng, tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật, mô hình, bộ sưu tập tự nhiên do cơ quan chỉ định thẩm định gửi cho giám định viên hoặc do chính giám định viên lựa chọn (tiếp nhận) trong quá trình nghiên cứu.*

Методические рекомендации - (hướng dẫn) - предложения по

реализации результатов научно-исследовательских работ, решений научных конференций, научно-практических семинаров, методических советов, служебных совещаний и т.п. по вопросам организационной, экспертной, научной и иной деятельности учреждений судебной экспертизы системы государственной судебно-экспертной деятельности - *đề xuất thực hiện kết quả công việc nghiên cứu, quyết định hội nghị khoa học, hội thảo khoa học và thực tiễn, tư vấn phương pháp luận, hội nghị công tác và v.v. về tổ chức, giám định, khoa học và các hoạt động khác của cơ quan giám định tư pháp thuộc hệ thống giám định tư pháp nhà nước.*

Методическое пособие (hướng dẫn phương pháp) - последовательное изложение проверенных на практике и получивших официальное одобрение методик экспертного исследования в рамках определенного рода, вида, подвида судебной экспертизы. В нем излагаются научные основы соответствующих исследований, данные об объекте и применяемых методах исследования, критерии оценки получаемых результатов, возможные формулировки выводов эксперта и при необходимости общие и частные положения оценки

заклучения следователями и судьями - *trình bày tuần tự các phương pháp nghiên cứu của giám định viên đã được thử nghiệm trong thực tế và nhận được sự chấp thuận chính thức trong khuôn khổ của một loại, dạng, hình thức phụ của giám định tư pháp. Nó đưa ra cơ sở khoa học của nghiên cứu liên quan, dữ liệu về đối tượng và phương pháp nghiên cứu được sử dụng, tiêu chí đánh giá kết quả thu được, các công thức có thể có của kết luận giám định và, nếu cần, các quy định chung và riêng để đánh giá kết luận của điều tra viên và thẩm phán.*

Методическое письмо - (mô tả phương pháp) - описание разработанных, проверенных на практике и официально одобренных частных методик исследования, включающее в себя при необходимости также описание применяемых или разработанных научно-технических средств - *bản mô tả các phương pháp nghiên cứu riêng đã được phát triển, thử nghiệm trong thực tế và được chính thức phê duyệt, bao gồm, nếu cần, cả bản mô tả các phương tiện khoa học và kỹ thuật được áp dụng hoặc phát triển.*

Методическое руководство (hướng dẫn phương pháp) - официально одобренное учебное пособие по судебной экспертизе в целом или отдельным ее родам - *sách*

giáo khoa được phê duyệt chính thức về khoa học giám định tư pháp nói chung hoặc các phần cụ thể của nó.

Методическое обеспечение экспертизы - (phương pháp cung cấp, hỗ trợ giám định) - оснащенность рода или вида судебной экспертизы методиками, позволяющими реализовать решение максимального объема задач. Форма изложения методик: методические рекомендации, методическое письмо, методическое пособие, методическое руководство и т.п. – *trình độ trang bị của một loại hoặc một dạng giám định tư pháp với các phương pháp cho phép giải quyết khối lượng vấn đề tối đa. Hình thức trình bày phương pháp luận: khuyến nghị phương pháp luận, thư phương pháp luận, sổ tay phương pháp luận, hướng dẫn phương pháp luận và v.v.*

Метод экспертизы - (phương pháp giám định) - система логических и (или) инструментальных операций (способов, приемов) получения данных для решения вопроса, поставленного перед экспертом. Операции, образующие метод, представляют собой практическое применение знаний закономерностей объективной действительности для получения новых знаний о ней - *hệ thống các thao tác lôgic và (hoặc) công*

cụ (phương pháp, kỹ thuật) để thu thập dữ liệu nhằm giải quyết vấn đề đặt ra cho giám định viên. Các thao tác hình thành phương pháp thể hiện sự vận dụng thực tế những hiểu biết về các quy luật của thực tế khách quan để thu nhận những kiến thức mới về nó.

Методика экспертизы (экспертного исследования) (hệ phương pháp giám định nghiên cứu) - совокупность методов, приемов и технических средств, применяемых в определенной последовательности при изучении объектов судебной экспертизы для установления фактов, относящихся к предмету - *tập hợp các phương pháp, kỹ thuật, phương tiện kỹ thuật được sử dụng theo một trình tự nhất định trong nghiên cứu đối tượng giám định tư pháp nhằm xác lập các tình tiết liên quan đến đối tượng.*

Медико-физиологические и психологические экспертизы - (giám định tâm sinh lý) - комплексный класс экспертиз, исследующих организм, психические и психологические свойства человека в целях определения его состояний, возникших изменений, времени их возникновения и т.п. - *lớp giám định, nghiên cứu cơ thể người, các đặc tính tinh thần và tâm lý của một người để xác định tình trạng của người đó, những thay đổi đã phát sinh, thời gian xảy ra, v.v.*

Методика экспертизы (экспертного исследования) по конкретному делу - (hệ phương pháp giám định nghiên cứu theo vụ án cụ thể) - частная методика экспертизы (экспертного исследования) или формирующаяся непосредственно в ходе исследования на основе общей методики и опыта эксперта с учетом стоящей перед ним конкретной задачи, система методов, приемов и технических средств, применяемых экспертом при ее решении - *phương pháp giám định riêng (nghiên cứu giám định) hoặc được hình thành trực tiếp trong quá trình nghiên cứu trên cơ sở phương pháp luận và kinh nghiệm chung của giám định, có tính đến nhiệm vụ cụ thể mà họ phải đối mặt, một hệ thống các phương pháp, kỹ thuật và phương tiện kỹ thuật được sử dụng bởi giám định viên giải quyết nó.*

Методная специализация эксперта - (chuyên môn hóa phương pháp của giám định viên) - процесс и результат приобретения лицами (имеющими квалификацию эксперта определенной специальности) навыков применения отдельных классов (родов) методов исследования, используемых в комплексном исследовании. Методная специализация эксперта обычно приобретается в ходе

переподготовки (повышения квалификации) экспертов - *quá trình và kết quả của việc thu nhận bởi các những người có trình độ của giám định viên trong một chuyên ngành nhất định các kỹ năng sử dụng các lớp riêng lẻ (chi) các phương pháp nghiên cứu được sử dụng trong một nghiên cứu toàn diện.*

Множество искомое и проверяемое - (tập hợp các yêu cầu, tìm kiếm và kiểm tra) - прикладные понятия, введенные в судебную экспертизу на базе математической теории множеств для целей и описания некоторых особенностей процесса идентификации - *các khái niệm ứng dụng được đưa vào khoa học giám định tư pháp dựa trên lý thuyết tập hợp toán học cho các mục đích và mô tả một số tính năng của quá trình định dạng.*

Модель (в экспертизе) - (mẫu (mô hình) trong giám định) - подобранный или созданный (моделированием) материальный предмет или процесс, а также знаковое образование (знаковая модель), представляющие собой аналог (воспроизведение) объекта экспертного исследования или отдельных его свойств для выявления и использования новых знаний об объекте исследования - *một đối tượng hoặc quá trình vật chất được lựa chọn hoặc tạo ra (bằng cách mô hình hóa),*

cũng như sự hình thành biểu tượng (mô hình tượng trưng), là sự tương tự (tái tạo) của đối tượng nghiên cứu giám định hoặc các thuộc tính riêng lẻ của nó để xác định và sử dụng kiến thức mới về đối tượng nghiên cứu.

Момент времени - (thời điểm của thời gian) - характеризует нахождение в пространстве объекта либо степень его изменения, а также отображение взаимодействия в сознании человека. Момент времени может отражать как начало или окончание какого-либо взаимодействия, так и любой другой фиксированный момент этого взаимодействия - *đặc trưng cho sự hiện diện của một đối tượng trong không gian hoặc mức độ thay đổi của nó, cũng như sự hiển thị của sự tương tác trong ý thức của con người. Thời điểm có thể phản ánh cả thời điểm bắt đầu hoặc kết thúc của bất kỳ tương tác nào và bất kỳ thời điểm cố định nào khác của tương tác này.*

Морфологические признаки - (đặc điểm, thuộc tính hình thái) - признаки, отображающие внешнее и внутреннее строение объекта (напр., признаки папиллярных узоров ладоней). В автороведческой экспертизе морфологические признаки - признаки, отображающие грамматические свойства слов и их форм - *các dấu hiệu phản ánh cấu tạo*

bên ngoài và bên trong của đối tượng (ví dụ, dấu hiệu dạng chỉ tay của lòng bàn tay). Trong giám định quyền tác giả, dấu hiệu hình thái là dấu hiệu phản ánh các thuộc tính ngữ pháp của từ và hình thức của chúng.

Моделирование экспертное - (mô hình hóa giám định) - применение общенаучного метода - моделирования - в экспертной практике путем создания и изучения модели исследуемого объекта для его детального изучения - *áp dụng phương pháp khoa học tổng hợp - mô hình hóa - trong thực tiễn giám định bằng cách tạo và nghiên cứu một mô hình của đối tượng điều tra để nghiên cứu chi tiết.*

Наблюдение - (theo dõi, quan sát) - один из общенаучных (эмпирических) методов исследования, заключающийся в планомерном, целенаправленном восприятии объектов, явлений, процессов - *một trong những phương pháp nghiên cứu khoa học (thực nghiệm) tổng quát, bao gồm nhận thức có mục đích, có hệ thống về các đối tượng, hiện tượng, quá trình.*

Назначение экспертизы - (trung cầu giám định) - процессуальное действие следователя, лица, ведущего дознание, прокурора, суда (судьи), представляющее собой решение вопроса о назначении экспертизы и

вынесение постановления (определения) при возникновении по делу вопросов, требующих для решения специальных знаний в науке, технике, искусстве либо иной профессиональной деятельности – *hoạt động tố tụng của điều tra viên sơ bộ, kiểm sát viên, Tòa án (thẩm phán), là quyết định trưng cầu giám định và ra quyết định khi có thắc mắc trong vụ án yêu cầu kiến thức chuyên môn về khoa học, công nghệ, nghệ thuật hoặc hoạt động chuyên môn khác.*

Натурная коллекция (натурные коллекции) и описательные фонды - (bộ sưu tập tự nhiên và quỹ mô tả) - различают два основных вида справочно-информационных фондов (СИФ), используемых для сравнения с объектом исследования, - натурные коллекции (НК) и описательные (вербальные) фонды (ОФ). Под коллекцией понимается систематизированное собрание однородных предметов, представляющих профессиональный экспертный интерес - *phân biệt giữa hai loại quỹ tham khảo và thông tin chính dùng để so sánh với đối tượng nghiên cứu - tập hợp tự nhiên và quỹ mô tả (bằng lời nói). Tập hợp được hiểu là tập hợp có hệ thống các hạng mục tương tự mà giám định viên chuyên môn quan tâm.*

Наука о судебной экспертизе - (khoa học về giám định tư pháp) - область научных знаний, предметом изучения которой являются закономерности: возникновения и существования материальных носителей информации об уголовно-релевантных и гражданско-релевантных обстоятельствах; обнаружения, изъятия и исследования этих объектов - *một lĩnh vực kiến thức khoa học, chủ đề của nó là: sự xuất hiện và tồn tại của những thông tin về các tình tiết liên quan đến vụ án hình sự và dân sự; phát hiện, thu giữ và nghiên cứu các đối tượng này.*

Научная обоснованность вывода эксперта - (cơ sở khoa học trong kết luận của giám định viên) - определяется полнотой и объективностью всестороннего исследования, применением научных знаний (специальных знаний) и научно обоснованных, апробированных практикой методов и методик экспертного исследования данного рода (вида, подвида) экспертизы - *được xác định bởi tính đầy đủ và khách quan của một nghiên cứu toàn diện, việc áp dụng kiến thức khoa học (kiến thức chuyên môn) và các phương pháp và kỹ thuật nghiên cứu giám định có cơ sở, được kiểm nghiệm thực tế của nghiên cứu giám định thuộc loại này (loại, phân loài).*

Невозможность **дать заключение (отказ от дачи заключения) - (không thể đưa ra kết luận, từ chối đưa ra kết luận) -** *составляемый экспертом без производства экспертизы документ - tài liệu do một giám định viên soạn thảo nhưng không phải tiến hành giám định.*

Невозможность экспертного решения вопроса (решить вопрос не представляется возможным - НПВ) - (không thể giải quyết vấn đề giám định) - формулируется в случаях неразрешимости вопроса: 1) ввиду недостаточности (неполноты, нечеткости и т.п.) отображений свойств (признаков) объекта экспертизы, не исключающей в принципе возможности исследования, но когда применение комплекса методов не приводит к положительным результатам; 2) вследствие научной неразработанности методики, обуславливающей полную неразрешимость вопроса либо частичную (неполную) его разрешимость при существующем уровне развития теории и методики данного вида экспертизы; 3) когда эксперт не владеет методами экспертизы или техническое оснащение экспертного учреждения недостаточно для их проведения - *nó được xây dựng trong những trường hợp*

không thể giải quyết được câu hỏi: 1) do sự thiếu hụt (không đầy đủ, không rõ ràng, v.v.) mô tả các thuộc tính (đặc điểm) của đối tượng giám định, về nguyên tắc, không loại trừ khả năng nghiên cứu, nhưng khi áp dụng một tập hợp các phương pháp không dẫn đến kết quả tích cực; 2) do sự thiếu phát triển về mặt khoa học của phương pháp luận, xác định tính không thể hoàn toàn của vấn đề hoặc khả năng giải quyết một phần (không đầy đủ) của nó ở mức độ phát triển hiện có của lý thuyết và phương pháp luận của loại giám định này; 3) khi giám định viên không biết các phương pháp giám định hoặc trang thiết bị kỹ thuật của tổ chức giám định không đủ để thực hiện chúng.

Недостаточность объектов экспертного исследования - (tính không đầy đủ trong các đối tượng của nghiên cứu giám định) - неполнота, некачественность объектов экспертного исследования (например, малый объем вещества, подлежащего исследованию), не позволяющие эксперту применить все предусмотренные методикой экспертизы методы исследования - *tính không đầy đủ, chất lượng kém của đối tượng nghiên cứu giám định (ví dụ, một khối lượng nhỏ của chất cần nghiên cứu), không cho phép chuyên gia áp dụng tất cả các phương pháp nghiên*

cứu mà phương pháp giám định quy định.

Независимый признак - (dấu hiệu, thuộc tính độc lập) - признак, совместное появление которого с другим признаком объекта происходит (и практически наблюдается) не иначе, как при их случайном совпадении - *một đặc điểm, sự xuất hiện chung của nó với một đặc điểm khác của một đối tượng xảy ra (và thực tế được quan sát thấy) chỉ khi chúng vô tình trùng khớp.*

Непригодность объекта экспертного исследования - (sự không phù hợp của đối tượng nghiên cứu giám định) - невозможность недостаточность объекта экспертного исследования; отсутствие в объекте какого бы то ни было поддающегося выявлению с помощью современных научных средств и методов отражения события, интересующего следователя (суд), или неполное (неадекватное) отражение этих событий в свойствах (признаках) объекта - *thiếu sót không thể sửa chữa của đối tượng nghiên cứu giám định; sự vắng mặt của đối tượng bất kỳ có thể xác định được với sự trợ giúp của các phương tiện khoa học hiện đại và các phương pháp phản ánh sự kiện mà điều tra viên (tòa án) quan tâm, hoặc sự phản ánh không đầy đủ (không tương*

quan) các sự kiện này trong các thuộc tính (đặc điểm) của đối tượng.

Непроцессуальная форма экспертной профилактической деятельности - (hình thức phi tố tụng của hoạt động phòng ngừa giám định) - изложение экспертом методических рекомендаций по устранению причин и условий, способствовавших совершению преступлений, основанных на его специальных познаниях и результатах обобщения уголовных или гражданских дел по выбранному основанию (по виду преступлений, по региону, по временному интервалу, например: установление причин ДТП при проведении полевых работ). Оформляется не в заключении эксперта, а отдельным документом - *trình bày của giám định về các khuyến nghị phương pháp luận để loại bỏ các nguyên nhân và điều kiện góp phần vào việc thực hiện tội phạm, dựa trên kiến thức đặc biệt của và kết quả tổng quát hóa các vụ án hình sự hoặc dân sự trên cơ sở được lựa chọn (theo loại tội phạm, theo khu vực, theo khoảng thời gian, ví dụ: thiết lập các nguyên nhân của một tai nạn trong quá trình làm việc tại hiện trường). Nó được soạn thảo không phải theo ý kiến của một giám định viên, mà trong một tài liệu riêng biệt.*

Неустойчивый признак - (dấu hiệu, thuộc tính không ổn định) – непостоянный проявляющийся в экспертном эксперименте признак, обусловленный различными причинами: временными, условий существования и т.п. - *một dấu hiệu hay thay đổi, không tồn tại lâu dài do các lý do: tạm thời, điều kiện tồn tại, v.v.*

Несущественный признак - (dấu hiệu, thuộc tính không cần thiết) - признак, не имеющий существенного значения для дачи заключения экспертом - *dấu hiệu không cần thiết đối với việc đưa ra kết luận giám định.*

Обстоятельства

криминогенные - (các tình tiết tội phạm) - обстоятельства, способствующие совершению преступления. Обстоятельства криминогенные могут быть выявлены экспертом как в процессе экспертной и научно-профессиональной деятельности в целом, так и при производстве экспертных исследований по конкретному делу - *hoàn cảnh có lợi cho việc thực hiện tội phạm. Các tình tiết tội phạm có thể được giám định viên xác định cả trong quá trình giám định và hoạt động khoa học, nghề nghiệp nói chung và trong quá trình nghiên cứu của giám định viên về một vụ án cụ thể.*

Общая методика экспертного исследования - (hệ phương pháp chung nghiên cứu giám định) - фактически структура экспертного исследования, определяющая в самом общем виде его технологию применительно к роду экспертизы - *trên thực tế, cấu trúc của một nghiên cứu giám định, xác định ở dạng tổng quát nhất của nó, công nghệ của nó liên quan đến loại hình chuyên môn.*

Общая теория судебной экспертизы - (lý thuyết chung về giám định tư pháp) - основополагающая часть (концептуальное ядро) науки о судебной экспертизе, представляет собой систему мировоззренческих принципов, научно обоснованных концепций, категориальных понятий, методов, связей, отношений, призванных отразить то общее, что свойственно всем судебным экспертизам при всех их частных второстепенных различиях - *phần cơ bản (cốt lõi khái niệm) của khoa học giám định tư pháp, là một hệ thống các nguyên tắc tư tưởng, các khái niệm có cơ sở khoa học, các khái niệm phân loại, phương pháp, mối liên hệ, mối quan hệ được thiết kế để phản ánh cái chung đặc trưng của tất cả các loại giám định tư pháp với tất cả sự khác biệt một phần nhỏ của chúng.*

Общий источник происхождения - (nguồn gốc chung)
- источник происхождения минимум двух объектов, принадлежащих одному роду или группе - *nguồn gốc xuất xứ của ít nhất hai đối tượng thuộc cùng một chi hoặc cùng một nhóm.*

Обоснованность заключения судебного эксперта - (cơ sở kết luận của giám định viên tư pháp) - различают научную обоснованность и конкретную обоснованность заключения, чтобы не допускать ошибок при оценке результатов экспертного исследования. Научная обоснованность решения экспертных задач определенного вида - это наличие и использование определенных научных предпосылок и оснований в науке и технике - *phân biệt giữa giá trị khoa học và giá trị cụ thể của kết luận để tránh sai sót trong đánh giá kết quả nghiên cứu của giám định. Giá trị khoa học của việc giải quyết các vấn đề của giám định thuộc một loại hình nhất định là sự hiện diện và sử dụng các điều kiện và cơ sở khoa học nhất định trong khoa học và công nghệ.*

Общий вывод экспертов - (kết luận chung của các giám định viên)
вывод, отражающий общее мнение экспертов, входящих в комиссию, которой поручено производство экспертизы (первичной, повторной,

комплексной и т.д.) - *một kết luận phản ánh ý kiến chung của các giám định trong ủy ban, được giao việc tiến hành giám định (giám định chính thức, lặp lại, phức tạp, v.v.).*

Общий метод экспертизы (экспертного исследования) - (phương pháp chung của giám định) - метод экспертизы (экспертного исследования), применимый в любом экспертном исследовании и на любых его стадиях. К общему методу экспертизы относятся наблюдение, описание, сравнение, измерение, эксперимент, моделирование (в частности, посредством применения методов математики), построение экспертных гипотез и др. - *phương pháp giám định (nghiên cứu giám định), áp dụng trong bất kỳ nghiên cứu giám định nào và ở bất kỳ giai đoạn nào của nó. Phương pháp giám định chung bao gồm quan sát, mô tả, so sánh, đo lường, thực nghiệm, mô hình hóa (đặc biệt, thông qua việc sử dụng các phương pháp toán học), xây dựng các giả thuyết của chuyên gia và v.v.*

Обоснованность заключения судебного эксперта конкретная - (cơ sở cụ thể trong kết luận của giám định viên tư pháp) - изложенные в письменной форме структура и порядок исследования, а также выводы, определенные характером объектов исследования, отражающие

полное, объективное, всестороннее, достоверное исследование - *cấu trúc và quy trình nghiên cứu được lập thành văn bản, cũng như các kết luận được xác định theo bản chất của đối tượng nghiên cứu, phản ánh một nghiên cứu đầy đủ, khách quan, toàn diện và đáng tin cậy.*

Образцы для сравнительного исследования - (mẫu để nghiên cứu so sánh) - объекты, используемые для решения в судебной экспертизе идентификационных, классификационных и диагностических задач. В качестве образцов могут выступать эталоны (при классификации, диагностике), натурные коллекции; идентифицирующие объекты, несомненно происходящие от объекта, подлежащего идентификации; события (условно-свободные образцы) - *đối tượng dùng để giải các nhiệm vụ định dạng, phân loại và chẩn đoán trong giám định tư pháp. Các tiêu chuẩn (để phân loại, chẩn đoán), các bộ sưu tập quy mô đầy đủ có thể hoạt động như các mẫu; xác định đối tượng chắc chắn xuất phát từ đối tượng được xác định; sự kiện (mẫu tự do-điều kiện).*

Объект судебной экспертизы конкретный - (đối tượng cụ thể của giám định tư pháp) индивидуально-определенный объект,

представленный для производства судебной экспертизы по конкретному уголовному или гражданскому делу - *đối tượng xác định riêng được đưa ra để giám định tư pháp trong một vụ án hình sự hoặc dân sự cụ thể.*

Объект судебной экспертизы видовой (специальный) - (đối tượng loại của giám định tư pháp) исследуемая на основе применения специальных познаний в рамках вида судебной экспертизы определенного рода разновидность родового объекта, выделенная в связи с наличием у нее особых (специальных) свойств - *được điều tra trên cơ sở áp dụng kiến thức chuyên môn trong khuôn khổ của loại hình giám định tư pháp của một loại nhất định, nhiều loại đối tượng chung chung, được đánh dấu liên quan đến sự hiện diện của các thuộc tính đặc biệt (đặc biệt) trong đó.*

Обязанности судебного эксперта - (nghĩa vụ của giám định viên tư pháp): 1) явиться по вызову судьи, суда, лица, производящего дознание, следователя, прокурора; 2) заявить о наличии предусмотренных процессуальным законодательством РФ оснований для своего отвода (самоотвода) в качестве эксперта в орган или лицу, которые назначили экспертизу; 3) принять к производству порученную ему

экспертизу при отсутствии оснований для отвода; 4) провести полное объективное исследование по поставленным перед ним вопросам и изложить в письменной форме свое заключение; 5) дать показания при допросе в суде, на предварительном следствии и дознании, разъясняющие и уточняющие данное заключение; 6) сообщить об отказе от производства судебной экспертизы в орган или лицу, которые ее назначили, либо руководителю экспертного учреждения, если поставленные вопросы выходят за пределы специальных познаний эксперта, а также при недостаточности для дачи заключения объектов исследования и материалов дела; 7) не разглашать сведения, которые стали ему известны в связи с производством экспертизы; 8) обеспечить сохранность представленных на исследование объектов и материалов дела; 9) не собирать самостоятельно доказательства, относящиеся к предмету экспертизы; 10) не вступать в не санкционированные лицом (органом), назначившим экспертизу, контакты с участниками процесса в связи с производством экспертизы. - 1) có mặt khi được triệu tập bởi thẩm phán, tòa án, điều tra viên sơ bộ, điều tra viên, công tố viên; 2) tuyên bố rằng có căn cứ do luật tố tụng của Liên bang

Nga cung cấp để từ chối (từ từ chối) với tư cách là giám định đối với cơ quan hoặc người đã chỉ định giám định; 3) chấp nhận tham gia tiến hành giám định trong trường hợp không có căn cứ để từ chối; 4) thực hiện một nghiên cứu khách quan đầy đủ về các câu hỏi đặt ra cho giám định viên và đưa ra kết luận giám định bằng văn bản; 5) đưa ra lời khai khi thẩm vấn trước tòa, khi điều tra sơ bộ và thẩm vấn, trình bày và làm rõ kết luận này; 6) thông báo về việc từ chối thực hiện giám định tư pháp cho cơ quan hoặc người đã chỉ định hoặc cho người đứng đầu tổ chức giám định, nếu các câu hỏi được đưa ra vượt quá kiến thức chuyên môn của giám định viên, cũng như nếu không đủ cơ sở để đưa ra kết luận giám định và tài liệu của vụ án; 7) không tiết lộ thông tin mà liên quan đến việc tiến hành giám định; 8) đảm bảo an toàn cho các đồ vật và tài liệu của vụ án được trình để điều tra; 9) không thu thập bằng chứng độc lập liên quan đến đối tượng giám định; 10) không được phép tiếp xúc trái phép bởi người (cơ quan) đã chỉ định cuộc giám định với những người tham gia trong quá trình liên quan đến việc tiến hành giám định.

Оптимизация заключения судебного эксперта - (tối ưu hóa trong kết luận của giám định viên tư pháp), (ср. лат. optimum - наилучший) - изложение заключения эксперта в

лаконичной форме, где в концентрированном виде представлены результаты исследования и выводы, отвечающие условиям полноты, объективности, всесторонности и достоверности исследования - *trình bày kết luận giám định dưới hình thức ngắn gọn, trong đó kết quả nghiên cứu và kết luận được trình bày dưới dạng tập trung đáp ứng các điều kiện đầy đủ, khách quan, toàn diện và tin cậy của nghiên cứu.*

Основания назначения экспертизы - (cơ sở để trung cầu giám định) - устанавливаемое лицом или органом, назначившим экспертизу, наличие в сложившейся ситуации потребности (или необходимости по закону) разрешить вопрос с использованием специальных знаний и исследований в форме экспертизы - *được thành lập bởi người hoặc cơ quan chỉ định trung cầu giám định, sự hiện diện trong tình hình hiện tại của nhu cầu (hoặc sự cần thiết của pháp luật) để giải quyết vấn đề bằng cách sử dụng kiến thức chuyên môn và nghiên cứu dưới hình thức giám định.*

Основания производства экспертизы - (cơ sở để tiến hành giám định) - постановление (определение) о назначении экспертизы и (в экспертных учреждениях) дополнительно к нему письменное

распоряжение руководителя учреждения (его структурного подразделения), переданное сотруднику экспертного учреждения вместе с материалами дела (объектами экспертизы) - *một nghị quyết (phán quyết) về việc chỉ định trung cầu giám định và (trong các tổ chức giám định), ngoài ra, một lệnh bằng văn bản của người đứng đầu tổ chức (đơn vị cơ cấu của nó), chuyển cho cán bộ của tổ chức giám định cùng với các tài liệu vụ án (đối tượng giám định).*

Оценка различия (совпадения) признаков (совокупности признаков) - (đánh giá sự khác biệt (khớp) dấu hiệu (bộ dấu hiệu)) - процесс установления значения (и меры значения) различия (совпадения) признака (совокупности признаков), завершающийся суждением о наличии и достаточности оснований для выводов об индивидуальности, тождестве или различии исследуемых объектов, их диагностировании, классификации - *quá trình xác lập giá trị (và thước đo giá trị) của sự khác biệt (trùng hợp) của một đặc tính (tập hợp các đặc tính), kết thúc bằng nhận định về sự hiện diện và đủ cơ sở để kết luận về tính cá biệt, đồng dạng hoặc sự khác biệt của đối tượng được nghiên cứu, chẩn đoán, phân loại của chúng.*

Ответственность судебного эксперта - (trách nhiệm của giám định viên tư pháp) - юридическая ответственность эксперта за невыполнение или ненадлежащее выполнение своих процессуальных обязанностей - *trách nhiệm pháp lý của một giám định viên đối với việc không hoàn thành hoặc thực hiện không đúng các nhiệm vụ tố tụng của mình.*

Отличительный признак - (dấu hiệu, thuộc tính đặc biệt) - дифференцирующий признак, рассматриваемый как признак, придающий качественную или количественную определенность отдельно взятому состоянию данного объекта (единичного объекта, множества объектов), сравниваемого с другим - *một đặc điểm khác biệt, được coi là một đặc điểm cho phép xác định tính chất hoặc định lượng đối với trạng thái được lấy riêng của một đối tượng nhất định (một đối tượng, một tập hợp các đối tượng) so với đối tượng khác.*

Отрицательный вывод (заключения) эксперта - (kết luận phủ định của giám định viên) - вывод эксперта, в котором отрицается существование факта, по поводу которого перед экспертом поставлен определенный вопрос - *kết luận của một giám định viên, phủ nhận sự tồn tại*

của một thực tế mà một câu hỏi nhất định được đặt ra cho giám định.

Оценка вывода (заключения) эксперта - (đánh giá kết luận của giám định viên): 1) процесс проверки относимости, допустимости и достоверности вывода (заключения) эксперта; 2) процесс определения форм (способов, путей) использования вывода (заключения) эксперта в доказывании по делу - *1) quá trình kiểm tra mức độ phù hợp, khả năng chấp nhận và độ tin cậy của kết luận giám định; 2) quy trình xác định các hình thức (phương pháp, cách thức) sử dụng kết luận (kết luận) giám định trong việc chứng minh vụ án.*

Организационное обеспечение экспертной деятельности - (hỗ trợ tổ chức cho các hoạt động giám định) - комплекс мероприятий по созданию оптимальных условий для производства судебных экспертиз; включает в себя правовые, кадровые, технические, хозяйственные и др. вопросы - *tập hợp các biện pháp nhằm tạo điều kiện tối ưu cho việc tiến hành giám định tư pháp; bao gồm các vấn đề pháp lý, nhân sự, kỹ thuật, kinh tế và các vấn đề khác.*

Одородологическая экспертиза - (giám định mùi) - экспертиза, использующая обонятельный аппарат служебно-розыскных собак в

качестве естественного биодетектора; основывается на индивидуальности и относительной устойчивости запаховых характеристик человека и иных носителей запаховой информации (наркотики, взрывчатые вещества и др.); определяется видом объектов и характером задач – *giám định bằng cách sử dụng thiết bị khứu giác của chó nghiệp vụ như một máy dò sinh học tự nhiên; dựa trên tính cá nhân và tính ổn định tương đối của các đặc điểm mùi của một người và những người mang thông tin về mùi khác (ma túy, chất nổ, v.v.); được xác định bởi loại đối tượng và bản chất của nhiệm vụ.*

Определение о назначении (судебной) экспертизы - (quyết định trung cầu giám định) - процессуальный документ, содержащий решение, принятое судом о назначении судебной экспертизы, в котором указываются основания для назначения экспертизы, Ф.И.О. эксперта или наименование экспертного учреждения; вопросы, поставленные перед экспертом, и объекты, материалы, предоставляемые в распоряжение эксперта. Определение о назначении судебной экспертизы выносится в совещательной комнате - *văn bản tố tụng có quyết định của Tòa án về việc chỉ định trung cầu giám định*

tu pháp, trong đó nêu rõ căn cứ chỉ định trung cầu giám định, họ và tên giám định viên hoặc tên của một tổ chức giám định; các câu hỏi đặt ra cho giám định viên và các đối tượng, tài liệu được cung cấp cho giám định viên. Quyết định chỉ định trung cầu giám định tu pháp được đưa ra tại phòng nghị án.

Палата Экспертов (НП "Экспертная Палата") - (phòng các giám định viên) - некоммерческое партнерство, объединяющее на профессиональной основе организации и учреждения, а также иных экспертов, работающих в сфере судебной экспертизы. Целью партнерства является координация и поддержка деятельности негосударственных судебных экспертов (правовое, методическое и информационное обеспечение) - *quan hệ đối tác phi lợi nhuận tập hợp các tổ chức và cơ sở trên cơ sở chuyên nghiệp, cũng như các giám định viên khác làm việc trong lĩnh vực khoa học giám định tu pháp. Mục đích của quan hệ đối tác là phối hợp và hỗ trợ hoạt động của các giám định viên tu pháp ngoài nhà nước (hỗ trợ pháp lý, phương pháp luận và thông tin).*

Паспортизация экспертных методик - (chứng nhận phương pháp giám định) - деятельность, направляемая межведомственным координационным советом в области

судебной экспертизы, по организации единства в систематизации и стандартизации экспертных методик - *hoạt động do hội đồng phối hợp liên ngành trong lĩnh vực giám định tư pháp chỉ đạo để tổ chức thống nhất trong việc hệ thống hóa, chuẩn hóa phương pháp giám định.*

Первичная экспертиза - (giám định ban đầu) - экспертиза данного рода, вида и подвида, впервые проведенная по делу для разрешения вопросов, интересующих следователя (суд) - *giám định loại, các loại và phân loại này, được thực hiện lần đầu tiên trong vụ án để giải quyết các vấn đề mà điều tra viên (tòa án) quan tâm.*

Повод назначения экспертизы - (nguyên nhân trưng cầu giám định): 1) усмотрение следователя (суда); 2) наличие ходатайств участников процесса; 3) указание прокурора (или суда второй инстанции) на необходимость назначения экспертизы; 4) обязательное условие, предусмотренное законом (в уголовном процессе) или договором (в гражданском, арбитражном процессах) - *1) quyết định của điều tra viên (tòa án); 2) sự hiện diện của các kiến nghị từ những người tham gia tố tụng; 3) chỉ dẫn của công tố viên (hoặc tòa án sơ thẩm) về sự cần thiết phải giám định; 4) điều kiện tiên quyết do*

luật quy định (trong tố tụng hình sự) hoặc theo thỏa thuận (trong tố tụng dân sự, trọng tài).

Повторная экспертиза - (giám định lại) - экспертиза тех же объектов для решения тех же вопросов, ответы на которые были даны первичной экспертизой, проводимая ввиду сомнений в правильности и (или) обоснованности вывода (заключения) эксперта, а также при наличии противоречий в выводах эксперта или разногласий между экспертами, проводившими экспертизу комиссионное (комплексно) – *giám định các đối tượng giống nhau để giải quyết các vấn đề giống nhau, các câu trả lời được đưa ra bởi cuộc giám định sơ cấp, được thực hiện do nghi ngờ về tính đúng đắn và (hoặc) tính hợp lệ của kết luận (kết luận) của giám định, cũng như có mâu thuẫn trong kết luận giám định hoặc ý kiến không thống nhất giữa các giám định viên thực hiện giám định (phức tạp).*

Подвид экспертизы - (tiểu loại giám định) - подсистема вида экспертизы, отличающаяся своеобразной группой задач, характерной для предмета данного вида экспертизы, и комплексами методов исследования. При этом общей структурой классификационной системы судебных экспертиз является: класс -

род - вид – подвид - *một hệ thống con của loại hình giám định, được phân biệt bởi một nhóm nhiệm vụ đặc biệt đặc trưng của đối tượng của loại hình giám định này, và phức hợp của các phương pháp nghiên cứu. Đồng thời, cấu trúc chung của hệ thống phân loại giám định tư pháp là: lớp - chi - loài - loài phụ.*

Подготовительная стадия экспертного исследования - (giai đoạn chuẩn bị nghiên cứu giám định) - первая стадия экспертного исследования, в ходе которой происходит ознакомление с основанием производства экспертизы и представленными следователем (судом) материалами дела - *giai đoạn đầu của nghiên cứu giám định, trong đó có sự làm quen về cơ sở để tiến hành trưng cầu giám định và các tài liệu vụ án do điều tra viên (tòa án) trình bày.*

Подготовка материалов для экспертизы - (chuẩn bị tài liệu, vật liệu để giám định) - система процессуальных и технических действий по сбору, подготовке и оформлению необходимых для проведения экспертизы материалов (вещественных доказательств, документов, образцов, исходных данных) - *đối tượng của nghiên cứu giám định - hệ thống các hành động tổ tụng và kỹ thuật để thu thập, chuẩn bị và thực hiện các tài liệu cần thiết cho việc giám định (vật chứng, tài liệu, mẫu,*

dữ liệu ban đầu) - đối tượng nghiên cứu giám định.

Подготовка экспертов (судебных) - (sự chuẩn bị, giai đoạn chuẩn bị của các giám định viên) - важный элемент воспроизводства категории судебных экспертов. Сложный многоцелевой процесс, призванный обеспечить высокий профессионализм экспертов, добросовестное отношение к делу и, как результат этих составляющих, дачу объективных, полных, достоверных экспертных заключений - *một yếu tố quan trọng trong việc tái tạo hạng mục của các giám định tư pháp. Một quy trình đa năng phức tạp được thiết kế để đảm bảo tính chuyên nghiệp cao của các giám định viên, thái độ tận tâm với trường hợp và kết quả của các thành phần này là việc cung cấp các kết luận giám định khách quan, đầy đủ và đáng tin cậy.*

Подзадача экспертного исследования - (tiểu nhiệm vụ của nghiên cứu giám định) - предусмотренная методикой производства экспертизы частная задача, разрешение которой является необходимым элементом для решения задачи конкретного экспертного исследования - *nhiệm vụ cụ thể được xem xét bởi phương pháp luận giám định, giải pháp của nó là một*

yếu tố cần thiết để giải quyết vấn đề của một nghiên cứu giám định cụ thể.

Подписка (судебного) эксперта - (đăng ký của giám định viên tư pháp) - предусмотренное процессуальным законом удостоверение экспертом того факта, что он предупрежден (следователем, руководителем экспертного учреждения по поручению следователя, суда) об уголовной ответственности за дачу заведомо ложного заключения и ему разъяснены его права и обязанности - *xác nhận của người giám định, theo quy định của pháp luật tố tụng, về việc (do Điều tra viên, người đứng đầu cơ quan giám định thay mặt Điều tra viên, Tòa án) cảnh cáo trách nhiệm hình sự về tội cố ý đưa ra kết luận giám định sai trái và các quyền và nghĩa vụ của giám định viên.*

Пожарно-техническая экспертиза - (giám định kỹ thuật cháy) - род инженерно-технической экспертизы, предметом которого являются фактические данные о месте и причине возникновения и распространения пожара, а задачи пожарно-технической экспертизы - установление очага пожара, причины пожара, путей его распространения и других связанных с этим обстоятельств - *loại giám định kỹ thuật, đối tượng của nó là dữ liệu thực*

tế về địa điểm và nguyên nhân xảy ra và lan rộng của đám cháy, và nhiệm vụ của giám định kỹ thuật - cháy là xác định nguồn gốc của đám cháy, nguyên nhân của đám cháy, các cách lây lan của nó và các trường hợp liên quan khác.

Положительный вывод (заключение) эксперта - (kết luận khẳng định (kết luận) của giám định viên) - категорический или вероятный вывод (заключение) эксперта, в котором утверждается существование (или возможность существования) факта, по поводу которого перед экспертом поставлен определенный вопрос - *kết luận phân loại hoặc có thể xảy ra (kết luận) của một giám định, khẳng định sự tồn tại (hoặc khả năng tồn tại) của một thực thể mà một câu hỏi nhất định được đặt ra cho giám định viên.*

Постановление о назначении (судебной) экспертизы - (quyết định trưng cầu giám định) - процессуальный документ, содержащий решение, принятое лицом, производящим дознание, следователем, прокурором, о назначении судебной экспертизы; фамилию эксперта или наименование учреждения, в котором должна быть проведена экспертиза; вопросы, поставленные перед экспертом, и материалы, предоставляемые в распоряжение эксперта - *văn bản tố*

tụng có quyết định điều tra viên sơ bộ, điều tra viên, kiểm sát viên về việc chỉ định trung cầu giám định tư pháp; tên của giám định viên hoặc tên của cơ sở mà cuộc giám định sẽ được thực hiện; các câu hỏi đặt ra cho giám định viên và các tài liệu có sẵn chuyển cho giám định viên.

Portретная экспертиза (судебная) - (giám định chân dung) - род криминалистической экспертизы, назначаемой в целях установления тождества (различия) лица по его фотоизображению или иному материальному объективному отображению признаков его внешности. Отождествляют живых лиц, трупы. Объектами исследования портретной экспертизы являются: фотоснимки лица, видео- и кинокадры, череп, посмертная маска, рентгенограмма головы - *loại giám định điều tra hình sự được quy định để xác định danh tính (sự khác biệt) của một người bằng hình ảnh chụp của người đó hoặc hiển thị khách quan vật chất khác về các dấu hiệu ngoại hình của người đó. Xác định người sống, xác chết. Đối tượng nghiên cứu của giám định chân dung là: ảnh chụp khuôn mặt, khung hình video và phim, hộp sọ, mặt nạ, chụp X-quang đầu.*

Поручение экспертизы - (ủy thác giám định) - процессуальное действие: 1) осуществляемый

следователем при назначении экспертизы выбор конкретного исполнителя экспертного исследования (физического лица или экспертного учреждения), передача ему соответствующих материалов. В случае производства экспертизы вне экспертного учреждения следователь (суд) вначале удостоверяется в личности сведущего лица, его компетентности, указывает в постановлении (определении) о назначении экспертизы, кому поручается ее производство; 2) осуществляемый руководителем экспертного учреждения выбор конкретного исполнителя экспертного исследования и передача ему соответствующих материалов. - *hành động tố tụng: 1) lựa chọn người thực hiện nghiên cứu giám định cụ thể (cá nhân hoặc tổ chức giám định), do điều tra viên thực hiện khi chỉ định trung cầu giám định và chuyển tài liệu liên quan cho giám định viên. Trong trường hợp giám định bên ngoài tổ chức giám định, điều tra viên (Tòa án) xác nhận trước tiên về danh tính của người có hiểu biết, năng lực của người đó, nêu rõ trong nghị quyết định về việc chỉ định trung cầu giám định người được ủy thác tiến hành giám định; 2) bởi người đứng đầu tổ chức giám định, việc lựa chọn một người thực hiện cụ thể của nghiên*

cứu giám định và chuyển giao các tài liệu liên quan cho giám định viên.

Почвоведческая экспертиза - (giám định thổ nhưỡng) - вид судебно-биологической экспертизы, предметом которого является установление фактических данных о пребывании людей, животных, предметов на определенном участке местности; объектом почвоведческой экспертизы является почва или почвенные наслоения на предметах - *loại hình giám định sinh học tư pháp, đối tượng là việc thiết lập dữ liệu thực tế về sự hiện diện của con người, động vật, đồ vật trong một khu vực địa hình nhất định; bởi đối tượng của giám định thổ nhưỡng là đất hoặc các lớp đất trên các đối tượng.*

Почерковедческая экспертиза (судебная) - (giám định tư pháp chữ viết) - род криминалистической экспертизы, предметом которого является установление фактических данных при идентификационных или диагностических исследованиях рукописных текстов (буквенных, цифровых, подписей) с целью отождествления исполнителя текста и (или) определения условий выполнения рукописи - *một loại giám định điều tra hình sự, đối tượng của nó là việc thiết lập dữ liệu thực tế trong quá trình xác định hoặc nghiên cứu chẩn đoán các văn bản viết tay (chữ cái,*

kỹ thuật số, chữ ký) để xác định người thực hiện văn bản và (hoặc) xác định các điều kiện để thực hiện của bản thảo.

Права эксперта - (các quyền của giám định viên) - совокупность нормативных положений, призванных обеспечить оптимальные условия для производства экспертизы, отвечающей требованиям полноты исследования, ее объективности и достоверности заключения эксперта - *một tập hợp các quy định pháp luật được thiết lập để cung cấp các điều kiện tối ưu cho việc tạo ra một cuộc giám định đáp ứng các yêu cầu về tính hoàn chỉnh của nghiên cứu, tính khách quan của nó và độ tin cậy trong kết luận giám định.*

Правило сопоставимости (сравнимости) в судебной экспертизе - (nguyên tắc so sánh trong giám định tư pháp) - основное правило, позволяющее сопоставлять (сравнивать) только объекты, каждому из которых присущ один и тот же признак (совокупность признаков) - *quy tắc cơ bản cho phép chỉ so sánh các đối tượng, mỗi đối tượng có cùng một tính năng (tập hợp các tính năng).*

Право судебного эксперта на инициативу - (quyền sáng kiến của giám định viên tư pháp) - предусмотренное законом право судебного эксперта указать в своем

заклучении на имеющие значение для дела обстоятельства, по поводу которых ему не были заданы соответствующие вопросы, указать на более конкретную форму фактов, по поводу которых следователем (судом) поставлен вопрос в общей форме (например, установление тождества (идентичности) объекта, когда следователем (судом) сформулирован вопрос о его групповой принадлежности), а также сообщить о выявленных в процессе исследования новых, не указанных в соответствующем вопросе аспектах фактов - *quyền của một giám định viên tư pháp, theo quy định của pháp luật, cho biết theo quan điểm của mình về các tình tiết liên quan đến vụ án, về những trường hợp mà giám định viên không được hỏi những câu hỏi thích hợp, để chỉ ra một dạng sự kiện cụ thể hơn mà điều tra viên (tòa án) đưa ra câu hỏi ở dạng tổng quát (ví dụ, việc thiết lập tính đồng nhất (tính định dạng) của đối tượng, khi điều tra viên (tòa án) đưa ra câu hỏi về mối quan hệ của nhóm thuộc tính, cũng như báo cáo về các khía cạnh mới của sự kiện được xác định trong quá trình nghiên cứu không được chỉ định trong câu hỏi liên quan.*

Предмет судебной экспертизы - (đối tượng của giám định viên tư pháp) - информация, отраженная в материальных носителях, которые

представлены в качестве объектов исследования, осуществляемого на основе соответствующих специальных знаний для решения диагностических, классификационных, идентификационных экспертных задач, конкретизированных вопросами, поставленными перед экспертом, а также применяемые для этого методы и экспертные методики - *thông tin phản ánh trong vật mang thông tin, được trình bày như đối tượng nghiên cứu, được thực hiện trên cơ sở kiến thức chuyên môn có liên quan để giải quyết các nhiệm vụ chẩn đoán, phân loại, xác định giám định, cụ thể hóa bằng các câu hỏi đặt ra cho giám định viên, cũng như các phương pháp và kỹ thuật giám định. được sử dụng cho việc tiến hành giám định.*

Председатель экспертной комиссии - (chủ tịch hội đồng giám định) - один из членов комиссии экспертов (одной или разных специальностей), сформированной для производства конкретной экспертизы (повторной или особо сложной). Является организатором заседаний комиссии и проведения экспертизы. Никакими преимуществами в процессуальном плане перед другими членами комиссии не обладает - *một trong những thành viên của ủy ban gồm các*

giám định viên (thuộc một hoặc các chuyên ngành khác nhau), được thành lập để thực hiện một cuộc giám định cụ thể (lập đi lập lại hoặc đặc biệt phức tạp). Chủ tịch hội đồng giám định là người tổ chức các cuộc họp của ủy ban và cuộc giám định. Chủ tịch hội đồng giám định không có bất kỳ lợi thế nào về mặt thủ tục so với các thành viên khác của ủy ban.

Преобразование признаков - (chuyển đổi các dấu hiệu, thuộc tính)

- процесс изменения данных при переходе от одной формы представления признаков объекта в другую, т.е. переход от одной системы представления признаков к другой, заранее определенной. Чаще всего такое преобразование осуществляется при переходе от системы качественного описания признаков к количественной характеристике - quá trình thay đổi dữ liệu trong quá trình chuyển đổi từ một dạng biểu diễn các tính năng của đối tượng sang dạng khác, tức là chuyển từ một hệ thống trình bày các dấu hiệu sang một hệ thống khác, đã được xác định trước. Thông thường, sự chuyển đổi như vậy được thực hiện trong quá trình chuyển đổi từ hệ thống mô tả định tính các đặc trưng sang một đặc trưng định lượng.

Прием - (phương pháp) - отдельное действие (операция),

посредством которого в ходе решения вопроса достигается промежуточный результат. Прием является элементом метода (способа) решения задачи конкретного экспертного исследования - một hành động (hoạt động) riêng biệt mà qua đó đạt được kết quả trung gian trong quá trình giải quyết vấn đề. Phương pháp là một yếu tố của cách thức (biện pháp) để giải quyết vấn đề của một nghiên cứu giám định cụ thể.

Признак - (dấu hiệu, thuộc tính) - выразитель свойства объекта (в теории познания - знак, примета вещи), используемый в процессе экспертного исследования (идентификационного, диагностического, классификационного) – biểu hiện của thuộc tính của một vật (trong lý luận nhận thức, một dấu hiệu, một điểm báo của một sự vật) được sử dụng trong quá trình nghiên cứu giám định (xác định, chẩn đoán, phân loại).

Признак (признаки) внешности - (các dấu hiệu bên ngoài) - характеристика тела человека, его части, главным образом - лица (головы) и его элементов с целью индивидуализации человека для его последующего отождествления - đặc điểm của cơ thể con người, bộ phận của nó, chủ yếu là khuôn mặt (đầu) và các

yếu tố của nó với mục đích cá nhân hóa một người để nhận dạng sau này.

Причинная связь, устанавливаемая экспертом - (mối liên hệ nhân quả, được thiết lập bởi giám định viên) - генетическая связь между причиной и следствием, отражает изменения свойств и состояния объектов и их систем во времени и пространстве, в том числе в результате имевшего место события (преступления) - *mối quan hệ di truyền giữa nguyên nhân và kết quả, phản ánh những thay đổi về thuộc tính và trạng thái của các đối tượng và hệ thống của chúng theo thời gian và không gian, bao gồm cả kết quả của một sự kiện (tội phạm) đã xảy ra.*

Проверяемый объект - (khách thể, đối tượng kiểm tra) - исследуемый объект, относительно которого выдвинута следственная версия о причастности к расследуемому событию. Проверяемым объектом может быть человек, транспортное средство, орудие преступления и т.п. - *đối tượng được nghiên cứu, liên quan đến phiên bản điều tra về sự liên quan đến sự kiện đang được điều tra. Đối tượng bị kiểm tra có thể là người, phương tiện, công cụ phạm tội và v.v.*

Прогностические экспертные задачи - (Nhiệm vụ dự đoán giám định) - обусловлены установлением

пространственно-временного развития материального события в будущем, основанного на систематизированном знании об имевших место событиях. П.з. делят на собственно-прогностические и производно-прогностические - *hình thành do sự phát triển không gian - thời gian của một sự kiện vật chất trong tương lai, dựa trên kiến thức có hệ thống về các sự kiện đã diễn ra. Nhiệm vụ dự đoán giám định được chia thành dự đoán thích hợp và dự đoán phái sinh.*

Производные вещественные доказательства - (vật chứng thứ sinh, phái sinh) - принятое наименование производных носителей информации: копий вещественных доказательств и следов, отпечатков, отпечатков, слепков, фотоснимков и т.д. - *tên được chấp nhận của vật chứng phái sinh: bản sao của bằng chứng vật chất và dấu vết, bản in, phôi, ảnh và v.v.*

Производство экспертизы - (tiền hành giám định) - 1) система процессуальных действий, совершаемых в целях получения заключения эксперта как доказательства. Включает назначение экспертизы, подготовку материалов и ее проведение; 2) деятельность эксперта (комиссии экспертов), состоящая в исследовании, в ходе которого разрешаются задачи,

изложенные в постановлении (определении) о назначении экспертизы, и завершающаяся формулированием вывода (заключения) - 1) *một hệ thống các hoạt động tổ tụng được thực hiện để lấy kết luận giám định làm bằng chứng. Bao gồm việc chỉ định trung cầu giám định, chuẩn bị tài liệu và thực hiện nó; 2) hoạt động của một giám định viên (ủy ban giám định), bao gồm việc nghiên cứu, trong đó các nhiệm vụ đặt ra trong nghị quyết định về chỉ định trung cầu giám định được giải quyết và kết thúc bằng việc xây dựng một kết luận giám định.*

Промежуточная цель экспертизы (экспертного исследования) - (mục đích trung gian của giám định) - предполагаемый результат стадии экспертного исследования или действия эксперта, на установление (получение) которого это действие направлено - *kết quả mong đợi của giai đoạn nghiên cứu giám định hoặc hành động của giám định viên, để thiết lập (thu được) mục tiêu của hành động này.*

Профилактические рекомендации - (hướng dẫn phòng ngừa) - 1) уведомление об обстоятельствах, способствовавших совершению преступления (правонарушения), установленных с применением специальных

экспертных познаний, или вывод (заключение), включающий предлагаемые экспертом меры по устранению обстоятельств, способствовавших совершению преступлений (правонарушений); 2) составленное на основе обобщений экспертной, следственной и судебной практики или проведенных научных исследований сообщение о выявленных обстоятельствах, способствующих совершению преступлений (правонарушений), и возможных мерах по устранению этих обстоятельств - 1) *thông báo về các tình huống góp phần vào việc thực hiện tội phạm (vi phạm pháp luật), được thiết lập với việc sử dụng kiến thức chuyên môn, hoặc kết luận, bao gồm các biện pháp do một giám định viên đề xuất để loại bỏ các tình huống góp phần vào việc thực hiện tội phạm (vi phạm pháp luật); 2) báo cáo được biên soạn trên cơ sở khái quát thực tiễn giám định, điều tra và tư pháp hoặc thực hiện nghiên cứu khoa học về các tình tiết được nêu ra có lợi cho việc thực hiện tội phạm (vi phạm pháp luật), và các biện pháp có thể để loại bỏ các tình huống này.*

Процессуальная форма профилактической деятельности эксперта - (hình thức tổ tụng hoạt động phòng ngừa của giám định viên) - решение задач профилактического

содержания (профилактические рекомендации) в процессе экспертного исследования с отражением в заключении эксперта - *giải quyết các vấn đề về phòng ngừa (khuyến nghị phòng ngừa) trong quá trình nghiên cứu giám định với phần ảnh trong kết luận giám định.*

Психофизиологическая характеристика личности судебного эксперта - (đặc điểm tâm sinh lý nhân thân của một giám định viên tư pháp) - качества, необходимые судебному эксперту как профессиональные - *những phẩm chất cần thiết của một giám định viên tư pháp như một người chuyên nghiệp.*

Руководитель экспертного учреждения (подразделения) - (lãnh đạo cơ quan giám định) - лицо, осуществляющее руководство экспертного учреждения и в силу этого реализующее процессуальные, организационные и управленческие функции - *một người lãnh đạo một tổ chức giám định và nhờ đó, thực hiện các chức năng tổ tụng, tổ chức và quản lý.*

Различие - (phân biệt) - выявленное сравнением отношение несовместимости, неравенства между минимум двумя объектами (совокупностями их признаков), разновременными состояниями, родами или группами объектов, обусловленное тем, что один из них

обладает признаками (совокупностью признаков), отсутствующими у другого тождества единичного объекта - *được bộc lộ bằng cách so sánh, mối quan hệ không tương thích, bất bình đẳng giữa ít nhất hai đối tượng (tập hợp các thuộc tính của chúng), trạng thái của các thời điểm, chi hoặc nhóm đối tượng khác nhau, do thực tế là một trong số chúng có các đặc điểm (tập hợp các thuộc tính) vắng mặt trong đặc tính khác của một đối tượng.*

Распознавание - (nhận dạng, nhận diện) - процесс выделения объекта из категории иных, промежуточная стадия идентификационного, диагностического или классификационного экспертного исследования; категория теории судебной экспертизы как отражение теории распознавания образов - *quá trình phân biệt một đối tượng với loại của những đối tượng khác, một giai đoạn trung gian của nghiên cứu giám định định dạng, chẩn đoán hoặc phân loại; phạm trù của lý thuyết giám định tư pháp như một sự phản ánh của lý thuyết nhận dạng mẫu.*

Расхождение выводов - (phân biệt các kết luận) - различие выводов: а) различных экспертов при производстве комиссионной (комплексной) экспертизы; б) различных экспертиз (первичной и

повторной, 2-й и 3-й повторной и т.п.) - sự khác biệt về kết luận: a) các giám định khác nhau trong việc thực hiện một giám định (phức tạp); b) các giám định khác nhau (sơ cấp và lặp lại, lặp lại lần thứ 2 và thứ 3 và v.v.).

Регистрация

криминалистическая - (đăng ký điều tra hình sự) - система учета различных объектов (живые лица, трупы, без вести пропавшие, угнанные транспортные средства и т.п.), осуществляемого с целью их розыска и отождествления дактилоскопической регистрации - hệ thống thống kê các đối tượng khác nhau (người sống, xác chết, người mất tích, phương tiện bị đánh cắp và v.v.), được thực hiện với mục đích truy tìm các đối tượng và xác định đăng ký dấu vân tay.

Решение вопроса, поставленного перед экспертом - (giải quyết vấn đề, đặt ra trước giám định viên) - 1) осуществляемый согласно системе определенных правил (алгоритму решения задачи конкретного экспертного исследования), зафиксированной в методике экспертизы, или вырабатываемый самим экспертом в ходе исследования процесс поиска ответа на вопрос, поставленный эксперту, т.е. само экспертное исследование; 2) результат этого процесса - вывод (заключение)

эксперта. - 1) được thực hiện theo một hệ thống các quy tắc nhất định (một thuật toán để giải quyết vấn đề của một nghiên cứu giám định cụ thể), cố định trong phương pháp giám định hoặc quá trình tìm kiếm câu trả lời cho một câu hỏi đặt ra cho một giám định viên trong quá trình nghiên cứu, tức chính là nghiên cứu giám định; 2) kết quả của quá trình này là kết luận giám định.

Реконструкция экспертная - (giám định tái tạo) - как метод познания - условие, задача или процесс экспертного исследования по восстановлению первоначального вида, состояния, облика объекта по следам, оставшимся на месте преступления; разновидность моделирования - như một phương pháp nhận thức - điều kiện, nhiệm vụ hoặc quá trình nghiên cứu của giám định để khôi phục lại hình dáng, tình trạng, diện mạo ban đầu của đối tượng trên dấu vết để lại tại hiện trường vụ án; loại mô hình.

Род объекта - (loại khách thể) - обобщенное название классификационных подразделений (род, вид, сорт, марка, артикул и т.п.) и соответствующих им понятий, принятых и используемых экспертами в ходе исследования обозначаемых этими названиями множеств объектов - tên khái quát của các phân loại (chi, loài, giống, nhãn

hiệu, vật phẩm và v.v.) và các khái niệm tương ứng, được các giám định viên chấp nhận và sử dụng trong quá trình nghiên cứu các nhóm đối tượng được chỉ định bởi các tên này.

Род экспертизы - (loại giám định) - подмножество экспертиз определенного класса, выделяемое по общим для них предмету, объектам, задачам и методикам экспертного исследования и соответствующей отрасли науки о судебной экспертизе - *tập hợp các giám định của một lớp nhất định, được phân bổ cho một chủ đề chung, các đối tượng, nhiệm vụ và phương pháp nghiên cứu giám định và ngành khoa học tương ứng về khoa học giám định tư pháp.*

Родовая принадлежность - (thuộc tính gốc) - принадлежность объекта к множеству, именуемому в теории и практике судебной экспертизы родом (см. род объекта). Родовая принадлежность может быть одинаковая и различная - *thuộc tính gốc của một vật đối với một tập hợp được gọi là một loại trong lý luận và thực tiễn giám định pháp y. Thuộc tính gốc có thể giống nhau hoặc khác nhau.*

Родовой (групповой) признак - (đặc điểm chung (nhóm)) - признак, присущий любому объекту, входящему в некоторое множество - род или группу - *một đặc điểm vốn có trong bất kỳ đối tượng nào được bao*

gồm trong một tập hợp nhất định - một loại hoặc một nhóm.

Сведущее лицо - (chuyên gia hay giám định viên) - лицо, обладающее специальными знаниями и вызываемое следователем (судом) для участия в уголовном, гражданском, арбитражном процессе в качестве специалиста или эксперта - *một người có kiến thức chuyên môn và được điều tra viên (tòa án) triệu tập để tham gia tố tụng hình sự, dân sự, trọng tài với tư cách là một chuyên gia hoặc giám định viên.*

Свободные образцы - (mẫu tự do) - образцы для сравнения, выполненные вне связи с расследуемым уголовным делом - *mẫu để so sánh được thực hiện nằm ngoài liên quan đến vụ án hình sự đang điều tra.*

След материальный - (dấu vết vật chất) - отображение морфологических особенностей внешнего строения объекта, имеющего устойчивые пространственные границы, или отображение механизма следообразования (например, следы крови) - *hiển thị các đặc điểm hình thái của cấu trúc bên ngoài của một vật thể có ranh giới không gian ổn định hoặc hiển thị cơ chế hình thành dấu vết (ví dụ: dấu vết của máu).*

Следовоспринимающий объект - (đối tượng dấu vết ghi nhận) - объект, отразивший признаки внешнего строения (структуры) слеодообразующего объекта или механизм слеодообразования. В зависимости от характера следа может именоваться объектом – следоносителем - *một đối tượng phản ánh các dấu hiệu về cấu tạo (cấu trúc) bên ngoài của đối tượng hình thành dấu vết hoặc cơ chế hình thành dấu vết. Tùy theo tính chất của dấu vết, có thể gọi nó là đối tượng - điều tra viên.*

Система государственных судебно-экспертных учреждений - (hệ thống các cơ quan giám định nhà nước) - организационно и управленчески созданные системы государственных судебно-экспертных учреждений по ведомствам - *hệ thống cơ quan giám định tư pháp nhà nước được tạo ra về mặt tổ chức và quản lý bởi các bộ phận.*

Системный подход к экспертизе - (phương pháp tiếp cận hệ thống tới giám định) - подход в экспертных исследованиях, предполагающий использование взаимосвязей представлений, понятий, идей, норм, подчиненных какому-либо руководящему принципу, обуславливающему определенную организацию экспертных действий, порядок

экспертного исследования - *phương pháp tiếp cận trong nghiên cứu giám định, liên quan đến việc sử dụng các kết nối với nhau của các đại diện, khái niệm, ý tưởng, chuẩn mực, tuân theo một số nguyên tắc hướng dẫn xác định một tổ chức nhất định các hành động của hoạt động giám định, trình tự của nghiên cứu giám định.*

След времени - (dấu vết thời gian) - изменения в живой или неживой природе, вовлеченные в сферу деятельности субъекта по совершению и развитию преступления (действия), которые отражают момент времени, длительность и последовательность протекания определенных процессов, явлений или их фаз, периодов - *những thay đổi về bản chất hữu hình hoặc vô hình liên quan đến phạm vi hoạt động của chủ thể trong quá trình thực hiện và phát triển tội phạm (hành động), phản ánh thời điểm, thời gian và trình tự của một số quá trình, hiện tượng hoặc thời kỳ, giai đoạn của chúng.*

След в судебной экспертизе - (dấu vết trong giám định tư pháp) отражение (отображение) внешних свойств (признаков) строения или (и) структуры отображаемого объекта, а также механизма отражения (отображения) в отображающем объекте, позволяющее судить о свойствах самого объекта и

механизма отображения - *phản ánh (mô tả) các thuộc tính bên ngoài (tính năng) của cấu trúc và (hoặc) cấu trúc của đối tượng được mô tả, cũng như cơ chế phản ánh (mô tả) trong đối tượng mô tả, cho phép đánh giá các thuộc tính của chính đối tượng và cơ chế mô tả.*

След идеальный - (dấu vết lý tưởng) - отображение объекта, субъекта, изменений среды, события в сознании людей. Результатом такого отображения является мысленный образ (след идеальный), хранящийся в памяти (оперативной, длительной) субъекта - *hiển thị của một đối tượng, chủ thể, thay đổi môi trường, các sự kiện trong tâm trí của con người. Kết quả của việc hiển thị như vậy là (dấu vết lý tưởng) hình ảnh tinh thần được lưu trữ trong bộ nhớ (hoạt động, lâu dài) của chủ thể.*

Следообразование - (hình thành dấu vết) - процесс формирования любого материального отображения события (субъекта, объекта) как процесс изменения свойств воспринимающего объекта вследствие взаимодействия с другим объектом в ходе события - *quá trình hình thành bất kỳ hiển thị vật chất nào của một sự kiện (chủ thể, đối tượng) như một quá trình thay đổi các thuộc tính của một đối tượng tiếp nhận do tương tác với một đối tượng khác trong sự kiện.*

Следообразующий объект - (khách thể, đối tượng hình thành dấu vết): 1) объект, оставивший в момент события свое отражение в другом объекте; 2) объект, оставивший в момент события след на следовоспринимающем объекте в виде - *1) một khách thể mà tại thời điểm xảy ra sự kiện đã để lại hình ảnh phản chiếu của nó trong một vật thể khác; 2) một khách thể mà tại thời điểm xảy ra sự kiện để lại dấu vết trên một vật thể nhận biết dấu vết ở dạng nào đó.*

Случайный признак - (dấu hiệu ngẫu nhiên) - признак, обусловленный разного рода внешними, несущественными факторами, не поддающимися строгому учету - *một dấu hiệu do nhiều loại yếu tố bên ngoài, không đáng kể, không buộc phải thống kê chặt chẽ.*

Собственный признак - (dấu hiệu riêng) - признак, свойственный - *đặc điểm đặc trưng nội tại.*

Совокупность признаков - (tập hợp các dấu hiệu, thuộc tính) - система общих и частных признаков как достаточное основание для выделения объекта из множества, отождествления единичного, решения диагностической или классификационной задачи - *một hệ thống các tính năng chung và riêng làm cơ sở đầy đủ để tách một đối tượng khỏi*

một tập hợp, xác định một đối tượng duy nhất, giải quyết vấn đề chẩn đoán hoặc phân loại.

Совпадение признаков (совокупностей признаков) - (tập hợp các dấu hiệu, thuộc tính) - наличие определенного признака (совокупности признаков) у каждого из минимум двух сравниваемых объектов, дающее наряду с другими основание об однородности (единой групповой принадлежности) или тождестве - *sự hiện diện của một thuộc tính nhất định (tập hợp các thuộc tính) trong mỗi đối tượng trong số ít nhất hai đối tượng được so sánh, cùng với những đối tượng khác, tạo cơ sở cho tính đồng nhất (liên kết nhóm đơn) hoặc đồng nhất.*

Специалист - (chuyên gia) - сведущее лицо, привлекаемое в рамках судопроизводства для оказания содействия следователю в обнаружении и изъятии следов преступления, консультативной и технической помощи следователю, суду. В уголовном процессе специалист обладает правом дачи заключения - *người có thẩm quyền tham gia tố tụng hình sự và dân sự chủ yếu cung cấp tư vấn và hỗ trợ kỹ thuật cho điều tra viên, tòa án. Trong tố tụng hình sự, chuyên gia có quyền đưa ra kết luận.*

Сообщение о невозможности дать заключение - (thông báo về việc không thể đưa ra kết luận) - документ, составляемый экспертом в письменной форме без проведения исследования (экспертизы) в случаях, когда: а) все поставленные вопросы не относятся к компетенции эксперта; б) невозможно решить ни один из вопросов ввиду недостаточности (непригодности) представленных материалов; в) отсутствуют условия для производства экспертизы; г) отсутствуют научно обоснованные данные для решения вопросов. - *tài liệu do giám định viên soạn thảo bằng văn bản mà không tiến hành nghiên cứu (giám định) trong trường hợp: a) tất cả các câu hỏi đặt ra không thuộc thẩm quyền của giám định viên; b) không thể giải quyết được bất kỳ vấn đề nào do tài liệu được đệ trình không đầy đủ (không phù hợp); c) không có điều kiện để tiến hành giám định; d) không có dữ liệu chứng minh khoa học để giải quyết các vấn đề.*

Сопоставимость (сравнимость) объектов - (tính so sánh của khách thể, đối tượng) - близость объектов по определенным, существенным для экспертного исследования параметрам: времени, составу, роду (виду) объекта, условиям генерации и т.п. - *mức độ gần của đối tượng theo các thông số*

nhất định cần thiết cho nghiên cứu giám định: thời gian, thành phần, loại (dạng) của đối tượng, điều kiện phát sinh và v.v.

Сопоставление признаков - (so sánh các dấu hiệu) - технический прием, используемый при сравнительном исследовании объектов экспертизы; заключается в помещении сравниваемых объектов в одно поле зрения или на минимальное расстояние друг от друга; одним из объектов при этом могут быть эталоны, стандарты, модели и т.п. - *một phương pháp kỹ thuật được sử dụng trong nghiên cứu so sánh các đối tượng giám định; bao gồm việc đặt các đối tượng được so sánh trong cùng một trường nhìn hoặc cách nhau một khoảng cách tối thiểu; một trong những đối tượng trong trường hợp này có thể là kim loại, tiêu chuẩn, mô hình và v.v.*

Специализация эксперта - (chuyên môn hóa của giám định viên) - процесс и результат приобретения лицом, имеющим определенное высшее образование и специальную экспертную подготовку, навыков исследования объектов экспертизы определенного рода, вида, подвида (предметная специализация) или (специалиста) - *quá trình và kết quả thu được của một người có trình độ chuyên môn cao và được đào tạo*

chuyên môn đặc biệt, các kỹ năng nghiên cứu các đối tượng kiểm tra của một loại, dạng, phân loại nhất định (chuyên môn hóa) hoặc (một chuyên gia).

Специальная экспертная подготовка - (chuẩn bị giám định đặc biệt) - процесс и результат приобретения лицом, имеющим определенное высшее образование, знаний и навыков в специальной экспертной области для производства экспертиз определенного рода, вида и подвида - *quá trình và kết quả thu được của một người có trình độ chuyên môn cao, kiến thức và kỹ năng trong một lĩnh vực chuyên môn đặc biệt để tiến hành giám định của một loại, dạng và phân loại nhất định.*

Специальность эксперта - (tính chuyên môn của giám định viên) - определяется знаниями теории и методики экспертизы данного рода, вида и подвида, приобретаемыми в ходе специальной подготовки и (или) повышения квалификации - *được xác định bởi kiến thức về lý thuyết và phương pháp giám định của một loại, dạng và phân loại nhất định, có được trong quá trình đào tạo chuyên môn và (hoặc) đào tạo nâng cao.*

Специальные знания - (kiến thức chuyên môn) - профессиональные знания в области науки, техники, искусства или

ремесла, используемые соответствующими сведущими лицами, действующими в уголовном (гражданском, административном, арбитражном) процессах в качестве специалистов или экспертов - *kiến thức chuyên môn trong lĩnh vực khoa học, công nghệ, nghệ thuật hoặc thủ công, được sử dụng bởi những người có thẩm quyền liên quan trong hoạt động tố tụng hình sự (dân sự, hành chính, trọng tài) với tư cách là chuyên gia hoặc giám định viên.*

Специфический признак - (tính năng, dấu hiệu đặc thù) - характерный признак, обладающий большой значимостью. Специфичность признака определяется экспертом на основе знаний о механизме образования признака и опыта производства экспертиз. Измеряется количественно величиной, обратной частоте встречаемости признака - *một tính năng đặc trưng có tầm quan trọng lớn. Tính đặc trưng của đối tượng được giám định xác định trên cơ sở hiểu biết về cơ chế hình thành đối tượng và kinh nghiệm tiến hành giám định. Được đo định lượng bằng nghịch đảo của tần số xuất hiện của tính trạng.*

Срок производства экспертизы - (thời hạn tiến hành giám định) - временной интервал, определяемый для производства

конкретной экспертизы. В государственном судебно-экспертном учреждении, срок определяет руководитель судебно-экспертного учреждения или руководитель структурного подразделения судебно-экспертного учреждения. При непосредственном обращении суда (следователя) к эксперту срок устанавливается по взаимной договоренности - *khoảng thời gian được xác định để tiến hành một giám định cụ thể. Trong cơ sở giám định tư pháp nhà nước, thời hạn được xác định bởi người đứng đầu cơ sở giám định tư pháp hoặc người đứng đầu đơn vị cơ cấu của cơ sở giám định tư pháp. Trong trường hợp tòa án (điều tra viên) kháng nghị trực tiếp với giám định viên, thời hạn được thiết lập theo thỏa thuận của hai bên.*

Стадии экспертного исследования - (các giai đoạn nghiên cứu giám định) - следующие друг за другом во времени основные этапы процесса экспертного исследования, различающиеся своими промежуточными целями, подзадачами экспертного исследования и комплексами средств достижения этих целей, в частности, комплексом методов экспертизы - *nói tiếp nhau theo thời gian, các giai đoạn chính của quá trình nghiên cứu giám định, khác nhau về mục tiêu trung gian,*

nhiệm vụ phụ của nghiên cứu giám định và phức hợp các phương tiện để đạt được các mục tiêu này, đặc biệt là sự phức hợp của các phương pháp giám định.

Стадия аналитическая экспертного исследования - (giai đoạn nghiên cứu giám định phân tích) - стадия экспертного исследования, сущность которой заключается в мысленном или практическом расчленении признаков (свойств) объектов экспертизы, раздельном изучении каждого объекта, его свойств с учетом закономерностей, открытых наукой. Аналитическое исследование проводится с помощью комплекса методов (в частности, инструментальных) - *giai đoạn nghiên cứu giám định, bản chất của nó nằm ở sự phân chia tinh thần hoặc thực tiễn của các dấu hiệu (thuộc tính) của đối tượng giám định, nghiên cứu riêng biệt từng đối tượng, thuộc tính của nó, có tính đến các quy luật do khoa học khám phá. Nghiên cứu phân tích được thực hiện bằng cách sử dụng một loạt các phương pháp (cụ thể là công cụ).*

Способ - (phương pháp) - система приемов, входящая в структуру метода или (в случае достижения данным способом конечной цели экспертизы) совпадающая с методом – *hệ thống các kỹ thuật có trong cấu trúc của một*

phương pháp hoặc (nếu phương pháp này đạt được mục tiêu cuối cùng của việc giám định) trùng với phương pháp.

Справочно-информационные фонды (СИФ) - (quỹ tham khảo) - систематизированное собрание (массив) различных документов (опубликованных, неопубликованных, аудиовизуальных и т.д.), подобранных и организованных в соответствии с определенными целями, сохраняемых длительное время (или вечно) для полного, качественного и оперативного удовлетворения информационных потребностей, в том числе при производстве судебных экспертиз - *một bộ sưu tập có hệ thống (mảng) các tài liệu khác nhau (đã xuất bản, chưa xuất bản, nghe nhìn, v.v.), được lựa chọn và sắp xếp phù hợp với các mục đích cụ thể, được lưu trữ trong thời gian dài (hoặc mãi mãi) để có được thông tin đầy đủ, chất lượng cao và đáp ứng nhanh chóng nhu cầu, bao gồm cả tiến hành giám định.*

Стадия синтезирующая экспертного исследования - (giai đoạn tổng hợp nghiên cứu giám định) - стадия экспертного исследования, на которой проводится оценка результатов аналитического исследования, формулируются основания для вывода (заключения) эксперта по интересующему

следователя (суда) вопросу - *giai đoạn nghiên cứu giám định, tại đó kết quả nghiên cứu phân tích được đánh giá, làm căn cứ để đưa ra kết luận giám định về vấn đề mà Điều tra viên (Tòa án) quan tâm.*

Стадия сравнительная экспертного исследования - (giai đoạn nghiên cứu giám định so sánh) - сопоставление изучаемых объектов экспертизы между собой, с эталонами, моделями, ГОСТами, техническими нормами и т.п. - *so sánh các đối tượng khảo sát được nghiên cứu với nhau, phù hợp với các tiêu chuẩn, mô hình, tiêu chuẩn nhà nước, định mức kỹ thuật, v.v.*

Субъект экспертной деятельности - (chủ thể của hoạt động giám định): а) органы и лица, назначившие экспертизу (суд, судья, следователь, прокурор, лицо, производящее дознание), в производстве которых находится дело, требующее проведение экспертизы; б) судебно-экспертные учреждения в лице их руководителей, организующих производство судебной экспертизы; в) судебные эксперты, производящие экспертизу. - *a) cơ quan, người chỉ định trưng cầu giám định (tòa án, thẩm phán, điều tra viên, kiểm sát viên, điều tra viên sơ bộ) trong quá trình tố tụng có vụ án cần tiến hành giám định; b) tổ chức giám định tư*

pháp do người đứng đầu đại diện tổ chức thực hiện giám định tư pháp; c) giám định viên tư pháp thực hiện giám định.

Судебно-медицинская экспертиза - (giám định tư pháp pháp y) - род судебной экспертизы класса медицинских и психофизиологических экспертиз, предметом которого являются фактические данные о физическом или физиологическом состоянии живых лиц или трупов людей. Видами судебно-медицинской экспертизы являются: а) экспертиза живых лиц, б) экспертиза трупов, в) судебно-биологические исследования, г) физико-технические исследования. - *loại giám định tư pháp và loại giám định y tế và tâm sinh lý, đối tượng của nó là dữ liệu thực tế về tình trạng thể chất hoặc sinh lý của người sống hoặc xác người. Các loại giám định pháp y là: a) khám nghiệm người sống, b) khám nghiệm tử thi, c) nghiên cứu sinh học pháp y, d) nghiên cứu vật lý và kỹ thuật.*

Сравнение изображений объектов - (so sánh hình ảnh của các đối tượng, khách thể) - прием, используемый при решении идентификационных задач или дифференцирования демонстрации совпадения (или различия) признаков отождествляющего и

отождествляемого объектов. Различают три основных приема сравнения изображений (чаще всего - фотоизображений): а) сопоставление. Фотоизображения объектов, изготовленные в одном масштабе, помещаются рядом на таблице, и совпадающие признаки отмечаются одинаковыми цифрами. Здесь же приводятся контрольные снимки объектов без какой-либо разметки; б) наложение. – *phương pháp được sử dụng để giải quyết các vấn đề định dạng hoặc phân biệt chứng minh sự trùng hợp (hoặc sự khác biệt) của các đặc điểm của các đối tượng nhận dạng và xác định. Có ba phương pháp chính để so sánh hình ảnh (thường gặp nhất - ảnh chụp): a) so sánh. Các bức ảnh chụp các đối tượng được làm theo cùng một tỷ lệ được đặt cạnh nhau trên bàn, và các dấu hiệu phù hợp được đánh dấu bằng các con số giống nhau. Đây là hình ảnh điều khiển của các đối tượng không có bất kỳ dấu hiệu nào; b) lớp phủ.*

Судебная экспертология - (khoa học giám định tư pháp) - область знания, изучающая закономерности, методологию и процесс формирования и развития научных основ судебных экспертиз, а также исследующая их объекты - *lĩnh vực kiến thức nghiên cứu các mô hình, phương pháp luận và quá trình hình*

thành và phát triển các cơ sở khoa học của giám định tư pháp, cũng như nghiên cứu các đối tượng của chúng.

Судебно-техническая экспертиза документов (СТЭД) - (giám định tư pháp kỹ thuật của tài liệu) - род криминалистической экспертизы – *loại giám định điều tra hình sự.*

Судебно-экспертная деятельность - (hoạt động giám định tư pháp) - система действий, осуществляемая в процессе судопроизводства уполномоченными на то процессуальным законодательством органами и лицами и состоящая в назначении, организации и производстве судебных экспертиз в целях установления обстоятельств по конкретному делу - *một hệ thống các hành động được thực hiện trong quá trình tố tụng của các cơ quan và người được pháp luật tố tụng ủy quyền và bao gồm việc chỉ định trung cầu, tổ chức và tiến hành giám định tư pháp nhằm xác định các tình tiết trong một vụ án cụ thể.*

Судебно-экспертная информатика - (thông tin giám định tư pháp) - научное направление, занимающееся изучением закономерностей, методов и способов отбора, накопления, анализа, обработки, хранения и передачи экспертной информации с помощью

ЭВМ и других технических средств – *phương hướng khoa học liên quan đến việc nghiên cứu các mô hình, phương pháp và phương pháp lựa chọn, tích lũy, phân tích, xử lý, lưu trữ và truyền tải thông tin giám định bằng máy tính và các phương tiện kỹ thuật khác.*

Существенный признак - (dấu hiệu quan trọng) - признак, обладающий максимальной значимостью для достижения цели исследования. В частности, существенными для идентификации являются устойчивые, специфические признаки объекта - *tính năng có ý nghĩa tối đa đối với việc đạt được mục tiêu nghiên cứu. Đặc biệt, các tính năng cụ thể, ổn định của một đối tượng là yếu tố cần thiết để nhận dạng.*

Сходство - (giống nhau, tương đồng) - подобие сравниваемых объектов. Констатируется при наличии у этих объектов некоторых родовых признаков, обладающих высокой степенью общности. Сходство следует отличать от тождественности объекта - *sự giống nhau của các đối tượng được so sánh. Nó được cụ thể khi các đối tượng này có một số đặc điểm chung có mức độ giống nhau cao. Sự giống nhau cần được phân biệt với đồng dạng đối tượng.*

Теория судебной экспертизы общая (ОТСЭ) - (lý thuyết giám định tư pháp) - область концептуальных

систематизированных знаний, служащая основой для производства всех классов экспертиз. Структурно данное знание включает законы, частные научные теории, учения и классификации. Методологическую основу ОТСЭ составляют фундаментальные положения науки (предмет, объект, задачи, цель, язык с.э. и др.) - *lĩnh vực kiến thức hệ thống hóa khái niệm làm cơ sở cho sản xuất tất cả các lớp giám định. Về mặt cấu trúc, kiến thức này bao gồm các định luật, lý thuyết khoa học cụ thể, học thuyết và phân loại. Cơ sở phương pháp luận của lý thuyết giám định tư pháp chung được hình thành bởi các quy định cơ bản của khoa học (đối tượng, khách thể, nhiệm vụ, mục tiêu, ngôn ngữ giám định và v.v.).*

Теория судебно-экспертной идентификации частная - (lý thuyết định dạng giám định tư pháp riêng) – систематизированное теоретическое знание о принципах, методах и средствах отождествления (различения) объектов (в частности, по их отражениям) в целях получения доказательств - *hệ thống hóa kiến thức lý thuyết về các nguyên tắc, phương pháp và phương tiện xác định (phân biệt) các đối tượng (cụ thể là bằng phản ánh của chúng) để thu được bằng chứng.*

Товароведческая экспертиза - (giám định hàng hóa) - класс инженерно-технологических экспертиз, предметом которого являются фактические данные о товаре (например, соответствие стандартам, степень износа); технологии изготовления, изменениях свойств товара и т.п. Объектами товароведческой экспертизы являются потребительские товары. (например: экспертиза сотовых телефонов, экспертиза обуви, экспертиза холодильника, экспертиза мебели и другие экспертизы) - *lớp giám định kỹ thuật và công nghệ, đối tượng là dữ liệu thực tế về sản phẩm (ví dụ, sự tuân thủ các tiêu chuẩn, mức độ hao mòn); công nghệ sản xuất, thay đổi tính chất sản phẩm và v.v. Đối tượng của giám định hàng hóa là hàng tiêu dùng (ví dụ: giám định điện thoại di động, giám định giày, giám định tủ lạnh, giám định đồ đạc và các giám định khác).*

Теория судебно-экспертной диагностики частная - (lý thuyết chẩn đoán giám định tư pháp riêng) - система научных знаний, включающая определение понятия диагностики, раскрытие ее содержания, гносеологической сущности, определение понятийного аппарата, учение о построении диагностической гипотезы (версии),

способах ее проверки, логических операциях в процессе диагностирования и методике решения диагностических задач - *hệ thống kiến thức khoa học, bao gồm định nghĩa của khái niệm chẩn đoán, tiết lộ nội dung của nó, bản chất nhận thức luận, định nghĩa của bộ máy khái niệm, học thuyết xây dựng giả thuyết chẩn đoán (phiên bản), phương pháp kiểm tra, các hoạt động logic trong quá trình chẩn đoán và phương pháp giải quyết vấn đề chẩn đoán.*

Теория судебно-экспертного прогнозирования частная - (Lý thuyết về dự đoán giám định tư pháp riêng) - систематизированное научное знание, включающее понятие судебно-экспертного прогнозирования, его содержание, гносеологическую сущность, понятие предмета, объекта, цели, задач, языка данной частной теории - *kiến thức khoa học được hệ thống hóa, bao gồm khái niệm dự đoán giám định tư pháp, nội dung của nó, bản chất nhận thức luận, khái niệm về chủ thể, đối tượng, mục tiêu, nhiệm vụ, ngôn ngữ của một lý thuyết cụ thể nhất định.*

Техническое обеспечение экспертизы - (hỗ trợ kỹ thuật giám định) - оснащенность рода или вида судебной экспертизы аппаратурой, позволяющей при производстве судебных экспертиз реализовать

решение максимального объема задач в оптимальных условиях – *trình độ trang bị của một loại hoặc một dạng giám định tư pháp với thiết bị cho phép, trong quá trình tiến hành giám định tư pháp, giải quyết khối lượng vấn đề tối đa trong điều kiện tối ưu.*

Технологическая экспертиза (судебная) - (giám định công nghệ) - экспертиза, предметом которой являются фактические данные об особенностях обработки, изготовления, изменения состояния, свойств, формы сырья, материала или полуфабрикатов и др. – *giám định, đối tượng là dữ liệu thực tế về tính năng gia công, chế tạo, sự thay đổi trạng thái, tính chất, dạng nguyên liệu, vật liệu, bán thành phẩm và v.v.*

Технология экспертного исследования - (công nghệ nghiên cứu giám định), (от греч. techne - искусство, мастерство, умение и logos - учение) - 1) область общей теории судебной экспертизы, изучающая закономерности процесса экспертного исследования с целью использования на практике наиболее эффективных приемов, методов, стадий (этапов) исследования, алгоритмов, блок-схем и т.п.; 2) обозначение самого процесса экспертного исследования. - *1) lĩnh vực lý thuyết chung về giám định tư pháp, nghiên cứu các mô hình của quá*

trình nghiên cứu giám định để sử dụng trong thực tế các kỹ thuật, phương pháp, giai đoạn nghiên cứu, thuật toán, sơ đồ khối và v.v. hiệu quả nhất 2) chỉ định quá trình nghiên cứu giám định.

Типовое заключение эксперта - (kết luận điển hình của giám định viên) - образец заключения вида (подвида) экспертизы по объектам исследования. В качестве типового заключения эксперта может выступать заключение по конкретной экспертизе, выполненное на высоком профессиональном уровне - *mẫu kết luận loại (phân loại) giám định đối tượng nghiên cứu. Mẫu kết luận điển hình loại (phân loại) giám định, có thể sử dụng kết luận về một cuộc giám định cụ thể được thực hiện ở trình độ chuyên môn cao.*

Трансформация знаний в частных теориях родов (видов) экспертиз - (chuyển đổi kiến thức trong các lý thuyết riêng về các loại giám định) - процесс формирования специализированных наук или иных областей знаний, заключающийся в использовании данных и методов общих отраслей науки (например, физики, химии, биологии), их трансформации (приспособлении к специфическим особенностям объектов экспертного исследования) и интеграции (сведений) в систему, пригодную для решения

соответствующих задач экспертиз. Трансформация, а равно интеграция (синтез) знаний - необходимые условия развития науки о судебной экспертизе - quá trình hình thành các ngành khoa học chuyên ngành hoặc các lĩnh vực tri thức khác, bao gồm việc sử dụng dữ liệu và phương pháp của các ngành khoa học chung (ví dụ, vật lý, hóa học, sinh học), sự biến đổi của chúng (thích ứng với các đặc điểm cụ thể của đối tượng nghiên cứu giám định) và tích hợp (rút gọn) thành một hệ thống phù hợp để giải quyết các nhiệm vụ liên quan của giám định. Sự biến đổi, cũng như sự tích hợp (tổng hợp) tri thức là điều kiện cần thiết cho sự phát triển của ngành khoa học giám định tư pháp.

Трасологическая экспертиза - (giám định dấu vết) - относится к классу криминалистических экспертиз, предметом экспертизы данного рода является установление фактических данных, связанных с исследованием следов и механизма слеодообразования. Объектами трасологической экспертизы являются: следы человека, следы орудий, инструментов и производственных механизмов, следы транспортных средств и следы животных - loại giám định điều tra hình sự, đối tượng của loại giám định này là thiết lập các dữ liệu thực tế liên quan đến việc nghiên cứu dấu vết và cơ

chế hình thành dấu vết. Khách thể của việc khám nghiệm dấu vết là: dấu vết của một người, dấu vết của công cụ, dụng cụ và cơ chế sản xuất, dấu vết của phương tiện và dấu vết của động vật.

Условный вывод (заключение) эксперта - (kết luận có điều kiện của giám định viên) - признание факта в зависимости от определенных обстоятельств, достоверности предшествующих знаний, доказанности других фактов (если..., то...). Условный вывод может высказываться в категорической и вероятной форме - sự thừa nhận một sự việc tùy thuộc vào những trường hợp nhất định, độ tin cậy của những kiến thức trước đó, sự chứng minh của những sự việc khác (nếu ..., thì ...). Kết luận có điều kiện có thể được thể hiện dưới dạng phân loại và có thể xảy ra.

Установление групповой (родовой) принадлежности - (xác định các thuộc tính nhóm) - установление принадлежности объекта к множеству, именуемому группой или родом - thiết lập thuộc tính về một đối tượng vào một tập hợp được gọi là một nhóm hoặc loại.

Установление источника происхождения - (xác định nguồn gốc) - одна из задач, решаемых путем установления родовой (групповой) принадлежности или идентичности (тождественности) исследуемого

объекта. Представляет собой процесс установления места, времени и других обстоятельств изготовления, комплектации, хранения или эксплуатации исследуемого объекта (предмета, изделия, вещества или других объектов). Этот процесс завершается установлением родовой (групповой) принадлежности или идентификацией известного по делу источника происхождения объекта - *một trong những nhiệm vụ được giải quyết bằng cách thiết lập (nhóm) thuộc tính hoặc tính định dạng (tính đồng dạng) của đối tượng được nghiên cứu. Đó là quá trình thiết lập địa điểm, thời gian và các hoàn cảnh khác của quá trình sản xuất, lắp ráp, lưu giữ hoặc vận hành đối tượng được nghiên cứu (đối tượng, sản phẩm, chất hoặc các đối tượng khác). Quá trình này kết thúc bằng việc thiết lập mối liên kết (nhóm) chung hoặc xác định nguồn gốc xuất xứ đã biết của đối tượng.*

Установление общего источника происхождения - (xác định nguồn gốc chung) - разновидность установления источника происхождения, т.е. процесс установления места, времени и других обстоятельств изготовления, комплектации, хранения или эксплуатации минимум двух исследуемых объектов, входящих в род или группу - *một dạng khác trong*

việc thiết lập nguồn gốc, tức là quá trình thiết lập địa điểm, thời gian và các hoàn cảnh khác của việc sản xuất, lắp ráp, lưu giữ hoặc vận hành ít nhất hai đối tượng được nghiên cứu thuộc một loại hoặc một nhóm.

Установление

принадлежности части целому - (xác định thuộc tính một phần của tổng thể) - одна из задач экспертизы и ее результат, а также форма и способ идентификации объекта, разделенного на части в связи с событием преступления. Применительно к целостным объектам именуется восстановлением целого по частям - *một trong những nhiệm vụ của việc giám định và kết quả của nó, cũng như hình thức và phương pháp xác định một đối tượng, được chia thành các phần liên quan đến sự kiện phạm tội. Khi được áp dụng cho các đối tượng tích hợp, nó được gọi là khôi phục toàn bộ trong các bộ phận.*

Установление причинной связи - (xác định mối liên hệ nhân quả) - одна из форм диагностических исследований и возможных задач экспертизы по конкретному делу. Может фигурировать в качестве процесса и результата диагностического исследования. При установлении причинной связи (причинности), сущностью которой является порождение причиной

следствия, возможны три варианта: 1) известно действие (событие, процесс), которое предполагается в качестве причины, имеется наступивший результат, который может быть следствием этой причины, требуется установить наличие причинной связи между ними; 2) известны последствия, требуется установить неизвестную причину этого последствия; 3) известна причина (действие, событие), требуется установить, к каким последствиям она могла привести. - *một trong những hình thức nghiên cứu chẩn đoán và các nhiệm vụ giám định trong một trường hợp cụ thể. Nó có thể được coi là một quá trình và kết quả của một nghiên cứu chẩn đoán. Khi thiết lập mối quan hệ nhân quả, bản chất của mối quan hệ đó là sinh ra nguyên nhân của kết quả, có thể có ba phương án: 1) một hành động (sự kiện, quá trình) được biết đến, được cho là nguyên nhân, có một kết quả có thể là hậu quả của nguyên nhân này, cần phải thiết lập sự hiện diện của mối liên hệ nhân quả giữa chúng; 2) hậu quả đã biết, cần phải xác định nguyên nhân chưa biết của hậu quả này; 3) nguyên nhân (hành động, sự kiện) được biết, cần phải xác định những hậu quả mà nó có thể dẫn đến.*

Учет криминалистический - (thống kê điều tra hình sự) - вид

криминалистической регистрации, состоящий в систематизации определенных объектов - носителей информации. Используется для раскрытия, расследования и предупреждения преступлений (картотеки, коллекции, альбомы, списки, базы данных). Различают оперативно-справочные (например, дактилоскопическая картотека), оперативно-розыскные - *loại đăng ký điều tra hình sự, bao gồm hệ thống hóa các đối tượng nhất định - vật mang thông tin. Được sử dụng để khám phá, điều tra và phòng ngừa tội phạm (tủ hồ sơ, bộ sưu tập, album, danh sách, cơ sở dữ liệu). Phân biệt giữa hoạt động tham chiếu (ví dụ: tệp vân tay), trinh sát.*

Установление соответствия объекта заданной характеристике - (xác định tính phù hợp của khách thể đối với tính chất đã được giao) - одна из диагностических задач, связанная с изучением свойств и состояния объекта. Может выступать самостоятельно (например, установление исправности (неисправности) замка), а также быть основой последующего решения классификационных или идентификационных задач (отнесение объекта к определенной классификационной системе, установление родовой принадлежности объекта и т.п.) - *một*

trong những nhiệm vụ chẩn đoán gắn liền với việc nghiên cứu các thuộc tính và trạng thái của một đối tượng. Nó có thể hoạt động độc lập (ví dụ, thiết lập tình trạng hoạt động (trục trặc) của khóa) và cũng là cơ sở cho giải pháp tiếp theo của các vấn đề phân loại hoặc định dạng (gán một đối tượng vào một hệ thống phân loại nhất định, thiết lập mối liên kết chung của một đối tượng và v.v.).

Установление факта - (xác định sự kiện) - категория теории судебной экспертизы, объединяющая в общем виде задачи всех родов (видов) криминалистических исследований (например, факт контактного взаимодействия двух предметов или факт выполнения рукописи конкретным лицом) - *một phạm trù lý thuyết về giám định tư pháp, thống nhất trong một hình thức chung các nhiệm vụ của tất cả các loại (loại) nghiên cứu giám định (ví dụ, thực tế về sự tương tác tiếp xúc của hai đối tượng hoặc thực tế là một bản thảo được thực hiện bởi một người cụ thể).*

Устойчивость признака (стабильность признака) - (tính ổn định của dấu hiệu) - способность признака сохраняться у объекта в течение идентификационного периода и отображаться в его следах при взаимодействиях с другими объектами. Является одним из

условий идентификации объекта и определяет идентификационную значимость признака - *khả năng của một tính năng tồn tại trong một đối tượng trong suốt thời gian định dạng và được hiển thị trong dấu vết của nó khi tương tác với các đối tượng khác. Là một trong những điều kiện để định dạng đối tượng và quyết định ý nghĩa định dạng của đối tượng.*

Участие эксперта в процессуальных действиях - (sự tham gia của giám định viên vào các hoạt động tố tụng) - предусмотренное процессуальным законодательством право судебного эксперта участвовать в процессуальных действиях: судебном разбирательстве, осмотре, следственном эксперименте, допросе и других с целью выяснения обстоятельств, относящихся к предмету экспертизы и имеющих значение для ее производства - *quyền của giám định viên tư pháp do pháp luật tố tụng quy định được tham gia vào các hoạt động tố tụng: xét xử, khám nghiệm, thực nghiệm điều tra, hỏi cung và những người khác để làm rõ các tình tiết liên quan đến đối tượng giám định và có ý nghĩa quan trọng đối với quá trình giám định.*

Фактор времени - (sự kiện thời gian) - обобщенная характеристика влияния течения времени на

изменение объектов, события, явлений. Фактор времени может касаться как длительности какого-либо события или его фазы, так и последовательности определенных периодов в развитии событий - *đặc trưng khái quát về ảnh hưởng của thời gian trôi qua đến sự thay đổi của các đối tượng, sự kiện, hiện tượng. Yếu tố thời gian có thể liên quan đến cả khoảng thời gian của một sự kiện hoặc giai đoạn của nó và trình tự của các giai đoạn nhất định trong quá trình phát triển của sự kiện.*

Учение – (học thuyết) – систематизированное научное знание (система воззрений) о какой-либо области явлений или процессов действительности; учение является структурным элементом любой теории - hệ thống hóa tri thức khoa học (hệ thống các quan điểm) về bất kỳ lĩnh vực nào của hiện tượng hoặc quá trình của thực tế; học thuyết là nền tảng của bất kỳ lý thuyết nào

Фототехническая экспертиза (СФТЭ) - (giám định tư pháp ảnh - kỹ thuật) - род криминалистической экспертизы, предметом которого является установление фактических данных, относящихся к исследованию фотоснимков (кинокадров), технических средств их изготовления, фото(кино)материалов. Виды судебной

фототехнической экспертизы: а) исследование изображений на фотоснимках (кинокадрах) и средств их изготовления; б) исследование фото (кино) материалов. - *loại giám định tư pháp, đối tượng của nó là việc thiết lập các dữ liệu thực tế liên quan đến việc nghiên cứu các bức ảnh (ảnh chuyển động), các phương tiện kỹ thuật sản xuất chúng, các tài liệu chụp ảnh (kino). Các hình thức giám định tư pháp về nhiếp ảnh: a) giám định hình ảnh trên ảnh (khung phim) và phương tiện sản xuất chúng; b) nghiên cứu tài liệu ảnh (phim).*

Фоноскопическая экспертиза - (giám định âm thanh) - род криминалистических экспертиз, предметом которого является установление фактических данных на основе исследования записанной (магнитной, цифровой) звуковой информации. К числу основных задач фоноскопической экспертизы относятся отождествление человека по голосу и речи, а также отождествление звуко-и видеозаписывающей аппаратуры, определение технологии звуко-видеозаписи - *một loại giám định egу pháp, đối tượng của nó là thiết lập dữ liệu thực tế dựa trên nghiên cứu thông tin âm thanh được ghi lại (từ tính, kỹ thuật số). Trong số các nhiệm vụ chính của giám định âm thanh là xác định một*

người bằng giọng nói, cũng như xác định thiết bị ghi âm và ghi hình, định nghĩa công nghệ ghi âm và video.

Формализация в экспертизе - (hình thức hóa trong giám định) - представление и изучение какой-либо содержательной области знания (научной теории, рассуждения, процедур анализа или поиска и т.п.) в виде формальной системы или исчисления - *trình bày và nghiên cứu bất kỳ lĩnh vực kiến thức quan trọng nào (lý thuyết khoa học, lý luận, phân tích hoặc quy trình tìm kiếm và v.v.) dưới dạng một hệ thống chính thức hoặc phép tính.*

Формы идентификации - (các hình thức định dạng): 1) судебно-следственная - осуществляется лицом, производящим дознание, следователем, прокурором, судом в соответствии с требованиями процессуального закона. Например, следователь удостоверяется в личности допрашиваемого им подозреваемого, обвиняемого; опознание и др.; 2) учетно-регистрационная - осуществляется сотрудниками учетно-регистрационных аппаратов МВД и информационных центров на основе научных регистрационных систем с использованием для этой цели имеющейся в регистрационных учреждениях информации,

позволяющей устанавливать искомые объекты (без вести пропавшего, неопознанный труп, проверяемое лицо по отпечаткам в дактокарте, оружие и другие объекты уголовной регистрации); 3) судебно-экспертная - осуществляется судебным экспертом (см. сведущее лицо) в целях установления единичного тождества объекта - *1) điều tra tư pháp - được thực hiện bởi điều tra viên sơ bộ, điều tra viên, công tố viên, tòa án theo các yêu cầu của luật tố tụng. Ví dụ, điều tra viên xác nhận nhân thân của nghi phạm, bị can; nhận diện và v.v.; 2) đăng ký và thống kê - được thực hiện bởi các cán bộ của các văn phòng đăng ký và thống kê của Bộ Nội vụ và các trung tâm thông tin trên cơ sở hệ thống đăng ký khoa học sử dụng cho mục đích này các thông tin có sẵn trong các tổ chức đăng ký, cho phép xác định đối tượng mong muốn (mất tích, xác chết không xác định, người được kiểm tra bằng dấu vân tay trong thẻ, vũ khí và các đồ vật khác của đăng ký tội phạm); 3) giám định tư pháp - được thực hiện bởi một giám định tư pháp (người hiểu biết) để thiết lập mối liên kết nhóm hoặc danh tính của đối tượng trên cơ sở chuyên môn.*

Формы отражения, используемые в судебной идентификации (các hình thức mô tả trong định dạng tư pháp) - наиболее

типичны: 1) материально фиксированное отражение свойств (признаков внешнего строения, структуры) объектов. Различают: а) отражение в виде описаний, планов, схем в момент или после восприятия объектов человеком, б) отражение в виде рисунков, сделанных в момент или после восприятия объектов человеком, в) кинематографическое, видеоманитное, фонографическое, фотографическое отражение, г) отражение в следах и производных вещественных доказательствах; 2) материально фиксированное отражение процессов (в частности, привычного образа действия - навыка), в т.ч. (кроме форм, указанных в п.1): а) отражение движения в единичных следах, их совокупности или продуктах деятельности, б) отражение навыков употребления знаков и их систем в рукописных и (или) машинописных текстах как продуктах использования языка, рукописных текстах как продуктах использования навыков графической фиксации знаков языка, механических или магнитных записях текстов, произнесенных устно, как продуктах использования навыков говорения (устной речи); 3) материально фиксированное отражение внутренних свойств (например, химического состава)

объектов с помощью приборов, в которых используется связь преобразования; 4) материально фиксированное отражение факта взаимодействия объектов идентификации в виде субстратных следов, в т.ч. запахов - *tiêu biểu nhất là: 1) sự phản ánh cố định về mặt vật chất các thuộc tính (dấu hiệu cấu tạo bên ngoài, cấu tạo) của vật thể. Phân biệt giữa: a) phản ánh dưới dạng mô tả, kế hoạch, sơ đồ tại thời điểm hoặc sau khi một người nhận thức được đồ vật, b) sự phản ánh dưới dạng hình vẽ được thực hiện tại hoặc sau khi một người nhận thức được đồ vật, c) phản chiếu từ điện ảnh, video, ghi âm, chụp ảnh, d) phản chiếu dưới dạng dấu vết và các dẫn xuất của bằng chứng vật lý; 2) sự phản ánh cố định về mặt vật chất của các quá trình (đặc biệt, một cách hành động theo thói quen - một kỹ năng), bao gồm. (ngoại trừ các dạng quy định trong khoản 1): a) phản ánh chuyển động dưới dạng dấu vết đơn lẻ, tổng thể hoặc sản phẩm hoạt động của chúng, b) phản ánh kỹ năng sử dụng các dấu hiệu và hệ thống của chúng trong văn bản viết tay và (hoặc) đánh máy như sản phẩm của ngôn ngữ sử dụng, các văn bản viết tay như là sản phẩm của việc sử dụng các kỹ năng định hình bằng hình ảnh của các ký hiệu ngôn ngữ, ghi âm cơ học hoặc từ tính của các văn bản được nói bằng miệng, như là sản phẩm*

của việc sử dụng các kỹ năng nói (khẩu ngữ); 3) sự phản ánh vật chất cố định về các đặc tính bên trong (ví dụ, thành phần hóa học) của các đối tượng sử dụng các thiết bị sử dụng liên kết biến đổi; 4) vật chất cố định phản ánh thực tế tương tác của các đối tượng nhận dạng dưới dạng dấu vết cơ thể, bao gồm, mùi.

Formy svyazey, ustanavlivayemykh ekspertom pri reshenii ekspertnykh zadach - (các hình thức kết nối (liên kết) được thiết lập bởi giám định viên khi giải quyết các nhiệm vụ giám định) - анализ типовых экспертных задач разных классов (родов) экспертиз позволяет выделить пять форм связи, которые наиболее часто приходится устанавливать при производстве судебных экспертиз: 1) генетическая (причинная) - связь между причиной и следствием, между условием и обусловленным; 2) функциональная (производная от причинной, ее количественная характеристика) - связь между взаимозависимыми процессами, позволяющая делать выводы о времени наступления события, о расстоянии, скоростях, силах воздействия; 3) объемная - связь между предметами, составляющими группу, род, вид и т.п., вплоть до связи состояния одного единичного предмета,

тождество которого устанавливается на основании этой связи в пределах данного объема; 4) субстанциональная - связь между свойствами вещи и самой вещью как целым. На основе субстанциональной связи по отдельным свойствам судят о вещи в целом или, наоборот, от вещи заключают о ее свойствах; 5) связь преобразования - связь между не поддающимися непосредственному восприятию явлениями, свойствами и их воспринимаемыми копиями, полученными в результате исследования - *phân tích các nhiệm vụ giám định điển hình của các lớp (loại) khám nghiệm khác nhau cho phép xác định năm hình thức giao tiếp thường phải được thiết lập trong quá trình tiến hành giám định tư pháp: 1) di truyền (nhân quả) - mối quan hệ giữa nguyên nhân và kết quả, giữa điều kiện và điều hòa; 2) chức năng (dẫn xuất từ nhân quả, các đặc tính định lượng của nó) - mối quan hệ giữa các quá trình phụ thuộc lẫn nhau, cho phép rút ra kết luận về thời gian của sự kiện, về khoảng cách, tốc độ, lực ảnh hưởng; 3) thể tích - kết nối giữa các đối tượng tạo thành một nhóm, chi, loài, v.v., cho đến kết nối trạng thái của một đối tượng duy nhất, danh tính của chúng được thiết lập trên cơ sở kết nối này trong một thể tích nhất định; 4) thực chất - mối liên hệ giữa các*

thuộc tính của một sự vật và bản thân sự vật nói chung. Trên cơ sở một mối liên hệ đáng kể, các thuộc tính riêng lẻ được sử dụng để đánh giá tổng thể một sự vật, hoặc ngược lại, để kết luận từ một sự vật về các thuộc tính của nó; 5) mối liên hệ của sự biến đổi - mối liên hệ giữa sự không thể chấp nhận được với nhận thức trực tiếp về các hiện tượng, thuộc tính và các bản sao nhận thức của chúng thu được từ kết quả nghiên cứu.

Фото-, кино- и видеодокументов экспертиза - (tài liệu ảnh, phim, video của giám định) - вид криминалистической экспертизы, предметом которого являются фактические данные об изображениях людей, вещей и окружающей среды, зафиксированных фото-, кино- и видеосредствами - *một loại hình giám định pháp, đối tượng là dữ liệu thực tế về hình ảnh của con người, sự vật và môi trường, được ghi lại bằng các phương tiện chụp ảnh, quay phim và video.*

Функции руководителя экспертного учреждения (структурного подразделения) - (các chức năng của lãnh đạo cơ quan giám định) - основными функциями, относящимися к производству судебных экспертиз, являются: а) по получении постановления или определения о назначении

экспертизы поручить ее производство эксперту или комиссии экспертов данного учреждения; б) разъяснить экспертам их права и обязанности; в) предупредить экспертов об ответственности за дачу заведомо ложного заключения - *các chức năng chính liên quan đến việc tiến hành giám định tư pháp y: a) khi nhận được quyết định hoặc quyết định về việc chỉ định trưng cầu giám định, giao việc tiến hành giám định cho một giám định viên hoặc một ủy ban giám định của tổ chức này; b) giải thích cho các giám định viên về quyền và nghĩa vụ của họ; c) cảnh báo các giám định viên về trách nhiệm đưa ra kết luận giám định sai.*

Функционально-динамический комплекс навыков (ФДК) - (tổ hợp các chức năng linh hoạt của kỹ năng) - сформировавшийся в результате обучения, тренировки и практики комплекс (система) навыков, лежащий в основе осуществления каких-либо действий человека для достижения определенных целей. Функционально-динамический комплекс навыков лежит в основе устной и письменной речи, письменно-двигательной функции и почерка, динамического стереотипа и др. умений и навыков действий, необходимость в исследовании которых возникает при производстве

судебных экспертиз (исследование узлов, дорожки следов ног и т.д.) - một phức hợp (hệ thống) các kỹ năng được hình thành do kết quả của việc học tập, rèn luyện và thực hành, làm nền tảng cho việc thực hiện bất kỳ hành động nào của con người nhằm đạt được các mục tiêu nhất định. Tổ hợp các chức năng linh hoạt của các kỹ năng làm nền tảng cho lời nói và chữ viết, chức năng viết và vận động và chữ viết tay, khuôn mẫu năng động và các kỹ năng và kỹ năng khác, nhu cầu nghiên cứu nảy sinh trong quá trình tiến hành giám định tư pháp (nghiên cứu vân tay, dấu vết của dấu chân và v.v.).

Холодного оружия экспертиза - (giám định vũ khí lạnh) - традиционный вид криминалистической экспертизы, предметом которого являются фактические данные о холодном оружии (например, относимость предмета к холодному оружию, обстоятельства, связанные с его изготовлением); объектом экспертизы холодного оружия является холодное оружие промышленного, кустарного и самодельного изготовления. (например: экспертиза финки, экспертиза секиры и др.) - loại hình giám định tư pháp truyền thống, chủ đề là dữ liệu thực tế về vũ khí lạnh (ví dụ, sự liên quan của một đối tượng đối với

vũ khí lạnh, hoàn cảnh liên quan đến việc sản xuất nó); đối tượng của giám định vũ khí lạnh là vũ khí cận chiến của sản xuất công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp và tự chế. (ví dụ: giám định dao găm, giám định rìu, v.v.).

Центр научно-методический экспертный - (trung tâm khoa học và phương pháp giám định) - головные учреждения в системах судебно-экспертных учреждений, одной из функций которых является разработка теоретических положений родов судебных экспертиз, научно-методическая помощь судебно-экспертного учреждения; организация апробации создаваемых методик, усовершенствование экспертных кадров - các tổ chức đứng đầu trong hệ thống các tổ chức giám định tư pháp, một trong những chức năng của nó đó là phát triển quy định lý luận cho các loại giám định tư pháp, hỗ trợ khoa học và phương pháp luận của tổ chức giám định tư pháp; tổ chức thử nghiệm các phương pháp đã tạo, cải tiến đội ngũ giám định viên.

Частная методика экспертизы (экспертного исследования) - (hệ phương pháp riêng giám định) - методика производства экспертиз определенного вида и подвида - phương pháp luận để tiến hành giám

định của một loại và phân loại nhất định.

Частный метод экспертизы (экспертного исследования) - (phương pháp riêng của giám định) - метод экспертизы (экспертного исследования), позволяющий решать определенные задачи (комплексы подзадач), возникающие в ходе производства экспертиз различных родов, видов и подвидов, посредством использования определенных научно-технических средств (фототехники, микроскопии, рентгеноскопии, спектроскопии и т.п.) или приемов (например, приемов разработки признаков почерка) - *phương pháp giám định (nghiên cứu giám định), cho phép giải quyết một số vấn đề (phức hợp của nhiệm vụ phụ) phát sinh trong quá trình tiến hành giám định các loại, loại và phân loại, thông qua việc sử dụng các phương tiện khoa học kỹ thuật nhất định (công nghệ chụp ảnh, kính hiển vi, quang học huỳnh quang, quang phổ, v.v.) hoặc các kỹ thuật (ví dụ: kỹ thuật phát triển các nét chữ viết tay).*

Частная судебно-экспертная теория – (Lý thuyết giám định tư pháp riêng) – наиболее сложная форма выражения научных знаний. Используется для систематизации знаний, установления связи различных отраслей знаний,

выработки более общей точки зрения, для решения определенных классов задач. Ч.т. возникают в результате обобщения и систематизации групп практических задач, требующих использования того или иного знания, необходимого для их решения - *hình thức biểu đạt kiến thức khoa học phức tạp nhất. Nó được sử dụng để hệ thống hóa kiến thức, thiết lập mối liên hệ giữa các nhánh kiến thức khác nhau, để phát triển một quan điểm tổng quát hơn, để giải quyết các lớp vấn đề nhất định. Lý thuyết giám định tư pháp riêng nảy sinh do sự khái quát hóa và hệ thống hóa các nhóm vấn đề thực tiễn đòi hỏi sử dụng kiến thức này hoặc kiến thức khác cần thiết để giải quyết chúng.*

Частный признак - (dấu hiệu riêng) - признак, характеризующий часть объекта, например, отдельный элемент рукописи (букву, часть буквы), элемент (часть, деталь поверхности) следа (например, деталь папиллярного узора пальца) - *một tính năng đặc trưng cho một phần của đối tượng, ví dụ, một phần tử riêng biệt của bản thảo (chữ cái, một phần của bức thư), một phần tử (một phần, chi tiết bề mặt) của một dấu vết (ví dụ, một chi tiết của đường chỉ tay của ngón tay).*

Частный эксперт - (giám định viên tư nhân) - один из субъектов

судебно-экспертной деятельности, который не состоит в штате какого-либо судебно-экспертного учреждения. Частный эксперт производит экспертизы в порядке персонального поручения органа или лица, назначившего экспертизу. Частный эксперт обладает всеми правами и обязанностями, предусмотренными нормами процессуального права, в рамках которого осуществляется экспертиза - *một trong những chue thể của hoạt động giám định tư pháp không thuộc biên chế của bất kỳ tổ chức giám định tư pháp nào. Giám định viên tư nhân thực hiện giám định theo trình tự của cơ quan hoặc người chỉ định giám định. Một giám định viên tư nhân có tất cả các quyền và nghĩa vụ được quy định bởi các quy tắc của luật tố tụng, trong khuôn khổ việc thực hiện giám định.*

Штатный эксперт - (giám định viên - nhân viên) - эксперт, состоящий в штате судебно-экспертного учреждения и производящий экспертизы в порядке выполнения должностных обязанностей - *giám định viên của cơ quan giám định tư pháp và giám định trong quá trình thi hành công vụ.*

Экологические судебные экспертизы - (giám định tư pháp môi trường) - формирующийся класс экспертиз, основывающихся на

данных экологии и исследующих методами естественных наук средства, технологию и продукты производственной деятельности в целях определения ее влияния на окружающую среду для установления обстоятельств по делам о нарушениях природоохранного законодательства - *tầng lớp chuyên môn mới nổi dựa trên dữ liệu môi trường và nghiên cứu các phương tiện, công nghệ và sản phẩm của hoạt động sản xuất bằng các phương pháp khoa học tự nhiên nhằm xác định tác động của nó đối với môi trường để xác định các trường hợp vi phạm pháp luật về môi trường.*

Эксперт судебный - (giám định viên tư pháp): 1) процессуально-правовое понятие - сведущее лицо, владеющее теорией и методикой производства экспертизы одного или несколько родов (видов), которому следователь (суд) в соответствии с законом поручил произвести экспертизу; 2) понятие административного, трудового права - наименование одной из должностей, которые могут занимать лица, обладающие специальными знаниями (сведущие лица), в экспертных учреждениях. - *1) khái niệm tố tụng - pháp lý - một người hiểu biết, sở hữu lý thuyết và phương pháp luận của một hoặc một số loại (loại) giám định, mà*

điều tra viên (tòa án), theo quy định của pháp luật, hướng dẫn thực hiện giám định ; 2) khái niệm hành chính, luật lao động - tên một trong những vị trí có thể được đảm nhiệm bởi những người có kiến thức chuyên môn (những người hiểu biết) trong các tổ chức giám định.

Экономические судебные экспертизы - (giám định tư pháp kinh tế) - класс экспертиз, характеризующийся использованием данных и методов экономических наук в целях исследования финансово-хозяйственной деятельности хозяйствующего субъекта в связи с расследованием преступлений в сфере экономической деятельности. Из экономических экспертиз наиболее распространены судебно-бухгалтерские, финансово-экономические, инженерно-экономические экспертизы, экспертизы ценообразования, финансово-кредитные - *lớp giám định, được đặc trưng bởi việc sử dụng dữ liệu và phương pháp của khoa học kinh tế để nghiên cứu các hoạt động kinh tế tài chính của một thực thể kinh tế liên quan đến việc điều tra tội phạm trong lĩnh vực hoạt động kinh tế. Trong số các cuộc giám định kinh tế, phổ biến nhất là tư pháp kế toán, tài chính và kinh tế, kỹ thuật và kinh tế, giám định giá, tài chính và tín dụng.*

Экспертиза в суде - (giám định tại tòa) - экспертиза, назначенная и проводимая в процессе разбирательства конкретного уголовного, арбитражного или гражданского дела либо в стадии предсудебной подготовки в гражданском, арбитражном процессах – *giám định viên được giao và thực hiện trong quá trình tố tụng một vụ án hình sự, trọng tài, dân sự cụ thể hoặc ở giai đoạn chuẩn bị trước khi xét xử trong tố tụng dân sự, trọng tài.*

Экспертная гипотеза (версия) - **(giả thuyết giám định)** - а) одно из возможных, согласующееся с известными фактами предположительное (проблематичное) суждение эксперта о факте неизвестном, подлежащем установлению; б) предварительный, подлежащий проверке вывод (заклучение) эксперта, учитываемый при планировании экспертного исследования. Экспертная гипотеза подразделяются на общие и частные - *a) một trong những giả thuyết có thể có, mang tính phỏng đoán (có vấn đề) của một giám định về một sự kiện chưa biết sẽ được thiết lập, phù hợp với các sự kiện đã biết; b) Sơ bộ, đối tượng xác minh, kết luận (kết luận) của giám định viên, được tính đến khi lập kế hoạch nghiên cứu giám định. Giả thuyết giám định được chia thành chung và riêng.*

Экспертное исследование - (**ngiên cứu giám định**) - процесс познания, завершающийся формулировкой вывода (заключения), исследование тех или иных материалов, производимое экспертом в целях установления фактов, интересующих лицо (органы), давшее задание эксперту. Экспертное исследование осуществляется на основе специальных знаний и в соответствии с компетенцией экспертизы определенного рода, вида и подвида посредством применения к объектам, поступившим на исследование, соответствующих методов и методик - *quá trình nhận thức, kết thúc bằng việc xây dựng kết luận (kết luận), nghiên cứu các tài liệu nhất định, do giám định viên thực hiện nhằm xác lập các dữ kiện mà người (các cơ quan) đã giao nhiệm vụ cho giám định viên quan tâm. Nghiên cứu giám định được thực hiện trên cơ sở kiến thức chuyên môn và phù hợp với thẩm quyền giám định một loại, loại và phân loại nhất định bằng cách áp dụng các phương pháp và kỹ thuật thích hợp cho các đối tượng được đưa vào nghiên cứu.*

Экспертное учреждение - (**cơ quan giám định**) - государственная (и иные) организация, созданная для производства сведущими лицами экспертных исследований, и в

первую очередь судебных экспертиз, по требованиям правоохранительных органов - *tổ chức nhà nước (và tổ chức khác) được tạo ra để tiến hành nghiên cứu giám định của những người hiểu biết, và chủ yếu là giám định tư pháp, theo yêu cầu của các cơ quan bảo vệ pháp luật.*

Экспертная профилактика - (**giám định phòng ngừa**) - деятельность по выявлению обстоятельств способствовавших совершению преступления (правонарушения) и разработке мер по их устранению - *các hoạt động để xác định các tình huống góp phần vào việc thực hiện tội phạm (phạm tội) và phát triển các biện pháp để loại bỏ chúng.*

Этапы экспертного исследования - (**các giai đoạn nghiên cứu giám định**) - составные части процесса производства судебных экспертиз; различают этапы ознакомительный, отдельного, сравнительного экспертного исследования, синтезирующий этап, формулирование выводов - *các bộ phận cấu thành của quy trình giám định tư pháp; có các giai đoạn nghiên cứu giám định giới thiệu, riêng biệt, so sánh, giai đoạn tổng hợp, xây dựng kết luận.*

Экспертный осмотр - (**xem xét, khám nghiệm, giám định**) - осмотр объектов экспертного

исследования, проводимый экспертом на подготовительной или аналитической стадии экспертного исследования – *giám định các đối tượng của nghiên cứu giám định do một giám định viên thực hiện ở giai đoạn chuẩn bị hoặc phân tích của nghiên cứu giám định.*

Экспертный осмотр места происшествия - (khám nghiệm giám định hiện trường tai nạn) - проводится экспертом при производстве экспертизы для выявления фактов, имеющих значение для решения вопроса, поставленного перед экспертом - *được thực hiện bởi một giám định viên trong việc tiến hành giám định để xác định các sự kiện quan trọng để giải quyết vấn đề đặt ra trước giám định viên.*

Экспертный эксперимент - (giám định thực nghiệm) - эксперимент (один из общих методов (эмпирических) исследования), проводимый экспертом в ходе исследования в целях выявления механизма взаимодействия объектов экспертного исследования и (или) механизма слеодообразования, его отдельных параметров, а также получения экспериментальных образцов для сравнительного исследования - thí nghiệm (một trong những phương pháp nghiên cứu (thực

нghiệm) chung) do một giám định viên thực hiện trong quá trình nghiên cứu nhằm xác định cơ chế tương tác của các đối tượng nghiên cứu của giám định và (hoặc) cơ chế hình thành dấu vết, các thông số riêng lẻ của nó, cũng như lấy các mẫu thử nghiệm để nghiên cứu so sánh.

Экспертоучастие - (sự tham gia của giám định viên) - мера произведенной загрузки эксперта, включает как самостоятельное производство экспертиз экспертом, так и его работу в составе комиссии экспертов - *thước đo khối lượng công việc của giám định viên, bao gồm cả việc tiến hành độc lập các giám định tư pháp và công việc của giám định viên như một phần của ủy ban giám định.*

Этика экспертная - (đạo đức giám định) - реализация нравственных норм общей морали и правил поведения во всех областях профессиональной судебно-экспертной деятельности: процессуальной, организационной, производственной, коммуникативной - *thực hiện các chuẩn mực đạo đức của đạo đức chung và các quy tắc ứng xử trong tất cả các lĩnh vực của hoạt động giám định tư pháp: tổ tụng, tổ chức, sản xuất, giao tiếp.*

Язык судебной экспертизы - (ngôn ngữ giám định tư pháp) - система общих и частных понятий,

выражаемых определениями и обозначениями (терминами, знаками). Я.э. сформирован и модифицируется на базе: естественного языка (общеупотребительного), языка науки, к области которой относится род экспертизы, и формализованного языка (главным образом символика, свойственная языку математики). Я.э. призван унифицировать термины, общие для всех (классов) родов экспертиз, обеспечивать постоянное пополнение и обновление терминов в частных теориях родов судебных экспертиз, развивать формализованный язык в целях математизации и компьютеризации производства экспертиз - *hệ thống các khái niệm chung và riêng, được thể hiện bằng các định nghĩa và ký hiệu (thuật ngữ, dấu hiệu). Ngôn ngữ giám định được hình thành và sửa đổi trên cơ sở: ngôn ngữ tự nhiên (thông thường), ngôn ngữ khoa học, mà loại hình chuyên môn thuộc về, và ngôn ngữ hình thức hóa (chủ yếu là tính biểu tượng vốn có trong ngôn ngữ toán học). Ngôn ngữ giám định nhằm mục đích thống nhất các thuật ngữ chung cho tất cả (các lớp) loại hình giám định, để đảm bảo bổ sung và cập nhật liên tục các thuật ngữ trong lý thuyết riêng về giám định tư pháp, để phát triển một ngôn ngữ chính thức hóa,*

toán học hóa và máy tính hóa việc tiến hành các giám định tư pháp.

ГЛАВА 14. ЮРИДИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ - (TÂM LÝ HỌC PHÁP LÝ)

Аномия - (sự đi xuống, sụt giảm uy tín của pháp luật) падение престижа права, его низкая степень воздействия на поведение человека при дестабилизации социальных процессов в обществе - sự suy giảm uy tín của pháp luật, mức độ ảnh hưởng thấp của nó đến hành vi của con người với sự mất ổn định của các quá trình xã hội trong xã hội.

Бандитские формирования - (sự hình thành băng nhóm) представляют собой устойчивые вооруженные группировки, состоящие из небольшого числа членов (обычно до 10 человек) и осуществляющие жестокие корыстно-насильственные действия - là các nhóm vũ trang ổn định bao gồm một số ít thành viên (thường lên đến 10 người) và thực hiện các hành vi tàn bạo, đánh thuê và bạo lực.

Биографический метод - (phương pháp tiểu sử) способ исследования психических возможностей и особенностей человека путем проведения анализа его жизненного пути - cách thức để nghiên cứu các khả năng và đặc điểm tinh thần của một người bằng cách phân tích đường đời của người đó.

«Бригады» - (băng nhóm tội phạm) представляют собой преступные группы, возникшие по территориальному признаку (например, «люберецкая», «солнцевская» и др.). - là các nhóm tội phạm đã phát sinh trên cơ sở lãnh thổ (ví dụ, "Lyubertsy", "Solntsevskaya", v.v.).

Версия - (giả thuyết) в деятельности правоохранительных органов обоснованное предположение о происхождении фактов и обстоятельств, которые имеют важное значение для конкретного дела, о механизме совершенного преступления и личности преступника - trong hoạt động của các cơ quan bảo vệ pháp luật, một giả định hợp lý về nguồn gốc của các sự kiện và tình tiết quan trọng đối với một vụ án cụ thể, về cơ chế của tội phạm và nhân thân của người phạm tội.

Вина - (lỗi) причастность личности к совершению общественно опасного противоправного деяния, игнорирование личностью общественных интересов, влияет на характер наказания за содеянное - sự tham gia của một cá nhân vào việc thực hiện một hành vi trái pháp luật nguy hiểm cho xã hội, cá nhân đó không biết đến lợi ích của xã hội, ảnh hưởng đến bản chất của hình phạt đối với hành vi đó.

Воспитательная функция режима - (chức năng chế độ giáo dục)

состоит в том, что строгая организованность жизни и быта осужденных (наличие распорядка дня, регламентированных условий отбывания наказания и пр.) со временем накладывает отпечаток на характер и в целом на поведение осужденного, приучая к дисциплинированности, аккуратности, исполнительности и др. - *là việc tổ chức chặt chẽ cuộc sống và đời sống hàng ngày của người bị kết án (sự hiện diện của thói quen hàng ngày, điều kiện được quy định để chấp hành án, v.v.) theo thời gian để lại dấu ấn về tính cách và hành vi của người bị kết án nói chung, quen với kỷ luật, tính chính xác, siêng năng, v.v.*

Девиантное (отклоняющееся) поведение - (hành vi lệch lạc (lệch lạc)) поведение, которое противоречит принятым в обществе нравственным и правовым нормам, аморальное или преступное поведение - *hành vi trái với các chuẩn mực đạo đức và pháp luật được xã hội thừa nhận, hành vi trái đạo đức hoặc tội phạm.*

Девиантное поведение - (hành vi lệch lạc) специфический способ передачи, усвоения и закрепления проявления ценностного отношения личности к обществу, подкрепленный

мотивацией, направленной на изменение социальных норм и ожиданий - *một cách cụ thể để chuyển giao, đồng hóa và củng cố biểu hiện của thái độ giá trị của một cá nhân đối với xã hội, được hỗ trợ bởi động cơ nhằm thay đổi các chuẩn mực và kỳ vọng xã hội.*

Детализация показаний - (chi tiết hóa lời khai) разновидность тактического приема допроса, основанного на побуждении допрашиваемого к описанию отдельных деталей события и применяемого для проверки правдивости показаний - *một hình thức khác của chiến thuật thẩm vấn dựa trên việc nhắc người bị thẩm vấn mô tả các chi tiết riêng lẻ của sự kiện và được sử dụng để kiểm tra tính xác thực của lời khai.*

Детектор лжи - (máy kiểm tra nói dối) приборы, используемые для объективного исследования физиологических показателей, характеризующих эффективное состояние человека - *thiết bị được sử dụng để nghiên cứu khách quan về các chỉ số sinh lý đặc trưng cho trạng thái hiệu quả của một người.*

Детерминизм - (thuyết quyết định, thuyết định luật) закономерная, необходимая зависимость психических явлений от порождающих их факторов - *sự phụ*

thuộc tự nhiên, cần thiết của các hiện tượng tinh thần vào các yếu tố tạo ra chúng.

Деяние - (hành động) *социально значимая форма проявления активности субъекта, за результаты которой субъект несет социальную ответственность вне зависимости от его намерений - một hình thức biểu hiện có ý nghĩa xã hội đối với hoạt động của chủ thể, đối với kết quả mà chủ thể phải chịu trách nhiệm xã hội, bất kể ý định của họ là gì.*

Преступное деяние - (hành vi phạm tội) *антисоциальное поведение субъекта, посягающее на общественные отношения, охраняемые правом - là hành vi chống đối xã hội của chủ thể xâm phạm đến các quan hệ công cộng được pháp luật bảo vệ.*

Диагноз психологический - (chẩn đoán tâm lý) *выявление индивидуально-психологических особенностей личности, выражающихся в ее поведении - xác định các đặc điểm tâm lý nhân thân của một người, thể hiện trong hành vi của người đó.*

Диагностика криминалистическая - (chẩn đoán điều tra hình sự) *установление криминалистически значимых особенностей состояния объекта - thiết lập các đặc điểm quan trọng về*

mặt quan trọng của trạng thái của đối tượng.

Добровольный отказ от совершения преступления - (tự ý nữa chừng chấm dứt việc phạm tội) *прекращение по своей воле начатого преступного деяния при возможности довести его до конца - chấm dứt hành vi phạm tội đã khởi xướng theo ý muốn trong khi có khả năng thực hiện tội phạm đến cùng.*

Доведение до самоубийства - (tội bức tử) *преступление, ответственность за которое предусмотрена уголовным кодексом; является результатом жестокого обращения или систематического унижения человеческого достоинства потерпевшего - tội danh mà bộ luật hình sự quy định về trách nhiệm pháp lý; là kết quả của sự đối xử tàn nhẫn hoặc sự sỉ nhục có hệ thống đối với nhân phẩm của nạn nhân.*

Дознание - (điều tra sơ bộ) *разновидность расследования по уголовному делу, которая производится в соответствии с действующим законодательством кругом лиц правоохранительных органов, пожарного контроля, ФСБ, воинских частей в связи с имеющимися у них полномочиями - một dạng khác của hoạt động điều tra trong một vụ án hình sự, được thực hiện theo luật hiện hành bởi những người*

thuộc các cơ quan bảo vệ pháp luật, phòng cháy, Tổng cục an ninh Liên bang Nga, các đơn vị quân đội liên quan đến quyền hạn của họ.

Доказательства судебные - (chứng cứ tư pháp) фактические данные об обстоятельствах конкретного уголовного дела, имеющие значение для полного и всестороннего его расследования. Доказательства оцениваются сотрудниками правоохранительных органов и судом по их внутреннему убеждению, основанному на их всестороннем и объективном рассмотрении - *dữ liệu thực tế về các tình huống của một vụ án hình sự cụ thể, rất quan trọng cho quá trình điều tra đầy đủ và toàn diện. Bằng chứng được đánh giá bởi các quan chức bảo vệ pháp luật và tòa án dựa trên cơ sở của lương tâm, việc kiểm tra toàn diện và khách quan các bằng chứng.*

Доказывание - (chứng minh) процесс установления истины по делу путем сбора, исследования, оценки и использования имеющихся в деле доказательств - *quá trình xác lập sự thật trong vụ án bằng cách thu thập, nghiên cứu, đánh giá và sử dụng chứng cứ trong vụ án.*

Допрос - (thăm vấn, hỏi cung) следственное действие, суть которого заключается в получении и закреплении передаваемых сведений

об обстоятельствах дела, подлежащего расследованию - *hành động điều tra, bản chất của nó là thu thập và củng cố thông tin về các tình tiết của vụ án được điều tra.*

Допрос перекрестный - (thăm vấn chéo) допрос участников судебного процесса, который проводится стороной обвинения и защиты по одним и тем же обстоятельствам уголовного дела - *xét hỏi những người tham gia phiên tòa do cơ quan công tố và người bào chữa tiến hành về những tình tiết tương tự của vụ án hình sự.*

Допроса тактика - (chiến lược, chiến thuật hỏi cung) система тактических приемов, которые направлены на получение правдивых показаний и разоблачение ложных - *hệ thống các chiến thuật nhằm thu được lời khai trung thực và vạch trần những điều sai trái.*

Идентификация в криминалистике - (định dạng, nhận dạng trong khoa học điều tra hình sự) установление тождества объектов или личности по совокупности их идентификационных признаков. Такой метод является научно обоснованным, направленным на опознание объектов и их индивидуальных свойств - *xác lập danh tính của các đối tượng hoặc nhân thân bằng tổng thể các đặc điểm nhận*

dạng của chúng. Phương pháp này phù hợp về mặt khoa học, nhằm xác định các đối tượng và các thuộc tính riêng lẻ của chúng.

Инсценировка преступления - (làm giả tội phạm) его фальсификация, создание дезинформационной обстановки для правоохранительных органов с целью сокрытия истинного преступления - *làm giả, tạo ra một môi trường thông tin sai lệch cho các cơ quan bảo vệ pháp luật để che giấu tội phạm thực sự.*

Индивидуальное правосознание - (nhận thức pháp luật cá nhân) система знаний, оценок и представлений о правопорядке данного общества, а также установок правоисполнительного поведения.

Интервью психотерапевтическое - (phỏng vấn tâm lý trị liệu) метод психотерапевтической беседы для оказания психологической помощи, раскрытия скрытых мотивов поведения - *phương pháp trò chuyện tâm lý trị liệu để hỗ trợ tâm lý, tiết lộ động cơ tiềm ẩn của hành vi.*

Искупление - (chuộc lỗi) понесение справедливого наказания за совершенное преступление, открывает возможность нравственного самоисправления - *phải chịu một hình phạt chính đáng cho*

một tội ác đã gây ra, mở ra khả năng tự sửa đổi đạo đức.

Исправительная психология - (tâm lý học điều chỉnh, cải tạo) отрасль юридической психологии, которая призвана изучать психологические особенности исправления и перевоспитания лиц, совершивших преступления (преступников), их психическое состояние, вызванное пребыванием в местах лишения свободы - *một ngành tâm lý học pháp lý, được thiết kế để nghiên cứu các đặc điểm tâm lý của việc cải tạo và giáo dục người phạm tội (tội phạm), trạng thái tinh thần của họ do ở nơi bị giam giữ.*

Исследование доказательств - (nghiên cứu chứng cứ) установление содержания доказательства, его достоверности и доказательственной ценности - *thiết lập nội dung của bằng chứng, độ tin cậy và giá trị của bằng chứng.*

Истина - (chân lý) доказанность суждения, его соответствие действительности - *bằng chứng của phán đoán, sự tuân thủ của nó với thực tế.*

Карательная функция режима - (chức năng chế độ trừng phạt) состоит в том, что осужденный изолируется от общества, находится под охраной и постоянным надзором, в условиях принудительной

регламентации его работы, учебы, общения и досуга, которые обеспечивают долговременное фрустрирование из-за лишения его определенных бытовых благ, ограничений в удовлетворении большинства базисных физиологических и социальных потребностей - *người bị kết án bị cách ly khỏi xã hội, được bảo vệ và giám sát liên tục, trong điều kiện bắt buộc phải làm việc, học tập, giao tiếp và giải trí, gây ra sự thất vọng lâu dài do bị tước một số phúc lợi sống hàng ngày, hạn chế trong việc thỏa mãn hầu hết các nhu cầu sinh lý và xã hội cơ bản.*

Коммуникативная подструктура следственной деятельности - (cấu trúc giao tiếp của hoạt động điều tra) заключается в построении и сборе в ходе профессионального общения всей необходимой информации, а также при необходимости оказание следственно важных психотехнических воздействий - *bao gồm việc xây dựng và thu thập trong quá trình giao tiếp chuyên nghiệp với tất cả các thông tin cần thiết, cũng như, nếu cần, cung cấp các tác động kỹ thuật tâm lý quan trọng.*

Контакт психологический - (liên hệ tâm lý) положительно-эмоциональное взаимодействие субъектов, общение, которое

возникает между ними на основе общих интересов и целей их деятельности - *trương tác tích cực - tình cảm của các chủ thể, giao tiếp nảy sinh giữa họ trên cơ sở lợi ích chung và mục tiêu hoạt động của họ.*

Контроль социальный - (kiểm soát xã hội) социальное реагирование на девиантное поведение индивида системой способов воздействия для его возвращения в социально-нормативную сферу - *phản ứng của xã hội đối với hành vi lệch lạc của một cá nhân bằng một hệ thống các phương pháp ảnh hưởng để người đó quay trở lại với sự chuẩn mực của xã hội.*

Коррупция - (tham nhũng) преступное поведение должностных лиц, использующих свое служебное поведение для личного обогащения - *hành vi phạm tội của các quan chức sử dụng hoạt động công vụ của bản thân để tư lợi.*

Косвенный допрос - (thăm vấn gián tiếp) тактический прием допроса, в ходе которого у допрашиваемого лица не возникает охранно-оборонительная реакция - *một kỹ thuật của chiến thuật thăm vấn, trong đó người bị thăm vấn không có phản ứng phòng thủ.*

Криминалистическая тактика - (chiến thuật điều tra hình sự) система научно обоснованных приемов организации

предварительного и судебного следствия, система взаимодействия работников правоохранительных органов с различными участниками процесса - *một hệ thống các phương pháp tổ chức điều tra sơ bộ và tư pháp dựa trên cơ sở khoa học, một hệ thống tương tác giữa các quan bảo vệ pháp luật với những người tham gia khác nhau trong quá trình.*

Криминальная психология - (tâm lý học tội phạm) раздел юридической психологии, которая изучает закономерности и механизмы подготовки и совершения преступлений отдельными лицами и преступными группами, психологические аспекты вины и роль потерпевших в преступном деянии, а также разрабатывает психологически обоснованные теории и типологии (классификации) личности преступников, рекомендации по совершенствованию борьбы с преступностью - *một phần của tâm lý học pháp lý nghiên cứu các mô hình và cơ chế của việc chuẩn bị và thực hiện tội phạm của các cá nhân và nhóm tội phạm, các khía cạnh tâm lý của lỗi và vai trò của nạn nhân trong một hành vi phạm tội, đồng thời cũng phát triển các lý thuyết và mô hình phân loại (phân loại) về mặt tâm lý. nhân thân của*

người phạm tội, khuyến nghị để cải thiện hoạt động đấu tranh với tội phạm.

Криминальное поведение - (hành vi tội phạm) сложное многофакторное явление, которое должно анализироваться не только в структурном и функциональном планах, но и в аспекте генезиса - возникновения у субъектов мотивации преступного деяния, особенностей выбора средств и принятия решения - *một hiện tượng đa yếu tố phức tạp cần được phân tích không chỉ về cấu trúc và chức năng, mà còn ở khía cạnh nguồn gốc - sự xuất hiện của các chủ thể của động cơ của hành vi phạm tội, tính đặc thù của việc lựa chọn phương tiện và đưa ra quyết định.*

Криптография - (mật mã) тайнопись - *mật mã.*

Личностный смысл - (ý nghĩa cá nhân) избирательное отношение личности к значимым для нее явлениям - *thái độ có chọn lọc của cá nhân đối với những hiện tượng có ý nghĩa đối với bản thân.*

Личность преступника - (thân nhân người phạm tội) совокупность психических особенностей индивида, проявляющихся в характере совершенного им преступления - *tập hợp các đặc điểm tâm lý của một cá nhân, biểu hiện trong bản chất của tội phạm mà bản thân đã thực hiện.*

Lичный сыск - (điều tra cá nhân) поисковая деятельность сотрудников уголовного розыска, направленная на обнаружение лица, совершившего преступление - *hoạt động khám xét của cán bộ điều tra tội phạm nhằm phát hiện người phạm tội.*

Ложь - (nói dối) намеренное искажение действительности - *có ý bóp méo thực tế.*

Локус контроля - (xu hướng của một cá nhân quy trách nhiệm cho sự thất bại hành động của mình đối với các yếu tố bên ngoài hoặc đặc điểm cá nhân của bản thân mình) склонность индивида приписывать ответственность за неудачность своих действий внешним силам или своим личностным особенностям - *xu hướng của cá nhân quy trách nhiệm về sự thất bại của các hành động của mình cho các lực lượng bên ngoài hoặc các đặc điểm nhân thân của mình.*

Маргинальность - (cực của hành vi có ý nghĩa xã hội) крайности социально значимого поведения (попрошайничество, проституция, наркомания, алкоголизм и т. п.). - *các hành vi có ý nghĩa xã hội cực đoan (mại dâm, nghiện ma túy, nghiện rượu, v.v.).*

Методы исследования личности - (phương pháp nghiên cứu nhân thân) совокупность приемов и способов исследования психических качеств личности. Личность как

субъект социальной деятельности, исследуется методами социометрии и референтометрии, приемами изучения социально-ролевого поведения личности - *tập hợp các kỹ thuật và phương pháp để nghiên cứu các đặc điểm tâm lý của một người. Nhân thân với tư cách là một chủ thể của hoạt động xã hội được nghiên cứu bằng các phương pháp xã hội học và tham chiếu, phương pháp nghiên cứu hành vi vai trò xã hội của cá nhân.*

Методы психологической экспертизы правовых законов и нормативных актов - (các phương pháp giám định tâm lý các văn bản luật và các văn bản pháp quy) предназначены для выяснения адекватности последних закономерностям и механизмам функционирования правосознания, психологически обоснованным путям совершенствования правового регулирования в условиях формирующегося правового государства - *được thiết kế để xác định sự thích hợp của các mô hình mới nhất và cơ chế hoạt động của ý thức pháp luật, những cách hợp lý về mặt tâm lý để cải thiện quy định pháp luật trong một nhà nước pháp lý mới hình thành.*

Механизм преступления - (cơ chế của tội phạm) совокупность системообразующих элементов преступления: предмет

посягательства, мотивы, цели и способы совершения преступления, это динамическая структура преступного деяния - *tập hợp các yếu tố cấu thành hệ thống của tội phạm: đối tượng bị xâm phạm, động cơ, mục đích và phương thức (thủ đoạn) phạm tội, đây là cơ cấu động của hành vi phạm tội.*

Механизм слеодообразования - (cơ chế hình thành dấu vết) система компонентов процесса образования слеодоотображения, слеодообразующий объект, процесс его воздействия на вещество следа - *hệ thống các thành phần của quá trình hình thành dấu vết, đối tượng hình thành dấu vết, quá trình tác động của nó đến vật chất của dấu vết.*

Моделирование - (mô hình hóa) общенаучный метод исследования каких-то предметов, процессов на моделях, схемах или конструкциях, аналогичных исследуемому объекту в каких-то отношениях - *phương pháp khoa học chung để nghiên cứu một số đối tượng, quy trình trên mô hình, sơ đồ hoặc cấu trúc tương tự như đối tượng đang nghiên cứu ở một số khía cạnh.*

Насильственная смерть - (chết do tác động của ngoại lực) смерть в результате воздействия внешних факторов, что само по себе является основанием для

возбуждения уголовного дела - *chết do các yếu tố bên ngoài gây ra, bản thân nó là cơ sở để khởi tố vụ án hình sự.*

Негативизм - (tiêu cực) немотивированное поведение субъекта, противоречащее требованиям других субъектов, его отчуждение от интересов других людей - *hành vi không có động cơ của chủ thể, trái với yêu cầu của chủ thể khác, xa lánh lợi ích của người khác.*

Обвинение - (buộc tội) содержится в постановлении о привлечении лица в качестве обвиняемого к уголовной ответственности - *có trong quyết định đưa một người với tư cách là bị can phải chịu trách nhiệm hình sự.*

Обвиняемый - (người bị buộc tội) лицо, в отношении которого вынесено постановление о его привлечении к уголовной ответственности в качестве обвиняемого - *người đã bị ra quyết định truy cứu trách nhiệm hình sự.*

Обеспечивающая функция режима - (chức năng cung cấp chế độ) проявляется в создании благоприятных условий для организации труда, обучения, воспитательной работы, исправительной деятельности персонала и самодеятельных организаций осужденных, а также

путем подключения различных внешних общественных объединений к работе в колониях - *thể hiện ở việc tạo điều kiện thuận lợi cho việc tổ chức lao động, đào tạo, công tác giáo dục, các hoạt động cải tạo của nhân viên và các tổ chức tự tạo của người bị kết án, cũng như bằng cách kết nối nhiều hiệp hội xã hội bên ngoài đến làm việc tại các trại giam.*

«Общины» - (tổ chức tội phạm, cộng đồng) преступные образования, состоящие в своей основе из лиц, объединенных по национальному или земляческому принципу (например, чеченская, дагестанская, грузинская, афганская «общины») - *tổ chức tội phạm, về cơ bản bao gồm những người được tập hợp theo nguyên tắc quốc gia hoặc đồng bào (ví dụ, "cộng đồng" người Chechnya, Dagestan, Gruzia, Afghanistan).*

Обыск - (khám soát, khám xét, lục soát) проводится, когда есть достаточные основания полагать, что в каком-то помещении или ином месте, или у какого-то лица находятся орудия преступления, предметы и ценности, добытые преступным путем - *được thực hiện khi có đủ căn cứ cho rằng ở nơi nào đó hoặc nơi khác hoặc một người có công cụ phạm tội, đồ vật, vật có giá trị thu được bằng việc phạm tội mà có.*

Оговор - (vu cáo) показания, изобличающие лицо в совершении преступления, которого оно не совершало. Оговор может быть заведомо ложным, а также результатом добросовестного заблуждения - *lời khai buộc một người phạm tội mà người đó không phạm. Tuyên bố từ chối trách nhiệm có thể được coi là sai hoặc là kết quả của một lỗi thành thật.*

Оперативное наблюдение - (trình sát theo dõi) негласная оперативно-розыскная деятельность, выраженная в скрытом наблюдении за объектом, совершившим или могущим совершить преступление - *hoạt động trình sát bí mật, được thể hiện trong việc giám sát bí mật đối tượng đã thực hiện tội phạm hoặc có khả năng phạm tội.*

Оперативное обслуживание - (tiến hành các hoạt động trình sát) проведение негласных оперативно-розыскных мероприятий, обеспечивающих обнаружение криминогенных объектов и принятие должных мер по их обезвреживанию на объектах - *tiến hành các biện pháp trình sát bí mật để đảm bảo phát hiện các đối tượng phạm tội và áp dụng các biện pháp thích hợp để vô hiệu hóa chúng tại các cơ sở.*

Оперативно-розыскная деятельность - (hoạt động trình sát)

разведывательно-поисковые мероприятия, осуществляемые специальными органами путем негласных средств и методов - là các hoạt động do thám và tìm kiếm do các cơ quan đặc biệt thực hiện bằng các phương tiện và phương pháp bí mật.

Опознание - (nhận diện) следственное действие, состоящее в идентификации объекта по мысленному образу опознающего, который должен быть допрошен до проведения этого следственного действия для выяснения обстоятельств, при которых он наблюдал соответствующий объект, его особенности и приметы - hành động điều tra, bao gồm việc xác định một đối tượng theo hình ảnh tinh thần của người nhận dạng, phải được thẩm vấn trước khi thực hiện hành động điều tra này để làm rõ hoàn cảnh mà anh ta quan sát đối tượng tương ứng, các đặc điểm và dấu hiệu của nó.

Организация расследования - (tổ chức điều tra) состоит в комплексе необходимых мер, обеспечивающих последовательное достижение целей расследования, управление этим процессом и применение наиболее эффективных средств расследования с учетом конкретных следственных ситуаций - bao gồm một tập hợp các biện pháp cần thiết để đảm bảo đạt được nhất quán

các mục tiêu của cuộc điều tra, quản lý quá trình này và sử dụng các phương tiện điều tra hiệu quả nhất, có tính đến các tình huống điều tra cụ thể.

Организационно-управленческая подструктура следственной деятельности - (cấu trúc tổ chức và quản lý của hoạt động điều tra) состоит в непосредственном руководстве людьми при решении профессиональных задач (например, следственно-оперативной группой), а также в волевых действиях по самоорганизации и проведению конкретных следственных действий - bao gồm sự lãnh đạo trực tiếp của một số người trong việc giải quyết các vấn đề chuyên môn (ví dụ, một nhóm điều tra-trình sát), cũng như trong các hành động tự tổ chức và thực hiện các hành động điều tra cụ thể.

Организованные преступные группы - (nhóm tội phạm có tổ chức) их отличительными характеристиками являются: устойчивость, сплоченность, иерархичная структура, защищенность - các đặc điểm khác biệt của chúng là: tính ổn định, tính liên kết, cấu trúc phân cấp, tính bảo mật.

Орудия преступления - (phương tiện phạm tội) предметы и вещества, используемые преступником для достижения его преступных целей, различаемые по

предмету посягательства и характеру воздействия - *các đồ vật và chất được tội phạm sử dụng để đạt được mục đích phạm tội của mình, được phân biệt bởi đối tượng xâm phạm và bản chất của tác động.*

Освидетельствование - (khám xét người) является разновидностью осмотра тела человека для установления следов преступления или особых примет, когда для этого не требуется судебно-медицинской экспертизы - *là một hình thức khám nghiệm cơ thể người để xác lập dấu vết của tội phạm hoặc các dấu hiệu đặc biệt, khi việc này không yêu cầu giám định pháp y.*

Осмотр места происшествия - (khám nghiệm hiện trường tai nạn) неотложное следственное действие; особенность этого следственного действия заключается в том, что оно проводится до возбуждения уголовного дела для установления и исследования обстановки места происшествия - *hành động điều tra khẩn cấp; Đặc thù của hoạt động điều tra này là nó được thực hiện trước khi khởi tố vụ án hình sự để xác lập và điều tra tình hình tại hiện trường..*

Осмотр трупа - (khám nghiệm tử thi) наружный осмотр трупа на месте его обнаружения; проводится следователем с обязательным участием врача или специалиста в

области медицины в присутствии понятых - *khám nghiệm bên ngoài tử thi tại nơi phát hiện ra tử thi; được thực hiện bởi điều tra viên với sự tham gia bắt buộc của bác sĩ hoặc chuyên gia trong lĩnh vực y tế với sự chứng kiến của nhân chứng.*

Особые приметы - (dấu hiệu đặc biệt) отличительные особенности объекта, пригодны для идентификации - *các đặc điểm khác biệt của đối tượng, thích hợp để nhận dạng.*

Ответственность уголовная - (trách nhiệm hình sự) представляет правовое последствие совершенного преступления, состоящая в применении к виновному государственного принуждения в виде наказания - *đại diện cho hậu quả pháp lý của tội phạm đã thực hiện, bao gồm việc áp dụng sự cưỡng chế của nhà nước đối với người có tội dưới hình thức trừng phạt.*

Относимость доказательств - (tính liên quan của chứng cứ) свойство доказательств обосновывать или опровергать обстоятельства, подлежащие доказыванию по делу - *tính liên quan của bằng chứng để chứng minh hoặc bác bỏ các tình tiết cần chứng minh trong vụ án.*

Очная ставка - (đổi chất) является разновидностью допроса, ее цель - устранение имеющихся в

показаниях допрашиваемых противоречий, получение новых данных, позволяющих судить об истинности ранее полученных показаний - là một dạng khác của thẩm vấn, mục đích của nó là loại bỏ những mâu thuẫn có trong lời khai, thu được những dữ liệu mới giúp có thể phán đoán sự thật của lời khai đã thu được trước đó.

Пенитенциарная психология - (tâm lý học của người bị kết án) раздел юридической психологии, где изучаются психологические аспекты эффективности различных видов наказания, психология осужденных и их общностей, а также обосновываются меры по ресоциализации и реабилитации лиц, отбывающих наказания - một phần của tâm lý học pháp lý, nghiên cứu các khía cạnh tâm lý về hiệu quả của các hình phạt khác nhau, tâm lý của người bị kết án và cộng đồng của họ, đồng thời cũng chỉ ra các biện pháp cơ bản để cộng hưởng và phục hồi người đang thi hành án.

Пиромания - (chứng điên hay đốt nhà) импульсивно возникающая патологическая потребность к поджогам - bốc đồng nảy sinh nhu cầu bệnh lý đốt phá.

Поведение - (hành vi) формы и способы взаимодействия индивидов и социальных групп с окружающей

действительностью - các hình thức và phương thức tương tác của cá nhân, nhóm xã hội với thực tế xung quanh.

Пограничные состояния - (trạng thái phản ứng) нервно-психические состояния, находящиеся на грани психического здоровья и психопатологии (реактивные состояния, психопатии и т. д.). - tình trạng tâm lý - thần kinh trên bờ vực của sức khỏe tâm lý và bệnh lý tâm thần (trạng thái phản ứng, bệnh tâm thần, v.v.).

Подозреваемый - (bị can) им признается лицо, задержанное по подозрению в совершении преступления или к которому применена мера пресечения до предъявления обвинения - người bị giam giữ vì nghi ngờ phạm tội hoặc người đã được áp dụng biện pháp ngăn chặn trước khi buộc tội.

Подсудимый - (bị cáo) обвиняемый, преданный суду - bị cáo bị xét xử.

Познавательная подструктура следственной деятельности - (cấu trúc dự đoán nhận thức của hoạt động điều tra) весомая роль принадлежит следующим сторонам: поисковой, реконструктивной и достоверительной - một vai trò quan trọng thuộc về các bên sau: tìm kiếm, xây dựng lại và chứng nhận.

Показания - (lời khai, khẩu cung) разновидность доказательств, состоящая из письменных или устных сообщений лица о фактических данных, на основе которых устанавливаются обстоятельства, имеющие значение для правильного разрешения дела - *một dạng khác của bằng chứng, bao gồm các tuyên bố bằng văn bản hoặc bằng miệng của một người về dữ liệu thực tế, trên cơ sở đó các tình tiết được thiết lập quan trọng để giải quyết đúng vụ án.*

Покушение на преступление - (phạm tội chưa đạt) умышленное действие, непосредственно направленное на совершение преступления, однако не доведенное до конца по причинам, которые не зависели от воли покушавшегося - *là cố ý thực hiện tội phạm nhưng không thực hiện được đến cùng vì những nguyên nhân ngoài ý muốn của người phạm tội.*

Пользование - (sử dụng) одно из правомочий собственника, состоящее в его праве на вещь в зависимости от ее назначения - *một trong những quyền của chủ sở hữu, bao gồm quyền của anh ta đối với đồ vật, tùy thuộc vào mục đích của nó.*

Потерпевший - (nạn nhân) лицо, которому преступлением причинен моральный, физический

или имущественный вред - *người đã bị thiệt hại về tinh thần, thể chất hoặc tài sản do tội phạm gây ra.*

Правовая психология - (tâm lý học pháp lý) психология отражения правозначимых явлений в сознании общества, отдельных социальных групп и индивидов - *tâm lý của sự phản ánh các hiện tượng pháp luật có ý nghĩa trong tâm trí xã hội, các nhóm xã hội cá nhân và cá nhân.*

Правопорядок - (trật tự pháp luật) форма общественного порядка, основанная на реализации системы правовых норм, состояние общественных отношений, регулируемых правом - *một hình thức trật tự công cộng dựa trên việc thực hiện một hệ thống các quy phạm pháp luật, trạng thái của các quan hệ công cộng do pháp luật điều chỉnh.*

Правота - (sự đúng đắn) состояние морального или научного отношения индивида к объективным интересам общества, линия поведения личности, соответствующая потребностям развития социума - *trạng thái của đạo đức hoặc thái độ khoa học của cá nhân đối với lợi ích khách quan của xã hội, đường lối hành vi của cá nhân, tương ứng với nhu cầu phát triển của xã hội.*

Превентивная психология - (tâm lý phòng ngừa, dự phòng) направление юридической

психологии, которое изучает природу и механизмы отклоняющегося поведения с позиции междисциплинарного системного подхода, включая личностные, социальные, социально-психологические, психолого-педагогические факторы, обуславливающие социопатогенез, а также предлагает научно обоснованные рекомендации по психологическому обеспечению, предупреждению, диагностике и коррекции отклоняющегося поведения - *phương hướng của tâm lý học pháp lý, nghiên cứu bản chất và cơ chế của hành vi lệch lạc từ quan điểm của cách tiếp cận hệ thống liên ngành, bao gồm các yếu tố cá nhân, xã hội, tâm lý xã hội, tâm lý và sự phạm quyết định sự phát sinh xã hội, và cũng đưa ra các khuyến nghị dựa trên cơ sở khoa học về hỗ trợ tâm lý, phòng ngừa, chẩn đoán và điều chỉnh các hành vi lệch lạc.*

Привод - (áp giải, sự bắt đến, dẫn đến) принудительное доставление в правоохранительные органы - *biộc phải giao cho cơ quan bảo vệ pháp luật.*

Преступная инсценировка - (hiện trường tội phạm giả) имитация, направляющая следователя по ложному пути необъективных фактов и обстоятельств, специально придуманных преступником для

получения негативного исхода следствия - *mô phỏng, hướng điều tra viên đi theo con đường sai lệch của các sự kiện và hoàn cảnh thiên vị, được tội phạm phát minh đặc biệt để thu được kết quả tiêu cực của cuộc điều tra.*

Психология следственной и оперативно-разыскной деятельности - (tâm lý điều tra và trình sát) разделы юридической психологии, в которых изучаются психологические аспекты раскрытия и расследования преступлений, а также разрабатываются психотехнические средства воздействия на криминальные элементы - *một phần của tâm lý học pháp lý, nghiên cứu các khía cạnh tâm lý của việc khám phá và điều tra tội phạm, cũng như phát triển các phương tiện kỹ thuật tâm lý để tác động đến các yếu tố của tội phạm.*

Психология осмотра места преступления - (tâm lý khám nghiệm hiện trường tai nạn) профессионально грамотное восприятие обстановки места происшествия позволяет следователю представить общую картину события и выявить необходимую базу данных для выдвижения версии - *nhận thức có năng lực chuyên môn về tình hình tại hiện trường vụ việc cho phép điều tra viên trình bày một bức tranh tổng thể về*

sự kiện và xác định cơ sở dữ liệu cần thiết để đưa ra một phiên bản.

Раскаяние - (hối hận)

признание своей вины и самоосуждение своего противоправного поведения, готовность нести заслуженное наказание - *thừa nhận lỗi và tự lên án hành vi trái pháp luật của mình, sẵn sàng chịu hình phạt xứng đáng.*

Рецидив - (tái phạm)

множественность преступлений - *phạm tội nhiều lần.*

Розыск - (truy nã)

деятельность правоохранительных органов, направленная на установление разыскиваемого обвиняемого или осужденного, совершившего побег от следствия, суда или мест лишения свободы - *hoạt động của các cơ quan bảo vệ pháp luật nhằm xác định bị can bị truy nã hoặc người bị kết án trốn khỏi cuộc điều tra, tòa án hoặc nơi giam giữ.*

Самоубийство - (tự sát)

острая разновидность девиантного поведения, состоящая в добровольном отказе лица от жизни - *một loại hành vi lệch lạc nguy hiểm, bao gồm việc một người tự nguyện từ chối cuộc sống.*

Случайные преступные

группы - (nhóm tội phạm ngẫu nhiên) состоят из двух и более лиц, которые объединились стихийно, без

предварительного сговора, на основе спонтанно возникшей ситуации, под воздействием эмоций, настроения и чувства солидарности соисполнителей - *bao gồm hai hoặc nhiều người đã tụ hợp lại một cách tự phát, không có sự thông đồng trước, trên cơ sở một tình huống phát sinh tự phát, dưới tác động của cảm xúc, tâm trạng và ý thức chung của những người cùng thực hiện tội phạm.*

Совесть - (lương tâm)

способность индивида к нравственному самоконтролю, самооценке своих поступков, проявление социальной сущности человека - *khả năng của cá nhân trong việc tự kiểm soát về mặt đạo đức, tự đánh giá hành động của mình, biểu hiện của bản chất xã hội của một con người.*

Соучастие - (đồng phạm)

совместное участие двух и более лиц в совершении преступления - *sự tham gia chung của hai hoặc nhiều người vào việc thực hiện tội phạm.*

Социально-воспитательная

подструктура следственной деятельности - (cấu trúc giáo dục xã hội của hoạt động điều tra) выражает актуальность роли следствия в борьбе за искоренение преступности, в том числе в реализации правовой пропаганды, участия в профессиональной работе среди населения, перевоспитании

осужденных и т. д. - *thể hiện sự phù hợp về vai trò của công tác điều tra trong đấu tranh triệt phá tội phạm, kể cả trong việc thực hiện công tác tuyên truyền pháp luật, tham gia công tác nghiệp vụ trong quần chúng nhân dân, giáo dục cải tạo phạm nhân, v.v.*

Сплоченные организованные преступные группы - (các nhóm tội phạm có tổ chức) объединения преступников на основе умышленного совершения преступных деяний, где присутствует статусная иерархия и жесткая структура, т. к. состав участников может доходить до нескольких десятков человек - *các tổ chức (nhóm) tội phạm trên cơ sở cố ý thực hiện các hành vi phạm tội, nơi có thứ bậc địa vị và cơ cấu chặt chẽ, vì thành phần của những người tham gia có thể lên tới vài chục người.*

Стыд - (xấu hổ) одно из основных проявлений нравственного самосознания личности, ее способность к нравственному самоанализу - *một trong những biểu hiện chính của sự tự nhận thức về đạo đức của một người, khả năng nhìn nhận nội tâm về mặt đạo đức của cô ấy.*

Судебная психология - (tâm lí học tư pháp) раздел юридической психологии, где изучаются психологические аспекты судебного разбирательства, проблемы судебно-

психологической экспертизы - *một phần của tâm lý học pháp lý, nghiên cứu các khía cạnh tâm lý của tố tụng tư pháp, các vấn đề của khám nghiệm tâm lý pháp y.*

Судебно-психологическая экспертиза (СПЭ) - (giám định tâm lí tư pháp) специальное психологическое исследование, проводимое сведущим лицом - психологом - в отношении человека или ситуации - *nghiên cứu tâm lý đặc biệt được thực hiện bởi một người hiểu biết - một nhà tâm lý học - liên quan đến một con người hoặc một tình huống.*

Судимость - (án tích) последствия осуждения за совершение преступления - *là đặc điểm xấu (hậu quả) về nhân thân của người bị kết án và áp dụng hình phạt được ghi, lưu lại trong lí lịch tư pháp trong thời gian luật định. Án tích chỉ đặt ra khi một người vi phạm pháp luật hình sự, có bản án về tội phạm mà mình thực hiện.*

Тюрьма - (nhà tù) вид исправительного учреждения, где отбывают наказание лица, совершившие тяжкие преступления или ранее неоднократно судимые - *loại hình cơ sở cải tạo nơi những người đã phạm tội nghiêm trọng hoặc trước đây đã bị kết án nhiều lần đang thi hành án.*

Улики - (dấu vết, chứng cứ gián tiếp) косвенные доказательства, которые оцениваются правоохранительными органами наряду с другими доказательствами по уголовному делу - *bằng chứng tình huống được đánh giá bởi các cơ quan thực bảo vệ pháp luật cùng với các bằng chứng khác trong vụ án hình sự.*

Устойчивые преступные группы - (nhóm tội phạm ổn định) состоят из двух и более человек, которые объединились заранее по предварительному сговору для совершения определенного преступного деяния - *bao gồm hai hoặc nhiều người đã thống nhất trước với nhau bằng âm mưu trước để thực hiện một hành động tội phạm nhất định.*

Фанатизм - (sự cuồng tín) основанная на слепой вере, крайняя степень приверженности субъекта к определенной идее или образу мыслей с резко выраженной пониженной самокритичностью - *dựa trên niềm tin mù quáng, mức độ nghiêm trọng của đối tượng tuân theo một ý tưởng hoặc cách suy nghĩ cụ thể với sự tự phê bình giảm rõ rệt.*

Фоторобот - (phương tiện chụp ảnh nhận diện) прибор для изготовления фотокомпозиционных портретов разыскиваемых, применяемый в работе правоохранительных органов - *một*

thiết bị chụp ảnh chân dung ghép ảnh của đối tượng truy nã, được sử dụng trong công việc của các cơ quan bảo vệ pháp luật.

Этапы расследования - (các giai đoạn điều tra) относительно самостоятельные части конкретного расследования по уголовному делу, направленные на решение отдельных его задач. На данном этапе органы предварительного расследования получают сообщение о событии, носящем криминальный характер, и выполняют проверочные действия, задачей которых является установление в исследуемом событии состава преступления - *các phần tương đối độc lập của một cuộc điều tra cụ thể trong một vụ án hình sự, nhằm giải quyết các nhiệm vụ riêng lẻ của nó. Ở giai đoạn này, các cơ quan điều tra sơ bộ nhận được thông báo về một sự kiện tội phạm và thực hiện các hành động xác minh, nhiệm vụ là thiết lập kho dữ liệu trong trường hợp được điều tra.*

Юридическая психология - (tâm lí học pháp lý) является отраслью науки психологии, исследующей проявление и использование общих психических механизмов и закономерностей в области отношений, регулируемых правом. Особое направление юридической психологии образует судебно-психологическая экспертиза

- là một nhánh của tâm lý học nghiên cứu sự biểu hiện và sử dụng các cơ chế và quy luật tâm lý chung trong lĩnh vực quan hệ do pháp luật điều chỉnh. Một lĩnh vực đặc biệt của tâm lý học pháp lý được hình thành bằng cách khám nghiệm tâm lý pháp y.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК

(DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO)

1. Нормативные правовые акты

(văn bản quy phạm pháp luật)

1. Конституция Российской Федерации (принята всенародным голосованием 12.12.1993), (с учетом поправок, внесенных Законами РФ о поправках к Конституции РФ от 30.12.2008 N 6-ФКЗ, от 30.12.2008 N 7-ФКЗ, от 05.02.2014 N 2-ФКЗ, от 21.07.2014 N 11-ФКЗ) // Собрание законодательства РФ. - 04.08.2014. - N 31. - ст. 4398.

2. Уголовный кодекс СРВ от 27 ноября 2015 № 100/2015/QН13 // Официальный бюллетень. - 2015. - № 1263 - 1270.

3. Уголовно-процессуальный кодекс СРВ от 27 ноября 2015 № 101/2015/QН13 // Официальный бюллетень. - 2015. - № 1271 - 1276.

4. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 01.07.2021) (с изм. и доп., вступ. в силу с 22.08.2021) // Собрание законодательства РФ. - 17.06.1996. - N 25. - ст. 2954.

5. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18.12.2001 N 174-ФЗ (ред. от 01.07.2021) // Собрание законодательства РФ. - 24.12.2001. - N 52 (ч. I). - ст. 4921.

6. Закон СРВ о международных договорах от 09 апреля 2016 № 108/2016/QН13 // Официальный бюллетень. - 2016. - № 345 - 346.

7. Закон СРВ о народной милиции от 27 ноября 2014 № 73/2014/QН13 // Официальный бюллетень. - 2014. - № 1177 - 1178.

8. Закон СРВ об организации органа следствия от 26 ноября 2015 № 99/2015/QН13 // Официальный бюллетень. - 2015. - № 1263 - 1264.

9. Закон СРВ об адвокатуре от 29 июня 2006 № 65/2006/QН11 // Официальный бюллетень. - 2006. - № 05 - 06.

10. Закон СРВ о компенсационной ответственности государства от 18 июня 2009 № 35/2009/QН12 // Официальный бюллетень. - 2009. - № 373 - 374.

11. Закон СРВ о судебной экспертизе от 20 июня 2012 № 13/2012/QН13 // Официальный бюллетень. - 2012. - № 477 - 478.

12. «О государственной судебно-экспертной деятельности в Российской Федерации» Федеральный закон от 31.05.2001 N 73-ФЗ (последняя редакция) // Собрание законодательства РФ. - 04.06.2001. - N 23. - ст. 2291.

13. «Об оперативно-розыскной деятельности» Федеральный закон от 12.08.1995 N 144-ФЗ (последняя редакция) // Собрание законодательства РФ. - 14.08.1995. - N 33. - ст. 3349.

2. Учебники, учебные пособия и монографии (sách, giáo trình và tài liệu tham khảo)

14. Bùi Hiền. Từ Điển Việt - Nga. - Nhà Xuất Bản Thế Giới. - 2017. - 1453 trang.

15. Hoàng Phê. Từ Điển Tiếng Việt. - NXB Hồng Đức. - 2018. - 1504.

16. Nguyễn Ngọc Hùng. Từ điển Nga - Việt. - NXB Khoa Học - Xã Hội. - 2018. - 444 trang.

17. Nguyễn Trọng Báu. Từ điển Nga - Việt. - NXB từ điển bách khoa. - 2009. - 1000 trang.

18. Аликанов К.М., Иванов В.В., Мальханова И.А. Русско-вьетнамский словарь в 2 томах. - Издательство: М.: Русский язык. - 1987. - 1352 с.

19. Криминалистика. Учебник. Том II / Под общ. ред. А. И. Бастрыкина. - М.: Издательство «Экзамен». - 2014. - 599, [1] с.

20. Ле Минь Там. Теория государства и права. - Издательство.: Народная полиция. - 2013. - 503 с.

21. Ле Минь Там. История государства и права Вьетнама.- Ханой. - Х.: Издательство народная милиция. 2009. - 576 с.

22. Ле Тхи Шон. Сравнительная криминология: теория и практика. - Х.: Издательство правосудия. - 2015. - 147 с.

23. Нгуен Нгок Хоа. Преступление и состав преступления. - Х.: Издательство правосудия. - 2015. - 339 с.

24. Нгуен Тон Нхан, Фу Ван Хан. Вьетнамский словарь. - Х.: Издательство Хонг Дык. - 2015. - 825 с.

25. Оборона - безопасность (для студентов университетов и колледж): учебник / Нгуен Мань Хыонг [и др.]. - Х.: Издательство Образование. 2009. - 231 с.

26. Протасов В.Н. Теория права и государства : краткий курс лекций. - 5-е изд., перераб. и доп. - М. : Издательство Юрайт ; ИД Юрайт. 2014. - 191 с.
27. Решетников А. Ю., Афанасьева О.Р. Криминология: краткий курс лекций. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Издательство Юрайт. 2016. - 166 с.
28. Русско-Вьетнамский дидактический словарь (Từ điển giáo khoa nga-việt). - NXB giáo dục. - 2001. - 1795 trang.
29. Сравнительное правоведение: учебник / Под ред. Марченко М. Н. - 2-е изд., перераб. И доп. - Москва : Проспект. 2013. - 784 с.
30. Уголовное право России. Части Общая и Особенная: учебник / Под ред. Бриллиантов А.В. - 2 -е изд., перераб. и доп. - Москва.: Проспект. - 2015. - 1184 с.
31. Уголовный процесс: Учебник / Смирнов А.В., Калиновский К.Б.; Под ред. Смирнова А.В. - 6-е изд., перераб. - М.: Норма: НИЦ ИНФРА-М, 2015. - 736 с.
32. Уголовный процесс: Учебник для бакалавров / Отв. ред. Кругликов А.П. - М.: Норма: НИЦ ИНФРА-М, 2015. - 688 с.
33. Юридический словарь / Под ред. Азрилиана А.Н. - 2-е изд. - М.: институт новой экономики. 2012. – 1152 с.

РУССКО - ВЬЕТНАМСКИЙ СЛОВАРЬ ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ (TỪ ĐIỂN THUẬT NGỮ PHÁP LÝ NGA VIỆT)

Авторский коллектив:

*Динь Ван Лиэм, Динь Нгок Тханг, Као Тхи Оань, А.В. Куликов, Лыу Хоай Бао, Нгуен Ван Дай,
Нгуен Хуен Чанг, Д.В. Панарина, А.А. Светличный, Т.В. Толстухина, Тью Ван Хунг.*

Tập thể soạn giả (tác giả):

*Đinh Văn Liêm, Đinh Ngọc Thắng, Cao Thị Oanh, A.V. Kulikov, Lưu Hoài Bảo, Nguyễn Văn Đại,
Nguyễn Huyền Trang, D.V. Panarina, A.A. Svetlichny, T.V. Tolstukhina, Chu Văn Hùng.*

Учебное пособие

Авторское редактирование

Изд. лиц. ЛР № 020300 от 12.02.97. Подписано в печать 20.09.2021

Усл. печ. л.15,9. Уч.изд.л 13,7.

Тираж 200 экз. Заказ 005.

Тульский государственный университет
300012, г. Тула, посп. Ленина, 92

Отпечатано в Издательстве ТулГУ
300012, г.Тула, просп. Ленина, 92